Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Moralium in Job libri I-XI

https://hdl.handle.net/1874/327913

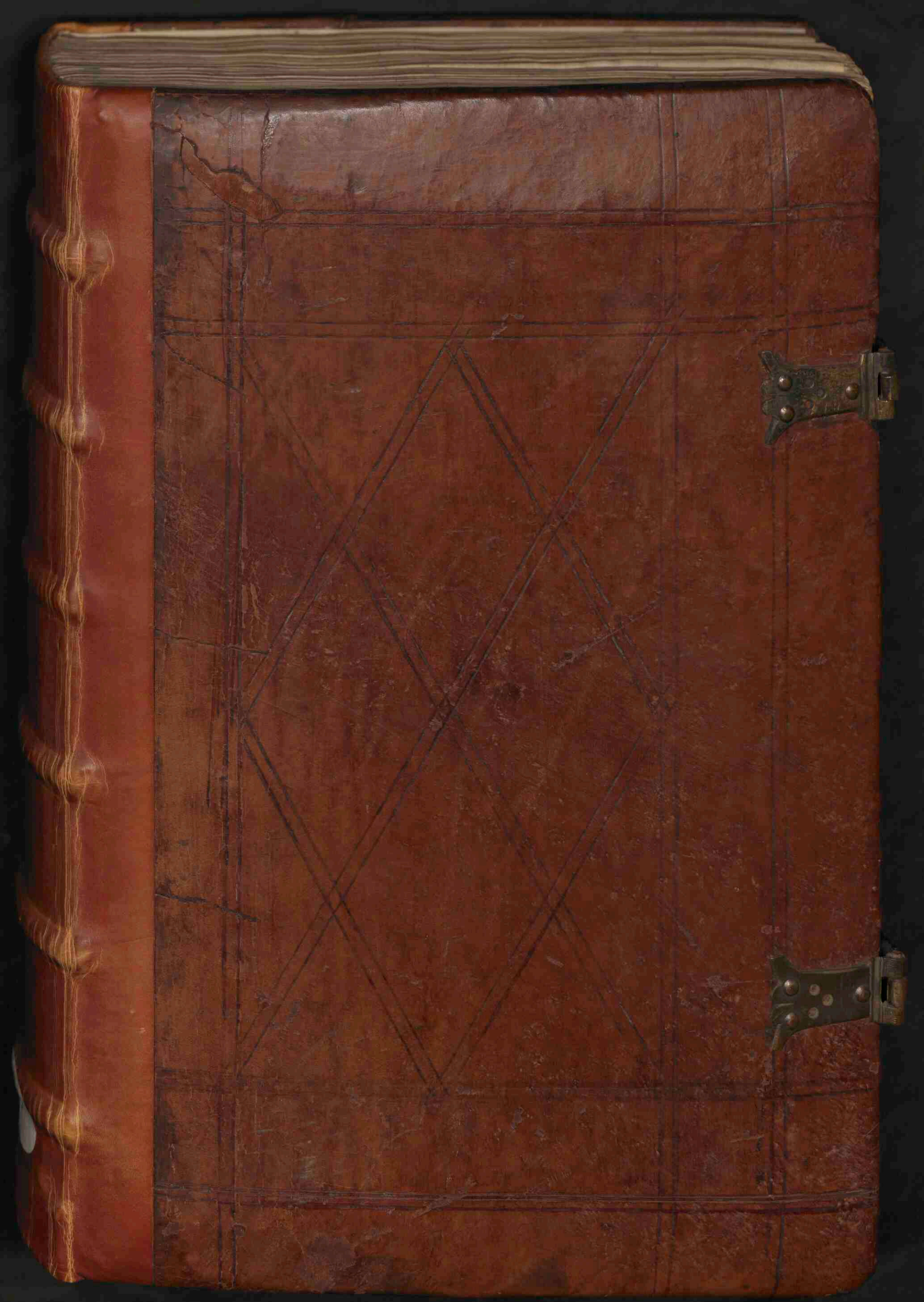

Band gerepareerd
Juni 1962

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 136

Iste liber pertinet carthusiensibus prope trectum iferius.

Sciendum est q dñs willelmus de Renen, prepositus embricensis, legauit nobis carthusiensibus domus scī saluatoris siue noue lucis, in valle florū extra muros trectenses. librū moraliū bti gregorii pape sup iob. qui diuisus est in tria volumina quorū istud est primū. Oretur igitur pro eo fideliter.

Insuper Sermones bti bndi. sup cantica canticorum idem nobis legauit.

Hs.
3 J 3

88 *(Eccl. 136, antea 285t.) Membr. fol. 196 ff. 2 col. Saec. XV.*

Gregorius Magnus Papa, Moralium in Job liber I—XI.

Fol. 1a. Exemplum. Beatus Gregorius papa librum Job petente beato Leandro ispalensi, cet. Fol. 2b. Incipit prologus, cet. Fol. 196a. Explicit liber XI moralium, cet.

„Iste liber pertinet Carthusiensibus prope Trajectum inferius. Sciendum est quod dominus Wilhelmus de Renen Praepositus Embricensis legauit nobis carthusienbus domus S. Saluatoris siue noue lucis in valle florum extra muros Trajectenses librum moralium beati gregorii pape super iob, qui diuisus est in tria volumina quorum istud primum. Oretur igitur pro eo fideliter. Insuper Sermones beati Bernardi super cantica canticorum idem nobis legauit."

nº 257. t.

Nº 205. t.

In noīe dñi nr̄i ihu xp̄i et glose ī gr̄ē mane

EXEMPLVM

Beatus Gregorius papa libr̄ Job petēte bō Leandro hispalēsi epō exposuit. sicut in prologo moraliū euidēter inuenim̄ p̄t. expositiōq; ei tradidit: et ille eū ad suam sedem detulit. Hispalensis aut̄ omnes vulgari noīe bibliā uocat: et ē metropolis hispanie. Obeūte ergo sō leandro: bēās plācidus g̃ manus eius doctor precipuus in sē de archiepiscopatus ei successit. Dolt annus obitū ei⁹ p negligēciam pdīa sunt libri moraliū: ut in tota hispania non ūeīrent. Dolt multos itaq; annos ēndat⁹ mūdus rex hispanie congregauit cō siliū. xx̄ epōr in urbe toletana: ubi querimonia ab eis fā de amissione moral'. prefatus rex vnanimi concilio oīm elegit chaionem celsaugustanū epm. uirū in diuina scriptura studiosissimū: eiq; sī epīs suis romā misit ad requirendos et transcribendos eosdem libros. Veniens ergo romā cum de die in diem uideret petitionem suā a papa differri: quasi p̄ multitudine aliōr librōr illi quos q̃rebat non possent in archyuo sedis aplice reppiri: ad ultimū petijt ut saltem vna nocte integra sibi dari⁹ libros in ecclia bī petri uigilandi et orandi. Quo accepto cum emissus dim exorasset. ut cande⁹ labor suo optatū effectū tribueret: ecce circa mediā noctem in ipō tēpore orōis p̄sistens. uidet p̄clarā multitudinem albatōr uirōr ianuā ecclie ingredientem: et deīn ordine binis et binis coniunctis ad altare sī petri tendentē. Ille uero nimio timore paulisper stabat stupefactus: tum subito uidit duos de ceteris aliōr egredientes: et ad se uenientes. Quor vnus dulcē eū salutatū, ac si uelatus pannis quis esset: unde et cur uenisset: ul' quare tali hora ibi uigilaret. Illo causā aduentus sui ei p ordinem referente. et de dilectione dñi pape conqrente: is qui uenerat dignū p̄tendens. in cuius illo inquit sp̄ei⁹ continent libri qs q̃ris. Tūc epūs lūpta fiducia obsecro inquit mi dñe ut michi tuo quo pandere digneris: quā sit illa q̃m eterno cum preclara uirōr. pcessio. Cui ille. Quo inqt illi quos p̄cedēres. sep adiunctē manu inserta uides cōplectentes: bā apli sūt petrus et paulus. Ily uero qui post eos uadūt ipsi sūt successores eor⁹ huius aplice sedis pontifices: et eo ordine quo eos in spāta sūt secuta. eadā nūc in pcessione sequūt. Et si aut ecclīam in tota sua dilexerit. ita et nūc pr̄o obitū suū diligūter et frequēter eam inuisere uenīt. Tūc uero epūs magis exhilaratus ac recreatus: obsecro inqt mi dñe ut michi dicas. q̃nā tuipe sis. qui in tam dulcē loqueris. Ille rīdens. ego sū gregor⁹ inqt: p cuius libros tanta tuneris laborem sustinuisti: ideoq; nūc uenī ut tue salutis fructū percipiam. Tūc epūs. Obsecro inquit mi dñe: si hic z q̃nā sit bēs p̄ Augustin⁹ tam⁹ libr̄ nō mun⁹ q̃ tuos sp dilexi. Audit ille. Deūm aug⁹ tuū nūc excellentissimū de q̃ q̃ris: alior a nob⁹ cernet locus. Dicit. Dictaq; cū loco qui secū uenerat ad ceteros redijt. Postq; uidit epūs oēs ad altare sī petri reuerenter inclinantes: et eodem quo uenīant ordine ianuas ecclie repetē

Erat eū idem chaio epūs diuine scripture amator feruentissim⁹

tes. In creatiuū oīa que iudicat pape retulit: sicq; acceptos libs moraliū in hispaniam detulit. Nec uilio p totam hispaniā in oīibz libris moraliū ante ip sū prologū inuenit. Incipit cert⁹

Capitm primū

Ir erat in terra hus. nomīe Job: et erat uir ille simplex et rectus ac timens dm. et recedens a malo. Natiq; sunt ei vij. filij et iij filie. Et fuit possessio eius. vij. milia ouiū. et tria milia camelor⁹ quīgenta quoq; iuga boum. et quīgente asine: ac familia multa nimis. Erat q; uir ille magn⁹ inter omnes orientales. Et ibāt filij eius. et faciebant conuiuiū p domos: unusquisq; in die suo. Et mittentes uocabant tres sorores suas: ut comederent et biberēt cū eis. Cūq; in orbem transissent dies cōuiuij: mittebat ad eos Job. & sanctificabat illos. Consurgens q; diluculo: offerebat holocausta p singulos. Dicebat enī. Ne forte peccauerint filij mei: et benedixerit deo in cordibz suis. Sic faciebat Job cunctis diebus. Capitm secundū

Quadam aut̄ die cū uenissent filij dei. ut assisterēt coram dño: affuit inter eos etiā sathan. Cui dixit dñs. Unde uenis? Qui rndēs ait. Circuiui terram: et pambulaui eā. Dixitq; dñs ad eū. Nūq; considerasti seruū meū Job. q; nō est sīlis ei in terra? homo simplex et rectus. et timēs deum. ac recedens a malo. Cui rndens sathan ait. Nūq; frustra timet Job dm? Nōne tu undiq; ei⁹ cum ac domū eius? uniuersā q; substanciā eius p circuitū? Opibz q; manuū eius benedixisti: et possessio eius creuit in terra. Sed extende paululū manū tuam. et tange cuncta que possidet: uidi in faciē tua benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathan. Ecce uniuersa que habet in manu tua sūt: tm in eum ne extendas manū tuam. Et egressus q; est sathan a facie dñi. Cum aut̄ quadam die filij et filie eius comederēt et biberēt uinū in domo fratris sui p̄mogenti: nūcius uenit ad Job qui dixerit. Boues arabant. et asine pascebant iuxta eos: et irruerunt sabei. tulerūt q; oīa? et pueros pausserūt gladio: et euasi ego solus ut nūciarem tibi. Cūq; adhuc ille loqueret̄: uenit alter et dixit. Ignis descendit de celo: et cactas oues pueros q; cōsumpsit: et effugi ego solus ut nūciarem t̄. Sed adhuc illo loquente: uenit alius et dixit. Chaldei fecerunt tres turmas. et inuaserūt camelos. et tulerūt eos? necnō et pueros pausse t̄ gladio? et effugi ego solus ut nūciarem tibi. Adhuc loquebat̄ ille: et ecce alius intrauit et dixit. Filij tui et filiabz uestrīs et bibētibz uinū in domo fris sui p̄mogeniti. repente uentus uehemens irruit a regione deserti et concussit quatuor angulos domus? q; corruens oppressit liberos tuos. et mortui sunt: et effugi ego solus ut nunciarem tibi. Capitm quartū

Tunc surrexit Job. et scidit uestimenta sua: et tonso capite corruens in terram adorauit et dixit. Nudus egressus sum de utero matris mee: et nud⁹ reuertar illuc.

Dñs dedit dñs ablulit: sicut dño placuit ita factū est: sit nomē dñi bñdictū. In oībz hijs non peccauit iob labijs suis: nec stultū q̄ contra dm locutus est. Capitulū quintū

Factū est autē ei quadam die ut uenirent filij dei et starent coram dño uenit quoq; sathan inter eos. et staret in conspectu eius: ut diceret dñs ad sathan. unde uenis? Qui rñdens ait. Circuiui terram et pambulaui eam. Et dixit dñs ad sathan. Nūq̄ considerasti seruū meū iob q̄ non sit similis ei in terra? uir simplex et rectus et timens dm ac recedens a malo. et adhuc tenens innocentiā? Tu autem cōmouisti me aduersus eū ut affligerem illū frustra. Cui rñdens sathan ait. Pellem pro pelle: et cuncta q̄ habet homo dabit pro aīa sua. Uerumtamen mitte manū tuā. et tange os eius et carnē: et tūc nisi benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathan. Ecce in manu tua est: uerumtamen aīam illius serua. Egressus itaq; sathan a facie dñi: percussit iob ulcere pessimo. a planta pedis usq; ad uerticem eius. Qui tolle sanies deradebat: sedens in sterquilinio. Dixit autē illi uxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Qui ait ad illam. Qi una de stultis mulieribz locuta es. Si bona suscepimus de manu dñi? quare mala nō sustinebimus? In oībz hijs non peccauit iob labijs suis. Capitulū septimum.

Igitur audierunt tres amici iob omne malū q̄ accidisset ei. uenerūt singuli de loco suo: elipha themanites. et baldat suites. et sophar naamathites. Conuenerant enī: ut pariter uenientes uisitarent eum. et consolarentur. Cūq; eleuassent procul oculos suos nō cognouerūt eū: et exclamantes plorauerūt. Scissis q̄ uestibz sperserūt puluerē sup caput suū in celū. et sederunt cum eo in terra. vij. diebz et vij. noctibz: et nemo loquebatur ei ubū. uidebāt enim dolorem esse uehementem. Capitulū octauum.

Post hec aperuit iob os suū. et maledixit diei suo: et locutus est. Pereat dies in qua natus sū: et nox in qua dictū est conceptus est homo. Dies ille uertat in tenebras. non requirat eum ds desup: et nō lux illuminet eū. Obscurent eū tenebre: et umbre mortis. Occupet eū caligo: et inuoluatur amaritudine. Noctem illā tenebrosus turbo possideat. non cōputetur in diebz in diebz anni: nec numeretur in mensibz. Sit nox illa solitaria: nec laude digna. Maledicant ei. qui maledicunt die: qui parati sunt suscitare leuiathan. Obscurentur stelle caliginis eius. Expectet lucem et non uideat. nec ortū surgentis aurore? q̄ nō conclusit ostia uentris qui portauit me: nec abstulit mala ab oculis meis. Quare nō in ulua mortuus sum. egressus ex uentre non statim perij? Quare exceptus genibz? Cur lactatus uberibz? Nūc enim dormiens silerem. et sōpno meo requiescerem cum regibz et consulibz terre. qui edificant sibi solitudines: aut cū principibz qui possident aurū et replent domos suas argento? aut sicut absconditū non subsisterem: uel qui concepti non uiderūt lucē

Ibi impij cessauerũt a tumultu: et
ibi requieuerũt fessi robore: et quo
dam uincti pariter sine molestia non
audierunt uocem exactoris. Par
uus et magnus ibi sunt: et seruus
liber a dño suo. Quare data ẽ mi
sero lux. et uita his qui in ama
ritudine aie sunt. Qui expectant
mortem et non uenit. quasi effo
dientes thesaurũ: gaudentq; ue
hementer cum inuenerint sepulchr.
Puro cuius abscondita est uia. et
circumdedit eum deus tenebris.
Antequ comedam suspiro. et q̃si
inundant as aque sic rugitus me?
Quia timor quẽ timebam euenit mi:
et q̃d uerebar accidit. Nõne dissi
mulaui. Nonne silui. Nõne qui
eui: et uenit sup me indignatio
Respondens autẽ
eliphaz themanites dixit. Si ce
pimus loqui tibi: forsitan molest
e accipies. Sed cepti sermonem
tenere quis potest. Ecce docuisti
multos et manus lassas roborasti.
Vacillantes confirmauerũt sermo
nes tui: et genua tremencia cõfor
tasti. Nunc autẽ uenit sup te pla
ga et defecisti: tangit te et conturbatus es. Ubi est timor tuus. fortitudo tua patiencia tua: et perfectio uiarum tuarũ. Recordare obsecro. Quis unq̃ innocens pereat: aut q̃n recti deleti sunt. Quin pocius uidi eos qui operant iniquitatem. et seminant dolores. et metunt eos. flante deo periisse: et spiritu ire eius esse consumptos. Rugitus leonis et uox leene: et dentes catulor leonũ contriti sunt. Tigris periit eo q̃ non haberet preda: et catuli leonũ dissipati sũt.
Dorso ad me dictũ est uerbũ abscondituũ: et quasi furtiue suscepit
auris mea uenas susurri eius.
In horrore uisionis nocturne q̃n
solet sopor occupare hoies. pauor
tenuit me et tremor: et omnia ossa mea perterrita sunt. et cũ spũs
me preteriret: inhorruerũt
pili carnis mee. Stetit quedam
imago cuius non agnoscebam vultum
ymago coram oculis meis: et
uocem quasi aure lenis audiui.
Numq̃ homo deo comparabitur: aut factor suo purior
erit uir. Ecce qui seruiũt ei non
sunt stabiles: et in angelis suis re
perit prauitatem. Quãtomagis
hij qui habitant in domibus luteis. qui terrenũ habent fundamentũ. conterentur uelut a tinea.
De mane usq; ad uesperam succidẽ
tur. Et q̃ nullus intelligit intendũt pibũt. Qui autẽ reliqui fuerint auferent̃ et eis: morient̃ et
non in sapia. Voca ergo si est qui
tibi rñdeat: et ad aliq̃ sanctor cõuerse
rũ flectas intuitũ. Irascundia
et parulũ occidit insipiẽtia:

In nomine dñi nri ihesu xpi. Incipit prologus bti Gregorij pape urbis Rome ad Leandrum episcopũ super iob. Reuerendissimo et sanctissimo fratri Leandro coepiscopo. Gregorius seruus seruorum dei:

PROLOGUS

Deū te fi-
beaalsime
in constan
tinopolita
na urbe cog
noscens. ai
me illuc se
dis aplice
rūsa cōstitu
gerent. et te illuc inuīcta. p caulis
fidei inuisigho choz legacōe pduxis
set: omne in tuis auribz qd' michi
de me displicebat exposui: qm̄ diu
longeq; cōuersionis grām distuli:
et postq̄ celesti sīi desiderio afflatus
sc̄lari habitu conuersi melius puta
ui. Arridebatur iam eīi michi iam
de eternitatis amore q̄ quereremꝰ
sed molita me consuetudo deuine
rat. ne exteriorem cultū mutarē.
Cūq; adhuc me cogeret animus
p̄na mundo quasi spernerem deser
uire: cepit multa contra me ex
eiusdem mūdi aura surgere:
ut in eo iam non spernē sed q̄ esset
grauius mente trahcerꝰ Que
tandem cuncta colluctate fugiens.
portū monasterij petij. et relictis
que mūdi sunt ut fruerer tuis ex
didi. ex huius uite naufragio
nudus euasi Quia eīi plerūq;
nauem incaute religatam. eam
de sinu tuis luxuris unda erauit.
ai tempestas exorsa: repente me
sub preterita ecclesia ordinis in
cautaz sc̄lariū pelagus reperi.
et quieē monasterij q̄ habendo
non fortiter tenui. q̄ stricte tenē
da fuerit prendo cognoui Nam
ai michi ad sapiendū sacri alta
ris mīsterii obedientie uinculis op
ponit: hoc sub ecclie colore suscep
tū est. q̄ si multe lucrat. qm̄ fugi
endo delectatur Postq̄ hi nolēti
michi atq; renitenti. ai graue est
set altaris mīsterii: eaq̄ pondus
est aure pastoralis iuīcium. Qd'
tanto nūc durius tolerō: quanto
me ei impariem sencens. in illa
fiducie consolacōne respiro Qa
eīi mundi iam spa malis arbitri
centuz tritino p̄inquante turba
ta sunt: ipsi nos qui meius mi
nus deseruire credimur. auris ex
teriorubz implicamur Sicut eo
quoq; tpe q̄ ad mīsterii altaris
accessi. hoc de me ignorante me
actū est: ut sacri ordinis pondus
acceptem. quam in tremo palati
o licenciaus erubarem Vbi me
l. mula ex monasterio fratres me
i. germana iunctā caritate secuta
sunt. Qd' diua tūn dispensacōe
consilio: ut eoz semp exemplo.
ad oracionis placidum litus q̄
anchore funē restringerer: ai cau
sarū sc̄lariū incessabili impulsu
fluctuarem. Ad illoz quippe con
sortiū uelut ad tranquillum portus
sinū. treni actus uolumina fluc
tus q̄ fugiebam. Et licet illud
me ministeriū ex monastio abs
tractū. a pristine quietis iucū
ditate siue occupacionis erāt
erat: ut eos p studiose locis allo
quiū. cogitiane me aspiratio cō
punctionis aīmabat. Tūc eisdem
fratribz eadem cogente re placuit
sicut ipse memīnī. ut libz bē iob
exponerem. importuna me peti
one spellerent: et put uires
iubūderet. eis misericordia tanq̄ p
fundicatas aperiem. Qui hoc q̄
michi in onere siue peticionis ad
diderūt: ut non solū uerba hyp
tone p allegoriaz sensū exercerē.
sed allegoriarū sensus panus in
eracui moralitatis indumentū:

adhuc aliq̄ grauius adiūgen
res. ut intellecta quęq; testimoi
is augerem: et plana reliqua
si implicata forsasse uidēr. inter
posicione supaddite exposicois
enodarem ¶ Mor uero in obscu
ro hoc ope atq; ante nos hactenꝰ
indisaussō. aī ad tanta me pera
hi ac talia aggressu: solo audiē
ponere uictus facerꝰ. lassatusq;
sucumbui. Sed repente inē formi
dinem deuocaonēq; deprehensus.
cum in largiorem munerꝰ odos
meas accolleremꝰ: auctaone
posposita illico cepi attendi.
q; impossibile esse non poterat.
q̄ de tractatus in cordibz earū as ī
perabat. Fore quippe ydoneū me
ad ista desparui: sed ipa mei desp
aone robustiorꝰ. ad illū spem pa
nus erexi. p quē apta est lingua
mutorꝰ: qui linguas infantiū fa
cit disertas: qui imūdos bzucos q̄
asine rugitus p sensatos hūanꝰ
colloquij distinxit modos. Quid
igit̄ mirū si intellectū stultoꝝ hoī
prebeat: qui ueritatem suam aī
uoluit etiam p ora iumētoꝝ narr
rare? Huius ergo robore consid
racionis accinctus: arridicatē me
am ad indagandū fontem cēle
stis undicaus eruaui ¶ Et q̄ꝰ
eoꝝ quibz exponere ꝓpelebar lon
ge me uita transcenderet: inuro
lū tamen esse non credidi. si fluē
ta ulsibz hoīm plūbi fistula mūl
traret ¶ Unde mor eisdem corāpo
sitas tractatibz priora libri sub oc
lis diri. et q̄ tempus paulo ua
cuus reperi. posteriora trac
tando dictaui. Cūq; ni spacia
longiora supperetent: multa au
gens. pauca subtrahens. atq; ita
ut inuenta sunt nōnulla derelin
quens. ea que me loquente excep
ta sub oculis fuerant p libros
emendando ꝓposui. q; et aī posī
ma dictarem. quo stilo ꝓnia dir
eram colligate attendi ¶ Cgi ergo
ut ea que loquutus sū studiosa e
mendacone transcurrens. q̄ ad si
multudinē dictatus erigerem: et
ea que dictaueram nō longe a
colloquentis sīone discrepare.
quanꝰ dū hoc tendit illud actra
hitur: edi ta mō dissili res nō dis
silis formarer ¶ Omnis certam
huius opis prem ut colloquendo
pauli. pene ita derelqui. q; aī me
frēs ad alia ptrahunt: hanc sub
aliis emendāri noluerunt ¶ Qui
bz nimiꝝ multa iubentibz dū pa
rere mō p exposicionis ministeriū.
mō p contemplacōis ascensū.
mō p moralitatis instrūm uolui
hoc opus p rrr. et quīq; uolumi
na extensum in sex codicibz explē
ui. Unde et in eo sepe q̄ postpone
ordinem exposicois inuenior: et
paulo diuaus ꝓtemplacōis lar
gitudini ac moralitatis instudo ¶ Ex
tamen quisq̄s de deo loquī auert
nēē est. ut quīq; audiencīū mo
res instruat timeatur. Et hūc rēm
loquendi ordinem deputet: si aī
opportunitas edificacionis exigit.
ab eo se qd loqui cepit ualiter
deuiet ¶ Sacri enī tractatoꝝ eloqi
orem eluuīs debz imitari. Flu
uius quippe dum p alueū defluit
si ualles ꝓcauas et latere conā
gie. in eas primus siu impetus
aursū diuertit. Cūq; illas sufficī
enter impleuerit: repente se in
alueū refundit. Sic nimirū sic
diuini uerbi esse tractatoꝝ debz:
ut aī de qualibz re differit. si forꝝ
casse uarta posītam occasionem

congrue edificacõis inuenerit.
quasi ad uicinam uallem lãgue
undas intorquear: et cã subuñ
te instructois campũ sufficaeut
infudere: ad sermonis ꝓpositi al
ueũ recurrat. Secũd' uero est:
ꝙ quedam hystorica expone cãs
carnim⁹. et p allegoriam quedã
typica inuestigatione pscrutem⁹:
quedã p sola allegorice morali
tatis instãa discutiam⁹: nõnulla aũt
p cuncta simil' solliciti exqui
rentes. explr indaganus. Nam
primũ quidem fundamenta hysto
rie ponim⁹: deinde p significa
onem typicam in arcem fidei sa
lutaris mentis erigim⁹: ad extre
mũ quoq; p moralitatis gradã
qsi superducto edificii colore uestiu⁹. Vel certe ꝙ ueritatis dicta
nisi relãcende mentis alimenta
credenda sunt: Que modis alter
nantibz multiplicater dissendo
ferculũ ori offerimus: ut lectoris
lectoris quasi famine nrã facilti
tem repellam⁹. Qui dñi sibi mul
ta oblata cõsiderat: ꝙ elegantia
decernit assumat. Alii uero ex
ponere apta hystorie ñba negli
gimus: ne tardius ad obscura
ueniamus. Alii aũt intelligi
turta trãm nequeũt: qz singulae
rum accepta nequaq; instructi
onẽ legentibz sed errorem gignũt
Exce ecclãm dr Sub quo curuantur
qui portant orbem. Et de tanto
uiro quis nesciat ꝙ nequaq; ua
nas poetaꝝ fabulas sequitur:
ut mundi molem subuecti gygã
teo sudore suspicetur: Qui rursum
pressus passionibz dicat. Elegit
suspendiũ aia mea: et morte ossa
mea. Et quis trãm sapiens creatu
rarũ tanti preconij. ꝙ iudicet cõ
stat ab interno iudice ꝑmia ꝓ
pagande ũtutis reape: deseruisse
inẽ uerbeq; suspẽdio uitã finire:
Alii eã forsitan esse ne intelligi ur
iuteram debeant: ipsa se ñba lre
impugnant. Aut nanq; Peat di
es in qua natus sũ: et nox in qua
dictũ est conceptus est hõ. Et pau
lo post subiũgit. Occupet eũ caligo:
et involuat amaritudie. Atq; in
eundem noctis maledictione subiũ
git: sit nox illa solitaria. Qui ni
mirũ natiuitatis dies. ipso ipulsu
ꝓpis euoluens stare nõ poterat.
Quo igit pacto huic involui amari
dine optabat: Elapsus quippe
iam erat: et cũ si in rez natura
subsisteret: sentire amaritudinẽ
nequaq; posset. Constat ergo ꝙ
nullo mõ de die insensibili dicat:
qui sensu pena amaritudis op
timur. Et si ꝓpois nox reliquis
noctibz cõiuncta discrepat: quo
pacto hanc sibi solitariam ero
rat: Que ura lapsu ꝙs figi
nõ potuit: iam etiam nec a relq
rũ noctiũ diuisione separi. Qui
rursũ dicat. Vsq; quo non pas in:
nec dimittis me ut glutiam sali
uã meã: Et cũ paulo supius dix
erat. Que prius tangẽ nolebat
aia mea: nũc pre angustia abi
mi sũt. Quis aũt nesciat saliuã
facilius posse glutiri ꝙ abũ.
Qui itaq; se suffocare abũ deuitat:
incredibile est nalde quo ordine
glutire posse saliuam neget. Ac
ꝙ iterũ dicat. Peccaui. Quid fa
am tibi o custos hoim: Vel certe.
dñe me uis ꝓis adolescentie
mee: Et cũ alia trãsione subiũgit.
Neq; eũ reprehendit me cor meũ
in omni uita mea. Quo igit pac
to a corde suo dñe in omni uita

reprehendit? qui peccasse publica
uoce testatur? ¶ Neq; enī sīl' unīq;
ꝺuenunt culpa opis: et urephen
sibilitas cordis. ¶ Sed nimiꝝ ūba
liē. dū collata sibi ꝺuenire neque
unt: aliud in se aliq; qd' queratꝰ
ondit. Ac si quibusdā uocabꝝ di
cant. Dū nīa uos ꝺspicaas sup
plicae destru: hoc in nobis queritꝰ
q; ordinatī sibiq; congruens apꝰ
nos ualeat intus inueniri ¶ Alīꝰ
autem qui ūba accipe hystoue
uxta lrām negligit: oblatī sibi
uerticaas lumen absondit. Cūq;
laboꝛose inueniꝛe in eis aliud
intrinsecus appetit: hoc qd' foris
sine difficultate allequi poterat
amittit. Sīc nanq; uir dicat. Si
negaui quod uolebant pauꝑibꝫ:
et oculos uidue expectare feci. Si
comedi buccellam meam solus:
et non comedit pupillus ex ea.
Si desperi pretereuntē. eo q; non
habuerit indumentū: et absq; o
perimento pauꝑem. Si non bñ
dixerit mi lateꝛa eius: et de uelle
ꝝ ouiū meaꝝ calefactus ē. Que
uidelicet si ad allegoꝛie sensū uo
lenti intellectumꝰ: aiucta eius uise
ra cordiq; cā uacuam? ¶ Diuinꝰ
etenī sīmo sicut misteriis prudē
tes exerceꝛ: sic plīq; simplices refouet. Habꝝ in publico
unde puꝑulos nutriat: seruat in
secreto. unde mentes sublimiꝝ in
admiratione suspendat. Cī qui
dam quippe est sīmuꝰ ut ita dice
rim planus et altus: in quo et
agnus ambulet et elephas na
ꝛet ¶ Ut ergo uniuscuiꝰq; loci o
portunitas postulat. ita se per
studiū ordo exposicois īmutat:
quatinꝰ quanto uerius sensū diui
ne locutionis inueniat: quāto
ut res quaq; exigerit p causaꝝ
spes alternat. Quā uidelicꝫ expo
sitionē recensendā tue bñdictiō
nō q; uelut digna debui: sed q; te
petente me meū pusillū animū
si. In qua q;q; tua sācta repidī
inaniaꝝq; reperit: tanto ū celer
rime indulgeat. quāto hoc me e
gū dicere non ignorat. Nam dū
molestia corpus aꝛceꝛnit: affec
ta mente etiam dicendi studia lā
guescunt ¶ Multa quippe animoꝝ
curricula deuoluūtur. q; crebꝰ
uiscerū doloꝛibꝫ quatiꝛ: horis mo
mentis q; omībꝫ sacra stomachi
uirtute lassesco. Lenis quidē. sed
tamen continuis febꝛibꝫ anhelo.
¶ Inter hec dū solliciꝰ pensо.
quia scriptura teste omnis filiuꝰ
qui a deo recipit flagellat: quo
malis presentibꝫ durus depuꝛ
eo de eterna certus presūpcione
respiro. Et fortasse hoc diuine p
uidentie consiliū fuit? ut pecuꝰ
sium iob prussus exponerem: et
flagellata mentem melius per
flagella scrutarem. Sed tamen re
te considerantibꝫ liquet. q; aduer
sitate non modica laboꝛis mei
studijs in hoc molestia corpoꝛis
obstitit: q; earnis uirtus cū loqu
tionis misteriū exhibere uix suf
ficit. mens digne non potest in
timare qd' sentit. Cū namq; est
officiū corpꝛis? nisi organū cordis.
Et q;libet peritus cantandi arti
fex explere artem non ualet. nisi
ad hanc sibi et misteria exteriora
ꝛdinet? quia nimiriū cantuī
qd' docta manꝰ impat. quassata
organa pene non resultant: nec
arte flatus exprimit. si fissa ti
mus fistula stridet. Quanto ita
q; grauius expōnis mee quali

tas ꝓmittit? in qua dicendi gra
ciam sic fractura organi dissipat.
ut hanc penitus ars nulla compa
ret? ¶ Quelo autem ut huius
opis dicta percurrens. in hijs uer
bor folia non requiras? quia
per sacra eloquia ab eor tractato
ribz instructiose loquaturus le
uitas studiose compescat? dū in
templo dei nemus plantari p
hibetur. Et quinti prohdubio
sanus? quia quocies in folijs
male lecte legeris animi profectus
minori plenitudine spiritū gra
tia turgescunt? Unde et ipsam
loquendi artem quam magis
ueria discipline exteriorus insinu
ant: seruare despexi. Nam sicut
huius quoq; epīe tenor exigebat.
nō metalasmi collisionē fugio.
non barbarismi confusionem de
uito? sacros notosq; etiam ꝓfa
nosq; casus seruare studeo? ne
quia indignū uelut inexcusabile
crimen. ut uerba celestis oraculi.
restringam sub regulis donati.
Neq; enī hec ab illis interpre
tibus in scripture sacre auctori
tate seruata sunt. Ex qua ni
mirū quia nīa exposito oritur?
dignū ꝓfecto est. ut quasi edi
ta soboles speciem sue matris
imitetur. Nouam uero trans
lationem dissero: sed cum pro
bationis causa a me exigit. nō
nouam nunc ueterem per tem
pora assumo? ut quia sedes
apostolica cui deo auctore presi
deo utraq; utitur? mei quoq; la
boris studij ex utraq; fulciatur?
Explicat prologus?
Incipit liber moralium beati Gre
gorij in expositione beati iob per
contemplationē cuius ps prima

Per multos sepe
queritur quis libri
bū iob scriptor ha
beatur: et alij qui
dem moysen. alij v
nūquemlibz ex ꝓphis
scriptorem huius
opis fuisse suspica
tur. Quia enī in li
bro geneseos iobab
de stirpe esau descen
disse. et balac filio
beor in regnū suc
cessisse describit: hūc
bēn iob longe ante
moysi ꝓa extitisse
credidērunt. morē ꝓfecto sacri elo
quij nescientes. q; in scriptoribus
suis pbz solet breuit' longe posti
scientia pstringere: anim studet
ad alia subtilius enumeranda
ꝓperare. Unde et illic iobab primū
qm̄ reges in isrl' extiterent. fuis
se memorat. Nequaq; ergo extu
lisse ante legem cognoscit? qui
isrlitico; iudicij ꝓpe fuisse signat.
Od' dum quidā min9 caute cōsi
derant. moysen gestor illius qī lō
ge aīposita scriptorem putant?
ut uidelicet is qui potuit ad eius
dictionē nrām legis ꝓcepta edere?
ipē ordinatur etiam ex genealis ini
tyatoria ūtus ad nos exempla
mandasse? Nōnulli uero ut dām
est scriptorem huius opis unūq;
libet de ꝓphetis arbitrant? asserē
tes q; nullus tam multiplicia dei iu
dicia scire potuit: nisi cuius mē
tem ꝓphetie spūs ad cuncta sub
leuauit? Sed quis hec scripse
rit ualde superuacue queritur: cum
tñ auctor libri spūs sancti fideliter
credatur? Ipē igit hec scripsit: q;
scribenda dictauit? Ipē scripsit?

qui et in illius ope inspirator er
rant: et p scribentis uocem imi
tandi ad nos eius facta trāsmi
sit. Si magni auulsā uim suscep
as eplis legerem⁹ uba. sed quo
chalamo fuissent scripta quereni⁹
iudicalū profō esset. eplax auc
torem scire sensūq; cognoscere: q
quali chalamo eay uerba ipse
sa fuerint indagare. Cū ergo rē
cognoscamus eiusq; auctorem ri
spiritaī scām tenemus: qr scriptorē
querimus. q; aliud agimus: nu
si legentes literas de chalamo
pauidam. ¶ Arbitrari tamen
uerius possumus: q; idem bās
iob qui certamina spiritalis
pugne suscepit. eadem q̄ sua
de sue uictorie gesta narrauit.
¶ Nec mouere debz q; in eode lbo
dicatur. dixit iob: uel hec aut il
la posuit iob. Moris enī scrip
ture sacre z: ut ipsi qui scribūt.
sic de se in illa quasi de alijs lo
quantur. Hinc est enī q; moyses
ait. Erat moyses uir mitissim⁹
sup omnes homines qui mora
bantur in terra. Hinc iohes dicit.
Discipulus ille quem diligebat
ihesus. Hinc lucas ait: q; ābu
lauerut duo ex discipulis in uia.
cleophas et alius. Quem p̄fō
alium dī tam studiose tacuit:
ut quidam dicāt seipm fuisse mō
strauit ¶ Scriptores igit̄ sacri e
loquij qr impulsu sā spūs agita
tur: sic de se in illo testimonium
tamq̄ de alijs p̄tulit. Sanctus
ergo ips p moysen locutus est
de moyse: sāis ips p iohem lo
cutus est de iohanne ¶ Paulus
quoq; quia non ex ipso loqui
tur mutuat dicens. An experi
mentū queritis eius qui in me
loquit̄ xp̄us. ¶ Hinc est q; ange
lus qui moysi appuisse describi
tur nō angelus nō dominus memo
ratur. Angelus iudeis. p̄p̄ hoc
q; exterius loquendo seruiebat:
dūs aut̄ dicit̄: qr intus p̄sidēs
loquendi efficaciam ministrabat.
Cū g; loquēs ab interiori regit̄: et
p obsequiū angelus. et p inspi
rationem dūs memorat̄ ¶ Hic
quoq; ait. Attendite popul⁹ me⁹
legem meā: inclinate aurē uām
in uba oris mei. Non enī lex da
uid. aut populus dauid: sed p̄sona eius
ex quo loquebat̄ assumens ips⁹
auctoritate loquit̄. animus inspi
ratione replebatur ¶ Hoc quadā
fieri in ecclia cernim⁹: si uigilā
ter intueam. Nam stans in medi
o ppli lēctor clamat: ego sū deus
abraham. dūs ysaac. et dūs iacob.
Et q; ipē dūs sit. ē. p̄fō non dicit:
nec tamen p hoc q; dicit uitatas
regulam deserit: qr cui mūsterū
lectione exhibet eius dominiū
uoce p̄tendit ¶ Itaq; scriptores
sacri eloquij. qr repleti sco spūs
sūp se trahunt. quasi erant semz
ipsos fiunt: et sic de se sentencias
quasi de alijs proferūt. Unde et
bās iob scō spū afflatus potuit
sua gesta que erant indubitater su
pne aspiratiois dona q̄ non
sua scribere: quia eo altius
erant que loquebatur. quo ho
mo loquebatur que dei sūt: et
eo alter que erant illius loque
bat̄. q; ips sāis loqbat̄ q; hois sūt

¶ Sed iam debem⁹ ista postpo vi
nere: et ad considerandū sacre
hystorie gesta p̄ceare. Omnis
homo eo ipo quo homo ē ciuī in
telligere auctorem debet: animus
uolumina tanto magis seruat:

quanto se quisq; despiciat nichil sic
pensat. Cure aũt dñi condigna dñm cõsi
derare neglexim⁹: adhybita sũt pre
cepta. Precepas quoq; obtẽpare
noluim⁹: aduũgunt exempla. Ipa
quoq; imitari exempla declinam⁹:
que edidisse nobis positos sub le
ge conspicim⁹. Quia enĩ deus ap
te quibusdam sub lege positis lo
catus est: quasi alienos nos ab
eisdem pceptis aspicim⁹: quibz hec
specialiꝰ locutus non ẽ. Unde ad
confutandam impudentiã nrãm.
gentilis homo ad exemplũ dedu
citꝰ: ut quia obedire homo legi
sub lege positus despicat: eius sal
tem compassione emuletur. qui sine
lege legaliꝰ iuxit. Errauit igit̃ ho
mini data est lex. errauit uero ecã
sub lege. adducit̃ testionũ eoꝝ
qui extra legem sunt: ut qa cõdi
cionis nre ordinem spernere nolu
im⁹. pceptis admonerem⁹: qz pceptis
obedire contẽpsim⁹: exemplis con
fundereñ. Nec ut dñi est eoꝝ exẽ
plis quos lex astringeret. sed qs
lex a pcõ nulla cohiberet. arcã
scripsit nos dñna pudencia: ar
cãuenit exulsacionẽ nrãm: undi
qz conclusus est aditus tergiuer
sacois hũane. Homo gentilis. hõ
sine lege ad medium adducit̃: ut
eoꝝ qui sub lege sunt prauitas
confundat. Odibũ p ppham ac bre
uiter dicatur. Erubescite sydon ait
mare. In sydone quippe figurat
stabilitas in lege positoꝝ: in ma
re aũt uita gentiliũ. Erubesce er
go sydon ait mare: qz ex uita gẽ
tiliũ redarguitur uita sub legẽ
positoꝝ: atq; exactione sclariũ
confundit̃ actio religiosoꝝ: dñi illi
ecam pmittendo non seruant
que in pceptis audiunt: et isti

uinendo ea custodiunt. in quibz
nequaq̃ mandatis legalibz assi
gnat. Qua uero auctoritate li
beriste sic predictis. ipa sacrarũ
paginaꝝ solidatas astrictas dñi p
hiezechielem pphã dr. q̃ tres
solũmodo uiri liberent: noe. da
niel. et iob. Nec imerito inc hebr
oꝝ uitas. in auctoritatis reuerẽ
cia uita iusti gentilis adduit̃:
quia redẽptoꝝ nostꝝ sicut ad redẽp
tionem iudeoꝝ et gentiliũ uenit:
ita se iudeoꝝ et gentiliũ pphãri
noabz uoluit: ut p utrũq; pplm
diceret: qui pro utroq; pplo q̃q;
pateretur. Sit itaq; iste sũmis u
ritibus fulgus. sibi notus erat
et deo: qui si non flagellaretur:
a nobis nullatenus agnoscer̃.
Durus quippe ecã per quietẽ se
exercuit: sed iniquas opinio cõmo
ta per flagella fraglauit. Et qui
quietus in scipo qd' erat ostendit:
cõmotus ad notitiã oĩm odorem
sue fragrãdis aspsit. Sicut enĩ
unguenta redolere lacus nesciũt
nisi commota. et sicut aromata fra
glantiam suã non nisi incendan
tur expandũt: ita sã uiri omne
q̃ uirtutibz redolent. in tribulacio
onibz innotescãt. Unde et rte i ewº
dicit̃. Si habuitis fidem tanq̃m
granũ synapis: dicetis huic mõti
transi hinc et transibit. Granũ
quippe synapis nisi tritum: neq;q̃
uis uirtutis eius agnoscit̃. Sã
non contritũ lene est: si uero con
teratur inardescit. et q̃ in se acer
rimũ latebat ostendit. Sic unus
quisq; uir sanctus cũ non pulsatur:
despicabilis ac lenis aspicitur.
Si qua uero illũ tribulatio pressu
onis opprimit. mox omne qd' ca
lidũ sapit ostendit: atq; in fer

vij

norem uirtutis uerū: quicq̄d
in illo ante despicabile infirmiq;
uidebatur. Qd̄ p̄ in se p̄ trāquil
litatis tpa libens operuerit: exa
gitatus tribulationibz coactus
innotescat. Vnde bñ p̄ ppham di.
In die mandauit dñs misericordiam
suam: et nocte declarauit. Mise
ricordia enī dñi in die mandat:
quia in tranquillo tpe cognosce
do parcit. In nocte uero declarat:
q̄ dñi qd̄ in tranquillitate su
mitur, tribulationibz manifesta
tur. Sed subtilius pscrutandū
est: cur tot flagella pmittit. qui
tantam uirtutī custodiam sine
reprehensione seruauit. Humilitatē
quippe habuit: q̄ et ipe testatur.
Si contempsi iudicium subire cum
seruo meo et ancilla mea: cū dis
ceptarent aduersū me. Hospita
litatem exhibuit: sicut ipse phibz
dicens. Foris non mansit peregri
nus: ostiū meū uiatori patuit. Disci
pline uigorem tenuit: sicut ipe indi
cat dicens. Primates cessabant
loqui: et digitum supponebant o
ri suo. Mansuetudinē in uigore
custodiuit: sicut ipe fatetur dicēs
Cūq; sedem quasi rex circūstante
exercitu: eram tū merentiū cōsola
tor. Eleemosinar largitatem am
plexus est: sicut ipe insinuat dicēs
Si comedi buccellam meā solus:
et non comedit pupillus ex ea.
Cū igit̄ omnia uirtutū mandata p
ficēs. unū ei deerat: ut etiam flagel
lantis agere grās sciret. Nouā enī
q̄ sine deo mē domus nouerat: sed
dignū fuit ut districto sententiam
inquireret. utrū deuotus deo et i
ter flagella permaneret. Pena q̄p
pe mērogat: si quietus quis mera
cer amat. Quem hostis quidē
ut deficeret petijt: sed ut p̄ficeret
accepit. Fieri enī dñs benigne pmi
sit: qd̄ diabolus iniq; postulans.
Nam cū idcirco illū expetisset hos
tis ut consumeret: temptando egit ut
eius merita augeret. Scripti q̄p
est. In omnibz his non peccauit iob
labijs suis. Et quidē quedā iba
tionū illius impias leōnibz as
pera relonant: q̄ leōz dōa pie in
telligere sicut decuit ignorant. Et
q̄ animū dolentis et iusti in sen
tijs assumere nescīūt: ideo doloris
uerba bñ interpretari non possunt
Mentem quippe pacientis bene pē
sare nouit. Adcrescentio passionis.
Creditur ergo bñs iob in suis sinu
ubz deliquisse. Amici enī intuentes.
q̄ si bñs iob tāta tolerauit: falsa
eadem de eo dñi sententia fuisse tes
tant. Diabolo namq; a dño di.
Considerasti seruū meum iob. q̄ nō
sit ei similis sup terrā: ut simpler et
rectus ac timens dm. ac recedens a
malo. Cui mox a diabolo respon
sum. Numq̄ iob gratis colit deum. Nonne
tu undiq; eum: domumq; familiā
eius. Sed mitte manū tuam et
tange eū: si non in faciem benedi
cat tibi. Hostis itaq; in bōo iob vi
res suas exercuit: sed tū certamen
uictoria dñm assumpsit. Inter dm ita
q̄ et diaboli bōs iob in medio ma
teria certaminis fuit. Quisq̄s ergo
sanctorū uirtutē flagella posita dās
suis excellisse asserit. q̄d aliud q̄
dm qui pro illo postulauerat pdidi
se reprehendit. Ipe quippe in se
temptatā causam suscepe uoluit.
qui eum et ante flagella protulit:
et p̄ferens temptari p flagella p
mittit. Si ergo excellisse iob dicatur
laudatori illius succubuisse phibe
tur: q̄nus eū nullatenus deliq̄sse

eciam bona relinq̃t. Quis eñ ne-
gat: q̃ culpis non premia sed pene
debeant? Qui ergo duplicia re
apere que amiserat meruit. ex re
muneracione edocuit: q̃ nequaq̃
uicaũ. sed uirtus fuit omne qd̃ dix
it. Assercioni quoq̃ huic adhuc
adiũgit: q̃ ipse pro amicis delin
quentibz interredit. In graubus
namq̃ pcãs quis poterius: dũ su
is prem̃ aliena non diluit. Mũ
dus ergo ostendit esse de se: qui e
mũdacionẽ potuit opare p̃ alijs.
Di uero hoc quibusdam displuit
q̃ bona sua ipe narrauit: sciend̃
est q̃ inter tot rex dampna. int̃
tot corpis uulnera. inter tot pig
nor funera. amicas ad consolaci
onem uenientibz. et ad marpaci
onẽ p̃ripientibz. de uita sua despa
re cõgebat. Et q̃ tot detrimenta
afflixerant: conuicioſa insup
marpanciũ uerba ferebant. Hy
namq̃ qui ad consolandũ uene
rant. dũ quasi eius iniustiae er
bebant: desperare eum de semetip
so fundentis opelebant. Quod
ergo bona sua ad mentem reuo
cat non se p iactanciã eleuat: sz
quasi collapsũ int̃ ũba et uulne
ra ad spem aĩm reformat. Grau
eñ desperacionis telo mens pcussa.
dũ supne ire tribulacõibus p̃mi
tur: et linguar foras obprobrijs
urget. Bñ igitur iob tot dolor ia
culacionibz obstitus. dũ labefactari
p obpbria timuit: ad statũ se fidu
cie. et anteacta uita reuocauit. Nequaq̃ ergo in arro
gancie uicium cecidit: q̃ contra
interni desperacionis ĩpulsũ. per
exteriora preconior suor uerba
pugnauit: ut dũ bona que fece
rat diceret: nequaq̃ de bono qd̃
quelibet desperaret. Sed iãm̃ic
ipm̃ ordinem temptacionis eius
exequam̃. Inimicus seuiens et sã
guis ualidissimũ pectus debellare
contendens: cãcras contr̃ eũ tẽptac
onũ machinas etexit. Absculit sb̃
stanciã: interfecit filios. Percussit cor
pus: instigauit uxorem. Amicos
ad consolacionem adduxit: sed in
aspicatẽ marpacõis exacuit. A
lijs quoq̃ amicis durius increpã
tem. in extrema et actione inuec
tione suauit: ut saltem crebrius
ferendo cor actingeret: qd̃ nouo
uulnere semp uexaret. Quia eĩ
in scõ potentem uidit dampnis
substancie eũ mouere credidit: q̃
non occidit ex filior morte pulsa
uit. Videns autẽ q̃ ad augmen
tũ diuine laudis etiam ex uulne
re uenit oblicatis: penit ferendam
salutẽ corporis. Iuuens etiam q̃
p dolorem corpis. peruenire nequi
uerit ad passionem mentis: insti
gauit uxorem. Ciuitatẽ quippe
quã expugnare apperit: nimis
munitam uidit. Et ideo extern?
cor plagas inferens. q̃ foras er
erciti admouit? aĩm uero uxõis
in ũbis male psuasionis accen
dens: quasi intus ciuiũ corda
corrupit. Ex bellis eñ exterioribz
discam?: quid de intrioribz sentia
mus. Inimicus namq̃ seuiens.
et urbem circũsidens exercitibus
uallans si eius munimina ĩuic
ta conspexerit. ad alia se pugnã
di argumenta cõuertit. ut intr?
ciã quorũdam ciuiũ corda cor
rũpat: quatin? cũ exterioribus
ĩpugnatoribz admouerit. inter
nos quoq̃ habeat aduitores? at
q̃ in arcissimũ belli fores certami
ne. de quor intr? fide confidit: cor

pfidia urbs destructa capiat. Itaq; exterius qđ arcere consueuerat murū cautelas ictus tot ictib; pallet: qđ uicib; aduersa uitabant. Intus aūt quasi animū corda corripit: dū forta urbis huius munimīa pluralio ne destruere cōiugis studuit. Forus itaq; admonet impetū belli. mala uenena conalij? ut tanto acrius urbem raperet: quanto eā extrinsecus interius q; turbaret. Quia aute non uitq; plus concutiebant ūba q; uulnera: amicor ut dān est le linguis armauit. Qui quidem q; seniores erant: de eor uerbis minus forte alle dolere poterat. Ne iu iuuior subrogat? ut scīn pect? tanto acrior uulnere paueret: qđ to corpa illud ictus brachij uilio ris exacuaret. Ecce ad ferendū in uictissimū robur inimicus seuies quot tempestatū iacula iuuenit: ecce quot obsidionū machinamē ta cruī posiut: ecce quot pallio nū tela transilit. Sed in hys oī bus manslit mens impterrita: sic dat cautas inconcussa. Videns hostes sum contra sanctū uēiūt alios ex occulto transmittere? q; po licentius pugnantis latus fe riant: quo is qui pugnat intem tus uenientes hostes contra sac em aspectat. Igit iob in huius tantis bello deprehensus. fuste pit dampna q; hostes contra sa ctum? sustinuit uerba consolan tiū: q; hostes ex tacte. Sed i hys piūbz arctiacto grauitas sue dipeo ubiq; munitus astatur. un diq; uelenabz gladys uigilant obtutus? amissam substantiā tacte despiat: carnem in filijs n mozialem equanimit dolet? car nem in se pallam pacienc tole rat: carnem in cōiuge male suā denicem sapienter docet. Sup hec amica in aspa correpacone pliuit: et pro sedando dolore uenientes. pim doloris adiūgunt. Omnia ergo machinamenta tēptacio num. sed iuo uertunt in augmē tum uirtutū. Per uulnera quippe pbatur eius pacia: p uerba uero exterior sapia. Vbiq; fortis ostenditur: q; et flagella robore. et ūba tra one superat. Anima uero eius qui ad consolacionem quidem uenit. sed usq; ad ūba increpacionis ex cidit: ignorancia magis arden di sūt. q; malicia deliquisse. Neq; eni tantū uiri amicos iniquos habuisse credendū est: sed dū dise uere causam flagellor nequeūt. in culpa delabuntur. Pallionū quippe diuersa sūt genera. Alia nā q; est pallio qua pēor paciūr ut sine retractacione puniat? alia qua peccator paciatur ut corrigā tur: alia qua nōnūq; quisq; pa tiatur non ut ipsa corrigat. sz ne uentura cōmittat? alia qua plerūq; patiatur. p quam nec p terita culpa corrigatur. nec futu ra phibetur: sed dū inopinata salus pallionem sequit. saluā tis uiris cogita ardencius a mentur. Cūq; immorius flagello auferet: et p pacīam meritor sum mus admittet. Aliq; eni pēor pa tiatur. ut absq; retractacione puni atur. sicut pius inde dicatur. Plaga inimica pallit te: castiga cione crudeli. Et rursū. Quid cla mas ad me sup contricione tua? Insanabilis est dolor meus. Aliq; pēor patiat ut corrigatur: sicut audaui in eu dicat. Ecce sanus factus es: iam noli peccare ne dete

rius abi aliq̄d conangat. Verba
eiꝰ saluanas indicant: q̄ pēa p̄
cedenaa habia iim dolous exige
bant. Aiū quisq̄ non p̄ pretia aul
pa diluenda. sed p futura uitāda
paiat: qd' apte paulus de semet
ipso testatur dicens. Nemaguin
do reuelacionū extollat me. datus
est michi stimulus carnis mee:
angelus sathane qui me colaphi
zet. Qui eiū non ait q̄ extulit. ꝛ
ne extollat. apte indicat? q̄ pas
sione illa ne eueniat cōpesat: nō
aut̄ que euenit culpa purgatur.
Nōnūq̄ uero quisq̄ nec p̄ preita
nec pro futura iniquitate paiat:
ꝛ ut sola dīne ūnitas potenaa ex
amputata passione monstretur.
Vñ aī dño in ev̄o de cco nato dicēt.
hic peccauit aut parentes eius ut
cecus nasceret: rndit dicens. Neq̄
hic peccauit neq̄ parentes eius:
sed ut manifestēt opa dei. In qua
manifestacone q̄ agit. nisi ut ex
flagello meritoꝝ uirtus augeat:
et aī nulla p̄ēta iniquitas tergi
uē. magna de pacā fortitudo ge
neret? Vnde idem bās iob p̄fert
p̄ius uoce iudicas: et post manu
cōmictit cēptatoris. Que post
flagellū ds dū remuneras fami
liarius alloquit: apte q̄ dū de ter
bere creuerit indicatur. Amia q̄
bā iob dū passionū gra dicit
fuere nescimus: passum p culpa
credidērunt. Et dū deum ullum
in passione sua conantur accere.
beatū iob cōpulsi sūt de iniustia
a reprobare? nescientes fideliz
q̄ idcirco flagellatus fuat. ut p
flagello eius dīne glorie laus
crescer: non aut̄ ut p flagella
pēa que nequaq̄ cōmiserat emē
daret. Vnde et ad ueniam actus

redeunt: q̄ ignorancia pocius q̄
malicia permanerīt. Quoꝝ superbiam
diuina ultiora eo uehemenī humi
liat: quo nequaq̄ illos ad suam
gratiam nisi p eum quē desperē
rant reformat. valde quippe elata
mens tumidet: si ipsi sup quem se
extulit supponatur. Sed liberius
de hac mira dīne dispensacōis
opere cernere? q̄ modo ad illumi
nandum nocte mire pūas. astra
quoq̄ suis uiabz in celi faciem ve
niunt: quousq̄ in sūē nocis re
demptor hūanū generis quasi ne
ruis lucifer surgat. Nocturnū nā
q̄ spaciū dū decedentis sucredenti
umq̄ stellaꝝ cursibz illustratur:
magno celi decore pagit. Dec ergo
nocis mire tenebras suo tpe edit?
matutinusq̄ pmuntius stellaꝝ ra
dius tangeret: ad ostendendum ī
nocturnam uenit abel. Ad docen
dam actionis mūdiciam: uenit
enoch. Ad insinuandā longanu
mitatem spei et opis: uenit noe.
Ad manifestandam obedienciā:
uenit abrahām. Ad demonstran
dam cōiugalis uite castionem:
uenit ysaac. Ad insinuandam la
boris tolerancia: uenit iacob.
Ad rependendam p̄o malo bone
retributois grām: uenit ioseph.
Ad ostendēdam mansuetudinem:
uenit moyses. Ad informandam
contra aduersa fidutiā: uenit io
sue. Ad ostendndā mr flagella
pacam: uenit iob. Ecce q̄ fulgē
tes stellas in celo cernim?: ut in
obscuro pene opis. ir nūē noctis cam
bulem? sīa cognicōi hoīm dina
dispensacio quor iustos exhibu
it. quasi tot astra sup peccanaī
tenebras celum mittit: quousq̄
uerus lucifer surgeret: qui etiū

nobis mane nūcians. stellis ce
teris clarius et diuinitate radians
Quem ēiā omnes dñi vñ vuēdo
precantur: et reb; et uocab; ppheta
do. pmulcētur. Nullus etenī iustoꝝ
qui non eius p figurā nūcius ex
titerit. Quicūq; quippe erat ut in se
metipis bonū omnes ostenderet
de quo et omēs boni essent: et q
posse omnib; clarent. Unde et sū
cessatione pmitti debuit. qd' et
sine estimatione dabat papi. et
sine fine regnet: ut simul omnia
sīa discretur: q' in redemptione
cōmuni sclōr finis exhiberet. vñ
necē fuit. ut eaā bēs iob q tanta
incarnatois eius mysteria ptulit.
eū quē nocte diceret. et cōuersatio
ne significaret: et p ea que ptulit.
que passurus esset ostenderet: eā
tocq; uerius passionis illius sa
cramenta prediceret: quanto hec
non loquēdo tantūmō sed eaam
patiendo ppheraret. Sed qa te
mporis noster vna se plonam
tum scā ecclia quā sūpsit exhibu
it. de ipo eū dr. qui est caput oī
um nrm: et de ecclia eius sarpā
est. et corpus xpi qd' est ecclia:
quisq; eū in semetipo significat.
mō hunc et capite. mō et corpe
designat: ut non solū nocē capis:
sed eaā corpis teneat. Unde et p
saias pphā eiusdem dñi uba ex
primens ait. Quasi sponso po
suit michi mitram: et qi sponsā
ornauit me ornamento. Quia i
gitur ipe in capite sponsus. ipe
est in corpe sponsa: necē est ut
eū nōnūq; aliqd de capite dicat.
sensim ac subito eaam ad nocē
corpis deducatur: et rursū eū de cor
pore dicat: repente ad nocem ca
pitis ascendatur. Hēs ergo iob ve

tum eū suo corpe typū redemptois
insinuat: uxor uero eius que eū
ad maledicendū puocat. uitam
carnalū designat: qui intra sāc
tam ecclām incorrectis moribz po
sita. quo p fidem bonis iurta fit.
eo p uitam durus pmittit. quia
dum quasi fideles uitam non pūt
a fidelibz tanto deterius quanto
et interius tolerant. Anima uero
eius qui dñi consulitur inuehunt
hereticoꝝ figuram exprimit: qui
sub specie consulendi agit ne go
eū seducendi. Unde et ad bēm iob
qī pro dño loquit. sed eū a dño
non approbant: qr uidelicz omēs
hereticī deū dum defendere nituntur
offendūt. Unde eis apte et ab eod'
uiro scō dicit. Dispūtare cū deo ai
pio: pius uos ostendēs fabricato
res mendacij. et cultores puersoꝝ
dogmatū. Constat ergo eos here
ticoꝝ typū errando gerere: quos
sāis uir redarguit ailau puersoꝝ
eū dogmatū deseruire. Omīs uero
hereticus in eo qd' dñm defendē ter
nitatē. ueritatē illius adulat: plal
mista attestante qui ait. Ut destru
as inimicū et defensorem. Inimic⁹
quippe et defensor est: qui deū quē
predicat impugnat. Nā qr bēs
iob uenerit redemptoris speciem
teneat: eaā noīe demōstrat. Iob qp
pe inpetrat dolens. Quo nimir
dolore. uel mediatoris passio. ul
sēe ecclie labor exprimit: que ml
tiplicā pīas uite fatigatione ar
cessit. Anima quoq; eius et uoca
bulo nois meritū sue indicant ac
tionis. Nam cuphar laana līgua
dicat dñi contemptr? Et quid ali
ud hereticus facit? nisi q' dñi falsa
de deo sentit eum superbiendo con
temnit? Baldad interpretat uetul

mas sola. Bene autē omnes hēna
in his que de deo loquūt. dū non
intendūt rēa sed appetūt ea
lis gloriē uidēt p̄dicatores appe
tunt: ueritas sola noīant. Ad
loquendū quippe nō zelo non
homīs: sed uite ueris p̄mutare
conantur. Sophar quoq; iacens
simone dicit dissipatio speculi: ul
speculatorē dissipans. Mentes
namq; fideliū ad cōtēplanda su
pna se erigūt: sed dū hereticoꝝ
uerba puerire recta contemplan
tes appetunt: speculū dissipare
conantur. In tribz triticī amicoꝝ
iob nōibz. tres hereticaꝝ mentiū
p̄dicationis calus exprimūt. Nisi
eiū deū contempnerēt. nequaq̄
de illo puersa sentirent: et nulli ue
ritatis contrahēnt. in nouis ui
de intelligentia non errarent. et
nulli speculationē bonoꝝ destruerēt:
nequaq̄ eos supna iudicia tam
districto examine pro uerboꝝ sui
rū culpa reprobarent. Contēpnē
do igit̄ dīm in ueritate se retinēt:
sed in ueritate retinendo. p̄auis
suis sermonibz speculationi rōr
nocent. Quia uero nō unūq̄ he
reticī diuine gīe largitate p̄ueni.
ad unitatem scē ecclie redeunt. bñ
ij ipā amicoꝝ reconciliatione sig
natur: p quibz tamen bīs iob er
orare p̄cipitur: qr hereticoꝝ sacri
fīcia accepta deo esse nequeūt. ni
si pro eis unūsqsq; ecclie manuiz
offerantur: ut eius meritis reme
diū salutis īueniant: quā uerbo
rū iaculis impugnando leuebāt.
Unde et septē sacrificia p eis me
morant oblata: qr dū septēpar
tis gratie spūs contrarios am
puunt: qī septem oblationibz expi
antur. Hinc est qr in iobis apo
calipsi p septē ecclīaꝝ numerū u
niūsalis ecclia designat. Hinc p
salomonem de sapientia dicitur.
Sapīa edificauit sibi domū: et
adiit columpnas septem. Ipso er
go sacrificioꝝ uīo reconciliatā
hereticā. q̄d prius fuerit exprimit:
qui p̄tōi septēpartitis grē. non ni
si redeundo iungunt. Bene aūt
tauros p se et arietes obtulisse
dicit. In tauro quippe ceruix su
pbie: in ariete autem ducatus
gregum designatur. Q̄d
est ergo pro eis tauros arietes
qr macta? nisi eoꝝ supbū ducatū
interfice. ut de se humilia sentiant
et post se corda īnocentiī non sen
tiant? Ceruice eiū tumenti ab ecclie
unitate retulerant: et infirmos p̄
se plōs quasi sequentes greges
trahebant. Veniant ergo ad bñ
iob idz reuertant ad ecclīam: et septē
nario sacrificio tauros et arietes nāe ē
mactandos offerant: qr ut unūsqsq;
ecclie nūgant iūnctate inuenie
de inchoant quicq̄ prius tumidū de
supbo ducatu sapiebant. Q̄ heliu
aūt qui rectis sensibz quidem loq̄
tur. sed ad culta elatōis uba deri
uat: p̄sona unūsquiusq; arrogan
tis exprimit. Nulla namq; incre
dīm ecclīam positi recta que sapi
unt. recte p̄ferre contempnūt. Dū
et diuine increpationis ui argui
tur. nec tū pro illo sacrificiū offer
tur? qr fidelis quidem. sed tū arro
gans. p ueritatem credulitatis iu?
est: sed p tumoris sui obstaculum
acceptabilis non est. Hinc ergo ī
crepō redarguit. q̄ sacrificiū nō
reducat? qr in ea quidem fide est in
qua esse debuit: sed supna huīc iul
tiaꝝ increpans pro cuiusq; tepel
lit. Unde et bñ heliu latino dī cer

mone ds meus iste: uel ds ds. Ar
rogantes enī uiri intra scām eccl'am
ḡnis deī elate uiuendo refugiunt:
cum tamen ueraciter credendo ꝺñē
tur. Quid est enī ds meus iste no
ñe dicere? nisi enī cui credidit ap
ta ꝓfessione mīare? Vel q̄d est ds
ds dicere? nisi et hunc deī ꝑ di
uinitatem credere. et ds ex incar
nacione phibere. Sñ autē post
dnpna rerū post damna pigiora
post tribulacois uulnera. post cer
mina pugnas q̄ uerbor. duplia
remuneracione subleuatur? qua
uiuenti enī scā ecclesia adhuc etiam in
hac uita posita. pro laborib; q̄s
sustinuer. duplicia munera recipit:
enī susceptis plene genib;. in fine
mundi iudex etiam ad se corda
conuertit. Hinc enī scripm est.
Donec plenitudo gentiū intraret:
et sic omnis isr'l' saluus fieret. Et
postmodū duplicia recipit? q̄ sin
to labore pñas q̄s. non solū ad
animar gaudiū: sed etiā ad hāti
dinem corpor ascendit. Vnde bñ
ꝓ.ꝓphām dicit. In tra sua duplia
a possidebunt. Sancti quippe in ter
ra viuentiū duplicia possident: q̄
animarū hāditudine mentis simul
corpis gaudent. Vnde iobes in ap
calipsi. q̄ aute resurrōnem corpo
rū clamantes scōr aīas uidit: ac
cepisse eas stolas singulas alper
it dicens. Et date sūt illis singule
stole albe: et dictū est illis ut requi
escerent tempus adhuc modicum:
donec implerentur numer? conser
uoꝝ et frm eor. Ante resurrōnē q̄p
pe stolas singulas accepisse dicti
untur: q̄ sola adhuc mentis hāti
dine ꝑstruunt. Binas ergo accep
turi sunt: q̄n aī aīar ꝑfōd gaudi
o etiā corpm incorruptione uestīē
tur. Recte autem afflictio qui
dem bī iob dr. sed q̄nas q̄s in
eius afflictione tegetur? q̄ scē
ecclie in hac uita tribulacō cernī
tur: sed quando hic q̄pe contēda
acq; differenda sit ignoratur. Vñ
et ore tūtas dr. Non est vīm nos
se tpa uel momenta: que pr̄ po
suit in sua potestate. Q̄ hoc ergo
q̄ bī iob pallio dr: docemur q̄ ex
piendo nouimus. Q̄ hoc uero q̄
quantas q̄s in passione tegā
tur: docem quid negare debeamus
In longū ꝓtractionis uba petra
mus: ut q̄ tota breuit̄ ꝑstringēdo
loquerem. Sed q̄ ad loquendi i
tentū diu loquendo ꝓficiam? debe
mus prius hystorie radicē figere:
ut ualeam? mentē postmodum
de allegoiar frōn saciare. Dicat̄ g̃.

Ir erat in tra hus
nomine iob. Idcir
co scīs ubi habi
tauerit dicit: ut ce
ius meritū uirtu
tis exprimat. Hus
nam̄q; quis negat q̄ sic tra gen
tiliū? Gentilitas aut̄ eo obligā
tra uicijs erat: quo cognitionē
sui conditoris ignorauit. Dicat̄
itaq; ubi habitauit? ut hoc eius
laudibz ꝓficiat: q̄ bonus inē ma
los fuit. Nequ enī ualde laudabi
le est bonū esse cū bonis: sed bonū
esse cum malis. Dicit enī grauio
ris culpe est inē bonos bonū non
esse: iam īmensū est ꝓcoꝝ bonū ea
am inē malos extitisse. Hinc est
q̄ idem bīs iob sibimet adestat
dicens. Frater fui draconū: et soc?
struthionū. Hinc petrus magnis
loch laudibz extulit: q̄ bonū inē
reprobos inuenit dicens. Et nulli
loch oppressū a nephandor īiusta

I

ōuersacione erpuit: alpā eū
et audiai iuchis erat: habitans
apud eos qui de die in diem ani
mam iusti iniquis opib; arcera
bant. Qui nimirū arcessari non
posset: nisi prava ꝓpinquor opa
et auditu et aspectu iusti dicat: quia
iniquor uita non delectando iusti
aures atq; oculos. ꝛ ferendo tā
gebat. Hinc paulus discipulis
dicit. In medio nacionis prauæ ꝛ
puerse: inq; quos lucetis sicut lu
minaria in mundo. Hinc ꝓgrau
ecclie dicit. Dico ubi habitas.
ubi sedes est sathane. et tenes
nomen meū: et non negasti fidē
meam. Hinc sācta ecclia sponsi uo
ce laudatur: cū ei in amoris can
tico dicit. Sicut lilium inter spias
sic amica mea inter filias. Bene
ergo bēs iob memorata tria gen
tis inter iniquos uirisse declarā
tur: ut uirtus sponsi preconiū in
ter spinas lilii crevisse monstre
tur. Ubi rēte mox subditur
Simplex et rēus. Nōnulli nāq;
ita sunt simplices. ut rectū q̄d sit
ignorent: sed eo uere simplicitas
innocentiā deserūt. quo ad uirtutē
rectitudīs non assurgūt: q; dū
cauti esse p rectitudinē nesciūt: ne
quaq; innocentes ꝑsistere p sim
plicitatem possunt. Hinc est q;
paulus discipulos āmonet dicēs
Volo uos sapientes esse in bono:
simplices autem in malo. Hinc
rursum dicit. Nolite pueri effici
sensibus: sed malicia puuli estote.
Hinc p semetipsam ueritas dis
cipulis ꝑcipit dicens. Estote p
dentes sicut serpentes: et simpli
ces sicut columbe. Utraq; enim
necessario in āmonicione cōtū
it: ut et simplicitate columbe ad
uersa serpentes instrueret: et rursū
serpentes astuciā columbe simpli
citas temperaret. Hinc est q; ipse
sācis presenciā suam hominibus non
in columba solūmodo: sed etiam
in igne pateficat. Per columbam
quippe simplicitas: p ignem uero
zelus indicatur. In columba er
go et in igne oñdit: q; q̄libet illo
pleni sūt, sic manifestum sim
plicitatis insertum: ut contra
culpas delinq̄ntiū etiam zelo rec
titudīs accendantur. Sequitur.
Timens dm: et recedens a ma
lo. Dm timere est: nulla que fa
cienda sunt bona preterire. Unde
p salomonem dr. Qui dm timet
nichil negligit. Sed q; nōnulli
sic bona quedam facūt. ut ta
men a quibusdam malis mūme
suspendant: bene postq̄ timēs dm
dr. recedens quoq; a malo phibe
tur. Scriptū quippe est. Declina
a malo: et fac bonū. Aliq; enim bo
na deo accepta sūt: que autē eius
oculos malor āmixtione maculā
tur. Hinc namq; per salomonem
dr. Qui in uno offendit: multa
bona perdit. Hinc iacobus actestat
dicens. Quicūq; totā legem serua
uerit, offendat autē in uno: factus ē
omīum reus. Hinc paulus ait. Modi
cū fermentū totam massam corrū
pit. Bēs igitur iob ut ostenderetur q;
nullus in bonis erratur: sollerter
indicatur q; alienus a malis fuit
Nos uero esse narrancia solet.
ut cū palestre certamen in simul ꝑ
primus luctancia membra describāt
q; lacū ualidū q; sit pectus. q; la
tū. plenū tumeant lacerti. q; sup
er posicus uenē nec mole grauet
nec exercitacione debilitet: ut cū

p;nus aptos certamine artus os
tenderit: nec demū magne fortau
dinis ictus narrent. Quia ergo
athleta nr̄ contra dyabolū fuerat
certaturus q̄ ante harene spectа
culū sacre scripture hystorie in ath
leta hoc spiritales ututes enume
rans menas membra describit dicēs.
Erat uir ille simplex et rect̄s. timēs
dm. et recedens a malo: ut dū mē
bror posita magna cognosc̄at: et
hac ipsa iam forta positione subla
quēs eaꝝ victoria p̄nosc̄at. Deq;

xuij

C Nati sūt ei septem filij: et tres
filie: Pepe ad auaritiam cor pa
rentis. alliat fecūditas plus. Eo
enī ad ambitū congregande here
ditatis accendit̄: quo multis here
dib; feraudat̄. Vt ergo bī iob q̄n
sūa mens fuit ostendat̄: et iustus
dr̄. et multe plus pater fuisse phi
betur. Qui in libro sui exordio de
uotus sacrifitijs offendis asserit̄:
p;nus aut̄ largitatib; eaꝝ post
a seneāpo memorat̄. Pensemus
ergo q̄nta fortunē p̄dijs ex
tat: que ad hereditatis tenacia
nec tot heredū affatis inclinaut.
Deq;

C Et fuit possessio eius septē
milia ouiū. et tria milia camelor.
q̄ngenta quoq; iuga boum. et q̄n
gente asine: ac familia multa ni
mis. Patimus q; ad maiorē dolo
rem mentem ꝺmouent dāpna ma
iora. Vtq; oñdatur q̄te ditissimus
extat: multū fuisse dr̄. q̄ pagene
amisit. Nūq;n quippe sine dolore
amittitur: nisi q; sine amore pos
sidetur. Itaq; dū substancia mag
na describitur. et tñ paulo post
pagene amissa phibetur: q̄ si
ne dolore p̄didit. ostat. q; sine a
more possedit. Notandū quoq;
est: q; prius cordis diuitie. et p;
opes corpis describunt. Solet ei
rex habundancia tanto magis
a diuino timore mente solui ere:
q̄to magis hanc exigue diuisa co
gitare. Hamdū p multa spargit:
stare in animus sua phibetur.
Ad' p semetipam ueritas ei pa
bolam seminantis exponeret. in
dicauit dicens. Qui seminatus
est in spinis hic est. qui uba au
dit: et sollicitudo sēli istius et fal
lacia diuiar suffocant uba: et sine
fructu efficitur. Ecce bs iob et
multa possidere dr̄: et paulo post
diuinus sacrifitijs instaur̄ deuue
phibetur. Consideremus ergo qui
sanctus iste uir fuit: qui ad tam
sedula dei obsequia. et sic occupa
tus inuenit. Nedū precepta nr̄
tus emendaret. que oīa relinqui
paperet: sed ei bs iob eiusdem
iam precepcionis uim in corde ser
uabat: q; nimirū substancia su
am mente reliquerat: quā sine
delectacione possidebat C Erat q;
dr̄ ille magnus inter omnes o
rientales. Orientales uiros esse
prediuites quis ignorat: Mag
nus ergo inter orientales exti
ac si apte diceretur: q; et diuti
bz dnor fuit C Et ibant filij ei
et faciebant conuiuiū p domos
uniusquisq; in die suo: et mitte
tes uocabant tres sorores suas:
ut comederent et biberent cū eis.
Dolet iuc tres maior substancia.
discordie fieri grauioris causa.
O inestimabilem patne instituti
onis laudē: et pater diues dicit:
et filij concordes asserunt. Et dū
diuidenda inter eos substancia
aderat: corda eoꝝ omīa indisa cari
tas implebat C Cūq; in orbem
transisset dies conuiuij: mittebat

ad eos iob. et sāctificabat illos. Cō
surgens q; diluculo: offerebat ho
locausta p singulos. Cū dicat
tur fuisse et sanctificabat illos: a
perte monstratur q; districtionis
erga illos presens ageret. quib;
absens sollicitudīe non deesset. Do
hoc nobis est solerter inquirendū:
q; peractis diebus cōuiuij. purga
tio pro singulis adhibeatur holo
causta. Dic quippe scō nouerat. q;
celebrari cōuiuia sine culpa non
possent: nouerat q; magna pur
gatione sacrificior diluende sunt
culpe cōuiuior. Et q;d; in semetip
sis filij cōuiuantes mēnauerant.
pater sacrificiū īmolando tegebat.
Non nulla quippe sūt uicia: que
a cōuiuijs aut separi non possūt:
aut certe neq; possūt. Pene cūi
semp epulas comitat uoluptas.
Nam dū corpus in refocīs delīcio
ne resoluitur: cor ad mane gaudi
um relaxatur. Unde sarpti ē. Se
dit pplis manducare et bibere: et
surrexerūt ludere. Pene sp epulas
sequit loquacitas: aīq; ueniter re
frenatur: lingua dissipatur. Unde rē
dones apud inferos petere describi
tur diues. Pater abrahā miserē
mei: et mitte lazarū ut intingat
extremū digiti sui in aquā. et re
frigeret linguā meam: q; crucior
in hac flāma. Dnus epulacius co
die splendide dr: et post aquam
petere in lingua memorat. Quia
cū ut diximus iur epulas ualde
resolui loquacitas solet. et pena
indicat culpā: dī cū quē epulanti
cotidie splendide uestitus diuerat:
in lingua plus ardere phibet.
Hy qui cordarū armoniam tempe
rant. tanta hanc arte dispensant:
ut plerūq; cū una tangitur: lōge
alia ac multas mō iacentib; pulsa
corda quatiat. Cūq; illa soluitur
reddit: illa que in eodem cantu te
pefacta est alijs impulsis tremit. Et
ergo in carpatura sacra plīq; de ui
tijs: sic de uicijs agitur: ut dū lo
quendo aliud insinuat: tacendo
aliud innocescat. Nichil enī cōui
diuutem de loquacitate memorat:
sed dī pena in lingua dicit: que
in cōuiuio nō alias grauior fue
rat culpa monstrat. Cū ergo by
tēs p dies singulos conuiuia face
rent. et pactis diebus conuiuij
iob sepē sacrificia offerre phibet:
apte hystoria indicat. q; dū iob
octaua die sacrificia offerens mi
serīū resurrēcois colat. Dies nāq;
qui nūc dīcitis dr. a morte redēp
toris est tertius: sed in ordine cō
dicionis octauus: qui et p̄mus
in condicione est. Sed quia tm̄o
lucis septimū sequit: octauus
rē numerat. Qui igit octauo di
e offerre sepē sacrificia dicit: ple
nus septiformis gr̄e spū. p spē re
surrecois duo deseruisse phibet.
Unde et ps pro octaua prefatur:
in quo gaudiū de resurrēone nū
ciatur. Sed q; dū iob filij tanta
fuerant disciplina bone institu
onis actuti. ut neq; facta in cō
uiuijs. neq; uba delinquerent: a
petre monstratur cū subdit. Dice
bat enī. Ne forte peccauerīt filij
mei: et bñdixerīt dō i cordibus suis.
Stos quippe esse in ope et simone
dicebat: quib; de sola pace cogita
tione meminebat. Quia uero de ali
enis cordib; iudicare temere nō de
bemus. in scā huius uite agi
noscimus? qui non audet q; bñdixe
runt deo in cordib; suis: sed ne for
te bñdixerint deo in cordibus suis.

C. i.

Unde per paulū bene dicit. Nolite iu
dicare ante tempus quoadusq; uenī
at dñs: qui illuīabit abscondita te
nebraꝝ: et manifestabit cogitōa cor
diū. Quisq; eīm in cogitōone a rē
tudine erroꝛibitat: in tenebris peccat
Nos ergo cuncto nū debemus alie
na coꝛda audacter reꝓhendere: qñq
scimus q; nullu nrō non possumus
aliene cogitōis tenebras illustra
re. Sed in hac re solleꝛter mouendū
est. qñta pater seueritate potuit fi
lioꝛ opa coꝛrigere: qu tanta sollici
tudine studuit coꝛda mūdare. Quid
ad hec rōnes fideliū dicūt: qui disci
pulos suos et aspera opa nescierūt:
Quid in sua ereuīsatōe cogitant:
qui in cōmissis sibi nec minima ac
tionū curant: Dr uero hus sc̄ī ope
ris erā pseueratia monstret: rē
subiūgitur ¶ Dies erāt iob cūc
tis diebꝰ. Harpeī quippe est. Qui
pseuerauit usq; in finem: hic salu⁹
erit. In sacrificio igit̄ sc̄a actio. in
cunctis aut̄ diebꝰ sacrificij: cōstan
cia sc̄e actionis ostenditꝰ ¶ Hec bre
uiter hystoriam sequendo trāscur
rimus: nūc oꝛdo expōnis exigit ut
eoꝛdiū repetentes allegoꝛiarum
iam secreta pandamus

¶ Ut erat in ēra hus nomīe iob. XVI
Hec p hystoriam facta credim⁹?
sed p allegoꝛiam iam qualit̄ sinc̄ī
plena uideamus. Job namq; sicut
dixim⁹ interp̄etat̄ dolens: hus uō cō
siliatoꝛ. Quē ergo aliū bōs iob suo
nomīe exprimit: nisi eū de quo pro
pheta loquit̄ dicens. Dolores nr̄ ipe
portauit: Qui hus terram inha
bitat: q; in coꝛda ꝓximi consiliatoꝛis
regnat. Paulus quippe ait. Xp̄m
dei uirtutem et dei sapiam. Atq;
hec ipa sapia per salomonē dicit.
Ego sapia habito in consilio: et
eruditis interfum cogitacōibus.
Hus ergo tra in habitat iob: q; ia
sapia que pro nobis passionis do
lorem sustinuit. coꝛda uite consiliis
dedita. sibimet habitacōnē fecit.
¶ Erat aut̄ ille simplex et rēctus
in rētudine iustitia: in simplici
te autem mansuetudo significat.
Quisq; nos aī rētudinem iustitie
exequī. mansuetudinē relinquim⁹
et aī mansuetudinē seruare cupim⁹?
a iustitie rētudine declinam⁹. In
carnatus ueō dñs. simplicitatem
aī rētudīe tenuit: q; nec in mānsue
tudine distinctionem iustitie. nec iu- iustitie
stum in distinctione quietē mānsue
tudinis amisit. Nō aī quidam de
ducta adultera hanc rapere no
luisset. ut in culpā aut̄ mansuetu
dinis aut iustitie laberet: ad u
traq; rūdit dicens. Qui sine pcō e
rim: primus in illam lapidē mit
tat. Da simplicitatem mansuetu
dinis: qui sine pcō est vīm. Da
zelum iustitie: primꝰ in illā lapi
dem mittat. Unde et ꝓ ꝓphām di
citur. Intende ꝓsp̄ere ꝓsede et reg
na: ꝓpter ueritatē et mansuetudi
nem et iustitiam. Veritatē quip
pe exequens. mansuetudinē aut̄
iustitie consiliatur: ut nec zelum
rētudīs in mansuetudīs ponderē
amitteret: nec rursum pondus
mansuetudīs zelo rētudīs per
baret. Sequit̄ ¶ Timens deū et
recedens a malo. Harpeī de illo ē.
Et replebit illū spūs timoris dñi
Incarnatus eīm dñs. in semetipo
omne qd̄ nobis inspirauit osten
dit: ut qd̄ precepto diceret. exem
plo suaderet. Iuxta humanitatis
igit̄ naturā redemptoꝛ nr̄ dim timu
it: q; ut superbū hoīem redimeret.
mentem p̄ illo humilē sumpsit.

Cunus bene p hoc q recedere a ma
lo iob dicit. et acto deliguat. Ipe
quippe recessit a malo: non q fac
endo contigit. sed qd inueniendo
reprobauit. q uetustam q nat
muenit. humane cōuersacionis
uitam deseruit: et nouā q in secū de
ducit sequacū moribz imprimit.
Hanq sunt ei septem filij: et tres
filie. Qd in septenario numero.
nisi sūma pfōis accipitur. De eū
humane racionis causas de septe
nario nūo tractam. que asserit
q idoneo pfōis sit. q ex primo par
constat. et primo impari. et primo q
duodi pt. et primo q didi non pt
ernissime scimus. q septenariū nu
merū carptura sacra p pfectione
ponere consueuit: unde et septimo
die diem requieuisse ab opibz asseit
Hinc est etiam q septimus dies in
requiem hominibz idz in sabbatū de
tus est. Hinc q iubileus annus in q
plena requies exprimit septē ebdo
madibz consummatur: qui nouade
addito nre adunacois sūma implet.
Hanq sunt ergo septem filij. ad pre
dicandū s. uirtutes incedentes apli.
Qui dū pfōis pceptis pagūt: qi
supioris seruis fortiudine in cōuer
sacione tenuerūt. Hinc est etiā q
pfōe septenarius gracie implendi
duodenum sumit electi. A septenario
quippe nūo. in duodenariū surgit.
Nam septenarius suus in se ptibz
multiplicatus. ad duodenariū ten
ditur. Hinc enī quatuor p tria. si
ue tria p quatuor ducant: septem
in duodenum uertunt. Unde sancti
apli q trinitatem in quatuor pti
bz mundi predicare inchoabant.
Duodeni sunt etiā: ne ecclā nūo pfec
nouem ostenderent: qm uita et uo
ce predicarent. Hanc sunt et tres

filie. Quid in filiabz: nisi infirmi
ores fideliū plebes accipimus? Que
et si ad pfectionem operis nequaq fo
rā uirtute pmanent: fidem tamen ui
uacis cognitam constanter tenent.
In septē ergo filijs ordo pdicancū:
in tribz uero filiabz mulcando sig
nificat audicor. Possunt etiā per
tres filias. tres ordines fideliū deli
gnari. Post filios quippe filie nō
minant: q post apl̄or spectatam fo
rtitudinem. tres distinctiones fideliū
in ecclie cōuersacione secute sūt: pal
or uidelicet continencū atq cōiu
gatoz. Unde et ihezechiel ppha tres
liberatos uiros audisse se asserit:
noe s. danielem et iob. Quid enī p
noe qui archam in undis rexit. nisi
pfectoz ordo signat? Qui dū ad
formā uite ppls presunt: sacram eccle
siam in tempestatibz fluctibz regūt.
Quid p danielem. nisi uita ab
stinencie signat? nisi continencū
um figurat? Qui dū cuncta que
mundi sūt deserūt: despecte babi
lonie alta uicine diuinant. Qd p
iob. nisi bonoz cōiugū uita signa
tur? Qui de rebz mūdi quas possi
dent dū pia opa faciunt: quasi p
terre uiam ad celestem patriam
tendūt. Quia igit post leōs apl̄oz
fideliū distinctiones iste secute
sunt: recte post filios. tres filie ne
te memorant. Seq. Et fuit pos
sessio eius septem milia ouiū: et
tria milia camelor. Quia fideles
audicores et uaria conuersacione
colla sunt: q primus uniuersalit me
moratis filiabz dr. hoc distincte
postmodū appellacione aīaliū
subiunxit. Quid enī in septē mili
bz ouiū? nisi pfectam quoddam in
nocencie exprimit. que ad p
fectionem gracie ex legis pascuis

xvii

uenit. Quid uero in tribz mulibz camelis? nisi ad plenitudinē fidei uenies tortā gentilitatis maculas deliguauit? In scriptura autē sacra aliqñ camelꝰ nomīe ipse dñs: aliñ populus gentilis exprimit. Camelꝰ eñ nomīe dñs deliguatur: sicut ab eodem dño iudeis aduersantibz dicat. Liquantes culicem: et camelū glutientes. Culex eñ suffurrando nocet: camelus autem sponte se ad sustinendā onera inclinat. Liquantes ergo uidet culicem: qꝛ sedulo sñ latronem dimicā pertimuit. Camelū uero glutiuerūt: qꝛ eñ qui ad sustinenda nīe mortalitatis onera sponte descenderat. exanguere clamando conati sūt. Rursus camelꝰ nomīe gentilitas deliguatur. Unde et rebecca ad ysaac uenies dorso camelꝰ deducit: qꝛ ad xpm et gentilitatē ecclia propans. moꝛas uitas olisqꝫ uite ueteris cōuersationibz inuenit. Que ysaac uiso descendit. qꝛ dño cognito uitas sua gentilitatis deseruit: et ab elatione celsitudinis yma petiit humilitatis. Que et uestimēta pallio uelatur: qꝛ cor suū illo ex antecacta uita confundit. Unde et p aplm eisdem gentilibz dicit. Que ergo fructū habuistis tunc in illis in quibz nunc erubescitis? Quia figuratur p oues hebreos a pascuis legis ad fidem uenientes accipimus: nil obstat ut p camelos tortos moꝛbz atqꝫ omnibus ydolꝛ culpabz gentilitatē xpi dos sentiamus. Qui eñ ex semetipsis sibi inuenerūt deos quos colerent: qñ a semetipsis exonus in dorso exterebat qd' portarent. Potest eñ p camelos qꝛ cōia sūt animalia-samaritanoꝛ uita signari. Camelꝰ namqꝫ ruminant: sed nequaqꝫ ungulam findunt.

Samaritanꝰ quoqꝫ qñ ruminant. qꝛ ex pte legis uba reapiūt? et qñ ungulam non findūt: qꝛ eam pro pte contempnūt. Qui et graue onus in dorso menas toleranꝰ: qui a in omne qd' facim. sine spe eterne mercedis elaborant. fidem quippe rectꝰ rōnis nesciūt. Et quid esse grauius aqꝫ omnibus potest. qꝫ afflictionem sci pretereuntis ꝓpter? et nec quaqꝫ ad relaxationem mentis gaudia remunerationis sperant? Sed quia in carne dñs apparens et hebreoꝛ ꝓlos ꝓfois gratia implenit et samaritanoꝛ quosdam ad cognitionē fidei intra opa ostendendo pduxit: dicatur rē de umbra que ueritatem exprimeret. q et septem milia ouiū. et camelorꝫ tria milia possideret. Sequit Quū genera iuga boum: et qūgenos asinas. Jam supius dictū est: qꝫ in qñquagenario nūo qui septem ebdomadibz ac monade additꝰ ipletur. requies deliguatur. Denario aūt numero. sūma ꝓfōis exprimit. Quia uero fidelibz ꝓfō quietis ꝓmittit: qñ qūquagenario decies ducto. ad qūgenarium pueniturꝰ. In scriptura autē sacra boum nomine aliqñ hebreum factoꝛ: aliñ bene opantiū uita signatur. Quia eñ bouis nomīe. stultoꝛ uitoꝛ dia figuratur: rē ꝓ salomonē dicatur. Draconqꝫ eam sequit: qñ bos ductus ad uictimam. Rursū qꝛ boum nomine uita uniuscuiusqꝫ operantis exprimit. legis ꝓcepta celebrantur: que ꝓ moysen ꝑapte dicens. Non alligabis os bouī triturāti Qd' apte rursū dr. Dignus est operarius mercede sua. Asinoꝛ quoqꝫ nomīe aliqñ stultoꝛ pigritia. aliqñ īmoderata petulantiū luxuria:

C.i.

aliqñ gentiliñ simplicitas designat
Doctor pigricia asinor appellando
ne figuraret: sicut p moysen dicit.
Non arabis simul in bove et in asi
no. Ac si dicet. Fatuos sapientibz in
predicatione non iocaes: ne p eum
qui ipleri rem nõ ualet. et illi qz
prevalet obstitas. Immoderata q
pecudaliñ luxuria. asinor appella
cione exprimit: ut pphia testat qui
ait. Quor carnes sunt ut carnes
asinor. Asinor rursus noie. sipli
citas gentilis ostendit. Unde ihũs
vetens dñs. asellñ sedisse phibet.
Quid est sedendo asinñ ihũm uehi
re: nisi gentilitatis simplicia cor
da possidendo. ea ad uisionem pa
tregendo et presidendo pducere. Qd'
bno et facili testimonio ostenditr: qz
et p boues iudee oparij. et p asinñ
gentiles pli designant: cum p pro
phetam dicat. Cognouit bos pos
sessorem suũ: et asinus ꝓsepe dñi
sui. Quis enĩ bos nisi iudaicus p
pulus erudit: aut us cernue iugũ
legis attrivit? Et quis asin' nisi
gentilitas fuit: q quilibz seduc
tor reperit quasi brutñ aiãl et
nulla racione renitens. quo no
luit errore subtraxit? Hos ergo
possessorẽ et asinus dñi presepe
cognouit: qz et hebraicus pls de
um quem colebat sed ignorabat
reperit: et gentilitas legis pabu
lñ qd' non habebat accepit. Qd
igit supius notatis ouibz et ca
melis dicit: hoc inferius in bobz
et asinis replicat. Habuit uero
et ante redemptoris aduentñ iu
dea boues: qz ad ꝓdicandñ mis
opatios: quibz uoce uitatis dr.
De uobis ypocrite q ciuitas ma
re et aridam. ut faciatis unũ pro
selytñ: et cũ fuit factus: facitis
eum filiũ gehenne duplo q uos.
Quos graue iugũ legis pressit:
qz exteriora lẽ mandata tolerabãt
Quibz uoce uocatus dicit. Uenite
ad me omnes qui laboratis et o
nerati estis: et ego reficiam uos:
tollite iugũ meum sup uos. et dis
cite a me qz mitis sũ et hũilis cor
de. Qd' ergo in ev' bñ laborantibz
requies, promittit: hoc est q hic iu
ga boum q̃ingenta memorantur.
Quia qui redemptoris dominio
colla subiicit: quo nisi ad requi
em tenditr? Unde et alibi q̃ingen
te phibent: qz uocate plebes gen
tilñ dñi ad requiem puenire deli
berant: cuncta mandator onera li
benter portant. Dñi bene q hanc
requiem populus gentilis appe
teret: iacob filios alloquens pro
pheta hoc studuit uoce signare
dicens. Yssachar asin' fortis acu
bans inter terminos. uidit requi
em q esset bona. et terram q op ti
ma: et supposuit humerñ ad por
tandñ. Inter tminos nanq ac
cubare est. pscolato mũdi fine re
quiescit? nichilq de hijs que nũc
in medio uersant querit: sed ulti
ma deliderare. Et fortis asinus
requiem ac terram optimã uidit:
cũ simplex gentilitas idcirco se
ad robur boni opis erigit: qz ad
eccĩe uite patriam tendit. Que
et ad portandñ humer apponit:
qz conspecta supna requie. pcep
tas ecclã grauibz in opatione se cõ
tulit: et quitq̃ intollerabile pu
sillanimitas asserit: hoc ea leue
ac facile spes remunerationis os
tendit. Quia ergo ad eternã re
quiem p eor pre iudea gentili
tas qz colligitur: trẽ q̃ingenta iu
ga boum. et quingente asine hri

phibent. Sequit. Ac familia multa nimis. Quid ē qd prius aī malū multando describit. et fāi lia in extremo memorat? nisi qd ad cognitionē fidei prius stulta mūdi colla sūt. ut post eius astu tia uocarent? Paulo attestante q ait. Non multa sapientes secūdū carnem. non multa potentes. nō multi nobiles? sed que stulta sūt mūdi elegit deus: ut confundat sapientes. Ipa namq; sēe ecclie pu apia līa: phibent figurat? ut uidelicet aīabus in pdicatoribz re demptor oīderet: qd ad uitam credē tes ppīos non sīno sed causa sua deret. Sequit. Erant ut ille magnus inē omnes orientales. Qd redemptor nr oriens dicat: pro phēta testante phibet qui ait. Ecce uir oriens nomen eius. Omnes ergo qui in hūc orientem fide cō sequūt: rēe orientales uocantur. Sed qz omnes hoīes aīmō hoīes. ipse autē oriens dīs et homo: rēe dicat. erat magnus inter omnes orientales. Acsi apte diceret. Omnes qui in fide dei nascunt supe rat: qz non ut ceteros adoptio. sed natura illū diuinitas exal tat. Ita et si humanitate ceteris apparuit silis: diuinitate aī mālit sup omīa singularis. Et ibāt ibant filij eius: et faciebant cōui uiū p domos. Filij sactum conui uia p domos ibant: aī predicato res apli in diuersis mūdi regio nibz uerbi epulas audientibz quasi edentibz mīstrabant. Unde eisdem filijs de eūrentibz plebibz dr. Date illis uos manducare. Et rursū. Dimittere eos ieiunos nolo. ne deficiant in uia? idz in predicatione ūra ubi consolatio nis ampliatur: ne a uitatis pabu lo ieiuni remanentes. in huius vi te labore succūbant. Hinc rursum eisdem filijs dicit. Opanū nō abū qui perit: sed qui pmanet in uitā eternam. Que cōuiuia quo exhi berentur adiūgitur: aī panis sub inferet. Unusquisq; in die suo. Di ignorantie obscuritas sine dubi tatione nox cordis est: intellēs nō imerito dies uocatur. Unde et per paulū dr. Alius iudicat diem inter diem: alius iudicat omnē diem. Acsi apte dicat. Alius quedā non nullis intēmissis intelligit: alius uero omīa ad intellēm possibilia ita ut sunt uidenda agnoscat. U nusquisq; ergo filius in die suo cō uiuiū exhibet: qz sāis quisq; pdi catoz iuxta mensurā illuminatē intelligentie. mentes audientiū epulis ueritatis pascat. In die suo paulus conuiuiū celebrat: aī dicebat beatiores erūt si sic pmanserint sicut in meū consiliū. De die suo unūquēq; āmonebat cogitare. aī diceret. unusquisq; in sensu su o habundet. Sequit. Et mit tentes uocabant tres sorores su as: ut comederent et biberēt cum eis. Sorores filij ad conuiuiū uo cant: qz infinis auditoribz sācti apli refectis supne gaudia predi cant: corq; mentes qz a uitatis pabulo ieiunas aspiciūt. diuini eloquij epulis pascunt. Hī aūt dr: ut comederent et biberent cū eis. Scriptura enī sacra aliqn nobis abz est: aliqn potus. Cibus est in locis obscuroribz: qz qī ex pondo frangit: et mādendo glu tinat. Potus uero est in locis ap ertoribz: qz ita sorbetur sicut intel ligitur. Cibū uidit ppha scripturā

xix

sacram que exponendo frangeꝝ.
aī dicerer. ¶ Quidī peccerīt paueꝝ
nō erat qui frāgēt eas. idz infirmi
quiqz carpere sacre ualeuaores
sentenaas peccerīt exponendo cō
minuī: sed qui exponere debeat
non ualet inuenirī. ¶ Dotī uidit
carpturā sacrā ꝓphā aī dicerer. O
nes sitientes uenite ad aquas. Si
potus apta mandata nō essent:
p semetipām uītas non clamaz.
Si quis sitit ueniat ad me et bi
bat. Qī abū ac potū uidit ꝓphā
uidē defuisse. aī dicerer. ¶ Nobiles e
ius inteneritī fame: et multitudo
eius siti exaruit. ¶ Paucoz quippe
est forīa et occulta cognoscere: mi
noz uero apta hystorie sentire. Et
idarco uidē nobiles non siti sed
fame inteneisse asserit. qz hij qui
pesse uidebant. dū cozos se exter
ioꝝ intelligentie dederant: qđ dem
inus discendo manderēt nō ha
bebant. ¶ Qui uero sublimioꝝbz
ab interno intellū cadentibz. pui
loz intelligentia et in exteioꝝbus
ꝓficiat: recte illic adiūgit. ¶ Mul
titudo eius siti exaruit. Ac si apte
diceret. Dū uulgus uite sue studiū
deseruit: iam nec fluenta hystorie
exquirit. Et occulta mandata sa
ncti eloquij. et apta se intellexisse
destituit: qui reprobanti se indi
gnā conqrentes dicunt. Manducauī
mꝰ et bibimus coram te. Qđ apte
exponendo subiūgit: et in platee
is uīs docuisti. Quia ergo sacra
eloquia in locis obscuroꝝbz expo
nendo frangunt. in locis uero ap
toꝝbz ita ut inuenta fuerunt po
nunt: dicat recē ¶ Nutientes uo
cabunt ores sorores suas: ut come
derent et biberent aī eas. Ac si apte
diceret. ¶ Infinos quoqz blanda ad

se pluralione deducebant. quatenus
eoz mentes et magna p contēplac
onem differences palceret: et pua
p hystoriam tradentes nutriret. Deq
¶ Cūqz i orbem transilsent dies
cōuiuij: mittebat ad eos iob et sā
ctificabat illos. Consurgens qz dilu
culo: offerebat holocausta p sīgu
los. ¶ In orbem dies cōuiuij transe
unt: aī ꝑdicationū mūsteria pera
gunt. Pactis qz cōuiuijs holocau
stū iob pro filijs offerit: qz p apo
stolis de ꝑdicatione redeuntibz redp
toz patrem eroratur. Bene autem
mittendo sāctificare dicit. qz dū scī
spīm qui ex se procedit discipuloz co
dibz tribuit: quicqz culpe inesse po
tuit emundatur. Hecteqz ad offerē
da holocausta diluculo consurge
phibetur. qz p hoc qz pro nob mit
tentionis siue peccatoꝝ optulit.
discussa erroris nocte hūane men
tis tenebras illustratur: ne quo pec
cati contagio ex ipsa ꝑdicationis
gracia mens in occulto polluat.
ne sibi que agit tribuat: ne sibi
tribuendo que agebat amittat.
Dū recē subiūgitur ¶ Dicebat e
nī. Ne forte peccauerīt filij mei. et
bñdixerint deo in cordibz suis. De
o quippe bñdicere ē. idz maledicere.
de eius munere sibi glām ꝑbere.
Unde recē sās aplis post ꝑdicationē
dūs pedes lauit. ut uidelicet apte
monstraret: qz plinqz in bono ope
pēa pulus contrahit. et inde in
quinātur uestigia loquentiū uū
audientiū corda mūdantur. Nam
sepe nōnulli dū exhortationis ver
ba tractāt: q libz tenuit sele mūti
scens. qz per eos predicationis
gīa diminatur extollit. Cūqz alte
rius opa diluit: qī ex bono in
uere puluere male cogitationis

sumūr. Quid ergo sunt post p̄dicacionē pedes discipulor lauare: nisi post predicacionis gl̄iam cogitacionū pulueꝛē tergere. grell9 q; cordis ab interna elacione mūdare. Nec obstat ab ōimoda mediatoꝛis sn̄a: q; dr. ne forte. Nā cuncta scient. sed in locucione sua ignorancā nr̄am sustinens. atq; dū sustinet docens: nō nūq; q̄ ex nr̄a dubitacione loquit sicut dr. Filius hom̄is ueniens. putas inuenier fidem in tra? Expletis ergo omnib; sacrificiū pro filijs iob offereus dicebat: ne forte pcauerīt filij mei. & būdixerit deo in cordibz suis: q; redēptoꝛ noster postq̄ p̄dicatores suos a malis impugnantibz diuit: eas inter bona que egerant. a temptacionibz defendit. Deq; Dic sacrificabat iob ait̄is diebz. Cunctis diebz iob sacrificiū offerre nō cessat. q; sine intermissione pro nobis holocaustū redēptoꝛ īmolat: q̄ sine cessacione pass̄ suā pro nobis īcarnacionem demōstrat. Ipā quippe eius incarnacio. nr̄e emūdacionis oblacio est. Cuiq; se hoiem ostēdit: delicta hoīs intercurrens diuit. Et humanitatis sue misterio phē ne sacrificiū īmolat: q; et hec sūt eterna que mūdat. Igit̄ q; in ipō exposicois exordio sic plenā bē iob nūcupare dīnū diximus. ut deliguan p illū caput et corpus id xp̄m et eccl̄am diceremus: postq̄ caput nr̄m quomō deliguatū ac cepim? nūc corpus eius qd nos sum?. quomō expiat in dicem?: ut q; audiuim? ex hystoria qd miremur. cognouimus ex capite quod credamus: cōsideremus nūc ex corpe q̄ inuendo teneamus.

In nobilioꝛib; namq; debem? cūcta formare qd legim?: et cū p audicū se animus erigat: ad operandum quod audierit mira concurrat: Ut erat in tra hus nom̄e iob. Qui iob dolens et hus consolator dicit: non īmerito per utraq; nomina cunctis quibq; figurat?: quia uniuersū consolatorem animū inhabitat: qui dolens de p̄nabz ad eterna festinat. Nā sunt nōnulli qui uitam suam negligunt: et dum transitoria appetunt. dū eterna uel nō intelligunt. uel intellecta cōtēpnūt: nec dolorem sentiūt. nec habere consolū quaūt. Cuiq; supna que amiserūt non considerant: et se se heu miseri in bonis putant. Nequaq; ad ueram lucem aū condita fuerant mentis oculos erigūt. nequaq; ad contēplacionē eterne patrie deliderij aciem reddūt? sed semetipos in hijs ad que proiecti sunt delectantes. nice patrie diligūt exilium q̄ pacunt: et in ceritate quā toleraut. q̄ in dilectate lucis exultant. At contra electoꝛ mentes dū cūcta transitoria nulla esse conspiciūt: ad que sine conditore exquirūt. Cuiq; eoꝛ satisfactioni nil extra dm sufficiat: ipa inquisicionis exercitacione fatigata illoꝛ cognicio in conditoris sui spe et contemplacione requiescit. Hinc est quia interseri quibz appetit: et unusquisq; eoꝛ adhuc in mūdo corpe positus. mente iam extra mundū surgit. Et impatiens exilij q̄ toleraut. deploraut: et ad cl̄i lucem patriam incessantibz se a mortis tumulis exercet. Cū ergo dolens inuenit q; sit eternū qd pdid? inuenit salubre consilium temp̄ale hoc despicere qd paurit. Et quo

xxj

magis arcear conalij scāa ut peri
cula deserat: eo augetur dolor. qđ'
nerdū manū ipa pringat. vū bū
p salomonē dicatur. Qui appoit
scāam: apponit et dolorem. Qui
eū scit iam cūma que adhuc nō
habet: magis de inimis in quib;
retinet dolet. Recte ergo in tra hiꝰ
habitare iob dicit: qr in scāe cona
lio etā vnius aiaꝫ dolens aīmuꝫ
reneatur. Intuendū qđ est: qꝫ nullꝰ
dolor meritis sit in actione papi
tacionis. Qui enī sine conalijs
uiuit. qui semetipos rex eueniib;
papices deserit: nullo interim co
gitacionū dolore stringant. Nam
qui collecter in unte conalio figit
mentē. caute sese in omni actione
circūspiciendo consideratꝫ et ne
ex re que agitur repentinus cius
aduersus qđ subripiat: huc prius
molliter posito pede cogitacionis
palpat. Deuitat ne ab hijs que
agenda sunt formido ꝓpediat: ne
in hijs que differenda sūt papita
cio mi pellat: ne praua p conci
piscentiam apro bello supent: ne
recta per inanem gliam insidiaꝫ
do supplantent. Job ergo in terra
hus habitat: dū mens eiā quo
magis p conaliū uiuere nititur.
eo angusta miseris dolore stringit
Sequit Simpler et rectus: ti
mens deū: et recedens a malo. Ci
quis eternam patriam appetit.
simpler proculdubio et rectus ui
uit: simpler uidelicet ope. rectus fi
de: simpler in bonis que inferius
pagit: rectus in cūnis que in iu
anis sentit. Sūt namqꝫ nōnulli
qui in bonis que facūt simplices
non sunt: dū non in hijs rerum
onem intuitus. sed exterius fa
uorem querūt. Unde bū p quē

dam sapientē dicit. De pcōri ter
ram ingredieti duabz vijs. Du
abus quippe uijs pcōr ī ram in
greditur: qū et dei est qđ' ope ex
hibet: et mūdi qđ' p cogitacionē
queritur. Bene autē dicitur. timēs
deū et recedens a malo: qr sāa eccō
tū ecclia simplicitatis siue et rectu
dinis uias timore inchoat: sed ad
tingere consūmat. Cui tūc est sim
plicitas a malo recedere: cū ex amo
re dei cepit iam nolle peccare. Cū
uero adhuc timore boua agit. o
a malo penitus non recessit: qr
eo ipō peccat: quo peccare uellet.
si multe potuisset. Recte ergo cū
timere deum iob dicit. recedere ea
am a malo plybet: qr dū mentē
cautas sequit: ea que mente re
linquit. eciā p cogitacionis ꝓpo
sicū culpa calcatur. Et qr ex amo
re vnūqđqꝫ viciū premit. ex carī
tate autē uirtutes oriunt: hēc subiū
gitur Natiqꝫ sunt ei vij. filij: et
tres filie. Septem quippe filij no
bis nascunt: cū per conceptionem
bone cogitacionis sāa spūs septem
in nobis uirtutes oriunt. Hāc nā
qr interuā prolem ꝓphēa dinume
rat: cū spūs mentem feriendo di
cens. Requiescet sup eū spūs dū:
spūs sapientie et intellectus. spūs
consilij et fortitudis: spūs scīe et
pietatis: et replebit eum spūs ti
moris dū. Cū ergo p aduentū
spūs. sapīa. intellūs. consilīū. for
titudo. scīa. pietas ac timor dū.
vnicuiqꝫ nīm gigunt: qī mas
sura ꝓsterioras in mente ꝓpagat.
Que supne uite nobilitatis gen
eo ad uitam longius seruat: qđ
amore eternitatis sonat. Sed ha
bent in nobis septem filij tres pro
culdubio sorores suas: qr quitq;

xvij

sumuit. Quid ergo fiunt post pdi
cationē pedes discipulor lauare:
nisi post predicationis gliam co
gitationū pulueē tergere. grell?
q; cordis ab interna elatione mū
dare? Nec obstat ab oīmoda me
diatoris sīa: q dr. ne forte. Nā
cuncta scient. sed in locutione sua
ignorantiā nrām sui sapiens. atq;
dū sui sapit docens: nō nūq; qi ex
nra dubitatione loquit sicut di
cit. Filius hoīis ueniens. putas
inuenier fidem in tra? Expleas
ergo omnys. sacrificiū pro filys
iob offerens dicebat: ne forte pec
cauerīt filij mei. & bñdixerit deo in
cordibz suis: q; redēptor noster
post pdicatores suos a malis
impugnantibz diluit: eaā inter
bona que egerant. a tempta
nibz defendit. Hec. C Dic fa
cebat iob cūctis diebz. Cunctis di
ebz iob sacrificiū offerre nō cessat.
q; sine mīssione pro nobis ho
locaustū redēptor īmolat: q sine
cessatione patri suā pro nobis i
carnationem demōstrat. Ipā quippe
eius incarnatio. nre emūdationis
oblatio est. Cūq; se hoīem ostēdit:
delicta hoīs intercedens diluit.
Et humanitatis sue mīsterio phē
ne sacrificiū īmolat: q; et hec sūt
xxj eterna que mūdat. Sīgt q; in ipo
exposicois exordio sic plonē bā
iob nūcupare dñm diximus. ut de
signaret p illū caput et corpus ih
xp̄m et ecclam diceremus? postq;
caput nīm quomō designatū re
citatur oīdimus? nūc corpus eius
qd nos sum?. quomō exprimat in
dicem?: ut q; audiuim? ex hystō
ria qd miremur. cognouimus ex
capite quod arctamus: cōsideremus
nūc ex corpe q; inuendo teneamus.
In nobis ne capis namq; debem? mīs
formare qd legim?: et cū p auditi
se animus erudit: ad operandum
quod audierit instruat:

Erat in tra hus noīe iob.
Hic iob dolens et hus consola
tor dicit: non īmerito per utraq;
nomīa electis quisq; figurat?: quia
nimirū consolatorem animū inha
bitat: qui dolens de pūnis ad eter
na festinat. Nā sunt nōnulli qui
uitam suam negligunt: et dum
transitoria appetunt. dū eterna uel
nō intelligunt. uel intellecta cōtēp
nūt: nec dolorem sentiūt. nec ha
bere consiliū curant. Cūq; supna
que amiserūt non consideranter: el
se se heu miseri in bonis putant.
Nequaq; ad ueritatis lucem cui
cordis tuerant mentis oculos e
rigūt. nequaq; ad contēplationē
eterne patrie desiderij aciem cōdūt:
sed semetipos in his ad que pro
perti sunt delerentes. uice patrie
diligūt exiliū qd patiunt: et in
erudite quā toleranter. qi in da
mnate tenebris exultant. At contra
electōr mentes dū cuncta transitoria
nulla esse conspiciūt: ad que sint
condite exquirūt. Cūq; eor sata
factioni nil extra dim sufficiat: ipa
inquisitionis exercitatione tanqa
ta illor cogitatio in conditoris
sui spe et contemplatione requiet
at. Hinc mīs interseri cunctis appe
tat: et unusquisq; eor adhuc in
mūdo corpe positus. mente iam
extra mundū surgit. Exulem
exiliij q; toleranter deplorat: et ad ci
uitatem patriam incessantibz se a
moris stimulis erudit. Cū ergo
dolens inuenit qd sit eternū qd pdid.
inuenit salubre consiliū tempale
hoc despicere qd patitur. Et quo

magis exclat conalij scām ut pe-
cura deleat: eo augeat dolor. qđ
necdū manūra pūgat. vū bū
p salomonē dicat. Qui appōit
scām: apponit et dolorem. Qui
eīm scat iam sūma que adhuc nō
habet: magis de infimis in quib;
reuuet dolet. Recte ergo in tra hu⁹
habitare iob dicit: qr in scā conci-
lio etā vnusquis qr doleus animū
reuocat. Inuiendū qr est: qm nullus
dolor menus sit in actione pecca-
tionis. Qui enīm sine conalijs
uiuit. qui semetipos rez euentib;
pcipes deserit: nullo interim co
gitationū dolore laniant. Nam
qui collecter in uite conalio figit
mentē. caute cese in omni actione
circūspiciendo consideret: et ne
ex re que agitur repentinus fins
aduersus qs subripiat: huc prius
molliter posito pede cogitationis
palpat. Deuitat ne ab hijs que
agenda sunt formido ipediat: ne
in hijs que differenda sūt precipi
tatio im pellat: ne prana p conci-
piscentiam apto bello supent: ne
recta per inanem gloriam insidian
do supplantent. Iob ergo in terra
hus habitat: dū mens etā quo
magis p conciliū uiuere nititur.
eo angusta timoris dolore laniat
Sequit Simpler et rectus: ti
mens deū: et recedens a malo. Qui
quis eternam patriam appetit.
simpler procul dubio et rectus vi
uit: simpler uidelicet ope. recte fi
de: simpler in bonis que inchoat
pagit: rectus in finis que in
tionis sentit. Sūt namq nō nulli
qui in bonis que facūt simplices
non sunt: dū non in hijs rerum
actionem intuitus. sed eternus fa
uorem querūt. Vnde bū p que

dam sapientē dicit. De pcōri ter-
ram ingredienti duabz vijs. Du
abus quippe vijs pcōr terram in
greditur: qm et dei est qđ ope ex
hibet: et mūdi qđ p cogitationē
querit. Bene autē dicitur. timēs
deū et recedens a malo: qr sā eccl̄a
in ecclia simplicatis siue et rectu
dinis vias timore inchoat: sed ca
ritate consūmat. Cui tūc est fini
tus a malo recedere: cū ex amo
re dei cepit iam nolle peccare. Cū
uero adhuc timore bona agit.
a malo penitus non recellit: qr
eo ipo peccat: quo peccare uellet.
si inulte potuisset. Recte ergo cū
timet deum iob dicit. recedere ea
am a malo phibet: qr dū metū
cautelas sequit: ea que mente re
linquit. ecclā p cogitationis. ppo
sitū culpa calcatur. Et qr ex timo
re vnūqđq; vitiū premit. ex cari
tate autē uirtutes oriunt: rēte subū
gitur Natiq sunt ei vij. filij:
tres filie. Septem quippe filij no
bis nascunt: cū per contemplationem
bone cogitationis scā spūs septem
in nobis virtutes oriunt. Hāc nā
qr interuā prolem pphā diuume
rat: cū spūs mentem feruidat di
cens. Requiescet sup eū spūs dū:
spūs sapientie et intellectus. spūs
consilij et fortitudis: spūs scie et
pietatis: et replebit eum spūs ti
moris dū. Cū ergo p aduentū
spūs. sapīa. intellīs. consiliū. for
titudo. scīa. pietas ac timor dū.
vnicuiq; nīm gignitur: qī mani
festa posteritas in mente ppagat.
Que supne ptē nobilitatis gen?
eo ad uitam longius seruat: qđ
amore eternitatis sonat. Sed ha
bent in nobis septem filij tres pro
cul dubio sorores suas: qr quicq

+ int̄ indiuisibilem ūnū

uale in uirtutū sensu sanctū: spe
i. fidei. caritatis q̄ cōiungūt. Neq;
eū ad denarij p̄cionem septē filij
puenisse: uidi in spe. fide. et cari
te fuisse omne qđ agit. Quia nō
hanc precipuā uirtutū copiam.
multimoda bonoꝝ opū cogitatio
sequit̄: tēe subiūgitur. Et fuit
possessio eius septē milia ouiū: t
tria milia camelorū. Denarius q̄p
pe ueritate hystorie imitari spi
ritualiter possim⁹? qđ carnaliter au
dimus. Oues enī septem mil
a possidemus: cū cogitationes in
nocuas p̄ceptis cordis mūdicie nr̄e
nosmetipsos. inquisito uitatis
pabulo pascimus. Erūtq; nob
in possessione eadem tria milia
camelorū? si omne qđ in nob al
tū ac tortuosū est. cōtra fidei sub
diatur: et sub cogitatione cuitatis
sponte in appetitu hūilitatis ūti
natur. Camelos quippe posside
mus: si qđ altū sapim⁹? hūiliter
deponamus. Camelos pauldubi
o possidemus? cū cogitationes nr̄as
ad infinitatis fraternę cōpassio
nem flectim⁹? ut uicissim onera
nr̄a portantes. aliene infirmita
ti cōpatiendo condescendendo nouerim⁹?
Possūt eadem p camelos qui ju
gulam nequaq̄ findūt sed tamē
ruminant terrenaꝝ terrā bone
dispensationes intelligi. Quę q̄
aliq̄ habent seculi et aliq̄ dei: per
cōmune eas nōe est animal design
nari. Neq; enī terrena dispēsatio.
q̄uis eterne utilitati seruiat:
sine perturbatione mētis valet ex
hiberi. Quia igit̄ p hanc et ad
pius mens cōfunditur. et iuppe
tui mercis paratur: quasi cōe
animal et aliq̄ de lege habet. et ad
non habz. Jugulam namq;

non findit: q̄ nō se penitus ani
ma ab omni terreno ope diuīgit
sed tamen ruminando: q̄ bū dis
pensando tpalia. p terrenā dīnis
sidunam celestia sperat. Terrene
igitur dispensationes. q̄ camelo
rum more capite legi concordant.
pedē discarpant⁹? q̄ et celi iuste
uiuentes appetunt: et huj⁹
mūdi iuste ea in quibz ope usan
tur. Nos ergo cū ealdem terrenas
dispensationes cogni tionis trami
tans subdim⁹? qi camelos fide
possidemus. Sequit̄ Quīgen
ta quoq; iuga boum: et quīge
tre asine. Juga boum in usu nr̄e
possessionis sunt: cū concordes v
tutes erēcant duricā mentis.
Quīgenas quoq; asinas possi
demus? cū lasciuientes motus re
stringimus: et quicq̄ in nobis ani
male erigere appetit. spiritali
cordis disciplina refrenam⁹? Vel ex
re asinas possidere est: cogitatio
nes nr̄as nos simplices regē. Que
dū in subtiliora intellectū currere
non ualēt: quo qi pigrius am
bulant. eo fraterna onera mā
suetius portant. Sunt nāq; nō
nulli: qui dū alta non intelligūt.
ad exteriora cōuersationis opa
se humilius premūt. Bene ergo
per asinas pigrū quidem animal. sz
tamen portandis oneribz dedita. si
mplices cogitationes accipim⁹?
q̄ dū nr̄am plerq; ignorantiā
cognoscam⁹? lenius onera aliena
toleramus. Cūq; nos qi singu
laris sapientie altitudo non ele
uat: ad p̄ferendam alteri cordis
inertiam. mens se nr̄a equanimi
ter inclinat. Recte autē siue iuga
boum. siue asine quīgente rete
rūtur? q̄ uel in hoc qđ p̄uidēter

capimus. uel in hoc qđ hñilucer ignoramus. dñi eterne pacis requiem querim⁹: qñ intra iubilei muniex teneñ. Sequit. Ac familia multa nimis. Nulla nimis familiam possidemus: aĩ cogitaciones innumeras sub mentis dñatione restringimus? ne ipa sui nimia audine alĩm supet: ne puerilo ordine disciplinis nře ꝓparatum calcet. Et bene cogitationũ turba multe familie appellatione signatur. Nam familia q⁹ absente dña animallax lingue ꝑstrepit. silentium deserit? deputata opus officia negligunt: totaq; sibimet ordine nocendi confundit. Ac si repente dña nemine nor ꝑstrepentes lingue teneant. officia vnius cuiusq; operis reperiunt: sicq; ad opus ꝓpriũ ac si non recesserit reverentur. Dñi igit a domo mentis ad momentũ tractio discedat: qñ absente dña cogitationũ se clamor uelut garrula anallax turba multiplicat. Vt aut̃ tractio ad mentẽ redierit. mox se confusio tumultuosa cõpescat? et qñ animalle se ad inuictũ opus tacite reprimũt: dñi cogitationes pinnus cautis se ꝓprijs ad ualitate subdũt. Possidemus ergo multã familiam: aĩ tñ iure innumeris cogitationibz tuis dispositione dñam. Qđ nimirũ aĩ sollerter agimus: iungi per eandem dispositionẽ angelus comitũ. Vnde et rẽ subiungitur

Erat q; ut ille magnus inter omnes orientales. Tũc nanq; magnus inter omnes orientales efficit: dñi eis spiritibz qui orienti luci inhærent pressa carnalis corruptionis nebula. dispositionis nře radijs in quantũ possibilitas suppetit cooperatur. Vnde et ꝑ paulũ dicit. Nñra conuersatio in celis est. Quisquis ꝓpria ac defectiua sequit: occasũ petit: quisq; uero supna desiderat: q; in oriente habitet demonstrat. Magnus ergo non inter occidentales. sed inter orientales efficit: qui non intra actiones, sua et fugitiua querentiũ sed inter choros pie mente supnor auiũ conatur. Sequit.

Et ibant filij eius et faciebãt conuiuiũ p domos vnusquisq; in die suo. Filij p domos cõuiuiũ faciunt: dñi uirtutes singule iuxta modũ ꝓpriam mentẽ palpãt. Vbi et bene dicit: vnusquisq; in die suo. Dies enĩ vnius cuiusq; filij est virtutum actio uniuscuiusq; uirtutis. Vt enĩ hec ipa dona breuit septenarius gñe repleam: aliũ diem habet sapia. aliũ intellectus. aliũ consilium. aliũ fortitudo. aliũ scia. aliũ pietas. aliũ timor. Neq; enĩ hoc est sapere qđ intelligere? q; multa eterna quidem sapiunt: sed hoc intelligere nequaq; possunt. Sapia ergo in die suo cõuiuiũ facit: q; a mentem de eternor spe et certitudine reficit. Intellectus in die suo cõuiuiũ parat: q; in eo q; audita penetrat. reficiendo cor tenebras eius illustrat. Consiliũ in die suo cõuiuiũ exhibet: q; dñi esse ꝓximum prohibet. actione aĩm replet. Fortitudo in die suo cõuiuiũ facit: q; dñi aduersa non metuit. trepidanea mentis abos confidentiae apponit. Scia in die suo cõuiuiũ parat: q; in mente mentis ignorantiae tenebras superat. Pietas in die suo cõuiuiũ exhibet: quia cordis tuscia misericordie opibus replet. Timor in die suo cõuiuiũ facit: quia dñi premit mentẽ ne de ꝓximis superbiat: de futuris nã spes abortiat.

malor

xxxvij

Sed illud in hoc filiorū cōmuno p
sanandū uideo: q̄ lenecipos iu
cem pascāt. Valde eū singula q̄
liber delectauit: si non una alij uir
us uirtuti suffragetur. Minor q̄
quippe est sapīa si intellectū carerat:
et valde intellectus inutilis est si ex
sapīa non subsistat: q̄ cū alacritā
sine sapīe pondere penetrat: sua
illū leuitas grauius ruinarū le
uat. Vile est consiliū aut robur
fortitudīs deest: q̄ qđ tractando i
uenit. carens uiribz usq̄ ad pfec
tionem opis non pduxit. Et valde
fortitudo debilitat. nisi p consiliū
subleuetur: q̄ quo plus se posse cō
spicit: eo uirtus sine rationis mo
deramine deterius in p̄ceps ruit.
Nulla est sāa si malitiarem pieta
tis non habet: q̄ dū bona cogni
ta exequi negligit: sele ad indi
gnū uirtus stringit. Et valde inu
tilis est pietas. si sāe discretionē
caret: q̄ dū nulla hanc sāa illū
nat: quando uel quomō misceat
ignorat. Timor quoq̄ ipe ú has
sāa uirtutes habuerit ad nullū
opus pauidubio bone actionis
surgit. q̄ dū ad aīcta trepidat:
ipā sui formidine a bonis oībz
torpens uacat. Quia ergo alter
nato mīsterio uirtus a uirtute
refocillat: tē dicatur. q̄ apud se uasi
sum filij cōmiscentur. Cuiq̄ una
aliam subleuando subleuat: q̄
p dies suos numerosa soboles pa
tenda cōmunū parat. Hec. Et
mittentes uocabant tres sorores
suas: ut comederent et biberent
cū eis. Cū uirtutes uīe sine q̄
agunt fidem. spem et caritatem
seruant: q̄ operatores filij ad cōmu
nū sorores uocant. ut fides spes
et caritas gaudeat in opus bonū:
qđ unaquaeq̄ uirtus administrat.
Que quasi ex cibo uires accipi
unt: dum bonis opibz ēdenato
res fiunt. Et dū post abū cōtē
plationis tore mūdi appetunt:
quasi ex poculo debriantur. Di
quid ēq̄ in hac uita sine quamis
tenuissimi contagij inquinatione
pagatur. Nō nūq̄ nāq̄ ipis bo
nis que agimus ad deterius p
pinquam. q̄ dū terrenā mēta
patimur. q̄ndam etiam securita
tem gignim: dūq̄ mens secura
redditur. in torpore lapsa. Nōnūq̄
uero aliquāta elatione nos
polluim. et tanto deteriores ap
d'm fiamus: quanto apud nos
meipos nos mundiores redd'.
Dū bene subiūgit. Cūq̄ in or
bem transissent dies cōmuni: mit
tebat ad eos iob. et sāficabat il
los. Pacto quippe orbe diem cō
muni. mittere ad filios eosq̄ sāficare
est: posse uirtutū sensum i
tentionē cordis dirigere. et omne
qđ agit. a recta retractationis
dissilione mūdare. ne bona el
amente. que mala sunt: ne salu
tem bona putent. subtiacēta
cū pcā non sint. Dic cū mēs
plerūq̄ decipiat: ut aut q̄litate
mali aut boni quantitate fallat.
Sed hos uirtutū sensus melius
precis q̄ dissilliones iueniunt.
Nam ea que p̄cauta in nobis
meipis plenius nouim: sepe uer
us orando q̄ inuestigando pene
mus. Cū cū mens p quāda cō
pūctionis machinam ad alta
subtollit. omne qđ ei de terra sub
lapsa ē. diiudicando cernus cō
emplat. Unde tē subiūgitur.
Consurgensq̄ diluculo: offere
bat holocausta per singulos.

Diluculo namq; consurgimus: cū cōpunctionis luce psili. hīa nitas nr̄e noctem deserim⁹: et ad uen luminis radios oculos mē as apim⁹. Atq; holocaustū per singulos filios offerimus: cū pro uanāq; iuuē dño hostiam nostre preces īmolamus. ne sapia eleuet: ne meritis dū subtiliter curiosꝰ erret: ne conalia dū se multipli cat confundat. ne fortitudo dū fi duciam prebet p̄sumptor: ne facies dū nouit. et non diligit inflet: ne pietas dū se extra rōnis modū inclinat interq̄at: ne timor dū plus iusto trepidat. in desperatōis foueam mergat. Cū ergō p vna quāq; iuuē ut pura ee debeat p ces dño fundim⁹: q̄ aliud q̄ uir ea filior numerū holocaustū per singulos exhibemus? Holocaustū namq; cogitatōi mentis diab. holocaustū ignis dare est. tota mente ignē cōpunctionis incendere: ut in ara amoris cor ardeat: et q̄ delecta p̄prie sobolis inquinamē ta cogitationis eruat? Sed hec agere nesciunt: nisi hij qui prius q̄ cogitationes ad opus prodeāt. internos suos motus sollicite ad q̄spicientes frenant. Hec agere nesciunt: nisi qui mentis custodia munire mentē nouerūt. Dū tre inopinata morte extinct⁹ hilbo seth dicitur: quem scriptura nō in domo ostiarij. sed ostiariā habu isse testatur dicens. Venientes filij remmon berochie retia et bona ha. ingressi sūt feriente die domū hilboseth: qui dormiebat sup stra tum suū meridie. Ingressi sūt ad domū: et ostiaria domus purgās triticū obdormiuit. Assumentes spicas tritici. latenter ingressi sunt: et pausserūt eum in inguine. Oc cisa ira tritici purgat: cū mentis custodia discernendo intres a uitijs sepat. Que si obdormierit. in mortem p̄prij dñi insidiatores ad mittit? q; dum discretionis solli citudo cessauerit: ad interficiendū aīm maligni spūs uiter pādit. Qui ingressi spicas tollūt: q̄a mor bonaq; cogitationū germi na auferunt. Atq; in inguine fe riunt: q; uirtutem cordis delectā one carnis occidūt. In inguie q̄p pe ferire est: nitam mentis carnis delectatione p̄forare. Nequaq; ueō hilboseth iste hac morte succūbe ret: si non ad ingressū domus mu lieres. id; ad mentis aditū mol lem custodiam deputasset. Foris namq; uirilisq; sensus p̄poni cordi fortiꝰ debet? quē nec negligentie torpor opprimat: nec ignoran tie error fallat. Dñi bū et hilboseth appellatus est: qui custode sensus hostilibꝰ gladijs nudatur. Hilbo seth quippe uir confusionis dicit. Vir autem cōfusionis ē. qui fora mentis custodia munitus nō est: q; dñi uirtutes se agere estimat. subintrantia uitia nescientem ne cant. Tūc itaq; intentione munie dus est aditus mentis: ne quādo eam hostes penetrent. foramine neglecte cogitationis. Hinc salo mon ait. Omni custodia serua cor tuū: q̄m ex ipō uita p̄cedit Virtutes ergo quas agimus. dig nū est ut sūmope ab intentionis origine pensemus? ne ex malo or tu p̄deant: etiam si rēa sunt que ostentant. Vnde hic quoq; tre sub ingitur. Dicebat eīi. Ne forte peccauerint filij mei: et benedixerit deo in cordibꝰ suis. Filij in cordibꝰ

maledicãt? cũ recta opa nr̃a a nõ
rectis cogitacõnibz p̃deunt: cũ bo
na apte exercẽt: sed noxia in occulto
moliunt. Deo quippe maledicãt
cum mentes nr̃e se de se estimant ha
bere q̃ sũt. Deo maledicũt? cũ se et
ab illo accepisse uires intelligunt:
sed tamen de eius muneribz p̃sũ
laudem querũt. Dacendũ uero e
q̃ bona nr̃a cũbz modis antiqu⁹
hostis insequitur? ut uidelicet hoc
qd' recte coram hoñibz agitur: i
uidere uidias conspũ uideatur.
Aliq̃n namq; in bono ope intena
cõe pollut? ut oñe quod in acti
one sequit eo purũ mũdũq; non
erat: quo hoc ab origine paurbat
Aliq̃n uero intencionem bonu opis
uitare non ꝑualet. sed in ipa ac
cõne se quasi in itinere opponit
ut cũ per ꝓpositũ mentis seruo
quisq; egrediat: subiũcto latenꝫ
insidias quasi ex insidijs puniatur.
Aliq̃n uero nec intencionẽ uitat,
nec in itinere supplantat: sed op⁹
bonũ in fine actionis illaqueat.
Quãtoq; ul' a domo cordis ul' ab
itinere opis longius recessisse simu
lat: tanto ad deprehendũ bone ac
cõnis finiũ altius expectat.
et quo incautũ quemq; quasi re
cedendo reddidit: eo illũ repẽtino
non nũq̃ uulnere durius insana
bilius q; tranfigit. Intencionem
quippe in bono ope pollut? q; cũ
fa alia ad deprehendũ corda hoim
conspicit. cor deliderijs aurũ trã
sitorij fauoris apponit: ut in hijs
que ipa facimus. ad appetenda ima
ginacionis inclinem
Unde ꝛ̃e sub iudice spẽ de uuaq; q;
ãia laqueo misere intencionis
capta p ꝓphetam dicat. Facti sunt
hostes eius in capite. Ac si apte

diceret. Cũ bonũ opus non bo
na intencione sumit? huic aduer
santes spiritus ab ipso cogitacã
onis exordio p̃parant? tantoq;
eam plenius possidet: q̃to et p
inicium dissantes tenent. Cũ uero
intencionẽ uitare non ꝑualet.
in uia positos laqueos tegit: ut
in eo qd' bñ agitur. cor ex late ad
uitaũ diuert? quatin⁹ qd' inchoãs
aliter ꝓsequat: in actione lõge
aliter q̃ cepterat pueniat. Depe ei
bono opi dum laus humana obui
at: mentẽ opantis imutat. Que
q̃uis quelibet non fuerat: tamẽ
oblata delectat. Cuius delãcõ
ne dñi mens bene opantis relol
uitur: ab oñi intencionis intime
rigore dissipatur. Depe se bene
inchoate ꝛ̃e iustitie ex latere in
subiũgit? et dñi zelo rãtudinis
imoderatius mentẽ turbat: ante
tam quietis intime saluẽ saua
at. Depe grauitatem cordis q̃si
subiũcta ex latere turpitudo sequi
tur? atq; omne opus qd' mens
bona intencione inchoat: het ve
lamine uicioris obumbrat. Q̃
et nõnũq̃ tanto tardius repellit:
quanto ex presse menti q̃si ser
uire famulatur. Depe se bono opi
tenaci imoderata subiũgit? atq;
plus mentem q̃ decet hylarescere
cogit: ab actione bona omne
pondus grauitatis repellit. Qa cũ
dñi eam bene inchoanbz sub
esse in itinere laqueos psalmis
ta conspexerat: ꝛ̃e ꝓphetico ple
nus spũ dicebat. In uia hac q̃
ambulabam: absconderũt laqũ
mihi. Qd' bene ac subtiliter ihe
remias insinuat: qui dñi gesta sois
referre studuit: que intus apud
nos mentis gerentes indicamus

dicens. Venerũt octoginta uiri
de sichem. et de silo. et de samaria.
rasi barba. et sciss uestibz squa
lentes: munera et thus habebãt
in manu: ut offerrent in domo
dñi. Egressus autem ysmael fi
lius nathanie in occursum eor
de malspha: incedens et ploraus
bat. Cumq; occurrisset eis: dixit
ad eos. Venite ad godoliam filiũ
ac ahicham. Qui cũ uenissent
ad mediũ ciuitatis: interfecit
eos. Barbam quippe radit: qui
sibi de ppriis uiribz fiducã subtra
hunt. Vestes scindit: qui sibimz
ipsis in errorũ desidis lacerãdo
non parunt. Oblatum in domo do
mini thus et munera uenit: qui
exhibere se in dei sacrificio oratio
nem cũ opibz pollicent. Sed ta
men si se in ipã sce deuotionis mã
suetudine arrãspicere nescirent. ysc
mael nathanie filius in eor occur
sum uenit: qz nimirũ quibz ma
lignus spũs priorũ siue sacrilega
uidelicet exemplo in superbie erro
rem grauitatis: se ad laqueum decepti
onis opponit. De quo et bene dr.
Incedens et plorans ibat: qz ue
dentes mentes interimere ferre
do prevaleat. semetipm qi sub ve
stimine uirtutis occultat? ut dñi
concordiam se uere lugentibz simu
ret. cordis intima securius admit
tit. hoc qd' intus de nequitie latet
occidat. Qui plerũq; se spondet
ad alioꝝ pacificare: unde et dicit
se pphibere. Venite ad godoliam
filiũ ahicham. Atq; dñi maiora
promittit: etiam mẽma subtrahit.
Unde recte dñi est. Qui cũ uenis
sent ad mediũ ciuitatis: interfecit
eos. Viros ergo ad offerenda dño
munera uenientes in medio ci

uitatis interficit: qz diuinis de
bitor opibz mentes. nisi magna
se arrãspectione custodiant: sub
ripiente hostis dñi deuotionis por
tam hostiam in ipo uenire pdñr
uitam. De cuius hostis manu
non euaditur: nisi actus ad pe
nitentiam reuocet. Unde illic apte
subiungitur. Decem autẽ uiri re
pti sunt inter eos: qui dixerũt ad
ysmael. Noli occidere nos qz ha
bemus thesauros in agro frumẽ
ti et ordei. et olei et mellis: et non
occidit eos. Thesaurus quippe in
agro est: spes in penitentia. Que
qi non cernitur: qi in tra cordis
custodia continetur. Qui ergo
thesauros in agro habuere seruã
ri sunt: qz qui post incautele sue
uulnẽ ad lamentũ redeunt nec mp
ri morũtur. Cũ uero antiquus
hostis negz in erroribz interimẽdos
sentit. negz in uenere actionis inter
pitor: dum ozes in fine lasos tẽdit.
Quem tanto nequius obsidet: qñ
to soli sibi remansisse ad decipi
endũ uidet. Hos namq; fini suo
appositos laqueos ppheta cõspex
erat: cũ dicebat. Ipi calcaneum
meũ obseruabũt. Quia cũ in
calcaneo finis est corpis: quid
p hunc nisi finis significatur ac
tionis? Hinc ergo maligni spũs.
seu prauu quiq; hoies illor sup
bie sequaces calcaneũ obsidiant:
cũ actionis bone finẽ uitare de
siderant. Unde et eidem serpenti
dicit. Ipa tui obseruabit caput:
et tu eius calcaneũ. Caput q̃p
pe serpentis obseruare est: ini
qa suggestionis eius aspicere.
Qui tamen cũ ab initio deprehendit
tur. parcere calcaneũ mo
litur: qz et si suggestione ppa

et manu solliate gliderationis a cor
de aditũ fundimus exstirpare.

ut uicenacõe non pcant: deq̃pere
in finem tendit. Si aũt semel cor
in iracundia corrũpitur: sequentes
actionis medietas et terminus
ab hoste callido secure possidentur:
q̃m totam sibi arborem fructus
ferre conspicat: q̃ uenenu dentr in
radice iaciatur. Quia ergo siue
una aura uigilandũ est ne uel bo
nus opibz seruiens mens reproba
iracundia polluat: recte dicitur.
Ne forte peccauerint filij mei:
et benedixerint deo in cordibz suis.
Ac si apte diceret. Nullũ est bonũ
qd foras agitur: si non p eo iudex
ante dei oculos innocentie uictia
in aia cordis immolatur. Tota i
taq; uirtute pfecte deus est fluuius
opis: si purus emanat ex fõte
cogitacionis. Omni aura seruandus est a malitie puluere o
culus cordis. Ne hoc qd in actõe
rectũ hominibz ostenatur: apud semz
ipm p uitiũ praue intencionis re
torqueat. Curandũ itaq; est. ne bo
na nra pauca sint. curandũ ne in
discussa: ne aut pauca agentes
inueniamur steriles: aut indiscussa
relinquentes uecordes. Neq; enim
unaquaeq; uere iusta est: si mixta
alijs uitijs non est. Unde recte
ad moysen dr. Sume tibi aromata
stacten. et onicha. galbanen bo
ni odoris. et thus lucidissimũ: fa
ciesq; thimiama cõpositũ opere
pigmentarij: mirrã diligenter et
puram. Thimiama quippe ex aro
matibz compositũ facim? cui in
altari boni operis uiscerã multa
placere uolumus. Qd' mirrã
et purã sit: q̃ quanto uiuus q̃
fuit iudicatur: tanto incensũ bonj
operis sincerius exhibetur. Ubi et
bene subiũgitur. Tũq; in cenuil
simũ puluerem uniuersa contriteis:
pones ex eo coram testimonio taber
naculi. In cenuissimũ puluerem a
romata uniuersa conterimus: cũ bona
nra quasi in pila cordis oculta
discussione minutim: et si uera atq;
bona sint subtiliter retractamus.
Aromata ergo in puluerem redi
gere est. iusticias recogitando tere:
et usq; ad subtilitatem oculi
examinis reuocare. Et notandũ
dñi qd' de eodem puluere dicatur.
pones ex eo coram testimonio taber
naculi: q̃ tũc minimũ bona nra
uera atq; in conspectu iudicis placet:
cũ hec mens subtilius recogitan
do conterit: et quasi de aromati
bus puluerem reddit: ne grossiũ
durũq; sit bonũ qd' agitur: ne si
hoc arta retractacionis manus
non cõminuat: odorem de se subti
lius non aspiret. Hinc est enim q̃
sponse uirtutes. sponsi uoce laudatur cũ dicitur. Que est ista que
ascendit p desertũ sicut ũgula fu
mi ex aromatibz mirre et thuris:
et uniuersi puluris pigmentarij? Ecclia quippe tũc sicut fumi ũgu
la ex aromatibz ascendit: q̃a ex
uere fide uirtutibz in interni con
die incensi tẽnidinem proficit.
Nec ipsa per cogitaciones dissolu
it: sed sese intra archana cordis
in rigore iuste constringit. Que
ea que agit dñi recogitare semp
ac retractare non desinit: mirrã
quidem et thus habz in ope: sed
puluerem in cogitacione. Hinc
q̃ de oblacionibz hostie ad moysen
dicitur. Subtracta pelle
hostie. carnis in fructu concidãt.
Pellem itaq; hostie subtrahim?
cũ a mentis nre oculis superficiem
uirtutis amouemus. Cui? carnis

in fructu cognoscimus: aĩ distinge
res subaudiet eius intima mẽbraĩ
q̃ cogitam⁹? Curandũ ergo est. ne
aĩ mala uĩamus. bonis lasciuien
ubi supplantemũ? ne forte alie ra
peamur ne incauti aspecta capiam⁹.
ne p errorem uiam deseram⁹: ne p
lassitudinem fracta. anteacti labo
ris merita pdam⁹. In cunctis eũ
uigilanter debet se mens circũspice:
acq; in ipa circũspectionis cura pro
uidencia pseuerare. Unde et recte
subiũgitur. Dixit satanas iob
cunctis diebus. Incassũ quippe bo
nũ agitur. si ante finitũ uite dese
ratur? qi et frustra uelocat curre:
qui prius q̃ ad metas ueniat de
ficiat. Hinc est eũ qd̃ de reprobis
dicatur. De his qui pdiderũt iusti
uenia. Hinc est q̃ elas suus ueritas
dicat. Vos estis qui permansistis me
cũ in temptacionibus meis. Hinc io
seph qui inter fratres usq; ad finẽ
iustus pseuerasse describit: solus
talarem tunicã habuisse phibet.
Nã qd̃ est talaris tunica? nisi ac
no cõsummata? Qi eũ, prensa tũ
ca cuiũ corpis opit: aĩ bona actio
aũ dei oculos usq; ad ultie uos finẽ
regit. Hinc q̃ p moysen cauda hol
ocẽ ad altare offerri pcipit? ut uidelic
bonũ qd̃ iapm̃ cepta aĩe
fine cõpleam⁹. Bñ igit̃ cepta aĩe
dieb⁹ agẽda q̃: ut aĩ malũ pugnã
do repellit: ipa bona uictoria cõsta
ne manu teneatur. Per itaq; subi
tellaĩ triplicia dirimit: ut sabbatũ
aĩe uana alimenta. pponentes aliq̃
qd̃ eligẽdo cunctat offeram⁹? Hoc aĩ
magnope pericl̃m? ut q̃ ad spiritalẽ
intelligentiã mentẽ sublenat: a ue
neratione ypocrisis non recedat:

Explicat liber primus. Incipit li
b sancti beatissimi gregorij pape.

Cupẽa
sacra mẽ
tis oculis
q̃ quod
dam spe
culũ oppo
nitur: ut
interna
nĩa fac
es in ipa
uideatur. Ibi etenim fides. ibi pulch
nĩa cognoscimus? ibi sentimus
q̃ aĩ proficimus: ibi a pfectu q̃ lõ
ge distamus. Narrat autẽ gesta
sorteũ: et ad imitacionẽ corda pro
uocat infirmor. Dũq; illor uictoria
a fide cõmemorat: contra uitior
prelia debilia nĩa confirmat. Sic
q̃ uerbis illius. ut eo mens mini
nter certamina trepidet: quo aĩ
se politos tot uitior sortes armu
ptos uidet. Nõ nũq̃ uero non so
lum nobis eor uitiis inoresce? ut et
in uictoria sortiũ q̃ imitando ar
ripe: et rursus uideamus in lapsi
bus quid timere. Erat enim iob dic
bitur temptacione cunctis. sed di
uid in temptacione prostratus?
ut et maior uitiis spem nram
foueat: et maior casus ad cautc
lam nos humilitatis accingat? q̃te
nus dum illa gaudentes sublenãt.
ista metuentes pmanet: et audiẽ
tes timus unde spei fiducia. hinc
humilitate timoris erudimus. nec
temeritate superbiat. q̃ formidine
premit? nec pressus timore desper
ret: q̃ ad spei fiduciam. uictoris
exemplo roboratur. Quadã
autẽ die aĩ uenissent filii dei ut ad
sistereut coram dño: affuit inter
eos ⁊ satanas. Inuenit liber quotiũ
sacra eloquia in exordijs narra

nouū qualitates exprimūt: tūm
nos q; causarū. Alū namq; a posi
one loci. aliqū a poōne corpo
ris: aliqū a qualitate aeris. aliqū
a qualitate ei's significant: qđ de nē
tura actione subiacant. ¶ Poōne
quippe loci; diuina scriptura exp̄
mit subsequēcaū merita finesq; eā
rū: sicut de Israhele dicit: q; iba de
tu monte audire non potuit. sed
p̄cepta in campestribus accepit:
subsequēte uimiruū infirmitate
ꝑpli indicans: q; ascendere ad sum
ma non ualuit. sed semetip̄m in
infimis negligēte uiuendo laxauit
¶ A poōne corpis futura denū
ciat: sicut in apl̄oꝝ actibꝫ scripꝫ
ū ipm qui a dextris uirtutis dei sedz
stantem se uidisse manifestabat.
Stare quippe aduersantis ē. Et
recte stare cernit: qui in bello cer
tamini; opitulatur. ¶ A qualita
te aeris res subsequēs denūciatur:
sicut euangelista eū p̄dicante
dño nullos tunc ex iudea credidi
sse dicerent. p̄miſit dicens. Hiēps
autē erat. Arctū namq; est:
Habūdabit iniquitas: refrigesce
ret caritas multoꝝ. Idcirco ergo
hyemis aurā q; exprimere: ut in
esse auditoꝝ cordibꝫ malitie fri
gus indicaret. Hinc est q; nega
turo petro p̄mittitur q; frigus
erat: et stans ad prunas calefa
ciebat se. Iam namq; intus a ca
ritatis calore torpuerat: et ad
amorem p̄ris iuste. qui ad plene
oꝝ prunas infirmitate ei's tan
te recalebat. ¶ A qualitate quo
q; tempis finis exprimitur actio
nis: sicut non rediturus ad uitā
am ad traditionis ꝓfidiā nocte
iudas exisse phibetur: cū egrydie
te illo ab eiu euangelista dicat erat
autē nox. Hinc eū et iniquo di
uini dicatur. Idcirco nocte repetit a
nimā tuam abs te. Ista quippe q̄
ad tenebras ducatur: non in die re
peti. sed in nocte memorat. Hinc ē
q; salomon qui non pleueratur
sapiām accepit: in somnis hanc
et nocte accepisse describit. Hinc ē
q; angeli ad abraham meridie ue
niunt: punitur autē sodomā. ad
eam uespe uenisse memorant. Ha
igit̄ bī iob tempestas ad uictoriā
dicat. a die cepta phibetur eū dr.
¶ Quadam autem die cū uenissēt
filij dei ut assisterent coraꝫ dño: ad
fuit mē eos etiam satan. Qui
autem filij dei: nisi electi angeli no
cant. De quibꝫ cū constet q; obtu
tus maiestatis inseruant: ualde
querendū est unde ueniant ut coraꝫ
dño assistant. De hyis quippe noct
uerecūdus dr. Angeli eoꝝ in celis ꝑ
uident faciem patris mei qui in ce
lis est. De hyis ꝑphā aut. Milia
miliū ministrabant ei: et decies mi
lies centena milia assistebant ei.
Di igit̄ semp uident. et semp assis
tunt: nigilanti cura querendū ē.
unde uenit̄ qui nūq; recedit. Dr
eū de illis ꝑ paulū dicat. nōne om
nes sunt ad ministratorij spūs in mi
nisteriū missi. ꝓpter eos qui hered
itatem capiunt salutis: p hoc
q; nullos cognoscam. unde uenu
ant inuenim? Sed ecce questionē
questioni nūginus: et q̄ dū aliā
soluere nitimur. nodū ligamus.
Quomō cū aut semp assistāt aut sp
uidere faciem p̄tis possint. si ad
ministeriū exterius p̄o nra salute
mittunt. Quomō cū aut semp
assistere. aut uidere faciem patris
possint: si ad ministeriū exterius p
nra salute mittant? Od' tamen

acus solumus: si quante subtili
tatis sit angelica natura pensam⁹
Neq; enī sic a diua uisione foras
exeunt: ut interne contēplacois
gaudijs priuent: q; si conditorus
aspectū exeuntes amitterent. nec
iacentes erigere. nec ignorantiaz
uera mīgare potuissent: contēq;
lucas quē egredientes ipī pdūt. ex
ras nullatenus ppetuat. Ju hac
q; est nūc natura angelica a na
tura sue condicone distincta. q;
nos et loco arctissimū. et ocata
ns ignorancia coartamur: ange
lor uero spūs loco quidem arctī
scripti sunt: sed tā cor sāe longe
sup nos incōpabiliter dilatant.
Jacetus quippe exceruus q; sacndo
distincti sunt: q; ipm tocrem sāe
contemplantur. Quid enī de hijs
que facenda sunt nesciūt: qui sāe
rem oīa sciunt? Cor unq; sāa
cōpacone nre ualde dilatata est. sāe
si tamē i cōpacone diue sāe ang
ce: sicut et ipi illor spūs cōpacio
ne quidem uīor corpa spūs sunt:
sed compacone lūmi et incarāl sp
n spūs corpus. Et mutuū igit
er assistunt: q; et p hoc q; arctissi
n sunt exeunt: et p hoc quoq; q; in
tus pūces sunt nūq; recedūt. Et
faciem ergo patris semp uident.
mmen ad nos uenūt: q; et ad nos
spūalia pūca foras exeunt: et ma
nen ibi se unde recesserant p inter
nam contēplacionem seruāt. Di
catur ergo. Venerūt filij dei ut al
sisterent coram dño: q; illuc spūs
cōuersione redeunt: unde nulla me
ns auersione discedūt. Assistere
er eos † sathan. Valde querēdū
est quomō inter eosdē angelos sa
than adesse potuerit: qui al cor
sorte erigere superbia dudū dēp
nacus exuit. Sed recte nr̄ eos
assistisse declarātur: q; et si bēndi
cem pdidit: naturam tamen eis
similem non amisit. Et si mūs
pregraua et condicone nature
subalis actollitur. Inter dei ergo
filios coram dño assistisse dicatur:
q; eo intuitu quo omīpotens ds
cuncta spūalia conspicat. etiam
sathan in ordine nature subali
oris uidet: attestante scripturā
que dicat. Oculi dñi contemplāt
malos et bonos. Sed hoc q; as
sistisse sathan coram dño dicatur.
in graui nobis questione uersat.
Scripā quippe est. Sā mūdo cor
de: qm ipsi dm uidebūt. Sathan
uero qui mūdo corde esse nō potuit:
quomō uidendo dño assistisse pt.
Sed intuendū est: q; assistisse co
ram dño. non aūt dnm uidisse p
hibetur. Venit quippe ut uideret.
non ut uideret. Ipē in conspā dñi.
non autē in conspā eius dīs fu
it: sicut ceruus cū in sole consistit.
ipe quidem radijs solis pfundit.
sed tamen lumen non uidet quo
illustrat. Ita ergo eaā inter ange
los in conspā dñi sathan assistit:
q; uis diuina que intuendo pene
trat oīa. non se inducturum īmū
dū spiritū uidit. Quia cū ea ipa
que dm fatuunt latere nō possūt:
dñi cuncta nuda sunt supno con
spectui. sathan assistit absens pū
n. Sequitur Cui dixit dūs. Vñ
uenis? Quid est q; uenientibz e
lectis angelis. nequaq; dicat unde
uenias? sathan uero unde ueniat
quaerat? Non eū requirim?
nisi utiq; que nesciam? Nescire āt
dei reprobare est. Unde quibusdā
in fine dānis est. Nescio uos un
de sitis: discedite a me oīs opari

C 7.

miquitatis. Dicit et nescire mē
tiri uir uerax dicitur. qui labi p
uenduciū dedignatur? non quo
d mentiri nesciat: sed quo
falsa loqui ueritatis amore cōtēp
nat. Qd est ergo ad sathan unde
uenis dicere? nisi uias illius qi
ignorabas reprobare? Dicatis
igitur lumen tenebras quas rep
bat ignorat: et sathane uinerā
q; iudicans dampnat. dignū est
ut qi nescies requirat. Hinc est
q; ad peccatū conditoris uoce di
citur. ubi es. Neq; eū diuina po
tentia nescebat post culpā suus
ad quē latebula fugerat: sed q'a
uidit in culpa lapsum. iam sub
pcto uelut ab oculis ueritatis
abscondisse? q; tenebras erroris
eius non approbat. quasi ubi
sit pctor ignorat: cumq; et uocat
et requirit dicens. Adam ubi es?
Per hoc qd' uocat. signū dat q'a
ad penitentiā reuocat? p hoc qd'
requirit. apte insinuat: q; pcto
res iure dampnandos ignorat.
Sathan ergo dūs non uocat: sed
tamen requirit dicens, unde ueis?
q; inuitū d's apostatam spiritū
ad penitentiam nequaq; reuocat:
sed uias superbie eius nescies dāp
nat. Igitur dū sathan de terre
spo discutitur. etā angeli requ
rendi unde ueniant non fuit: q;
eor uite tanto dño notē fuit. qū
to et ipō auctore pugnat. Dūq;
soli eius uoluntatē miseruit? eo et
se ignorare nequeuit: quo p ap
probationis oculū ex ipō semp
ante ipm fuit. Sequit. Et re
pondens sathan ait. Circuiui t
ram: et ambulaui eam. Dolet
p gressū arrutus. laboris auxie
tas designari. Sathan ergo la
borans terram circuiuit: q; quie
tis in ceti culmine stare contēplit
Cūq; se non tranquillasse sed per
ambulasse insinuat: quanto pōn
pondere in unis pensatur demōrat?
Ambulans ergo eram circuiuit
q; ab illo spiritalis potentie uolā
tu cōtinens: malitie sue pressus g
uedine horas ad gressū laboris ue
nit. Hinc est eū q; et de membris e
ius p psalmistam dicit. In circu
tu impij ambulant. Qa dū in
terioza non appetunt: in exterio
rū labore fatigantur. Sequit.
Dixitq; dūs ad eū. Nūq; con
siderasti seruū meū iob. q; nō est
ei similis in terra? homo simpler
et rectus et timens deū. ac recedēs
a malo? Hoc qd' diuina uoce be
atus iob simpler et rectus timens
deum et recedens a malo dicitur:
q; subtiliter mēbratimq; supza ex
posuimus. replicare que diximꝰ
deuitamus: ne dū dilatia repeti
mus: tardius ad iudicia uēi
amus. Hoc ergo nobis est solle
ter intuendū quid sit qd' uel ad
sathan loqui dūs dicitur: uel qd'
sathan dño rūdere phibetur. Di
uinandū quippe est: quenā sit ista
locutio. Neq; eū uel a dño qui
simus atq; inuisibilis carnis est spūs.
uel a sathan qui nulla est carne
a creatura uelatus humano mō
dereus clarus solle uentris aeria
hiatu: ut p organū guttur uo
as expressione reddatur. Sed dū
natura inuisibilis natura inopreh
sibilis loquit: dignū est ut mēs
nra q; tacē corporee locutionis erro
des. ad ibimus atq; inquietos modos
locutionis tāe suspēdamus. Nos nāq;
ut ea q; terrenis utiliter creatis exprima
mus? sic p organū guttur p sonū ea

nij

II

mus. Aliquis quippe oculus. intra
cerebri menias. quasi post pane
tem corporis stamus. Sed aliq ma
nifestare nobis cepos aptimus.
quasi p lingue tanuā egredimur:
ut quales sumus intrinsecus os
tendamus. Spiritalis autē natā
non ita est: que ex mente et corpe
compōita duplicē non est. Sed
nisi secundū est: qz ipa etiā na
tura incorporea aliq loqui dicatur.
eius locutio nequaq; vna atq; eā
dem qualitate formatur. Aliq; eiā
loquit deus ad angelos. aliq; an
geli ad dim: aliq; ds ad sanctoz
animas. aliquer scōz anime ad de
um: aliquer deus ad dyabolū. ali
quer dyabolus ad dim. Nam quia
spiritali nature ex corporea oppo
sitione nil obstat. loquit deus ad
angelos scōs: eo ipo quo eoz coz
dibz occulta sua inuisibilia ostē
dit. ut quicq; agere debeant. in ip
sa contēplatione uicinas legant:
et uelut quedam pcepta uocis sue
ipa gaudia contēplationis. Qui
eiā audientibz dz: qd' uidentibus
inspiratur. Unde aliq eoz cordibus
ds contra humanā superbiam aui
inaduersione tentationis inundaret.
dicit. Uenite descendamus: et con
fundamus ibi linguas eoz. Di
citur eis qui aderant uenite? qa
nunciū hoapin nūq; a diuina cō
templatione decrescere. in diuina
contēplatione semp accrescere est:
et nūq; corde tredere. qi quodā sta
bili modo est semp uenire. Qui
bz et dicit. Descendamus: et cōfū
damus linguas eoz. Ascendunt
angeli. in eo qp creatorem cōspia
unt: descendūt angeli. in eo qd'
creaturam sese in illicitas exigentē
examine districtionis premunt.

Dicere ergo dei est. descendamus et cō
fundamus linguas eoz. in scipo
tas hoc qp nē agatur ostendere: q
p vim interne uisionis. eoz men
tibz exhibenda iudicia oculatis mo
tibz inspirare. Aliquer loquūtur
angeli ad deū: sicut p iohīs apo
calipsim dicit. Dignus est ag
nus qui occisus est accipe uirtu
tem: et diuitiam. et sapiam. Vor
namq; angelor est in laude con
diciois: ipa admiratio intime cō
templationis. Virtutes dine mi
racula obstupuisse. dicisse est: qz
exercitatis aiīs reuerentia motus coz
dis. magnus est ad aures marāi
scripti spiritus clamor uocis. Que
nor se quasi p distincta uerba ex
plicat: diū sese p innumeros mo
dos admiratiois formar. Deus
ergo angelis loquit: aiīs eis uolū
tas eius intima uidendo manifesta
tur. Angeli autē loquūtur domio:
aiī p hoc qd' sup semetipos respia
unt in motū admiratiois surgē
tes. Aliquer ds ad scōz animas: aliquer
scōz anime loquūt ad dim. Unde
in iohānis apocalipsi iterū dicit.
Vidi subter altare aiās interfecto
rū ppter uerbū dei. et ppter testimoi
ū qd' habebant: et clamabāt uo
ce magna dicentes. Usq; quo dne
sanctus et uerus. non iudicas et ulti
dicas sanguinem nrm? de hijs q
habitant in terra? Ubi illico ad
ungitur. Date sunt illis singule
stole albe: et dictū est illis ut req
escerent tempus adhuc modicum:
donec impleatur numerus cōser
uor et fratrū eor. Quid est enī
aiās iudicte peticionem dicere?
nisi diem extremi iudicij et resur
rectionem extinctor corpm deside
rare. Magnus quippe earū cla

C j.

mor. magnū est desiderium. Tanto
enī quisq minus clamat. quāto
minus desiderat? et tanto maiorē
uocem in aures maiestatis ips
exprimit: quāto se in eius desideri
um plenius fundit. Iam igitur
uerba. ipa sunt desideria. Nam si
desiderium cordis non esset: ppheta
non diceret. Desiderium cordis eor
audiuit aures tua. Sed cū alu
ter moueri soleat mens que petat.
aliter quo petatur: et sēor animę
ita in interni secreti sinu deo in
hereant. ut inhęrendo requiescāt.
quomō dicunt petere. quas ab
interna uoluntate constat nulla
tenus discrepare? Quomō dicā
tur petere? quas et uoluntatem
dei certū est et ea que futura sunt
non ignorare? Sed in ipo posite.
ab ipso aliq petere dicunt: non
quo quisq desiderant qd ab eius
quem certum uoluntate discordet?
Sed quo mente ardentius inhęrēt.
eo etiam de ipo amplius. ut ab ip
so petant: qd eī facere uelle no
nouerunt. De ipso ergo bibunt.
qd ab ipso sitiunt: et modo nobis
adhuc incōprehensibili in hoc qd
petendo eluuiunt. prelatando sacia
tur. Discordarent ergo a uoluntate
conditoris. si que cum uident uel
le non peterent? et qui minus inhę
rerent: si uolentem dare desiderio
pigriori pulsarent. Quibz respō
sum diuinitus dicitur. Requiesci
te tempus adhuc modicū: donec
impleatur numerus conseruorū &
fratrū uestrorū. Desiderandi sabbi.
requiescere adhuc dicere est: inter
ardorem desiderii. et ipa prelatiua
solatiū consolationis aspirare?
ut et sabbati nox sit hoc qd aman
tes desiderant: et uidentes dei ser
mo sit hoc qd eas retributionis
certitudine inter desideria confir
mat. Respondere ergo eius est: ut
collectionē fratrū exspectare debe
ant. cor mentibz libenter exspec
tandi moras infundere? ut aum
entis retributionem appetitū: ea
am et colligendor fratrū augmē
to gratulentur. Aliter dns loquit
ad dyabolū: aliter dyabolus ad
dm. Loqui enī deo est ad dyabolū.
uias eius ac negotia animaduer
sione occulte districtionis increpa
re: sicut hic dicitur. unde ueris.
Dyaboli autē ei uidere est: omnī
potentię maiestatem eius nil posse
celare. Unde hic dicit. Curaui e
am: et pambulaui eam. Qua
si enī dicere eius est qd egerit: latere
q actus suos illius oculis occul
tare non possit. Sciendū uero e
q: sicut hoc loco diximus quatuor
modis loquit deus ad dyabolum
totidz dyabolus ad deum. Qua
tuor modis loquit dns ad dyabo
lum: q et tentatas uias eius ar
guit. et elōr suor contra illum
ultionem pponit? et temptandā
eor innocentiā ei concedendo per
mittit: et aliq eum ne tēptare
audeat phibet. Inuitas enī uias
eius redarguit: sicut iam dictū e
unde ueris. Elōr suor contra
illū ultionem pponit: sicut ait.
Considerasti seruū meū Iob. q nō
est ei similis sup terrā: Temptan
dā eor innocentiam concedendo p
mittit: sicut dicit. Ecce uniuersa
que habet. in manu tua sūt. Sur
sus q eī a temptatione prohibz.
enī dicit. Tantū in eī ne extendas
manū tuam. Tribz autē modis
loquit dyabolus ad dm? cū uel
uias suas insinuat. uel elōr iu

ceuaam fictis criminibz accusat: uel
ẽptandam eandem innocentiã poc
culat. Dias quippe suas insinuat
qui ait: circuiui terram et pambu
lauj eam. Electoz innocentiã accu
sat qz dicat. Nũqꝺ frustra iob timet
ꝺm̃: nõne tu uallasti eũ ac domũ e
ius. vniuersamqꝫ substãm eius p circu
itũ? Temptandam eandẽ innocẽtiã
postulat aĩ dicat. Extende manũ tuã
et tange cuncta que possidet: nisi in
faciem tuam benedixerit tibi. Sed dicere
deꝺ est unde ueius: sicut et supra in
sinuauim⁹ ui siue iustitiae iniecta ma
liciae eius macerare. Dicere deꝺ est cõ
siderasti seruũ meũ iob, qꝫ non sit ei
similis sup terram: tales electos suos
iustificando facere: qualibz nimir
apostoli angelus possit iudicare.
Dicere deꝺ est. esse uniuersa que habz
in manu tua sũt: ad pbationẽ fide
liũ contra eos occulta ui iniquitatũ
ullũ siue malitiae relaxare. Dicẽ deꝺ
est. tantũ in eũ ne extendas manũ
tuam: ab immoderate temptationis
impetu eũ etiam puniendo restrin
gere. Dicere autẽ dyaboli ẽ. circui
iui terram et pambulaui eam:
sagacitatem siue malitiae inuisibili
bz eius oculis occultare non posse.
Dicere dyaboli est. nũqꝺ frustra iob
timet ꝺm̃: contra bonos intra co
gitationũ suaz latebula cõgre
gatos, qz pfectibz inuidere: atqꝫ inui
endo reprobationis rimas exqui
rere. Dicere dyaboli est. extende
paululũ manũ tuam. et tange
cuncta que possidet: ad afflictio
nem bonoz malitiae stibz anhela
re. Quomõ eũ coz temptationẽ
fluidens appetit: eo illoz qi pbationẽ
reprecans petit. Quia igitur in
ternarũ locationũ modos sucãte
dixim⁹: ad intermissũ paululum
exposicionis ordinẽ reuertamur.

Consideraſti seruũ meũ iob. qꝫ
non sit ei similis sup terram? uir sim
plex et rectus et timens deũ ac recꝺ
dens a malo? Precedente iam ser
mone tractatũ est. qꝫ dyabolus nõ
contra iob sed contra dñm certa
men ꝓposuit: materia uero certa
minis bõs iob in medio fuit. Et
si in sermonibz suis diamus iob
ĩr flagella deliquisse? qd̃ sentire
nefas est: deum diamus in sua ꝓ
positione pdidisse. Nam esse et in
hoc loco intelligendũ est. qꝫ non pus
dyabolus bonũ iob a dño peteret:
sed eũ dñs in dyaboli despectu laudã
uit. Et nisi in sua iustitia pmãsis
sũ nosset: non utiqꝫ pro illo ꝓpo
neret. Nec penitus in temptã
tione concideret: de quo ante temp
tationem et dei laudibz in temp
tationis mente imbuꝺe fuerant ca
ꝑs eradicare. Dz autẽ gregorius adiũsan
tis aĩ que accuset mala nõ imue
nit: ipsa ad malũ ĩflectere bona ꝑ
ꝑit. Cũ de opibz bonis: ad accusã
ꝺũ uerba uana pleruꝫ erumpant. Cũ nec
in uerbis accusationem reperit.
intentionem cordis fulcire conẽ
ditur? eamqꝫ bona ꝑa bono aĩmo
non fiant: et ideo ꝓpter ꝺi a iu
ꝺice bona non debeant. Quia e
nim fructus arboris esse et in estu
uiridis conspicit: qui uermem po
nere ad radicem querit. Nam di
cat Nũqꝺ frustra iob timet ꝺm̃?
Nõne tu uallasti eũ ac domũ eius
vniuersamqꝫ substantiam eius per
circuitũ? Opibus et manuũ eius
benedixisti: et possessio illius creu
it in terra. Ac si aperte dicat. Quã t
tor bona in terra recepit? qꝫ mira
est si pro eis sese innocẽs gerit?
Innocens uere esset: si bonis inꝫ

vij

aduersa plisteret. Cur autē magnus dicatur? quē merces sui uni⁹ cuiusq; opis tanta rerū multiplicitate comitatur? Alterius q̄ppe aduersarius eū cū suis uiris inf̄ pspera bene egisse considerat: reprobare apud iudicem p aduisa fel gnat. Vnde ⁊ in apocalipsi. nocte angelica dicat. Proiectus est accusator fr̄m nr̄or: qui accusabat illos ante conspm̄ dei nr̄i die ac nocte. Scriptura autē sacra sepe diem pro pspera: noctem autem p aduersis ponere consueuit. In die ergo et nocte accusare non desinit: q; mō nos in pspera mō in aduersis ponere consueuit. In die ergo et nocte accusare non desinit. q; modo nos in pspera. mō in aduersis accusabiles ostendere conendit. In die accusat: cū pspera male nos uti insinuat. In nocte accusat: cū in aduersis nos non habere paciam denūiat. Dñm ergo iob q; nec dū flagella intulerāt: qui adhuc unde in nocte accusare posset omīmodo nō habebat. Quia uero in pspeis magna sanitate uigueram. protulit eundem pspera bona illi egisse simulabat? uersutia allegatione minuens. q; non ad usum dñi substanciam possideret: sed ad usū substancie dñm coleret. Dūc eū nōnulli: q; ut fruant eo dispensatione unius hoc seculo Et sunt nōnulli: qui ut fruant hoc sēo. transitorie uti uolūt dō. Cū igitur bona diuini muneris narrat. putat q; facta fortis operum leuiget? ut alius uitam reprehendere de opibus non ualet. eius mentē quasi ex cognatoribz addicat: mentiens q; nō amore dñm sed pacis pspera appetat none seruiens omne q; inuocate erūs uiuit. Vires ergo bī iob uelaēs sed tamen unusquisq; aduersis pbatus uerus sacrs. temptandū hunc esse ait: ut qui p diem prosperitatis in offensō gressu incesserat. salta in nocte aduersitatis impingeret: et ante laudatoris sui oculos offensione spatiose pstratus iaceret. Vnde subiūgitur. Sed extende paulū manū tuam? et tange cuncta q̄ possidet: nisi in facie tua benedixerit tibi. Cū sanctū uirū sathan tēptare appetit. et tū dño ut manū suā extendere debeat. dicit? ualde notā dū est. q; ficendi uires nequā sibi tribuit: qui contra auctorem oīm singulariter superbit. Scit namq; q; quodlibz agere et sentiēpo nō cessat: q; nec p sementiēpm in eo q̄ est spūs erubit. Hinc ē q; in eu⁹ expellenda de homīe legio dicebat. Dic eias nos: mitte nos in gregē porcor. Qui eū p sementiēpm ire in porcos nō poterat? q; uirū sine auctoris manu sā uim domū contingere non ualebat? Sciend' uero est: q; sathane uolūtas semp iniqua est. sed nūq; potestas iniusta? q; a sementiēpo uolūtatē habet: sed a dño pmissam. Cū' eū ipe facere iniq; appetit: hoc dūs fieri ui si iuste non punit. Vnde bī in libris regum dicit. Spūs domī malus irruebat in saul. Ecce uni⁹ idemq; spūs. et dñi appellabatur et malus? dñi uidelicet p licentiā pmissus iuste: malus autē p deliderū uolūtatis iniuste. Formidari igitur non debet: qui nichil nisi p uirtutis ualet. Sola ergo uis ulta mentis est: que cū hostem sentire pmiserit. et ad usum iusti indi

viij

er iniſta ullus uoluntas ſuit. Dauid uero manū poſtulat extendi: q; extrema ſunt que expetit cōtemni. Neq; enī ſathan facere ſe aliq̄ nullā putat. niſi eī aīas ſauiat. ut ab ulla patria ſeruus reuocet: a qua ipē longe telo ſuperbie, p̄ſtra uis iacet. Sed q̄d eſt q̄ ait? niſi ī faciē tuā bñdixerit tibi? Nos nēpe q̄d amamus reſpiamus: q̄d uero auerſari uolumus. ab eo facien deriuamus. Quid itaq; dei faciem niſi reſpūs eius grauitas pūtatur in telligi? Ait ergo Extende paulū manū tuam? et tange cuncta q̄ poſſidet: niſi in faciē tua bñdixerit tibi. Ac ſi apte dicat. Ea que dedi ſubtrahe? nam ſi accepta pdi dero: reſpūs tue gratie ablatis rebus q̄libz non requiro. Dei enī in quibz delectatur non habuerit: ſeruorem tuū eatam maledicendo concupiuit. Cuius pena ne callida nequaq̄ uocata ueritas minatur? ſed ad correptionem ſuam hoſtis concrediatur: q̄d fideli famulo ad augmentū muneris ſuffragetur. Unde mox ſubditur.

Dixit ergo dñs ad ſathan. Ecce uniuerſa que ſūt in manu tua ſunt: tm̄ in eī ne extendas manū tuam. Conſideranda eſt in ūbis dñi diſpenſatio ſē pietatis? quo modo hoſtem nīm̄ puniri et re tineri: relaxat et refrenat. Alia ad tentandū dat: ſed ab aliis reſtringat. Uniuſa que habet in manu tua ſunt: tm̄ in eum ne extēdas manū tuam. Subſtantiā pdit? ſed tm̄ eius corpus pegit: q̄d quidem poſtmodū tentatoru tradi turus eſt. Sed tamen nō ſimul ad oīa relaxat hoſtem: ne ſeruus autem undiq; frangat. ma la eī multa que eīs euenīūt. mira conditoris gratia ex ipe diſpenſatione: ut que coacerua ta punirent. poſſint diuiſa tole rari. Hinc paulus ait. Fidelis ūt deus qui non patietur uos tēptari ſupra q̄ poteſtis: ſed faciet cū tentatione etiā exitū: ut poſſi tis ſuſtinere. Hinc dauid ait. Proba me dñe: et tenta me. Ac ſi apte dicat. Domine uires ī ſpice: et tunc ut ferre ualeo tentatiōn promitte. Hoc tamen q̄d dicat. ere uniuſa que habz in manu tua ſūt. tm̄ in eum ne extendas ma nū tuam. intelligi et aliter poteſt: q̄ fortem quidem pugnatorem ſu um dñs nouerat: ſed tamen di uidere ei certamina contra hoſtē uolebat: ut q̄uis robuſto bella tori uictoria in cunctis ſupperet: prius tamen de uno certamīe hoſtis ad dñm uictus reduceret: tūcq; et aliud iterū uincendo concederet? quatinus fidelis famulus eo mirabilius uictor exiſteret: quo uictus hoſtis ſe contra illū iterū ad noua bella repararet. Deinde

Egreſſus q̄ eſt ſathan a facie domini. Quid eſt q̄ ſathan a facie dñi egreſſus dicitur? Quo enim exitur ab eo qui ubiq; eſt? Hinc namq; ait. Celū et terram ego impleo. Hinc eſt q̄ ſapiētia illius dicit. Girū celi circuiui ſola. Hinc de eius ſpiritu ſcriptū eſt. Spiritus dñi repleuit orbem terrarum. Hinc eſt q̄d dñs iterum dicit. Celū michi ſedes eſt: terra autem ſcabellum pedum meoz. Rurſus q̄ de eo ſcriptū eſt. Celū meti tur palmo: et omnē tramu pugillo concludit. Sedi quippe tm̄ preſidet: interior et ſuperior

manet. Celum palmo metiens. et terram pugillo concludens. oc tenditur q' ipse sit arūquaq; aunchis reb; quas creauit exteri or:. Ad unumq; qđ' interius conclu ditur: a concludente exterius con tinetur. Per eadem ergo cui preli det. esse interius supraq: p pu gillū quo continet exterius sub terq; signatur. Quia cū ipse manet intra omīa. ipe extra oī a. ipse supra omīa. ipse infra omnia. et supior est per potenta am. et inferior p sustentacionē. et exterior p magnitudinem. et interior per subtilitatem: sursū regens. deorsum continens: exte riorem undiq; circūdans. interius penetrās. Nec alia ex pte supior. alia in ferior. aut alia ex pte exterior. aeq; ex alia manet interior: sed unus idemq; totus. ubiq; presidē do sustinens. sustinendo presidēs. circumdando penetrans. penetrā do circūdans: unde supius pēsidēs. inde inferius sustinens: et unde exterius ambiens. inde interius replens: sine inquietudine supe rius regens sine labore inferius sustinens: interius sine extensio ne penetrans. exterius sine ex tensione circumdans. Est itaq; inferior et supior sine loco: est amplius sine lassitudine: et sub tilis sine extenuatione. Quo ignaui eripiat ab eo: qui dum p molem corpis nusq; est. per in corporalem substantiam nus q; deest. Sed q' diu sachan pl ius maiestatis potentia. appe titum siue malitiae exterrere non ualuit: quasi ante faciem do mini steti. Iacob dominum erip: qr relaxatis diuinitus ab ine ne retentionis angustia. ad sui desiderij effectū uenit. Iacob dñi erip: qr diu uinculis disciplinę religata q̄q; uoluntas uoria ad opus pcessit. Cū enī dicit dñs est. id qđ' uoluit implere nō ualuit. quasi ante dñi faciem ste tit: qr illum ab effectu malitiae su perna dispensatio coartauit. Is a facie eius erip: quia pfacem temptationis accipiens. ad ma litiae sue uota puenit. Sequitur. ¶ Cū autem quadam die filij ꝯ filie eius comederent et biberent uinū in domo fratris sui primo genit: nūcius uenit ad iob qui diceret. Boues arabant et asine pascebantur iuxta eos: et irrue runt sabei. tulerunt; omnia; et pueros passi sunt gladio: et euasi ego solus ut nūciarem tibi. Notandū que ipa tempta tionibz congruant. Tunc quip pe dyabolus temptandi temp? elegit: quando bn iob filios i conuiuio inuenit. Neq; solūmo do inuenit hostis quid faciat: sed etiam quando faciat. Nam q̄ius potestatem accepit aptē ad subuersionem tempus ex quisiuit: ut uidelicet nobis dō dispensante pderetur: qr ꝑuun tia tribulationis est leuis fa cetatis. Inuidendū uero est: q̄ callide ipsa dampna que illatu sunt ei nunciant. Non enim dicatur boues a sabeis ablati sunt. sed qui ablati sunt boues arabant: ut uidelicet memora to fructu opis causa crescat do loris. Unde et apud grecos nō solum asine sed fere asine rap te referuntur: ut dū mīma a nimalia audientis animum

minus er siu qualitate pcute
rent: amplius er fraudicate ui
uerarent. Et q̄ eo magis aduer
sa animū ferunt. quo cū multa
sunt eaq̄ subita nūcupantur: t
aucta est mensura gemitui. ex
am per aragula nunciox. Dam
sequitur ¶ Cumq̄ adhuc ille lo
queretur: uenit alter et dixit. Ig
nis dei cecidit e celo: et tactas o
nes pueros q̄ conlūpsit: et effugi
ego solus ut nūciarem tibi. Ne
rebus pdias minorem audiena
dolorem moueat: eius animum
ad errendū eaq̄m ipsis nunci
orū uerbis infligat. Inuendū
quippe est: q̄ callide dicatur ignis
dei. Ac si diceretur. Iuius aīaduer
sionem sustines: quem tot hosti
bus placare uoluisti. Eius iram
toleras: cui cotidie seruiens in
sudabas. Dum eū deum cui ser
uiebat aduersa inuluisse indicat.
lesum cōmemorat in quo errederat.
quatn⁹ auctacta obsequia ad
huenerem reducerer: et frustra se
seruisse estimans in auctoris i
uriam superbiret. Dia etenī mes
sum se aduersa ab hominib⁹ pce
perat: in diuine gratie consola
tione requiescat. Cumq̄ tempes
tatū procellas mare sentire etenim
scenis uidetur: secessum spei diuine
appetens. intra conscientie portū
fugit. Ut uero uersutus hostis uno
eodemq̄ pe sancti uiri robustissi
mū pectus. et humanis aduersi
tatib⁹ et diuina despatione conci
deret: et prius sabeos irruisse in
culit. et mox ignē dei de celo cecidisse
nunciauit: quasi omnem aditū
consolationis excluderet: dum et
ipm aduersantem ostenderet. qui
consolari eum inter aduersa po
tuisset? quatenus dum se tempta
tus undiq̄ destitui atq̄ undiq̄ p
ui consideret: in contumeliam
tanto audacius ḡtio desperatus
erumpat. Dequit. ¶ Ded et illo
adhuc loquente: uenit alius et
dixit. Caldei fecerunt tres turmas.
et irruerunt camelos et tulerūt
eos: et ego effugi solus ut nūciarem
tibi. Ecce iterū ne quid minus
de humana aduersitate dolui sset.
caldeor⁹ turmas irruisse denūcia
at: et ne illū minus deluq̄ uen
tus aduersitas ferret: iteratam
iram in heir demonstrat. Dam
sequit. ¶ Adhuc loquebat ille:
et ecce alius intrauit et dixit. Fili
i tui et filiab⁹ uescentibus et
bibentibus uinū in domo fratris
siu primogeniti: repente uentus
uehemens irruit a regione deser
ti. et concussit quatuor angulos
domus: que corruens oppressit li
beros tuos et mortui sunt: et ef
fugi ego solus ut nunciarē tibi.
Qui uno uulnere non pterniē.
idarco bis terq̄ pcutitur: ut usq̄
ad intima q̄q̄ feriatur. Hūana
ta itaq̄ fuerat aduersitas de sab
is. nūciata diuina aīaduersio p
ignem de celo: nūciatur ab homi
nib⁹ iterū camelor⁹ raptus. cedes
q̄ puerorū: et diuine indignatio
nis ira repetitur: dum uentus ir
ruens concussisse domus angulos
atq̄ extinxisse liberos indicatur.
Quia enī notum est q̄ absq̄ sup
no nutu mouere elementa nō pos
sint: latenter infertur. q̄ ipse con
tra illum elementa moueret. q̄
mouere prohibuit. Nuāus sathā
semel accepta a dño potestate.
ad usum siue nequitie etiam ele
menta concutere prealet. Per

Ca .j.

.x.

necnō et puios paul
serūt gladio

mouere debet si spurcus de limis
pectus turbare in uentos aerem
potuit: cū minuī cōsulet. q; et dāp
nans in metallo ad usum aqua
et ignis seruit. Quesitū est igitur
ut nūcarent mala? quesitū est ut
multa: quesitū ut subita. Sed cū
prius aduersa nunciantur: trāquil
lo adhuc pectori quasi sanis mē
bris nullus inflixit. Cū uero pau
sum cor ferendo repetijt. ut ad im
pacientie uerba compelleret: sup
ulnera nullus irrogauit. Intel
ligendū uero est: q; callide curauit h
hostis antiquus non tam tactum
terrē sancti uiri patientiā rumpe.
q; ipō ordine nūciorū: qui studens
prius pua. et post nūciare maio
ra. in extremo filiorū mortem īti
lit: ne nulla pater rei familiaris
dampna duceret: si illa iam orba
tus audiret. et minus pateret re
rum amissio precognita morte fi
liorū? quia uidelicet nulla esset he
reditas: si ipsos prius subtraheret.
quibus seruabātur heredes. Sed q
nimis insipiens. in animū gra
uiora nūciauit? ut dū gradatim
deteriora cognosceret: in eius cor
de dolorus locū omne uulnus in
ueniret. Notandū q; callide tor
mentorū pondera. et diuisa et subi
ta nūciantur: ut et repente et par
tialiter crescens in audientis
corde. sese dolor ipse non caperet:
et tanto acrius in blasphemi
am accenderet: quanto subitus
ac multiplicabr nisi ays in se āgul
tus eluctaret. Sed neq; hoc neq;
lecte pretereundū puto: q; filij in
maioris fratris domo cōuiuiabā
tur cum pereunt. Dictū namq;
est superius: q; conuiuia peragi
sine culpa uix possunt. Ut ergo
uīa non illoꝝ loquamur facendū
nobis est: quia qd' a uīoribꝰ no
luptuose agitur. maior disciplīa
cohibetur. Cū uero maiores ipsi
uoluptati deseruiunt: minores uī
ribus laxare frena laxant. Quis
enī sub disciplīne se constrictione
teneat? quando et ipsi qui uis cō
strictionis accipiunt. sese uolupta
tibꝰ relaxant? Dū ergo in maioris
fratris domo cōuiuantur pereunt?
qua tunc ronera nos hostis uehe
mentius uires accipit: quando et
ipsos qui p custodia disciplīne p
lagi sunt lenius seruire cognoscat.
Tanto enī licentius ad ferendum
occupat: quanto et hij qui interfe
rere pro culpa poterāt uoluptati
uacant. Absit autem ne tanti uiri
filios p conuiuiorū studia inguia
tando uenri uacasse suspicemur.
Dr tamen ueraciter nouimus:
quia et si per disciplīne quilibet cu
rodiam necessitatis metus edendo
non transiit. attenta tamen men
tis intentio inter cōuiuia torpes
cit? et minus in quanto sit temp
tationū bello consideret: que se
per securitatem relaxat. In die
ergo primi fratris filios obruit:
quia antiquus hostis in minori
morte subuersionis adiectū p neg
ligentiam maiori queret. Sed q
quantus nūciorū iaculus sit pauso
agnouimus: ut fortis noster q
lis inter uulnera consistat audi
amus. Sequitur Tunc surrexit
iob et scidit uestimenta sua: et
totso capite corruens in terram
adorauit. Nonnulli magne con
stantie philosophiam putant:
si disciplīne asperitate correpti.
ictus uerberū dolores q; non sen
tiant. Nonnulli uero tā nimis

pauſſionū flagella ſencuunt: ut
īmoderato dolore cōmoti. eaam ī
exceſſu lingue delabantur. Sed
quiſq; ueram cernere philoſophi
am nitatur: ſcīe eſt ut inter utra
q; gradiatur. Non eſt enī pond⁹
uere uirtutis inſenſibilitas cordis:
quia et ualde inſana per ſtupozē
mēbra ſunt: que et uulſa dolere
nequaq; poſſunt. Rurſus ūtutis
auſtodiam deſerit. qui dolorem uer
berum ultra q; neceſſe eſt ſentat: q;
dum nimia afflictione cor tangit:
uſq; ad impatientie cōtumelias
exacuat? et qui per flagella cōti
gere maleſcā debuerat: ägit ut ne
quicq; per flagellū creſcat. Cōtē
inſenſibilitatem quippe pauſſoꝝ.
per ꝓpheram dicit. Pauſſi ſti eos
nec doluerunt? attriuiſti eos: et
rēnuerunt accipere diſciplinā. Cōtē
puſillaī cauē pauſſoꝝ p pſtimultā di.
Ju miſeris ū ſubſiſtēt. Ju miſeris
nequq; ſubſiſterent: ſi equanu
miter aduerſa tolerarent. Ac poſt
q; mente inter flagella cōmutat.
quaſi inter ullicas miſeras ſubſiſ
tendi conſtantiā pdiit. Hāis ita
q; iob q; uere philoſophie r̄gulā
tenuit. contra utrāq; mira ſe equa
nimitas arte ſeruauit? ut nec dolorē
non ſencens flagella ſperneret:
nec uerſum ultra modum dolorē
ſencens. contra iudicū flagellā
tis inſaniret. Cunctis enī rebus
pdigas. auctis liberis omiſſis. ſuꝝ
peruſtis adit ueſtimenta: et conſo ca
pite cōcruens in terram adorauit.
Q; ueſtimenta ſcidit. q; conſo capi
te in terram cōcruit: monſtrat nu
dum̄ quia flagellū dolorem ſenſit
Q; uero dicitur adorauit. aperte
oſtenditur: q; et in dolore poſitus
contra flagellantes iudicū non
exceſſit. Nec omnino ergo nō mo
tus eſt. ne deum ipſa inſenſibilitas
ꝛe contempneret? nec rurſū oīno
motus eſt: ne nimis dolendo pec
caret. Sed quia duo ſunt p̄cepta
caritatis dei uidelicet amoꝛ et proꝛ
imi: ut dilōnem proximi exſolue
ret. impendit filijs luctū? ne dilec
tionem dei deſereret: expleuit mer
gemitus oratonem. Dolent nōn
nulli in plperis dim diligere: ī ad
uerſis autem poſiti flagellantem
minus amare. Btūs autem iob
per hoc q̄d motus exterius exhibu
it: oſtendit quia flagella patris
agnouit. Per hoc autem q; adorā
do humilis manſit: oſtendit quia
amoꝛem patris nec in dolore dele
uit. Ne igitur ſuperbus eſſet non
ſencens in pauſſione cōtritus? ne
autē ſele ferenā extraneum faci
ret: ad hoc cōcruit ut adoraret:
Nos aūt uetere ſumꝰ? ut q̄ſq; ſpē
ſui cōrpis capillos nutriēs ſuaēt.
eoſq; afflictōis abſcidēs? eoſ ī oīſi
one afflictōis enutriet. Hēs itaq;
iob tranquillitatis tempe capillo
ſeruaſſe oſtenditur: cum ad dolo
ris uſum caput cōcōdiſſe memo
ratur? quatinus dum in aīcis
cum rebus manus ſuperna pau
ret: eaam ſpontē illum penitena
e ſperies diuerſa fuſcaret. Sed
ille cunctis rebus. filijs orbatus.
qui ueſtimenta ſcindit. qui caput
totondit. qui in terā cōcruit: q̄d
dicat audiamus Nudus egreſ
ſus ſum de utero matris mee: et
nudus reuertar illuc. Q; q̄ alte ſe
di interni concilij preſidet iſte. qui
ſaſſis ueſtibz in terra proſtratus
iacet. Cui enī iudicante deo aīa
ſua amiſerat: pro ſeruanda paſſē
tis illud tempus ad memoꝛiam

ſa? j.

* et rurſū q̄ tōſtrans
tpe capillos abſcidit:

xij

reduxit quo necdū ista que pdi
dit habebat? ut dum inuenitur
q aliqū illa non habuit: dolorē
tempauit q amisit. Magna enī
consolacō in uerū amissione est.
illa tempa ad mentem reducere.
quibz nos contigit res quas per
dimus non habuisse. Quia ue
ro omnes nos ēra genuit: hanc
non īmerito matrem uocamus.
Unde scriptū est. Grane iugū su
per filios adam: a die exitus de
utero matris eor. usq; in diem
sepulture in matrem omniū. Be
atus igitur iob ut pacienter luge
at qđ hic amisit: inigilanter atte
dit qualis hinc ueniret. Ad aug
mentū autem seruande pacienc.
adhuc solleratus inspiat hinc q̄
lis rediit: et dicat. Nudus egr
ssus sum de utero matris mee: nu
dus reuertar illuc. Ac si dicat. Nu
dum me hinc intrantem terra p
cipit: nudū me hinc exeuntem
terra recipiet. Quid ergo accepta
sed relinquenda pdidi? quid p
prīū amisi? Quia uero consola
cio non solū ex consideracione cō
dicionis adhibenda est. sed etiā
ex institucione conditoris: recte sub
iungit. Dñs dedit dñs abstulit
sicut domino placuit ita factū est.
Dñs ut temptaute aduersario
cuncta pdiderat: sed tamē sacēs
quia contra se sathan tempādi
tures nisi pmittente dño non ha
bebat: non ait. dñs dedit dyabo
lus abstulit. sed dñs dedit dñs
abstulit. Forsitan enī fuerat dile
ctū: si qđ conditor dederat. hostis
abstulisset. Ac postp̄ non abstu
lit nisi ipse qui dedit: sua recepit
non nīa abstulit. Di enī ab illo
accepimus quibz in hac uita v
timur: cur doleaī qđ ipso iudicē
exigimur? quo largiente fruo
ramur? Nec aliqū inuitus est
creditor? qui dū pfectio redendi
tempore non constringit: quādo
uult exigit qđ fenoratur. Obi et
bene subiūgitur. Sicut dño pla
cuit ita factum est. Cū enī in hac
uita ea que uolumus patimur. ne
esse est ut ad eū qui inuitus nil
uelle nil potest. studia nīe uolū
tatis inclinemus. Magna quippe
est consolacō in eo qđ displicet q̄
illo ordinante erga nos agit: cui
non nisi iuste placet. Di igitur
iuste placere dño scimus. pa q̄ at
nulla nisi que dño placuerunt
possumus? iusta sunt cuncta q̄
patimur: et ualde iniustū est si de
iusta passione murmuramus.
Sed quia oratoz fortas quō al
tercationem pas sue contra aduer
sariū allegauit audiuimus: nūc
quomō in oracionis sue termīo
iudicem būdicendo laudet audia
mus. Sequit. Sit nomē dñi
būdictum. Ecce omne qđ rectū
sensit dñi būdictione concluditur
ut hinc aduersarius inspiaat.
et ad penam suam iuctus eru
bescat? qr ipse deo confitendo ea
am in beatitudine conditionis ex
stat: an homo pmiū glorie e
ius pacius diat. Intuendū
uero est: qr hostis noster cor n
nos iaculis pungit. quor temp
tacionibus affligit. Cotidie nā
sp in acie stamus: cotidie tela
temptacionū eius accipimus.
Sed et nos contra illū iacula
mittimus: si confossi tribulaci
onibus humilia rūdimus. Dñs
igitur iob paulius dampno terr.
paulius morte filioz: qr uim do

lozus uerac in laudem condicois
dicens. dñs dedit dñs absolut. si
cut dño placuit ita factum est.
sit nomen dñi bñdictū: superbum
hostem humiliatae paulū: crude
lem pacatam strauit. Nec arda
mus q̄ bellator noster accepit vi
ctoria: et non insuit. Quot eñ
uoces pacatae in laude dei paul
lus tradidit. quasi tot in aduer
sarij pectore iacula mozsit: et a
crioza ualde q̄ sustinuit infixit.
Afflictus eñ terrena pdidit: sed
afflictionem hūiliter sustinens ce
lestia multiplicauit. Sequitur.
Cū omnib: his non peccauit
iob labijs suis: nec stultū quid
contra deū locutus est. Quia cēp
tationū tribulationūb: deprehensi
ctam tacito cogitationū motu pul
sumus non loquendo peccare: be
ato iob et oris testimoniū phibet
et cordis. Prius eñ dicitur nō pec
casse: et tunc demū subdit: ne
q̄ stultū quid contra deum locut⁹
est. Qui eñ stultū locutus non
est: culpam a lingua compescit
Sed cum p̄ muttiat non peccauit:
constat q̄ murmurationis uitiū
etiam a cogitatione retinuit.
Non peccauit ergo nec stultum
locutus est: q: nec p conscientiā
tantus tumuit. nec linguam in
contumaciam relaxauit. Stulte
autem contra deū loquit: qui in
ter diuine aīaduersionis flagel
la posit⁹ iustificare semetip̄m
conatur. Si eñ innocentem se as
serere supbe audeat: quid aliud
q̄ iustificatū ferentis accusat s-
Stulte nos uerba ypocrite
tulerunt esse iustificat: iam nūc
ad indaganda allegorie misteria
expositionis se sermo conuertat

Sed ⁊ in hoc q̄d scriptum est.
Quadam aut̄ die cum uenis
sent filij dei ut assisterent coram
dño. astitit inter eos ⁊ satan.
Discutiendū prius est aut qua
dam die factum aliq̄d coram do
mino dicat: eñ apud illum ne
quaq̄ ulterius temporis mutatio
ne dies nocti⁹q̄ uariet̄ur. Nec
eñ in ea luce que sine occasu e
a que eligit illustrat. et sine re
cessu ea que respuit deserit. defi
nitabilitatis uenit: qua in se
mutabilia p manendo immutabilis
mutabilia cuncta disponit. Sed
q: in se transeuntia condidit: ne
apud se transire nequaq̄ possit
Nec tempus intra⁹ in conspectu
eius defluit: q̄d apud nos foras
decurrit. Unde fit ut in eternitate
eius fixa maneant: ea que nō
fixa exterius seculoz uolumina
emānant. Cur ergo aput eū d:
quadā die? cū uidim⁹ dies una
est eternitas sua? Quā uidelicet
nec fine claudi nec uigilando uidit
aperiri psalmista cū dicat. Nam
oz est dies una in atrijs tuis sup
milia. Sed cū scriptura sacra ap
tiores editas loquēdi. dignū est ut
uerbis tempalib: utat̄ur: qua
tenus condescendendo leuet: et
dū de eternitate aliq̄d tempaliter
narrat. assuetos tpalib: sensim
ad eterna traiciat: seq: bene no
tis mentib: eternitas incogni
ta dū uerbis cognitis blandit̄ur
insundat. Quid autem mirū si
in sacro eloquio mōmutabilita
tem suam deus ꝓpere humāe
menti non aperit? quando et re
surrectionis siue sollempnitate cele
brata. quibusdam prouectionū
actibus monstrat mōstruosē

corporis qđ' resumpsit. Nuca q̄p
pe attestante didicimus. q̄ quib⁹
dam se in monumento querentib⁹
prius angelos misit: et rursū dis
cipulis de se in via loquentibus
ip̄e q̄dē sē nō cognoscendus appuit.
qui post erroneas opinionis moras. q̄
noscendū se in panis fractione mō
strauit: ad extremū uero repente
ingrediens. non solū se cognoscabi
lem. sed etiam palpabilem p̄bu
it. Quia cū infirma adhuc ges
tabant corda discipuli. in cogni
tione tanti mysterij ista fuerant
dispensatione nutriendi: ut pau
lisper aliq̄d quererent̄ inuenirent̄
inuenientes detegerent: et detectos
cognita robustius tenerent. Q̄a
igitur non repente. sed causarū
uerborū q̄ incrementis quasi qui
busdam ad eternitatem passibus
ducuntur? intuas apud eum quadā
die aliquid factū dicitur: q̄a ip
se quoq; tempa sine tpe continet.
An q̄ etiam sathan affuit. dum
quadam die hoc factū dicit indi
care sacra scriptura studuit? q̄a
in luce deus tenebras uidit? Nos
quippe uno eodemq; conuentu lu
cem et tenebras intueri non pos
sumus? q̄ cū in tenebras oculus
figitur. lux fugat̄: et cū ad luces
se chorusticatione conuertit, tenebra
rū umbra discedit. Illa autē us
que cuncta mutabilia īmutabi
liter uidet. q̄ in die et sathan af
fuit: quia apostate angeli tene
bras sine obscuritate cōprehēdit.
Nos ut dān est uno eodemq; in
tuitu contemplari non possumus?
et que approbando eligimus. et
que reprobando dampnamus? q̄
cū ad hanc animus uertit. ab il
la cogitatione separatur: cū re
ro ad illam reducit̄ ab hac cu
ncte celi amouentur. Deus uero q̄ si
ne mutabilitate cuncta simul rel
picit: sine distensione cōprehēdit.
uidelicet et bona que iuuat. et ma
la que iudicat: et que adiuta remu
nerat. et que iudicans dampnat:
in his que diuerso disponit ordie
diuersus non est. In die ergo et
sathan affuisse describit? quia
lumen eternitatis eius nulla mu
tabilitatis fuscatione tangitur:
et in hoc qđ' ei tenebre p̄ntes sūt.
Si affuisse inter filios dei dicit.
q̄ ea ui iustitie īmūdi spūs pen
trat. q̄ uidelicet mūdor spūū corda cō
plet? eoq; radio lucis iste cuncta regit:
q̄ illi ut luceāt p̄stituit. Aut filios di
affuit: q̄ et si illi deo ad elector adiu
torū. iste ad p̄bationē sunt. Aut si
lios dei affuit? q̄ et si ab ill'o tpaliu
ta laborantib⁹ auxilia pietatis ip̄e
dit: iste occultor iustitie nescio cer
uens. nūsterij exitiq; reprobationis
conat. Vñ bñ in libris regū p. ph̄am
dr. Vidi dñm sedere super soliū su
um? et exercitū celi a dextris et si
nistris eius: et dictum est. Quis
decipiam achab. ut ascendat et ca
dat in ramoth galaad? Et dixit
alius ita: et alius aliter. Et egr̄
sus est unus et dixit. Ego decipi
am achab. Et dān est. In quo de
cipies? Qui nūdum dicens. Egre
diar: et ero mendax spūs in ore oī
um ph̄arum eius. Quid enim
solium dñi. nisi angelicas potes
tates accipimus? quarū mentib⁹
alacris presidens uberius cuncta
disponit? Et quid exercitus celi?
nisi mīstrantū angelor multitu
do describitur? Quid est ergo q̄ ex
ercitus celi a dextris et a sinistris ex
stare phibetur? Deus enī qui tra

est intra omnia. ut etiam sit extra
omnia: nec dextra nec sinistra cōdi
citur. Sed dextra dei angelor ps
electa: sinistra autē di pars ange
lor reproba designat. Non enim
ministrant deo solūmodo boni q̄
adiuuent. sed etiam mali qui pro
bent: non solū qui a culpa redeū
tes subleuent. sed etiam qui redi
re nolentes grauent. Nec q̄ celi
extraneus dicat: angelor ps repro
ba in eo intelligi posse phibetur.
Quas etī suspendi in aere nou
imus: aues celi nouīamus. Et
de eisdem spūalz paulus dicat.
Contra spūalia nequiae in celes
tibz. Quor caput enumerans ait.
Sed'm principem pōtis aeris hu
ius. A dextra ergo dei et sinistra ā
gelor extraneus stat: q̄ et nolūtas
elōr spūaliū diuine pietati cōcor
dat: et reproboz sensus siue mali
ae seruiens: iudicio districtionis
eius obtempat. Unde et mox sal
uat spūs in medio. psilille describi
tur: p quem ahab rex exigentibz
suis meritis decipiatur. Neq̄ fas
est credere bonū spm fallaciae delec
tare uoluisse. ut diceret: egrediar
et ero mendax spūs in ore omniū
pphārum eius. Sed q̄ ahab rex ex
pōs precedentibz dignus erat. ut
celi deuitasset deceptione dampnā:
spūs qui sepe uolens ceciderat in
culpa. q̄ūq̄ nolens caperet ad pe
nam: occulta iudicia iustitia ma
lignis spūalz datur: ut quos uo
lentes in pōa penam etiam nolē
tes trahant. Ad' ergo illic a dextris
et sinistris dei extraneus celi adhuc
se describitur: hoc hic inter filios
dei sathan astitisse phibetur. Extra
a dextris dei steterunt angeli: q̄a
noīantur filij dei. Extra a sinistris

† pōa laqueos strangulant

stant angeli: quia statim inter
eos etiā sathan. Sed q̄ allegoi
ce misteria indagare deceptimus:
non incōueniēt accipimus. q̄ī
die dūs sathan uidit: q̄ uias ei
in sapiencie sue incarnacione cor
ripuit. Quasi eum non uidisse
fuerit: tamdiu prauitatem illius
in hūani generis pdicacione toleraf
se. Unde et ei diuina uoce mor di
citur: Unde uenis? In die sathā
de uijs suis requiritur: q̄ in luce
manifestate sapiencie occulta hostis
insidie deteguntur. Quia ergo
incarnato dño dyabolus incre
patur. et a sua pestifera efferua
cione corripitur: recte subiūgit.
Cui dixit dūs. Unde uenis? et
Tunc etiā sathane uias requiren
do arguit: cum p mediatoris ad
uentum pfusionis eius nequi
as reprimens increpauit. Nec i
merito in hoc die filij dei coram
dño astitisse referunt: quia uide
licet ad eterne patrie uocacionē
electi omnes huic sapiencie se illul
trance collecti sunt. Quos q̄ uis
incarnata sapiencia aggregare
effectu opis ueneratur: diuinitati
tamen illius iam p eius pūcam
mentis sensus assistebant. Sed q̄a
de uijs suis antiquus hostis re
demptore uenente disputatur: q̄
dicat audiamus. Circuiui
terram: et pambulaui eam. Ab
adam quippe usq̄ ad aduentū
dñi. omnes post se gentiū nati
ones traxit. Circuiuit et pambu
lauit: quia per corda gentiū in
quitatis sue uestigia impressit.
Cadens enī a sublimibz huma
nas mentes iure possedit: quia
in culpe sue uinculo uolentes at
trinxit. Tanto q̄ latius in mundo

C.j.
xv

uagacius est: quanto a creatu
quisq; illius uber p omnia inuen
tus non est. Cui quasi ex pnate
mundum creasse est: nulli hoi
nem qui sibi plene reluceret siue
nosse. Sed iam sathan redeat. ad
ab effectu sue malicie uis illū di
uina constringat? qui iam appa
ruit in carne: qui in pcō contagi
o ex carnis nil habebat infirmi
tate. Venit humilis. quem ex su
perbus hostis āmiretur? quam
qui forma diuinitatis eius despe
rat: eam humanitatis eius ibir
ma pmeditat. Unde et mor sig
nificatione mirifica contra eum
ipsa humanitatis infirmitas ob
stupefacienda, ponit. Siue dicat. Cōsi
dn̄ q; considerasti seruū meū iob. q;
non est ei filis in terra? Quod iob
interpretat dolens: paulo ante iā
diximus. Dolens uero ipse uera
cater p figuram dicit: qui portā
re dolores nros pphera attestatur
perhibetur. Cui in ira filis non
est: q; omnis homo eiusmodo hō
est. ipe autem deus et homo. In
terra ei similis non est: q; et si ad
optimus quisq; filius ad propi
tiandam diuinitatem pficiat, ne
quaq; tñ ut deus naturaliter el
set accepit. Qui bene etiam ser
uus dictus est: quia formā ser
ui suscipere dedignatus non est.
Nec maiestati iniuriam intulit,
assumpta humilitas carnis? qa
et ut seruanda suscepit. nec ta
men habita pmutauit: nec di
uina humanitate minuit, nec
humana diuinitate consumpsit.
q: et Ch̄s p paulū dicatur, qui cū
in forma dei esset non rapinā
arbitratus est esse se equalem
deo. sed semetipm exinaniuit

formam serui accipiens: et semi
ipm exinanisse est. ab inuisibi
litatis sue magnitudine se inuisibi
lem demonstrasse? ut serui forma
regeret hoc: q; inuisibilis carne oī
a ex diuinitate penetraret. De
autem ad sathan per figurā
dicere est. nūq; considerasti filiū
meum iob: unigenitū filiū con
tra eum in forma serui āmira
bilem demonstrat. Eo eīm quo
illū equare uirtutis in carne in
uenit: quasi superbiens aduer
sario q' dolens considerare ei
dicatur. Sed q; bonū q' mira
retur intulerat: restat ut ad re
primendam eius superbiam nul
lius illius adhuc enumerando
subiugat. Sequit. Homo sim
plex et rūs et timens deum: ac
recedens a malo. Venit namq;
inter homines mediator dei et ho
minū homo pius iust: ad pre
bendū exemplū uite hominibus
simplex: ad non prendū malig
nis spiritibus rectus: ad debella
dam superbiam. timens deum: ad
detergendam uero in eīs suis ui
te immundiciam: recedens a ma
lo. De ipso eīm per ysaiam pro
phetaliter dicit. Replebit eū spū
timoris dñi. Et ipse a ma
lo singulariter recessit: qua inul
tam facta noluit q̄ hoīb; iuīt.
gñm attestante petro. pcm non
fecit: nec dolus inuentus est in
ore eius. Sequit. Respondēs
autē sathan ait. Nūq; frustra
timet iob deum? Nōne tu ual
lasti eum ac domū eius? uniuer
samq; substantiam p circuitū?
Opibus manuū eius benedi
xisti: et possessio illius creuit in
terra. Attamen hostis redemp

orem humanū generis debella
orem suū in mundū uenisse cognō
uit. Unde et p obsessū hominē in
euⁿ. dicatur. Quid nobis et tibi fili
us dei. Venisti huc aīe tēpus torq̄re
nos. Qui tamen prius aī hunc
passibilem crederent. aī posse mor
talia pter humanitatis uiderēt:
omne qđ de eius diuinitate suspi
catus est. ei factū sue superbie ī dubi
um uenit. Nil quippe nisi superbū
sapiens. dū esse hunc humilem
conspicat: deum esse dubitauit. un
de et ad temptationē sē argumē
ta cōuertat dicens. Si filius dei
es: dic ut lapides isti panes fiant.
Quia igitur passibilem uidit:
non deū natum sed dei gratia sus
todiā credidit. Unde et nūc iubē
re phibetur. Nonne ui uallasti
eum ac domū eius: uniuersamq;
substantiam p circuitū? Opibz
manuū eius benedixisti: et pos
sessio illius creuit in terra. Cum
quippe ac domū eius a deo ualla
tam diat: q̄ temptando eius cō
stantiam penetrare non potuit.
Substantiam eius uallatā asse
rit: q̄ electos et ēuāde non prelu
mit. Opibus manuū eius būdi
xisse dīm et possessionē eius ex
crescere in terra q̄rit: quia saluz
tabescens uidet. q̄ fides eius in
notitiam hoīm predicantibus
aplis multiplicatur. Possessio
quippe eius crescere dicatur: dū
laborantibz predicatoribz. fideliū
quotidie numerus augetur. Nec i
mag̃ sathan deo diuisse ē: cuius i
udendo seruisse. Nec sathā do diui
se ē: de hijs cui seruiendo doluisse. Dez.
Dic extende paululū manū tuā: et
tange cuncta q̄ possidet: si nō in facie tua
benedixit ē. Que ei singulatim q̄ dixe

a custodiā credidit: petunt pos
se per passionem putauit. Ac si
apte dicat. Interrogatus afflicti
onibz homo et peccator aguoscat.
qui in miraculis deus putatur.
Dicit ergo dñs ad sathan. Ec
ce uniuersa que habet in manu
tua sunt: tantum in eum ne ex
tendas manū tuam. Cū sacrā
hystoriā sub figurali intellectu
discutimus: sathane manus nō
potestas sed temptatio debet intel
ligi. Uniuersa itaq̄ que habet ī
manu temptantis dantur: et in
eo temptationis manus extēdi
phibetur. q̄ tamen fieri subtrā
cta potius concreditur: q̄ nimirū
prius iudea que possessio eius fu
erat in infidelitate sublata est: et
ex post eius caro pambulo crucis
affixa. Qui igitur prius iudeā
aduersantem pauit. et postmo
dum usq̄ ad crucem uenit: qua
si prius habita amisit. et post ī
semetipso aduersantes uequicq̄
pauit. Egressus q̄ est sathan
a facie dñi. Dicit ex supius dic
tum est. sathan a facie domini ex
ijt: q̄ ad desiderij sui uota pueit.
Quasi eū ante ipm erat: dū
pter ipm quem male sentiebat.
implere non poterat. Cū aūt
quadam die filij et filie eius cō
derent et biberent uinū in domo
fratris sui primogeniti. Beati
iob filios ac filias uel aplorū
ordinem uel auctor fidelium
dirimus mulctandiuinē deliguat
se. Incarnatus autē dñs prius
ex iudea ad fidem paucos elegit.
et post sibi mulctandiuem popu
li gentilis aggregauit. Quis
autem maior dñi filius. nisi
iudaicus acapi populus debet

qui a dudū ante legis fuerat doc
trina generatus? Minor autem
genealis populus: qui et in mū
di extremitate collectus est. Ag
gregat cū sathan uetustam hoīm
nefandis deseruiret. et corruptis
pfectoz moribz. luxuriam domi
nice passionis expeteret? cū apli
nedū aggregandam deo gentili
tatem nouerant: et soli iudee fi
dei archana predicabant. Cum
sathan exisse a dño dicitur: filij
et filie in domo fratris p̄nogeni
ti cōmuuari referunt. Dictū quip
pe eis fuerat: in uiam gentiū ne
abieritis. Post mortem namq;
resurrēcionemq; dñi in gentium
predicatione cōuersi sunt. Unde
et in suis actibz dicit. Vobis o
portebat primū loqui uerbū dei?
sed quia repellitis illud et indig
nos uos iudicatis eterne uite: ec
ce cōuertimur ad gentes. Hij ita
q; filij sponsi de quibz et cuidam
sponsi uoce dicit. non ieiunabūt
filij sponsi q̄diu cū illis est spon
sus. in domo fratris p̄nogenitu
cōmutant? q; infidelitet adhuc a
postoli sacre scripture delicijs. in
solius iudaice populi collatione
nesciebantur. Quicunq; uēit ad
iob qui dicitur. Boues arabant.
et asine pascebant iuxta eos: et
irruerunt sabei tulerūtq; omnia?
et pueros peusserunt gladio: et
euasi ego solus ut nunciarem
tibi. Quid aliud p figuram bo
ues. q̄ bene opantes? quid alius
aliud asinas q̄ quosdam simplici
ter uiuentes accipimus? Que be
ne iuxta boues pascua referuntur?
q; mentes simplicū eas cum
alta capere non possunt: eo ma
gis uiane sūt quo et fracta bo
na sua p carnalem credūt. Cūq;
immundē alienis sensibz nesciunt:
quasi in pastu se mūde diuidūt.
Dimul ergo se asine cū bobus re
fectunt: q; cū prudentibz cōiuncti
studiozes. eoz intelligencia pas
cuntur. Habet autem captiuan
tes interpretem. Et q̄ alij capti
uantiū nomine. nisi īmundi spi
ritus designant? qui quoscūq; sb
sibi subiugant. in infidelitatē cap
tiuos ducunt? Qui et pueros fi
gladio feriunt? q; eos temptacio
nis sue grauiter iaculis uulne
rant: quos nedū iuuenulis cō
stancia libeos l' robustos seruat.
Qui bene quidem bona inchoāt.
sed in ipa adhuc incohoacionis su
e teneritudine captiuantibz in
mundis spiritibz substernuntur.
Quos gladio hostis peimit: q̄a
eternitatis despacione cruciāgit.
Quid est autem q̄ unus? nūcio q; di
cit? euasi ego sol? Qs ē iste unus
us. qui alijs pereuntibz solus e
uadit nisi p̄phetarum sermo? qui
dum fiunt mala omnia que p̄dixe
rat. quasi sanus ad dñm solus re
dit? Dū enim uera dixisse de per
ditoz casu cognoscitur: quasi in
ter mortuos uixisse monstratur
Hinc est q; ad rebellionem in ysaac
cōiugio reducendam puer mitti
tur: q; infidelitet ad desponsandā
ecclām dño interpolita p̄phetia
famulatur. Habeis ergo irruē
tibz solus puer qui nūciaret cui
sic? q; malignis spiritibz infimo
rū mentes in captiuitatem pre
uūcians dicit. Propterea captiuus
ductus est populus meus: quia
non habuit sciencia. p̄phetia
ergo quasi saluatur: dum cap
tiuitas quam p̄dixit ostendit.

xvij

ducēdus] sua p̄phetia ualuit q̄ eāde captiuitate

II

Dñica

Cunqz adhuc ille loqueretur: ecce uenit alter et dixit. Ignis dei cecidit de celo: et tactas oues pueros qz consumpsit: et effugi ego solus ut nunciarem tibi. Omnes q predicationis officiū in synagoga tenuerūt. celum recte uocata sūt. qz nimirū sapere supna credebāt. Unde et moyses cum sacerdotes ac plm ad uerba sue annuncionis eruditurus dixit. Attende celum et loquar: et audiat terra uerba ex ore meo: p celum uidelicet significans pōtificis ordinem: p terram uero subdita plebem. Hoc igitur loco celum sacerdotes uel pharisēos. uel legisdoctores non inconuenienter accipimus? qui ā oculos hominū dei celestibus officijs inseruiendo. quasi desuper lucere uidebant. Sed qz ipi sum mope in redemptoris nri aduentate cōmota sūt. q̄ ignis de celo cecidit: dum ad decipiendū imperitū plm ab his etiam qui uera docere putabant. flāma inuidie exarsit. Celle quippe euangelio nouimus? qz doctrine ueritatis inuidentes. oportunitatem dūice traditionis exquirebant: sed metuentes populum que mouebatur interficere nō audebant. Hinc etiam in eo scptum est: qz dissuadentibus populi dicitur. Nūq; aliq̄s ex pōtificibus credidit in eum? aut ex pharisēis? Sed turba hec que non nouit legem. maledicti sunt. Quid autem in ouibz atq; pueris? nisi innocentes quosq; sed tamen infirmos adhuc accipimus? Qui dū aduersitatem pharisēorum ac principum tolerare minuerūt: infidelitatis cōtagionē cōsumpsisse.

Dicatur ergo. Ignis dei cecidit de celo: et tactas oues pueros qz consumpsit. Idz a pōtificum cordibz flāma inuidie cōcruit. et quicq̄ boni in plebibz oriebatur interdixit? quia dū mali pōtifices suum contra ueritatem exigunt honorē: ab omni rectitudine corda sequentium subuertūt. Unde et dū ad fugiendū. et effugi ego solus ut nunciarem tibi? quia dū ipsemet predicta causa malicie: fallacie incertā euadit sermo. pheretq; aut. Et nunc ignis aduersarios consumit. Ac si apte dicat. Mali non solum ignis p uindictam post cruciat. sed nunc etiā per timorem cremat? quia qui post puniendi sunt retributionis supplicio: nūc semetipsos afflictionis inuidie tormento. Quer ergo solus fugiens nūciat. et igne periisse oues pueros qz denunciat: dū. pheta iudaicū populū deserens. uera se diuisse mādata queritur. Zelus apprehendit plm inerudiciū. Ac si apte dicat. Dū pheratū uerba plebs discere noluit. sed credulitatem sue uerbis inuidentiū dedit. Ze li igne periit: qz in alienę inuidie flāma se concremauit. Sequitur. Sed et illo adhuc loquente. ecce alius et dixit. Caldei fecerunt tres turmas: et inuaserunt camelos et tulerunt eos? necnō et pueros pauerunt gladio: et ego effugi solus ut nunciarē tibi. Quia caldeos interpretari ecclesias nouimus: qui alij caldeorum nomine designant? nisi plectiones auctores. usq; ad aptos clamores malicie prumpentes dum dicunt. crucifige crucifige? Qui

de semetipsis tres turmas faciũt:
cum se adponendas quelibões
dño pharisei. herodianos et saduc
cei diuiserunt: qui ore quidem sa
pientie nichil sunt: sed qz stultos
quosdam post se eos trahere
dendũ est. factis turmis cũme
los tulerunt. Nunquidnã
eoz ordo in prauũ que sapuit.
mlipicentiũ corda corrũpit: et
dñi pluadendo ad mentẽ ptra
hit: quasi torpentes mentes inhe
mantiũ ad captiuitatem durit.
Predicante quippe in samaria
dño: multi ex samaritanis fue
rant in possessione eiusdem nr̃i
redemptoris alãi. Sed nũqd hi
qui p septem uiros unius mulie
ris a mortuis. de resurrãonis de
peratione dñm temptant: neqd
tonati sunt credentes samarita
nos a fide reducere: quos constat
spem resurrãonis ignorare: Q
dum ex lege non nulla reapuit.
nõnulla contempnit. qi camelo
rem more uelut mũdum animal
ruminant: sed ut ĩmundũ ne
quaqd ungulam findit. Qua
lis ex eos camelu ruminantes.
et nõ ungulã nõ findentes indicãt.
qui in iudea urbe literam hyp
tocriam audierant: sed uirtutem
eius discernere spiritaliter nolue
bant. Quos tribz turmis calde
i rapiunt: dum pharisei. herodi
ani et saducei. ab omni sensus
rectitudine iniqua pluasione p
uertunt. Simulqz pueros gla
dio ferunt: qz et si qui in pplo
una racione iam poterant: eis
ipsi non uirtute racionis et po
testatis auctoritate contrabãt
Dumqz se quasi ppositos imi
tari a subditis uolunt: et si in
uenire aliqd sequentes pñr.
ex auctoritate tamen suscepti re
giminis eos ad puitatem pertra
hunt. A quibz bene solus puer
qui nũquam sugit: qz pharisei. he
rodianus. atqz saduceis iniqua
pauauabz. eos unanimiter deserẽs
pheneas sermo cõualescat qui
Et cruentes legem uelaerũt me
Dequẽ Adhuc loquebat illis
et ecce alius intrauit et dixit. Fi
lius tuus et filiabus uescentibus
et bibentibus unusquisq in domo fris
sui primogenitus: repente uentus
uehemens irruit a regione deser
ti. et concussit quatuor angulos
domus: que corruens oppressit
liberos tuos: et mortui sunt.
Paulo ante iam diximus. q filios et filias predicantes aplos
ac plebes subditas sentiamus:
qui in domo fratris primogẽita
cõuiuari referunt: qz in habita
tione adhuc iudaici populi sac
predicationis deliqs uescebant
Repente autẽ uentus uehemẽs
irruit a regione deserti. Regio de
serti est cor infidelium: qd dum ar
dor deserit. nullus inhabitator
colit. Ventus autem uehemẽs
quid aliud qd temptatio fortis
accipitur: Ventus ergo = uehe
mens a regione deserti irruit: qz
in passione redemptoris nri cõ
tra fideles eius fortis temptatio
a cordibz iudeoz uenit. Deserti
enim regio deserti derelicta im
mũdor spirituũ multitudo non
incõuenienter intelligi. A qua
uentus uenit et domum conat
sit: quia ab eis temptatio pro
dijt: et plerumqz corda cõmouit.
Sed hec domus in qua cõuiuan
tium filij. in quatuor angul

gaulla dr. Tres enī regenaī ordies in synagoga cognouimus: sacer dotum scilz sarbarī. atq; seniorum ppli. Quibz si et phariseos iūgi mus: quatuor in hac domo an gulos inuenimus. A regione igi tur descendentis uenit. et quatu or angulos domus circuit: q; ab īmundis spiritibz temptacio nem uitet: et mentes quatuor ordi nū in malignam plenacionis erro rem. Que domus cotrucens op pressit liberos: q; dum iudea in crudelitatem dūice plenarijs cad: aplor fidem despacionis formidi ne obruat. Tenere enī tanīmodo magistrī iuderunt: et iam negā tes pdūsa fugiebant. Et q̄uis interna manus eor spiritū in pe cuniaria ad uitam tenuit: a uita tamen fidei eos interim carnalis timor extraxit. Qui ergo aucto rem suū iudea seruare refugerunt. quasi cōcussis angulis domo e uersa necata sunt. Quid autem illo tempe de grege fidelīū factū credimus? dum fugisse etiam au dires timus? Sed inter hec unus qui nūcaret euadit? quia cōualu isse se seruo pphetarum qui hec denūciauerat ostendit: dicens de pseutore populo. dilcōis meus in domo mea feat scelera multa? dicens de bonis pdicatoribz sed tamen in passione fugientibus. primi mei a longe steterūt: dicās de amicis ualde formidantibz p stagnum pastorem. et dispgentur oues gregis. Sequit Tūc sur rexit iob: et scidit uestimenta su a. Ruente domo. extinctis filijs. iob surrexit? q; iudea in infidel tate pdita. predicatoribz in pa trie mortē cadentibz. redēptor

A seruzpīm a cānis siue morte sublatum.

humani generis quanto iudicio plectores suos deleturi demon strauit. Surgere quippe eius est: qua districtione pctores derelin quat ostendere. Surgit ergo: cum contra reprobos iudicii ultrae exerit. Unde et recte uestimenta scindi phibetur. Quid enī uesti mentī dñi. nisi synagoga erant? que pheris pdicatoribz exspecta cionis incarnacionis illius adhe sit? Scindit enī hys nunc uestitur a quibz diligitur. paulo acrebā te qui ait: ut exhiberet sibi glo riosam ecclām non habentē macu lam aut rugam? que enī macu lam aut rugam non habere di citur. pfecto uestis rationalis p operacionē mūda et p spem cer ta monstratur: ita cum incarnā dum eum iudea credidit. adhere do nichilominus uestis fuit. Dz q; exspectacionis uenit. uenientis no ua dicit. docens mira exercuit. mira facens prava tolerauit? uestem qua indutus erat scidit. dum in iudea alios ab infidelita te suscitauit: alios in infidelitate dereliquit. Quid est igitur uestis scissa? nisi iudea in contrariis sententijs diuisa? Di enī uestis eius scissa non esset: euuan gelista non diceret. q; predicātis dño. contencio orebatur in po pulo? ut alij dicerent bonus e: alij autem non. sed seducat tur bas. Quasi scissa uestis ullius fuit: que diuisa per sententias unitatem concordie pdidit. Sequitur Et consto capite: contu dit eius in terram adorauit. Quid per decēlos capillos. nisi sacra mentorum subtilitas? quid p capp nisi summa sacerdocij designatur?

Ca. 17

Nī enī iacē et ē: pacā enī mala tolerāe

xx

Unde ad ezechielem ꝓphetam dicatur. Tu fili hominis sume tibi gladium acutū radentem pilos. et assumes eum et duces per caput tuū et barbam: ut uideat ꝓphete facto iudiciū redemptoris exprimatur? qui in carne apparens caput rasit: quia a iudaico sacerdocio ꝓceptor suoꝝ sacramenta ablatuꝝ. Barbam rasit: qꝝ regnū israelitarū delerens. decore uiraitus eius amputauit. Qd uero hoc loco per terram? nisi homo pcōr exprimitur? Primo qꝺ pe hominī peccatū dictū ē: terra es et in terrā ibis. Terre ergo nomine peccatur genealogias designatur. Nam cum iustam iudea se arderet. confutat qꝺ reprobā de genealogie serie ceciderit: paulo attestante qui ait. Nos natura iudei: et non ex gentibz pcōres. Mediator igitur noster. quasi detonso capite in terra corruit. qꝝ iudeam delerens dñi sacramenta sua ab eius sacerdocio ablatuꝝ: ad notitiam gentiū uenit. Capillos enī a capite rasit: qꝝ sacramenta legis ab illo ꝓmo suo sacerdocio suscipiuꝝ. Et in terram corruit: qꝝ saluandis sepe peccatoribz dedit. Dūqꝫ eos qꝺ sibi iusta uidebantur delerunt: hos qui se iniustos et nouerant et fatebantur assumpsit. Hinc et ipse in euāgelio dicit. Ego in iudiciū uenī in hunc mundū: ut qui non uident uideant: et qui uident ceci fiant. Hinc et columpna nubis que in heremo ꝓcedebat splēdore ignis. non in die sed in nocte radiabat? qꝝ uidelicz redemptor noster sue cōuersationis exemplo ducatū sequentibz prestitit de iustitia sua confidentibz nullis luce claruit: peccatoꝝ uero suoꝝ tenebras agnoscentibz. igne sui amoris infudit. Nec qꝺ corruere iob dicat. indignū mens hoc significatione redemptoris arbitretur. Scripturā namqꝫ est. Verbū misit dñs in iacob et cecidit in israel. Iacob quippe supplantatore israel uero uir uidens deū interpretatur. Et quid ꝓ iacob. nisi iudeus? quid ꝓ israel nisi genitalis populus deliguatur? Quia quem iacob ꝓ carnis nomen supplantare studuit: hunc unitiui per oculos fidei genitalis deū uidit. Ad iacob ꝓphetā missū in israel cecidit? qꝝ eum quē ad se uenientem iudaicus respuit: hunc repente gentilis populus genitalis inuenit. De seō quoqꝫ spiritu scripturā est. cecidit sup eos spiritus dñi. Id circo autem uel uerbū dei uel spūs sctūs in scripturis sacris cadere dicit: ut inopinatus eius aduentus exprimatur. Qd enī ruit uel cadit: ad ima repente uenit. Mediator ergo in terrā quasi corruisse est: nullus signus precurrentibz inopinate ad gentes uenisse. Bene autē dicatur qꝺ corruens adorauit? quia dñs ipse humiliatē carnis suscepit: in se credentibz uocē humilitatis inbuit. Sciat enī quia sicut dictum est. sicut et de eius spiritu dictum: Ipse spiritus postulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibz. Nec enim pene qui equalis est: sed postulare dicitur. quia nimirum quos repleuerit postulantes facit. Quātus hoc et in semetipso redemptor noster ostendit: qui

patrem eciam dum passioni ꝑpin
quaret exorauit. Quid enī nisi
ī forma serui exorando se pan
subdidit? in qua eciam man? pec
cantiū usq; ad mortas extrema to
lerauit? Sequit. Nudus egred
ius sum de utero matris mee: et
nudus reuertar illuc. Redēptoris
mater iuxta carnem synagoga
erat: ex qua ad nos per corpus
uisibilis processit. Sed hunc me
se tegmine līe adoptā tenuit: dū
ad spiritalem eius intelligenciam
mentis oculos apte negleuit. Hūc
q; in carne humani corpis latē
tem uidere deū noluit: quasi in di
uinitate nudū considerare contēp
sit. Sed nudus de utero matris e
git: q; a synagoge carne prodiēs.
conspicuus ad gentes uenit. Sed
bene Ioseph relicto pallio fugiē
te signa tā est. Dū enī mulier ad
ulteriū male illo uti uoluisset. re
licto pallio fugit foras? q; dū sy
nagoga deū uentre pro hōine ac
cepisse. quasi adulterino cōplexu
constringere noluit: ipse tegmen
līe eius oculis reliquit. et ad cog
noscendam diuinitatis sue poten
ciam. conspiciū se gentibꝫ ꝓbu
it. Unde et paulus dicit. Usq; ho
die dum legit moysen. uelamen e
sup cor eoꝝ? q; uidelicet adultera
mulier. apud semetipam palliū
retinuit: et quem male tenebat
nudū amisit. Quia ergo a syna
goga ueniens. fidei gentiū cōspi
cuus apparuit: ex utero matris
nudus exiuit. Sed nūq; hanc oī
nodo deseruit? Et ubi est qd ꝓ pro
phetā dicit? si fuerit numerus fi
liorꝫ isrl' quasi harena maris. re
liquie salue fient? Ubi q; carpā
est. donec plenitudo gentiū intro
ret? et sic omnis isrl' saluus fie
ret? Cur ergo quando conspicuus
eciam synagoge apparuit: erit
in fine mūdi. paulo dubio. quādo
genas sue reliquijs senectutis ꝑdi
dit est deus innotescat. Unde et
bene hic dicit: nudus reuertar il
luc. Nudus quippe ad uterū ma
tris reuertit? cū in mūdi huius
termino is qui in seculo factus
homo despicatur: synagoge sue
oculis deus ante secula declarat.
Sequit. Dūs dedit dūs ablu
uit? sicut dño placuit ita factū
est: sit nomen dūi benedictum.
Redemptor noster ꝓ hoc qd deus
est: cū patre dat omnia. ꝓ hoc
uero q; homo est: a patre accep
it inter omnia. Dicat igitur de iu
dea cū uenturū incarnacionis e
ius misterū arderet. dūs dedit?
dicat de iudea cū expectatam in
carnacionis eius ꝑsciam cōtem
sisset: dūs ablauit. Data quip
pe est cū per quosdam futura ac
didit? sed exigente merito sue ac
cepcionis ablata est: cū credita p
quosdam uenerari contempsit.
In se autem ardentes edoceat. ut
in flagellis positi benedicē dño
sciant. cū subdicit Dūs dedit
dūs ablauit? sicut dño placuit
ita factū est: sit nomen dūi bene
dictū. Dū ex uelle euāgelio aim
ꝓpinquare passioni dicē; accep
to pane gracias egisse phibetur.
Gracias itaq; agit. qui flagella
alienę iniquitatis suscepit: et q
nil dignū passione exhibuit. hu
militer in passione benedicat?
ut hinc uidelicet ostendat. quid
unusquisq; in flagello culpe pro
prie facere debeat: si ipe equani
miter flagella culpe portat ali

ene? ut hinc ostendat quid i cor
repacone facat subditus? si in
flagello positus. pacu gracias
agit equalis. Sequit In om̃
bus his non peccauit iob labus
sius: neq; stultū quid contra dm
locutus est. Quod nec peccasse
neq; stultū aliq̃d contra dm iob
tus asserit: hoc de illo petrus
sicut et iam predixim⁹ apere
restatur dicens. Qui pcm̃ non
fecit: nec dolus inuentus est in o
re eius. Dolus quippe in ore q̃n
to apud homines prudencius cal
let, tanto apud deum stultius de
sipit: paulo attestante qui ait.
Sapiencia huius mũdi stultacia
est apud deum. Quia ergo dolus
in ore eius non fuit: stultū paul
dubio michi dixit. Hunc contra
dm̃ sacerdotes et principes popu
lum stulte arguerũt: cum intro
gatus passionis spe dei se filiū cel
taret. Unde et conquerentes di
cunt. Quid adhuc egemus testi
bus? Ecce ipi audiuimus blasphe
miã. Sed contra deū stulte mul
dixit? q; uera loquens hoc de se i
fidelibz etiam morendo manifes
tauit: q̃d paulo post redempcis omnibz
resurgendo monstrauit. Hec in lig
nificacione nr̃i capitis breuiter
tractata transcurrimus. nũc in
edificacionem eius corpis ea modes
tanda ꝑplicemus? ut quod actꝰ
foris narratur in ope: sciamus
quomõ intus agatur in mente.
Nam cum filij dei assistunt
coram dño. inter eos quoq;
astitit et sathan: quia plerũq;
bonis mẽs cogitacionibz quem
corde nõ aduertu sã spiritus o
patur seminat. antiquus ille
callide se interserit et subiungit

inimicus? ut bene cogitata per
turbet: malecq; ꝑbata diuerta
Sed nequaq̃ nos in tempcõe
deserat: qui arcatur. Nam hostem
nr̃m qui se contra nos in insidi
is conicit. illustracione sui lu
minis nobis deprehensibilẽ reddit
ꝑter q̃d ei mox dicat Non uenis
Callidũ namq; hostem requirit
est eius nobis insidias declara
re? ut quo eum subtrahere ad cor ar
mimus: forti cõtra illũ cautpectõe di
gne? Qui cũdens ait. Circui
ui terram et pambulaui eam.
Sathane terram circuire est car
nalia corda plectere: et unde oc
casionem accusacionis inuenire
possit exquirere. Terram circuire
q; humana corda circũuenire. ut
bona tollat. ut mala mentibus
inserat. ut inserta cumulet. ut
cumulata ꝑficiat: ut ꝑcõs in i
iquitatibz. ad penam sempiternam
quirat. Et notandũ q; nõ circũ
uolasse sed pambulasse se asse
rit? q; minuti nequaq̃ que cep
tat celocius deserit: sed ubi molle
cor inuenit. ibi pedem miscet per
suasionis figit? ut inmorando ac
cionis ꝑaue uestigia ꝑimat:
et ex sue iniquitatis similitudine
quos ualet reprobos reddat. Et
contra hũc bts iob laudatur et
dicit Nũq̃ consideraſti seruũ
meũ iob. q; non sit ei similis in
terra? uir simplex et rectus. timẽs
deum. ac recedens a malo? Que
diuina inspiracio contra hostem
roborat hunc quasi in sathane
auribz deus laudat. Laudare q̃p
pe eius est: et prius bona cogno
scere. et post concessa custodire.
Sed antiquus hostis eo contra
bonos grauius seuit: quo nulla

ri eos diuine pcionis munere
conspiat. vnde et subiūgēs diat
¶ Nūq̄ frustra timet iob deum?
Nōne eu vallasti cum ac domū
eius? vniuersaq̄ substantiam
p circuitū? Opibus q̄ manuū ei?
bñdixisti: et possessio ei? crevit
in terra. Ascī apte dicat. Cur laudas? quem pregendo roborasti? d
Despecto eūi me dignus eius laudib? homo esset: si eius conspectibus starem. Unde et mox et
malignos de homine expetat: qd'
tamen pector hominis benigne
concedit. Nam subdit ¶ Sed extende paululū manū tuam? et
tange cuncta que possidet: nisi in
faciē tua benedixerit tibi. Plenū
q̄ eūi diuini uiritū fructus ferāi
te reddimus. dū cogitata pro
petrare pollemus? aliquando
lum mens erigitur: ut a semet
ipsa sibi existere bona que ha
bet arbitretur. Que tumoriū bō
aliq̄ hostis malignos auctor
rare appetit: sed hec temptari de
us non nisi benigne permittit?
ne dū mens temptatione pul
sante in bonis de quib? gaude
bat concutit: imbecillitatis sue
debilitate cognita. in spe diuini
adiutorij robustius solideur.
Recp̄ mira dispensatione pieta
tis: ut unde malignus hostis
nos temptat ut interimat: inde
miserator? conditor hoc eruditat.
ut uiuat. Unde et bñ subiūgit.
Ecce vniuersa que habet in ma
nu sua sunt: tantū in eūi ne ex
tendas manū tuam. Ascī apte
dicat. Electi vnusquisq̄ bona
sic tibi temptanda exterius tribu
o: ut tamen ipē noueris q̄ pse
uerantem mihi illū in mentis
radice conseruo. Ubi et bene subdit ¶ Egressus q̄ est satanas a
facie dñi. Quia p hoc q̄ usq̄
ad defectū cordis prevalere ne
quaq̄ permittitur: exclusus ab
humanis exterius uagatur. Quo
etiam si uirtutes mentis plerū
q̄ turbat. eo ipō foris est: quo
resistere deo. usq̄ ad interitū
bonor? corda non uulnerat. Tantum quippe contra illa seuire
permittitur: in quantū necesse est
ut temptationib? erudita solidentur? ne ea que agunt bona sibi
uiribz tribuāt: ne in semetipsis
corpore se deserant. et a formidi
nis accinctione dissoluant? sed
ad pectus sui custodiam tanto
solertius inuigilent: quāto se
contra aduersariū stare semp̄
nosse temptationū uident ¶ Cum
autem quadam die filij et filie
eius comederent et biberent uinū in domo fratris sui primoge
niti: nūcius uenit ad iob q̄ dice
ret. Boues arabant et asine pas
cebantur iuxta eos: et irruerūt
sabei. tulerunt q̄ omnia? et pueros peremerunt gladio: et euasi
ego solus ut nūciarem tibi.
In cūctis corde prior bonor? opum
sequentiū sapientia nascitur?
atq̄ hec p donū spiritus quasi
primogenita proles proferitur.
Que p̄fecto sapia nīa fides est?
ppheta attestante qui ait. Nisi
credideritis: non intelligetis. Hinc
enim uere ad intelligendum sapimus: cum cunctis que condit?
dicat credulitatis nostre fidem p̄
bemus. In domo ergo fratris primogenita cōuiuantur filij: cum
uiritus reliqui epulantur in fide. Que si non prima in corde

uostro gignuntur: reliqua quęq; esse bona non possunt. eaqm si bona uideantur. In domo fratris primogenita filij cōuiuantur: dū uirtutes nīe in habitaculo fidei sacri eloquij abo sagantur. Sq; cū quippe est. Diue fide impossibile est placere deo. Tunc ergo ū tutes nīe uetas uite epulas sumūt: cum nutrim fidei sacramēta mapiūt. In domo fratris primogenita cōuiuantē filij: qr nisi uirtutes reliquę. sapientie epulis repleri ea que appetunt prudenter agant: uirtutes esse nequaq̄m possunt. Sed eare cū bona que agimus. sapientie epulis fideiq; pascamur: hostis noster arantes boues et pascentes asinas subēhit: et pueros gladio occidit. Qd arantes boues: nisi grauiores nras cogitationes accipimus? Que dum cor studiosa exercitatione conficiūt: uberes pacifici fructus reddūt. Quid pascentes intelligimus asinas: nisi simplices motus cordis? Quos dum studiose a duplicitatis errore compescimus: quasi in campo liberi pascimus nutrimus. Sed pleriq; hostis callidus cū graues cogitationes in corde conspicat: subintroducta eas uoluptatis delectatione corrumpit. Et dū mot? cordis simplices uident. subtilia intentionū acumina ostendit. ut dum laus de subtilitate queritur: puritatis simplicitas amittatur. Et si usq; ad opus prauū pueniere non ualet: tempando tamē bonor cogitationibz subripiens nocet: ut cum turbare bona mētis aggressus: ea quasi fundit? abstulisse uideatur. Nolliunt ea

am p arantes boues cogitationes carnales accipi? quibz prodesse aliis conamur: cū fraternū cordis ducatum pdicando laudare aspicimus. Potest p asinas que nullū sese onerantibz nulla ferocitas insania resilitur: pacatae manluetudo designari. Et sepe hostis antiquus cum uelle prodesse nos loquendo aliis conspicit. in quodam corpore odij mentem mergit: ut aliis pdesse non libeat: cogit cum a pximis uocat. Arantes g; boues subtrahit: cum cogitationes menas fraterne bonis fructibz dedicas per summum negligentie corpore frāgit. Et q̄nis etiā corda intra archana sue cogitationis inuigilant. et quid a temptatore suscipiant. supantes pensant? eo tamen ipso maligno inimicus aliqd nocuisse se gaudet: quo cogitationibus bonor uel ad momentū prevalet. Sepe autem cū ppatiā ad tolerandā meliorem uidet. qđ ab ea maxime diligatur exquirit. et ubi scandali laqueos inserit: ut quo magis res quęq; diligitur. eo per eam facilius pax turbet. Et quidem etiā corda ad se temptatione reducunt: et semetipsa gratuiter uel pro leui motu excessiōis affligunt. Et dū mota discutit quomō cauere debuerunt: aliqn melius conscilla condantur. Sed antiquus hostis dū tolerande cogitationes uel ad momentū turbat: quasi abscidisse se ab agro cordis asinas erubescat. In his autem que agere disponimus: rationabili custodia quid quibus rebus congruat collatę pensam? Sed plerumq; hostis dū subtra

ad nos p̄turbacone tēptacōis
ruit: aīe īspectiones oīdis ino
pinate p̄euenies. quasi ipsos
ausores pueros gladio occidit.
Sed tamen unus fugit. qui alia pe
risse nūiaret: qz in eo qd' mens ab
horret patat: tracois dilectio
semp ad aīm redit. Et quasi sola
se euasisse indicat: que apud sem
pīam fortiter quicq̄ paulū pēlat.
Hijs ergo peuntib; unus ad do
mū redit: dum turbatis in tēp
tacone mentib; dilectio ad cons
cia se recurrit: ut qd' repentis
mentibz p̄occupata mens p̄di
disse se pensat: hoc compunctōis
studio afflicta recipiat. Cūq;
adhuc ille loqueret: uenit alter
et dixit. Ignis dei cecidit e celo: et
cremauit oues pueros q; consumpsit:
et effugi ego solus ut nūciarē tibi.
Quid p oues. nisi cogitacones in
nocentes? quid p pueros nisi bonor
oīdū mundicias designatur? Ce
lum uero aereū dicit paulo ante
iam diximus: unde et aues celi
nominamus. Et scimus q; inmū
di spūs qui e celo ceciderō lap
si sunt. in hoc celi terreq; medio a
nagantur. Qui tanto magis cor
da hominū ascendere ad celestia i
uidentur: quanto se a celestib; p ela
tionis sue īmundicias p̄ectos
uident. Quia ergo ab aerei p̄oci
tatibus contra cogitacionū nra
rū mūdicias flamma luxurie
ruit: de celo ignis ad oues uenit.
Depe enī mūdas mentes nostre
cogitaciones ardore libidinis ac
cendunt. et quasi igne oues con
cremant: dū casios motus aīmi
luxurie tēptacone p̄turbant.
Qui ignis dei dicitur: qr et si nō
sentire deo. eū punientē gīatur.

Et quia impulsu subito ipsas
nōnūq; aīarum spectiones mētis
obtundunt: quasi ausores pueros
occidunt. Sed tamen unus inco
linus fugit: dū omne qd' mens
patitur. p̄euenias discrete ab ēo
aliter respiret. Nolaq; mortis pe
riculū euādit: qz etiam p̄turba
tas cogitacionib; discretio nō suc
cūbit: ut campus sua animo re
nūiaret. et quasi dūm ad tamen
nocet. Sed ecce adhuc loque
te: uenit alius et dixit. Caldei fe
cerunt tres turmas: et inuaserūt
camelos. et tulerunt eos: necnō
et pueros p̄cusserunt gladio: et
ego effugi solus ut nūciarem tibi.
Per camelos qui mūdum aliq;
habent. dum ruminant. et im
mūdū dum nequaq; unguiam
findunt: supra iam diximus bo
nas rerū qualū dispensacones
intelligi. In quibus quo est aua
dilectior: eo nobis multiplicius
insidiatur inimicus. Omnis enī
qui dispensandis terrenis rebus
p̄eest: occulta hostis iacula la
cius patet. Nonulla enī p̄uidēs
agere nitatur? et sepe dum cauc
futura subtiliter p̄uidet: incauc
tampna p̄ua nequaq; uidet.
Depe dū p̄uis inuigilat: ad in
stancia p̄euidenda dormitat. De
pe dum aliqua corpeus agit: q
uigilanter agenda sunt negligit
Depe dum plus iusto uigilanter
se in actione exhibet: ipa actio
nis sue inquietudine rebus sub
ditis peius nocet. Aliqn autem
lingue modū ponere nat: sed
onere dispensacionis exigente.
silere phibetur. Aliqn dum nimis
se censura restringit: tacet eaam
qui loqui debuit. Aliqn ad infe

quas in aere uolare
videmus

renda necessaria dum se lacus relaxat: diaceam que loqui non debuit. Plerūq; autem cau tas cogitacionū uolumūbz implicatur: ut ipa ferre uix ualeat. que intra se prōuidus uersat: et cum nil opere faciat. sub magno cordis sui pondere uehementer in sudat. Quia enī diuā sunt que apud semetipsū intus pactur: quietus foras oculus q; lassat. Plerunq; enī quasi uentura a nimus conspicat. tocaq; contra hec intencionem ponit: magn q; ardor contemplacioni se inserit. so por fugit. nor in diem uertitur: et cū quieta foras membra lectu lus teneat: intus magnus dāo rubz in cordis foro luctatur. Et fit plerūq; ut nulla eueniant q precudentur: tocaq; illa cogita do que diu se plena intencione pauerat: repente uacua quiet cat. Tanto autem longius ūles a necessarijs cessat: q̄to mania lacius cogitat. Quia igitur dis pensacionis curas malignus spūs modo corpeue uel papiracea acti one ferimur. mō pigra uel īmode rata locucione confundim. pene semp āt unusq; cogitacionum molubz p̄mūr: trubz turmis cal dei camelos rapiunt. Quasi ei res turmas contra camelos fa cere est: terrenarū dispensacio nū studia modo illicito ope. mō superflua locucione. mō īmodia ta cogitacione uastare: ut dū se ad ministranda exterius ūles efficacius extendere nitatur: a siu consideracione separet: et eo dāp na que de semetipsa patitur nes ciat: quo ergā aliena fortasse studio q̄ decet elaborat. Hecta

xxv

autem meus cū curas dispensa cionis suscipit. q̄d sibi quid pri mus debeat attendit: et nec per aliene sollicitudinis īmoderā onem sua studia negligit: nec p sue utilitatis uigilanciam alie na postponit. Sed tamen plez q; dū ad utraq; meus tollerer īuigilat. dū magnis erga se. et ea que sibi cōmissa sunt curaꝝ spectionibus uacat? repentina turbata animū bz causa emergē tis articulo: ita ut ab ea subito auncle aīs inspectiones eius obtu antur. Unde et custodes camelo rum pueros caldei gladio ferūt: sed tamen unus redit: q; inter hy disse cionis ratio meus nostre oculis occurrit: et sollicita sibi met aīa quid subito impulsu cō tacionis intrinsecus amittat in telligit. Adhuc loquebat ille: et ecce alius intrauit et dixit. Fi lius tuus et filiabz uescentibz et bibentibz unū in domo fratris sui primogenit: repente uehemens uentus a regione deser ti. et concussit quatuor angulos domus: que corruens oppressit liberos tuos et mortui sūt: et effugi ego solus ut nūciarem tibi. Dicit sup iam diximus: regio deserta est īmūdor spūum mutacione derelicta. Que dū conditoris sui bēficium deserunt: quasi manū cultoris amisit. Et qua uentus uehemēs uenit. et domū subruit? q; ab īmundis spiritibz foris tempta cio subripit: et a tranquillita tis sue statu conscienciam euer tit. In quatuor uero angulis domus ista conflictit: q; unius rū solidū mentis nre edificiū

prudencia. temperancia. fortitudo
et iustitia cardines. In quatuor
angulis domus ista subsistit: qz
in his quatuor uirtutibz tota
boni operis structura consurgit.
Unde et quatuor paradysi fluuii
ad terram irrigant: quia dum
his quatuor uirtutibz cor mundi
citur: ab omni desideriorz carna
li mundi ebrietate temperatur. Sed nonnunq;
dum mens iguauia subripit: p
tentacio frigefacit. Nam cum fessa
torpet: uenturo non prouidet.
Nonnunq; dum nonnulla mens de
lectacio subripit: temperancia nia
marcescit. In quantum enim ad de
lectacionem presencia ducimur:
in tantum minus ab illicitis re
primimur. Nonnunq; se timor cordi
insinuat. et uires nre fortitudi
nis turbat: et ea minores cont.
aduersa existimus: quo queda
perdere immoderatius dilecta for
midamus. Nonnunq; uero amor
sui se menti ingerit. eamq; la
tenti motu a rectitudine iustitie
diuertit: et quo se rectam auctori
ri reddere negligit: eo in se iusti
tie uiri contradicit. Dentus ergo
uehemens quatuor angulos do
mus concutit: dum fortis tempta
cio occultis motibus quatuor
uirtutes quatit. Et quasi qual
tuor angulis domus erigitur:
dum pulsans uirtutibz consuetas
turbatur. Inter hos autem qua
tuor domus angulos aliq cõui
uitur: qz inter alias mentis
as que principaliter his quatu
or uirtutibz ad culmen rectitudinis
culmen erigitur: uirtutes ceteras
quasi quedam cordis soboles
se inuicem palmis. Donum quip
pe spiritus qd' in subiecta mente

aute alia prudenciam. temperan
ciam. fortitudinem. et iustitiam
formar: eandem mentem ut con
tra singula queq; temptamenta
erudiat. In septem uirtutibz temperat: ut contra stultitiam
sapiam. contra hebetudinem in
tellectum. contra precipitacionem
consilium. contra timorem forti
tudinem. contra ignorancia scia
m. contra duriciam pietatem: con
tra superbiam timorem dei. Sed
nonnunq; dum mens nra cotidianis plenitudine atq; ubertate fulcitur. si continua in his
securitate plectitur. a quo sibi
hec sint obnubilatur: seq; a se ha
bere putat: qd' nonnunq; sibi ab
esse considerat. Unde fit ut ali
quando se hec eadem gracia va
luer subtrahat: et plumen me
ntis q̃ in se infirmetur ostendat.
Tunc enim uere cognoscimus bo
na nra unde sint: qñ hec quasi
amictendo sentimus. qz a nob
seruari non possunt. Ad hoc
itaq; intimande humilitatis ma
gisterium. sic plerumq; ut inter
te temptacionis articulo. tan
ta stultacia sapiencia nostra
ferat: ut turbata mens qua
libet malis imminentibz obnuet.
nel contra temptacionem quo
mo se ppetet ignoret. Sed hec
ipsa stultacia cor prudenter e
ruditur: qz unde ad momentum
delapsa. eo postea uerius quo et
humilius sapit: et sapiencia
unde quasi amictitur: inde ce
rius possidetur. Aliqn dum
sublimia intelligendo in elati
onem se animus erigit. in tebz
imis et nilibz grauiter obtundit
pigrescit: ut repente sibi ecia

ima clausa non uidrat: qui per
nir lima penetrabat. Sed hec
ipsa obtundo intellm nobis dñ
subtrahit seruat: qz dñ ad mo
mentñ cor humiliat: uerius ad
sublimia intelligenda cõfirmat.
Aliqñ dñ cuncta nos agere con
alij grauitate gaudemus: pul
sante causa emergentis articulo
precipitatione subita rapimur:
et qui nos semp disposite uiril
se credidim: repente inanima cõ
fusione uastamur. Sed tamen
eusdem confusionis eruditiõe
discamus. ne nñs iurgz cõalia
nã tribuamus: et tanto matu
rius ad grauitatem celestinqñ:
quanto ad hanc quasi amissã
redimus. Aliqñ dum mens for
titer aduersa contẽpnit. subor
tas aduersitatis euentabz hanc
metus uehemens parat: sed p
hunc contusa dicat. cui tribuat
ꝙ in quibuldam fortiter stetit:
tanto post ualidius formidinẽ
renuit: quanto hanc repentin
ruente formidine sibi iam q̃si
elapsam uidet. Aliqñ dñ mag
na nos sane gaudemus. trepi
dine ignorantie certitate torpela
mus: sed quo ignorantia men
tis oculus ad momentñ clau
ditur. eo post ad sacratam ue
rus aperitur: ut nimirñ flagel
lo sue certitas eruditus. et sane
ipm a quo habeat sanat. Aliqñ
dum religiose cuncta disponim
dum pietatis uiscera plene nos
habere gratulamur. quadã me
tis duricia irruente pauimur.
sed quasi obdurata cognoscim
dum pietatis uiscera plene nos
habere gratulamur. quadam
mentis duricia irruente pauim:
sed quasi obdurata cognoscim:
cui pietatis habite bona tribua
mus: et pietas uerius uelut er
cuncta rapitur: dñ quasi amis
sa amplius amas. Aliqñ dum
subiectñ se diuine formidini an
imus gauder. repente superbia rep
tauce rigelat: sed tamen uale
mor timens qz non timet. ad hu
militatem se uerñ sedimus rec
tor: et tanto hanc solidius ren
pit: quanto eius uirtutis pond
quasi amictendo pensant. Euer
sa igitur domo morimur filij: qz
turbata in temptatiõe cõsta
cia. ad uilitatem ꝓne cog
nitionis raptim et in momen
to tempis obruunt genite in
corde uirtutes. Dum profecto
filij intus per spñm uiuñt. dum
exterius carne moriunt: qua
uidelicet uirtutes nñe temptaci
onis tempe et si in momento c
bate. ab statu sui nequiuma
te deiiciunt: per intentionis ta
men pseuerantiam integre i me
tis radice subsistunt. Cui quib
cacam res sorores ocũbunt: qz
in corde nõnũq̃ p flagella tur
batur certitas. per formidinẽ
concutitur spes. p quelliones
pulsatur fides. Depe enim qua
si a conditoris amore torpela
mus: dñ ultra ꝙ nobis cõgnue
re credimus. flagello sanguñ.
Depe dñ plus ꝙ necesse est mẽ
formidat: fiduciam sibimet spe
i debilitat. Depe dñ imentis at
nonnulz animus tenditur: pau
bata fides quasi defectura fat
tatur. Sed tamen uiuñt filie
que domo contusa moriuntur.
qz et si intra consciẽciam spem
fidem. caritatemq̃ pene occubu

ptrbacõ ipsa reuũcaar: hac ra
men auce dei oculos uuas ple
uerunca rẽ mcencionis seruar
Onde et puer qui ihc nũcer solus
euadit: qr mentas distrcao eaã
uucer tempcamenca incolumis
pmaner. Agitqꝫ puer ut iob fle
ꝓ filios reapiar: dũ disarcaone
nũcaance. dolens animus uires
quas qĩ amittere cepar. peniten
cia conseruar. Nam autem hoc
nobisãi dispensacione agitur:
ut mens nra culpe nõnũqꝫ pul
sacone seruatur. Nam esse se n
magnarũ uirtũ homo credret:
si nullũ unqꝫ earũdem uirtũ de
fectum intra mentas archana se
ueret. Sed dum temptacione urg
uere quatitur. et quasi ultra qꝫ
sufficat fatigatur: ei contra hos
tis sui insidias munimen humili
tas ostenditur. et unde se perti
mescat eneruiter cadere: inde ani
pit fortiter stare. Temptatus aũ
non solũ uires a quo accipiat
discat: sed quanta eas uigilãcia
seruet intelligit. Sepe enim que
temptacionis certamen superare
non ualuit: sua derelinquis securi
tas strauit. Nam dũ lassũ se
quisqꝫ in ocio remittit: dissolu
tam mentem corruptori ꝓstitu
it. Ar si eum ex dispensacione su
pne pietatis temptacio non re
pente uehementer irruens. sed
tempato actentu eruditens pulsat.
minutim ad insidias prudentius
cuigilat: ut contra hostem se in
certamine cautius accingat. Vñ
et bene subiũgitur. Tunc surr
rexit iob. Surrexit enim qui lesis
est: a lesurgere deberemus. Audi
tas ergo aduersis surgere est: ex
pas tẽptacoĩbz nrẽ ad cranĩa rq
buchius patr. Qbz minuz tẽptacoĩbz

cas dilarcõ ꝓcat: qui uncꝫ a uia
is subalius distinguat agnos
cat. Vnde et bene subiũgitur.
Dadit uestimenta sua. Vestimẽ
ta sanctimus: cũ discernendo nos
tra opa retractamus. Si enim
apud deum nra nos opa quali
uestimenta non egerẽt: nequa
qꝫ uoce angelica diceretur. Bãis
qui uigilat et custodit uestimẽ
ta sua: ne nudus ambulet: et ui
deant turpitudinem eius. Turpi
tudo eũ nra nunc cernitur: cum
uicia reprehensibilis ante uultoz
oculos in iudicio nequaqꝫ sub
sequentis boni opis tegumẽ ue
latur. Sed qr dum culpa cẽpta
mur ad lamentacionem accẽdi
mur. atqꝫ ipsis lamentis erecta
ri ad ꝑspiciendam lucem iustitie
subalius mentis oculos apimꝰ.
quali in dolore uestimenta scin
dimus: qr ex fletu dilarcacione cer
cemur. cuncta que agimus distric
tius urtica manu iudicamus.
Tunc omnis nra elacio corruit:
tunc cuncta ab animo cogitacio
nũ superfluitas cadit. Vnde et
subditur: Et tonso capite cor
ruens in terram adorauit. Nã
quid moraliter per capillos? i
defluentes animi cogitaciones
accipimus? Vnde et alias ecclie
sie dicit. Sicut uitta coccinea la
bia tua sponsa: et eloquium tuũ
dulce. Vitta quippe carnes capi
tis astringit. Labia ergo spon
se sicut uitta sunt: qr exhorta
cione sce ecclie cuncte in audi
tor mentibz diffuse cogitacio
nes ligantur. ne temere difflu
ant. ne sese ꝑ illicita spargant.
ne sparse cordis oculos deꝑui
ant: sed quasi ad unã se in

tuacionem colligant. dū uita
tas sē predicacionis ligat. Cū
rete et cocineam allerit: qz sēz
predicacio solo caritatis ardore cā
malsat. Quid uero p caput? nisi
ea que principale uniuslqz ac
tionis est mens ipa significat? Dū
et alias dicatur. Et oleum de capi
te tuo non deficiat. Oleum qppe
in capite est: caritas in mente.
Et a capite oleum deficit: cū cari
tas a mente discedit. Caput ergo
detondere est: cogitacionēs super
fluas a mente resecare. Et deton
so capite in terram corruit: qui
repressis presūpcionis siue cogita
tionibz q̄ in sencta tpo infirmus
sit. humiliter agnoscat. Difficile
namqz est magna agere: et apd
semetipm quecumq; de magnis
actibz cogitacionū fiducia non
habere. Eo ipo enī quo contra in
ma fortiter vnit. cogitacionū p
sūpcio in corde generat: et cū mēs
foras culpas ualenter contrit.
plerūqz apud semetipam latenter
intumescat? iamqz se esse magni
aliquis merita estimat: nec se p
care in cogitacione siue existima
tionis putat. Ante dilecti au
tem iudicis oculos tanto decen
delinquitur: quanto culpa quo
oculatius. eo pene incorrigibilit
petratur. Et tanto ad uorandū
lacius patet fouea: quāto de se
metipo elatus gloriatur mica.
Unde ve sepe iam diximus pia d
uinitatis dispensatione agitur:
ut de se confidens anima dispen
satoria temptacione pulsetur?
quatenus infirmata quid sit i
ueniat: et pūpcionis tumore fa
cium deponat. Nam enī ut tēp
tacio mentem pulsauerit: oīs
cogitacionū nīrarū prelumpti
o tumultus qz conquelat. Nēs
enī cum se in elacionem erigit:
quasi in tyrānidem erumpit. In
per autem tyrānidis siue satelli
tes: fauentes sibimet cogitacio
nes suas. Sed si sup tyrannum
hostis irruat: fautor mox satelli
tum cessat. Intrante namqz ad
uersario satellites fugiūt: eūqz
terra deliquant: quem in pace po
sita callida adulacione laudabāt.
Subductis uero satellitibz ante
hostem solus remanet: qz retrēd
tibz elatis cogitacionibz mens
nudatur. Quid est enī qz nazare
i capillos nutriunt? nisi qz per
uitam magne continencie. pre
sūpcionis cogitationes arcessunt.
Sed qđ est qz deuocione cōplen
caput nazareus radere. capillo
qz in igne sacrificij ponere iube
tur? nisi qz nīc ad pfectis sūma
pangimus. aī sic exercita mēs
a uanitatis. ut etiam cogitacio
nes supfluas a mente resece
mus? Quas nimirū sacrificij
igne consumere est. flāma enī
diuini amoris incendere? ut to
tū cor in dei amore ardeat: et
cogitationes supfluas conare
mus. quasi nazarei capillos
deuocionis pfectione consumat.
Et notandū: qz in terram corru
ens adoratur. Ille enī uerā deo
adoracionem exhibet. qui semet
ipm quia pulvis sit humiliter
uidet? qui nil sibi uirtutis tribu
it: qui bona que agit. esse de mi
sericordia conditoris agnoscit.
Unde et cōpetenter dicit. Quid
egrellus cum de uicario magis
mee: et nudus reuertar illuc.
Ac si temptatus aīmus et infir

cogitacionibz. pturbat aīm se solummō ptēpn
tacionē uidet. Audias ergo adiūs caput detōdēt. aī
tēptacionibz uehemēter irritatā a pūpcionis tu

II

uitatas sue inopia deprehensus
dicat. Nudum me in fide prima
gratia genuit: nudū me eadem
gratia in alliptatione saluabit.
Est namq; animi turbati magnū
solatiū: ut pulsatio uitijs. anim
se quasi nudam uirtutibz consp
at. ad solam misericordie spem recu
rat; et eo se nudari non sinat.
quo se a uirtutibz humiliat nu
dū putat. Ita et si forte aliq
uirtute in temptatione deregatur:
infirmitatem tamen propriam ag
noscens. ipsa melius humilitate
restituit. Et ualde robustus q̄ste
rere iacet: cū sibi sine diuino ad
iutorio cessat arbuere qd' habet.
Unde et manū mor largitoris a
udias humiliter agnoscat dicēs
Dñs dedit: dñs ablstulit. Et
e temptationibz eruditus arui
qui et in uirtute habita largi
tatem damnas. et in perturbatione
fortitudīs potestatem tollens
agnoscat. Que tamen fortitudo
non tollitur. sed perturbata fati
gatur: quatenus cognitio mēs
dum se hāc iāmq; quasi amit
tere trepidat: semp facta humi
lis nūq̄ putat. Dicat dño
placuit ita fieri: sit nomen
dñi bñdictū. In hoc q̄ interna
perturbatione conteritur. dig
nū est ut ad auditoris iudicii
recurramus: ut inde cor nostr
adiutori suo maiores laudes
exhibeat: unde pulsatū uerius
ueritatem sue infirmitatis
pensat. Bene autē dicit In
omnibz his non peccauit iob
labijs suis: neq; stultū qd' co
ram deum loquitur est. Quia sol
licita cura custodire uolens aīm
debet: ne aī se intus tēptatio
simulat. in uerbis foras illici
te locutionis erūpat: ne de pro
batione murmuret: et iuxta q
hunc uelut auctū coartat. p
extollū sermonis illicita in pal
e faucillam uertat. Nil uerō ob
stat: si hoc qd' de uirtutibz dixim
de his que in ostensione uirtutū
dantur donis sā spūalis sentiam
Alij namq; prophete. alij genera
linguarū: alij uirtutes curatio
nū dantur. Sed quia hec ipsa
dona non semp in mente eodem
mō sunt: liquido ostendit. q̄ ne
se mens in presūptione eleuet.
aliqn̄ aliter subtrahuntur. Nā
si. prophete spūalis. prophetis semp
adesset: nimirū heliseus. prophe
tam non diceret. Dimitte eam: aīa
eī⁹ eius in amaritudine est: et
dñs celauit a me uerbū. Si. prophe
te spūs. prophetis semp adesset:
inquisitus amos. prophetā nō di
ceret. Non sū. prophetā. Ubi et ꝯ
didit. Neq; filius prophete? sed ar
mentarius ego sum: uellicans
sicomoros. Quomō autē. prophe
tam fuit? qui de futuris cotidie
ba predixit? Aut quomō. prophe
fuit? si de se in pūa uita denega
uit? Sed q̄ eadem hora qua te
quisitus est. prophete sibi spūs
cessare sensit: de semetipō testimo
nū ueracater intulit dicēs. Nō
sum prophetā. Qui tamen conse
quutus adiunxit. Et nūc audi
uerbū domini. Hec dicit dñs.
Uxor tua in ciuitate fornicabi
tur: et filij tui et filie tue in gla
dio cadent: et humus tua fūi
culo metietur: et tu in terra po
lluta morieris. Quibz prophete
uerbis apte ostenditur? quia dū
de se illa loquerentur. impletis

est: et mox habere ꝓphetandi spi
ritū meruit. qꝝ se ꝓphetam non
esse hūiliter agnouit. Di ꝓphe
tie spūs ꝓphis semp adesset: da
uid regi de templi sue ꝑstructiõe
consulenti nequaq̄ nathan ꝓ
phēta cōcederet. qđ' post paulu
lū negaret. Unde et bene in ezy
carpaum est. Sup quem uideris
spiritū descendentē et manentem
sup eum: hic est qui baptizat.
In cunctis namq; fidelibz spūs
uenit: sed in solo mediatore sp sin
gulariter ꝑmanet: qꝝ eius hu
manitatem nūq̄ deseruit: ex a
ius diuinitate procedit. In illo
igitur manet: qui solus et oīa
et semp potest. Nam fideles qui
hunc accipiunt. eī signoꝝ
dona habere semp ut uolūt nō
possunt: hunc se accepisse qua
si in trāsitus ostensione testā
tur. Sed cum curtium de eod
spiritu ueritatis ore discipulis
dicat. apud uos manebit et in
uobis erit: quid est qđ' diuina
uoce mediatoris signū hec ea
dem sancti spūs mansio decla
ratur eī dicat: sup quem uide
ris spiritū descēdentem et manē
tem sup eum? Si igitur nr̄ ma
gistri uocem et in discipulis ma
nere: quomō singulare iam sig
nū erit. qđ' in mediatore ꝑma
nere? Qđ' tamen actus cognosci
mus: si dona eiusdem spiritus
discernamus. Alia namq; sūt
dona illius. sine quibz ad uitam
nequaq̄ ꝑuenitur: alia quibz
uite sanctas ꝓ aliox utilita
te declaratur. Mansuetudo nā
qꝝ. humilitas. patientia. fides.
spes caritas. dona eius sunt: si
ca sine quibz ad uitam hoīes
peruenire nequaq̄ possunt. Do
phetie autem uirtus. curatio. ge
nera linguarū. interpatio sermo
nū. dona eius sunt: sed que uir
tutes eius ꝑsentem ꝓ correctio
ne manentiū ostendūt. In hys
igitur donis sine quibus ad uitā
peruenire non potest. spūs sanc
sine in predicatoribus suis. si
ue in electis oīb; si semp ma
net: in illis autem quibz per ob
tentionem illius non ītra uita l
uatur. sed aliox queritur. nequa
qꝝ semp in predicatoribz ꝑmanet.
quia semp quidem eox cordi ad
bene uiuendū presidet. nec tamē
per eos uirtutū signa semp osten
dit: sed aliqn se eis a signoꝝ ob
tentionibz subtrahit: ut eo hūi
lius uirtutes eius habeantur.
quo habite teneri non possunt.
Mediator autem dei et hominū
homo ihūs. in cunctis eī
et semp et continue habet ꝑma
qꝝ et ex illo eodem spiritus p sub
stantiam ꝓfertur. Recte ergo et
cum in sanctis predicatoribus
maneat. in mediatore singula
riter manere phibet: qꝝ in illis
p gratiam manet ad aliqđ. in
illo autem p substantiam man
ad cuncta. Dicit eī corpus nīm
sensū tantūmodo tactus agnos
cit: caput autē corpis usum si
mul oīum quīq; sensuū possidz.
ut uideat. audiat. gustet. odore
tur. tangat: ita membra supiu
capitis in quibuslibet uirtutib;
emicant: ipm uero caput in cū
tas uirtutib; flagrat. Dissimiliter
ergo spiritus in illo manet: a
quo p naturam nūq̄ recedit.
Dona uero eius quibz ad uitā
tenditur. sine periculo amitti nō

posſiunt: dona autem quibz uite
sanctitas denūciatur. plerūq; ue
dictū est. sine dispendio subtrahū
tur. Illa ergo pro nūa erudito
ne cuncta sunt: hec pro alienis
puectibz exquirenda. In illis nos
terreat formido ne pereant: in
istis uero ad tempus aliqñ sub
tans consolet̄ humilitas: qa
ad elationem mentem forte ſſe
subleuant. Cū igit̄ concessa
nobis uirtutū signa subtrahūt:
dicamus recte Dominus de
dit. dñs abstulit. sicut dño pla
cuit ita factū est: sit nomen dñi
benedictū. Tunc cū uere ostendim⁹
qz accepta recte tenuimus: cū p
fecto equanimit̄ ad momentum
subtracta toleramus. Explicit li
ber sc̄d⁹. Incipit liber tertius.

Beatus
iob ad
mortem
pertinus
in temp
tatione
ad uitā
trenuit et
uerbere
et angq⁹
hostis unde se bona eius elisa
uit extinguē: cū dolet multiplicasse
Sed qz primo certamine se fue
rabuisse considerat. ad alia se
tempestatū bella restaurat.
et de sōo uiro mala adhuc im
putuere sperat: qz bona mal⁹
credere non potest. uel experta
Ea autem que in pmia eius p
fessione premissa sunt. iterum
subnectunt cū dr. Captiū if̄ tert⁹
Factū est autem cū quadā
die uenissent filij dei ut
assisterent coram dño. ue
nisset quoq; satan inter eos. et
staret in conspectu eius: ut dice
ret dñs ad satan. Unde uenis?
Qui rñdens ait. Circuiui terā.
et pambulaui eam. Et dixit dñs
mus ad satan. Nūq̄ consid
rasti seruū meum iob. qd̄ non sit
ei similis sup terram? uir simplex
et rectus. timens deū. ac recedens
a malo? Hec quia latius supra
diximus. melius silendo pre
terimus: ne dū sepius discussa
repetimus. tardius ad indiscus
sa uenimus. Quānis hoc qd̄
uoce dei ad satan dicat. unde ue
nis: nequaq̄ estimo qd̄ ei ut pri
us dicat. Cū eū ab eo certamie
in quo relaxatus fuerat uictus
redire. et unde uenit requirat. qui
unde uenisse sciat? quid aliud
q̄ infirmitas superbie eius inter
pretatur? Ac si ei apte dicat. non di
cat. Ecce ab uno et in infirma
carne posito homine uincere:
qui te contra me auctorē omni
ū erigere conaris. Unde mox do
min⁹ cū bō iob bona sicut prius
dixerat: hec cū uictoria triūphis
enumerans adiūgit Et adh⁹
retinēs innocentiam suā. Ac
si apte dicat. Tu quidem exercu
isti malitiam: sed ille non ami
sit innocentiam. Et unde te esti
masti proficere eius minuere.
inde cōpulsus es eius meritū de
seruire? qz meritis innocentiam
q̄ gloriose tenuit in tranquilli
tate: gloriosius seruauit in uer
bere. Sequit Tu autem com
mouisti me aduersus eū: ut af
fligerem illū frustra. Cum sit
dñs iustus et uerax: ualde que
rendū est quomō bō iob frust⁹
nō potuit. Sed uerū qz uerax ē:

* affligille se indicat. Quia cū
iustus ē affligē frustra

aliter non potuit dicere q̄ fecit
Dic ergo iusto et uera ūra q̄
cōueniant. quatinus et uera
dicat. et iniusta non faciat. ꝯ
noscamus btūm iob et iusta ali
quid frustra. et rursum iusta a
liquid non frustra paciim.
Quia enī iustus et uerax hec
de semetipso asserit: ostendam⁹
et uerū esse qd̄ dixit. et tām
fuisse qd̄ fecit. Necesse quippe e
rat: ut sāctis nr̄ deo soli sibiq; ꝯ
uenias. quanta nr̄ute polleret
ad imitandū nīchis īnotesceret.
Apta namq; aliis ūtutis exem
pla non daret; si ipse sine tenp
tacione remaneret. Actū ergo e
ut uires eius cunctis imitādas.
ipsa uis passionis ostenderet:
et flagella pderent. qd̄ in tran
quillitate latuisset. Sed eisdem
flagellis arcuit uirtus patiēte:
atq; ex dolore uerberis. aucta
est gl̄a remunerācōis. Dic ergo
in dicto dīi ueritas. retractū āt
teneatur in fē: bēs iob et non
frustra patat. qr̄ augeť meritī
et tamen frustra patitur: qua
nullī punitur admissī. Frustť
enī passus est cui culpa nulla
redditur? et non frustra pas
sus est: cui uirtus meritum ac
mulat? Sed quid est qd̄ dic
tur? cōmouisti me? Nūq; sacha
ne uerbis ūtas accenditur? ut
in subditor suor cruciatib; in
flgatur? Quis hec de deo sentie
re? qui tēo etiam homini īdig
na pendit? Sed qr̄ nos terre
nis cōmota nescimus. ipa diui
na passio cōmota uocat? et
ad nr̄a uerba diuina uoce des
cendit: ut eius fīm ab homīe
uerūq; capiatur. Illa enī uis q
absq; nūciatore omnia creauit.
et sine defectu oīb; prelidet. et
sine labore cuncta sustentat. cui
sine occupatione regī. hic q; hūa
nas mentes ad ea que uoluit
flagellis formar: ut in diuersi
tatis umbram a sue incōmuta
bilitatis luce non transeat. Ioh.
Cui īdens sathan ait. Pel
lem pro pelle: et cuncta que ha
bet homo dabit pro anima sua.
Uloquin mitte manū tuam?
et tange os eius et carnem: et
nisi uidebis q; in facie būdicat
tibi. Antiquus hostis et rebus
exterioribz colligit: q; beato iob
ad mentis crimen intligit. Pel
lem enī pro pelle dari asserit?
qr̄ sepe dum uenire ictū contra
faciem cernimus manū palpe
bris opponimus: ut ab ictu oc
los defendamus. Et corpus nul
lum obiectamus: ne in corpe ictu
rori nulleremur. Sathan er
go hec colligere sicut sacris dicit.
Pellem pro pelle: et cuncta que
habet homo dabit pro anima
sua. Ac si apte dicat. Idcirco iob
dor exī se flagella equanimit
patitur: qr̄ pauet ne ipe ferat
Cura ergo carnis est q; dāpno
affectuū carnaliū motus non
est: qr̄ dīi sibi mentis meruit.
minus suor passiones sentat.
Unde et mox eius carnē ferien
dam postulat dicens. Mitte
manū tuam? et tange os eius
et carnem: et nisi uidebis q; i fa
cie būdicat tibi. Duplus dicat
tange cuncta que possidet. et
nisi uidebis q; in facie būdicat
tibi? nūc quasi priorus pposi
tionis oblitus: fractus de aliis.
alia postulat. Qd̄ tamē tūc

diuina dispensacione p̃mittit:
quatenꝰ altercator impudens ul'
sepe uictus obmutescat. ℣ Sequi.
℣ Dixit ergo dñs ad sathan.
Ecce in manu tua est: uerũtamen
animã illius serua. Ecce uerũ
p̃missionẽ uerbens comitatur
custodia. p̃cessionis: et electum
suũ diuina dispensacio auctodi
endo deserit: deserendo custodit.
Alia illius prodit: alia p̃tegit.
Si enim tot̃ iob deseruisset: in ma
nu tanta aduersarij homo quid
esset? ℣ In ipa ergo inflictaa p̃mis
sionis miscetur quedã lubra pie
tatis: quatinus in uno eodemq;
certamine et seruus huius et op
pressione plagaat: et hostis sup
biens et p̃missione lucrãbat.
℣ Manu itaq; aduersarij sãctus ut
traditur: sed tamen in inimus
aduersus sui manu retinet. De
illis quippe dubz fuit: de quibz
in euãgelio uerum dicit. ℣ Nõ ta
men eas quilq; de manu mea.
Et tamen expetenti hosti dicatur:
Ecce in manu tua est. ℣ Idem ergo
in manu dei: idem est in manu
diaboli. ℣ Nam dicens in manu
tua est: eã prius adiũgit. uerũ p
tamen animã illius serua? pa
tenter prius aditus inquirit: q̃a
tenuit quẽ concessit: et dando nõ
dedit: quem aduersarij sui la
queis cecus abscondit. ℣ Quid est
tamen qd̃ ad sathan dicit: ani
mã serua? Quo enim pacto ille
custodit: qui custodita semp ut
rũpe appetit? ℣ Sz seruare sathã dr
utrũpe nõ audere? sic ecclia patrẽ in
ore postulans dicebat: ne nos in
ducas in tẽptacionẽ. ℣ Nec enim in
tẽptacionem dñs inducit. qui tẽ
p̃a tẽptacione subditos miscetor:
dicit ptegit? sed tamen in tẽp
tacionem qñ eos inducere est: a
temptacionis nos illecebra non
mutat. Et tunc nos in tẽptacio
nis laqueũ non inducit: cum
temptãtes nos ulr̃ q̃ possumus nõ
p̃mittit. ℣ Quare ergo deus induci
nos in temptacionẽ dicitur. Si
nos ab aduersario induta pa
tit: ita aduersarius seruare ani
mã dicit. cũ hanc temptando su
pare, phibeat. ℣ Sequit. Egressus
ius igitur sathan a facie dñi.
Quomõ sathan a facie dñi ex
at: ea ia q̃ supius sepius sunt
dicta sunt manifestant. ℣ Sequit.
Percussit iob ulcere pessimo:
a planta pedis usq; ad uerticẽ
eius. Duobz semp modis fla
gella pensanda sunt: ut salubz pe
pendãtur aut qualia sunt aut q̃n
ta. ℣ Nam sepe multa ex qualitate et
sepe grauia ex quantitate leuigã
tur? si indelicet cãi multa sũt. non
sunt grauia: cãi uero grauia nõ
sunt multa. ℣ Ut igitur ostendatur
quomõ p aspritatem flagelli ad
uersarius contra sanctũ uirtũ non
solum p̃ nequicã qualitatis. sz
etiam p̃ pondus quãtitatis exer
sit: ad demonstrandum qualita
tem dicitur. percussit ulcere pessimo:
ad insinuandũ uero quantitatẽ.
subiũgitur: a planta pedis usq;
ad uerticem? ut uidelicet nil ĩ hõe
remaneret a glia: in quibus nil corpe
ualeat a pena. ℣ Sequit. Qui
tulit testam: radebat: sedens in
sterquilinio. Unde testa? nisi ex
ulcere conflatur? Quid uero est sa
nies corpis. nisi ulcus? ℣ Saniem
ergo radere testa phibetur: ac si
aperte diceret. Ulcus tergebat ulcus.
℣ Deuastabat quippe uir sctus unde

sūptum fuerat qđ' gestabat: et
fragmento uasis fictilis. cōtra
num nas fictile radebat. Quo bō
patenter ostenditur. corpus suū
quomō sibi sanū subdidit: qđ'
et paulisper sic despiciens auertit.
Quā ille mollicem sane sue car
ni concessit: qui non uestem. nō
digitos' sed ipsam etiam ulne
ribus admouit.' Testa ergo ra
debat saniem: ut semetipm et in
fragmento considerans: etiam de
exercitione multeris sumeret au
dam meliorē. Quia uero sepe p
ea que circa corpus sunt animus
inflatur. et p hoc qđ' erga nos a
gitur fragilitas nri corpis ab o
culis cordis amouetur: sicut nō
nulli seculares cū qualibz digni
tatibz fulgunt. dum locis alio
ribz president. dū multor obse
quia sibi suppetere ad notū uidēt.
fragilitatem suam intuen negli
gunt: et uas qđ' gestant fictile.
q̄ sit uelociter conterendū ob
liuiscunt. oīmodo non attēdūt.
Iōb uero quem ut consideracio
nem fragilitatis sue etiam ex ar
ctissimis tribulationibz traheret. et inter
los suos uim sue despectionis
augeret: non quolibz in terra q̄
prue ubiq; mūda reperiunt. sed i
sterquilinio sedisse describitur. In
sterquilinio ponebat corpus: ut
et terra sumpta que esset carnis
substancia bene p̄sentes p̄ce
deret animus. In sterquilinio po
nebat corpus: ut etiam ex loci
fetore caperet: q̄ sedule corpus
ad fetorem reduceret. Sed ecce ei
bōis iob tot terū detrimenta sul
tinet. tot funeribz pignorū per
cussus dolet. tot uulnera toleat.
dū deputrescentem saniem testa ra

dit. dum p putredinem defluēs.
in sterquilinio residet: intuen li
bet quid est quod ēst. q̄ omnipotēs
deus quos tam sibi caros intuet
nū conspicat. tam uehementer q̄
despiciens affligit. Ecce autem
dū bā iob uulnera cruciatus q̄
considero. repente meus oculo'
ad iohānem reduco: et non sine
grauissima āmiracione pendo.
q̄ ille p̄phete spū intra matris
uterū plenus. atq; ut ita dixe
rim prius q̄ nasceretur renatus.
ille amicis sponsi. ille quo inter
natos mulierū maior nemo sur
rexit: ille sic p̄phā. ut plus etiā
q̄ p̄pheta ab iniquis in carcerem
mittitur: et pro puelle saltatu
rapte truncatur: et ut tante se
uicietatis pro risu turpiū mor
tis. Dūq; nam credimus aliq̄
fuisse: qđ' in eius uita illa sic
despecta mors tergeret: Sed q̄
ille uel in abo petrauit: qui lo
custas solūmodo et mel siluestre
edidit: Quid deo uel de qualibz
re sui tenuis deliquit: qui tame
lor pilis corpus operuit: Quid
de cōuersacione sua offendere po
tuit: qui de heremo non recessit.
Qui illū loquacitatis reatus
polluit: qui diuīctus longe ab
hoīnibz fuit: Quando illū uel
silencii culpa attigit: qui ad se
uenientes tam uehementer inue
hebatur dicens. geniminia uipa
rum quis uobis demonstrauit fugere
a uentura ira: Quid est ergo
q̄ iob dei testimonio preferetur:
et tamen plagis usq; ad sterqu
linii cinerē: Quid est q̄ iobes
dei uoce laudatur: et tamen pro
remulcum uerbis in salacionis
premiū mouetur: Quid est qđ'

omnipotens deus sic uehementer
in hoc seculo despicat. quos sic sub
limiter aute secula elegit? nisi hꝰ
ꝙ pecata fideliū patet. qm idarco
sic eos premit in infimis. qt uidet
quomō remuneret in sūmis? Et
foras usqꝫ ad despecta deiect: qua
intus usqꝫ ad incōprehensibilia
pduct. Hinc ergo unusquisqꝫ col
ligat: quid illinc sint passiui qs
reprobat. si hic sic cruciat quos
amat? aut quomō ferentur qui
in iudicio arguendi sunt: si sic e
os ultra premitur. qui ipō iudice
recte laudantur. Sequitur Qui
ir autem illi proꝛ sua. Adhuc in
punanes in simplicitate tua. Be
nedic deo et morere. Antiquꝰ hos
tis humanū genus duobꝫ mōis
temptare cōsueuit? ut uidelicet
corda timentiū aut tribulationibꝫ
frangat: aut plusionibꝫ mollia
at. Inuersꝫ ergo contra beatū
iob se uehementer exercuit. Nam
prius pecora famulas incendit dein
de rerū? ozbauit patrem mortu
filiozꝫ: postꝛemo incolumē puerdi
ne mulierū. Sed qꝫ putrescentem
foras sanū adhuc interius cne
conspexit: et ꝙ exterius nudū reddid
hunc interius diuozem fieri per
exhibitam laudem condicoris in
uidit? callide cogitans pensat.
ꝙ contra se aclicta dei unde pmu
nitur. inde subleuatur: uictusꝫ ad
subtilia temptandi argumenta
cōuertitur. Nam antiquus aduer
sarius repente? et qꝫ scit quomō
adam deapi soleat: ad euam re
pente. Beatū enī iob inter tot re
rū dampna. inter tot passionū
uulnera: quasi in quadam uic
torioſa arce stare inuictū uidit. In
alto quippe mentem fixerat: et

idarco hanc hostiles insidie uin
cere non ualebant. Quicūq ergo
ab aduersario: in hac arce mun
tissima. qubꝫ gradibꝫ ascendant.
Diuina est autem mulier uiro:
atꝫ subiecta. Cor igitur mulie
ris tenuit: et quasi scalam qua
ad cor uiri ascendere posset in
uenit. Occupauit animū cōiu
gis scala maria. Sed uil hoc ar
te preualuit: quia casus uir sub
iectam sibi mulierem. et non p
positam attendit. Et rēa logꝰs
dicit: quia serpens ut puerba
loqueretur instigauit. Digna
quippe erat. ut eluram uicinē
uirilis censura restringeret: cū
pcēo et de ipo primo lapsu hūa
ni generis nosset: qd' docere mu
lier recta nesciret. Unde bene
et p paulū dicit. docere autem
mulier non pmitto: qm minus
aliqū cum docuit: a sapientie
eternitate sepauit. Antiquus
itaqꝫ hostis ab adam in steꝝ
limo pdidit: qui adam in pa
diso supauit? atꝫ aduersus
suam mulierem dū ad uerba
male pluasionis accendit: ad
doctrinam scē erudicionis mi
sit: et que erudita fuerat ut
pderet: erudita est ne periret.
Sic sic a mīs uiris fortibꝫ hos
tis pcutitur: ut sua etiam ci te
la rapiantur. Unde enī se erag
gerare estimat dolorem uulne
ris: inde ei contra semetipsum
suggerit arma uictrix. Ex
uerbis autem male pluadētis
cōiugis uigilanter debemus
aspicere: ꝙ antiquus aduersa
rius non solum p semetipsū.
sed p eos etiam qui nobis ad
herent. sancti sathanē mēn

gs inclinare. Cū eñ cor nostrū
sua pluasione non subruit: ad
huc nimirū per linguas adhe
rentiū repit. Hinc eñ scriptum
est. A filijs tuis caue: et a dōesti
cis tuis attende. Hinc p ppheam
dicitur. Unusquisq; sē a primo
suo custodiat: et in omni fratre
suo non habeat fiduciam. Hinc
rursum scriptū est. Inimici ho
minis domestici eius. Callidus
namq; aduersarius cū a bono
rū cordibz repelli se conspicit. e
os qui ab illis nalde diliguntur
exquirit: et p eor uerba blan
diens loquitur. qui plus cete
ris amantur? ut dū uis amo
ris cor p foret: facile pluasionis
eius gladius ad mentē rectitudi
nis munimina irrūpat. Post
dampna igitur rez post funera
pignorū. post mulieris lasciuā
q; membror: anaquus hostis lin
guam mouit uerus // Et notā
dū quo tempe uiri mentem stu
duit uirulento sermone corrū
pere. Verba eñ post mulieris
malitiā? ut nimirū cū uis dolo
ris ingraueret: facile pluasi
onis suggestio puersa pualet
Sed si ipsū subtiliter temptati
onis eius ordinem ppendimus:
qua calliditate ceperit inuenim?
Nouit namq; prius dampna
substantiae: que et extra naturā
pfecto essent et extra corp? Sub
traxit filios? qd iam quidem
extra naturam non esset. sed
tamen adhuc aliquatenus ex
tra ppriū corpus: ad extrema
pauscit et corpus. Sed q; mul
ieribz carnis ad mentis multi
pucuire non ualuit: etiam cū
iūcte mulieris linguam ḡsumit

Quia eñ apto extremine supa
re se doluit. de ore cōiugis iacula
quasi de insidijs intorsit: que pro
secto diceret. Adhuc pmanes in
simplicitate tua? Bñdic deo et mo
re. Ecce temptando omnia abstu
lit? ecce temptando mulierem re
liquit: et sēm uerū callide cuncta
diripuit. Sed nalde callidius ad
uxorem suam mulierem reserua
uit: que dicat Adhuc pmanes
in simplicitate tua? Verba sua e
ius repetat. Nam quid est dicere
simplicitatem deserere? nisi obedi
entiam ueram cōmendo cōrēp
ne? Et quid est dicere. bñdic deo
et morere? nisi transcendendo pre
ceptū ultra q̄ es conditus ruue?
Sed adam noster foras in tem
pus nil uo iacuit: qui in paradiso
quondam debilis steterat. Nam
illud ad male suadentis uerba
respondit dicens Quasi una
de stultis mulieribz locuta es.
Si bona accepimus de manu
dñi? mala quare non sustinea
mus? Ecce ubiq; hostis frangit?
ubiq; supatur. Per cuncta temp
tationū argumenta cucurrit:
qui et illud sibi familiare scia
rū eciam de muliere amulit. In
ter hec igitur sēm uirū interim
liber: foris rebz uacuū. interius
uis deo plenū. Paulus cum in
seipo diuicias sapie intime con
spiceret: seq; ipm exterius ēe cor
ruptibile corpus uideret. aic. h
Habemus thesaurū istum in
uasis fictilibz. Ecce in hō tot
uas fictile sanniuas ulceruꝫ exter
nus sensit: sed hic thesaurus int
rius integer mansit. Foras eñ
p mulieris aperuit: sed indefectꝫ
ipse rus. uasens thesaurus se

pienae p uerba sancte eruditois
emanauit dicens ¶ Si bona sus
cepimus de manu dñi: mala au
tem quare non sustineamus? Bo
na salus dona dei uel palus uel e
terna: mala autē flagella pñia
appellans. De quibz per pphetā
dñs dicit. Ego dñs et non est al
ter: formans lucem et creans te
nebras: faciens pacem et creans
mala. Neq; enī mala que nulla
sua natura subsistūt a dño creā
tur: sed creare se mala dñs indi
cat. sī res bene conditas nobis
male agentibz in flagellū forte
ut ea ipa et p dolorē quo feriunt.
delinquentibz mala sint: et p na
turam qua exhibē bona. Unde
et uenenū mors quidem ē homī:
sed carnem uita serpentī. Amore
eni presentiū ab auctoris nī di
lone recessimus? et peuersa mēs
dñi dilōni creature se subdidit:
a creatoris sanctate dissiuit.
Et hijs ergo ab auctore seredā
erat. que erans auctori ppone
rat: et unde homo culpam non
minuit superbis adiungere. inde
penam corrigendus inueniret?
et tanto acius resipisceret ad u
la que pdidit: quanto doloris
plena esse conspiceret que sustu
lit. Unde et bene dicatur. formans lu
cem et creans tenebras: qz cum
per flagella exercens dolores tene
bre exaudiuntur: meus p eruditio
nem lux mentis accenditur. Fa
ciens pacem et creans mala: qz
cum nobis pax cū deo redditur:
sī hec que bene sunt condita. sz
non bene concipim. in ea q̄ nob
mala sunt flagella uexamur.
Per culpam quippe deo discordes
existimus. Dignū ergo est ut ad

pacem illius p flagella redeam?
ut cū unaquēq; res bene condita
nobis in dolorem uertatur: correc
ti mens ad auctoris pacem hūi
liter reformetur. Hec itaq; flagel
la bōis iob mala nominat: qz
salutis et tranquillitatis bonū
qua p turbatione seruant pēlat.
Sed illud ualde in eius uerbis
intuendū est: cuncta p uicissitudinē
cōtrarijs quanta cōsiderationis
arte sē colligit dicens. Si bona
accepimus de manu dñi? mala
quare non sustineamus? Magna quippe consolatio tribulatio
nis est: si cū aduersa patimur.
auctoris nī ad memoriā dona
reuocamus. Et frangit q̄ ex do
lore obruat: si mens actus hoc
qd' ex munere subleuat occurrat.
Hinc namq; scriptū est. In die bo
na ne immemor sis malorū: et in
die malorū ne immemor sis bono
rū. Quisq; enī dona patit. sed
donorū spe nequaq̄ etiam flagel
la pertimescit: in elatione p letita
am corruit. Quisq; autem fla
gellis asteritur. sed flagellorū
spe nequaq̄ se ex donis que eum
contigit accepisse consolatur:
ab animi mentis omnimoda desper
one destruit. Sic ergo utraq; ui
genda sunt. ut unū semp ex alte
ro sulcatur? quatenus et flagelli
penam memoria temperet doni:
et doni letitiam mordeat sulpna
o ac formido flagelli. Dāis igit
ur ut oppressam mentē inter uul
nera mulceat: in flagellor dolo
rib; blandimenta donor pēlat
dicens. Si bona accepimus de
manu dñi? mala quare nō sus
tineamus? Ubi et bene pmutat.
locutus est quasi una ex īsipientib;

C. 11.

vj

mulieribz. Quia cũ sensus pra
ue mulieris non autem serus in
uido est: nequaq̃ aut. Ioanna es
quasi una ex mulieribz. sed ex ĩsipiẽ
tib⁹ mulieribz? ut uidelicet ostenda
tur: qz q̃ prauũ sapit. accedens
stultae, non autem cõdiue tur
nature. Sequit. In omnibus
hijs non peccauit iob labijs suis
Duobz modis labijs delinq̃imꝰ
aũ aut mutta dicamus: aut mul
ta reticemus. Nam si aliqũ ex ta
cere culpa non esset: pphẽa non
diceret. Ve michi qua tacui. Hũ
igitur iob in cunctis que egit. la
bijs suis mĩme peccauit? qz nec
contra feruentem superba dixit: nec
contra suadentem recta reticuit.
Nec loquens ergo nec tacens de
liquit? qui ex flagellatus patri
gratias reddidit: et male suaden
ti cõtigi doctrine sapiencia mũl
tauit. Quia cũ sciuit quid de
beret deo quid primo. saluz pa
cienciam conditori. sapiam cõiu
gi? idcirco et hanc redarguendo
docuit: et illũ gratias agendo lau
dauit. Quis autem nrm si vnũ
quodlibz multus tante huius p
tu slionis acuper? non mor ab
tumnis pstratus iacerer? Ecce p
stratus sonus multeribz carnis.
e rectus interiorem muniminc
pmanet mentis? et sub semetipo
omne exercitũ tranquiolare cõspi
cit: qd in se exterius dilacta ma
nu seniens hostis fugit. Vigilan
ter deprehendit iacula. mõ multe
ribz contra se a facie. modo vbis
quasi ex iacere intorta: et bella
cor nostrũ arcũuallanciũ acrea
minũ feruore deprehensus. ubi
q̃ pacienciae sue clipeũ opponit?
undiq̃ uenientibz spiculis obtui
tur: et p cuncta uirtutũ latera
circũspectam contra uruentia
multera mentem rotat. Sed q̃
quis hostis quo ualenciusꝰ vi
catur: eo adhuc ad insidias acꝰ
cius instigatur. Nam q̃ uxori
repanti reticuit: protinus alios
qui increpandi ad conquimelias
surgerent exercauit. Diuti enĩ
campus rerũ studuit arbitrus
nũcquando patere: ita nũc iobꝰ
cum pectus flagris uerborũ con
tumelijs sepius ferendo penetra
re. Sequitur. Igitur audierꝰ
tres amici beati iob omne mali
q̃ accidisset ei. uenerunt singuli
de loco suo: elyphaz themanites
et baldad suhites et sophar na
amathites. Condixerant enĩ sibi: ut pariter uenientes visita
rent eum. et consolarentur. Qui
ex condicto ad afflicti consolacꝰ
onem uenitũ: et inter se et erga
pacientiam quanta caritatis fuerit
demonstrauit. Quãuis et p hoc
q̃ scriptura eos canaanitas ãos
esse refutatur: q̃ boni studij et ĩe
fuerint intencionis ostenditur.
Sed tamen hec ipa mor intenta
cis ad ũba prũpentibz ante dis
cuti iudias oculos suborta in
discretione fulgetur. Cũq̃ ele
uassent procul oculos suos: nõ
cognouerũt eum. Et exclaman
tes plorauerũt: scissisq̃ uestibz
sperserũt pulueres sup caput su
um in celum. Quia pacienciã spec
tem plaga mutauerat amica plo
rantes exclamant: uestes scidũt.
capita puluere aspergunt? ut aĩ
mutacũ eum ad quem uenerant
cernerent: ipam etiam consola
tor speciem spontaneus dolor ĩ
mutaret. Ordo quippe consola

onus est: ut cū uolumus quempi
am afflictū a merore suspendere.
studeamus prius merendo eius luc
tui concordare. Dolentem namq;
non potest consolari. qui nō con
cordat dolori? qz eo ipo quo a mer̄
ns afflictione discrepat: minus
ab illo recipit. aut menus qualum
de separatur. Sed emollit prius de
bet animus? ut afflictio congru
at. congruens inhereat: inhereꝰ
retinet. Neq; enī ferrū ferro cōiū
gitur. si non utrūq; exulcione ig
nis liquetur? et durū molli non
adhereret. nisi prius eius dureꝫ
cempatia mollescat: ut qī hoc ip
sū fiat qd' curatur ut careat. Dic
mus iacentes erigimus: nisi a ngo
re nī status inclinem? qz dū recti
tudo stantis a iacente discrepat:
cum qui condescendere negligit.
nequaq̄ leuat. Anima ergo beati
iob ut afflictū a dolore suspende
rent. curauerūt necessario simul
dolere? et cī uulneratū illius cor
pus uiderent. studuerūt ipsi uel
tes scindere: cī īmutatum cōspi
cerent. studuerūt puluere capita
sedere? quatin⁹ afflictus uir tan
to facilius cor uerba recaperet:
quanto in eis aliq̄d sui de afflic
tione cognouisset. Sed me hec
sacendū: qz is qui afflictū consola
ri desiderat. mensuram necesse
est dolori quem suscepit ponat?
ne non solum dolentem non mul
ceat: sed intempate dolens. afflic
ti animū ad pondus desperatiōis
premat. Dic cū dolor noster mer̄
cī dolori īūgendus est: ut p tem
pamenta sublenet. non autem
p augmenta grauet. Unde bene al
se colligendū est: qz anima beati
iob plusq̄ necesse fuerat in cōso
latione doluerūt. Qui dū paulī
onem cernūt. sed paulī mentem
nescimus. ita in īmenso luctu uer
si sunt: ac si paulus uir tante for
titudinis in plaga corpis. etiam
a corde cecidisset. Dequar Sed
tunc q̄ cū eo in terra septem diebz
et septem noctibz? et nemo loque
batur ei uerbū: uidebant enī dolo
rem esse uehementem. Dum cō
tinuis septem diebz et septē noctī
bz cī afflicto iob sedent ut. au cer
te diebz et noctibz eandem instan
tia et crebre ullationis adhesi
runt: ignoramus. Sepe enī rem
quālibz cor diebus agere diam̄:
quā uos non eisdem diebz ad eam
continue uacamus. Sepe uero
carpatra sacra sic totū pro pte:
sicut pro toto ptem ponere con
suemus. Pro toto enī ptem loqui
tur: sicut iacob familiam descri
bens dicat. Intrauit iacob egyp
tū: cum animabz septuaginta.
Que numerū cī animas memo
rat: constat q: intranteū et cor
pora cōprehendat. Iurlū totum
pro patre insinuat: sicut ad mo
numentū matris queritur dicēs.
Tulerunt dñm de monumento:
et nescimus ubi posuerunt eum.
Solum quippe corpus dñi que
sierat uenerat: et quasi totum
simul dñm ablatū deplorat. Au
ergo et hoc in loco totum p pte
dicatur. necessū est. Sed tamen
hoc qd' diu tacuerunt. et qūq;
loquendo reprobati sunt: neg
lecte pretereundū non est. Sunt
namq; nōnulli qui et loqui p
apiscantur incipiunt. et cātena
te cepta efferentatis exequūtur
Et sunt nōnulli qui tarde loqui
inchoant: sed semel inchoātes

habere modū locandis ignorant. Anima igitur bā iob dolore
viij nudantes diu tacuerunt? Et tarde inchoantes indiscrete loqui sūt
qz parcere doleūa noluerunt.
Cohibēdū linguam. ne ꝓpere
loquat? sed insipientem semel
nequaq̄ moderata sunt: ne se ex
consolatione usq; ad contume
lias effrenaret. Et bona quidē
intentione ad consolandū uene
runt: sed hoc qd' pia mens mū
dū deo obtulit locando ꝑ impa
tientiā. Scriptū quippe est. Di
recte non offeras. ꝛē autem nō
dividas: peccasti. Recte namq;
offertur: cum rēa intentione q̄
agitur. Sed ꝛē non dividit: si
non hoc qd' pie agitur. etiam
subtiliter discernatur. Oblata
eni recte dividere est: quelibz bo
na nra studia sollicite discernē
do pensare. Qd' nimirū qui a
gere distulit: etiam recte offēs
peccat. Sepe ergo et qd' bono
studio gerimus. dū discernere
caute negligimus: quo indiscre
tius uelamus. Et nō uūq̄ hoc
sic reatus animus: qd' putat
causa iustitie ꝟ Quisquis āt
amicor bā iob facta considerat.
q̄ pia intentione ad eum uene
runt non ignorat. pensemus
eni cuius causas fuerit. ad af
flictum concordit cōuenisse: q̄
ita uirtus longanimitatis exta
tuit septem diebz et nochibz cū
afflicto tacuisse? que humilitas
in terra diebz ac nochibz sedisse?
que cōpassio puluere capita cō
sperisse ꝟ Sed tamen inchoan
tes loqui. unde se estimauerūt
premiū meredis acquirere. in
de eos contagio exactū reprehen
sionis inuenire? qz incautus se
pe ad pēm finem uenitur: etiā
qd' pro solo studio meredis in
choatur. Ecce papie locatione
pdiderūt bonū qd' tanto labore
merata sunt: et nisi diuina gra
tia offerre eos sacrificiū p filio
reatu preripuisset. inde a dño ul
te punir poterant. unde le dño
placere mirabiliter estimabāt.
inde iudicia displicent: unde libe q̄
pro defensione iudicis p effrena
tionem placent ꝟ Idcirco uero
hec dicimus. ut ad memoriam
legentiū reuocemus? quatenus
solliciti quisq; consideret ea que
malo uoto ꝑpetrantur. quanta
dūs animadversione puniat:
si inchoanda bono studio sed n
negligentie indiscretionis ad
mixta tanta inuentione casti
gat. Quis non meredis cau
sam pegisse se crederet? si auc
defensione dei quitq̄ contra pri
mū diceret. aut certe septem di
ebus ac nochibz pro proximi do
lore tacuisset? Et tamen amici
bā iob hec agentes. ad culpā
laborando ꝑuenerunt? qz consō
lationis quidem bonū qd' age
bant nouerant: sed cum quan
ta agendū esset discretionis lī
neliebant. Unde necesse est ut
non solū imitemur quid agi
mus? sed etiam cū quanta dis
cretione pagamus: primū qui
dem ne mala quoquo modo. se
cundū uero ne bona incaute
faciamus. Ad que nimirū bo
na solliciti pagenda. ꝑphera u
nus āmonet dicens. Maledict
homo: qui facit opus dei negli
genter. Ad hoc uero ille pro
fecturus? ut ante terribilis iudi

cas subtile atq; incomprehensibi
le examen. non solum mala q̄
cōmittimus. sed ipsa etiam si q̄
in nobis sunt bene gesta timea
mus: quia sepe in eius iudicio
culpa esse deprehenditur. qđ iu
stus ante iudicium putatur? et vn
de exspectatur pia merces opis:
unde supplicium iuste seqū vicios.

Hec iuxta hyllorium breui
tractanda putauimus: nūc ad
allegoriarum misteriū uerba
ueniamus. Sed q̄ in exordio hu
ius opis. duos de unitate capitis
et corpis tractaremus. sollicita
intencione p̄misimus. quanta
in eis sit compago caritatis: q̄
nimiz et dūs multa adhuc per
corpus qđ nos sumus patitur.
et iam corpus eius idz ecclesia
de suo capite uidetur dño in celo
gloriatur? ita nūc passiones ex
primi eiusdem capitis debent: ut
ostendatur q̄ multa etiam in su
o corpe sustineat. Si enī caput
nīm cornucata nīa non tange
rent: nequaq̄ afflictis mēbris
p̄secutori suo etiam de celo cla
maret? saule saule. quid me p̄se
quēris. Si crucifixus nō eius pe
ne non esset: cōuersus afflict?
q̄ paulus nūme diceret. Supple
o ea que desunt passionū xp̄i in
carne mea. Et tamen recurrēs
ne iam sui capitis exaltatus
dicat. Qui nos contribulantes:
et considerē beat in celestibz. nē
pe hunc in terra p̄secutionū cor
nucopia constituerant: sed pena
nī suaz ponderibz p̄ressus. ecce
iam p gloriam capitis in celo
refocillat. Quia ergo in omnibz
unitū caput et corpus nouimus
sic a passione capitis incipim?

ut disceptet cū ad cors flagella ueniam?

Cap̄ .y.

Sed hoc q̄ quadam die sathā
coram dño astitisse dicitur.
q̄ unde ueniat pauctatur. q̄
beō iob magnis conditoris pre
conijs preferatur: q̄ iam sepe dic
cillimus. replicare denuo cauemus.
Si enī diu mens rebz dissolutis
uoluitur: pueuit ad indissolu
bilia p̄ducitur. Ibi ergo allegorie
nūc initiū ponimus: ubi post
uerba sepe repetita ad uictū no
ui aliquid fatus. Itaq; ait
Cōmouisti me aduersus eū: ut
affligerem eū frustra. Si beātis
iob redemptoris nīi in passione
posita spem tenet: quomō ad
sathan a dño dicitur? cōmouis
ti me aduersus eū? Mediator
quidem dei et hoīm homo xp̄us
ihs. ut culpas nīe transgressionis
extingueret: uenit mortalitatis
flagella tolerare. Sed qui unius
eiusdem patre eiusdem q̄ matre ē: quo
modo p sathan motū se aduersus
eum pater asserit? cui constet q̄
p̄tis filijq; concordiam nulla po
testatis inequalitas. nulla no
uitatis diuersitas interrūpat?
Sed tamē idem qui patri equa
lis est p diuinitatem: uenit p̄ nos ad flagella p carnem. Que
nimirū flagella non subsperet.
nisi formā carnalis hominis
redimendo susc̄pisset? et nisi pri
mus homo delinquēret: secundus
ad passionū probra nūme ueni
ret. Cū ergo primus homo per
sathan a dño motus est: tunc
est dūs in homine sed cōmotus.
Sathan itaq; ad huius afflicti
onem dūm tunc cōmouit: q̄ in
paradiso primū hominem a iusti
tie culmine inobediētie culpa p̄cipitat.

Nisi eñ adam primñ per nolñtatem uitañ in animñ morte ñrisset: adam secundus sine uitio in carnis mortem nolñtatem non uenisset. Bene ergo ei ea nam de redemptore ñro dicitur. Cõmouisti me aduersus eum: ut affligerem illñ frustra. Ac si apius dicatur. Dñe iste non sua sed illius causa moriatur: ñre me in huius afflictione commouisti. cum illñ a me nulla pcussione tetigisti. De quo et bene addicitur frustra. Frustra quippe afflictus est. qui et culpe ulcione pressus est: et culpe contagio ingenitus non est. Frustra afflictus est. qui incarnatus ppria admissa non habuit: et tamen penam carnalñ sine culpa suscepit. Hic est eñ q p ppheam loquitur dicẽs. Que non rapui ñre exsoluebã. Aliis namq; ad pditñ condite diuine potentie similitudinem supbe rape uoluit: sed tamen culpa huius supbie sine culpa media mor exsoluit. Hinc est q pater quidam sapiens dicit. Cum sis iustus iuste omnia disponis: eum quoq; qui non debet puniri condempnas. Sed pensandñ est q modo iustus sit. et omnia iuste disponat: si eum qui non debet puniri condempnat. Mediator ergñ ñr puniri p semetipso nõ debuit: q; nullñ culpe contagiñ pertraxit. Sed si ipse indebitam non sustinuisset: nullq; nos a debita morte liberasset. Pater ergo eñ iustus sit. iustñ puniens omnia iuste disponit: q; p hoc cuncta iustificat. q; eñ qui sine pcõ est. p pcõribz dampnat: ut eo etiã omnia ad culmen iustitie surgerent: quo is qui est sup omnia dampna iniustitie nre sustineret. Quod ergo hic dampnatus eñ non debeat dicitur: hoc hic afflictus frustra memoratur. Qui tamen iuste semetipm frustra afflictus est: iuste uero nñ afflictus non frustra. Rubigo quippe nisi igne purgari non potuit: nisi igne tormenti. Benedictus q; sine uitio qui se subiceret sponte tormẽto: ut debita nre iniquitatis supplicia eo reos suos iuste amitteret: quo hunc a semetipis liberñ iniuste tenuisse nouit. Frustra ergo et non frustra afflictus est. qui in se quidem admissa nõ habuit. sed mortem pro reatu nri maculam tersit. Cõfidens sathan ait. Pellem pro pelle: et cuncta que habet homo dabit pro anima sua. Alioquin mitte manñ tuam: et tange os eius et carnem: et tunc uidebis q; in facie benedicat tibi. Malignus spñs eñ redemptorem nrm nuncupatus dominus q; sis scis dei. Qui hec dicens. cognoscendo dei filiñ per nomen: sed tamen nim supne pietatis ignorans: nõnñq; dñ passibilem consideret. hominem purñ putat. Nudos autem sub sanctitatis specie in pastorali loco positos didicerat: qui a uisceribz carnalis alieni. nalde pro nñmo aliena dampna pertimebant. Hunc ergo quasi et alios colligens. q; subtractis muneribus supbum non iudicat: ulcisq; ad eius carnem p tactñ passionis erupuit: uel si diceret. Pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua. Alioquin mitte manñ tuam: et tange os

eius et carnem: et nunc videbis q̄
in faciē blādiat tibi. Ac si aperte
dicat. Noueri de hys que extra
se sunt negligit? sed nunc ueraci
qui sit agnoscatur: si in seipō q̄d
tolerat exputat. Hec p se sathan
nō sicut apparuit: non uerbis sed de
sideriis dixit. Hec p membra sua
et uerbis et desideriis mutuit. Ipe
quippe loquitur: cū iuxta ppheā
uocem eius sequaces dicunt.
Dilatamus ligniū in panē eius:
et eradamus eum de terra uiuē
tiū. Ligniū quippe in panē mu
tare est: configendo eius corpi
christi carnes adhibere. Et ma
num illius de terra uiuentiū era
dere se posse crudelius: quem
dū mortalem conspiciunt sim
li morte suspicantur. ¶ Dixit
autem dñs ad sathan. Ecce in
manu tua est: uerumtamen ani
mam illius serua. Condicionē
dñm sathane manui traditum
quis uel delirus ardet? Sed
tamen edoctus ueritate q̄s nes
cit? q̄d eiusdem sathane mem
bra sunt. Omnes qui ei puerse
uiendo iūguntur? Membrum
quippe eius pylatus extitit: q̄
usq̄ ad mortis extrema uenien
tem in redemptione nīa dñm nō
cognouit. Corpus eius sacerdo
tū principes extenuit: qui idēp
corpus mūdi a mūdo expellere usq̄
ad crucem plequendo conati sūt.
Cū ergo se pro nīa redemptione
dñs membrorū sathane manibus
tradidit: quid aliud q̄ eiusdem
sathane manū in se seuire pmi
sit? ut unde ipse extremus ho cōi
beret. inde nos extremus inimi
cus liberaret? Tu igitur sathane
manus eius potestas accepit?
eius manū iuxta carnem ptulit?
nunus p̄tatem corpis usq̄ ad spū
tā. colaphos. flagella. crucē. lan
ceamq̄ tolerauit. Unde et pylā
to eius uidelicet corpi ad passio
nem uenienti dicit. Non habes
in me p̄tatem: nisi tibi data est
desup. Sed tamen hanc po
testatem quam contra se ei ex
trinsecus dederat: suis seruire u
tilis intrinsecus cōpellebat. Py
latus enī uel sathan qui eiusdē
pylati caput extiterat. sub pēa
te illius sup quem potestatem
acceperat tenebatur: q̄ et supior
ipse disposuerat. hoc q̄d iubēs?
accedens a plenitudine tolerabat?
ut aī ex mala mente infidelium
surgeret: utilitatē tamen electō
rum ipse quoq̄ crudelitas deseruī
ret. Die igitur disponebat inte?
q̄d semetipm pati nequiter per
mittebat foris. Hinc est enī q̄d
de illo in cena dicatur. Sciēs ihs
quia omnia dedit ei pater in ma
nus. et q̄r a deo exiuit. et ad deū
uadit? surgit a cena: et ponit
uestimenta sua. Ecce in manus
plequentiū iturus sciebat: q̄ in
manu sua ipos etiam plequto
res accepat. Qui cū omnia ac
cepisse se nouerat: cuius q̄a
et ipos a quibus tenebatur tene
bat? ut ipse in se ad ulti pieta
tis intorqueret: q̄tq̄ eor cōtra
se malicia punitiua seuiret. Di
catur ergo ei. ecce in manu tua
est: quia ad ferendam carnem
seuiens licentiam accepit. sed
pēaī illius nescius deseruiuit.
Animā uero eius seruare pī
pitur? non quo hanc temptare
phibetur: sed quo hanc temp
tare non posse cōminatur.

Neqz eñ sicut nos qui pura ho
mines sumus ut ruente sepe tẽp
tacõne cõtactiũ: ita redẽpto
ris nr̃i anima tẽptacõis est
uãtate turbata. Hostis nãqz
noster et si in excelsũ montem
eñ pmissus assumpsit. si datu
rũ se regna mũdi phibuit. si q̃
in panẽ uertendos lapides ostẽ
dit: mentem tamen mediato
ris dei et hõim tẽptacõe qual
sare nõ ualuit. Dic eñ digna
tus est hec exterius cuncta sus
pe: ut tamen eius mens in
terius diuinitatis sue inhereus
uõlũtate pmaneret. Qui et si q̃
turbatus spiritu infirmasse di
catur: ipse diuinitus disponebat.
quanteñ ipse humanitus turba
retur? Inmutabiliter omnibz pre
sidens: et semetipm̃ nunquã mu
tabilem in passiõe infirmitatis os
tendens. Quietus ergo in sem
ipso manens disposuit: quicq
p ostendenda hũanitate quam
suscepat etiam turbulentus fe
cat. Quia uero eñ recte diligi
mus. nil in rebz condit̃is aĩa
nr̃a carnis amamus? et sicut aĩaz
nr̃am nos eos diligere dicimus.
quibz amoris nr̃i exprimẽ pon
dus conamur: potest p eius a
nimam elõz uita signari. Et
eñ sathan ad ferendam redemp
toris carnem puniẽt. ab aĩma
sepatur: qz eñ corpus eius ad
passionem accipit. elõs eius
a mure siue pũctis annulet? eñqz
illius caro p carnem moriẽ: hor
rens contra tẽptamenta so
lidatur. Dicatur ergo. Ecce ĩ ma
nu tua est: vĩptamen eñam a
nimis serua. Ac si apte audiat. Ac
cendam contra eius corpus ac
pe: et ab electis illius quos ap
se ante secula prelegens posti
nus prauę dũnationis perdẽ.
Egressus igitur sathan a facie
dñi pussit iob uulnere pessimo
a plãta pedis usq; ad uerticem.
Nullus in hac uita elõz uenit
qui non huius hostis aduersa
sustinuit. Membra autem nr̃i
redemptoris extenuit: eñ qui
ab ipo mũdi exordio dñi pie
nr̃e crudelia passi sunt. An non
huius membr abel se esse phi
buit? qui eius mortem de quo
sarpt̃ est. sicut agnus oram
rondente se obmutescẽt. et non
aperos suũ. non solũ placens
in sacrificio. sed etiam moriens
tacendo signauit? Ab ipo itaq;
mũdi exordio. redemptoris nr̃i
corpus expugnare conatus est.
A plãta ergo pedis usq; ad ver
ticem uulnus intulit: quia pus
ab hoñibz inchoans usq; ad
ipm̃ caput ecclesie semendo pu
nit. Bene autẽ dicit. Testa sani
em tradebat. Quid eñ aliud in
manu dñi. testa est. nisi caro ex
nr̃e substantie luto sumpta? Et
eñ testa igne solidatur. Caro
autem domini eo ex passione
sua robustior extitit: quo per
infirmitatem moriens a morte
sine infirmitate surrexit. Unde
rẽ p pphetam dicit. Exaruit te
lut testa uirtus mea. Dicit tes
ta eñ eius uirtus exaruit: qui
suscepte carnis infirmitatem
passionis siue igne roborauit.
Quid uero p saniem? nisi pec
catũ deber intelligi? p carnem
quippe et sanguinem. solent car
nis pãa signari. Unde p psal
mistam dr. Libera me de sãgui

nubus. Sanies itaq; putredo est
sanguinis. Quid ergo accipim?
saniem: nisi pcā carnis ex lōga
uetustate peiora? Volumus itaq; i
saniem uertiē: cū neglecta culpa
usū detrimus grauatur. Mediator
itaq; dei et hoīnū homo xp̄us
jhūs. corpus suū manibz plequē
cū tradens. sanie tetra ralit:
q; pcām carnis delenit. Deuit eīm
sicut serpēs est in silitudine car
nis pcā: ut de peccato dāpnaēt
peccatū. Quinq; hosti obiat ino
centem carnis sue: tetit contra
gia carnis nre. Et ex qua nos
captiuos uinculis tenuit. p il
lam nos liberos exhauit: quia
quā nos instrumentū sentimus
culpe: hec nobis p mediatorem
uersa est in arma iustie. Tetra
ergo sanies traditur: cū carne cul
pa supatur. Bene autem subdit.
Sedens in sterquilinio. Non i
loco quo lex p̄scribit. non in edi
fitio qđ se culmine in alta sustol
lit. sed in sterquilinio residet: qa
uidelicet redemptor humani ge
neris ad carnem uenies aspera
q; paulo infirma mūdi elegit:
ut confunderet fortia. An nō q̄
recentibz edificijs in sterquilinio
residet? qui relictis uidis supbi
entibz. in ea quam dudū abiecer
at gentilitate requiescat? Et
habitaculū reperit in uulnere?
qui in eo q; uidean aduersantē
pulit passionis dolorem a gen
te pria despectus sensit: iohānes
apstolus qui ait. In pria uen-
et sui eū non receperunt. Sed
quonō sedens in sterquilinio cō
quiescat: hec eadem de semetipso
ueritas dicat. Aue eīi. Gaudiū
erit in celo sup uno pēcore. peni

tentiam agente: q̄ sup nonaginta nouem iustos. qui non indigēt
penitentia. Ecce dolens in sterquilinio sedet: quia post pcā tas
culpas libenter corda penitentiā
possidet. An non quasi quoddam
sterquilinū sunt corda penitentiū?
Qui dū mala sua flendo cōsidera
uerit: quasi antee se sterrora sese
abiciendo coaceruant. Paulus
ergo iob monitem non perijt. cz
in sterquilinio resideret: q; ad pas
sionem redemptor uenerit. alta
superbor corda deseruit: et in affec
tor humilitatis requieuit. Qđ ta
men de se et prius q̄ incarnaret
indicauit: cum p̄ pphetam dixit.
Ad quem respiciam? nisi ad hūi
lem et quietū. et trementem uba
mea? Quis uero consideret? is
qui tot pia hoīnibz inulit. q̄t
ab hoīnibz puersa toleranit? q
Quis cōsideret quanta nūc ul
q; toleret? ecclam cū de celo super
corda fidelium regnat? Ipē quippe
quotidie patitur: omne qđ a xp̄o
bis eius ela lacerantur. Et qa
nis caput humus corpis qđ vide
licet nos sumus iam se sup oīa
liberū exerit: reprobor tamen
nullam adhuc p suū qđ deorsū
retinet. corpus sentit. Sed quid
ista de infidelibz dicimus? cū in
ipsa quoq; ecclia multos carna
lium prauis moribz contra redēp
toris uitam pugnare uideam?
Dum nanq; non nulli qui hūc
qua gladijs non possunt: per
uersis actibz insequūtur. Qui
dū sibi in ecclia uident deesse q̄
ambiunt: hostes bonor fiunt.
Et non solū prauis semetipsos
actionib inserunt: sed ecclā iusto
rum rectitudinem inflectere ad

C. ij.

xiij

puersa moliunt. Eterna quippe
mentem negligit: et ī appetitu tē
poraliū mentes pusillanimes ca
te lucrāibunt? tantoq; ab eterna
glaus corruit: quanto bona pa
tia esse quasi sola suspicant. Hyp
ustor simplicitas displicet? et ad
occasionem perturbationis inue
niunt: suā eos arrepe duplicita
tem suadent. Unde hoc quoq; cō
gruit apte qd' subditur ¶ Dixit
autē illi uxor sua. Adhuc pma
nes in simplicitate tua? Benedic
deo et morere. Cuius enī speciem
male suadens mulier tenuit: ni
si quorūlibz carnaliū in ecclie
sinu positor? Qui quo uerbis
pfecte fidei minus sunt: eo bonos
in coretis suis moribz penis p
mūt. Nam minus formidasse no
scuissent: si non eos scā ecclia in
troitus admittens. usq; ad fidei
rubile reapet. Quos dū per pro
fessam fidem reapit: sibi paulati
bio pene indeuitabiles facit. Hic
est q; pmente turba vna redemp
torem nūn mulier tetigit: unde
et ideo nosse primus redemptor
dicat. Quis me tetigit? Cui cum
discipuli rūderent. turbe te cōpri
mūt et affligūt. et tu dicis quis
me tetigit. illico adiūxit. Tetigit
me aliquis. Nam ego noui uir
tutem de me exisse. Multa ergo
dñm cōprimūt. et vna tangit.
q; carnales quiq; in ecclia cum
premūt. a quo longe sunt: et so
li tangunt qui huic uerace qui
tules adiūgunt. Turba pmit:
q; multa quidē carnaliū quo int?
aduitiē eo grauius tolerantur.
Premit et non tangit? q; et im
portuna est p pūam: et ables
p uitam. Nōnūq; enī prauis
nos sermonibz: nō nūq; uero so
lis puersis moribz insequimur.
Suadent namq; aliqū que teneā.
aliqū uero et si non suadent. p
bere tamen inquietas exēpla
non cessant. Qui igit ad mala
nos uel uerbis uel exemplis ali
quūt: profecto pturbatores nīi sūt
a quibz temptationū certamina
sumimus? que tales in corde vin
camus. Dicendū uero est: q'a
carnales in ecclia aliqū mentu
aliqū uero audacia. suadere per
uersa contendūt. Cūq; ipi uel p
pusillanimitate uel elatione deficiūt:
hec iustor cordibz infundē qua
si ex dilatione moliūt. Carnale
uidelicet mentem petrus ante
redemptoris mortem resurrēq;
nēq; erat nosse? carnali mente
sarnie filius dua filio dauid ad
uictus inhesserat: sed tamen vu
formidine. alter elatione pcta
bat. Ille quippe magistri mortē
audiens dixit. Absit a te dñe
non erit tibi hoc: hic uero ūum
as duas non ferens ait. Nūq;
pro hijs uerbis non occideris se
mel. qui maledixit xpō dñi? Si
illi mox dicit. redi post me sathā
nas: et hic ī germano. petrus
audiuit. Quid michi et uobis
fily sarnie? aut efficiūr michi bo
die in sathan? Male itaq; sua
dentes angeli apostate appella
tione arcentur: qui blandis uer
bis ad illicita quasi diligentes
trahūt. Valde uero deteriores sūt
qui huic culpe non formidine
sed elatione succūbunt. Quor
speciosior bā iob uxor figuram
tenuit: que marito suadere sup
ba temptauit dicens ¶ Adhuc p
manes in simplicitate tua? Be

nedic deo et nocere. Dimplicatæ
in malum redarguit: q̃ transitũa
aucta despiciens puro corde sola
eterna conspicisat. Ac si dicat. Q̃
simplicat̃ eterna appetis? et sub
malis p̃nalib; equanimit̃ ingẽis
cas? Excedens eterna despice: et ma
la p̃nsa uel moriens euade. Hz
eã quisq; ãi p̃ana intus a carna
libz tolerant: quanto in se formã
rãndis ostendant. discamus et u
bis uulnerati et lucolumis sedẽ
tes et erecti. qui aut Locusta es q̃
si una ex stultis mulieribz. Si bo
na suscepimus de manu dñi. ma
la quare nõ sustineamus? Dã
ura tribulacionũ bello deprehẽsi
ãi uno eodemq; pe alios ferẽtes.
atq; alios suadentes ferunt? illis
opponũt sanũ patientie: istis ia
cula incorrecte doctrine. Atq; ad
uarũq; pugnandi modũ mira
uirtutis arte se eruunt: quatin⁹
et puersa intus sapient docẽt.
et foras fortiter aduersa cõsp
nant? hos docendo corrigant:
illos tolerando p̃mant. Iuxur
genies nanq; hostes pacendo
despiciunt: infirmantes uero a
lios compatiendo ad salutem re
ducunt. Illis resistũ ue et alios
subtrahant: istis uenũt. ne u
tam rãnidus fundatus p̃mat.
Videamus castrorũ dei militem:
contra uitaq; preliantẽ. Aut. Fo
ris pugne: intus timores. Enu
merat bella: que erumpentia tole
rat dicens. Piculis fluminũ. pi
culis latronũ. piculis ex genere.
piculis ex gentib;. piculis in ciu
tate? piculis in solitudine. piculi
in mari: piculis in falsis fratrib;
In hoc autem bello que contra
aduersariũ spicula intorquentur

adiũgat. In labore et erumpna
in uigilijs multis? in fame et sit.
in ieiunijs multis: in frigore et
nuditate. Sed inc tot certamina
depñensus dicat: quando uigilia
rũ inuminũe eã castra custodiat
Nam primus adiũgit. Preter illa
que exterioribus sunt. instancia me
a cotidiana sollicitudo oĩm eccliã
rũ. Quis in se bella foris ter sustinuit:
et tuendis se primis misericordi
ter impendit. Narrat mala que
patitur: subiũgit bona que im
patitur. Pensemus ergo animis la
boris sit: uno eodemq; pe foris
aduersa tolerare intus infirma
sustinere. Foras pugnas patitur.
q; uerberib; laniatur: catheris
ligatur. Intus uerũ tolerat: q̃a
passionem suã non sibi sed disci
pulis obesse formidat. Vnde et e
isdem sanctis dicens. Nemo move
atur in tribulacionib; istis: ipi
enim scitis. q̃ in hoc positi sumꝰ.
Alior quippe calus in ꝓpria pas
sione metuebat? ne dũ ipm dis
cipuli afflictũ pro fide uerberib;
agnoscerent: fidele se pfiteri reti
serent. O imensa mentis uisce
ra. Despicit qd ipe patitur: et ti
ret ne quid prave psuasionis dis
cipulis in corde pullulet. In se cõsp
icit uulnera corpis: et in aliis me
ret uulnera cordis. Habent q̃p
pe hoc iusti ꝓpriũ. ut in dolore p
sita tribulacionis suc curam nõ
deserant utilitatis aliene? et dũ
de se aduersa patiẽtes. doleant:
alijs salutaria docentes pñdent.
Et quasi pauli quidam magni
medici egrotantes? ipi tolerãt sac
suras uulneris: et alijs pferunt
medicamenta sanitatis. Valde
autem minoris laboris est: aut

docere cū nil coleras. aut colera
re cum nil doces. Unde cū uiri ad
uersa q̄z se solleuare erudiūt: et
cū tribulacionib⁹ forcasse ferū
tur. sic erroneos bella suscipiūt:
ut solliciti cogitent. ne primo
rēi interiora lacerent. Sic sic u
i fortes in acie assiliunt. et il
linc iaculis aduersa pectō
ra ferimus. Hinc sancto postpo
sitos debiles audiunt. Aqz ita ut
bigz uelocitate armi spectionis i
nigilant: quatinus et ante se
audaces custodiant: et post se
trepidos a nullate defendant. Q
a igitur cū uiri sic sancte fortis
aduersa uolerant. ut iuuenis eam
nouerint puersa corrigere: dicā
tur recte. Locuta es quasi una
ex stultas mulieribz. Quia enim
etās dicatur. uirilit agite. et con
fortetur cor vrm: uenter carna
lū que figura deo interdone dr
uiuunt. non timento mulieres no
minatur. Si bona accepimus de
manu dñi: mala quare non sus
tinebimus? Ac si dicat. Si ad bo
na eterna tendimus: quid mirū
si ptalia mala sustineamus? Hec
autem bona solliciti paulus i
sperabat: qñ illata equanimiter
mala tolerabat dicens. Nō sūt
condigne passiones huius tpis:
ad supuenturam glām que re
uelabitur in nobis. In oīb⁹
his non peccamus iob labijs su
is. Sancti uiri cū plenitudinem
fortis iuenis qz pagnāt. non so
lū in dei iudicijs minime excedūt:
sed neqz contra ipsos aduersa
rios conuiciosa uerba iacu
lantur. Quod dux bonor rē
petrus āmonet dicens. Nemo
uestrum pagatur qī homicida aut
fur aut maledicus. Maledicus
est qui passionis sue tempe sui
ceteris iniuria plenitudinis effrenat.
Sed qz redemptoris corpus cū
uniuersi ecclesia ita pondus doloris
portat. ut iniquitatis modū per
uerba non transeat: recte de hoc
dolente dicitur. In oīb⁹ his nō
peccauit iob labijs suis: neqz stul
tū quid contra dñm locutus est.
Igitur audientes tres amici iob
iob omne malū qd' acciderat ei.
uenerūt singuli de loco suo eli
phaz themanites. et baldad suhi
tes. et sophar naamathites. In
pūacione huius opis diximus:
qz amici iob et si bona inten
cione ad eum cōuenerūt. herere
rū tamen idarco spetiem tenent.
qz ad culpam indiscrete loquēdo
delabuntur. Unde et illis ab eode
iob dicit. Dispuratur cum deo
aliquis? prius uos ostendens fabri
catores mendacij: et cultores p
uersor dogmatū. Sēa itaqz ec
clesia omni hoc tpe pegrinatio
nis sue. in afflictione conflictua
tū multiera sustinet. cū membror
suor lapsus dolet: insup alios
sub xpi nomīe tolerare hostes
xpi. Ad augmentū namqz dolo
ris eius eadem heresi in eccle
sione cōuenitur: eamqz quasi
quibusdam iaculis irrationabi
libz ubiq; cōfligunt. Bene autē
dicatur: cōuenerūt de loco suo.
Heresor quippe locus ipa sup
bia est: qz nisi prius in corde in
nuerterent. ad prauc assertio
nis certamina non uenirent.
ta namqz malor locus superbia ē:
sicut est contra humilitas locus
bonor. De quo p salomonem
dr. Si ascenderit sup te spūs po

III

testacem habeas: loaī cuī ne
dimiseris. Acsi aperte dicat. Dicēp
actoris spīm contra te in aliquo
preualere cōsideras: hūilitatē
penitentiae non relinquas. Qui
quia loaī nrīm hūilitatem peni
tentiae dixerat. uerbis sequentib⁹
ostendit dicens: qr auaritia cet
sane faciet pcā maxima. Qd
eīm est aliud hūilitas laimen
ti? nisi mediana pcā? Heremi
ignitur de loco suo ueniunt: q'a
contra sanctm ecclīam ex superbia
mouentur. Quor puersa quoq⁹
actio. ex ipsa suor noīm interpre
tatione colligitur. Diamē eīm
eliphaz. baldad. sophar. Dicit
supius diximus eliphaz interp
tatus dicitur dei contemptus. Qui
eīm deum contemnebat: neq⁹
qd de illo puersa sentiebat. Baldad
autē uetustas sola. Qui eīm uete
rina refugiunt. et puersa studi
o esse uictores querūt. nouae nu
ae cōuersationem negligūt: et
ex sola uetustate est qd' intēdūt.
Sophar uero. speculam dissipās.
Hi ergo eīm qui in scā ecclīa sua suae
redemptoris sui misteria fide ue
ra humiliter contemplant. Sed
dū hereticā eīm falsis allegationi
bus uenūt. speculam dissipant:
qr eor mentes quos ad se attra
hunt. ab intentione rē contem
plationis inclinant. Bene au
tem loca de quib⁹ uenūt cōgru
a hereticor actib⁹ describuntur.
Dicit ergo eīm themanites. suhites.
naamathites. Thema namq⁹ in
terpretatur auster? suhites loquēs:
naama decor. Austrū autem uē
tū caliditī esse quis nescit? Ge
rens igitur qr ardentius appetit
sapere: quasi plus q̄ necesse est

student calere. Desidia quippe tor
pori ingoris: et rursum inquie
tudo īmoderate curiositas inte
perato concordat calori. Quia
ergo amplius q̄ debent calorem
sapientiae pectore appetunt: ab
austro uenire referuntur. Ab hoc
calore īmoderate sapīe. menses
siderūm paulus tempestate auraue
rat: eīm dicebat. Non plus sape
re q̄ oportet sapere: sed sapere ad
sobrietatem. Hinc est q' dauid
ualles salinarū pauit: qr uide
licet redemptor noster siue doctri
nalis eruditio in his qui de il
lo prauia sentiunt. stultitiā īm
moderati saporis extinguit. Su
hi autem dicitur loquentes. Calo
rem quippe non ut bene uiuant:
sed ut elate loquantur habere de
siderant. A thema igitur et suhi
te ira calore et loquacitate uenie
re referunt? qr per hoc qd' sarp
turarū se studiosos exhibent:
solius uerbis loquacitatis. nō
autem uiscerib⁹ cauitatis calet.
Naama uero interpretatur de
cor. Quia eīm docti non esse sed
uideri appetunt: et eruditionis
uerbis speciem bene uiuendi
sumūt. et p calorem loquacita
tis in se ymaginem ostendunt
decoris? ut eo p decorem lingue
puersa facile persuadeant: quo fe
dissimum uite sensus callide occul
tant. Sed neq⁹ ipa locor noīa
inordinata sunt narratione dis
tincta. Primus eīm thema. post
modū suhi. ac deinde naama po
nitur? qr prius illos inordinate
calor accendit. nitor deinde loqua
citatis erigit: et sic demū decor
os hoīb⁹ ypocrisis ostendit.
Condixerant eīm: ut pariter

C. y.

xvi

uenientes uisitarent eā et consolarentur. Condicunt sibi heresiarche quando prauis quibusdam contra ecclesiam concorditer senciūt: et in quibus a ueritate discrepant, sibi in falsitate concordant. Omnes autem qui nos de eternitate erudiunt, quid aliud faciunt? nisi in peregrinacionis nre nos afflictione consolantur? Heresiarche autē qui sanctam ecclesiam sua doctrine deliberant: ad eam quasi consolantes appropinquant. Hec mulier qui aduersancium formam exprimit. amica nominatur: eā ipsi quoque traditorem dicat. Amice ad quod uenisti? Et diues qui in infernum igne eruitur. ab abraham filius uocatur? qr et si nos per malitiam corrigi negligimus: diuinum tamen est ut a nobis non ex culpa nequitia sed ex nra benignitate nominentur. Cūq; eleuasset procul oculos suos: non cognouerunt eum. Heresiarche quoq; ea sancte ecclesie facta considerant. oculos leuant: qr uidere uel ipsi in imo se et ea eius opa respiciunt. in altum sunt sicut que cernūt: sed tamen hanc in dolore positam non cognoscunt. Ipsa quippe appetit hic mala reape: ut possit ad eterne remunerationis pmiū purgata peruenire. Dicitq; ipsa mentis: et disciplina eruditionis hylarescat. Heresiarche igitur qr pro magno pnia appetunt: eam in uulneribus positam non cognoscunt. Hoc namq; qd in illa cernūt: in suorum cordiū cognitione nō uelegunt. Cū ergo hec et aduersitatibus proficiat. ipsi suo obstupori inhęrent: qr p experimentū ignorant que uidemus. Dallis qr uel

tibz. sperserūt puluerem sup caput suū in celum. Dicit uestimenta ecclesie cunctos fideles accipiunt unde et per ppheam dicit. omnibus hys uelut ornamento uestiens: ita heresiarcor uestes sūt omnes: qui eis concorditer inhęrentes. illor erroribz inuoluūntur. Habz uero heresiarcha hoc pruū: qr in eo gdu in quo de ecclia eruunt diu stare non possunt? sed ad eternorum cadere ruunt. et sentiendo peiora in multas se partibz scindūt: atq; a semetipis plerūq; longius cōfusionis sue alienatione diuidunt. Quia ergo hos quos sue pdie adiūgunt adhuc in multa diuisione dilaniant: dicitur recte. qr amica qui uenerūt. uestes rūpunt. Rupcis autē uestibz cor pus ostenditur: qr sepe sanctis pcepcis abz. malicia cor cogitationis aperit: ut discordia dolos patefaciat: quos grauis prius concordie culpa celabat. Puluerem uero in celū sup capita spargunt. Quid p puluerem nisi terrena intelligencia? quid per caput. nisi hoc qd principale nostrū est mens uidelicet designat? Quid p celū? nisi pceptū sup nre locationis exprimitur? Puluerem ergo sup caput in celū spargere est. sensum intellectū mentē corrumpe: et de uerbis celestibz terrena sentire. Diuina autē uba plus dilacerāt plerūq; qm capiti sup capita igne puluerē spargunt: qr in preceptis dei p terrenam intelligenciam ultra sua rū mentū uires eniti nē De dicunt cū eo in terra septem diebz et septem noctibz. In die que uidemus agnoscimus: in nocte

autem aut cecitate nil cernimus:
aut dubietate caligamus. Per
diem itaq; intelligencia: p nocte
uero ignorancia designatur. Per
denario autē numero sūma uni
uersitatis exprimit. Vnde et non
amplius q̄ diebz septem omne
hoc tempus transitorii cōsum
matur. Quid est ergo q̄ amica
beata iob considere ei septem die
bus et septem noctibz referunt?
nisi q̄ heresis uel in hijs in qui
bz ueri luminis intelligunt. uel
in hijs in quibz ignorancie tene
bras patiuntur. quasi infirmā
te sēe ecclie se condescendere simu
lant: et q̄s sub blandimentor spe
cie dolos decipiendi parant? Et
q̄uis uel in hijs que intelligunt.
uel in hijs que intelligere non
possunt. et dampnationis typo aurgio
magnos se apud semetipsos erī
minant? nō nūq̄ tamen sēe ecclie
se spectetenus inclinant: et dū
pectora mollīūt. uirus infidīūt.
In terra ergo considere est. aliq̄
de ymagine humilitatis ōnd̄ere?
ut dū humilia exhibent: plura
decipiant superba que docent. Ter
ra p̄ carnem. ipsa etenim mediato
ris incarnatio designatur. Vnde
ad illū dicitur. Altare de terra fa
cies michi. Altare enī de terra
deo facere est: in incarnatione
mediatoris spare. Tūc quippe
a deo ūm unus accipit: qū
in hoc altare nīa humilitas ih
u sup dñice incarnationis fidem
posuerit quicq̄ opatur. In alta
re ergo de terra oblatū munus
ponim⁹? si actus nros dñice in
carnationis fide solidamus. Os
sunt nōnulli heretici. qui factā
mediatoris incarnationē dene
gant: sed aut de diuinitate q̄ ē
aliter existimant: aut in ipa no
bis incarnationis qualitate dis
cordant. Qui ergo uerum nob'
cū incarnationē redemptoris per
hibent: quasi cū iob in tra pa
tre sedent. Septem uero diebus
et septem noctibz in terra consi
dere describunt? q̄ uel in hoc qd'
aliq̄d de plenitudine ueritatis i
telligunt: uel in hoc qd' sue stul
tae tenebris excecantur. incar
nationis misteriū negare non
possunt. Cū bō q̄ iob in terra se
dere est: ueram redemptoris car
nem cū scā ecclia credere. Aliq̄n
uero heresis contra nos etiam
supplicijs seuiunt: aliq̄n nos so
lis uerbis insequūt. Aliq̄n quie
tos lacessiunt: aliq̄n aut̄ si nos
tacentes uideant. quiescāt. Et mu
ltis amica sunt: loquentibz aduer
santur. Vnde q̄ bōs iob necdum
ad illos aliq̄d dilectionis duxerat.
recte adiūgit. Et nemo loque
batur ei uerbū. Tacentes enim
aduersarios habemus: si uere
fidei filios predicando generare
negligimus. Si autem ita loq̄
incipimus. graues mox contra
dictiones ex eor rūsione sentimus?
primus in aduersitate. pslliunt:
et contra nos in uocem doloris
erūpunt? q̄ uidelicet metuunt.
ne corda que in infimis pond⁹
culpae aggrauat: ad alcā wr
recta loquendi trahat. Quia
ergo ut diximus multos nos ad
uersari diligunt. loquētes ode
rūt: recte apud tacentem iob di
citur. Nemo loquebatur ei uerbū
Nō nūq̄ tamen cū per tempora
merita fidelium corda considerant:
erroris semina spargere loquēdo

non

non cessant. Cū uero meuere bo
nor uident alia sapere. ad pau
am redimum querere. de erūp hu
erilij strēnue dolere. aīa spectacu
ne solliciam linguā refrenant: qz
uident q̄ omnia corda dolenaū in
casliū loquentes acius obmu
escant. Unde rē cum dicerent.
nemo loquebatur ei ubi: mor
causa silenaj subiungit aī diac.
Videbant eū dolorem esse uehe
mentem. Cū eū amoris dei dolor ve
hemens corda nra transfigit: pl
sim prava loqui aduersarius
metuit: qz uidet q̄ incentram me
tem analyere non ualet: sed p erro
rem aliquam fortiam et quos tenere
pdet. Forsitan aliquos mouet
nos hec ita dixisse: q̄ que bene
ab amicis gesta sunt. male ab
hostibus gerenda significent. Ho
sic plerūq; res quelibz p hyperboīa
narrus est. per significacionē aīl
pa: sic aliqū res gesta in facto
causa dāpnacionis est: in scpto
autē ppheta uirtutis. Qd nez
acius ostendim: si unū sacre s
scripture testimoniū ad utraq; ap
probanda proferamus. Quis
namq; audiens non solū fidelī
um. sed ipor quoq; infidelium nō
omo dereliqui: q̄ dauid in sola
rio deambulans bethsabee uxe
conspicat uxorem? Quē tamē
a prelio reuertentem ut ad domū
ām onet pedes lauare. Qui p
nuus rūdit dicens. Archa dñi
sub pellibz est. et ego in domo
mea requiescam? Quem dauid
ad mensam ppriam suscipit:
eiq; epistolas p quas mori dete
ad tradit. Cuius autem dauid
in solariū deambulans typum
gerer? nisi eius de quo scriptum
est. in sole posuit tabernaculū su
um? Et quid est bethsabee ad se
pducere? nisi legem uē carnali po
pulo cōiunctam spiritali sibi mēti
aī sociare? Bethsabee eū puteū
sepimus diac: qz numinū p cogni
cionem legis infusione spūsan
cti gracie pceda nobis sapiēa
nūstratur. Quem uero uxas. iu
daicā pplm significat? animus no
ster interpretacū dicitur. lux me
a dei? Iudaicus autē pplus q̄ de
accepta legis scia extollitur. q̄
de ea luce gloriatur. Sed hinc
urie dauid uxorem abstulit. si
biq; cōiunxit? qz uidelicz manu
fortis qd dauid dicitur. in car
ne redemptor appuit. dū de se
spūaliter loqui legem inducit:
p hoc qd iusta iram tenebatur.
hanc a iudaico pplo extraneam
demūtauit? sibiq; cōiunxit: quia
se p illam pdicam declarauit. Ip
sam tamen ad domū ire dauid
āmonet. pedes lauare? qz incar
natus dñs ueniens iudaico po
pulo pāpit. ut ad conscienciā
rediret: et sordes opm siendis
tergat? ut spualiter mandata
legis intelligat: et post tanta
diuinam pceptor fontem bap
tismatis iuenicus ad aquam
post laborem transiret. Sed nu
as qui archam domini esse sub
pellibz meminit: rūdit q̄ domū
suam intrare non possit. Ac si
iudaicus plus dicat. Ego man
data dei in sacrificijs carnalib;
uideo: et redire ad conscienciam
p spūalem intelligenciā non re
quiro. Quasi eū archam esse sb
pellibz dicat: qui pceptum dei non
nisi ad exhibendum mīsterium
sacrificij carnalis intelligit.

lacelliens nō solū ad puerilitatē

xviij

Nunc tamen eam reducere ad do
mū nolentem dauid ad mensā
uocat: qr quānis iudaicis ppls
ad conscientiā reuerti contēnat:
ei tamen redemptor ueniens mā
data spiritalia pōdicat dicens. Di
xerat⁹ mopsū. arderetis fo:si
tan et michi: de me eā ille scrip
sit. Legem tradz iudaicis popu
lus reuert⁹: que eius diuinitatē
loquitur: an idem populus ar
dere dedignatur. Unde et urias
ad ioab cū epistolis ex quibus
occidi debeat mittitur⁹ qr idem
ipse iudaicus populus legē por
tat: qua cōuincente moriatur.
Dū eā mandata legis retinēs
implere renitatur: ipse uim uitā
deferre iudicū unde dampnetur.
Quid ergo p factū illo dauid fe
stius⁹ quid una mūdius dia
boli⁹ Sed rursus p uilterium
quid dauid sacrius. quid una
infidelius inueniatur⁹ qn et ille
pphetae significat innocentiā. et
ipse p uite innocentiam in pphe
ta exprimit culpam. Non ergo
incongrue p ea que bene ab ali
as gesta sunt. male ab hereticis
gerenda signantur: dum uirtu
tem eloquij sic transacta nar
rat ut uentura exprimat⁹ sic
in facto rem approbat. ut ei in
misterio contradicat: sic gesta
dampnat. ut hec nullatenus gere
da pſuadeat. Igitur qr allego
die misteria membratim enodā
re expleuimus: nūc moraliter
ea intelligentiam capiam tan
genres exequamur. Ad obscu
ra quippe differenda meus p
petrat⁹ et si apertis diu immoli
tur: clausa ut dignum est pul
sare prepeditur.

Sepe antiquus hostis post
quam nre temptationi cer
tamen intulerit. ab ipo suo certa
mine ad tempus recedit⁹ nō ut
ullatenus malitie finem ꝑbeat: sed
ut ea quę p quietem securā re
reddiderit. repente rediens fortiu⁹
inopinatus irrūpat. Hinc est q
ad temptandū bonū uirū ioep re
dit⁹ eiusq⁹ aduentus expectat: q⁹
tamen ei supna pietas retinēdo
concedit dicens Parce in manu
mea est: tamen animam illius serua
Die quippe nos deserere ut custodi
at: sic custodit. ut tamen prui
so temptationis articulo sibi nō
bis nre infirmitatis ostēdat.
Qui mox a facie dñi erupit: at
q⁹ a planta pedis usq⁹ ad plāta
ad uerticem a cepti ferendo
uulnerauit⁹ qr nimirū cū licen
tiam papie a nūnullis inquiens.
atq⁹ usq⁹ ad maiora pueniens:
quasi omne corpus mentis illa
tis temptationibus lacerādo trās
figit. Sed tamen ad animam
ferendo non puenit: qui a cū
tis cogitationibus interior. me
ipa uulnera detractionū que sus
apit. archana. ꝑpolita intentio re
fellit⁹ ut q⁹uis detractio mentem
mordeat: deliberationem tamē
sancte trānsdiuus. usq⁹ ad consen
sus mollitiem non inflectat.
Debemus tamen p aspiratam
penitentiae ipsa delectatio nunq⁹
uulnera tergere: et censura
districtionis rigide si quid fluxe
um emanat in cogitatione
mundare. Unde bene mox ci
dicitur Qui tecta sanie mea
debat. Quid enī p tecta. nisi
ingor districtionis⁹ quid per
sanies. nisi fluxus illicite co

xix

cij⁷

* p uite culpam

gnacionis accipitur. Paulliper
go cesta sanicem radimus: cū
post pollucciones cogitacionis
illicite nosmetipos aspe dijudi
cando mundamus. Pocest eciā
cesta fragilitas mortalitatis
intelligi. Cesta ergo sanie mū
dare est, mortalitatis curiū fra
gilitatemq; pensare: et purce
dinem misere delēacionis abste
rere. Nam dū quisq; considerat
q̄ caius caro ad pulueremredi
at: sedulue lupat hoc qd' se de car
ne intus turpiter impugnat. Cū
uero ex temptacione prana men
tem cogitacio illudit: quasi ex
uulnere sanies deuitat. Sed ea'
sanies tergit: si in consideracione
sua. fragilitas quasi in manu est
ea excutitur. Pecq; cū putrendē
da sunt: que q̄ diu usq; ad effec
tum non perducunt. tamen illicite u
mente uersant. Hinc est q; qua
si a mulieribz redemptor sanicem
pudere uenerat: cū dicebat. Au
dictis quia dictum est antiquis.
non mechiaberis? ego autem di
co uobis: q; si quis uiderit mu
lierem ad concupiscendam eam.
iam mechiatus est eam in corde
suo. Sanies itaq; tergitur: cū
culpa non solum ab ope sed eti
am a cogitacione resecatur. Hic
est q; iheobual cū a paleis frume
ta eruaceret. angelū audit. Ad
cuius impiū protinus hedūcor
te: que sup petram posuit. eius
carnū desup effudit? que ange
lus uirga tetigit: eaq; ignis ex
iens de petra consūpsit. Quid
est cū frumentū uirga cedere?
nisi rāta dine iudicij a uigore
paleis uirtutum grana sepa
rare? Sed hec agentibz angelus appa
ret? q; cautoniagis dūs intendo
ra denūciat: quanto se studiosius
homines ab erroribz purgant.
Qui occidi hedū precepit. id; om
nem appetitū nīe carnis īmolari.
carnes q; sup petram poni: et
ius carnū desup fundi. Quem
aliū signat petra? nisi eū de quo
p paulū dicit. petra autem erat
xp̄us? Carnes ergo sup petram
ponimus: cū corpus nīm in xp̄i
imitacione crucianius. Ius eaq;
carnū desup fundit: qui in con
uersacione xp̄i ipas eciam a le
cantales cogitaciones eruantur.
Quasi cū ires ex carne liquida
in petra fundit: cū mens ex q
cogitacionū actualiū fluxu uacuat.
Que tamen mox angelus ūgra
uat: quia intencionem nīm
nequaq; poreclas diuini aditus
ri deserit. De petra autem igni
erit. et ius carnes q; consumit.
q; affectus a redemptore spiritus
tanta cor nīm flāma cōpunc
tionis concremat: ut omne qd' i
eo est illicitū et opis et cogitacio
nis exuret. Qd' ergo illic ēius
in petra fundere: hoc hic sanie
cesta mundare. Cesta cū mens
sollicite inuigilat: ut non solū
puersa agere cauet: sed omne
eciam qd' in se p cogitaciones
turpiter liquatur tergat. Sed
sepe exīpa uictoria belli ostenti
ut eam inūda cogitacio uincat?
uictoris animus elacione pullet.
Dic ergo uenerem necesse est per
mundiciam ergi: ut tamen sol
licite debeat in humilitate subdere
ri. Unde et cū de scō uiro dicitur.
cesta sanicem radebat: penius a
pe subiugatur. Dedens in ster
quilinio. In sterquilinio quippe

sedere elt: nulla de se quempiã er
abiecta sentire. ¶ In sterquilinio no
bis sedere elt: ad ea que illicite gel
simus. meritas oculos penitendo
reducere? ut cũ aute nos pctorum
sterrora cernimus: omne qd' in a
nimo de elatione surgit inclinem?
¶ In sterquilinio sedet? qui infirmi
tatem suam collatis respicit: et
sese de bonis que p gratiã pcepit.
non erollit. ¶ In non apud se in ster
quilinio abrahã sedebat qui di
cebat? loquar ad dñm meum cũ
sim pulvis et cinis? ¶ Pre cui cer
nimus in quo se apud se loco po
suerat: qui pulueren se ac cinerẽ
eratam dum cũ deo loqueret estima
bat. ¶ Di igitur ita se despicat qui
usq ad honorem diuine collocatio
nis ascendit? collata interne oc
pensandũ est. qua pena illi ferẽ
di sunt: qui et ad cũma non pue
nit. et tamen de minimis erollitur?
Nam sunt nõ nulli qui cũ pua age
de semetipis magna sentiunt. ¶ In al
ijs mentem subleuant: et pure se ce
cos intrinsecus putant. ¶ Hy
minimi apud se interius humilita
tis sterquilinium deserunt. et elata
bonis fastigia ascendũt? illi inde
cidere imitantes qui primus se a
pud se extulit. sed aliquando pstra
xit: illi imitantes qui accepta cõ
dignois dignitate contentus nõ
fuit dicens. ¶ In celi conscendã: sup
astra dei exaltabo solium meũ. Vn
de et male ei cõiuncta babilonia
idz confusa multitudo pcessantiũ
dicit. Sedeo regina et vidua non
sum. Quisquis ergo interius in
primescit: in alienum se apud semet
ipm ponit. Sed ea se grauius in
ferius deprimit: quo de se iniusta
mente sentire contẽpsit. Sic ue
ro nõnulli qui nil quidem virtu
tis agere student: sed cũ cũ alios
peccare conspiciunt. nullos se in e
or compagone suspicantur. Sep
eiũ corda oim una uel similis cul
pa transligit. Hunc namq superbia illaqueat: illũ forsitan ira s
supplantat. Hunc auaricia cruci
at: illum luxuria inflammat. Et
pleriq contingit. ut is quẽ sup
bia deprimit. aliũ respicat quali
ter ira succendat: et qz se ira non
actus infligat. meliorẽ se tractido
nam deputat? atq apud semetip
sũ quasi de iustitia erollitur: quia
pensare negligit uitiũ quo grauius tenetur. Pleriq contingit ut
is quem auaricia sauciat. aliũ
in luxurie uoragine mersũ cernat
et qz se a pollutione carnali alie
nũ respicat: quibz ipe sordibz spi
ritalis uitij intrinsecus polluit
non attendit. Dũq pensat in a
lio malũ qd' ipse non habet: in
se negligit considerare qd' habet.
Dicq sit. ut dñs ad aliena dijudi
canda mens diuertatur. ppij iudicij
lumine priuetur? et eo diutius cõ
tra aliena superbiat: quo sua neg
ligentius ignorat. At contra hy
qui ad alta uirtutũ surgere uera
citer appetunt: cũ alienas culpas
audiunt. mox eor ad ppias redu
cunt? et tanto rectius illas dijudicant: quanto uerius istas de
plorant. Quia igitur elatis quisq
in infirmitatis sue consideratione
se cõprimit. dicatur rẽ: qr ut dñs
in sterquilinio dolens sedet. Qui
cũ uere se humiliat: cõtinue con
siderationis oculo quibz tortuosep
tus sit delictor sordibz pfacius pẽ
sat. ¶ Sciendũ uero est: qz plerumq
in plperis importuna tẽptatione

mens caligaur. Sed tamen ali
qñ aduersa exterius patimur.
et intus tentacois impulsu
fatigamur? ut et carnem flagel
la cruciet: et tamen ad mentē
carnalis suggestio nūdet. Dñe et bñ
post tot bā iob vulnera adhuc
subuīcta sunt eaā male suadē
tis uxoris uba que aut. Adhuc
puanes in simplicitate tua? Be
nedic deo et morere. Uxor quippe
male suadēs est: carnalis cogitā
o mentem lacessicus. Depe eñ ue
dictū est. et foris flagellis aeternū:
et intus carnali suggestione fati
gamur. Hinc est eñ q̄ ieremias
deplorat dicens. Foris uastat
gladius: et domi mors similis ē.
Foris eñ gladius uastat: eñ
nos exterius ferens uindicta cō
fligit. Sed domi mors similis est:
qua et flagella quidem sustinet.
et tamen intus conscientia a tēp
tacois sordib; mūda non est.
Hinc dauid ait. Fiant sicut pul
uis ante faciem uenti: et angel⁹
dominī affligens eos. Qui eñ
in corde suo aura tentacois
rapitur: quasi ante uentū faciē
puluis elenatur. Et eñ inter hec
diuina districto pauet? quid a
liud q̄ angelus dñi affligit? Sed
hec aliter agunt a reprobis:
aliter ab electis. Illoz namq; corda
tā tentacionē consentiendo: il
loz uero tentacones quidē sus
apiūt. sed repugnant. Illoz mēs
delectabiliter capitur? et si ad tēp⁹
qd' male suggeritur displicet: si
postmodū pēr deliberacionē libet.
Ista uero sic tentacionū iacula
erapiūt. ut semp resistendo fuga
gentur? et si quando usq; ad delec
tacionem tentata mens rapit:
ipsam tamen actus subrepcionē
sue delectacionis erubescunt? et for
ti censura redarguūt: quatenus
se erurgere carnale deprehendūt.
Unde et bene mor subditur Lo
cuta es quasi una er stultas mu
lieribz. Si bona suscepimus de
manu dñi? mala quare nō sus
tineamus? Digni quippe est: ut
sēa mens spiritali correpcione
cōprimat. quatenus apud se carna
le insoleuit murmurat? nec ad
aut loquens aspera ad ipatien
tiam parabat: aut loquens bla
da ad libidinis flura dissoluat.
Censura igitur mentis illicite sug
gestionem cogitacionis redargui
ens: dissolutam turpitudinis mol
liciem reprimat dicens. Locuta es
quasi una er stultas mulieribus.
Et rursum consideracio mentis
cogitacionis asperc impatientiā
refrenet dicens. Si bona accepimus
de manu dñi? mala quare nō sus
tineamus? Quisquis autem
subigere uitia appetit. et ad eter
na interne retribucionis culmina
uere uitacionis gressib; tendit:
quo magis uallari se uitioz bel
lo undiq; conspicit. eo se uirtutū
armis robustius accingit? et cū
omnium iacula metuit: quāto
contra hec uenienda fortiter pu
gnis munit. Sed plerūq; dū con
tra hec tentacionū bellū sibi
ri magnis uirtutib; nitimur. q̄
dam se nobis uitia sub specie uir
tutū tegunt? et quasi blanda
ad nos facie ueniunt: sed cunis
aduersitatis sunt discussa cog
nitur. Unde et amica bñ iob q̄
pro consolacione cōuenitur. sed
in contumelias erūpimus? quia
insidiantia uitia uirtutū facie

sumūt: sed hostili iniectione
nos ferimur. Nam sepe īmode
rata ira iusticiā: et sepe dissolu
ta remissio misericordia mulc
tauerit. Sepe incautus timor hu
militatis: sepe effrenata superbia
apperit libertatis apparere. Ad cō
solandū ergo amica ueniunt. ſz
ad increpationis uerba dilabū
tur: quia timiditi uitia uirtutī
specie palliata blanda quidem
suptilitate inchoant: sed aspa nos
contrarietate probant. Bene
autem dicitur Conduxerant
eū sibi: ut pariter uenientes
uisitarent eum. Viciā quippe
sibi sub uirtutū preterita condi
unt: qz sunt quedam que adiū
gus nos inter se quadam cōuēi
entia cōiungūtur: sicut superbia
et ira. remissio et timor. Diuina
namqz est ira superbie: remissio
timori. Condicendo ergo uēiūt:
quo contra nos sibi ex quadā
prauitatis cognatione socient.
Sed si crīpuam uīe carnem
tas agnoscimus. si ex amore
eterne patrie in nobis dolem?
uicia que malefactis subripiūt.
bene tristitie pualere non pūt.
Unde et bene subdit Cumqz
eleuassent procul oculos suos:
non cognouerūt eum. Afflic
tos eū nos uicia mīme cogn
noscunt: qz tristie cor mox ut pl'
sauerint reprobata relinquunt.
Et que nos ceros quasi noue
runt qz penetrabant: meretes
cognoscere nequeūt: qz ipso
sāo rigore frangunt. Sed an
tiquus hostis quo in eis fortas
deprehendi se culpiat: eo illa
sub uirtutū ymagine alia ab
scondit. Unde subdicit ule.

Et exclamantes plorauerūt: Cap. v.
calcis qz uestib; sp̄sserunt pulue
rem sup caput in celum: et se
derunt aī eo in terra septem di
ebus et septem noctib;. Dignu
ficatur eīi pietas p ploratum.
discretio p satisfactionem uestū: af
fectus opm per pulueren capi
tī: humilitas p sessionem. Ad
quando eīi piī quid hostis in
sidians simulāt. ut ad crudelita
tis terminū deducat: sicut est
aī pietī p disciplinam culpam
phibet: quatinus que hic non re
primūt gehenne igne feriatur.
Aliqū discretionis ymaginem
oculis obiat. et ad indiscretos
laqueos pduat: sicut est cum
impulsū eius pro infirmitate
nobis plus alimentor quasi
discrete concedimus: sed indis
crete contra nos bella carnis
exacuimus. Aliqū actū simulat
bonor opez. sed p hunc inquie
tudinem irrogat labor: sicut
est cum quis quiescere non va
let: et quasi de ocio indicatū ti
met. Aliqū ymaginem humilita
tis ostentat. ut essum ualitudis
subtrahat: sicut est aī quos cā
plusqz sunt infirmos acqz in
uiales sibimetipis asserit: ut dū
se nimis indignos considerant.
res in quib; prodesse primis po
terant ministrare pretermittant.
Sed hec uicia que sub uirtutū
specie antiquus hostis occultat:
valde subtiliter manus cōpunc
tionis examinat. Qui eīi nīa
cerer intus dolet: que agenda
foras. que nō agenda sunt. forti
ter premitur. Si eīi nos uis cō
punctionis in manus afficit:
omnis strepitus prauc suggeſ

nonis obmutescat. Unde et sequitur. Et nemo loquebatur ei uerbum: uidebant enī dolorem esse uehementem. Si enī cor uerax dolet: linguam contra nos uana non habemus. Nam cū plene uana rāndimus queruntur: lingua uana suggestio prauitatis obtenditur. Sepe autem si forte nos studio contra uanor inuentiua simulamus: ipsa enī uana ad usum b. ueritatis mutamus. Nō nullos superbia erigit: sed dū diuine formidini animū inclinant: hanc ad defensionem iustitiae in nocē libere auctoritatis īmutāt. Nō nullos namq; ira possidet: sed hanc dū ratione subiicimus: in sācti zeli mīsterīū uertimus. Nō nullos fortasse carnis illecebra: sed dū exercendis pijs operib; corpus subdunt: unde iniquitatis stimulū passi sunt. inde pietatis iura uertantur. Unde et bene idem beatus iob post mīta certamina. hostiam pro a. uitis īmolat. Quos enī per contentionem diu hostes habuit. q̄nq; per sacrificiū aues reddit? qz dum uitiosas qualesq; cogitationes subigendo in uiuentes suis uertimus: tentationū ad aduersa studia per intentionis hostiam quasi ad amica corda mutamus. Et nos in tribz uoluminibz explicare disserimus sufficiat. In ipō namq; operis huius exordio. uelud in molem malagme arboris lingue radicē fiximus: ut expositionis ramos postmodum prout singula exposcunt loca producamus: ~

Explicat liber tercius. Incipit liber quartus bē gregorij: ~

Di enī consideratur. et sensū sacre locutionis ignorat: nō eam se eruditione instru

ir. q̄ ambiguitate confundit: quā uōnūq; sibi lēge uerba contradicant: sed dum q semetipsis p contrarietatem dissidere: lectorem ad intelligendam ueritatis mittunt. Quid est enī q salomon ait. melius est mandūcare et bibere? et non longe post subiicit. melius est ire ad domū luctus. q̄ ad domū cōuiuij? Cur luctū cōuiuio p̄fert? qui prius eum ponit: laudatur? Si enī per elationem bonū est comedere et bibere: procul dubio esse melius debet ad domū gaudij q̄ ad domū lamenti pergere. Hinc est qd' ueritatem diat. Letare iuuenis in adolescentia tua? et paulo post subiiat: adolescentia enī et uoluptas uana sunt. Quid est hoc qd uel prius repetenda p̄pter. uel post p̄cepta reprehendit? nisi q ipsis lēge uerbis innuit. ut qui difficultatem exercitus patitur. ueritatis intelligentiam consideret quam sequatur? Que minime ueritatis intelligentia cū per cordis humilitatem queritur: legendi asperitate penetratur. Sicut enī iniquorū hoīm facies ceruinus et corda ne sciamus: sed si simulatam eis locutione cōiungimur. nisi colloquij eor etiam cogitationes indagamus? uera cū in sa

Ca. y.

ro eloquio sola yystoria aspiat:
nichil aliud q̄ fatues uideat. Hz
si hyuc assiduo usu cōiungimur:
eius numinī mentem q̄ ex collo
tionis familiaritate penetra
mus. Dū enī alia ex alijs colligi
mus: facile in eius ūbis agnosci
mus. aliud esse gd̄ intimant: ali
ud qd̄ sonant. Tanto autem q̄s
q̄ notitie illius extraneus reddi
tur: quanto in sola eius supficie
figitur. Ecce enī q̄ verbis iob die
i suo maledixisse describit dicens.
pereat dies in qua natus sum. t
nox in qua dictū est conceptus est
homo. ¶ supficietenus attendit.
quid hijs uerbis repzehensibile
inueniatur. Quis autem neget
diem quo natus est. nequaq̄ fu
re tunc potuisse. ¶ Modus quip
pe est tempis: ut stationi non habe
at mansionis. Quia enī p uen
tura tendit ad esse: semp ex pre
teritis festinat non esse. Cur er
go uir tantus maledicere tel
quam nequaq̄ subsistere nō ig
norauit. Sed fortasse aliq̄s di
cat. q̄ ex eo pondus uirtutis ei
aspiciat: q̄ tribulatione ymo
tus. illi rei maledictū irrogat.
que constat q̄ minime subsistat.
Sed hoc rationis pspecta ratio dei
truit: q̄ si si subsisteret res cui
maledicteret. pticulā maledictū
inualet: si autem non subsiste
ret oratium. Quisq̄s uero ei
spūm plenus est qui aut. omne
uerbū otiosum qd̄ locuti fuerīt
homines rationem reddent de
eo in die iudicij: uta otiosa ad
mittere. sicut etiam pticulā
formidat. Cui adhuc sententiae ad
hęrentur ¶ Dies illa uertatur in te
nebras: non requirat eam deus
desup: et non illustret lumine.
Obscurent eum tenebre et umbra
mortis: occupet eum caligo: et
involuant amaritudine. ¶ Nocte
illam tenebrosus turbo possideat:
non cōputetur in dieb⁹ anni: nec
numeretur in mensibz. Sit nox
illa solitaria: nec laude digna.
Exspectet lucem et non uideat:
nec ortū surgentis aurore. Dies
qui eclipsim curtin epis sac: aut
uetra i tenebris dr. Et ai cōstaret q̄
nō subsisteret: aut opinatus ut eū umbra
mortis obscuret: uel q̄ caligo occu
pet: q̄ implicatō amaritudis inol
uat: aut q̄ nocte tenebrosa tuo possideat
q̄ nullo stat tenet: aut quō optata
solitaria fieri: que transeundo ia
fuerat nulla: aut lucem quomō
exspectat: que et seculū careret. et
in ppio statu non pmaneret. Qui
bus adhuc uerbis subiciat. Quia
re non in ulua mortuus sum.
egressus ex utero non statim pe
rij: Quare exceptus genibz: aut
lactatus uberibz: Nunc enī dormi
ens silerem: et somnio meo req̄
escerem. ¶ Cū q̄ si egressus ex utero
statim pisset: retributionis mei
tum ex hac ipa pditione conse
quer: Cū q̄ eterna requie absorptu
pfruuntur: Quisquis enī regene
rationis unda non soluitur: re
atu primi uinculi ligatus tenet.
Qd̄ uero apud nos ualet aqua
baptismatis. hoc egit apud ue
teres uel pro puulis sola fides:
uel pro maioribz uirtus sacrifij:
uel pro his qui ex abrahe stirpe
prodierant. misterij carnalioris
¶ Nam q̄ unusquisq̄ ai primi pa
rentis culpa contrahitur: ppheta
testatur dicens. Ecce enī in in
quitatibz conceptus sum. Et q̄a

is quem saluos vnda non dilu
it originalis culpe supplicia non
amittit: apte per semetipam ue
ritas phibet dicens. Nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiri
tu sco: non habebit uitam eternā.
Quid est ergo q in uulua mor
tui se fuisse deliderat. et potuisse
se quiescere eiusdem mortis bñ
ficijs sperat? dū considet q neq
q cum requies uite fuisperet.
si a reatu illū originalis culpe
nequaq diuine cognitionis sa
cramenta liberassent? Qui ad
huc cū quibz quibz quiescere p
tuisset adiūgit dicens. Cū regi
bus et consulibz terre: qui edifi
cant sibi solitudines. Quis igno
rat q reges terre ac consules eo a
solitudine longe sunt. quo inmu
neris obsequentiū turmis cōsti
pantur? Dei q difficile hij ad re
quiem tendunt. qui tam duris
racionū multiplicatū nexibz alli
guntur: sarpaua intellectuante qui
dē. Iudicū diuersimodū in hijs
qui preesse uiri. Vnde et in eo
ueritas dicit. Cui multū datū
est: multū queret ab eo. Qui
adhuc quos in eadem requie
socios habuisset. insinuat di
cens. Aut cū principibz qui pos
sident aurū: et replent domos
suas argento. Sanū valde est.
ut qui aurū possident ad requi
em tendant: dū p semetipam ue
ritas dicit. Difficile qui pecuni
as habent. intrabunt in regnū
celoz. Nam qui hic multiplicā
dis diuitijs inhiant? que alte
rius uite gaudia sperant. Od
tamen ut redemptor noster nal
de sanū et ex solo dño miraculo
euenire posse monstraret? apd

homines inquit hoc impossibile
est: apud deum autē omnia pos
sibilia sunt. Quia igit uerba hj
in supplicae actionis dilectionis
ipsa iam lēa indicat: q in eis lēa
tur uerba lectis nichil dicat. Sed
si prius in sacro eloquio alia ma
ledicta discamus: hoc qd beat
iob ore pleni est subtilius intel
gamus. Quid est enī q dauid q
retribuentibz mala non reddide
rat. saul et ionathas bello occisos
rent. gelboe montibz maledixit
dicens. montes gelboe nec ros nec
pluuia ueniat sup uos. neq; sit
agri primicias? q ibi abiectus est
clipeus saul quasi non esset unc
tus oleo? Quid est q hieremias
cū predicationem suā cerneret
audientiū difficultate spernī.
maledictū dicens? Maledictus
sit qui annunciauit patri meo
dicens. natus est tibi puer masculi
lus? Quid ergo montes gelboe saul
mortem deliquerūt? quam ut
in eos nec ros nec pluuia caderet.
et ab omni eos uirtutis gremi
ne sententie ceruus sicaret? Sed
q gelboe interpretatur declaus.
per saul autē unctū et mortuū
mors nīa mediatoris exprimitur.
non ītuetur per gelboe montes
superba iudicor corda significantur.
Que dū in huius mundi delide
riis deliguntur: in xpi idz uncti le
more miscuerūt. Et q in eis
unctus rex corpaliter moritur.
ipsi ab omni gracie rore siccantur.
De quibz + bñ dicit: ut agri pri
micias eius esse non possint. Sup
be quippe hebreoz mentes primi
cuos fructus non ferunt: quia
in redemptoris aduentu et per
uarima in fidia remanentes.

primordia fidei sequi noluerūt.
Sancta namq; ecclia in p̄mis
suis nullatenus gentiū fecūdā
ea. uir in fine mūdi iudeos quos
inuenerit sui sapie: et extrema col
ligens. eos quasi reliquias fru
gum ponit. De quibz nimirū
reliquijs ysaias dicit. Si fuerit
numerus filioz isr' quasi harē
na maris: reliquie saluē fient.
Possunt tamen id arcto gehoe
monies ore p̄here maledicta: ut
dū fructus exarescere terra non
oriri. possessores terre sterilitā
tis tempus seruare: quatinus
p̄i maledcōis sententiam accipe
rent: qui apud se mortem regis
sui sape. iniquitate sua exigente
meruissent. Sed quid est q̄ a pro
phera maledcōnis sententiam
uir ille susceperit: qui natiuitatē
ihesu. patri nūciauit? Hoc nī
mirū tanto intrinsecus maiori
mysterio plenū est: quanto exā
terius humana ratione uacauit.
Nam si quid exterius rōnabile
forsitan sonuisset: nequaq̄ nos
ad studiū interioris intellectus
accenderet. Ad ergo nobis pleni⁹
aliq̄d intus innuit: quo foris ra
tionabile nil ostendit. Si enim
ex uacuis uero hic in mūdo pro
phera affligendus prodijt? na
turas eius nūcians quid deligit?
Sed quid p̄lona p̄phete fluctu
antes? nisi per pene merito uem
ens. humani generis mutabili
tas designatur? Et q̄d p patrem
ihesu? nisi ille de quo ualeamus
mūdus exprimi? Et quis est
ille uir qui natiuitatem nīam
patri ānunciat? nisi antiquus
hostis? Qui cū nos in cogitatu
nostris fluctuare considerat: ma
lor mentes qui ex quotidiana
huius mūdi p̄sumunt ad per
suasionem nostre decepcionis in
stigat. Cūq; nos agere inānia
conspexerit: ea quasi forcia ha
noribz extollit. Et quasi uacuos
masculos loquitur: cū corrupto
res uero per mendacia nos exta
sse gratulatur. Patri ergo in
masculū natum denūciat: qui
huic mūdo cum quem p̄luasit
factū innocentie corruptorem de
monstrat. Hā cū aulibi peccatū ac
superbiam dicat. sensit sicut uir.
quid aliud q̄ natus masculus
in mūdo p̄hibetur? Iure itaq; uir
qui masculū natū nunciat ma
lediatur: q̄ ipso eius nuncio re
probū gaudiū nī corruptoris
indicatur. His ergo sarpture sa
cre maledcōibz discamus. quod a
pud bām iob in uoce maledcōis
inquiramus? ne quem deus pe
nalnera et uerbera remunerare:
lector ei⁹ iuba redargue nō intelligē
presumat. Quia igitur ut dī
q̄ her que in p̄fatione fuerāt ex
quirenda distinximus: uerba ia
historie differentes exequamur.

Caplm tertius tertiū

Post hec aperuit iob os suū: et maledixit diei
suo. Pereat dies in qua natus sū.
Non est negligēde deferendū qd
dicat aperuit os suū. Scripture e
nī sacre ex his que remotius pre
mittit: reuerenter exspectanda
indicat que subiungit. Dicat enī
clausa uascula quid intus habe
ant ignoramus. aperto uero ore
uasculoz quid intrinsecus con
tineatur agnoscimus: ita sēōz
corda que clauso ore occulta si
aperto ore deregunt. Et dī cogita

ciones deregunt. os apue referū
tur: ut intenta mente quali qz
apas ualeamus quid unus con
tueant fellinemus agnoscere:
ac nos meapōs cor meum odo
re recreare. Unde et sublimia pre
cepta dño in monte docturo pre
mittitur: aperiens os suū dixit.
Quānis illic et hoc accipi deceat.
quia tunc os suū in pceptis ape
ruit: in quibz dudū apercerat
ora pphetar. Valde autē colle
ctet intuendū est. qđ dz post hec.
ut inimicū uirtus rei que agitur.
ueracius et qpe sencietur. Denu
cūi rerū uarietas. erudito pig
nor. dolor uulnerū. plualio co
iugis. aduentus amicor declarēt:
qui cadille uestes exclamantesqz
fleuisse. puluere capita cōspersisse
et diu considentes in terra. tacuisse
memorantur. Ac deinde subiū
gitur. Post hec aperuit iob os suū
et maledixit diei suo: ut ipō uide
licet narrationis ordine ppendat.
qz nequaq̄ maledām per impa
cientiam protulit: qui ad maledic
tionis uocem amicas adhuc tacē
tibz erupit. Si cūi ira motus ma
lediceret: audito dampno filiar
ac. cognita morte filior. cūi pro
cul dubio ad maledictionem dolor
excitaret. Sed quid nīc diuti au
diuimus. Aut namqz. Dominus
dedit: dñs abstulit. Iurtū si ira
motus maledicere: salā paulus
in corpore. uel maleuolus a con
iuge maledām inferre potuisset.
Dz qđ tunc mūdi agnouim⁹. Aut
namqz. Loquta es quasi una ex
stultas mulieribz. Si bona acce
pimus de manu dñi: mala qua
re non sustineamus. Post hec
uero declarāt. qz amici uenisse
fleuisse. cōsidē tacuisse. Morqz sub
iungitur: hoc qđ diei suo maledix
isse phibetur. Minus itaqz est in
congruū. ut suspicemur eū multo
uehemētie. multo pulsante ex im
pacientia ad uocem maledictois
erumpere: quē nimirū nouimus
inter dampna rerū. mortemqz filio
rū. inter uulnera corpis. inter ver
ba maleuadentis uxoris. magna
creatoris pecunia hūili mente
reddidisse. Patefiat ergo qua
mente hec quemus dixerit: qui t
tot dei laudes eciam paulus enu
nauit. Neqz eūi postmodū non
paulus superbire potuit: quē et
in passione dolor hūilem obtēdit
Dz eūi certo nouimus. qđ male
dictū scptā sac. phibet: aut recte
aliqū facere dicamus: qz uerum eo
dem sacro eloquio non ignoram⁹.
Faciendū uero est qz scriptura sa
cra duobz modis maledām me
morat: aliud uidelicet qđ appro
bat: aliud qđ dampnat. Aliter q
maledām pfert iudicio iustitie: aliq
iuoe iudicis. Maledām qppe iudicio i
tie ipi primo hoi peccām placuit z eūi
audiuit: maledicta ira in opibus nus.
Maledām iustitie iudicio pferun
eūi ad abrahām dicitur: maledi
cam maledicentibz tibi. Iurtū
qz maledām non iudicio iustitie
sed liuore mendicte punitur: hoc
pauli predicamus āmonemur
qui ait. Benedicite et nolite ma
ledicere. Et rursū. Neqz maledi
ci regnū dei possidebunt. Deus
ergo maledicere dicit. et tamē
maledicere homo phibetur: qz
qđ homo agit malicia mendice:
deus non facit. nisi examine et
mirante iustitie. Cūi uero sā mi
maledictois sententiā pferunt: ni

IIII

ad hanc ex nocto ulcionis sed ex
iustitia examinis erumpūt. Iuc
cūi iudicii dei iudicū aspiciunt:
ex mala foras exurgentia q̄ ma
ledō debeant ferre cognoscunt
ex eo in maledicto non pereant:
quo ab interno iudicio non dis
cordant. Hinc est q̄ petrus in offe
rentem sibi pecunias symonem
sententiam maledictionis inter
sit dicens. Pecunia tua tecū sit
in pdictione. Qui cūi non aut est.
sed sit: non iudicatiuo sed optati
uo modo se hec dixisse significauit
Hinc helyas duobz quinquagena
rys ad se uenientibz dixit. Si hō
dei sum: descendat ignis de celo et
consumat uos. Quoz utrorūq̄
sententia quanta ueritate ratio
ne cōstituat: terminus cause mō
strauit. Nam et symon eterna
pdictione interijt: et duos quin
quagenarios delup uenientes ēla
ma consūpsit. Dirus ergo subie
ctus reprobatur: qua mente
maledictis sententia promitur.
Cū enim et maledicentis innocē
tia pmaneat. et tamen cūi qui ma
ledicitur usq̄ ad interitū maledic
tio absorbeat: ex utrusq̄ partis
fine colligitur: quia ab uno et
eodemo iudice in reum sententia
suscepta iaculatur. Igitur si iob
aliter bā iob iuba pensamus:
non est eius maledictio ex mali
tia delinquentis. sed ex rectitudine
iudicis: non est ira cōmoti. sed
doctrina tranquilli. Qui enim
tam recta maledicens intuitur. nō
prauitatis uitio succumbit: sz
doctrine magisterii impendit.
Vidit quippe amicos eum dāo
re fecisse: uidit uestes consciderse.
uidit puluere capita conspersisse:
uidit consideratione sue paruū
onis obmutescere. Et ut sāis
insperet: q̄ hij qui pspera tpa
lia requirebant: ex compatiōe
mentis ppue cūi tpali fructū ad
uersitate crediderant. Dsperet
q̄ tranlitoria afflictione paul
lū desperate non fierent: nisi p
si desperatā mentem ab spe in
oluntatis interne subtrahe
rent. Et dū erumpit foras in
uocem doloris: uulneratus int⁹
ostendit uirtutem medicamīs
dicens Pereat dies in qua na
tus sum. Quid eūi debet p diē
nationis? nisi omne hoc temp⁹
hūe mortalitatis intelligi? Ad
q̄ dū nos in hac hūe mutabili
tatis corruptione retinet: eterni
tatis nobis incōmutabilitas
non appareat. Qui igitur diem
iam eternitatis uidet: egre diē
sue mortalitatis sustinet. Et no
candū quia non ait. Pereat di
es in qua conditus sum: sed pe
reat dies in qua natus sū. In
die quippe iustitie homo est con
ditus: sed iam in tempe culpe na
tus. Adam eūi conditus: sed cayn
primus natus est. Quid est er
go diei nationis maledicere?
nisi apte dicere. dies mutabili
tatis pereat. et lumen eternita
tis erumpat? Sed quia perire
duobz dicere modis solemus. a
liter eūi perire dicimus. q̄n aliq̄
optamus. ut non sit. et aliter
perire dicimus quādo optamus
ut male sit: hoc qd' de hoc die cti
dicitur. obscuret eum caligo et
tenebrarum amaritudine. liqui
do ostendit. q̄ dies iste nō ita
ut non sit. sed ita pure optatur
ut male sit. Tenebre eūi amari

C. uj.

v

tudine non potest: qđ omñi mō
pdictum penitꝰ nō est. Hoc autem
pe nře mortalitatis non qñq; ita
piarū idꝫ tranſitoriū est ut ma
le sit. sed ut penitus non sit: an
gelo in sacro eloquio attestante
qui ait. Per iuuentem in seculā:
qz tempus iam non erit. Nam
et si pphēta dicat. erit tempus e
oz ineternū: qz per momenta tē
pus defluat. nomine temporis e
oz defluū notauit. ostendens
q; sine oīmō defluū deficiunt: hȳ qui
a tuitionis nře consolatione se
panatur. Quia ergo nře mortali
tatis hoc tempꝰ non ita ut male
sit. sed ita perire ut nō sit: q̄rendū
est quid sit qđ non ita ut nō sit.
sed ita perire optatur ut male sit
Humana eīm anima seu angeli
cus spūs ita īmortalis est ut mo
ri possit: ita mortalis ut mori
non possit. Nam bē uiuere siue
p uitaū seu per supplicia pdit: esse
aliter autem uiuere neq; p ui
taū neq; p supplicia amittit. A
qualitate eīm uiuendi deficit: sed
oīmodo subsistendi meritū nec
moriens sentit. Vt ergo breuiter
dicerem. et īmortaliter mortalis
est: et mortaliter īmortalis. Dū
igitur dies ut pereat optatur. et
paulo post īuoluendus amātis
dine dicat: quē agimus q; ut
sāis diei nomīe exprimere uoluit.
nisi apostatam spīm. qui in nuē
di essencia eterna moriendo sub
sistit? Quem pdicto uite nō sub
trahit: quia in eterno dolore po
situm. seruando mors īmortalis
erungit. qz iam a bēatitudinis
gloria electus adhuc optatur
ut pereat: ut uidelicet temulus
dignus supplicijs. eaā temptādi
licentiam amittat. Is uinitū di
em se exhibet qz per pspera seū
luat? sed in noctis tenebras defi
nit: qz ad aduersa pduxit. Die
namq; ostendebat cum dicerē
in quocūq; die comederitis ex eo
apientur oculi uñi et eritis sicut
dij: sed noctem inualuit eī ad mor
talitatis tenebras pduxit. Dies
itaq; est illata pmissio melioz:
sed nox est exhibita ipā expien
tia calamitatū. Antiquus hostis
dies ēp naturā bene cōditus:
sed nox est p meritū ad tenebras
delapsus. Dies est eī pollicendo
bona humanis aspectibz lucas
se angelū filiat: paulo attestante
qui ait? ipse eīm sathanas transfi
gurat se in angelum lucis: sed
nox est eī mentes consentaneū
erroris tenebris obscurat. Nox
ergo sāis in dolore ppio caulam
cecus humani generis deleus. et
nil speciale omīmodo in specialī
mulcere cogitans. reducat ad q
minū originalem culpe: et cō
siderationē iustitie dolorem tem
peret pene. Videat humanū gen9 VII
unde quo cadit: et dicat. Pereat
dies in qua natus sum: et nox
in qua dictū est conceptus est hō
Ac si aperte dicat. Pereat spes ab
apostata angelo illata: que di
em se simulans. et p missionem di
uinitatis emicuit: sed noctem se
exhibens. lucem nobis nře īmor
talitatis obscurauit. Pereat an
tiquus hostis: qui lucem pmisit
omis ostendit. et pcā tenebras
contulit? qui quasi diem se blā
diendo innotuit: sed usq; ad tene
brosam noctem et impressa mor
talitate pduxit. Sequitur. C Di
es illa uertatur in tenebras.

III

Quasi lucer dies iste menabus hominū? aī prauitas eius persuasio, plpa credicur: er qualis sit intrinseus non uideur. Sed aī iniquitas illius sicut est agnoscatur? dies false promissionis quasi quibusdam sunc uidicj nr̄ oculos tenebris obscurabatur: qr uideret qualis est er merito. talis plpiatur in blandimento. Iu tenebras ergo dies uertatur? quando aduersa intelligimus: eam qui prospera suadendo polluerat. Iu tenebras ergo dies uertatur: quando autaquus hostis qualis est seuerus talis a nobis plpiatur. eam sub blandimento latens? ne fictis, plperatabus quasi er dei lumine illudat: er ueris miseris ad ad pēa tēbras pcahat. Sequitur Non req̄rat eum deus delup: er non illustret lumine. Quis deus sciret er nichilo bona facere potuit: tm nī uoluit p incarnacionis siue misericōī. eam pdita bona reparauit. Duas uero ad intelligēdū se creaturas fecerat: angelicam uidelicet er humanam. Q creaturaq̄ uero sup̄bia paulit: aut ab sancti ingenite trāsiuius fregit. Sed una regnum carnis habuit: alia uero nil infirmū de carne gestauit. Angelus namq̄ solūmodo sp̄us: homo uero est sp̄s er caro. Miserans ergo creator. ut redimeret illam ad se debuit reddere: q̄ in p̄ceptione culpe er infirmitate aliquid contrac habuisse. Et eo alius debuit apostatam angelum repellere: quo nil infirmi er carne gestauit. Unde er rē psalmista cū miser

Lā. iij.

tum reēptorē hoīb; diceret ipsam quoq; causam milcdie expressit dicens. Er memoratus est quia caro sum. Ac si diceret. Quo cor infirma iudic: eo discrete culpas punire noluit. Est adhuc aliud quo er pditus hō repari debuit. er superbiens sp̄us repari non potuit? q; nimirum angelus sua malicia cadit: homine uero aliena prostrauit. Quia ergo humanū genus ad lucem pene tenue redemptoris ad uitam reducitur. apostata uero angelus ad restauracionis luc̄. nulla spe uenie nulla cōuersionis cōdicione reuocatur: dicat̄ recte Non requirat eam deus delup: er non illustret lumine. Ac si apte diceretur. Quia ipse tenebras intulit. tolerer sine fine qd̄ fleat? nec umq̄ lumen pristini status recipiat: q; hoc eam non sualis amisit. Seqū. Obscurent eum tenebre. er umbra mortis. Per umbram mortis. obliuio debet intelligi? q̄a sicut mors interimit uitam: ita obliuio extinguit memoriam. Quia ergo apostata angelus eterne obliuioni tradit̄: umbra mortis obscurat̄. Dicat̄ igitur. obscurent eū tenebre er umbra mortis? id; sic eū error seu cecitas obruat: ut nequaq̄ ulterius ad lucem penitentie. p diuinū respectus memoriam resurgat. Sequit̄ Ocuper eū caligo: et ūoluatur amaritudine. Quasquus hostis nequitie siue uitaalis astrictus. aliud ē qd̄ nūc patit̄: aliud qd̄ in fine patit̄. Quia enī a luas īime ordine cadit: nūc semetp

VII

lium meruleas erroris caligie
confundit. Sed post hoc amaritudine inuoluitur: qui a cre
rito spontanee caliginis eterno
gehenne tormento cruciatur. Di
cat g. is qui serenitatem lucis
intime podit: quid est qd' aute
extremū supplicii tolerare. Oc
cupet eū caligo. Dubitatur e
tiam. que illū pena subsequēs
etiam sine termino deuastat. In
uoluatur amaritudine. Que
quippe qd' inuolutū est. finem
sui quasi nullū indicat: qr sic
non ostendit quo incipit: ita ñ
deprehendit quo desinat. Inuolui ergo
amaritudine anaginus hostis
dicit: qr superbie eius supplicia ñ
solum oīmoda sed etiam infini
ta parantur. Que videlicet ei
pē aute illatū accepit: cū distric
ad extremū iudicii iudex uenit.
Unde et bene subditur Nocte
illam tenebrosus turbo possideat
Harpaū quippe est. Ds manife
te uenient: deus noster et non
silebit: ignis in conspectu eius
ardebit: et in circuitu eius tempe
stas ualida. Tenebrosus ergo e
go hanc noctem possidet: qa
apostatam spīm a conspectu dis
tricti iudicis ad eterna supplicia
a patenda illa memorata tempestas ra
pit. Turbine ergo nox ista pos
sidetur: qr superbā eius cecitas
districta examinatione parat.
Sequit Non cōputetur in di
ebus anni: nec numeretur in me
sibz. Annū predicationem sup
ne gratie non incōuenienter am
pimus: qr sicut in anno cōgre
gas diebz tempus pficitur: ita
in supna gratia uicenū multa
pliciter uicta completur. Dotest

p annū etiam mutando intelli
gi redemptoz: qr sicut ex diei
multitudine annus ducit: ita
ex collectione bonoz oīm ulla cle
toz īmmerabilis uniuersitas
expletur. Hinc namq; annū per
fecte multitudinis plagas pdi
cat dicens. Spūs dñi sup me.e
o qr dñs unxerit me: ad annū
nandū mansuetis misit me. ut
medear contritis corde: et pdicā
rem captiuis indulgentiam. et
clausis apertionem: ut predicem
annū placabilem dñi. Annus
eū placabilis dñi predicat: eū
sacura plebs fideliū uenturas lu
mine illustranda predicatur. Q
nero p dies. nisi singule queq;
electoz mentes? quid p mensles.
nisi multiplicate eoz ecclesie q
uniam catholicam faciunt deligi
mantur? Illa ergo nox non com
putatur in diebz anni. nec nume
ratur in mensibz: quia antiqui
hostis superbie huc tenebris pre
clus. aduentū quidem redemptio
ris conspicit: sed nequaq; ad me
niam eius clās redit. Hinc eū
harpaū est. Nullq; eū angelos
apprehendit: sed semen abrahe
apprehendit. Dcirco namq; re
demptor ñr non angelus sed ho
mo factus est: qr hoc potuit dubio
sacere debuit qd' redemit: ut et p
dictū angelū non apprehendendo
deseruiret: et hominem in semet
ipso apprehendendo repararet.
Possunt etiam dies hij qui in e
terna luce pmanent angelici spi
ritus: mensles autē eoz ordines
et dignitates intelligi. Singuli
eū quiq; spūs qr lucent. dies si
Sed qr certas quibusq; dignita
tibz distinguūtur. ut alij archā

alij dñacones. alij primapatus.
alij pātes sint: pō hac ipa dis
bucone agminū mentes uocant.
Sed q; antiquus hostis nequaq;
ad meritū lucas. nequaq; ad or
dinem supnor agminū reducat:
ner in diebus anni ner in mensib;
numerat. Sic quippe illū pena
de supbie crimis grauat: ut ultra
ad illa claritatis lucime agmina
supna non redeat. Nequaq; iam
stantib; lucas dignitatib; admis
cetur: q; tenebraril suar merito
semp ad ima deprimitur. Quia q;
ab illa patrie celestis frequentia
exlsors in pretiū pmanet: recte ad
huc subiungit. Dic nox illa so
litaria ner laude digna. Nox illa
solitaria efficatur: q; distinctione
pena. a frequentia supne pā
sepatur. Ad' tamen intelligi et
aliter potest: ut nideliter homine
quem sibi sociū ad pditionē fece
rat. amittat: et solus cū suo cor
pore hostis pereat: dū multos
quos destruxerat redemptoris g̃
na reformat. Solitaria ergo nox
efficatur: cū subtrahas eis qui eā
sunt. solus antiquus hostis eter
nis ignib; gehenne manapatur
Bene autem dic̃: nec laude dig
na. Cum cū humanū genus er
roris tenebris pressū deos lapides
crederet: per hoc q; ydolis seruie
bat. quid aliud q; seductoris sui
facta laudabat? Unde bene per
mutū dicatur. Damnus q; nichil
est ydolū: sed que īmolant gētes
demonib; īmolant. Qui ergo y
dolor ueneratione prostrati sūt.
quid aliud q; noctis tenebs lau
dauerunt? Sed ecce iam cernim?
q; nox illa non esse laude digna
cognoscatur: cū a redemptō hūa
no genere ydolor uenerado repro
batur. Et solitaria nox illa reli
quitur: q; cū dampnato apostata
spiritu. ad tormenta nō tran.
Sequit. Maledicant ei q; ma
ledicunt diei: qui parati sunt sus
citare leuiathan. Si tranclatione
ueteri ita non dicatur? sed male
dicat eam qui maledixit die: qui
capturus est grandem cetū. Qui
bz uerbis apte ostenditur: q; a sēo
rum in fine mūdi uentura ana
xpi pdicatio prenūciatur. Maligni
namq; spūs qui p meritū nox ē.
diem se mundi in finem similat:
cū se quasi deū hominibz ostentat:
cū claritatem sibi diuinitatis fal
laciter tribuit: et supra omne se
q̄d deus uel dicit uel colit extollit.
Noctem igitur maledicat qui ma
ledicat diem? q; ille nūc eius ma
ligna destruit: qui illustratione
aduentus sui tunc etiam potes
tatem eius fortitudinis extinguit.
Ubi et bene subiungitur: qui cap
turus est grandem cetū. Huius
cū cete fortitudo in aquis capit:
q; antiquus hostis uerbi diuini bap
tismi sacramento supatur. Sed
q̄d tranclatione ueteri de auctho
re oīm dic̃: hoc tranclatione
hac que ad nos ex hebreo ē aris
bico q; sermone diuinata. de elās
eius angelis memoratur. De
hys namq; dic̃. Maledicant
ei: qui maledicunt diei. Diem
se quippe iste superbiens spiritus
obtenebrare etiam angelicas pote
statibz uoluit: cū se sup ceteros
quasi in potentia diuinitatis
extolleus. cor posuit se ad interi
tū legiones traxit. Sed hūi nimi
rū qui in auctore suo humili cor
de placerūt quam erroris eius noc

rem inesse conspicerent. die clarietatis illius de semetipsis hui
us sentiendo calcauerunt? qui
nūc nobis doli eius tenebras in
dicant: et q̄ sit illius despiciēda
ficta claritas demonstrant. Di
cat ergo de tenebrosa nocte que
humane infirmitatis oculos
caudit: maledicant ei qui ma
ledicit diei? idz illi cū spūs
erroris eius tenebras dampnā
do deuitaent: qui magnitudinē
claritatis illius iam ab error
dio fictam uident. Hū autē ch
ditur ¶ Qui para sūt sustine
re leuiathan. Leuiathan q̄ppe
interp̄tatum dr addimentū
cor. Quor salus nisi hominū?
Recte autem addimentū cor
dicit? quia postq̄ prima culpa
mala suggestione inualuit: hāc
cotidie augere grauioribz pūis
sionibz non desistit. Vel certe p
exprobrationem leuiathan no
catus est: idz addimentū ho
minū dictus. Eos namq; in pa
diso īmortales reperit: sed di
uinitatem īmortalibz p̄mittē
do quasi eis aliquid ultra q̄ e
rant se addere spospondit. Dz
dum blande non habuit se da
turū p̄hibuit: callide et habita
subtraxit. Vnde et eundem leu
iathan una p̄phēa describit dicēs
Sup leuiathan serpentē uecte:
sup leuiathan serpentē tortuo
sum. Leuiathan quippe iste ī eo
qd' se addere hominī spondit. tor
tuosis ad eū sinibz inrepsit? q̄a
dū falso īpossibilia p̄mittit: ue
re et possibilia sustulit. Vecte
dū nobis est: cur qui serpentē
direxit. tortuosū q; illico subiu
gebat. sup posuit uectem? nisi
forte q̄ in serpentis tortuositate
fluxa mollities? in necte autem
est dura rigiditas. Vt ergo
hunc et durum signaret et mol
lem: et uectem nomināt et serpē
tem. Durus quippe est p malī
tiam: mollis p blandimenta.
Vectis ergo dicit. q̄ usq; ad nec
patet: serpens autem q; se per
insidias molliter infundit. Sz
hūc leuiathan etā angelor spi
ritalis nūc in puteo abissi clausū
premūt. Vnde scriptū est. Vidi a
gelū descendentem de celo. habē
tem clauem abyssi et catenā
magnam in manu sua? et ap
prehendit draconem serpentem
antiquū. qui est dyabolus et sa
tanas: et ligauit eū p annos
mille. et misit eum in abyssum
Quem tamen in mūdi fine ad
aperta certamina reuocant:
et uoci contra nos in suis mini
stris laxant. Vnde illic turbū scrip
tū est. Cūq; completi fuerint mi
lle anni: soluetur satanas. Il
le enī apostata angelus q̄ tam
conditus fuerat ut angelor ce
teris legionibz eminēret. tam tū
p̄uidendo sucubuit. ut nūc stāda
lum angelor draconi subtractū
sit: q̄tinus nec nūc ad ualitudinē
nostram eis ministrantibz reli
gatus lateat. nec tunc ad p̄bā
dionem nr̄am eis relaxandus?
totus se sinus contra nos mini
stris soluens exerceat. Quia ergo
hūj elā spūalis superbū apostā
tam cōp̄imūt. qui humiles
hunc sequi noluerūt? ipsis q; ad
ministrandis dispensatur. ut ad
intentionem aperta certaminis
destruendus fundatis q̄q; re
uocetur; dicat? rē. Qui para

a sunt subtractare leuiathan. Da
ñi hostis callidus ad aptã bella
uerdñi subtractus est: quomõ quo
ñidiam uentes nox ista nũc late
ter obscuret insinuet. Sequitur.
Obtenebrent stelle caligine ei⁹
In scriptura sacra stellarũ nomĩe
aliqñ sanctor virtutes que in hui⁹
uite tenebris lucent: aliqñ uero p
pcepta ñra facto demonstrãt. qui
bona que faciunt ad prpiendas
laudes hoĩbz ostendunt. Si enĩ
rette uincentes stelle non essẽt: ne
quaq; paulus discipulis diceret.
In medio nacionis prue et puer
se: inter quos lucetis sicut luminã
ria in mũdo. Hursũ si inter eos q̃
rẽa agere uidentur. quidam de ac
tione sua retributionẽ fauoris hu
mani non quererent: nequaq; stel
las iohãnes ruere a celestibz uidet
dicens. Vidi draco cauda sua: et ter
tiã partem stellarũ. Draconis
ẽ caũda stellar ps trahitur: q̃a
terrena pstasione auaricie q̃dã q̃
uident lucere rapiunt. Stellas nã
q̃ in terra trahere est: eos qui in
tendunt studio uite celestis inhęrere.
et amore terreno iniquitate apa
rentis inuoluere. Huic namq; nõ
nulli qui ante humanos oculos
uelut magnus opibz lucent. Sed
q̃ hęrẽpa opa a mũdo corde non
prodeunt. capta in occultis cogi
tationibz noctis huius tenebris
obscurantẽ: qui sepe ea que mun
do corde non faciunt. etiam opa
mittunt. Quia ergo nox pre
ualere pmittẽ. q̃n et inter bona
opa cordis intentio tũme mũda
tur. dicatur ẽe: obscurent stelle
caligine eius: id⁹ contra eos qui
ante humanos oculos quasi bo
nis opibus splendent. malicia ã

aqui hostis obscura p̃tendat:
et hoc qd̃ ante humana iudicia
a sũpleratur. lumen laudis de
ponant. Caligine quippe noc
tis obscuramur. cũ cor uita a
pero errore confundit: ut nimi
rũ tales etiam foras in actione
appareant: quales apud semet
ipsos intus diuino patẽte iudi
cio non formidant. Sequitur.
Exspectet lucem et non uide
at: nec ortũ surgentis aurore.
In ew⁹ uentus dicit. Ego cũ lu
mĩdi. Dicit autem ista eadem red̃p
tor noster una pson est cũ con
gregacione bonor. ipe namq;
caput est corpis. et nos huius
capitis corpus: ita tamq̃ hostis
una pson est cũ aĩdra
collacione reprobor: q̃ ipe eis
ad iniquitatem quasi caput
p̃minet. Illi autem dñi ad per
uersa deseruiunt: uelut subiũc
tum capiti corpus inhęrent. q̃
Qd̃ ergo de hac nocte id⁹ anti
quo hoste dicat. Exspectet lucẽ
et non uideat: nisi qd̃ sũe non
nulli qui fidem quã opibz destru
unt. teneri se sermonibz oĩdiũt.
De quibz per paulũ dicit: qui
a confitentur se nosse dñm: factis
autẽ negant. Illi nimirũ aut p̃
ua sunt que faciunt: aut recta
opa non recto corde sectant. Nõ
enĩ de suis opibz retributiones
ppetuas sed transitorios fauores
querũt: et ea men q̃ quasi recte laudari
se audiunt. esse se uerace⁹ credũt
arbitrant. Et quanto se ex mi
nor estimacione inreprehensibi
les putant: tanto diem districti
iudicij securius exspectãt. De
quibz bene p̃ ꝑphetam dicit. Ve
desiderantibz diem dñi. Quibz:

idẽ

diguũ ẽ ut ad corp⁹ eius. ad ũquos q̃q
diuert. Qa ignis redẽptor hũani generis
lux est: qd̃ est qd̃ de hac nocte dicatur.

x

beatus iob dicitur senectutem
perfert: prediccius studio non op
tatus uoto dicens. Exspectet
lucem et non uideat. Nox quip
pe illa uidebit tenebrosus hostis
in membris suis lucem exspectat.
et non uidet: qz uel hij qui fidem
sine opibz retinent. cum pro eā
dem fide in extremo iudicio sal
uari se posse confidit. spes eo
rū frustrabitur? qz hanc uitiem
do demolita sunt. quam confidē
do tenuerūt: uel hij qui pro hu
mana laude in bona actione
se exhibent. quasi iā aduenientē
iudicē remunerationē bonoz op
erum sperant? quia dū per ī ol
tentationē facūt. laudis iam p
miū ab humano ore receperūt.
ueritate attestante que ait. A
men dico uobis: receperūt mer
cedem suam. Ubi et bene subdit
Nox oriens surgentis aurore.
Aurora quippe ecclia dicitur: q
a pcoz suoz tenebras ad lucē
iustitie pmittitur. Unde et hāc
sponsus in canticoz canticoz mi
ratur dicens. Que est ista que
progreditur quasi aurora con
surgens. Quasi aurora quippe
elōz surgit ecclia? que pristinas
tenebras deserit: et
sole in noui luminis fulgorē cō
uertit. In illa igit̄ luce que ī dis
tricti iudicis aduentu mirātur.
corpus dampnati hostis ortū
surgentis aurore non uidet? qz
ī districtus iudex ad retributio
nem uenerit: miquus quisq; tu
oz caligine mentis oz pressus. qñ
ta claritate sca ecclia in eternū
oordis lumen surgat ignorat.
Tunc namq; elōz mens in al
tum rapit̄. ut diuinitatis radi
is illustretur? et quo eius respec
tu pfundatur: eo ultra se grauā
thoz uulnere iubilauit. Tūc sā
ctā ecclia plene aurora fit: ī qua
tantus atq; ignorantie tenebras fugientis amictus. In iudi
cio ergo adhuc aurora est sed nō
regno dies? qz et si iam ī retribu
tione corpis uidere lumen in
iudicio inchoat: eius tamen ui
sum plenius in regno consūmat.
Oriens itaq; aurore est exordiū
clarescentis ecclie? quem uidere re
pbi nequeunt: qz a consortiū dis
tricti iudicis malozū suoz pondē
ad tenebras pressi parantur.
Unde rē per pphetam dicit. To
latur impius: ne uideat gloriam
dei. Hinc est qd' de hac aurora p
salmista dicit. Abscondes eos
in abscondito uultus tui: a con
turbatione hominū. Electus et
quisq; in iudicio p interni uisū
in uultu diuinitatis absconditi
dū reprobor foris exactas distric
ta ī aduersione iustitie repulsa
turbatur. Ad' etiam ad presens
non incōuenienter accipimus:
si sūctoz corda subtilius indagā
mus. Arrogantes nāq; et hypo
crite bonoz facta extrinsus aspi
ciunt. eos qz in factis suis lauda
ri ab hominibz aguoscūt. eoz q; ce
lebre nomen miranf? et q; pro
bene gestis laudes sūsapiant vi
dent: sed quanto studio ealdem
laudes fugiant non uident. Ap
ta eoz opa consideranf: sed q;
sola spe intima het operantur ig
norant. Qui etī uera luce iu
stitie clarescunt. prius a tenebris
interne intentionis īmutāntur:
ut obscuritatem mentis terrene
appetitionis plene deserant? et

corda sua ad cupne lucas delide
na pfecte cōuertant: ne cū alys
appareat lucadi. Sint sibimet ob
scuri. Arrogãces ergo q bonor
facta consideranr: corda non pe
nsant. Mirantur unde laudem so
lis ualeant non unde metus ad
iustiae lumen surgant: et quasi
orti cū surgentis aurore uidere nel
int: q internacõe religiose nuc
tis considerare contempnũt. Do
ceat ergo sanctus uir gracia pro
pheta spūs plenus unde pdiã
redemptore uenturi conspicere:
eius q occasus campus p uerba
hec quasi exoptatus qualitate
pphetae: ut dicat. Exspectet lucē
et non uideat: nec ortū surgentis
aurore. Iudea quippe lucē exspec
tauit. et non uidit: q humanā ge
neris redemptorem uenturū qui
dem pphetando sustinuit. sed ue
nientem nūme cognouit: et quos
ad spem apuit meatus oculos.
ad pūcaam lucis clausit. Nec et
surgentis aurore ortū non uidit:
q infirma illa scē ecclie primor
dia uenerari contempsit. Dūq
hanc labefactari suor morabr ar
bidit: ad que forsan pueniret ig
norauit. Sed quia de infidelibus
loquens iniqui capias mēbra i
nocuit: ad ipm rursum iniquo
rū caput uerba cōuertit dicens.
Quia non conclusit ostia uen
tris qui portauit me: nec abstu
lit mala ab oculis meis. Ad'v
nitaq hominū uenter est mris:
hoc uniuerso hūano genere cra
ter hīatio ulla cūma padisi. Ex
ipa uastaq hūanū genus uelut
ex uētre pdyt: et qi ad incrementa cor
pis sic ad augmenta pagis foras e
mittitur. Ibi corpao nīa coaluit: ubi

origo holim hō p̄m habitauit. Sz
hui uēs ostia spēs apuit: q pfundi
ōe callida i corde hois mādatū celeste
dissoluit. Hui uēs ostia spēs apuit:
q multa lupus mōtas clausit mē
bris irrupit. Satis igitur uri pe
na quam toleraf. ad culpā nr̄
nos oculos reducat: doleat hoc q
tenebrosa nox id z quasi hostis
obscura suggestio hūanis meni
bz inculit: doleat hoc q suggel
noui callidi hūana mens i sua
decepaone consensit et dicat.
Quia non conclusit ostia uen
tris qui portauit me: nec abstu
lit mala ab oculis meis. Nec
moueat q non conclusisse que
ratur: quem aperuisse padysi ia
nuam detestatur. Non conclusit
eū dicat apuit: et mala nō abs
tulit irrogauit. Quasi auferre
eū si quieuerit: et quasi claudēr.
si ab irrupaone cessauit. Dēlat
namq de quo loquit: et pendit
q prauo spiritu quasi lucra no
bis dedisse fuerat si caupua nō
intulisset. Sic nos de latronibz
loquimur: q capas suis donā
uerim: si non ablatulerint. Libz
her ab mēdacaone repetere: ac
q ex eo qd' in ulu pūs uite re
cognouimus mōlue retractare.
Beatus iob considerans pōs
se q a mentis statu succubuit
genus humanū. quanta in rebz
psperis fiducia sublenetur. uel
quanta ex aduersis pturbaōe
frangatur: ad illū quem habere
in padiso pōtuit. incōmutabili
tatis statum mente recurrit: et
mortalitatis lapsum p prospe
ra aduersa uariantem q despica
bilem cernens: maledicendo dela
psum dicēs Pereat dies i qua

Ca. vij.

natus sum: et nox in qua dctm
est conceptus homo. Quasi di
es quedam est: aī mundi hui9
psperitas arridet. Sed dies iste
in noctem desinit: q9 sepe qualis
psperitas ad tribulacionis tene
bras pduat. Hunc psperitatis
diem, pheta diem, phetā despe
rat: cum dicebat. Diem hoīs
non concupiui. ai sās. Hāc tri
bulacōis noctem, postremo in
carnacionis sue qe passiuī se
dūs nūcupabat: cum p psalmistā
quasi ex pīcno diceret. vsq; ad
noctem transpuerīt me reues
mei. Poterat autē per diem. pīa
delīcio. p noctem uero ceca cas
uenas intelligi: per quā se hō
peccatur in culpe ppetracione pro
sterni. Optat igitur pire diem: vt
omne qd' blandiri culpa extinc
uigore iustice inchoante destru
atur. Optat etiam pire noctem:
ut qd' ceca mens etiam per cō
sensū ppetrat: aīa diuersione pē
tencie extinguat. Sed querendū
nobis est: aut in die homo nat9
diat. in nocte conceptus. Scrip
tura sacra trib9 modis hominē
appellat: sal9 aliq̄n per naturā.
aliq̄n per culpam. aliq̄n per in
firmitatem. Homo quippe in ea
pte per naturam diat: sicut sēp
tū est. Facamus hominē ad y
maginem et similitudinem nr̄am.
Homo per culpam: sicut scriptū
est. Ego dixi dij estis et filij excel
si omnes: nos autem sicut hoī
nes morietis. Ac si apte dicat: si
cut deliquentes obitis. Unde et
paulus ait. Cū sit inter nos ze
lus et contencio. nōne carnales
estis? et secm hominem ambula
tis? Ac si dicat. Qui dissoꝛdes mē

tes ducatis? nōne adhuc et re
prehensibiles humanitate pecnāt?
Homo p īfirmitatē: sicut scriptū
est. Maledictus qui spem suam po
nit in homine. Ac si apte diat:
in infirmitate. Homo ergo in di
e nascitur. sed in nocte conceptus
q: nequaq̄ ad delīcionem pīa
rapitur: nisi prius p uoluptatis
uenas tenebras infirmetur. An
te eīm ceca in mente fit: et post
modū se reprobe delīcioni sub
sternit. Dicat ergo. Pereat dies
in qua natus sum: et nox i qua
dictum est conceptus est homo.
id' peat delīcio que in culpa ho
minem rapuit: pereat in eam
uenas infirmitas: que usq; ad
tenebras prauo consensus exten
dit. Homo eīm dum blandimen
ta delīcionis caute non pspicit:
ceca in noctem nequissime p
petracionis ruit. Sollerter ergo
iugulandū est: ut cū blandim̄ cul
pa inchoat. ad quantū intrinse
cus trahatur agnoscat. Unde
et apte subdit. Dies illa uer
tatur in tenebras. Dies quippe
in tenebras uertitur: cū culpa
delīcionis in ipō exordio ad p
petracionis finem rapiat uidetur
In tenebris diem uertimus: cū
nosmetipos districte punientes.
ipa delīcionis prauo blandime
ta p districta penitencie lamēta
crucamus: cum fletu insequi
mur. quicq̄d in corde mali ex de
līcione peccamus. Quia eīm
fidelis quisq; cogitaciones in u
dicio exquisitus iudicat nō ignorat.
paulo attestante qui ait. inter
cogitacionem accusā
cē. aut etiam defendentē: cum
ipm interioris discussionis. ante

xvij

udiciū negligenter examinat?
ut districtus iudex eo iam trāquil
lus ueniat: q̄ reatū suū quē dis
cutere appetat. iam pro culpa pu
nitū cernit. Vnde et rē subiūgit.
Non requirat eam deus deliq.
Requirit deus que iudicando dis
cutiat: non requirit que ignoscen
do in suo iam iudicio ipunita de
relinquat. Hic magis dies idz hec p
cata delatio a dño non requirit:
si aīa diuersione spontanea puni
at: paulo attestante qui ait.
Si nosipsos diiudicaremus: nō
utiq; a dño diiudicaremur. Ecce
ergo diem nīm requirere est: cō
tra mentem nrām subtiliter in
iudicio oīne qd de culpa gratula
tur. indagatur. In qua scz requi
sitione illū tunc seuerius putat.
quem sibi nūc mollius pepercisse
deprehendit. Bene autem sequit
Et non illustret lumine. In
iudicio namq; dñs apparens: oē q̄
nūc retorquet lumine illustrat.
Quasi enī sub quadam obscu
ritate tegatur: quicq; tunc i me
moria iudicis non reuocatur.
Scripī quippe est. Omnia aūt
que arguūtur: a lumine manu
festantur. Quasi quedam tene
bre p̄ta penitentiū absconditē:
de quibz p̄phetam dicit. Beati
quoz remisse sunt iniquitates:
et quoz tecta sunt p̄ta. Quia
ergo omne qd tegitur. uelut in
tenebris occultatur: in die extre
mi iudicij non illustratur lūine.
qd non discutiatur ulcione. Ac
namq; nros quos tunc iuste pu
nire noluerit: ipa sibi aliquo
modo sacens diuina miseratoz
dia abscondit. In lumine uēo
ostendit: quicq; nūc in consp̄ctu
omniū demonstratur. Hic ergo
dies uerū aut in tenebras: ut u
delicet omne qd deliquim? nos
per penitentiam ferāmus. Hic
ergo diem dñs non requirat. et
lumine non illustret: ut saltz
nobis culpam nīam ferendo:
ipse hanc extremi iudicij aīad
uersione non incurrat. Ipe au
tem iudex uenturus est: qui aīe
ta penetrat. cuncta p̄strugit.
Qui quia ubiq; est: locus quo
fugiatur non est. Sed q: correp
tionis nūe flendo placatur. sol
ab illo locū fuge inuenit: qui
post p̄petratam culpam nūc le
ti in penitentia abscondit. Vñ
et apte adhuc de hoc delationis
die subiūgitur. Obscurēt eū
tenebre et umbra mortis. Die
p̄sēs tenebre obscurant: qū de
lationem mentis inflicta pe
nitentie lamenta transuerberāt.
Dolluntur etiam p tenebras occul
ta iudicia deligunt. In luce nā
q: qd uidemus agnoscimus?
in tenebris uero aut oīno nil
cernimus: aut incerto tactu ca
ligamus. Occulta ergo iudicia
quasi quedam ante oculos nos
tros tenebre sunt: q: p̄scrutari
nequaq̄ possunt. Vnde et de eo
scripī est. posuit tenebras la
tibulū suū. Et quia absolui ī
meremur agnoscimus: sed p
ueniente nos diuina gratia.
per eius iudicia occulta libera
mur. Diem igitur tenebre ob
scurant: aī flendo ire delicta
onis gaudiū ab illo iuste ani
maduersionis radio. insanum
bilia eius iudicia misericordi
ter occultant. Vbi et apte sub
iūgitur Et umbra mortis.

In scriptura eñ sacra umb' mor
tis aliq̃n obliuio mentis accipi
tur: aliq̃n imitacio dyaboli: a
liq̃n mors carnis. Umbra enim
mortis aliq̃n obliuio mentis ac
cipitur: q̃ et ut supius diximꝰ
sicut mors hoc qd' interfitꝰ ag
ut non sit in uita: ita obliuio
hoc qd' intercepit agit ut nõ sit
in memoria. Unde ꝛ̃ē q̃ iohes
hebredꝰ ꝑlo eñ cuius obliõ fu
erãt deñ pdicare uenichat: per
zachariãm dicit. Illuminare
his qui in tenebris et in umb'
mortis sedent. In umbra enim
mortis sedere est: a diuina amo
ris notitia in obliuione lassesce
re. Umbra mortis imitacio anti
qui hostis accipitur. Ipe eñ qa
mortem mundi mors uocatur:
iohãnes attestatur qui ait. Et nõ
mem illi mors. Per umbrã igit
mortis eius imitacio designatur:
q̃ sicut umbra tunc qualitatẽ
corpis ducitur: ita actiones im
quoꝝ de spẽe imitacionis eius
exprimuntur. Unde ꝛ̃ē plagas eñ
gentales ꝑlos in antiqui hostis
cernere imitacione defecisse. eos
q̃ ad uerã solis ortũ resurgere q̃
certo futura considerat. quasi ex
preteritis narrat dicens. Sedẽ
tibus in tenebris et in umbra
mortis. Lux orta est eis. Umb'
ergam mortis mors carnis accã
pitur: q̃ sicut uera mors est q̃
anima sepãtur a deo: ita umb
ra mortis est qua caro sepat
ab aĩa. Unde ꝛ̃ē uoce martirũ
p̃. ꝑhibetur dicit. Humiliasti nos
in loco afflictionis: et operuit
nos umbra mortis. Quos eñ
constat non spiritu sed sola ca
ne ẽ mori: nequaq̃ se uera mor
te sed umbra dicit mortis ope
ri. Quid est ergo q̃ beñs iob
ad obscurandũ diem prauẽ de
lacionis postulat umbrã mor
tis: nisi q̃ ad delenda pcta ante
dei oculos dei et hoĩnũ mediato
rem requirit: qui solam p nob
mortem carnis sustinuit. et uerã
mortem delinquẽñ per umbrã
siue mortis deleuit. Ad nos quippe
uenit: qui in morte spũs carnisq̃
tenebamur. Umbrã ad nos suam
mortem detulit: et duas mtes q̃s
reperit soluit. Si eñ ipe uerãq̃
sustinuit: nos a nulla liberauit.
Sed umbrã misericordie accepit: q̃
nulle utrãmq̃ dãpnatur. Sipla
suam duple mtẽ contulit: et du
plam mtem morieñs subegit.
Unde et nõ ĩmerito uno die in se
pulchro et duabꝰ noctibꝰ tenuit:
q̃ uidelz lucem siue simple mor
tis tenebris duple mtẽ mortis
aduĩxit. Qui ergo solam pro
nobis mortem carnis accepit.
umbrã mortis ptulit: et a dei o
culis culpã quam tenuis abs
condit. Dicat̃ igit̃ recte Obs
scurent eñ tenebre et umbra mor
tis. Ac si apte diceret. Ille ueniat:
qui ut a morte carnis et spũs de
bitores eripiat. mortem carnis
non debens soluat. Sed q̃ nul
lũ peccatũ dñs inuleñ relaxat.
aut eñ nos hoc fiendo insequi
mur. aut ipe iudicando: restat
ut ad emẽdacionẽ suam semp
mens solleuet inuigilet. In quo
ergo sibi quisq̃ misericordie sub
uenire consideret: hoc uetelle ẽ
ut conficiens cergat. Unde et ap
te subũgit Obcaupet eñ caligo
Qua eñ in caligine oculus ob
scundit? ipsa p penitenciã mẽ

as nīe cōfusio caligo nōiatur
nā sic̄ ceca caligo nebulosa cōge
ne obscurat diem: ita cōfusio p
turbatis cogitatiōnib; obnubilat
mentem. De qua p quēdam dicit
Est cōfusio adducens gloriam
Cū eīa ad mentem male gesta pe
nitendo reducimus: graui mox
merore cōfundim̄. Obstrepit ma
nimo turba cogitatiōnū: merore
contrist: aurietas deuastat. In e
ipsa mens uerū: et quasi quo
dam nubilo caliginis obscurē.
Hec namq; caligo cōfusionis.
cor mentem salubriter oppresse
rat: quibz paulus dicebat. Que
eīa fructū habuistis tunc i illis
in quibz nunc erubescitis? Hunc
ergo pēa diem caligo occupet: ad
z blanditiemtā nequitie. afflicti
o penitentie. digno merore plan
gat. Unde et apte subiūgit. In
uoluat̄ amaritudine. Dies eīa
amaritudine nōluit: eā ad cog
nitionem mentis reducit. pēa
blanditiementa crucians penitē
tie sequitur. Diem amaritudie
nuoluimus? eā prauе delectatiōis
gaudiū que supplicia sequant̄
aspicimus: et aspis hoc fletib;
arridamus. Quia eīa hoc qd'
nuoluē. et latere omīs pas opi
nat. Nuoluit dies amaritudine
operatur? quatin? que mala in
correctis imminent. ex omīi parte
quisq; conspicat: et uoluptatū
sue lasciuiam. tristicie lamētis
tegat. Sed si diem quā pēa delec
tationem dirimus cor impeni
tentie audiū?: ut uidelz arridā
tes fletus expiem. q̄d? delecta
tus p negligentiam animus de
linquit? quanta aīaduersione
penitentie huius diei nox terre
na est. uidelicet ipe iam consensus
ad culpam? Sicut eīi minoris
culpe est eī carnaliter mens i de
lectatione rapie. sed tamen delectā
tioni sue per spiritū reluctat? ita
grauioris et plene est nequicie
ad pēa illecebram non solū delec
tatione praebere: sed etiam consensu
famulari. Tanto igit̄ animum
nu penitentie mens a pollutio
ne tergenda est: quanto se p con
sensū cōspicat sordidius inquinatā. Unde et apte subiungitur.
Noctem illam tenebrosis tur
bo possideat. Quasi eīi quedā
turbo tempestatis est: conscientie
spūs meroris. Nam dū pēam
quisq; quod gerat intelligit. dū
prauitatis sue nequitiam sub
aliter pensat. merore mentē ob
nubilat: et quasi caligo serene
tatis aere. omnem in serenquil
litatem cordis penitentie turbi
ne deuastat. Nisi eīi recognoscē
tem se aīam ille turbo contereret:
nequaq̄ ipsa erecta duraret. In spū
nichementi contteres naues charsis. Charsis quippe exploratio
gaudij dicit. Sed eī uehemens
penitentie spūs mentem occupat
omnem in ea exploratione repre
hensibilis gaudij prurbat? ut
nichil ei iam nisi flere libeat: ni
chil nisi q̄d se ire possit attendat
Bonum namq; ante oculos illius
districtionē iudicis: huic meritū
culpe. Conspicat quo supplicio
digna sit. si poenis pietas desit:
que p lamenta pēnā ab eterna
ruere pena consueuit. Spūs?
ergo uehemens charsis naues
conterit: eī ius compūctionis
nauda mentes nās huic mūdo
quasi mari dedimas salubri ero

re confundit. Dicat igit̃ Nocte
illam tenebrosus turbo possideat:
ꝺz ꝓpetuacõe culpe non blandi
menta secure quietis foueant: sz
pie deflentes amarando penite
et errũpat. Sciendũ uero est: qꝛ eã
pẽã impunita relinquimus. a noc
te possidemur. Cũ uero hec aĩad
uersione penitẽtie plectimus: tu
murũ nos noctem quã fecimus
possidemus. Sed nunc pẽam cor
dis sub iuris nri possessione red
atur: si eã iugiter reprimatur. bñ
et diuina uoce capi praua cogi
tanti dicit. In foribz pẽam tuã
adest: sed sub te erit appetitus
eius: et tu dñabris illius. In
foribz quippe pẽam adest: cũ in co
gitationibz pulsat. Cuius appe
titus subter est. cui homo dñat:
si cordis nequitiã inspecta eã
premitur: et prius ꝙ ad duritiã
relabat. reluctanti mente subiuga
tur. Vt ergo delictũ suũ tetus a
nim⁹ lugeat. et culpe tyrãnidẽ
sub iure suo penitendo refrigat:
dicatur recte Noctem illam te
nebrosus turbo possideat. Ac si
apte diceret. Ne captiua mens
culpe seruiat: culpam a penitẽ
tia liberam non relinquat. Et qꝛ
qd' flendo insequitiã. nequaꝙ no
bis a uenturo hoc iudice obtia e
ri speramus: bñ subdit. Nõ
computet in diebz ãni: nec nu
meretur in mensibz. Illũ tetus
nãe annus tũc pẽtatur: quãdo
apparente eterno iudice tẽe ecclie
pegrinatiõis tẽe nre cõplet.
Tunc laboris sui remuneratio
nem recipit: cũ expleto hoc bel
li tẽe ad patriam redit. Vnde
bene p. ꝓphetam dicit. Benedi
cis corone anni benignitatis tue. Quasi cũ corona ãni
benedicat: cũ finito laboris tẽe
militie remuneratio conferun.
Dies uero anni huius sunt sin
gule quoꝙ uirtutes: mentes ar
dentiores tẽe uirtutũ. Sed et
te cũ per sanctam mens erigi
tur sperat qꝛ ueniente iudice de o
peribz remuneretur: occurrunt
eius memorie etiã mala q̃ ges
sit: et ualde formidat ne districtus iudex qui uenit ut uirtutes
remuneret. etiã ea q̃ illicite gesta
sunt examinans subtiliter pe
tat: ne cũ annũ complet etiam
noctem numeret. Dicat ergo
de hac nocte dicat. Non comput
etur in diebz anni: nec numere
tur in mensibz. Ac si districtũ
iudicem erorem dicens. Cũ com
pleto tẽe ecclie tẽe extremo te ex
amine malignitas: sic bona que
contulisti remuneres: ut mala
que cõmisimus non requiras.
Si cũ nox illa in diebz anni
cõputatur: omne qd' egimus
ex prauitatis nãe estimatione
confundit. Et dies uirtutũ tã
non lucent: si hos in culpaꝝ
tuo ad numerum nãe noctis
tenebrosa consilio obscurer.
Sed si de nocte nra mouet tãe
inquisitionem nolumꝰ: magꝝ
nope nãe curandũ est. ut nos
in eius discussione uigilemus:
ne quelibz nobis culpa ĩpuni
ta remaneat. ne mens puersa
qd' fleat defendere audeat: et de
fendendo nequitie nequitiam
adiungat. Vnde et bene subdit.
Sit nox illa solitaria: nec
laude digna. Sũt nõnulli q̃
non solum nequaꝙ detẽt qd'
faciunt: sed eciam laudare et

defendere non desistunt. Et cum
rū cum defenditur culpa. geminatur. Contra qd recte per q̄dam dicatur. Peccasti: ne addas iterū. Peccatū quippe pcō addit: q̄ male gesta etiam defendit. Et noctem solicitudinem non relinquit: qui quippe sue tenebris causam prodenia defensionis adiūgit. Hinc est q primus homo de erroris sui nocte requisitus. eandē noctem esse solicitudinem noluit: qa diuina requisitione ad penitentiā non curauit. et ādminicula excusationis adiūxit dicens: mulier quam dedisti mihi ipsa mihi dedit. et comedi: sal; excellius sinistrā. in auctorem latenter increpans. Ac si diceret. Tu occasionē delinquendi p̄buisti: qui mihi eam dedisti. Hinc est q huius erroris ramus in humano genere illa nūc usq radice pullulat: ne qd male agitur. qd hucusq defendatur. Dicat g̃ Senior illa solicitudinem: nec laude digna. Ac si aperte erroris dicens. Culpa quam ferimus sola remanet: nō laudatur et defenditur. in cōspectu nos iudicis multiplicat. Peccare quidem nō desinimus: sed utinam alia nō fugientes. nisi ea que ferimus solā desereremus. Sed inter hec sanctū est: quia nec culpam sine uerecunde insequitur. qui iam ad amorem p̄ns seculi nullo appetitu. despectans instigatur: qui huius mūdi blandimenta q̄si sint fraudulenta considerat: fauores q eius quasi p̄ secundos q̄dā pensat. Unde et bene subditur.

Maledicant ei: qui maledicunt diei. Ac si aperte dicat. Il

li huius noctis tenebras nere petendo ferantur: qui iam lucē despectantes seculi despicientes calcant. Si enī diem letitiam de lētionis accipimus: recte de ipsa nocte dicit. maledicant ei q̄ maledicit diei: quia nimirū illi nocturnam mala transacta p aiam conuersionem penitentie cōrigūt: qui iam ad bona salutē ea nulla delectatione rapiunt. Nam quos adhuc noxia alia delectant: falsū est qd̄ cernitur. q̄ p̄terita alia deplorant. Si autē nec sup dān ē die suggestionem callidā antiqui hostis accipimus: illi maledicere nocti intelligendi st. qui diei maledicit: q̄ sal; illi translatas culpas uere punit: qui maligni seductoris insidias in ipsa blanda suggestione deprehendit. Hū autem subditur:

Qui parati sunt suscitare leuiathan. Quis enī qui ea que mūdi sunt mente calcant et ea que dei sūt plena intentione desiderant. leuiathan contra se suscitant: q̄ eius malitiam instigatione siue cōuersionis nō tamen. Nam qui eius nolūt esse subiecti sūt. quasi quieto ab illo iure possidentur: et superbus eor rex quasi quadam secunda te p̄fruitur: dū eor cordibz in conscientia p̄sidet dominatur. Sed cū punitentiā q̄ spūs ad conditoris sui desiderii recalescat. cū torpore negligentie deserit. et frigus insensibilitatis prisc igne cā amoris accendit. cū lubricis ingenite meminit. et ne ren ab hoste seruus erubescat: q̄ eidem hostis se conspicit despici. quia uias dei uidet appre

hendi. doler contra se cepti re
nuit: et mox zelo accendit. mox
ad certamen mouetur: mox ad cp
tationes innumeras contra rebel
lantē mentem se erigat? atq; in
omni arte lacertodis instigat: ut
temptationū iacula in torquēdo
confodiat cor. qd' diuīū quieto
iure possidebat. Quasi dormie
bat quippe: dū sopitus in prauo
corde quiescerer. Sed erigit in p
uocatione certaminis: cū ius ami
cart puerse dīnationis. Hinc er
go noctā maledicant: qui para
ta sibi salutare leuiathan. Id e.
hyp se contra pīm fortiter indica
o dilectionis erigant: qui in
suis temptationibz erigatur an
aquū aduersariū non formidat
Sarptū nāq; est. Fit accedēs ad
seruitutem dei. cha in iustitia et
timore: et pparat aiam suam ad
temptationem. Quisq; eīm ac
cingit in diuino seruitio ppetat:
q; aliud q; se contra antiqui d
aduersarij certamen paratur: ut
liber in certamine actus sit sapi
at. qui quietus sub tyrānide in
captiuitate seruiebat. Sed in
eo ipo qd' mens contra hostem
accingitur. quo alia uica sub
igit alijs reluctatur: aliqū de
culpa aliqd qd' tamen non tal
de nocerat remanere punctatur.
Et sepe mens que aduersa mul
ta et fortia superat: vnū in se et
fortasse minimū q; us magna
intentione fugere non expug
nat. Qd' diuina nimirū dis
pensatione agitur: ne ex omī
pce uirtutibz splendens in ela
tione subleuetur: ut dū in se
puī quid reprehensibile uider.
sed tamen subigere non valet:
nequaq; sibi sed auctori dicto
ram tribuat. in hijs que sibi
gere fortiter valet. Vnde bene
subūgitur Obscurebrentur
stelle caligine eius. Stelle quip
pe huius noctis caligine tene
brant: quando et hij qui magi
nis iam utiubz splendent. adhī
de obscuritate culpe aliqd remit
tes sustinent: ut et iam mag
na uite claritate luceant: et ta
men adhuc noctis reliquias
nolentes trahant. Qd' ad hoc
sicut dcm est agitur: ut mens
ptacens ad uirtutē iustitie sua
melius infirmitate roboretur:
et inde uerius in bonis luceat:
vnde eam etiam nolentē pua re
prehensibilia humiliter obscurāt.
Vnde et bene cum ultimo ppo
positio repromissionis terra p
mittitur. effraym tribui chanane
us genitalis pls non datus.
factus tributarius dicit: sicut
scriptū est. Habitauit chananeus
in medio effraym tributarius?
Quid eīm chananeus genitus
uidiuer populus? nisi uicia sig
nat? Et sepe in magnis uirtu
tibz terram repromissionis in
gredim: q; spe ultima de eterna
te roboramur. Sed dum inter
acta sublimia uica quedam p
ua retinemus: quasi chananeo
rum uiuere in terra nra concedi
mus. Qui tamen tributarius
efficitur: q; hoc ipm uicia qd'
subigere non possumus. ad v
sum nre vtilitatis humiliter re
torquemus? ut eo de se mens %
in sūmis nulla sentiat: quo si
bis uirtutibz eciam pua que appet
non expugnat. Vnde bene mur
sum scriptū est. Hec sūt gētes

quas dñs dereliquit: ut erudiet in eis israhelem. Ad hoc namq; quedam nr̃a nr̃a uita retinẽ tur: ut sele nr̃a interdum sollicita in eternum semp exerceat: ut eo de uictoria non superbiat: quo ui uere in se hostes conspicat. a qui bz adhuc uana formidat. Sic' er go reseruatis genabz eruditur: qñ in quibzdam nr̃is uicijs e lapsa ad uirtutes nr̃e cõprimit: et i pius sibi resistentabz discat. qd' er se nemora non subigit. Hoc ea men qd' dicit. obtenebrent stelle caligine eius: intelligi et aliter potest. Nox quippe illa uidelicet conscius ad culpam. que ad nos p̃uenimus est excessu pro pagata. mentes nr̃e animi tenta obscuritate paulũ: ut in huius uite exilio ceteras sue tenebris pressius. quantalibz in eternitatis lumen intenderint penetrare nõ possit. Post penam namq; dãp nati p̃cepis nascim̃: atq; ad hanc nitam cũ mortis nr̃e me rito uenimus: et cũ ad superne lucis radiũ aciem mentis erigim̃: ipsa infirmitas nr̃e obscuritate caligamus. Et quidem multi in hac infirmitate carnis tanta nr tute roborati sunt. ut resplendere mundo quasi stelle potuissent: in in tenebris uite p̃nis dñi supio ra de se exempla exhibent: alte rũ more nobis deliq lucent: sed quanto libet choruscatione opis fulgeant. quanto libz se igne cõ punctionis accendant: nimirũ constat q; dñi corruptibili adhc carne grauati sunt. eterni lu men sicut est uidere nequaq̃ pos sunt. Dicat igitur. Obtenebrẽt stelle caligine eius. Idz cũ illi in contemplatione sue anim̃ nocte adhuc tenebras sentiãt: de quibz nimirũ constat q; humano gene ri in huius uite caligine uirtutũ suarũ iã radios expandant: q̃s et si mente iam ad sũma exiluit. adhuc tamen in infimis prime culpe pondere grauant. Unde fit. ut et foras exempla lucis uelut astra prebeant: sed tamen intus usq; ad fine uisionis eternitatis pressi nocte caligine non aspi ciant. Sepe autem ita mens acci ditur: ut q̃uis in carne sit posi ta. in deum tamen omni subtu gata carnali cogitatione rapia tur. Per tamen deum sicut est cõ spicit: q; hanc nimirũ sicut dñs est in carne corruptibili pondus prime dampnationis premit. Pe na ut est absorberi desiderat: ut eternam uitam si possit fieri sine interuentu corporee mortis attingat. Unde paulus cũ arden ter internam lucem quereret. sed tamen ut cũq; exteriorus mor tis dampna formidaret ait. Q̃ dum sumus in hoc habitaculo inge misc̃imus grauati: eo q; nolu mus expoliari sed superuestiri: ut absorbeatur qd' mortale est a uita. Sã igitur uiri uidere ue rũ mane appetunt: et si concedi tur eciam cũ corpe illud attige re luas intime secretũ uolunt. Sed quanto libz intentionis ar dore eruiant. adhuc animã nox grauat: et corruptibilis huius carnis oculos quos hostis cal lidus ad concupiscentiã aperuit: iudex iustus a contuitu interni sui fulgoris p̃mit. Unde et bñ subditur. Expectet lucem et non uideat: nec ortũ surgentis

Ca. iij.

aurore. Quantalibz namqz in
tentacone adhuc peregrina mens
satagit. uidere lucem sicut est nō
natiter: qz hanc ei dampnacois
sue cecitas abscondit. Ortus ue
ro aurore est illa noua nacīas
resurrōis: qua scā ecclia eaī
carne sulsamata. oritur ad cont̄e
plandū lumen eternitatis. Si
enī ipa carnis nīe resurrō qua
si quedam nacitas non esset:
de ea ueritas non diuisset. In re
generacone cum sederit filius
hominis in sede maiestatis suc.
Esse ergo hanc ort̄ī uidit: quā
regeneracionem uocauit. Sed
quantalibz uirtute eiā nūc fal
geant: penetrare nequeunt que
erit illa nouē nacīatis gloria.
qua nunc aī carne ad contēplā
dū eternitatis lumen ascendit.
Unde et paulus aut. Qd' oculus
non uidit. nec auris audiuit. nec
in cor hominis ascendit: que ꝑpa
rauit deus diligentibz se. Quis
ergo. expectet lucem et non uide
at. nec ortum surgentis aurore?
qz spontaneo uiao tenebrata
nīa infirmitas. nisi prius per
mortem pene siue debitī soluat.
claritatem luas interne non pe
uenire. Sequitur Quia nō
concluisti ostia uentris qui por
tauit me: nec abstulisti mala
ab oculis meis. Sicut et supius
dām est. non concluisti diat ape
ruit: et non abstulisti irrogauit.
Hec itaqz uox uidet culpā ostia
uentris aperuit: qz concepto ad
peccatum hoīi desideria conca
pisscentie retexerunt. Ostia quip
pe uentris sunt: desideria concu
piscentie carnalis. De quibus
ꝑ̄pheta dicitur. Iuxta in ca

bimila tua: claude ostia tua. Cu
bimila quippe ingredimur: aī se
creta nīe mentis intramus. Os
tia autem claudimus: aī delec
tia illicita cohercemus. Nec ita
qz concupiscentie carnalis ostia
a. dū consensus noster aperit
ad īmunera nos corruptionis
mala perarit. Unde iam nunc
sub mortalitatis pondere gem
mus. q̄nus ad hoc arbitrio nīo
uenerim? qz et iudicij sic ultio
a erigit: ut qd' sponte faciamus.
iuita toleremus. Sequit Qua
re non in utilia mortuus fu.
egressus ex utero non statim pe
rij: Cur exceptus genubz? aut
lactatus uberibz: Ablit nos ex
dere: q̄ bōs iob tantum spūs sancta
preditus. tanta interim iudias
actelebracone laudatus. abor
nū se opter interisse. Sed qz sic
eciam p remuneracionem odg
noscatur. iuxta habet celebem fu
e fortitudīs: intus pensandi fa
cius ponderis iocundis. Qua
tuor quippe modis pēm ꝑpetra
tur in corde: quatuor consūma
tur in ope. In corde namqz sug
gestione. delectacione. consensu. ꝑ
tectionis audacia ꝑpetratur.
Fit enī suggestio p aduersarīū.
delectacio per carnem. consensus
p sp̄m: defensionis audacia per
electionem. Culpa enī que retrere
nentem debuit extollit: et dilec
to elevat: sed gravius elevando
supplantat. Unde et iulian pīm
hoīs tēptudinem antiquus hos
tis ijjs quatuor ictibz fregit. Nā
serpens sualit: cui delecta est.
adam consensit: qui eciam sequi
tius conficeri culpam p audaciā
noluit. Hoc uero in humano ge

uere corde agitur: qd actum in primo parente nñ genetis non ignorat. Serpens suasit: qz occultus hostis mala cordibz hoim latenter suggerit. Cuia delãcõa est: qz carnalis sensus ad uerba serpẽtis mox se delãcaõne substernit. Assensũ uero adam mulieri ꝓpositus p̃buit? qz dñi cauo in delãcaonem rapitur: eaam a sua rectitudine spũs infirmatus inclinatur. Et requisitus adam cur culpam noluit? qz uidelz spũs quo peccando a ueritate diffinditur: eo in ruine sue audacia nequius obduratur. Ipsũ eaam quatuor modis pcõm consũmat in opere. Prius namq; latens culpa agitur: postmodũ uero eaam ante oculos hominũ sine confusione reatus apitur? deinde in consuetudinẽ ducitur: ad extremũ quoq; uel falle spe seducaonibz uel obstinaõne misere desperaonis enutritur. Hos itaq; pcõm modos qui uel in corde latẽter fiunt uel patenter in ope ꝓpetrantur. bñs iob considerat: erhumanũ genus in quot pcõm gñdibz sit lapsũ deplorat dicens.

¶ Quare non in ulua moriar? egressus ex utero nõ statim pereã? Cur exceptus genubus? aut cur lactatus uberibus? Prima eñ ulua concepaonis: sue lingua male suggestionis. Sed peccator in ulua moreret: si morituꝝ se homo in ipa suggestione cognosceret. Qui tamen ex utero egressus est: quia postq̃ in pcõ eum suggereris lingua concepit. foras mox eam delãcaõ rapuit. Post egressionem uero exceptus est genubz qz eũ ad delãcaonem carnis pdiit: nimirũ culpam p consensionẽ spũs subiectis cãcis sensibz q̃si suppositis genibz cõsũmauit. Sz genibz exceptus: eaã uberibz est lactatus. ¶ In consensu eñ culpe addictis spũs sensibz, multa callide ducit argumenta subsernia sũt: que natam in pcõ animã uirulento lacte nutrierũt. Et ne aspera supplicia mortis metueret: hanc blandis exultaõibz foueriũt. Vnde et primus homo post culpam audacior exstat dicens. Mulier quã dedisti mihi cãã. ipa michi dedit et comedi. Qui quidem p timorem semper ipm absconsiuus fugerat: sed tamen requisitus mentitur. qñ tũ eaam timens? timebat. Cũ eñ ex pcõ presens pena metuitur. et amissa dei facies nõ ametur: timor ex timore est nõ ex humilitate. Superbit quippe: qui pcõm si liceat non punitum non deserit. Sed hijs sicut dcm est modis quatuor. culpa utitur corde agitur: eaam ope ꝓpetrat. Aut enim. ¶ Quare non in ulua moriar? Ulua quippe pereunctis est hominis. culpa latens? que occulte pctorem corrumpit: et reatũ suũ adhuc in tenebris abscondit. ¶ Egressus ex utero non statim pereã? A ulua de utero exitur: cũ pctor quẽ occulto cõmisit: hec eaam in apto cõmittere non erubescat. Et si eũ ab occultaonis sue nulla procellerauit: de quibz ꝓfiteatur. Et pcõm suũ sicut sodoma predicauerũt: nec absconderũt. ¶ Quare exceptus genibus? Quia nimirũ pctor cũ iam

de iniquitate sua non confundi-
tur: in iniquitate eadem eaꝫ ad
minicalus pessime consuetudinis
roborantur. Quasi grenibz pdor
foueatur ut crescat: dū culpa con
suetudinib⁹ firmatur ut nigeat.
¶ Cur lactatus uberibz? Quia dū
pdire culpa in usum cepit: nimi
rū se uel falsa spe diuine misedie.
uel aptā miseria desperationis pci
pit? ut eo nequaq⁹ ad correctionē
redeat. quo uel fōrem suū pīū
sibi mordinate simulat: uel hoc
qd' forte inordinate formidat. Hīs
igitur iob hūani generis lapsus
aspicat: et quibz precipitijs mersū
sit in fouea iniquitatis intendat
dicens ¶ Quare non in ulua
mortuus sum? Idz in ipa occul
ta pretractione pcī. cura carnis
uisa mortificare me nolui? ¶ Ex-
Egressus ex utero non statī pij?
Idz postq⁹ ad aptam iniquitatē
erij? aut me nunc saltem pdictum
non cognoui? Differ quippe in
suo iudicio: si se pdictū cognouis
set ¶ Quare exceptus genibz?
Idz etiam post aptā culpā. aut me
adhuc in illa etiam consuetudo
suscepit? ut ualentiorem ad ne
quiora redderet. et prauus me
uisibz sustinens foueret? ¶ Cur
lactatus uberibz? Idz postq⁹ in
culpe consuetudinem ueni? aut
me ad atrociorem nequitiam
uel falsa spe ēdurā. uel lacte
uisere desperationis enutriui?
Cū enī culpa in usum uenerit.
et iam animus etiam si appetit
debilius resilit? qz quot uicibz
praue frequentationis obstrin
gitur: quasi tot uinculis ad
uentrem ligatur. Vnde fit ut e
neruis animus cū solui nō ua
let ad quedam se solacia falsa cō
solationis inclinet? quatinus sue
rum iudicem causa sibi misedie
spondeat: ut eos etiam quos ar
guendos inuenerit. penitus nō
oderat. Cui rei hoc ueritus ait
dic. qz ei multoz filiū lingua cō
senat: cū multi eaꝫ malegesta
laudibz exaggerant. Vnde fit:
ut incessanter crescat culpa fauo
ribz nutrita. Curam autem mul
tus negligitur: qd' digno pīmi
o laudis uidetur. Vnde bene per
salomonē dicit. Fili mi si te lacta
uerint pctores: ne acquiescas e
is. Pctores eccīe lactant? cū uel
petranda mala blandimentis
inserūt: uel petrata fauoribz
extollūt. An non lactatur de quo
p psalmistam dicit? qm laudā
tur pctor in desideriis aīe sue. et
qui iniqua gerit benedicit? Da
endū quoq; qz tres illi modi pec
candi iuxta descensus sui ordine
facilius corrigunt: quarus ve
ro ille difficilius emendat. Dō
et redemptor noster puellam in
domo. iuuenem extra portam.
in sepulchro lazarū suscitauit.
Adhuc quippe in domo mortuus
iacet: qui latet in pctō. Iam q̄
si extra portam educitur: cū ?
iniquitas usqz ad inuerecūdiā
publice petractionis aperitur
Sepelire uero aggere pmittur:
qui in petractione nequiae eaꝫ
usu consuetudinis pressus gra
uatur. Sed hos ad uitam mi
seratus reuocat? qz plerūqz di
uina gratia non solum in oc
cultis: sed etiam in aptis iniqui
tatibz mortuos. et mole prauae
consuetudinis pressos. respectis
sui lumine illustrat. Quarū

III

uero mortuū redemptor noster
nūcupante discipulo agnouisset nec
tamen iudicasset: quia ualde dili
gale est: ut is quem post ullū ma
le consuetudinis etiam adulā
tiū lingue exspuunt. a mortuis
sine morte reuocetur. De quo be
ne dicit. Sine mortuos: ut sepe
liant mortuos suos. Mortui ei
mortuū sepeliunt: cū peccatores pe
ccatorē suauoribz pmūlent. Quid
eñi est aliud peccare q̄ occūbere?
Sed qui peccantem laudibz pro
sequūtur: eructū sub ūbōr su
or aggere absconduūt. Erat ād
et lazarus mortuus sed tamen
non a mortuis sepultus: fideles
quippe mulieres illū obruerant
que et eius mortem uiuificatōi
pūcabāt. Unde et proximus ad
lucem redit: qz cū in peccō aīm
moritur. actus ad uitam reduci
tur: si sup hūc sollicite cogitatio
nes uiuūt. Nūq̄ autem sicut su
perius dictū est falsa spes mentē
non interrupit. sed hanc deterius
desperatio confligit: que dū ocīm
spem uenie funditus interimit:
erroris lacte aīam uerius nutrit
Consideret igitur cāis uir post
primā culpam quanta deceri?
homo mala cōmisit: postq̄ pa
disū pdidit. usq; ad quanta iu
ius eruli prupta descendit: et di
cat. Quare non in ulua mor
tuus sum? Idz cū serpentis sug
gestio peccatorem me conspet. tunc
uanam que me mors sequeret
agnouissem? ne usq; ad delectā
onem suggestio rapet: et mor
tuus ligaret. Exercitus exerce
to non stratum perij? Ac si dicat
Diuinam ad exteriorem delectā
onem ereus. quo interiori lūce
priuabar agnouissem? et sal cē
in ipa delectatione occūberem: ne
p consensū mors acerius puniret.
Cur exceptus genibz? Ac si di
cat. Diuinam uūme me consensi
subiectus prauitate sensibz excepi
set: ne ipsa me consensio ad auda
ciam deterius raperet. Cur lac
tatus uberibz? Ac si dicat. Diuīa
blanditi michi saltem post ma
la perpetrata noluisse? ne tanto
me culpe nequius astringerem:
quanto me in illa mollius foue
rem. His itaq; reprehensionū fi
ciū uocabz in parente primo sepe
casse redarguit. Sed si ad erumpē
nam huius eruli nequaq̄ homo
peccando descenderet: dicat qua p
fenū quiete potuisset. Sequitur.
Hūc eñi dormiens silerem: et
sōpno meo requiescerem. Ad hoc
in paradiso homo positus fuerat?
ut si se ad conditoris sui obedien
tiam ītimalis caritatis astringe
ret: ad celestem angelor patriā
q̄nq; sine carnis morte trāsiret.
Sic namq; īmortalis est conditus?
ut tamen si peccaret. eadem non
mori posset? atq; ex merito libe
ri arbitrij bōitudinem illius re
gionis astringeret: in qua nel p
care nel mori non posset. Obli
gatur post redemptionis tempus
carnis morte inter posita electi
transeunt: illuc pro culdubio
parentes primi si in conditionis
sue statu pstitissent. eadem sine
morte cōpm transferri potuis
sent. Dormiens igit silerem. et
sompno suo homo requiescerem:
dū ad eterne patrie requiē duc
tus quasi secessū quendam a
clamore hoc humane infirmi
tatis inueniret. Post pēam q̄pe

. Rnn .

et mori posset: et sic
mortal' ē cōdit? ut
si nō peccaret.

quasi clamans ingulat: qui con
cupiscentiam carnis ꝑ̄ repugnãs
ꝑtrahat. Hō quietis silentiū homo
cordis habuit: cū contra hostē
suū liberū uoluntatis arbitrium
accepit. Cui quia sua sponte suc
cubuit. mox de se q̄ contra se per
strepet inuenit: mox in certamīe
infirmitatis tumultus reperit.
Et q̄ uis in pace silentij ab auctō
re fuerat conditus: hosti tamen
sponte substratus. clamores de
pugna tolerauit. Ipa enī carnis
suggestio: quasi quidam clamor
est. contra quietem mentis. Quā
ante transgressionem homo nō
sensit: q̄ tumultū q̄d de infirmita
te posset tolerare non habuit.
Postq̄ uero se sponte hosti sub
didit: astrictus culpe sue iūcalis.
in quibusdam ei etiam nolens
seruit: et clamores in mente pa
titur: cū caro spiritu reluctatur.
An non clamores intus sensus
audiebat qui praue contra se
legis uerba tolerabat dicens?
uideo aliam legem in mēbris me
is repugnantem legi mentis me
e. et captiuū me ducentem in le
ge pēi. que est in mēbris meis?
Contemplemur ergo uir sanctus
in quanta cordis pace quieuerit.
si serpentis uerba homo sūsape
noluisset: et dicat. Huc enī dor
miens ibi erem: et sōpno meo re
quieuerem. Vbi intra secretum
mentis ad conditoris contēpla
tionem secederem: nisi me erē
me temptationū tumultus cō
sensus primi culpa prodidisset.
Huius autem quietis gaudijs
cū quib; etiam sociis perfruere
tur adiungat dicens ¶ Cū re
gibus et consulibus terre. Et uelut

insensibilibus discamus: quid de
sensibilibus: atq; intelligibilibus
sentiamus. Terra namq; aere fe
cundat: aer autem ex celi qualita
te disponit. Sic iumenta hoīes.
homīibus angeli. archangeli uero
angelis presunt. Nam qd' iumen
tis homines presunt: et ubi scrip
tum: et psalmiste uerbis docem
qui ait. Omnia subiecisti sub pe
dibus eius: oues et boues uniuer
sas: insuper et pecora campi. Ita
uero āgeli homīibus presunt: p
phetam testatur angelus dicēs
Princeps regni persarum restitit
michi. Et uero angeli superio
res angelorum potestatibus dispensan
tur: Zacharias ꝑphā phibet qui
ait. Et ecce angelus qui loquebā
tur in me egrediebatur: et an
gelus alius egrediebatur in occur
sum eius: et dixit ad eum. Cur
re loquere ad puerū istū dicens.
Absq; muro habitabitur hierlm.
Si enī in ipis officijs sōr spiri
tuū nequaq̄ ꝑfectes sūme mini
mas disponerent: nullo modo
hoc qd' homini diceret angelus
ab angelo cognouisset. Quia
gitur auctor conditor omnia p
semetipm tenet. et tamen ad dis
tinguendū pulare uniuersitatis
ordinem alia alijs dispensanda
bus regit: nō īmerito reges an
gelos spiritus accipimus? qui
quo auctori oīm familiarius
seruiunt: eo subiecta populis re
gunt. Cum regibus ergo dormi
ret? q: minuit iam ani angeli
homo quieuerit: si plusalozis
linguam sequi noluisset. Cui
bene etiam consules uocantur?
q: spiritali rei publice consulitō
dū nos sibi ad regnū sanctos in

gunt. Bene consules uocauit? qz dum ipis nũq̃ anabz uoluntatem conditoris agnoscamus: i eis procul dubio consulcum ab hac angustia nũc tribulacois uincimus. Sed qz bẽs iob sẽ eternitatis spiritu implentur. et sunt se nec futurũ esse eternitas non habet. aut nimirũ nec preterita transeunt. nec que futura sunt uenium? qz quicq̃ per presens uidet? potest futuros p̃dicatores ecclie in p̃nia spiritus contemplari. Qui postq̃ de corpibus ẽmissunt: nequaq̃ per morarũ spacia sicut antiqui patres a celesti patrie prepacone differuntur. Mor quippe ut a carnis colligacone exeunt. in celesti sede requiescunt: paulo attestante q̃ ait. Scimus q̃m si terrestris domus nr̃a huius habitacois dissolutur: q̃ edificacionem ex deo habemus. domũ non manufactam eternam in celis. Dnus ãt q̃ redemptor noster morte sua humanũ generis penam soluerat. eos etiam qui celestis patrie mias sectari sunt. post egressũ carnis infernũ claustra penetrauit? non ut pena quasi pãdores plecteret: sed ut eos in loca remocorpibus quiescentes. qz nerdũ interuentio mediatoris aduenerat. ab ingressu regni reatus prime culpe prohiberet. Unde unxta eiꝰ deum redemptoris nr̃i testimoniũ dines qui apud inferos corquebat. in sinu abrahe lazarum requiescere contemplatur? qui profecto si adhuc minus non essent: hos ille in tormentis positus non uideret. Unde et iste eodem modo pro nr̃e culpe debito detinens infernus peteret: ut suos qui ei inhesserant ad celestia reduceret. Sed quo nunc homo redemptus ascendit: illuc p̃fecto si peccare noluisset. etiam sine redemcione p̃uenisset. Consideret ergo uir sanctus qa si non peccasset, illuc etiam non redemptus ascenderet? ad qd' predicatores scos post redempcionem nr̃e est cum magno labore peruenire: et cum quibz iam nũc quiescerent. insinuet dicẽs ¶ Cum regibz et consulibz terre. Reges quippe sunt sã predicatores ecclie: qui et cõmissos sibi recte disponere et sua bene regere corpa sciunt. Qui dñi desiderior in se motus repellunt: sup subiectis cogitacoibz lege uiuentes regnant. Qui bene etiam terre consules uocant. Reges enim sunt: qui a sibimetipis president. Terre autem consules: qz terrenas mentes p exhortacois suc conalium ad celestia p̃ducit. In terre consul non erat qui dicebat? de uirginibz autem p̃cepti dñi non habeo. conalium autem do. et uirgo beator erat si sic permansisset sedm meum consilium. Bene autem subdit ¶ Qui edificant sibi solitudines. Omnes enim qui uel illicita appetunt. uel in hoc mũdo uidere aliq̃d uolunt: terrenis cogitacoibz tumultibus in corde comprimunt. Dñi qz delectior turbas intra se creant: p tractatum mentem pene misere tribulacois calcant. Unus nanq̃ uir se luxurie subdidit: atq̃ aute menas oculos secreta turpitudinis p̃cacois fugit. Et cui effectus non tribuit opis: hoc exterius agitur intencione cogita

Ca. III.

qz exactis pãdubz uite consulcũ p̃bent reges sibi qz seruet ipos regẽ laũt. Terre sunt consules.

nonis. Voluptatis p̄fectio que
ritur: et conciliis ēnerviter am
mus. hinc inde et sollicitus et oc
catus. occasionem nequissime
explendis rimatur. Mens itaq;
hec quasi quēdam ppīn patatur:
que in solenni cogitationū tumul
tu vastatur. Alius se dominio
trahit: et quid in corde nisi iur
gia cedam que delunt pagit: H
sepe p̄ces non audit: absentibz
concadiat. Jacta semetipsū cō
tumelias profert et recipit: recep
tas autem durius rudet. Et cum
qui obviet nullus assit: magnis
clamoribz ira in corde ppōit. Tur
bam itaq; hic mens sustinet: q̄
pondus nequiens inclāmate
cogitationis premit. Alius mu
se cauēne tradidit: et salubriēs
p̄ruā. aliena concupiscat. Hic
plerūq; concupita adipisci non
valens: dies quidem in obscu
nocte uero in cogitatione uer
sat. Torpet ab inutili ope: q̄a
fatigatur illicita cogitatione.
Conalia multiplicat: et sinū
mentis cogitationū in incertis
lacus expandit. Procurat ad
cupita sacagit: atq; ad optinen
da hec quoldam secretissimos
causarū meatus querit. Q' mor
ut in causa aliquid subtile nec
misse se estimat. iam se optimū
se qd' conquisierat exultat: iā
quid etiam adepte rei additū
exogitat: atq; ut in meliorē sta
ti debeat evoli putatur. Cuī
quia iam quasi possidet. et q̄si
ad meliorem speciem adduat.
mox insidias invidentiū consi
derat: et quid contra se iurgij
moueatur. pensat: exquirit q̄d
rūdat. Et aī rem nullam teneat:
iam in defensionē rei quā appe
tit. vacuus fatigator elaborat.
Quātus ergo mal de concupita
re cepit: habet tamen in corde
fructū conquisitionis. laborem
ruit. Grauī itaq; populo premi
tur: qui infrigidatus animae ui
multa vastatur. Alius se tyran
nidi superbie subiicit: et cor miserū
dū contra homines erigit: nec
substernit: honor sublimiū ibi
las appetit: exaltari successibus
exquirit: totū q; qd' esse deliderat.
sibi apud semetipsū in cogitatio
nibz depingit. Jam quasi tribu
nal presidet: et iam sibi patere
obsequia subiectoz videt: iam ce
teris eminet: iam aliis insolia
rogat: aliis quia irrogauerit
rēpensat. Jam apud semetipsū
supatus animis ad publicā pro
cedit: iam quibz obsequijs sub
atur conspicat: qui tamen hec co
gitans solus repit. Jam alia cō
cutiat. alia subleuat: iam de
cutiatis satisfiat odijs: iam de
subleuatis recipit fauores. Qui
gitur tot fantasmata cordi ipri
mit: quid ille aliud q̄ lōpnū
vigilans videt? Quia ergo tot
verū causas quas fingit tolerat:
numerū in cruciatus natus et de
liderijs curbas portat. Alius iā
illicita refugit: sed tamen bois
uūdi carere p̄timescat. Cōcessa
tenere appetit: videt inter hoīes
minor erubescat: et curat sūmo
pere ne inops in domo sit: nec de
pertus in publico. Exquirit q̄d
sibi sufficiat. quid necessitas sū
ciorū petat: atq; ut sufficiens
iura patrocinatus subditus explc
at. patronos querit. quibz ipe
famuletur? sed hijs dū familia

IIII

ruere nõ gnatur: cor p̃ oculdubio cau
sis implicatur. Quibz sepe cõsen
tre in illicitis: et mala que p̃ter
semetipm non appetut: cõmittit
p̃ter alia que non dereliquit. Nã
sepe dñi honorem sibi in hoc mũ
do minui trepidat: ea apud ma
iores plouas approbat. que iã
p̃ p̃ui iudicii dampnat. Is dñi
sollicite cogitat. quid patronis
debeat. quid subiectis. quid sibi
augeat. quid affectabz prosit: q̃
si multa frequentia turbar̃ pnu
mur: quanta curarũ ĩportunita
te laceramur. Ac contra sancti
uri q̃ nichil huius mũdi appe
tunt: nullis pauldubio in cor
de simulabz premũtur. Omnes
quippe inordinatos desideriorũ
motus a cubili cordis manu sce
consideratonis eiciũt: et q̃ cã
sitoria cũcta despiciũt: et hijs
nascentes cogitationũ inscolen
cias non patiunt. Solam nãq;
et eternam patriã appetũt: et
q̃ nulla huius mũdi diligũt:
magna mentis tranquillitate
pfruunt. Unde rẽ dicit. Edifi
cauit sibi solitudines. Solitudi
nes quippe edificare est. a secreto
cordis terrenor̃ desideriorũ tumul
tus expellere: et una intentione
eterne patrie in amorem tot̃me
quietis anhelare. An non ait
quos a se cogitationũ tumultus
expulerat. qui dicebat: unam
peti a dño hanc requiram. ut
inhabitem in domo dñi. A frequẽ
tia quippe terrenor̃ desideriorũ
fugerat. ad magnam uidelicet
solitudinem semetipm: ubi eo
rum nullus inuenirẽ conspiceret.
quo incõpetens nil amaret. A
simultu rerũ qualiũ magnum
quendam secretũ penetrat quie
tam mentem: in qua tanto pu
rius deum cerneret: quanto hũc
cũ se solo soli inueniret. Hanc a
tem hij qui sibi solitudines con
struunt. eadem consules uocant:
q̃ sic in se solitudinem mentis
edificant: ut tamen in quo pos
lent alijs p caritatem consulere
nũnc deliciant. Hunc ergo quẽ
modo paulinus consulem paulo
subalius ppendamus: quomõ
ad prebenda uite sublimioris ex
empla subiectis pl̃or̃ animos
uirtutũ calculos spergat. Ecce
ad insinuandam retributionem
boni pro malo de semetipo fate
tur dicens. Si reddidi retribuen
tibz michi mala: decidam merito
ab inimicis meis manis. Ad di
lãonem quoq; conducibilis extirpandam
insinuat dicens. Michi autẽ ad
herere deo bonũ est. Ad formam
scẽ humilitatis ipsũmendã. secre
ta cordis sui indicat dicens. Do
mine non est exaltatũ cor meũ:
neq; elati sunt oculi mei. Ad inu
candam zeli rectitudinem. exẽplo
suo nos erudit dicens. Nonne
qui te oderũt dñe oderam eos:
et sup inimicos tuos tabescebã:
perfecto odio oderam illos: inimi
ci facti sunt michi. Ad eterne no
bis patrie desiderium succendendũ.
uite pñs longitudinem deplo
rat dicens. Heu mi: q̃ incolatus
meus prolongatus est. Largi
tate numerũ consulatus emitti
tur: qui exemplo cõsolationis
p̃ce cor nobis uirtutũ calculos
sperg. Sed ide consulans ubi
eadem solitudinem edificet nar
rat. Ait enim. Ecce elongaui fu
giens: et mansi in solitudine

Fugiens elongat: qz a turba de
sideror qalium in alta dei con
templacone se subleuat. Ma
net uero in solitudine: qz pleue
rat in remota mentis intencio
ne. De qua bene solitudine do
mino ihemias ait. A facie tua
manus tue solus sedebam. q
niam cominacone replesti me
xvij Facies quippe manus dei est. il
la passio ista iudicij: qua su
bientem hominem a padyso
repulit: et in hac creatate pñs
crucij exclusit. Cominacio uero
eius est: terror adhuc supplicij
sequentis. Post faciem igitur
manus. adhuc nos mine terri
ficant: qz p experimentū iudicij
iam nos et pena pñs crucij p
sulit: et si peccare non desistim?
eternus adhuc supplicijs addi
cit. Consideret ergo uir sanctus
pectus huc unde homo cadat
ric: atqz hunc post ista peccan
tem q adhuc ultricia iudicium
as rapit. et cunctas a se deside
roz qaliū turbas eiicit: sequ
tu magna mentis solitudine
ab sondat dicens. A facie ma
nus tue solus sedebam: qñ cō
minacone replesti me. Ac si a
pte dicat. Dum considero quid
iam p iudicij experimentū pecca
ta cumulem desideroz qaliū tre
pidus mentis secessum peto:
qz et adhuc acrius illa que mi
hi aris eterna supplicia formido.
Bene ergo de regibz atqz consu
libz dicatur. qui edificant sibi
solitudines: qz hij qui et se be
ne regere et consulere aliis sci
unt: qñ plerum interim illi i
time quiete non possūt. hanc
apud semetipsos p studiū trā
quille mentis imitant.

Cū principibz qui possident
auri: et replent domos suas ar
gento. Quos alios principes
nisi sce ecclie rectores uocat: quos
indesinenter in loco pdicatorū
precedentiū diuina dispensacio
subrogat. De quibz eidem ecclie
psalmista ait. Pro patribz tuis
nati sunt tibi filij: constitues e
os principes sup omnē terram.
Quid uero auri nisi sapiencia
appellat. De qua p salomonē
dicit. Thesaurus desiderabilis
requiescat in ore sapientis. Au
rū uempe sapiencia iudicat. q
thesaurū nocatur: que et recte
aum appellacione signat: qz si
cut auro qalia. ita sapia bona
eterna mercant. Si auri sapi
encia non esset: nequaq laodi
cee ecclie angelo dicerent. Sua
deo tibi emere a me auri igniti.
Auri quippe emimus: cū accep
tum sapiencia prius obediendo
pbemus. Ad quem uidelicet no
uo contractū. bene quidam sapiēs
extraneū dicens. Concupisti sapi
encia: serua mandata: et dñs
prebet illam tibi. Quid autem
p domos? nisi ecclīe deliguant.
Unde sanato cuidam dicitur. Va
de in domū tuam. Ac si apte au
diat. Post eternus murmurū
ad ecclīam reuertere: et qua
lem te intrinsecus deo debeas ex
hibere pende. Quid eciam per
argentū? nisi eloquia diuina
figurantur. De quibz p psal
mista dicit. Eloquia dñi eloquia
casta: argentū igne exa
minatū. Eloquia dñi argen
tū igne examinatū dicit: qua
sermo dei si in corde figatur tribu

III

lacob ubi probat. Vur igit̃ sanis
spū exercitatus plenus. quesp su
ura sunt colligat: et quos lon
ge post uenturа secula gignent
larato uenens sinu cōprehendat.
et magna admiratione consideret.
ai quibz electis sine labore in eter
nitate quieturet. si p appetitū
superbie nemo peccasset: et dicat.
Nunc enī dormiens silerem.
et somno meo requiescerē cum
regibz et consulibz terre. qui edi
ficant sibi solitudines? aut cū
principibz qui possident auri
et replent domos suas argēto.
Quia enī si parentem primū
nulla pcā pueredo corrumpet.
nequaq̄ ex se filios gehennę ge
nerarет: sed hij qui nūc p redēp
tionem saluandi sunt. solu ab
illo electi nascerentur? eosdem
electos aspiciat: atq; cū eis quo
modo quieturet meditat. Videat electos apostolos sic suscep
tam ecclesiam regere. ut ei pdica
tionis uerbo non deficiant con
sulatū prebere: eos q; reges et cō
sules appellet. Videat post hos
in eor loco rectores exurgere? q
et sapienter uiuendo aurū pos
sideant. et alios rectā predicando
argentū sacre locutionis cudere
ntur: eos q; principes replentes
sacra dominibz auro et argento
diuites uideret. Sed quia alii
quando spiritui nequaq̄
sufficiat. ut uentura puideat. ui
si eor di spiritus etiam preterita
et antequa representer: sciēs uir
tutis supra q; oculos apit? et
non solū uentura conspicat: sz
etiam transacta ad memoriā
reducat. Aut sicut abortiuū
absconditū non subsistere: uel

qui concepta non uiderit lucem.
Abortiui quia ante plenū tempo
ris exeunt: extincti prematuro occul
tantur. Quos igitur sanis uir a
nos abortiuos uocat. cū quibz
se quieturet potuisse consideret?
nisi electos quosq; qui ab ipo mū
di principio ante redemptionis
tempus exorti sunt. et tamē hu
ic mundo seculapos mortificare
tamen uerunt? Qui confarpte le
gis fabulas non habentes. q̄
ab utero mortui sunt: q; auctо
rem suū naturali lege tamen cer.
Et cū uentuш mediatorem ne
derent: studuerūt cūmope mor
tificandis uoluptatibz etiam q̄
sarpto non acceptant precepta ser
uare. Tempus itaq; illud quod
iuxta mūdi initiū mortuos hu
ic seculo patres nros protulit:
quasi abortiua uterus sunt. Ibi
namq; abel qui occidendo se fr̄i
restituisse non legitur? Ibi enoch
qui talem se exhibuit. ut ambu
lauerus cū deo translatus sit?
Ibi noe qui p hoc qd' diuino ex
amini placuit. in mūdi mūdo
superstes fuit. Ibi abrahā: qui
dum peregrinus est seculo. factus
est amicus deo. Ibi ysaac qui
caligantibz carnis oculis. per
ceptam quidem pūaa nō uidit:
sed p uirtutem pphetie spiritus
in futuris etiam seculis magn
ifice uidendi lucē radiauit. Ibi
iacob qui uitam fratris hostilit
fugit. clementer edomuit? qui
prole quidem secundus extitit:
sed tamen spiritus uberitate fe
cundior. eandem prolem sub p
phetie iuge uinculis astrinxit
Bene autem abortiuū hoc ab
scondituш dicitur? q; a mūdi pri

lxxij

lxxj.

nam primus
adiungit

mozdijs duum quoscam paucos
moyse sanctue coguoscamus: ps
nobis maxima hiumanu geneis
occultatur. Neqz eñ tot iustos
solñmodo usqz ad acceptam le
gem extitisse credendñ est: quos
moyses breuissima descriptione
pstruxit. Quia ergo a mundi
primordio edicta mutatiõe bouo
rñ et magna pte notitie nostre
subtrahitur: abortiuñ hoc ab
scondiñ uocatur. qd' et non sub
sistisse dicitur: qz enumeratis
paucis. cozz frequentia nulla a
pud nos memozie sarpto remine
tur. Recte uero additur Uoci qui
concepti non uiderũt lucẽ. Hij
namqz qui post acceptam legẽ
in hoc mũdo nati sunt. auctoz
suo eiusdem legis sñr ãnonia
one concepti: sed tamen cõcep
ti lucem mũime uiderũt: q'a ad
aduentñ incarnationis dñice
q'uis hanc fideliter crederẽt per
uenire nequiuerũt. Incarnat'
quippe dñs dicit. Ego sum lux
mundi. Atqz ipa lux aut. Mul
ti pphete et iusti desiderauerũt
uidere que uidetis: et non uide
runt. Concepti igitur non vide
runt lucem: quia et ad spem
uenturi mediatoris apis pro
phaxe uocibz exarata. nequaq
potuerunt cernere eius incar
nationem. In his itaqz cõcep
tus interior formam fidei edi
dit. sed hanc usqz ad aptam vi
sionem diuine presenãe non
pduxit: quia prius hos a mũ
do mozs intercipiens rapuit
q' manifesta mũdñ ueritas
illustrauit. Vir igitur scñs spi
ritu eternitatis plenus. ma
nu cordis labentia ad memo

riam astringit: et qz augusta
est omnis creatura creatoz. p
eundem spñm qui nichil in se
iuxta se aliud nisi semp esse ha
bet hoc qd' est. hoc qd' preterit
conspicit: ac intra supra q mẽ
tis oculñ tendit: et uetustata
uel transacta considerans. ad e
ternñ esse medullitus inardes
cit dicens Nunc eñ tot mutatiõs
sileretur. Nunc quippe pñs est
temporis. Et quid est stantem
semp in pñti quietem querere:
nisi ad illud qui nichil uenit. ni
chil preterit. gaudiñ eternita
tis anhelare: Qd' nimirñ uen
tas semp esse sñm ut nobis ut
cñq infunderet: moyse mediãte
se insinuat dicens. Ego sñ qui
sum. Et dices filijs isrl: qui est
misit me ad uos. Sed este qua
tabernacula conspicatis. quia semp
presens gaudiñ querit. qz uẽ
nire tuas memoratur. qz ecclẽ
siñ eius ordines enumeratis
pensate: ipsam iam nobis ap
tius quietem huius tuas inti
uuet: et quid apud illam cot
die de prauoz cõuersione agit
uerbis manifestioribz demon
stret. Sequit. Vbi impij ces
sauerunt a tumultu: et ubi re
quieuerũt fessi roboze. Paulo
ante iam diximus: qz cordis pe
catiñ p hoc qd' sarpitas deli
deriox possidet. grauis cogita
tionñ iusti grauiñ tumultus
premit. Sed in hac luce qua
concepta mũime uiderũt a tumul
tu suo impij cessare prohibẽt
qz tumultñ mediatoris aduẽ
tum quem patres in lege po
sita. diu prestolati sunt. ad u
re sue requiem ppli gentiles

inuenerunt: paulo ante hanc
qui ait. Ad' quereban uir l'hoc
non est consecutus: electio au
tem consecuta est. In hac itaq;
luce impij a tumultu cessant:
ibi pueroz inquies seueritate
coguica laboziosa mundi deside
ria fugiunt: et tranquillitate i
mi amoris acquiescunt. Ju nõ
ad cessa cõem uocat lux ipa que
ait: Dcuite ad me omnes qui
laboratis et onerati estis. et e
go uos reficiam? tollite iugum
meũ sup uos. et discite a me qa
mitis sum et humilis corde. et
inuenietis requiem animabus
uestris: iugum enim meũ suaue
est. et onus meũ leue est. Ad
ende graue inertis uite seruitutz
ponit: qui uitam omne desideriũ
ad' paruam precipit. Quod gra
ue subiectis iubet? qui declinati
laboziosa huius mũdi itinera
admonet? Ante hanc ãt paulo.
ppius pro impijs mozimus est.
Sed idcirco dignata est p ipijs
lux ipa occũbere: ne impij in te
nebzarũ suaz tumultu remane
rent. Contẽplemur ergo uir sanis
q lux p incarnacionis sue mis
teriũ et graui labore impios e
ripit. dñi ab eoz cordibz desideri
a prauitatis tergit? contẽplet
p eñ uerbi quisq; quietem quam
pape in eternitate desiderant. hi
iam p tranquillitatẽ mentis de
gustant: et dicat. Cubi impij
cessauerũt a tumultu: et ibi req
uieũt fessi robore. Omnes enim
qui in hoc mũdo fortes fuit robo
re si fortes sunt: non robore de
fessi. Qui uero in auctoris sui
amore roborant: quo magis
in eñ aspira dei fortitudine con

ualescunt. eo a ppria uirtute de
ficiunt. Et quo robustius etiã
appetunt: eo a qualibz salubri
defectione lassãntur. Hinc psal
mista amoris sui robore fessꝰ
dicebat. Defecit in salutari tu
o anima mea. In salutari eñ
dei profiendo defecerat: qz eter
nitatis lu eñ desiderans. a car
nis iam fiducia fractus anhe
labat. Hinc rursus dicit. Con
aspuit et defecit anima mea i
atria dñi. Qui nimirũ eñ dice
ret. eñ aspuit. recte subdidit. et
defecit? qz nulle minor est dimi
nutas comparate: quã non
nor eram ppius sequit? deus.
Qui eñ ad appetenda eternita
tis atria accendit: dignũ pfecto
est ut ab hoc qualitatis amore
lassetur? ut tanto frigescat ab
studio seculi: quanto surgit ar
dentior in amorem dei. Que salz
si pfẽ arripit. mũdũ exam ple
ne derelinquit? et eo fundit⁹ et
poralibz moritur: quo ad super
nam uitam alacris a flatu eter
nitatis animat. Inuo roboꝛ stu
o fessam se inuenerat que dicit?
ala mea liquata est ut locutus
est? Quia nimirũ mens dñi oc
culte locutionis aspiratione tan
gitur. ab statu sue fortitudinis
infirmata. ipo quo absorbetur
desiderio liquat? et inde se apud
semetipam fessam inuenit: inde
ultra se esse conspicit fortitudine
qua consistendo. Hinc ppheta cum
ulationem dei consperisse se dicit.
adiungit. elangui et egrotaui p
dies plurimos? qz ai ad inuisi
bilem strictius? a fortitudine p
pria cuncta lassat. Hinc iacob q a
angelũ tenuit. uno mox pede

dilatis

clamdicamur? qz qui uero amo
re sublimia respiat: iam ihūc
mūdū dupliabz iucedere deside
rijs nesciat. Bno eñ pede innixi
tur. qui solo dei amore roboza
tur? et necesse est ut alius mar
cear: qz meritis uirtute excrescere
oporteat, paulubio ut earnus &
forsanid torpescat. Bnde igitur
iob alta fideliū corda respiciat?
atqz ppendat quē finē inuenire q
eas inueniunt. dū a uiribz pio
prijs in deū pficiendo lassantur?
et dicat Ibi requiescerūt fessi
roboze. Ac si apte insinuet dicēs.
Illuc requies lucas remunerat:
quos hic interius retaxans puec
tus fatigat. Nec mouere debet:
q' lucem nominans. nequaqz
subdidit in hac sed ibi. Quam
eñ conantes elōs conspiat: qī
locū nīm hanc esse deprehendit.
Bnde psalmista cū inōmutabi
litatem eternitatis aspiceret af
piceret dicens. tu idem ipse es. et
anni tui non deficient: hunc elec
tor locū esse denūciabat. subdēs.
Filij seruoz tuoz inhabitabūt
ibi. Deus eñ qui sine situ omni
a continet: nobis ad se uenien
tibus locus non localis manet
Quem locum dū pangimus. e
tiam ipsa in hac uita mētis nre
tranquillitas quanta fuerit p
turbato uidemus? qz et si iam
insti in prauoz compatione qui
eti sunt: in estimatiōne tamen
quietis nrāe oīmodo quieti ñ
sunt. Bnde et bene subdit Et
quondam uincti pariter sine mo
lestia. Iustos eñ q' uis nullus
desiderioz carnaliū tumult? pos
sideat: duris tamen uinculis
eos in hac uita positos sue mo
lestia corruptois ligat. Sarp
tū quippe est. Corpus qd' coz
rūpitur aggrauat aiam: et de
primit terrena inhabitatio sē
sū multa cogitantem. Et ita
qz ipso q' adhuc mortales sum?
corruptionis sue pondere gra
uantur? et astricti molestia mē
te sumus: qz in illa adhuc liber
tate uite incorruptibilis non
exurgim?. Aliud namqz de men
te. aliud de corpe toleramus: et
contra semetipsos quotidie in ī
terno certamine exsudamus. In
non duro molestie uinculo li
gamur? quoz animarū mens
sine labore in ignorantia sol
uitur. et non nisi cū studio la
boris eruditur? Coacta ergo.
subeus iacet. ab infimis uix le
uatur: et tamen eleuata pro
primus labitur? semetipam la
boriose mouendo supna cōspi
cit: sed reuerberata lumen qd'
in se radiauerat refugit. In
non duro molestie uinculo li
gamur? quos cū alacrius spi
ritus ad sinū pacis intime ple
no desiderio properat. feruen
tissimo certamine caro perturbat? Que
et si iam ante faciem uelut ex
aduerso mentis erecta non obui
at? adhuc tamen a mētis do
so quasi captiua submurmu
rat: et quāuis timendo. sed tū
turpi strepitu in corde speciem
pulcre quietis fedat. Electi igi
tur et si ualenter omnia supant.
cū securitatem pacis interne
desiderant. grauis eis est molec
tia adhuc habere qd' uincant.
Quibus exceptis. ea etiam ui
tia sustinent: que grauis exer
citus nōnatas astringit. Simile

quippe. suave. ¶ allelcere: uincula
corrupcionis sunt. ¶ Que salz sol
ui nequeunt: nisi cū in illa īmor
talitas glē nr̄e mortalitas p
mutet. ¶ Replemur eterū refōbiz
corpus. ne eternitatū debeat. er
remamur abstinencia: ne nos
repletū premat. ¶ Vegetamur hoc
modz: ne sicci īmobilitas īs
preat. ¶ Sed actus hoc colloc̄ando
fallimur: ne ipa sua uegetacōe
suffocābat. ¶ Adiumento hoc uesti
um regimur: ne frigus inferi
mat. ¶ Et quelibet adiumenta p
camur: ne calor exuret. ¶ Corrigi
mur diuersitatibz obiectōm. q̄ aliud
agimus. nisi corruptibilitatē c
uitamus? ut salutem multiplicata
impensi obsequij corpus iusti
ficet. q̄d auxietas infirme mu
tabilitatis grauat. ¶ Unde bene
p paulū dicitur. ¶ Vanitati enī
creatura subiecta est nō uolēs:
sed ppter eum qui subiecit in spē:
quia et ipa creatura liberabit̄
a seruitute corrupcionis. in liber
tatē glē filioz dei. ¶ Vanitati q̄pe
creatura non uolens subdit̄ur:
q̄ homo qui ingenite conditionis
dignitatē uolens deseruit: pressus i
pe mortalitatis ponderē. uolens
mutabilitatē siue corrupcionis c
uitat. ¶ Sed creatura hec nunc a ser
uitute corrupcionis eripit̄ur: tū
ad filioz dei gloriam incorrup
tā resurgendo sublleuat̄ur. ¶ Hic
itaq̄ electi molestia uincti sunt:
q̄ adhuc corrupcionis siue pene
deprimūtur. ¶ Sed cū corruptibili
tate eruimur: quasi ab his q̄bz
+ nūc astringimur molestie uin
culis relaxamur. ¶ Presentāi nā
q̄ iam deo capimus: sed adhuc
mortales corpis obligacione p
pedimur. ¶ Iure uero uincti dicūt:
q̄ adhuc inestimabilium nr̄i desiderij ad
deū libere non habemus. ¶ Unde ir
ne paulus eterna desiderans. ¶ Ge
mimus adhuc corrupcionis siue
tabernaculum portans: uinctus cla
mat. ¶ Cupio dissolui: et cū xp̄o es
se. ¶ Dissolui enī non quereret: ni
si se paulubrio uinctū uideret. ¶ Ge
mimus autem uincula q̄ terribilissime rī
pendā in reiurrōne conspexerat:
iam quasi rupta gaudebat pro
pheta cū diceret. ¶ Dirupisti uin
cula mea: tibi sacrificabo hostiā
laudis. ¶ Contemplemur itaq̄ uir
tutes q̄ cōuersos pectores luxurie
nia repiat: et dicat. ¶ Ibi impij
cessauerūt a tumultu. ¶ Contem
plemur q̄ tā desiderij eternitatis
fatigata alacris in illo intimo si
lentio requiescant: et dicat. ¶ Et ibi
requieuerūt fessi robore. ¶ Contē
plemur q̄ tanta simul corrupta
onis siue uinculis absoluta. ad
illa libertatis gaudia incorrup
ta pueniant: et dicat. ¶ Et quon
dam uincti pariter sine molestia
a. ¶ Bene autē dicat. quondā nūc
ta: q̄ dū illa semp presens ter
nitas cernitur: omne qd̄ erat et de
fluit quasi preteritū iam uidet
dū cū rerū finis attendit: om
ne qd̄ preterit quasi iam fuisse
pensatur. ¶ Sed omēs hij quos
illuc quies interna suscepit:
hic interim quid egerint nar
ret. ¶ Sequit. ¶ Non exaudiet
uocem exactoris. ¶ Quis alius
debet nomine exactoris intelli
gi. nisi ī portunus ille pluasor?
qui humano generi semel nū
mū decepcionis contulit. et ab
hoc eodie exigere mortes de
bitū non desinit. ¶ Qui in padi

so homini pcũ pecuniam cõmo-
dauit: sed iniquitate crescente hãc
crudie cũ ullus exigit. De hoc
exactore in ev° ueritas dicat. Et
iudex tradet te exactori. Huius
igitur exactoris uox est dempta
co misere suggestionis. Audim°
autem uocem exactoris. cũ eius
temptacõe pulsamur: sed nõ
exaudim? si pulsare relistimus.
Audit eũ qui temptacõe cẽ
tat: exaudit uero. qui tempta
oni consentit. Dicat ergo de iu
stis. non exaudierũt uocem ex
actoris? qm suggestionẽ eius
et si audiunt quia temptantur.
non exaudiunt: qr consentire
contẽpnũt. Sed qr qd' ualde mĩs
amat. ea in sermone sepius
replicat? beus iob quia interue
nias frequenta dilugens con
spicat: delapsioni eius ueri ser
uit dicens ¶ Paruus erit ag
nus ibi sunt: et serpens liber a
dño suo. Quia in hac uita no
bis est dilatio opis. erit in illa
pauidus dilatio dignitatis:
ut quo hic alius alii merito
supat: illic alius alii retributi
one transeudat. Unde in ev°
ueritas dicat. In domo patris
mei mansiones multe sũt. Sz
in eisdem multis mansionib;
erit aliquo mõ ipa retributio
nũ diuersitas cõtorz? qr tan
ta uis in illa patre nos sociat:
ut qd' in se quisq; non acceptu.
hoc se accepisse in alio exultet
Unde et non eque laborantes
in uinea. eque nummi denarium
sortiuntur. Et quidem apud pa
trem mansiones multe sũt: et
tamen eundem denariũ dispa
res laboratores accipiunt? qa
una quibs erit bẽ quido leuue?
q'uis non una sit omnib; subli
mitas uite. Puũ er magnũ in
hac luce consperexat: qui ex no
e capius dicebat? Nupt̃ in me
um uiderũt oculi eu? et in ub°
no omnes scribentur. Puũ er
magnũ consperexat: cũ dicẽt.
Bũdixit omnes timentes se dñs;
pusillos cũ maiorib;. Bene cũ
subdit ¶ Et seruus liber a dño
suo. Serpũ quippe est. Omnis
qui peccat seruus est pĩ? qr ni
mirũ quisq; prauo desiderio se
subiicit: iniquitatis dño dudum
libera mentis colla supponit. Sz
huic dominio contradicamus. cũ
iniquitati que nos oppat relue
tamur? cũ consuetudini uolen
ti relistimus: et desidera puersa
calcantes. contra hanc ius no
bis libertatis ingenite uendica
mus? cũ culpam penitendo pu
nimus: et manicas sordiũ eleuis
lauamus. Plinq; autẽ iam q
dem mens q' puerse egisse se me
minit. deplorat? iam prauc ac
ta non solum deserit: sed amara
simus etiam lamentis punit. Sz
tamen dñi cor que egit reminis
catur. grauj de iudicio pauore ter
retur? iam se pfẽ cõuertit. sed
adhuc se pferre in securitate non
erigit: qr dñi quanta sit districti
o extremi examinis pensat. inter
spem ac formidinem sollicita c
pidat? quia iustus iudex uenies
quid de petratis reputet: qd re
laxet ignorat. Nam q' prava
cõmisisse meminit? sed an cõmi
sa digne defleuerit nescit: ac ne
culpe manicas modũ penitẽ
ie transeat metuit. Et plerũq;
culpam iam ueritas relaxat:

III

Ca. III.

sed mens afflicta adhuc de uenia dñi ualde sibi est sollicita trepidat. Seruus ergo hic iam fugit dñm. sed liber non est: quia peccatis suis homo iam corrigendo et penitendo deseritur. sed tamē ad huc districti iudicem de eius retributione pertimescit. Ibi ergo seruus a dño liber erit. ubi iam de pēa uenia dubietas non erit: ubi iam securam mentem culpe sue memoria non addicit: ubi non sub reatu animus trepidat. sed de eius indulgentia libere exultat. Sed si nulla ibi homo pcati sui memoria tangit? erepta sibi uindicta gaudebit? aut q° modo largitori gratias referet de uenia quam accepit? si interuenerit obliuione translate nequitie esse se pene debitorē nesciat? Recte enī neglecte pretereundū est: qđ psalmista ait. Misericordias dñi in eternū cantabo. Q° modo enī dei misericordias in eternū cantat? si se fuisse miserū ignorat? Et qui miserie translate nō recolit? unde largitati misericordie laudes reddit? Sed rursū quere dū est: quomō elector mens perfecta esse in beatitudine poterit. si hanc inter gaudia memoria sui reatus tangit? aut quomō perfecte lucas claresce gl'ie: quā reducta ad animū obumbrat culpa. Sed secundū est q: sicut sepe nūc tristitiā ler remittimur: ita nunc translacte nequitie sine lesione dñe beatitudinis recordamur. Dicerūq: enī nō recolimus tempore ad memoriam dolores preteritos sine dolore reducimus? et quo ergos recolimus: eo nos minus plus amamus. Erit ergo et in illa beatitudine culpe mēoria? non que mentem polluat. sed que nos lenitia alacres astringat: ne dolorus sui animus sine dolore remissetur. et debitorē se medico uerius intelligat? et eo magis acceptam salutē diligat. quo de molestia mentis qđ euasit in illa utique lenitia sic tunc sine ullo dolore mala nīa conspicimus: sicut nunc in luce posita. sine ulla cordis caligine animo tenebras uidemus. Ita et si obscurum est quod mente cernimus: de iudicio est hoc luminis. non de passione cecitatis. Et in eternum ergo laudem misericordie largitori nostro referimus: et nequaq° miserie consuetudo grauatur? quia dum mala nostra sine aliquo meroris malo respicimus. et nūq°n erit q° corda laudantium de translatis iniquitatibus polluat: et semper erit quod ipse ad laudem liberatoris accēdat. Quia ergo interne luces req° es sic in se magnos sublenat. ut tamen nec parvulos derelī quat: dicitur recte. Parvus et magnus ibi sunt. Quia autem sic ibi conuersi peccatorus animus culpe sue memoria tangitur. ut tamen nulla ei° dem memorie confusione deprimatur: congrue subiūgitur. Et seruus liber a dño suo:

Explicat liber. Incipit liber Quintus.

Moralū bā Gregory ppe .....

Quum uaria de occulta sint diuina iudicia. cū cūr in hac uita nō nūq̄ bonis male sit. malis bene? cum occultiora sint: cum et bonis hic bene esse. et malis male. Nam cū bonis male est. malis bene. hoc fortasse deprehendi tur: quia et boni si qua delictis hic rapiunt. ut ab eterna plenius dampnatione liberent. et mali bona que pro hac uita faciunt hic inueniunt: ut ad ultima in posterū cruciamenta perducā tur. Unde et arcenā in inferno diuina dicitur. Memento fili q̄a recepisti bona in uita tua: et lazarus similiter mala. At cū bonis hic bene est. et malis male: in eternum male fit. ut rū bonis idcirco bona rapiant. ut pro uocata ad aliquid melius aret tant? an iusto latenter q̄ iudicio hic finor opum remuneratio nem propiant: ut a premiis uite sequentis manetant? et ut rū malos idcirco aduersa fe riant: ut ab eternis supplicijs coercenda defendant? an hic eor pena — inrapiat: ut q̄q̄ cōpienda eos ad ultima ge henne tormenta pducat. Ira ergo inter diuina iudicia gra tui incertitudinis fit caligine humana mens premitur: cū uiri eum sibi superetur pspa huius mūdi conspiciunt. pa uida suspicione turbantur. Timent enim ne hic la bor sit or fructus rapiant? timent ne qd diuina iustitia latens i eis minus aspiciat: et exterio ribz eos muneribz cumulans. ab internis repellat. Cū uero mala cogitant. q̄ nec bona agūt nisi ut soli dño placeant. nec in ipa affluentia siue pspitate exultant? minus quidem de pspe ris occulta contra se iudicia metuunt: sed tamen eadem. pspera q̄ se ab interna intentione pediunt egre ferūt? et molestiis pūas uite blandimenta tolerāt. q̄ p hec se utrūq̄ carere in ui terno desiderio non ignorant. Otius enī in hoc mūdo honor q̄ despectio occupat: et magis. pspe ritas sublimitas q̄ necessi tas aduersitas grauat. Io hanc nanq̄ nō nūq̄ aī homo exterius premit. ad cognoscē da que intus sunt liberior re laxatur? p illam uero aīmus dū multas patere cogit: a delicto rij sui cursu retinetur. Dū fit ut sā uiri magis in hoc mū do prospa q̄ aduersa formidēt Sanat nanq̄ quia mens dū blanda occupatione punit. ali qū libens ad exteriora diuaga tur q̄ sepe si hanc clandestina cogitatio deprit. ut quomō punire? ignoret. Oculat aute que sunt eterna bona que aspi ciunt? et cognoscūt q̄ nichil sit omne qd blandū q̄ aliter arri det: cuncta q̄ huius mūdi pspera meus eor eo egre tolerat. quo sup̄ne felicitatis est amo re flagrata? tanto q̄ magis ui pūas dulcedinis aspernatione erigitur: quanto hanc cōspicit

qz suauis sibi in eterne glorie
despectu blanditur. Vnde bñ
nob cū supnam requiem cupiē
placus diceret. puus et magn⁹
ubi sunt et seruus liber a dñō
suo: illico adūgit ¶ Quare
data est miser lux: ¶ In carne
sacra nō nūq̄ lucis appellacō
ne pspera s: noctis aut nōie
huius mūdi aduersitas deligi
nat. Vnde p psalmistā dicitur.
Sicut tenebre eius ita et lumē
eius. Quia cū cā uitā ita proc
pitatem seculi despicientes cal
cant. sicut et aduersitatem eius
calcantes toleraut: p magnā
mentis celsitudinem mūdi sibi
et aduersa et pspera substernē
tes dicit. Sicut tenebre eius i
ta et lumen eius. Ac si apius
dicat. Sicut intencionis nostre
sortitudinem eius arctia non
premūt: ita hanc nec blāda cor
rūpunt. Sed qz hec ut diximꝰ
bonoz mentem cuā cū nō sub
leuant p turbant: sā uiri qui
se in huius exilij erūpna miser
os agnoscunt. clamescere ī eius
pspectate refugiunt. Vnde bñ
nunc dicit ¶ Quare data ē mi
sero lux: Lux eñ miseris datur:
qñ qui sublimia contēplā
tes esse se in hac pegrinacone
miseros agnoscūt: clamitatē
transitorie prospectus accipi
unt. Et cū ualde deficiant quia
tarde ad patriam redeunt. tole
rare tuliq̄ honoris onera com
pelluntꝰ: amor eos eternoz cō
terr: et gloria de palmis arridet.
Qui dum cogitant que sint q̄
in infimis teneut. et que sint q̄
de sublimibz non uident. que
sint que se in terra tulerunt. q̄

autem de celestibz pdiderunt.
pspectans sue merore mordē
tur: qz et si mar = nequaq̄m
se ab ea funditus oppressum: pē
sant tamen sollicite cogitacō
nem suam in amore dñi: ⁊
in eius dispensacone patiri.
Vnde bene cū dicit quare data
est miser lux: protin⁹ adūgit.
¶ Et uita hys qui in amari
tudine anime sūt. ¶ In amaritu
dine quippe anime sunt omnes
electi: qz uel punire flendo nō
desinūt que deliquerūt. uel gra
ui se merore afflictunt: qz longe
huc a sue conditoris proiecti. adhs
in eterne patrie gaudijs nō sūt.
De quoz corde bene p salomo
nem dicitur. Cor qd' nouit ama
ritudinē anime sue: in gaudio
illius non miscebit extraneus.
¶ In amaritudine namq̄ sūt et
corda reproboz: quia ipsis ex
tremis suis desideriis affli
guntur. sed eādem amaritudinē
nesciunt: qz penitere qd' toleret.
sponte sua erecti non possūt.
Ac contra bonoz cor amaritu
dinem suam nouit: qz erūp
nam exilij qua proiecti lacera
tur intelligit: et q̄ sint requisi
ta que pdidit. q̄ confusa in qui
bz cecidit sentit. Sed ⁊ amaritu
dō cor ad gaudiū suū q̄q̄z redu
citur. atq̄ in eius gaudio extra
neus non miscetur: qz is qui
nūc ab hoc merore cordis foras
se p desideria erat: sed ulius nūc
ab illa intima eius solempni
tate remanebit. Hij itaq̄ qui
in amaritudine anime sūt. mo
rtui mūdo fundituꝰ conspiciunt.
ut sicut in seculo ipī nil appetūt:
ita iam a seculo nulla obligacō

ne teneantur. Et plerūq; cōtingit ut iam homo mūdū meuerit non teneatur: sed tamen mūdus hominem occupationibz alligat. Et ipe quidem mūdo iam mortuus est: sed ipi mundo adhuc mortuus non est. Quasi eū uiuus adhuc mūdus cum conspicat: dū alio intentū uidet actionibz uane contendit. Dū bene paulus cum et ipse sectin ptē despiceret. et talem se factū uideret. quem iam hoc seculū cōcupiscere oīno non posset: rupas huius uite uinculis liber dicit. Michi mūdus crucifixus ē: et ego mundo. Mundus quippe ei crucifixus fuerat: qz hunc cordi suo iam mortuū non amabat. Sed et sepū mūdo crucifixerat: qz talem se ei exhibere studuit: ut ab eo quasi mortuus concupisci non posset. Si enī uno in loco sint mortui et uiues: et si mortuus uiuū non uidet. uiuus tamen mortuū uidet. Si uero utrūq; sint mortui: alter alterū nequaq̄ uidet. Ita qui iam mūdū non amat. sed tamen ab illo uel non uolens amat: et si ipe uelut mortuus mūdū nō uidet: huic tamen mūdus adhuc non mortuus uidet. Si uero nec ipse in amore mūdū teneret. nec rursū a mūdi amore tenneret: uidelicet sibi utrūq; extincti sunt: qui a dū alter alterū non appetit. q̄ si mortuū mortuus non attendit. Quia igitur paulus nec mūdi gloriam querebat. nec a mūdi gloria ipe querebatur: et se mūdo. et mūdū sibi crucifixū ee gloriatur. Ad'qz multa appetunt. sed tamen usqz ad culmen exalta

cionis oīmodo non assurgūt. rē generaliter dicit. Quare data est misero lux. et uita his qui in amaritudine aīe sūt? Uita quippe amaricatis datur. aī huius mūdi glia tristibz generalibz qz tribuitur. In qua nimirū uita pena se ualidissimi timoris afficiunt: qz et si ipi mūdū non tenent. adhuc tamen tales se esse metuunt. q̄ a mundo teneant: qz nisi ei q̄libūcunqz uiuerent. hos ad usum sui uitu procul dubio nō amarent. Nare eū uita corpa in senectute retinet: nam mortua extra se protinus expellit. Sequit. Qui exspectāt mortem et non uenit. Deliberant quippe mortificare se mundi: atqz ab oīū uita glē quasi extinguere. Sed oculas sepe dei iudicijs uel preesse in regimine. uel occupari in iūctis honoribus cōpellunt: atqz inter hec mortificacionē plenissimam indesinenter exspectant. Sed exspectata mors non uenit: q̄a cor ulius quasi gloriose eā nolens uiuit. Quam tamen pre diuino timore tolerant: et in nus quidem seruant deliberū pietatis. foris autē explēt ministeriū ordinis: quatinus a ptōne p intencionem recedant: nec dispositioni contrarijs p superbiam contradicant. Mira eū diuinitatis pietate agitur: cum is qui ptō corde ad contēplacionem tendit. ipa manus ministerijs occupatur: ut et multos infirmioribz eius uenis ptā proficiat: et quo se ipe impetū respiciat. inde ad

humilitas culmen pfectoꝝ
assurgat. Nonnūq̄ ereū sā uir
unde desideꝝ suoꝝ detrimenta
tolerant. inde maiora lucra cō
uersis aliis reportant. qz dū
eis uacare ut appetunt non li
cet: rapē secū alios quibꝫ admi
sceri libet. Fit ergo mira dis
pēsacōne pietas: ut unde des
pectiores se estimant: inde lo
cupletiores ad celestis patrie
cōstructionem surgant. Nō
nūq̄ uero id ipm ad concepta
desideria nūme pueniūt: ut ip
sa interueniente tarditate. ad
eadem desideria lacrato meatus
sinu dilatentur. Et que ertem
ant forta se impleta poterant:
magna dispōsacōne agitur.
ut repulsa arescant. Sic quip
pe mortificari appetunt: ut iā
pfecte si liceat condītoꝝs suu fa
cient cōtemplentur. Sed eoꝝ
desideriū differtur ut proficiat:
et medicatus fue sinu uulnus
ut arescat. Unde bene sponsa ī
sponsi sui desideio anhelans di
cit. In lectulo meo per noctem
quesiui quem diligit anima
mea: quesiui illum: et non inue
ni. Abscondit se sponsus cū que
ritur: ut nō inuentus ardentiꝰ
quaeratur. Et differtur queres
sponsa ne inueniat: ut tarditas
ei sua capacioꝝ reddita. multi
plicius qūq̄ inueniat qđ que
rebat. Unde bēs Iob cū diceret.
expectauit mortem et nō uenit.
ac hoc pro quercnaū desideriū
subtilius explēret. illuc ad iux
ta. Quasi effodientes thesau
rū. Omnes nanq̄ qui fodien
do thesaurū querunt. cū fodere
aliquis reperit. ad laborem in
stanciꝰ inardescit: qz quo se
thesauro abscondito iamiāq̄ ap
propinquare estimant: eo in ef
fossione eius laborant. Qui
igit̄ plene mortificacionem
suā appetunt. qui effodientes
thesaurū querunt: quia q̄to
fiunt uicinioꝝ ad finem: tan
to se exhibent ardentioꝝ in o
pere. Laborando ergo non defi
ciunt. sed magis ad ultimū labo
ris crescit: qz quo iam p̄mia
propinquora considerant: eo in
ope delectabilius exhibent. Dā
bene paulus quibusdam abs
condita eterne patrie thesau
rū querentibꝫ dicit. Non dele
ctentes collacōnem uram sicut
est consuetudinis quibusdam:
sed consolantes: et tanto ma
gis quanto uideritis appropi
quantem diem. Laborantem
quippe consolari est. patrē in la
bore p̄sistere: qz sublevatio la
boris est unio collaborantis:
sicut ait ingenue comes iūgi
tur. una quidem non attrahit:
sed tamen de societate comitis
labor leuiꝰ sentitur. Dum
itaq̄ paulus consolantes se
in labore queriret. ad unum ait
dicens: tanto magis quanto
uideritis appropinquantē die.
Ac si diceret. Eo labor crescat:
quo ipa iam p̄mia laboris
appropinquant. Uelut si apte
dicat. Thesaurū queritis: sed
eo fodere ardentius debetis: quo
iam iuxta queliū aurū fodi
endo pueniſtis ¶ Quānuis h̄
qđ dicit. expectauit mortē et
non uenit. quasi effodientes
thesaurū: intelligi et aliter p̄t.
Quia cū p̄ter mundo mori si

possimus. nisi intra menus nr̃e
insibilia a insibilibz abscondã
mur: ire hij qui mortificacõnẽ
suam appetunt. thesaurũ effodi
entibz compant̃. ¶ Quando eñi p
insibilem sapiam morimur: de
qua p salomonem dict̃. Si q̃
queris illam quasi pecuniam: et
sicut thesauros effoderis eam.
Sapiencia quippe in rerũ sup
fície non iacet: qr̃ i insibilibus
latet. Et tunc mortificacionem
hãnm sapiencia contingentes
apprehendimus. si relictis visi
bilibz ⁊ insibilibz abscondam̃:
si hanc cor effodientes querim̃:
ut omne qd̃ terrenũ mens cogi
tat a semetipsa manu cõ discre
tionis eiciat: et thesaurũ inven
as qui se latebat agnoscat. Fa
cie eñi in se thesaurũ inuenit:
si eam que se male presserat mo
lem a se terrene cogitacionis
repellit. ¶ Quia autem q̃sitam
mortem sicut thesaurũ dicat:
recte subiũgit. ¶ Gaudentq;
uehementr̃: cñi invenerit sepul
chr̃. Sicut eñi sepulchr̃ locus
est quo abscondit̃ corpus: ita
diuina contẽplacio quoddam
sepulchr̃ mentis est. quo abs
conditur aia. ¶ Quasi eñi adh
huc mũdo uiuimus: cñi mẽte
in eum foras tragimur. Sed
mortui in sepulchro abscõdi
mur: cñi mortificata exterius
in secreto interne contemplacio
nis eclamur. Sancti igitur in
p ab importunitate desideriorũ
palliũ. a tumultu inutiliũ ai
rarũ. a clamore pstrepentiñ p
turbacionũ. semetipos tanq̃ ue
bi gladio mortificare non dẽ
nũt: atq; intus ante dei faciẽ

in sinu mentis absconditur. Vñ
rẽ p psalmistam dicit̃. Abscon
des eos in abscondito vultus tu
i: a conturbacione hoĩm. ¶ d'
q̃ vis pfẽ postmodũ fiat. eiã
nunc ex magna pte agitur: ñi
a palliũ desideriorũ tumultibus
delectacione in interiora rapiũ
tur: ut mens eor dñi in amo
rem dei tota tendatur: nulla in
uili paurbacione lacereatur. Hñ
est q̃ paulus p contemplacionẽ
mortuos. et quasi in sepulchro
abscondtos discipulos videns:
quibz dicebat. ¶ Mortui enim estis:
et vita vra abscondita est cum
xpo in deo. ¶ Qui ergo mortem
querit. gaudet cñi sepulchra ĩue
nit: qr̃ qui mortificare se appe
tit. valde ad inventam requie
contemplacionis hylaresc̃: ut
extinctus mũdo lateat: et ãcius
exteriora rerũ pturbacionibz in
tra sinũ se mentis amoris abscõ
dat. Si vero ad hoc q̃ thesaur̃
effodi dicit̃. eiam sepulchra in
venta subintexitur: hoc necesse
est ut intẽto nra gloriat: qd̃
antiqui mortuos cñi diuitiis ob
ruebant. ¶ Qui igitur thesau
rũ querit. gaudet cñi sepulchra
invenit: qr̃ sapiencia pqui
rentes. cum tanta sarpture pa
ginas voluimus. cñi exempla
precedentiñ pscrutamur: quasi
ex sepulchro gaudiũ sumimus:
qr̃ mentes diuitias apud mor
tuos invenimus. ¶ Qui qr̃ hu
ic mũdo pfecte extincti sunt: in
occulto cum diuitiis requiescũt
Sepulchro ergo diues effici
qui p exempla iustor in cõtẽ
placionis virtute subleuatur.
Sed cñi requirens dicit. quare

dam est misero lux: aut hoc ꝑpm
requirē ꝓclamāt. insinuat di
cens. ¶ Quo cuius abscondita
est via: et circūdedit eū deus tene
bris. Via eius sua uno abscōdi
ta est: qz et si iam in qua sit uite
qualitate consideret. adhuc ta
men ad quem finem tendat ig
norat. Et si iam supna appetat.
et si plenis hec desideriis querat:
adhuc si in eisdē desideriis puiane
ter nesciat. Pcā quippe deferentes
ad iudicium tendimus: et unde
uenimus nouim⁹: sed quo pue
niam⁹ ignoramus. Quid hesit
na die simus scimus: sed quid
contingat crastina nos esse nec
simus. Via ergo sua uiro abs
condita est: qz sic pedem ponit o
pis. ut tamen ꝑuidere nequeat
eterni consummatoris. ¶ Est aūt
et alia uie uīe abscondio: quia
nō nūq̄ ea ipsa que ītē nos age
re credimus: an in districti iudi
cis examine recta sint ignoram⁹
Sepe enī sicut et longe superius
diximus. Opus unū causa diuꝑ
sacionis est: et ꝓpositus puiat⁹
esse uirtutis. Sepe unde placan
dus credit iude ad uana sumendū
placandus iudicatur: salomone
attestante qui ait. Est uia que
uidetur hominib⁹ recta: nouissima
autem eius ducit ad mortem.
Unde sā uiri cū mala superant.
sua etiam bene gesta formidāt:
ne cum bona agere appetunt.
de actionis ymagine fallantur:
ne pestifera crabes putredinis.
sub boni specie lateat colozis.
Solent enī qz corrupcionis ad
huc pondere grauati. diudica
re bona subtiliter nesciunt: et
cū ante oculos extremi exami
nis regulam deducunt: hec ꝑpa
ua se non nūq̄ et que approbāt
metuūt: et tota quidem mente
interna desiderant: sed tamen de
incertitudine opm trepidi quo
gradiuntur ignorant. Unde bene
posit⁹ deūs est. quare dam ē mi
sero lux: adiūgitur. uiro cuius
abscondita ē uia. Ac si diceretur.
Cur huius uite successus acci
pio? qui sub qua sit estimacōe
iudicis uer sui opis nesciat. Bū
autem subdit. ¶ Et circūdedit
eum deus tenebris. Tenebris nā
qz homo circūdatur: qz q̄uis ce
leste desiderio ferueat. quid de se
meipso sit dispositū intrinsecus
ignorat: et ualde metuit ne q̄d
sibi in iudicio obuiet: qz se de ter
et in desiderio boni feruoris la
Tenebris homo circūdatur: qz a
ignorancie sue caligine premit.
An tenebris circūdatus non est.
qui plūmos preteritor nō meminit.
futura non inuenit. ꝑsens uir
cognoscit. Tenebris se circūdatū
quidam sapiens uiderat: cū dice
bat. Que in ꝓspectu sūt inueni
mus cū labore: et que in celis
sunt quis inuestigabit. Hijs te
nebris ꝑpria circūdatū iudex:
cū dispositionis intime penetra
re lucerna non potuit dicens.
Posuit tenebras latibulū suū.
Auctor enī noster qz nob in hoc
exilio degentib⁹ lucem sue uisionis
abstulit: sese nr̄is oculis quasi
in tenebras latibulo abscōdit.
Quas nimirū cecitatis nre te
nebras cū studiose cōspicimus:
mentem ad lamenta ꝓpriam?
Fiet enī cecitatem quam foris
patimur: si humiliter meminit.
quo de interioribus sumꝰ ꝑmiat.

Cūq; tenebras quibz aūidat' respiat. splendoris intimi ardeñ a se desiderio affligit. omnīq; in tenacionis aduersu semetipsā cō cauat. et supnam lucem quam cōdita delituit: repulsa queret. Unde fit plūq; ut in ipī pijs flentib; illa interni gaudij claritas erūpat. et meus que in corpore pri us occa tacuerat: ad inspectio nem fulgoris intimi fuspirijs uegetata cōualescat. Dū bene sequit' Cuncq; comedam fus pirio. Comedere namq; est aīe: supne suas cōtēplacionibus pāsa. Suspirat ergo cuncq; cō medat: qz prius gemitu tribu lacionis affiat: et postmodū cōtemplacionis refāone sacīat. Nisi enī suspirat non cō medit: qz qui se in hoc exilio p desiderioz celestiū lamenta nō humiliat: interne patrie gau dia non degustat. Lacrimis cū pabulo iciunij sumt: qui in hac pegrinacionis inopia lemī tur. Suspirat autem qui cōme dit: qz quos amoz uehemens af fiat: etiam refecto cōtempla cionis palat. Suspirans ipha comedebat. cum diceret. Fuerūt michi lacrime mee panes. Lucru enī suo anima palat: cū ad supna gaudia flendo subleuat. Et intus quidem dolorus siu ge mitū tolerat: sed eo refectionis pabulū capit: quo uis amoris p lacrimas emanat. Unde recte eandem lacrimarū vim adhuc bās iob sequit' subdens ¶ Et quasi inundantis aque sic ru gitus meus. Aque enī inundant cū impetu ueniunt: et crescen bz multiplicat' uoluminibz intu mescunt. Siccī uero dū mēs sue oculis diuina iudicia opp nūt. dū de occulta sup se sentē tia trepidant. dū se ad deū pue nire posse cōfidūt. sed tamen ne non ueniant metuūt. dū preteritoz suoz reatū lunt que deflent. dū que sibi adhuc sinis ra sunt qz nesciunt pmesciūt. quasi quedam in eis aquaī more uoluminā colligunt: q in meroz rugitus quasi i sub iecta luctoza defluunt. Per igit scīs uidit quanta sint in lamē tis penitencie uoluminā cogita cionū: atq; ipas meroz undas mundanas aquas nocauit dī cens: et quasi inundantis aque sic rugitus meus. Nōnūq; uēh mens sicut et paulo supnus dis nus in ipis bonis opibz poli a trepidant: ac ne in eisdem oc culto aliquo errore displicēāt. cōtinuis lamentis uacant. Os cū diuina subito flagella cōsi piunt. auctoris siu se grauiu offendisse suspicant: qz uel in firmitatibz ppedit. uel amaru dinibz pressit. ad impendenda primis pia opa non assurgit. Et coz in lamentū uertit: qui a corpus a deuocionis sue mu nisterio retardatur. Cūq; se meretrem non augere consue rant: etiam grauiora opera displicuisse formidant. Unde be ne bās iob cū rugitū suū quasi inundantes aquas diceret: illi co adiunxit ¶ Quia timoz quem timebam euenit michi: et qđ uerebar accidit. Iusti igi tur deflent et pauent. et mag nis se lamentis arcuant: qui a deum formidant. Et cū pius de

vj

correctione sua gaudeant. eorū
mentem trepidam mentem correp
no ipsa perturbat? ne malū qd' to
lerant. non pia discipline pas
sio sit: sed aīaduersio iusta uin
dicte. Qd' bene psalmista consi
derans ait. Quis nouit pōtatem
ire tue? Potestas quippe diuine
ire ūra non potest mente cōpre
hendi? qz eius dispensatio obscu
ris sup nos dispositionibz sepe
unde estimatur deserere inde nos
recapit: et unde nos recapere credit.
inde derelinquit. ut plerūq; hoc
fiat gracia qd' ira dicat. et hoc
aliqū ira sit. qd' gracia putat.
Non nullos eīm flagella corri
gunt: nō nullos ad impietatē
desperationem pducunt. Et alios
psperа qz demulcent ab insania
mutant: alios qz eleuant. sun
ditus ab oīm spe cōuersionis e
radicant. Cunctos autem uia
ad ima prahunt? sed tamē
quidam ēo saltius ab hys rede
unt: quo se in eis corruisse ala
erubescunt. Et sepe uirtutes
ad supna subleuant? sed nō nūq
qz quidam dū animorem de ipsis
conapiunt: p ipm tramitē alio
sionis cadunt. Quia ergo pōs
diuine ire nūne cognoscatur: i
quibus necesse est ut sine cessa
one timeatur. Sequit. Nō
ne dissimulau? uonne tacui. nō
ne quieui? Et ueniet sup me idig
nacio. Quātus quolibet in lo
co positi cogitando. loquendo.
agendo. peccamus? nīc tamen p
ua hec animus effrenatus ra
pitur: aī mūdi huius psperita
te subleuatur. Nam aī preue se
pōtie ceteros contpnit: alta de se
elate cogitans sentit. Et aī auc

torizata uocis a nullo resistitur:
lingua licentius p abrupta dif
fertur. Cuiq; facere qd' libet li
cet: iuste sibi omne estimat licere
qd' libet. Sed sēa uiri aī mundi
huius pōtate sublimant? tanto sub
maiori mentis disciplina se re
digūt: quanto sibi p impatiam
pōtas suadet illicita quasi licen
cius sauit. Cor namq; a consi
derande sue glorie reprimūt?
lingua ab īmoderata locutione
restringunt: opus ab inquietu
dinis uagatione custodiunt. Se
pe eīm qui in pōtate sūt. ea que
recte facere qz elate cogitant
amittunt? dūq; se ad cuncta u
biles estimant: etiam impense
utilitatis sibi meritū dampnāt.
Cor eīm cuiuslibet sēa dignitas
sit. necesse est ut ei apud se sem
p indigna uideantur? ne eadem
bona actio agentis cor sublleuet.
et sublleuando plus auctorē de
elatione deiciat. qī ipōs forte q
bus impendit iuuat. Hinc est
eīm qz rex babilonie dū elata u
mente apud se tacit voluit dicens.
nōne hec est babilon quam ego
edificaui: in irracionale aīal
ptinus uersus est. Qd' eīm fūs
fuerat pdidit: qz hūiliter nolu
it dissimulare qd' erat. Et quia
elatione cogitationis se sup ho
mines exaltat: ipīm quem cōmu
nem aī homībz habuit sensum
hominis amisit. Sepe uero qui
in pōtate sunt ad subiector pas
sim cōtumelias erūpunt: et ipc
qd' iniquissimes regimīi seruiūt
p iugue prosatatem pdunt?
minoru salz formidine iudicas
uerba pensantes: qz qui sine
causa iracūdi facili dicunt. gehē

hēne se iguibꝫ addiat. Sepehꝫ
qui in pāte sunt dū sese et a lu
ris reuuere uelauit: ad illuia o
pa et inquieta delabunt. Solꝰ
eū in illuias non cadit: qui se
aliqū et a luris caute retrāgit.
Qua uidelicet cōstructione rei
gatū bene se paulus insinuat
dicens. Oīa mihi licent: sed
non oīa expediunt. Atꝫ ut
er ipa refugatione oīderet. in q̄
ta se mentis libertate dilataret.
illud adiūxit. Oīa mihi licet
sed ego sub nullius redigar po
testate. Cū eū mens cōcepta
desideria sequitur: seruire rebꝫ
cōuincitur. quarū amore supa
tur. Sed paulus qui cuncta licēt.
sub nullius pāte se redigit: qa
semetipm etiam a luris retrin
gendo. ea que delāta p̄merent.
despecta transcendit. Huis igit
iob ut nos eruditet: qualis in
pāte fuit. luculenter dicens. nō
ne distillauit: potestas namq;
eū habenda et cogitanda est ad
utilitatem. et distillanda p̄ter u
torem? quatenus is qui ea ha
bet. et ut p̄desse debeat posse se
sciat: et ut exōlli non debeat.
posse se nesciat. Qualis uero i
ore fuerit adiūgat dicens: nōne
filii. Qualis ergo illuia opa
adhuc subsidat: nōne quieui.
Potest autem silere et quies
cere adhuc subtilius p̄sentari
Silere namq; est: inquietem a
renox desideriox uoce retrāge
re. Vis eū magni clamoris e.
tumultus cordis. Quiescunt
quoq; qui bene in pāte sunt:
eū terrenaꝝ actionū strepitus
p diuino amore interne dedo
posponūt. ne dū ima deside
rent ocupant: cor sundius a
simis cadat. Sciunt eū q: neq;
quā mens ad supna attollitur:
si curarū tumultꝫ cōtinue in i
simis ocupatur. Quid eū de do
ocupata optineat? que de ilo ap
prehendere aliquid etiam uacās
laborat? Bene autē p psalmistā
dicit. vacate et uidete qm̄ ego sū
deus? quia qui uacare deo negli
git: suo sibi iudicio lumen eius
uisionis abscondit. Hinc etiam
p moysen dicitur: nō pisces qui
pēnulas non habent nō edant.
Pisces namq; qui pēnulas nō
habent: saltus dare sup aquas
solent. Soli ergo in elōx cor pōt
quasi pisces transeunt: qui in eo
qd̄ imis deseruit. aliqū supna
ascendere mentis salti: sciunt.
ne semp in p̄fundis curarū lat
ent: et nulla eos amoris limi
quasi uberi aeris aura cōtingat.
Qui ergo rebus tpalibꝫ ocupā
tur nīc bene exteriora dispōnūt.
eū solliate ad interiora refugi
unt? eū nequaq̄ foras p̄ua
nouū strepitus diligūt: sed apd
semetipos intus in tranquillita
as sinu requiescūt. Prauē etiā
mentes tpaliū rerū tumultus
intra semetipas uersare nō ces
sant: etiam cū uacant. In cogi
tatione eū seruant depicta que
amant? et q̄uis nil exterius fa
ciant: apud semetipas tamē sub
ponderē inquietē quietis elabo
rant. Quibꝫ si earūdem rerū ad
ministratio prebeat. semetipas
sundius deserūt: et fugatiua ip
salia per intentionis cursum
continuus cogitationū passib⁹
sequūtur. Pie autē mentes her
et eū desiunt non querūt? et gra

uiter eciam cū assumūt ferunt: qz
p exteriōz curam a se exire perti
mescunt. Ad' bene uia duōz fra
trū uita signatur: de quibz scrip
tū est. Factus est eis aut' uir guar'
uenandi ex homo agricola: ia
cob autem uir simplex habita
bat in tabernaculis: uel sicut a
lia translatione dicit habitabat
domi. Quid enī p uenationem
eis. nisi cor uita figurat': qui
in exteriorib; uoluptatib; sui
ipsius sequūtur? Qui eciam
agricola esse describitur? quia
amatores huius seculi tanto
magis exteriora incolūt: quā
to interiora sua inculta derelī
quūt. Jacob uero uir simplex
in tabernaculis uel in domo ha
bitare phibetur? qz nimirū om
nes qui in curis exteriorib; spe
si refugiunt: simplices in cogi
tatione. atq; in consōe sue habi
tatione constituit. In taberna
culis enī aut in domo habitāt
est: se intra menus secreta restu
dere. et uelut exterius p desi
deria dissipare: ne dī ad iudica
cioris iubeant: a semetipis alie
natis cogitationib; recedant.
Dicat igitur pbatus uir et ere
matus in psperis dicat: nōne
dissimulaui. nōne silui. nōne q̄e
ui. Dic enī supra dixim⁹ cā uiri
sī eis tranquillitatis psperitas ar
rideat. fauorem mūdi quasi nel
gentes dissil'aut: et foras gressu
interius hoc unde exterius sublc
uatur calcant. Silent autem:
qz nullis prauc actionis clamo
ribz pstrepunt. Omnis namq;
iniquitas habet apud secretū
dei iudicia uoces suas. Dū enī sup
bit est. Clamor sodomoz et go
mor⁹ inualescens est. Cru
delitas uero? cū non solū nullo
cupiditatis qualiū turbulento
appetitu rapiunt? uerū eciam
suis pximis uite necessariis imo
deiectis occupari refugiunt. Sz
hec agentes paterna adhuc fla
gella sentiūt? ut tanto pfectiores
ad hereditatem uocentur? quanto
eos pcedentis disciplina cotidie
ciā de uitiis purgat. Justa ita
qz indelinenter facimus. et assidue
dura patimur? qz sepe ipa nostre
iustitia ad examen diuine iusti
tie deducta. iniustitia est: et cor
ruit in districtione iudicis. qd' i
estimatione fulgor opanus. Un
de paulus cū diceret. nichil mihi
conscius sum: protin⁹ adiūxit. sed
non in hoc iustificatus sū. Ne'
quisquam moretur non sue iustifi
cationis insinuans aut. Qui enī
iudicatur me dūs est. Ac si diceret.
Idcirco in eo qd' nichil michi cū
conscius iustificatū me ābnego:
qz ab eo qui me iudicat exami
nari me subtilius iubeo. Dissil'an
da ergo sunt que exterius fluēt.
reprimenda que interius pstre
punt. dedinanda que quasi ne
cessarie uoluūt: et tamen in
quibz ordinib; adhuc districti exa
minis flagella metuenda? qz a
ere ipa nra pfectio culpa non ca
ret: nisi hanc seuerus iudex in
subtili tanquā examinis miseri
cordiā penset. Hā aut subdit.

Cū uenerit sup me indignatio. Magna quippe arte doctrine
dicturus uerba. pmittit cōe bā:
ut hinc unusquisq; consideret
que peccantes postmodū sup
plicia maneant? si eciam iustos
tam uaria hic flagella castigāt.

lxx

Hinc est eiꝰ qđ petrus aut. Tempus est ut iudicij inapiat de domo dei. Et si nobis ut saluabit impius et peccator ubi parebit. Hic paulus cū multa in thessalonicensiū laude dixisset: protinꝰ admīnit. Ita ut et nosipsi in uobis gloriem in ecclesijs dei pro patientia et fide: in omnibꝫ persecutionibꝫ uris et tribulationibꝫ qs sustinetis in exemplū iusti iudicij dei. Ac si diceret. Dū uos dura tolerantes qui tam rēa agitis? quid aliud qꝫ iusti dei iudicij exempla datis? Quia et ira pena contingendū est quōmō ferat quibus tranſeat. si sic uos affligi patimur. in quibꝫ feramur? aut quomō illos possimus esse quibꝫ iustū iudicij exhibet: si eā uos sic arguat. quos pie redarguens fouet. Prima igitur bī iob locutio determinata. uicissim se animi qui consolatori uenerāt. pie eius iactationi subiciunt? dū qꝫ ad contentionis uerba prosiliunt: eā pro qua uenerant caulam pietatis amittunt. Qui quidē nō prauā hoc intentione faciunt? sed qꝫuis affectū pauido exhibeant: pauidi tamen nō nisi pro iniquitate arediderūt. Dū qꝫ in contentionem bonam nequaqꝫ locutio causa subsequit: ipā pietatis ꝓpositū in transgressionis uicij uertit. Tacendū namqꝫ fuerat: aut et quando loquerent. Iustus quippe erat ad quem uenerant: et diuinis uerberibus ductus. Et anteacta ergo eius uita debuerūt ea que intelligere non ualebant illius uerba pendere? et ex flagellis pcussi non illū redarguere. sed de sua uita formidare: seqꝫ flagellato iusto non quasi rationē reddendo erigere. sed flendo locutare? ut nequaqꝫ sic cor sanata ꝑ uerba ostenderet: sed loqui recte linguā consolationis magistri doloꝫ eruditet. Quia et si qua forsitan diuersa sentirent. dignū ꝑfecto erat ut hec humiliter dicerent: ne pauido uni uersa ꝑ īmoderata uerba annullarent. Sepe enī qꝫ intelligi non ualent dictorum dispensatione. uel facta uel dicta uidentur. Sed ea ab eis non temere reprehendenda sunt: quo apprehendi uera aut ueraciter nequaqꝫ possunt. Sepe aliquid a maioribꝫ dispensatorie agitur: qđ a minoribꝫ erroneꝫ putatur. Sepe multa a fortibꝫ dicunt: que idcirco infirmi dijudicantur. qꝫ ignorant. Qđ bene bobꝫ calcatoribꝫ inclinata uitula testamenti archa significauit? quam qui caluram credens leuites erigere uoluit: mortem aam mortis accepit. Quid est namqꝫ mens iusti? nisi archa testamenti? Quę gestata bobꝫ calcatoribꝫ inclinat: qꝫ nō nisi ꝑ eam qui bene ꝑcepit dī subiectoꝫ ꝓꝓioꝫ contubernione conuertit. Ad dispensationis condescensionem ex sola dilectione pduxerat? sed in hoc qđ dispensatorie agitur: inclinatio ipā fortitudis imperitis calcis putatur. Unde et nō nulli subditi contra hanc manū reprehensionis uictrices sed a uita protinus ipā sua ueritate deficiunt. Leuites ergo quasi adiuuans manū extendit. sed delinquens uitam pdidit? qꝫ dū infirmi quiqꝫ fortiū facta corrumpunt: ipā uniuersi

sorte reprobauit. Aliqñ etiam
sancti uiri quedam uitiis con
descendes dicunt: quedam uero
sublimia contemplantes pterunt.
Quisq; uitia uel condescensionis
uel alicuius nescit: audacter
per culpa deprehendit. Et quid
est aliqñ de sua condescensione
uelle corrigere: nisi indignacionem
archam sibi reprehensionis
manu relenare? Quid e aliqñ
de inopportuna locucione reprehen
dere: nisi morā eius forcundi
us erroris lapsū putare? Sz
pdit uitam. qui archam dei
manu subleuat? qr nequaq;
quis sēz corrigere recta pōt
meret: nisi de se prius meliora
sensisset. Unde et leuites ucem
rē dra dicitur. qd' uidelicet re
bellis dō interpretatur? qa
presumptores quiq; nisi audacia
uenter robustos se in dño crede
rent: nequaq; meliora ea uel
dra uelut infirma iudicarent.
Amica ergo iob dū contra eum
quasi in dei defensione prosili
unt: diuina precepta regulam
supbientes excedunt. Cū uero
quedam ea meliora deterioribus
displicent: nequaq; hoc qd' mi
rem mouet reprehendi est. sed cū
magna humilitate proferendū:
quatenus locucio pie sentien
tis eo uere seruet formam rātū
dinis: quo p ueri graditur humi
litatis. Et libere ergo dicenda
sunt que sentimus: et ualde
humiliter proferenda que dic
imus: ne et que rē intendimus.
per elate pferendo non recta fa
ciamus. Paulus auditoribus
suis multa humiliter dixerat:
sed de ipa exhortacione humili

placare eos adhuc humilius
satagebat dicens. Rogo aute
uos fratres ut sufferatis uer
bū solacij: etenī ppaucas scripsi
uobis. Ephesijs quoq; mille
maledicens: afflictis ac genicu
lis humilitatem suam ad mēo
riam reuocat dicens. Vigilate
memoria retinentes: qm p trie
nniū nocte ac die non cessaui cū
lacrimis monens unūquemq;
uestrū. Eisdem rursū p epistolam
dicit. Obsecro uos fratres ego
uinctus in dño: ut digne ambu
letis uocacione qua uocati estis
Hinc ergo colligat si quando a
liquid recte sentit. quanta hu
militate debeat ingēo loqui dis
cipulus: si ipe magister gentiū
in hijs que cū auctoritate pdi
cat. tā cōmunē discipulos ro
gat. Hinc unusquisq; colligat.
eis a quibus bene uiuendi exem
pla capit. hm quo bū intelligit.
sp humiliter dicat: si paulus
illis humili se uoce subdidit:
quos ad uitam ipse suscitauit
Hyppias autem qui primus
amicor loquit. qm uis ad cōlo
landū pietate ueniat: humili
tatem tamen locucionis dese
rens. regulam consolacionis
ignorat. Qui dū loquendi au
diam negligit: usq; ad afflic
ti contumelias excedit dicens
Tigris perit: eo q non ha
beret predam. Fugitus leonis
et uox leene et dentes catulor
leonū dissipati sunt. Beatū
uidelicet iob nomine zygridis q
uiro uaricatis notans? per
leonis rugitū eius terrorem
uiri. p leene uocem loquacita
tem cōiugis: p dissipatos leo

dentes catulor leonū destructā
filior eorū amicitiā signans. Non
et bene amicor sensū qui in nu
nuida correptione se exercuit: sen
tentia diuina reprehendit dicēs.
Non estis loquti coram me rām:
sicut seruus meus iob. Sed que
rendū nūdo aut paulus illorū
sententijs tanta auctoritate v
tatur: si hec eor sententie dīi
ca reprehensione cassant. Elv
phaz quippe uerba sunt que o
rrectheis inculpabiliter dicens. sicut sp
tum est: cōprehendam sapien
tes in astutia eor. Quomō er
go quasi prava respuim? que
paulus ex auctoritate astruit:
aut quomō attestatione pau
li recta putabimus que p sem
ipsū dominus non recta dīi
nuit? Sed utraq; hec causa q̄ nō
sunt diuersa cognoscimus: si
eiusdem dīne sententie singula
uerba pensamus. Que nimir
cū diceret. non estis loquti cora
me rām: illud adiūxit, sicut ser
uus meus iob. Liquet ergo q̄
quedam in eor dās recta sunt:
sed meliorū compatione supe
rant. Nam inter alia que ira
conabiliter dicit multas ad
dām iob fortes sententias pfe
runt: sed compare dās fortitu
dr vim fortitudinis amittūt.
Mira autem sunt multa que
dicunt: nisi in sancti uiri adū
sitate dicerent. In semetipsis i
gīe magna sunt: sed q̄ iustū u
rū transigere appetunt. eiusdē
magnitudinis pondus pdūc.
q̄ et q̄libz fortē frustr̄ tā iaculū
mittitur: ut dura saxa ferau
tur. Eo namq; obtusum lon
gius dissilit: quo interius fortiꝰ

uenit. Igit̄ amicor dicta licet in
quibusdam valde sint fortia:
tū tamen sā uiri fortem uitam
ferunt. cunctū sui acuminis mu
crone rescindūt. Quia ergo
in sententijs magna sunt. sed
contra beatū iob nullo modo
assumi nequaq̄ debuerunt: et
paulus hec ex uirtute pensās.
in auctoritate pferat: et inde
q̄ uicaut plana sunt. ex per
sone qualitate reprehendat. Sz
q̄ eosdem amicos dā iob here
ticor tenere speciem supius di
ximus: nūc eor uerba quomō
hereticas congruant indagem.
Quedam namq; valde recta lo
quunt: sed tamen inter hec ad
uersa dilabunt. Inter quip
pe hoc hēresis pprium. ut malis
bona pmisceant: quatenus
facile sensui audientis illudāt.
Si esset semp prava dicerent:
cautus in sua pauitate cogno
sci qd̄ uellent nūme pluaderēt.
Hucsum si semp recta sententi
pfecto hereticā nō fuissent. Sz
cū fallendi arte ad utraq; dete
nuunt: et ex malis bona mi
cunt. et ex bonis mala ut rec
piantur abscondunt. sicut qui
uenenū poculū porrigit. ora
poculi dulcedine melius tegit.
dūq; hoc qd̄ dulce est primo
actactu delibatur. etiam illud
qd̄ est mortiferū indubitanter
absorbetur. Itaq; hereticus per
miscent vēa puerlis: ut oblec
dendo bona auditores sibi at
trahant: et exhibendo mala
lacerā eos pestē corrūpant.
Quīn tamen predicatione ec
clie atq; exhortatione cor
ri. ab hac sensus sui diuersi

re saluant. Unde et amia iob re
uocalionis sue sacrificiū ei⁹
dem sc̄a uirt manubz offerūt: ac
qz ad supnu iudicis grauam ul'
addicti reuocant. Quos bene
in ezech illa decem leprosoz nūe
rico significat. In lepra quippe et
pars aias in fulgorem ducitur:
et pars in colore sano remanet.
Leprosi itaqz hereticos exprimūt.
qz dū vās prāua psentiunt: co
lorem sanū maculis aspgunt.
Unde et bene ut saluentur da
mant: ihesu p̄ceptor. Qui ei
in eius uerbis se errasse fatēt
ficant: hunc saluandi habitū
preceptorem uocant. Tunqz ad
confessionem preceptoris rede
unt: unor ad formam saluas
renouat. Sed qz in anteor dcis
p̄sentionem exposicionis pau
lo longius diuertimus: ipa iam
eor subtilitas uba pensemus.

Sequitur Caplm Quartū.

Respondens eliphaz the
manites dixit. Si cepe
rimus loqui tibi: for
tasse molestē accipies: sed su
perius dicta sunt: que hijs no
bilioz interpretationibz ex
primantur. Quia ergo festine
ad indiscussa tendimus: plana
re p̄ius uerbis denuntiamus. Hoc ita
qz est colligere inuendū: q̄ hij
qui hereticoz speciem tenent:
loqui molliter uitio aut dicen
di nesciunt. Si cepimus loqui tibi: for
tasse molestē accipies. Et ad spe
ranze quippe hereticī audiloz es
suos in exordio locutionis me
munt. ne negligenter audiant:
eosqz uelut tristicia dedinā:
ne negligencia capiant. Et pe
ne semp blanda sunt que ꝓmit

sed aspera que prosequendo ꝯ
inferunt. Unde et nunc amia
iob a reuerencia mansuete lo
cutionis incipiunt: sed usqz ad
iacula asperime inuectionis erū
punt: qz et radices spinarū mol
les sunt: sed tamen ex ipsa sua
mollitie proferunt unde pūgāt
Sequit. ¶ Sed conceptū sermo
nem tenere quis potest. Tria
sunt genera hoim: que gradā
tim ductis a sequalitatibz diffi
niunt. Sunt nāmqz alij. qui ꝛ
ad loquendū prāua concipiūt:
et a locutione sua nulla silēcij
grauitate refrenant. Et sunt
alij qui cū prāua concipiunt:
magno se silencij rigore restrin
gunt. Et sunt nōnulli. qui ui
tiū usu roborati. usqz ad eam
celsitudinem puehunt: ut ad
loquendū ne in ozde quidem p
uersa concipiant. que silendo
cōpescant. Eliphaz itaqz ex quo
sit ordine ostendit: qui concep
tū sermonem tenere se non pos
se celebatur. Qua in re et illud
innotuit: qd̄ se loquendo offē
surū nouit. Nequ eū retinere
uerba que non potest ueller:
nisi se p̄ het uulnera inferre p̄
nosceret. Bonū eni uri ferro cō
alij retinent precipitationē ubi
et cauere considerant: ne relapsā
res lingue lasciuiam auditoz
conscienciā incauta locutione
trahigant. Unde bene p̄ salo
monem dr. Qui dimittit aquā:
caput est iurgioz. Aqua q̄ppe
dimittit: cū lingue fluxus effre
natur. Sed dimissoz aque iur
gioz caput effugatur: qz per lin
gue ꝓtencionem. discordie origo
ꝓpinatur. Prauū igitur sciat in

Ca.ᵐ textus ḡnāl.

xii

seruli leues sunt. ita in locando ne precipites: et cercere practā do negligunt. que loquant. Sz qđ leuis conscīa conspit: leuio ꝓnus lingua prodit. Unde nūc clyphaz ex suo experimento colligꝫ qđ despate de oībz senat dicens Sed concepī sermonem tenere quis possit. Sequit ¶ Ecce do cuisti plurimos: et manus lan gas roborasti. Vacillantes con firmauerunt sermones tui: et genua tremencia corroborasti. Ipe hystorie textus aspiat: magna electoris utilitas. qđ'ab a nuis ſurgantibz in bō iob pro lacerac̄one uicior. uirtutū pre conia proferuntur. Hūc quip pe est tam robustū uite testimo niū: quam cū ille laudanda log tur. qui ingerere crimen conat. Deuenimus autem animꝰ celsitu dinis tue ut fiat: qui indoctos do ceus. lassos roborans. uacil lantes ꝙ confirmans: inter an gas domus. inter multiplicium ierū cultodiam. inter affectus pignoꝝ. int studia tot laborū eruditionis se exercuit impendit. Et illa quidem occupatus exer cuit: sed tamen liber magisterio doctrine militauit. Temporalia regendo disposuit: eterna predi cando uīcauit. Vite rōnabilē et agendo ostendit: et loquendo audientibz ingessit. Sed sine heresi seu puersi qui ubz cū bona ultoꝝ referunt: licet in argumentū animis īfler cunt. Unde namqꝫ clyphaz con tra beatū iob occasionem obur gationis colligit: unde laudan da narrauit. Iram sequitur. ¶ Huic autem uenit super te plaga et defecisti: tetigit te et cō turbatus es. Quersi quippe duo bus modis bonoꝝ uitam impe ciunt: qꝫ aut prana eos dicere al serunt: aut recta non seruare ꝙ dicunt. Unde et bātis iob inferꝝ ab amicis suis de locutione rep hendit: nūc autem recta dicit se. sed licet non seruasse ostendit. Ab inquis ergo modo bonoꝝ locutio. mō actio reprobat: qua nimis aut reprehensa lingua ma cat: aut eiusdem lingue sue ad uersa sententia testimonio in animo ui cta succūbat. Et notandū ꝙ pri us laudes lingue inferūt: et post modū de uite infirmitate conqꝝ runt. Inquit. ne publice pu ēt uideant: loquitur aliqū bo na de iustis. que esse iam cogni ta et aliis nouerūt. Sed sicut prediximus. hec ꝑba panus ad cumulū reatus ptrahunt: et ar denduꝫ sibi in contrarijs et eo ꝙ et ꝓspera loquebant ostendit. Tanto qꝫ mala quasi uerius in sinuant: quanto et bona qui de uote laudabant. Ad usū ergo i torquent animis uotes hano rus? dū ultoꝝ uitam inde post grauius mulcerant. unde hanc paulo ante spenetenus defende bant. Sepe aut eoꝝ bona que prius habita despicit: licet post modum quasi pdita miretur. Unde et clyphaz sā uiri uirtutes ꝙ amissas asserit enumerādo subūgit dicens ¶ Timoꝝ tuus fortitudo tua pacientia tua: et ꝓfectus uiaꝝ tuaꝝ. Que uniuersā cuncta ei sententie subꝛogat quam ꝓmisit dicens. Nunc ad uenit sup te plaga et defecisti: tetigit te et conturbatus es. Ois

ergo simul incertisse asserit: in eo
q̄ bīn iob. turbatū flagello rep
hendit. Sed incaute dī ualde est:
q̄ q̄uis inc̄ue nienter increpat.
congruenter tamen ordines uir
tutum narrat. Quanto quippe
gradibz uirtutū bīa iob uirtutes
ammirando distinxit: dīi et timo
ri fortitudinem. et fortitudini pa
cientiā. et patientie pfectionē iunx
it. In uia ei dei a timore inci
pitur: ut ad fortitudinem ueniā
tur. Nam sicut in uia seculi audā
cia fortitudinem: ita in uia dei
audacia debilitatem parit. Et si
cut in uia seculi timor debilitatē.
ita in uia dei timor fortitudinem
significat: salomone attestante qui
dixit. In timore dīi fiducia fortā
tudinis. Timori quippe dīi mes
se fiducia fortitudinis dicit. q̄a
nimirū mens uīa tanto ualentio
ris terrores tpalium rerū despicit:
q̄to se auctori eorūdem tpaliū
interius p formidinē subdit. Q̄
in timore dīi constituta. nō inue
nit extra q̄d metuat? q̄ dī recto
rem conditorē oīm iungitur: po
testate quadam supra omnia ēle
uatur. Fortitudo autē nō ni
si in aduersitate ostenditur? Dū
enim post fortitudinem pacī
entiā subrogatur. Tanto eīm se
ipsum ad fortitudinem pferre
rius demonstrat: quanto alie
na mala robustius tolerat. Nā
minus in se cōmouet: quem ali
qua inquietas terruit. Qui ēo
d̄ terre contrarietatem non ha
bet: pusillanimitatis siue gladi
o confossus iacet. Qua uero p
fectio de patientia nascitur: cha
rā patientiā uiarū pfecto sub
sequitur. Ille eīm uere pfectus est:
qui erga iniq̄tātem primi in
patientis non ēst. Nam qui alie
nam iniq̄tatem terre nō ua
luit: ipse sibi celestis est q̄d
pfecte necdū pfecit. Hinc in ew° ue
racas dicit. In patientia uīa pos
sidebitis aīas uīras. Quid est ei
aīam possidere? nisi pfecte in om
nibz uincere. an uchs mentis mo
tibz ex uirtutis arce dīnari? Qui
igit̄ patientiā tenet. aīam possi
det? q̄ inde contra aduersa oīa
fortis efficit: unde sibi et sepīssi
me dicendo dīcitur. Et quo se lau
dabilius frangit. infracti se for
tius erigit? q̄ cū in suis se uolū
tabz supat: sese ad contrariū
uictū parat. Sed q̄ inchoando cor
ripuit: nunc aliqua uelut exhor
tando subiūgit dicens. Memor
dare obsecro quis unq̄ innocens
periit: aut quando recti deleti sūt
Siue heretici quor amicos bea
tus iob tenere speciem diximus. s
seu pueri quibz. q̄ inordinate
redarguit: tam reprehensibiliter
exhortatur. Aut nam q̄. Quis ū
q̄ innocens pīit? aut q̄n recti de
leti sunt? Sepe quippe hic et īno
centes pereunt. et recti frustra
delent: sed tamen ad eternā glo
riam pereundo seruant. Si eīm
nullus innocens periret, pphīa nō
diceret. Nullus periit: et nemo
est qui recogitet. Si rectos deus
pereundo non rapet: nequaq̄ de
iusto sapīa diuisset. Ne pauis est
ne malitia mutaret intellectū ei°
Si iustos aīa aduersio nulla per
mutaret: petrus nūme prenūcia
ret dicens. Tempus est ut iudi
cīū incipiat de domo dei. Illi ergo
uere recti sunt: qui amore
supne patrie ad omnia pīcuas

uite aduersa ꝓparantur. Nam
qui pro eterno bono mala hic
ꝑpetuo metuũt: iudicij recti nõ ſt
Sed cypphaz uel deleri rectos ui
iudicantes hic pure non eſtimat:
qz ſepe hij qui non ſpe glorie ce
leſtis. ſed pro terrena deo rectribu
one deſeruiunt. ipſi ſibimet ſi
gunt qd̃ querũ? et docere ꝑſu
uientes cũ terrenam ſecuritatẽ
predicant: cunctis ſuis laborib
oſtendũt quid amant. Sequit.
¶ Quin potius iudi eos quo
pantur iniquitatẽ. et ſeminãt
dolores et metunt eos flante de
o periſſe: et ſpũ ire eius eſſe con
ſumptos. Dolores ſeminare eſt.
fraudulenta dicere. Dolores ãt
metere eſt: dicendo prevalere.
Vel certe dolores ſeminantur: q̃
puerſa pagunt. Dolores me
tunt: cum de eãdem puerſitate
puniunt. Fructus quippe dolois
eſt: retributio dampnationis.
Sed cum protinus ſubinfertur
qz qui dolores ſeminant et metũt
flante deo pereunt. et ire eius ſpũ
conſũmunt? hoc loco doloris in
mellio non iam pena ſed adhuc
ꝓcõ iniquitatis oſtenditur: qua
ex diuine ire ſpũ eaſdem mellio
nis pena ſubrogatur. Seminãt
ergo hic dolores et metunt: q̃ a
miqua ſunt que facũt. et in ipa
iniquitate ꝓſperantur: ſicut de
iniquo p pſalmiſtam dicitur.
Polluerunt uie eius in omi qꝛe.
auferunt iudicia tua a facie ei?
omniũ inimicorũ ſuorũ dñabit.
De quo paulo poſt ſubdit. Sub
lingua eius labor et dolor. Do
lores itaqz ſeminat. cũ puerſa
agit? dolores metit: cũ ex eiuſdẽ
puerſitatibz ꝓfecto exterſat.

Quomõ ergo flante deo pereũt
qui plerqz diu hic ſublimiter et
iuſtis felicius ꝓmittunt? Hinc
namqz de illis iterũ p pſalmiſtã
dicitur. In laboribz hominũ nõ
ſunt: et cũ hominibz non flagella
buntur. Hinc ieremias air. Que
uia impiorũ ꝓſperatur? Quia
eũ ſicut ſarmentum eſt. dñs pa
cis reddit ei: ſepe diu tolãt.
quos in peccatis dampnat. Non
nũqz uero concitate ꝑcutit. qz pluſ
latrocinantes in occultis conſo
lando confouet. Aliqũ ergo ope
deus diu prevalere iniquos pa
citur: ut ultor mũdius iusta p
getur. Aliqũ uero iuſtos celeri
ruinãdat: eoꝝ qz meritis in occul
cũ corda confirmat. Si enim nũc
omnes male agentes puniret?
extremũ iam iudicium quibz ex
haberet? Si autem nullũ omo
puniret? quis deũ res humanas
curare crediderit? Nõnũqz ergo
iniquos ferit: ut oſtendat qz in
ulta mala non deſerit. Nõnũqz
uero iniquos diu tolerat: ut ꝛ
ſideranabz inſinuet. ad qd̃ eos
iudicium reſeruat. Hec itaqz ſen
tencia dilationis iniquoꝝ ſi ni
cũ fine ꝑuis ſeculi de cunctis
generaliter dicat: ex magna p
te procul dubio ueritatis iuſtis
te uacuatur. Sed tunc uera e
rit: cũ iam iniquitatis dilata
o non erit. Que hoc loco ſic ſolle
mõ intelligi rectius poteſt? q̃
nullã nec innocens perit. nec cũ
deletur: qz et ſi carne hic affli
gitur. in conſpectu eterni iudicis
uera ſalute repatur. Et qui ſe
minant dolores et metunt. flã
te deo pereunt? qz quanto hic
alacius puerſe agendo. ꝓfecerũt.

tanno durius insequẽtia tamp
nacione feriãtur. Sed cum eidẽ
sententie p̃euntẽ. recordat? vi
delicet patri q̃ tractata res ad me
moriam reducatur: non autem
futura mĩetur. Tunc ergo e
lyphaz uerius diceret: si her de
aliquis generalit̃ extrema am
nia diuersione credidisset. Sed
hoc q̃ flare deus dicat̃: urget vt
subtilius discernatur. Nos q̃p
pe cũ flamus. aerem ab exteri
oribz introrsus trahimus: et in
trorsus tractũ tunc exterius
reddimus. Flare ergo deus in
uisibilẽ retributione dicat̃: q̃a
ab exterioribz causis introrsus
iudicij conclauũ conapit: et ab
interno conclauj exterorsus sen
tenciam emittat. Quasi flamine deo
q̃ ab interioribz exterorsus sp̃s
emittit: quãdo ab interno con
cepti conclauj exterius iudiciũ
dampnacionis infertur. Bene
itaq̃ dicit̃. q̃ qui dolores semi
nant flamine deo percunt? quia
unde foris puersa flamunt: in
de ab intimis rẽe feruntur. Vel
certe cũ flare deus dicit̃. q̃a et
tractũ eius ẽius subinfert̃: ap
pellacione flatus illius p̃ce ip
sa eius aĩaduersio designatur.
Nos quippe cũ trahimur: fla
tu furoris inflammur. Vt ergo
mundanam cogitatus dñs demon
stretur. flare trascendo dicitur?
non quo ipe in natura sua n
immutabilitatis uicissitudinem
recipiat: sed quo post longanim
patienciam q̃ mundanum pec
catoris exequitur. is qui in se
metipso tranquillus est pere
unctibz turbulentus uidetur.
Actus quippe reproba q̃a ad

Ab exterioribz aliq̃ introrsus trahẽs q̃ia
bores mala nra cõspiciet nec iudiciũ
disponit. Et tunc quasi flamine deo

uersũ suus actibz iudicem cõspi
cit. quasi cõmotus et ostenditur:
q̃ in conspectu illius tranq̃lus
ipse turbatur. Sed postq̃ qua
si demens admonuit: aptę mar
cionis uerba subiungit. di
cens Rugitus leonis et uox
leene. et dentes catulorũ leonũ
contriti sunt. Quid enim rugitũ
leonis appellat? nisi ut paulo
ante p̃misimus seueritatem iu.
Quid uocem leene? nisi loqua
citatem cõiugis? Quid dentes
catulorũ leonũ? nisi eloquia
plis? Quia enim filij cõtuitãtes
erudiri sunt: denarij expressione
signant. Que cũcta dum cõtri
ta elyphaz rigidus erudiat: q̃
iure dampnata denũciat. Cui
adhuc duriciam imprecationis
ingeminat: cũ subiungit Ty
gris perijt eo q̃ non haberet
predam: et catuli leonũ dissipa
ti sunt. Quem enim nõe tygri
dis nisi bñm iob nota uarietem
tis significat? uel aspium ma
lus simulacionis? Omnis nã
q̃ similator in eo qd̃ uidet rect?
appetat. nil dum se p ostia nõ
ostendit? q̃ dũ uirtutes quas
dam p ypocrisim assumit. et
occulte semetipm uicijs subi
cit: quedam latencia uicia re
pente in faciem erũpunt? et
subducte simulacionis quasi uili
onis corium ex ãmixtione su
a uarijs ostendunt: ut pleriq̃
q̃ uirũ sit aut homo qui tan
tis uirtutibz polleat cernatur.
etiam tam reprobis actibus
inquietetur. Sz nimirũ omnis ypocrita tygris est: q̃ mũdi
colorẽ delilacione ducatur. ui
nor nigredine interũpente

xv

dñi

uariatur. Sepe cū dū de alth
nas mūdana extollitur: sorde
auaritie fedatur. Sepe dū de ū
tute largitatis speciosus ostē
ditur: luxurie maculis inqui
natur. Sepe dū castitatis atq;
largitatis decore uelatur: ue
lut ex zelo iustitie crudelitatis
atrocitate sulcatur. Sepe lar
gitate. castitate. pietate. expl'
dra uisione nouitur: sed in
tersusa obscuritate superbie no
tatur. Sicq; sicut intermixtis
uicijs dū mūdam in se speciem
ypocrita non ostendit: quasi
puū colorem tygris habere ne
quaq; possit. Que uidelz tygris
rapte predam: q; humanū sibi
fauoris usurpat gl'iam. Que
cū rapta laude extollitur: qi
preda sagatur. Bene autē ypo
crita: laus preda dicitur. Pre
da quippe est: qā aliena mole
ter auferunt. Omis autē ypo
crita q; uitam iustitie silans.
iustor sibi laudem arripit: a
lienū est profecto qd' tollit. Ely
phaz itaq; q; bonū iob imolu
mitatis siue qe laudanda esse
cognouit: paulisone sub se
quente hec illū cepisse p ypo
crisim arguit dicens Ely
gris periit: eo qd' non haberet
predam. Ac si aperte dicat. O a
pertas tue simulationis extincta
est. q; et adulatio laudis ab
lata. et iam tua ypocrisis pre
dam non habet: q; pulsa di
uinitatis humanis fauoribz
caret. Translatione autem
septuaginta interpretū nec
q; dicitur tygris: sed murmico
leon pro eo qd' non haberet
predam. Murmicoleon q;ppe

gualde
puū est animal formicas aduer
sum: qd' se sub puluere abscon
dit. et formicas frumenta gre
dientes interficit: interfectas q;
comedit. Murmicoleon autē
latine dr uel formicarū leo: ul'
certe expressius formica pardꝰ
et leo. Recte autem leo et formi
ca nominat: q; sine uolatilibz
seu quibuslibz alijs animā
alatibz formica est ipis animā
formicas leo. Has cū quasi fo
mentas deuorat: sed ab illis quasi fo
mica deuoratur. Cū igitur ely
phaz dicat. murmicoleon perie:
quid in bō sub murmicoleo
nis nomine. nisi pauorē eius
dacem reprehendit? Ac si aper
dicat. Non iuste pauisti es:
q; contra erectos timidus. cō
tra subditos audax fuisti. Ac
si aperte dicat. Contra altiores
et formido pressit: contra hu
miles temeritas insiluit. Si
predam iam murmicoleon nō
habet: q; timida tua elatio dū
uerberibz premitur: ab aliena
lesione phibetur. Sed q; ami
cos beati iob hereticor tenere
speciem diximus: iurget nec es
sario ut her eadem elyphaz i
ba quo modo etiam ypocrite se
cunda sint intimemus Ru
gitus leonis et uox leene. et de
nes catulor leonū contra sunt
Quia natura unusquisq;
rei ex diuersitate cōponit: in
sacro eloquio per rem q'libz
iunte diuersa figurantur. Ha
bet quippe leo uirtutem: hab
et seuitiam. Diuersitate ergo dō
nū: seuitia dyabolū signat.
Hinc eī de dño dicitur. Dia
leo de tribu iuda radix dauid.

Hinc de dyabolo scripm est. Aduersarius uester sicut leo rugiens circuit: querens quem deuorer. Ecce autem nomine aliqm scā ecclā: aliqm babiloniā designat. Nam eo enim q contra aduersa audax est leena ecclia dicit: sicut cuidā iob uocabr approbatur: q dereliquam ab ecclia iudeam iudicās ait. Non calcauerunt eam filij ismahor: nec praualuit p eam leena. Aliqm uero leene nomine mundi cupidas idz babilonia exprimitur: que contra uitam innocentiū inhumanitate crudelitatis efferatur: que antiquo hosti quasi ceruicosissimo leoni soaata. puerse pluasionis cibus semina coaptat: et reprobos se filios ad similitudinem illius quasi crudeles catulos gignit. Catuli autem leonū sunt quilibet reprobi: ad iniquā uitam malignor spūum errore geniti. Qui et simul omēs unū mundi cupitatem quā pdixim⁹ babiloniam facium⁹: et tamen hij idem singuli babilonie filij quasi non leena. sed leonis catuli uocant. Sicut enim ihs totā simul ecclia dicit. filium autem ihon sēor quiq; singulos memorat: ita et filij babilonie singuli quiq; reprobor. et eadem babilonia simul oēs reprobi uocant. Sed sā uirtutes in hac uita sunt. semetipos sollicita circūspectione custodiunt: ne leo circuiens insidiādo inuadat idz aliquis hostis sub aliqua ymagine uirtutis occidat. ne leene uox auribus obstrepat idz ne babilonie gloria seculi ab amore patrie celestis auertat: ne catulos deuoret mordeant idz ne reprobor persuasio in corde cōualescat. Ac cōtra hereticā iam quasi de sāctate secum sunt: q nitet sue meritis cuncta se superasse suspicantur. Unde et nūc dicatur. Fugitus leonis et uox leene. et dentes catulor leonū contriti sunt. Ac si apte diceret. Nos ideo nullis flagellis attenuamur: q et iam tem antiquū hostis et cupiditatem terrene glorie. et pluasiōes reprobor omniū. nitet meritis superando calcamus. Unde et ad huc subdit. Tygris perijt. eo q non haberet predam: et catuli leonū dissipati sunt. Huic uocabulo ygridis repetitio: q leonis appellatione signatur. Sathan quippe et pter crudelitatem leo dicitur: et pter mutabilitatem astucie uarietatē. nō incongrue tygris uocatur. Modo enim se sicut elect⁹ humanis sensib⁹ obiciat. modo quasi angelū lucis ostendit: modo sensor⁹ mentes blandiendo persuadet. modo ad culpam tendendo paralyt⁹ modo suadere uicia apte nititur: modo in suis suggestionib⁹ sub uirtutis specie palliatur. Nec uaq; belua que tanta uarietate respicitur. iure tygris uocatur: que apud septuaginta interpretes ut pdiximus mirmicoleon dicitur. Od' uidelicet animal absconditū pulueri formicas ut diximus frumenta gestantes interficit: q nimirū apostata angelus in terram de celis proiectus iustor⁹ mentes que bonor⁹ sibi operū refectionem pparant. in ipso

actionis itinere obliderẽ. Cumq; has p insidias sup-
micas frumenta gestantes im-
pulsus necat. Hertc autem mir-
micoleon idz leo et formica dr.
Formicas enim ut diximus leo
est. nolatibz formica: q; numi-
rũ anaquis hostis sicut tonẽ
consencientes fortis est: ita cõ
tra resistentes debilis. Si eũ
eius suggestionibz assensus
prebetur. quasi leo tolerari ne
quaq; potest: si autem resistit:
quasi formica asteritur. Aliis
ergo leo est. aliis formica: qa
crudelitatem illius carnales n
nentes uix tolerant: spiritales
uero infirmitatem illius pede
mirantes calcant. Hertc igit
q; de sãctis p̃sumptione sup
biunt: quasi exultantes dicit.
Mirmicoleon uel certe tygris
perijt: eo q; non haberet predã.
Ac si aperte dicam. Hostis ad
uersarius in nobis predã non
habet: q; quantũ ad ñra studi
a iam nichis iacet. Idcirco aũt
mirmicoleontis appellatione
uel tygridis repetitur. qui iam
contritis leonis rugitu fuerat
deliquatur: q; quidq̃d p gaudi
um dicatur. sepe replicatur. Do
ctos quippe ingeminat aĩmus:
cũ erudit. Unde et ueraciter
a psalmista crebro repetit: hoc
p se exaudiri esse cognouit di
cens. Exaudiuit dñs uocẽ fleti
mei: exaudiuit dñs deprecationem
meam: dñs orationem meã ac
cepit. Sed cũ uiri cũ de quibus
dam se multis ereptos hylaresc̃it.
magno se metu etiam in ipsa ex
ultatione gemunt: q; ex hi iã
de minutis procellis tẽpestatis

erepti sunt: esse se tamen adhuc
in incerti maris dubijs fluctu
bus sciunt: et sic spe exultant.
ut pauore trepident: sic pauẽ
trepidant. ut spei fiducia exul
tent. Unde p eundem psalmistã
dicit. Seruite dño in timore: et
exultate ei cũ tremore. Ac sic
hij qui de spe uite ẽternę gaudẽt
timent. cũ unusquisq; uitia su
perant. mox metuendo in supbi
am erigunt: et quasi de uite sue
ptione gloriantur. Et pro eo
q; formicę semel a piculo tẽpes
tatis erepti sunt: iam q; tuta
ri nauigent obliuiscuntur. Magi
nos se in omnibz estimant: et
uicisse se antequã ad uersarij
fundinas putant. Iubra se circũ
spiciunt: q; se p sapientiã
transcendere omnes arbitrant.
Unde subditur ¶ Porro ad nos
dñi est uerbũ absconditũ. Ver
bũ absconditũ hereticis audire
se silent: ut audiendor mentibz
quãdam predicationis lucẽ re
uerentiam obducant. Unde et
latenter prędicant: quatinus
cor predicatio tanto cẽ quãto
et occulta uideat. Communẽ aũt
cẽtam habere refugiunt: ne ce
teris equales estimentur. Et q̃
dam noua semp exquirũt: que
dñi alij uelint: apud imperito
mentes ipi de sãe singularitate
gloriantur. Quã ut diximus
occultam insinuant: q; saltem
ut nutu ostendere ualeant: hãc
se latenter prepisse confirmãt.
Unde apud salomonem heremi
cor speciem mulier tenẽs dicit.
Aque furtiue dulciores sunt: et
panis absconditus suauior.
Unde hic quoq; subdit ¶ Et

quasi furtiue suscepit auris
mea uenas susurrij eius. Fur
tiue susurrij uenas papiunt:
q̄ sonalis cāe gratiam deseru
es. ad hanc nequaq̄ p ostiū
ingrediuntur: duo attestantur q̄
dicit. Qui non intrat p ostium
in ouile ouiū sed ascendit aliū
de: ille fur est et latro. Venas i
taq; diuini susurrij furtiue sus
capit: qui ad capiendam intu
itus eius notitiam deserto publi
ce predicationis ostio. prauē
intelligentie rimas querit. Qui a
uero fur et latro qui intrat ali
unde tenebras diligit. et clari
tatem luminis phoreslat: ñe
subintrē. Qui horrore uisio
nis nocturne: quando solet so
por occupare homines. Sepe
hereticā dñi alacrem dicere cōsue
uit: ipsi sibi testes sunt. q̄ q̄
p̄ferunt uera non sunt. In noc
turna quippe uisione dubie
tenet. Rimas ergo susurrij i
horrore nocturne uisionis se
cepisse asserunt: q: ut ea que
docent alta aliis ostendant:
uix ea se aspe posse denūciant.
Sed hinc colligendū est. quo
mō audientibz certa esse pote
runt: que ipi dubie uiderunt.
Nunc igitur ordine cā alta lo
quentes. p̄sumunt: in patefac
tione scientie ipis sue altitu
dinis uocabz ligantur. Qua
ñ uero de singularitate sapie
tie uanitur ostendit: cā primus
subdit. Quando solet sopor
occupare homines. Ac si ab he
reticis apte diceretur. Cū hoī
nes inferius dormiunt. nos ad
p̄pienda supna uigilamus:
q: ea nobis nota sunt: ad que

.lxxxi.

uidelicet cognoscenda ceterorū
hominū corda torpentia non
assurgunt. Ac si apertius dicat
In quibz intelligentia uīa se erigit: reliquor omniū sensus do
mit. Nōnūq̄ uero cā hoc despi
ci ab auditore conspiciunt: seuz
ipos similant timere qd̄ dicunt
Unde subditur Pauor tenui
it me et tremor: et omnia ossa
mea p̄rita sunt. Quia enī de
doctrine sue altitudine miri u
dere appetunt: quasi p timescāt
que fingunt. Et cū minoris
laboris sit audire q̄ dicere: ad
ea p̄ferenda audaces sūt. q̄
falsa esse astruunt. q̄ ipi uix au
dire potuerunt. Unde et adiūgit
subdit Et cā spiritus me p
sente transiret: inhorruerunt
pili carnis mee. Stetit q̄dam:
cuius non agnoscebam uultū.
Vt uidelicet p̄hensibilia se cogno
uisse iudicent: non stetisse sed
transisse coram se spīm narrāt
Et uultū se uidisse incognitū si
mulant: ut esse se ei cognitos
qui ab humana mente cognosci
non ualet ostendant. Vbi et
adhuc subdit Ymago coram
oculis meis: et uocem quasi
aure lenis audiui. Sepe hēta
dim sibi ymaginatur fingunt.
quem intueri spiritualiter neq̄
unt: eius q̄ uocem quasi aure
lenis audire se p̄hibent: quia
ad secreta illius cognoscenda
quasi esse se ceteris familiari
ores gaudent. Non enī ea do
cent que deus publice loquit:
sed que cor auri quasi latenter aspirantur. Per igitur dic
imus: ut quid sub hereticor
specie in helyphaz sermonibz

xxvij

sencendū sit intimemus. Sed
qz anīa bī iob cāi viri āiā non
ellent. nisi manifeste aliqd ex
uerecate didicisset: qui q̄uis
in sentencijs correpcionis errāt.
in ueritatis tamen cognōe nō i
cto titubant? hec eadem pau
lo supius uerba replicemus: ut
subtilius discernamus. quomō
ea que de pcepcione ueritatis
dicunt. a recte sencientibz. pferri
ueraciter possint. Nōnulq̄
uero hereticā uera quedam et ca
tholica loquūtur. non quo hec
diuinitus ipi patiunt: sed quo
ex sce ecclie cōtentione didice
runt. Neq; hec ad puerilē cōsa
cuae: sed ad sacre ostentacio
nem trahunt. Unde fit plūq; ut
alta sacendo dicant: sed minendo
que dicunt nesciunt. Sine igit
er hereticor specie uidelicz non ui
tam sce sed uerba tenencū. sen
tentie ex pona amicor beati iob
qui de cognicione ueritatis po
tuerūt. paulubio papiendo ex
pti. qd' studuerūt docendo eloq.
hec eadem que transcurrimus
subtilius dicta dissseramus: ut
dū solluate elyphaz sermo dis
cutē. quante sce fuerit demon
stretur? q̄uis in eadem sca hu
militatem non tenuit: qui cō
munē bonū sibi specialit arro
gauit. Aut nāq; ¶ Porro ad
me dictū est uerbū absconditū.
Verbū quippe absconditū in
sibilus filius nocatur: de quo
iohānes ait. In principio erat
uerbū. Qd' ipse quoq; absco
ditum insinuat: dū subiūgit.
Et uerbū erat apud deū: et de
erat uerbū. Sed hoc uerbum
absconditū elector mentibz dicit:
cā potestas unigenti filij aperi
tur: manifestatur. Potest etiā
p uerbū absconditum alloquio
mame aspiracionis intelligi:
de qua iohānes dicit. Unctio e
ius docet uos de oīb. Que
nimirz aspiracio humanā mē
tem contingendo subleuat: et
pales cogitacones deprimens.
eternis hanc desideriis inflam
mat: ut nichil ei iam nisi que
supna sunt libeat: et quicta q̄
mētis de humana pstrepunt
corrupcione contempnat. Ubi
condicā g̃ ubī audire est. loqui
nonem sā spūs corde contem
que protēd iam non potest: ni
si a quo haberi potest. Unde
ueritatis uoce de hac abscōdita
locucione dicit. Ego rogabo pa
trem et aliū pacletū dabit uob
ut maneat uobiscū in eternū.
spīm ueritatis quem mūdus n
potest accipe. Sicut enī ide pa
racletus idz post mediatoris as
censum alius humani generis
consolator in sempō nunc sibi
lis est: ita omnem quem reple
uerit ad desiderandā inuisibili
a accendit. Et qm̄ mūdana co
da sola inuisibilia diligūt. hunc
mūdus non accipit: qz ad dili
genda inuisibilia non assurgit.
Seculares enī mentes quāto
se foras p delicias dilatant: tā
to ad recepcionem illius sinū
cordis angustant. Et qm̄ unū
de in humano genere pauci sūt
qui desideriorz spalium corde pur
gata. ad pcepcionem sā spūs
ipā hac purgacione dilatantur.
uerbū hoc absconditū dicitur.
qz illud a quibusdam procul du
bio in corde conspicit. qd' a max

uma hominū pretulat. Dei ergo hec ipsa afflatio sā spiritus absconditū uerbū est: qd sentiri pōt. sed strepitu locutionis exprimi non potest. Cū igitur diuina aspiratio sine strepitu mentem subleuat. uerbū absconditum auditur: qd sermo spūs in aure cordis silenter sonat. Dñs ergo dicitur Et quasi furtiue susceperit auris mea uenas susurrij eius. Venas supni susurrij auris cordis furtiue suscipit: qd sublimitatem locutionis intime afflata mens et raptim et occulte cognoscat. Ni si eā se ab exteriorib⁹ desideriis abscondat. interna non penetrat. et occultatur autem ut audiat: et audit ut occultetur: qd et sibi arcta et nisibilib⁹ inuisibilia conspicat: et repleta inuisibilib⁹. uisibilia pfecte contempnit. Hoc dñi uero qd non ait. quasi furtiue susceperit auris mea susurrium eius: sed uenas susurrij eius. Susurrū quippe occulti uerbi est: hec ipsa locutio aspirationis interne. Venę autē susurrij dicunt causas origines: q̄ bus hec ipsa aspiratio ad mentem diuatur. Quasi enī uena susurrij sui apit: cū nobis dīs latenter insinuat. quibus motis ad ure intelligentiae auctum ducit. Alī enī nos amore: aliqn terrore cōpungit. Aliqn pīas qp nulla sint ostendit. et ad eterna diligenda desiderium erigit: aliqn prius eterna indicat. ut post temporalia uilescant. Alī quando mā nobis mala apit. et adhoc nos usq; ut de alienis etiam malis doleamus extendit. aliqn aliena mala mās obtutibus obiat: et cōpunctos mirabiliter a mā peruicacie nos corrigit. Venas itaq; diuini susurrij furtim audire est: occultos diuine aspirationis modos tenuiter et latenter agnoscere.

Quis adhuc uel susurriū. ul uenas susurrij intelligere aliq̄ ualeamus. Qui enī susurrat occulte loquit: et uocem non exprimit, sed imitatur. Nos igitur quousq; carnis corruptione premimur. nullo mō claritatem diuine potentie sicut in se incōmutabilis manet uidemus: qa aces infirmitatis nostre non sustinet hoc. qd de eius eternitatis radio super nos mollerabiliter fulget. Cū ergo se nobis oīnps deus per rimas contemplationis indicat. nequaq̄ nobis loquitur q̄si susurrat: qa et si se plene non ostendit: q̄dam tamen de se humane mentī manifestat. Tūc autem nequaq̄ iam susurrat. sed loquit: cū eius nobis species certa reuelatur. Hinc est enī qd in euāgelio dicit. Pater iam de patre ānunciabo uob. Hinc q̄ iohēs ait. Videbimus eum sicuti est. Hinc paulus ait. Tunc cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autē diuini nī susurriū tot ad nos uenas habet: quot creatis opib⁹ ipa diuinitas prelidet. Dū enī que sunt cuncta creata cernimus: in creatoris ānuiratione subleuamur. Nam sicut aqua leuiter fluens. rimata p uenas queritur ut augeatur. ita toq; se uastius fundit. q̄to uenas aquarū inuenerit: i

C.uij.

ca nos dum studiose diuini
tatis notitiam ex creature ei⁹
cõsideratione colligimus. q̃
sufficiat illius ad nos uenas a
perimus: qz p hoc qd̃ finẽ cer
nimus. uirtutem cõditoris ãmi
ramur: et per ea que facta sunt pub
lico. illud ad nos emanat qd̃
latet in occulto. Quasi enĩ per
quẽdam ad nos conditi ei⁹ pri
dii cõsideranda nobis sua opa
ostendit: quo semetipm utcũq;
indicat: dii q̃ sit meo⁹ prehendibi
lis manifestat. Quia igit eo
siderare eum digne non possu
mus: non eius uocem sed uir
sufficientiã audimus. plene enĩ
prehendere. neq; ipsa que facta
facta sufficim⁹. Recte dicit. Qua
si furtiue suscepit auris mea ue
nas sufficientie eius. Proiecta q̃pe
a padysi gaudijs. et certa eas
pena multauit uix sufficientie ves
tigia apprehendim⁹: qz ipa quoq; mu
ra eius opa rapta tenuiter q;
pensamus. Secundũ uero est.
quia q̃to uirtutem illius mẽs
subleuata considerat: tanto ei⁹
fortitudinem reprella formidat.
Unde et recte subdit. A timo
re uisionis nocturne. Horror
uisionis nocturne est: pauor
occulte contemplationis. Hu
ma enim mens quo altius ele
uata que sunt eterna considerat:
eo de factis qpalibz grauius ne
mefacta formidat: qz tanto se
reatu uerius cernit: q̃to se ab
illo lumine dissarpasse qd̃ sup
se inimicat conspicat. Sicq; fit.
ut illuminata plus metuat:
qz magis aspicat a ueritatis
regula p q̃ta discordat: eamq;
graui formidine suus ipe pro

uectus quatiat: que prius ẽ se
curus nil timebat. Q̃ uis q̃
caliber uirtute proficiat. nõ ta
manifestũ aliquid de eternitate
comprehendit: sed adhuc sub
aliquam caligine ymaginatio
ne conspicat. Unde et hec eadem
nocturna uisio dicit. In nocte
quippe sicut et supius diximus
dubie: in die autem conspicue
uidemus. Quia igitur ad con
templandũ interni solis radiũ
nubes sese ire corruptionis in
terserit. nec ad infirmos mẽtis
nostre oculos illud sicut est in
cõmutabile lumen erũpit: ad
huc deũ quasi in nocturna ui
sione cernimus: cũ procul dubio
sub incerta contemplatione ca
ligamus. Sed q̃ uis extremũ
de illo aliq̃d mens concepit: q̃
considratione tamen eius nõ
minus horrescit. Et magis
metuit. qz ipsis conceptionis
eius uestigijs se impari sentit:
atq; ad se relapsa eũ arctius di
ligit: cuius miram dulcedinẽ
ferre non ualens. uix hanc sub
tilem uisionem sustinet. Sed
qz ad hoc sublimationis culmẽ
nime pringitur. nisi prius de
siderior carnalium imporatione
pstrepens turba reprimatur:
recte subiungit. Quãdo solet
sopor occupare homines. Ex
quis ea que mũdi sunt agere
appetit: quasi vigilat. Qui uẽ
quis uero internam quietem
querens. huius mũdi strepitũ
fugit: uelut obdormiscit. Sed
prius sciendũ est: qz in sarpti
ra sacra figurate positus aliq̃
modis sompnus accipit. Alĩ
enĩ sompno mors carnis. alĩ

corpoz negligenciae: aliqñ uero
exprimunt calcatis terrenis de
sideriis quies nitet. Sompnu nã
q uel dormicionis nõe mors ãt
nis intimatur: sicut paulus a
it. Nolumus autem uos igno
rare fratres de dormientibz. Et
paulo post. Ita et deus eos qui
dormierũt perihin adducet cũ
eo. Sompno uursũ corpoz negl
igencie designatur: sicut ab eo
dem paulo dicitur. Hora est
iam nos de sompno surgere. Et
rursũ. Euigilate iuste: et nolite
peccare. Sompno quoq; calcatis
carnis desideriis quies nitet figu
ratur: sicut sponse uoce in can
coze canitico dicit. Ego dormio:
et coz meũ uigilat. Quia uidelz
cã mens quo se ab strepitu pas
sionis concupiscencie cõprimit eo re
ctius interna cognoscit. Et cau
to aiacrus ad intima uigilat.
pto se ab exteriozi inquietudĩe
occultat. Qd' bene iacob in in
uere dormiente figurat: qui ad
caput lapidem posuit et obdoz
miuit: a terra scalam celo inhe
rentem. Iurium scale diuin. al
gelos uidit. In uinere quip
pe dormire est: in hac pũtas uite tu
ãa a rez cpaliũ amoze delectare.
in utiq; dormire ẽ. in diez labẽta
ti cursu ab appetitu uisibiliũ mẽ
tis oculos claudẽ: qs pmus hõibz
seductoz apuit q dixit. Eritis dẽs.
sp in qcũq; die comedẽtis ex eo a
pientur oculi uri. Non paulo post
subdit. Tulit q de fructu illius et cõed.
deditq; uiro suo: qui cõed. et apti
sunt oculi amboz. Culpa q̃pe occu
los cõscisc̃ce aperuit: quos in
nocencia clausos tenebat. An

Angelos uero ascendentes et des
cendentes cernere est. Caues super
ne patrie contemplari: uel q̃to
amoze auctoz suo sup semetip
sos inhereant: uel quanta com
passione cauentes uitia infirmi
tatiz condescendant. Et notan
dũ ualde est: q ille dormiens ã
gelos conspicit. qui in lapide
caput ponit. q; nimiz ipse ab
exteriozibz opibz cessans inter
na penetrat: qui interna mẽte
que principale est hominis i
mitacionem sui redemptoris ob
seruat. Caput quippe in lapide
ponere est: inente xpõ inherere
Qui eũ a pñtis uite actione
remota sunt. sed ad supna nul
lo amoze rapiunt. dormire pos
sunt: sed angelos uidere neque
unt: q; caput in lapide tenere
contempnũt. Sunt namq; nõ
nulli qui mũdi quidem actões
fugiunt: sed nullis uirtutibz
exercent. Hi nimirũ corpore ĩ
studio dormiunt: et idcirco in
terna non conspiciunt: quia ca
put non in lapide sed in terra
posuerunt. Quibz plerumq;
contingit: ut q̃to securius ab
externis actionibz cessant: tãto
lacius ĩmunde in se cogitacio
nis strepitũ p otiũ congerant.
Unde sub uidee specie p. ppha
ceus dño anima deflet
cã dicẽs. Uiderũt eam hostes:
et deriserunt sabbata eius. Pre
cepto eteñ legis ab exteriozi o
pe in sabbato cessatur. Hostes
ergo sabbata uidentes irridẽt:
cũ maligni spũs ipsa uacacio
nis otia ad cogitaciones illi
citas parant. ut unaquaq;
anima quo remota ab exter

C.iiij.

xxj

nus actionibz deo seruire arduum:
eo magis cor ipsum di illicita
cogitando famulentur. Sancti au
tem uiri qui a mundi opibz non
torpore sed uigore sopiuntur.
laboriosius dormiunt. qui uigi
lare potuerunt: qz in eo q ac
tiones huius seculi deserentes
fugiunt. robusto conflictu cor
die contra semetipos pugnant:
ne mens p negligentiam torpe
at. ne subacta ocio ad desideria
immunda fugescat: ne in ipsis bo
nis desideriis plus iusto inferue
at: ne sub diuersionis specie li
bimet prendo a pfectione lãguef
cat. Agit hec. et ab huius mun
di inquieta concupiscentia se pe
nitus subtrahit: ac terrenarũ
actionũ strepitũ deserit: et per
quietas studiũ uirtutibz intẽta
uigilans dormit. Nequ enim ad co
templanda interna pdiuit: ni
si ab his que extrinsus implicat.
studiose subtrahatur. Hinc est
enim qd per semetipsam ueritas
dicit. Nemo potest duobz dñis
seruire. Hinc paulus ait. Nẽo
militans deo implicat se negoci
is secularibz: ut ei placeat cui se
pbauit. Hinc p. pphetam dñs ãi
moneri dicens. Vacate et uidete
qm ego sum deus. Quia igitur
nequaq̃ notitia interna conci
pitur. nisi ab externa implica
tione cessetur: recte nisi uerbi
absconditi et diuini sussurrij tẽ
pus exprimitur aĩ dicit. In
horrore uisionis nocturne: qñ
solet sopor occupare homines.
Quia nimirũ mens nra nullo
modo ad uim intime contẽpla
tionis rapitur: nisi studiose
prius a terrenoz desideriorũ

tumultu sopiatur. Sed humã
nus animus quadam sue cogit
tationis machina subleuatur.
quo sup se aliquo consurgat. et
o in semetipso terribilius con
tremiscat. Vnde et apte subdit.
Pauor tenuit me et tremor:
et omnia ossa mea perterrita sũt.
Quid p ossa: nisi fortia acta
signant: De quibz et p. pphã
dicit. Dñs custodit omnia os
sa eoz. Et sepe ea que agunt
homines esse alicuius momen
ti estimant: qz districtionis ina
me q̃ sit subtile iudicii ignorãt
Sed ãi p contẽplationẽ rapti
supna conspiciunt: ab ipso
liquo mõ prelũtionis sue fe
ruentie liquefiunt: et tãto ma
gis in diuino conspectu trepidãt.
quanto uerbona sua digna
eius examini quem conspiciũt
pensant. Hinc est enim q̃ is qui
fortia opando. pfecerat: p spi
ritũ subleuatus clamabat. Ex
Omnia ossa mea dicunt: dñe
quis similis tibi: Ac si diceret.
Carnes mee uerbũ non habẽt:
qz infirma mea apud te nũdum
silent. Ossa autem mea tue
magnitudini laudem dicunt:
qz ipsa quoq̃ que esse in me
fortia credidi. tua cognitio
one concremiscũt. Hinc est q̃
manue nisto angelo pãclamis
dicit. Morte morieminur: qz vi
dimus dñm. Quem uxor pro
tinus consolatur dicens. Si do
minus nos uellet occidere: de
manibz nris holocaustũ et li
bamenta non suscepisset. Id
est autem qd ad uisionẽ an
geli uir fit timidus. et mulier
audax: nisi q̃ nobis quotiẽs

celestia demonstrant, spiritus quidem pauore se coiuuat. sed tamen spes presumit? Inde nā ex spes ad maiora audenda se e rigit. unde turbatur spiritus: qui ea que supna sunt prior vi dit. Quia igitur cū alacrior se pretor celestium sublenata mēs conspicit. cuncta humanaz ui rtū solicitas contremiscit: ēt nunc dicatur. Pauor tenuit me et tremor: et oīa ossa mea perrexta sunt. Ac si aptē dicēt Subtilitatis intime aurigauna papiens: unde me apud me fo rtem credidi. ante conspēctū iu dicis inde tremebam. Districto nem quippe diuine iustitie con templantes: etiam de ipīs opi bus iure pauescimus. q̄ nos fortia egisse putabamus. Dum ex nanq; ad internam regulā nīa rectitudo: si districtū iudica tum ſuerit. multas torpitudinū ſueq; sinibz in inanem recti tudinem impingit. Unde bene paulus cū et uirtutū ossa ha bere se cerneret. et tamen sub districto examine per eadem e ius ossa trepidarent: air. Mi hi pro mīmo est. ut a nobis iudicer. aut ab humano die? sed neq; meipm iudico: nichil ēnī mihi conscius sum. Sed q̄ audiās uenis diuini sulur ni per eadem eius ossa tremu erant: illico adiūxit. Sed nō in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me dūs est. Ac si diceret. Et recta me egis se reputo. et tamen de meritis nou presumo? q̄ ad examen uita nīa ducitur: sub quo nīe fortitudines et ossa turbant.

Sed cū mens in contemplatione suspenditur. cū carnis āgus tias supans. per speculationis ium delibate aliquid intime securitatis rimatur. stare diu sup semenpam non potest? q̄ et si hanc spiritus ad sūma e uehit: caro tamen ipō adhuc corruptionis siue pondere deor sum premit. Unde et subdit.

¶ Et cū spūs me pūte transi ret: inhorruerūt pili carnis mee. Nobis pūnbz spiritus transit? qui inuisibilia cog nosamus: et tamen hec non solide rapti uidemus. Neq; cū in suauitate contemplationis intime diu mens figitur: q̄a ad semenpam īmensitate lūis reuerberata reuocatur. Cuiq; interna dilectionem deguſ tat. amore eluat. ire sup sem ipsam nitatur: sed ad infirmi tatis siue tenebras fracta rela bitur. Et magna uirtute pro phetacus uidet. q̄ uidere nō pos sit. hoc q̄d' ardenter diligit? nec tamen ardenter diligeret nisi aliquatenus uideret. Nō ergo stat spiritus sed transit? q̄ supnam lucem nostra no bis contemplatio et inhiatu bz aspit: et mox infirmitatis bz absconditur. Et q̄ in hac ui ta quantalibz quis uirtute pfecerit. adhuc tamen corrup tionis siue stimulū sentit? cor pus quippe q̄d' corrūpitur ag grauat aīam. et deprimit ter rena inhabitatio sensū mul ta cogitantem: ēt subdit

¶ Inhorruerunt pili carnis mee. Pili etenī carnis sunt: quibz superflua humane cor

§ ruptaonis. Pili carnis sunt: ut
te uetes cogitaones? quas fu
a mente inadimus: ut de amul
sione earū nullo dolore sangue
mur. Bene autem per moysen
dicitur. Leuite radant omnes
pilos carnis sue. Leuita quip
pe assumptus uocatur. Opo
ter ergo leuitas omnes pilos
carnis radere: qz is qui in obse
quijs diuinis assumit. debet
ante dei oculos a cūctis carnis
cogitaonibz mundus appa
rere. ne illicitas cogitaones
meus proferat: et pulchram
animę speciem quasi pilus e
superfluitatibz deformem reddat
Sed quantalibz ut diximus
quēpiam uirtus scē conuersa
onis euexerit adhuc tamen
ea de uetustate nitē nascit. qđ
xxiij tolerentur. Unde et ipi leuitar
pili radi precepti sunt: non e
uelli. Radis etenī pilus in car
ne radices remanent. et arel
cunt ueri ut readant: quia
magno quidem studio superf
lue cogitaones amputan
de sunt: sed tamen sunditus
amputari nequeūt possunt. Sē
per enī aro superflua generat.
que semp spūs ferro solliciti
dinis recidat. Sed hec in no
bis tunc subtilius conspica
mus: cum speculaonis al
ta penetramus. Unde recte
nunc dicit. Cū spūalis u
me pūte transierit: inhorru
erunt pili carnis mee. Spūa
lis etenī mentis in contēplati
onis arce sublevata tanto
semetipsam diuinus de superf
luis arcuat: quanto nimis
subtile conspicat esse qđ amat.
Et cū pulchr intuetur. hoc
qđ sup se appetit: districte iu
dicat quicq̄ in se infirmū pri
us tranquille tolerabat. Cū
seuerte ergo spūs pili primelatr.
qz ante cōpūctionis uim co
gitaones supflue fugiunt.
ut nil fluxū. nil iam remissū
ubeat: quia afflictam men
tem etiam contra semetipz
uisitaonis unime seueritas
inflāmat. Cūq; hoc qđ i mē
de illicitū ualeatur. comma
districtione resecatur: sit ple
rūq; ut negligenta mentis pa
lo lacus radio siue speculi
aonis inhereat: et pene figat
spūalē qui tranſiebat. Nec
tamen hec ipsa contēplatio
nis mora diuinitatis vīpla
ne aptt: qz eius īmensitas
humanas uires altas sub
leuatas qz transcendit. Unde
et bene subditur. Stetit a
dam nuus non agnoscēs fa
ciem eius. Quidam nanq; no
diamus: nisi de eo unde que
exprimere aut nolumus aut
non ualemus. Sed qua me
te hoc loco dicatur quidā: in
delicet exponatur. cum pen
subinferatur. Cuius non agnō
scebam uultū. Humana quip
pe anima primor hominū
uitio a padisi gaudijs expul
sa lucem īuisibilē pdidit: et
totam se in amorem uisibi
lium fudit. Tanto qz ab intīa
speculaone cecata est: quāto
foras deformiter ipsa. Unde fit.
ut nulla nouerit: nisi ea que
corporeis oculis et uicina di
cerim palpando cognoscat. ho
mo enim qui si pcepti sui ate

noluisset. eciam carne spiritꝰ
futurus fuerat. peccando factus
est eciam mente carnalis: ut so
la cogitet que ad animū per y
magines corpoꝛ trahit. Corpꝰ
quippe est ceu terre aquarū aia
liū: cuncta ꝙ rerum uisibiliū
quas indesinenter intuetur. In
quibꝰ dū totam se delectam mes
tetur: ab interne intelligentie
sublimitate grossescat. Et q̄a ia
cere ad sūma se non ualet: i
his infirma libenter iacet. Cū
uero mens conatibꝰ ab hijs ex
surgere nititur: magnū ualde
est si ad cogitationem suam re
tracta corpali specie aīa pduca
tur: ut semetipsam sine corpeā
ymagine cogitet: et cogitando
se uiuam sibi usq̄ ad considera
tam eternitatis substanciā pa
ret. Hoc autē modo quasi quam
dam scalam sibi exhibet semet
ipsam: per quam ab exteriꝰ
ibꝰ ascendendo in se transeat: et a
se in auctoꝛem tendat. Cū enī
corpoꝛeas ymagines deserit: i
semetipsam meus ueniens nō
modicū ascendit. Sed q̄ꝛus in
corpoꝛea sit anima: quia cauī
corpi inhęret. ex ipsa sui qualī
tate agnoscatur: que carnis lo
co retinetur. Que dū obliuiscit
sui. cognoscat incognita. me
minit obliuioni mandata. intu
letat post tristia. addiscit post
lecta: ipsa sui diuersitate indi
get. quanta ī a substancia eius
immutabilitatis natura q̄ distet:
que semp ut est idem est: ubiq̄
presens. ubiq̄ īuisibilis. ubiq̄
tota. ubiq̄ incōprehensibilis:
p inhiantem mentem sine asp
tu cernitur. sine diuio auditur.

sine motu suscipit: sine corpoꝛe
tangit. sine loco retinetur. Hāc
uniuersū substanciam aī animꝰ
cogitat: assuetus rebꝰ corpalibꝰ
diuersaꝝ ymaginū fantasma
ta sustinet. Que dū ab intenta
uis siue oculis abigit manu
discretionis postponens ei oīa.
iam hanc aliquatenus conspi
cit: quā si nondū apprehendit
quid sit: aguouit certe q̄d non
sit. Quia ergo ad inuicta mēs
rapitur. aī diuinitatis essenciā
rimatur: tē nunc dicē. Deꝰ
nequidam animus non agnos
cebam uultū. Bene autem dīm
est dictum. Omnis quippe crea
tura quia ex nichilo facta est.
ex p semetipsam ad nichilū ten
dit: non stare habet sed deflu
ere. Rationalis uero creatura
eo ipso ꝙ ad ymaginem aucto
ris est condita: ne ad nichilū
transeat figitur. Irrationalis
autem nequaq̄ figit: sed conuer
sionis sue mistero uniuersi
tatis speciem impleat. transe
undo tardatur. Nam et si celū
ac terra post in eternū pmanēt.
et semetipsis tamen nūc ad ni
chilū pereūt: sed pro eoꝝ usu q̄
bꝰ seruiunt in melius immutā
tur. Sancte ergo solus ex
audit: per quem cuncta nō
transeuntem transeunt. et in q̄
aliqua ne transeant retinent.
Unde et redemptoꝛ noster quia
diuinitatis eius status capi ab
humana mente non potuit:
hunc nobis ad nos uenientē
creatus. natus. moꝛtuus. sepul
tus. resurgens. atq̄ ad celestia
rediens. quasi transeundo nō
strauit. Ad' bene p eū', illius

xxiiij

eo ꝛco ſunit: qui tranſiens au
diri prebuit: ſed ſtans oculos re
pauit. Per humanitatis q̃pe
diſpenſacionem tranſire habu
it: p diuinitatis uero potenti
ã q̃ ubiq; preſens eſt ſtare. Do
ces igitur ceratas nr̃e dñs au
dire tranſiens dicat: q; humā
ne miſerie factus homo miſe
retur. Stans autem lucē repa
rat: q; infirmitatis nr̃e tenebꝝ
ex uirtute diuinitatis illuſtrat.
Bene ergo poſtq̃ dñs eſt eã ſp̃s
ne p̃ſtite tranſiret, ſubditur: ſte
tit quidam ruius nõ agnoſce
bam multã. Ac ſi apte diceret.
Eum quem p tranſitũ ſenſi:
non tranſire deprehendi. Ipſe
eſt ergo qui tranſit: ipſe q̃ ſtat.
Tranſit enĩ: q; teneri cognitus
non ualet. Stat autẽ: q; in q̃
tum cognoſcitur, incõmutabi
lis appꝛet. Quia ergo tã ꝑ
is qui ſemp idem eſt cernitur: ſi
mul deus et tranſiens et ſtans
uidetur. Del eterne ſtare eius eſt
nulla mutacione uariari: ſic
ad moyſen dicatur. Ego ſũ qui
ſum. Et ſicut hunc iacob ſubſi
nuat dicens. Apud quem non
eſt tranſmutacio: nec uicißitu
dinis obumbracio. Quia uẽ
quiſquis tam aliquid de cõtẽ
placione eternitatis apprehen
dit. hanc p̃ coeternam eius ſpe
ciem conſpicit: recte ſubiũgitur.
Ymago coram oculis meis
Ymago quippe patris filius eſt:
ſicut de cõdito homine moyſes
inſinuat dicens. faciamus ds ho
minem ad ymaginem dei ſcam
illũ: et ſicut ꝑ exꝛellionẽ ſapi
entie de eodem filio quidam ſa
piens dicat: candor eſt enĩ lucis
eterne: et ſicut paulus ait: qui
cũ ſit ſplendor glorie et figura
ſubſtancie eius. Cũ ergo eterni
tas cernitur, prout infirmitati
nr̃e poſſibilitas admittit, yma
go eius mentis nr̃e oculis ante
ꝛponitur: q; cũ uere in patrem in
tendimus, hunc quantũ accipi
mus p ſuam ymaginem id eſt
filiũ uidemus: et p eam ſpeciem
que de ipſo ſine initio nata eſt:
eũ aliquo mõ cernere qui nec ca
pit nec delinit conamur. Unde
et hec eadem ueritas in ev̄o dicit.
Nemo uenit ad patrem: niſi per
me. Bene autem ſubdit. Cui
cem quaſi aure lenis audiui. Cui
eũ per uocem aure lenis. niſi
cognitã ſcã ſpiritus deſignatur:
qui de patre procedens. et de eo q̃
eſt filij accipiens nr̃e tenuitati
nocte infirmitatis infundit.
Dum tamen ſup apoſtolos uenit:
ꝑ exterioꝛem ſonũ tamq̃ ꝑ ue
hementem ſpiritũ demonſtrat
tum dicit. Factus eſt repente de
celo ſonus: tamq̃ aduenientis
ſp̃ūs uehementis. Sãs enim
ſpiritus eã ſe notitie humane
firmitatis inſinuat. et ſonum
uehementis ſp̃ūs et uocẽ aure
lenis exꝛimitur: q; uidelicet ue
niens. et uehementis eſt et lenis
lenis. q; notitiam ſuam quã
nus cognoſci utilitãq; ualeat nr̃is
ſenſibꝰ temꝑat: uehementis. q;
q̃cũlibet hanc temꝑet. aduen
ti tamen ſuo infirmitatis nr̃e
ceratarum illuminando prouehat.
Illuſtracione eĩ ſua nos lenit
tangit: ſed inopiam nr̃am ĩma
niter concutiat. Uox ergo dei q̃
aure lenis auditur? q; in hac
adhuc uita poſitas contemplā

roribus suis nequaq̃ se dimittas
sicut est insinuat: sed tippienab⁹
mentis ñre oculis claritatē su
am tenuiter demōstrat. Qd ip
ipa legis acceptione signat
cū dicatur. qz moyses ascendit
et dñs in montē descendit. Nō
quippe est. ipa ñra contēplatio
in quam nos ascendimus: ut
ad ea que ultra infirmitatem
ñram sunt videnda subleuemur
Sed in hanc dñs descendit: qui
a nobis nullā p̄sumentibus.
parū de se aliq̄d ñris sensibz ap
prehendit: si tamen dia in illo uel pa
rū uel aliq̄d potest: qz unus sp
et idem manens intelligi para
bat aliter non potest: et tamen
a suis fidelibz ptrahan dicat. cū
in eius substantia ps nullate
nus admittat. Sed qz hunc ex
primere ptō sermone nō possu
mus: humanitatis ñre modlo
quasi infantie imbecillitate p
pedit. eū aliquatenus uel bal
buciendo resonamus. Qm
uero et in magna contempla
tione subleuat. subtile quid de
eternitatis cognitione pangi
mus: sacre hystorie uerbis ostē
dit. cū de cognitione dei. ppha
bilis helyas edocetur. Cui
dum transiturū ante eū se dñs
p̄mitteret dicens. ecce dñs tran
sit spiritus grandis et fortis.
subuertens montes et contēs
tes petras ante dñm: sed non
in. Non in spū dñs. Et post spi
ritū cōmotio: non in cōmotio
ne dñs. Et post cōmotionem
ignis: non in igne dñs. Et p
ignem sibilus aure tenuis.
Spūs quippe ante dñm eicens
montes et petras conterit: qz
pauor qui ex aduentu eius in
rruit. et altitudinem cordis ñri
dejicit: et duritiam liquefacit.
Sed spiritu cōmotionis et ignis
non inesse dñs dicitur. esse ue
ro in sibilo aure tenuis nō ne
gatur: qz nimirū mens cū in
contemplationis sublimitate
suspenditur: q̃q̃ ptē conspicere
p̄ualet. dñs non est. Cū uero sō
ne aliq̄d conspicat: hoc est qd
de mō p̄hensibili substantia
eternitatis audit. Qm nāq̃ enim
sibilū tenuis aure percipimus:
cū saporem incorrūptibilis ueritā
tis contemplatione subita sub
tiliter degustamus. Tunc ergo
uerū est qd de deo cognoscimus:
cū plene nos aliq̄d de illo gnosc
ere non posse sentimus. Vnde
bene illuc subdit. Qd cū audis
set helyas. opuit uultū suū pal
lio: et ingressus stetit in ostio s
pelunce. Post aure tenuis si
bilū uultū suū pallio operit:
qz in ipa subtilissima contēpla
tione ueritatis quanta ignoran
tia homo tegatur agnoscat. Vol
uit namq̃ pallium suppducere est:
ne alacra mens quereret audeat.
hanc ex consideratione p̄fectionis
tis uelare ut neq̃ intelligentie oculos ul
tra se p̄cipitanter aperiat: sed ad
hoc qd apprehendere non ualet
reuerenter claudat. Qui hec a
gens in spelunce ostio stetisse
describitur. Quid namq̃ spelū
ca nisi cor est. nisi hec corruptionis
habitatio? in qua adhuc ex ue
tustate retinemur? Sed cū aliq̃
pape de cognitione diuinitatis
tractamus: quasi iam in spelū
ce nre ostio stamus. Quia enī
p̄gredi p̄fē non possumus: ad

xxxvj

cognicionem tamen ueritatis
habiamus. tam aliquid de liber
tate aure capiamus. In ingres
su ergo spelunce stare est: ex
presso nře corrupcionis obstacu
lo. ad cognicionem ueritatis
inape erue. Unde et nube in ta
bernaculū descendere ysrahel e
longinquo cernentes. in papi
lionū suor ostijs stetisse memo
rantur: qz hij qui aduentū di
uinitatis utrāq; conspiciūt: q
si iam ex habitaculo carnis p
eduntur. Quia igitur humana
mens quanda lubz se uirtute e
xtenderit. uir de multis excūa
cognoscat: ře nūc dicatur. Et
uocem quasi aure leuis audi
ui. Sed qñ cum de se saltim pa
rū nobis diuina cognicio ex
hibet. infirmitatis nře ignoraā
eam pře docet: qui uocem au
re leuis audiunt: dicat que ex
ipsa hac audicione didicerit.
Sequit. Numq̄ homo deo cō
pacione iustificabitur? aut cō
re suo purior erit uir? Humana
iustica dine iustice compara
tū iustica est: qz et lucerna in te
nebris fulgere cernit. sed in sol
radio posita tenebrat. Quid
ergo elyphaz tam prauus in cōtem
placione cognouit? nisi q̄ iusti
ficari homo deo compacione
non potest? Recta namq; credi
mus que exterius opamur: sz
cū ipsa lucerna cognoscam? qi
Cum ueō illa utrūq; prauum?
ista non utrūq; iudicamus? qz
tanto quisq; subtilius de tene
bris iudicat: quanto ei uerius
claritas lucis constat. Qui ei
lucem nidet: scit quid de tenebs
existimet. Nam qui candorē lucis

A in solis radio posita caligam?

ignorat: et obscura pro luadis
approbat. Bene autē subditur
Aut cōpre sua purior erit uir.
Quisquis de passione nostra
rat? quid aliud q̄ iustitiam ēi
cuas accusat? Purior em se ergo
nit cōpre sua existimat. si contra
flagellum querelam par? eligit
sibi. paulubio postponit: tan?
iudicū de sua afflictione redar
guit. Vtergo homo reprehendere
non audeat iudicem culpe. hinc
humiliter rogatur auctorem na
ture? qz qui mire ex nichilo hom
nem fecit: factū impie nō affli
git. Ad hec elyphaz dicitur:
uocem quasi aure leuis audi
In consideracione namq; dine
magnitudis discat: q̄ humiliter
in sua ad ipsum conuersione timeatur.
Et qui supna degustat. inferi
ora equanimit tolerat? qz plo
ne intus conspicit: quanta ei
inet qđ foris agit. Male em se
rectū putat: qui regulā sūmi
rectitudinis ignorat. Et sepe
ligni rectū credit: si ad regulā
non ducatur. Sed cū regule ip
situr. p quanda tortuositatem
rumpitur inuenitur? qz minim
rēmido absidens increpat: qđ
oculus decepti approbat. Elv
phaz itaq; qz supna conspexit:
districtū iudicū de inferioribz
crevit. Et q̄ uis bēn iob nō rec
redarguit: in compacione tamē
creatoris ōm creature modū
re describit dicens Ecce qui
seruiūt ei non sunt stabiles: et
in angelis suis reperit prauu
tatem. Quanto magis hij qui
habitant domos luteas? qui
rem habent fundamentū ī
simūtur uelut tinea? Natus

angelica et ꝙ contemplacõi
auctoris inhęrendo in statu su
o ĩmutabiliter pmanet: eo ipo
mmen quo aeatura est in seme
ipsa mutabilitatem mutabilita
as habet. Mutari autem et alu
o ad aliud ire est: et in semetipa
stabilem non esse. Omaqueꝫ
eãi res quasi tot passibꝫ ad alu
ud tendit: quot mutabilitatis
sue motibꝫ subiacet. Sola au
tem natura incõprehensibilis
ab statu suo nesciat mouere: q
ab eo qđ semp idem est nesciat ĩ
mutari. Nam si angelorꝫ sub
stantia a mutabilitatis motu
fuisset aliena: bene ab auctõe
condita. nequaqꝫ in reprobis
spiritibꝫ a bãitudinis sue arce
ceciderit. Mure autem omnipus
deus naturam suimodꝫ spiritui
bonam sed mutabilem cõdidit
ut et qui pmanere nolluit mu
tetur: et qui in condicione plis
teterit. tanto in ea iam digni
quanto et ex arbitrio staterit?
et eo maiorꝭ apud deum mer
si fuerint: quo mutabilitatis
sue motũ uolũtatis stagione
superauerint. Quia ergo ipa quo
q̃ natura angelica est in semꝫ
ipsa mutabilis. quã uidelicet
mutabilitatem nutat p hoc qꝫ
ei qui semp idem est nunquãs
amoris illigatur: ire nũc dꝫ.
Ire qui seruiunt ei non sũt
stabiles. Atqꝫ eiusdem primus
commenti mutabilitatis ad
dilectõ: sũ de apostatis spiritibꝫ
subinfertur. Et in angelis su
is reperit prauitatem. Ex q̃
ti casu bene infirmitatis hu
mane consideracõne colligit:
cui illico subnectit. Quanto

magis hij qui habitant domos
luteas? qui terrenũ habent fũ
damentũ. consumũtur uelut
tinea? Luteas quippe domus
habitamus: qꝫ in corpibꝫ ter
nis subsistimus. Que bñ pau
lus consideratus ait. Habem?
thesaurũ istũ in uasis fictilibꝫ.
Et terreũ. Sanus qꝫ si terrestris
domus nĩa huius habitacio
nis dissoluat: q̃ edificacõnẽ
ex deo habemus domũ nõ ma
nufactam. Terreũ quoqꝫ fũ
damentũ est substantiaa carna
lis: qđ in se sollicite psalmus
ta conspexerat cũ dicebat. Nõ
est occultatũ os meũ a te qđ
fecisti in occulto: et substantia
a mea in inferioribꝫ terre. Ty
nea autem de ueste nascitur:
et eandem uestem de qua ori
ri oriendo corrumpit. Quasi q̃
dam uero uestis animę caro
est. Sed hec nimirũ uestis ha
bet tyneam suam: qꝫ ab ipa
carnalis tentacio oritur: ex
qua lacerantur. Quasi enĩ qua
dam sua tynea uestis nĩa con
sumitur? cũ caro corruptibi
lis tentacionem gignit: et
p hanc ad uicium pruenit. Ty
nea tynea homo consumitur:
cum de se oritur unde conterea
tur. Ac si apte dicat. Si illi spi
ritus esse ex se ĩmutabiles ne
queunt. qui nulla carnis in
firmitate deprimũtur: qua
temeritate se homines in bo
no pmanere constant? cristi
mant. quos in eo qꝫ inferiõs
ad summa euehit. carnalis in
firmitas aggrauans ꝓpedit?
ut p corrupcionis uicium in
semetipsis habeant. Unde ab

Ca uij.

iuuina nouitate uetera sc̃ant.
Possunt quoq; p angelos sc̃ā
doctores intelligi: sicut p. ppheā dicatur. Labia sacerdotis
custodiunt sciencia: & legem requirūt ex ore eius: q; angelus
dñi exercituū est. Qui quāto
libz uirtute fulgeant: esse dubio
sine culpa nequeūt. cū ir illecebrōs
p̃ceps uite gradiunt: q; eor
animi grellus caligiē. aut lu
to illitā opis: aut puluere co
gitacionis. Domos autem lu
cras habitant: qui de illecebro
sa hac uita carnis exultant.
Hanc domū luteam paulus
habitare contēplebat: cū dice
bat. Nr̃a cōuersacio in celis ē.
Dicat ergo. Ecce qui seruiūt
ei non sunt stabiles: & in an
gelis suis reperit prauitatē.
Quanto magis hij qui habi
tant domos luteas: qui terre
nū habent fundamentū. con
sumunt̃ uelut tynea: Ac sic a
pte dicat. Si p̃ns uite uitam
illi sine contagio transire nes
sunt. qui eterna nūcantes se
se contra temptalia cotingūe
que detrimenta illi sustinent:
qui esse se in carnalis habitacionis uoluptatibz gaudēt. Qui
eni seruiūt ei non sunt stabiles: q; cū mens ad alta uirtutū
carnis sue cogitacione dissipatur: ita ut sepe animus dū in
timis inhiat. dū sola celestia
aspectat: subita carnali delectacione paulisper a semetipso sci
lus iaceat: & qui se meritis
tacis sue molestias supasse
gaudebat: repentino uulnere
p̃stratus gemat. Prauitas
ergo & in angelis reperitur:
dum ipos quoq; qui ueritatē
nūciant. nō nūq; subrepos u
re fallacias grauat. Si ergo
hij etiam mundi huius inq
tate seruiunt. quos contra
eū sancta intencione ergit:
quibz ictibz illi penetrantur
quos ante eius iacula ipsa in
firmitatis sue delectacio sternit.
Qui bene uelut tynea cōsu
mi describunt. Tynea quippe
campnū facit. & cōtinī non
facit: ita iniquor mentes
q; campna sua considerare u
negligunt: integritatem qua
si nescientes p̃dunt. Annichil
uamq; a corde uno eruga ab
ore ueritatem a carne cōsu
mencia: & p accessum tempo
ris ab etate luteam. Sed hec
se indesinenter amittere neq
q̃ conspiciunt: dum toto de
sidero curis terrenis occupan
tur. Quasi ergo tynea consu
munt̃: q; sine cōtinuo culpe
morsum toleranc: dū quāta
detrimenta uite & innocencie
patiuntur ignorant. Unde &
bene subdicit ¶ De mane
usq; ad uesperam succident̃.
A mane usq; ad uesperam p̃or
succidit: dū a uite sue exor
dio usq; ad terminū iniqui
tatis p̃cessione uulnerat.
Omni namq; tempe tepro
bi p angustiā malicie con
tra se ictus ingeminant: qui
bz lucrili in p̃fundū ruunt.
De quibz bene p psalmistā
dicitur. Uir sanguinū & dolo
si non dimidiabunt dies su
os. Dies quippe dimidiatur
est: tempus uite male in uo
luptatibz ductū. ad penitē

Lamenta diuidere. atq; hoc ad bo
nū usum pacudo reparare. Sz
niqui nequaq̄ dies suos dimi
diant: qr puersam mentem nec
in extremo qē mutant. Quo
contra bene paulus āmonet di
cens. Redimentes tempus: qū
dies mali sint. Tempus quip
pe rdimimus: qū anteactā ui
tam quam lasciuiendo pdidim⁹
flendo repamus. Sequit Et
qr nullus intelligit: meternum
perdurant. Nullus uidelicz eoz:
qui a mane usq; ad uespam sue
adeuntur. Nullus intelligit uel e
oz qui preeunt: uel eoz qui pdi
cos pēnaū mores imitantur.
Unde et alias scriptū est. Iudus
perit. et nemo est qui recogitet
in corde suo: et uiri iusticie col li
guntur: qr non est qui intelligat
Niqui ergo dū sola qpalia appe
tunt. et que bona electis in eter
nū manenti scire contemnūt:
dū iustoz afflictionem conspi
unt. sed que sit afflictionis rei
bonū non agnoscunt. actionis
sue pedem in profundū porrigi:
qr a luce intelligentie spontes su
a oculos claudunt. Stultas eāi
uoluptatibz decepti: dū q̄ uident tpa
liter diligunt. a senectutis aue
nari. non uident ubi in eternū ru
unt. Potest etiam mane pspei
tas: uespe huius mūdi aduersi
tas delignari. De mane ergo us
qr ad uespam reprobi succidūt:
qr et p. pspera lasciuientes depe
reunt: et p aduersa impacientes
ad insaniam erumpunt. Quos
de mane usq; ad uespam nequa
q̄ culpa sucidere: si uel pspera
fortunā cederent: uel aduersa
sectionem sui muneris effugeret

Sed qr nequaq̄ sic humani ge
neris multitudo deseritur. ut cūc
ta ad interitū tendere permittat:
sunt non nulli qui presentis ui
te oblectamenta despiciunt: et iā
cum adsint. assiunt tanquā extra
consideranti: atq; hec ex amore
eternitatis calcant. Cumq; in
hoc primo gradu indiuisi gressu
ponūt. negotiatores ad alacra
perueniunt: ut cūcta tpalia non
solū qr cita sint amittenda despi
ciant: sed in his inherere non ap
petant. etiam si esse eterna po
tuissent. Et pulchre a condignis
amorem subtrahunt: qr in ipm
auctorem pulchritudinis cordis
passibz ceduntur. Et sunt nōnul
li qui bona uite pēnas diligūt.
sed tamen hec nullatenus esse
quūntur: qui rebz qpalibz totis
deliderijs inhiant. mūdi gloriā
querunt: sed adepta nequaq̄
possunt. Nos ut ita dixerim⁹ coz
ad mūdū perahit: mūdus ad se
repellit. Nam sepe contingit ut
ipsis suis aduersitatibz tracti ad
mentem redeant: sed in seipsis
reuersi considerent q̄ sint ima
nia que q̄rebant: seleq; pro cā
stulto deliderio protinus ad lamē
tum uertant: et tanto ualentio⁹
eterna deliderent: q̄nto se stultius
laborasse pro qpalibz dolent. Dū
bene descripas reprobis subdit.

Dum autem reliqui fuerint:
auferentur ceteris. Quos alios
reliquos. nisi huius mūdi despe
tos accipimus? quos dū pleni
scim ad nullius glorie usū eli
git. quasi mīmos indignos qr
derelinquit: Sed mundi reliqs
auferre dīs dicatur? qr despecto
huius seculi eligere dignat: pau

lo actestante qui ait. Non multa sapientes secm carnem. non multa potentes. non multa nobiles? sed que stulta mūdi sūt elegit deus. ut confundat sapientes: et infirma mūdi elegit deus. ut confundat fortia. Ad' bene in libris regum egyptio puero in via lassescente signatur: quem amalechita egro cū in itinere deseruit. Dauid uero inuenit. ab rebiat: ducem sui itineris facit amalechitam psequit. epulantem reperit: et fundibus eruginit. Quid est enī q' egyptius amalechite puer in itinere lassatur. nisi q' amator pīnas seculi pīa sui ingredine operatus. sepe ab eodem seculo infirmus despectus q' reliquit? ut cum eo nequaq' currere ualeat. sed fractus aduersitate torpescat? Sed hunc dauid inuenit? q' redemptor noster uenacter mala fortias. nō mūdi q' quos despectos a mūdi gla reperit: in suo amore cōuertit. Cibo pascit: q' a uerbi sacrata refiat. Ducem itineris eligit: quia sui eam predicatorem facit. Et qui amalechitam sequi non ualuit. dux dauid effectus? q' is quem sēcundū mūdus deseruit. solū cōuertit in sua mente dīm recepit. sed predicando hunc eam usq' ad alienā corda pduxit. Quo uidelicet duce dauid amalechitam cōuiuantem inuenit. et extinguit? q' ipis xpūs predicantibz mūdi lenam destruit: q's mūdus comites habere despexit. Quia igitur plerūq' quos mūdus reliquit. dūs eligit: recte nūc dr. Qui reliqui fuerunt. auferent' ex eis. Sequit.

Morientur et non in sapia. Quid est q' supius reprobōrū interitū protulit dicens. quis nullus intelligit. interni pereunt. et de electis dei ullo ad mūrit. qui reliqui fuerint auferentur ex eis? et hoc primus q' eisdem elās non cōueniat subdit dicens. q' nullus intelligit. interni pībunt. et de elās in ullo adimunt. qui reliqui fuerint auferentur ex eis? et hoc primus q' eisdem elās nō cōueniat subdit dicens. morientur et non in sapiena? Si enī reprobis diuinitus auferūtur quo pacto mori non in sapia dicunt? Sed ultimū sacre scripture consuetudo est: ut cū aliq' narrat. interposita altera causa sententia ad supiora pertinus redeat. Nam posq' dixit q' nullus est qui intelligat. et q' in eternū pībit: eleōz mor sōz. Qui ārtem subiungitur dicēs. Qui ārtem reliqui fuerint auferentur ex eis. Et rursum cūcta sua ocultum in eum quem prediderat interitum reprobōr mucrens: subiecto adiunxit. Morientur et nō in sapia. Ac si diceret. Hij q's dixi. q. non intelligentes interni pereunt: procul dubio non in sapia moriuntur. Sed hūc esse nūq' mortem sacri eloquij meritis ostendimus. si ex eo aliquā lucis rei similitudinem. pferamus. Paulus namq' apls cū dilām discipulū de instituendis ecclie officijs āmoneret: ne quos fortē ad sacros ordines inordinate puehereret dixit. Manus cito ne nemi imposueris? neq' cōmū

ueris pcis alienis: replum
strum custodi. Qui ad infir
mitatem eius corpis pinus ver
ba cōuertens ait. Noli adhuc
aquam bibere: sed modico vino
uere, pter stomachū tuū: et fre
quentes tuas infirmitates. Sta
timq; subiūgit dicens. Quorū
dam hoīm pcā manifesta sūt
precedentia iudicū: quosdam
autem et subsequūtur. Quid
ergo ad illud pinet. qđ ab in
fermo bibi aquam prohibuit
hoc qđ de pcis absconditis quo
rūdam hoīm manifestis qđ sub
iungit: nisi q interposita de ei⁹
infirmitate sententia ad ipc in
ferendo rediit. qđ supius dixit.
manus cito nemini imposue
ris. neq; cōmunicaueris pcis
alienis? De eīs hec eadem pec
cata quanta sollicitudine pqui
renda essent ostenderet: interpo
sita contra infirmitatis mole
stiam disciplinalis āmonitiōe
primus intulit. q in aliis pate
rent in aliis laterent dicens.
Quorūdam hoīm pcā mani
festa sunt precedentia ad iudi
cū: quosdam autem et subseq
uūtur. Sicut ergo p hanc sē
tentiam paulus non eisdem
uerbis congruit. quibz eā lo
quens de thymotheo infirmi
tate subuenire. sed ad illud re
dijt qđ supius intermiserat do
cuit? ita hoc loco elyphaz
quia de electis dicebat. qui reli
qui fuerunt auferent
ex eis: illico adiūgens mortē
aut et non in sapientia. ad il
lud protinus rediit qđ su
perius de reprobis paulus dixit.
et q nullus intelligit inemū

peribunt. Idcirco autem repro
bi electos despiciunt: q ad uitam
inuisibilem p uisibilem mortē
rediunt. De quibz bene nunc
dicatur: morientur et non in sa
pientia. Ac si diceretur. Mortē
quidem et sapientiam pariter
fugiunt: sed sapientiam pen⁹
tus deserūt: mortis autem la
queos non euadunt. Et qui
a q̄q; mortem uitare uitare mori
endo poterant: dū mortem
que prudubio neutra eligere
nunt. et uitam simul et sapi
entiam pdunt. Ac contra iusti
in sapientia moriuntur? q̄a
mortem qua deuitare fiducie
nequeunt. eā pro ueritate im
minere differre contemnūt:
eamq; dū equanimiter ferunt
penam, ppagnis uirtutum
in instrumentis uertunt? ut
inde debeat nisi rempt: unde
p prime culpe meritū cogatur
fluere. Sed q: hec elyphaz con
tra iniquos uehementer peruic:
bēn iob reprehensibilem esse
mans. de fastu sē sapientie in
flauit. Unde et post pdicta
ta tanta rēndimus irrisionis
uerba subiūgit dicens. Do
ta ergo si est qui tibi rideat.
Omipotens eīm deus sepe ei⁹
precem in prbacione deseit:
qui precepta illius in trāquil
litate contempsit. Unde scp
tum est. Qui auertit aurem
suam ne audiat legem: oro
eius erit execrabilis. Dociē
autem uirū est: hūili deū pre
ce deposcere. Ih respondere uēo
dei est: effectū precibz prebere.
Aut ergo. Doctā si est qui tibi
rideat. Ac si aptē dicit. Quis

cūiuber afflictus clames. deū rel
pondentem non habes? qz uor
in tribulacone non ūenit: q
uens in tranquillitate contēp
sit. Vbi et adhuc dicendo sub
iungit. Et ad aliquem sōz
cōuertere. Ac si despiciens dicat.
Sanctos quosqz inuenire in af
flictione adiutores non uales:
quos habere socios in hylari
tate noluisti. Qui posturilio
nem protinus sententiā subdit
Ait stultū in Ca. v. dicēs
ēsse tranēidia: ¶ puulū occa
d' iudicia. Que nimirū ira
cta esset: si illata contra cā
uim patientiam non fuisset. Sz
nos pensemus qd' dicatur. qm
uis ab auditoris sui uirtute re
ludatur? ut ostendamus q' cā
sit qd' punitur: si non in bō nob
fuisset. punieret. Cum scripū est.
ut quem dīe cū tranquillitate
iudicas? scīendū nobis magno
pere est. qz quotiens turbulen
tos motus animi sub mālue
nidimus uirtute restringimus:
redire ad silitudinem condito
ris conamur. ¶ Nam cū trāquil
litatem mentis ira diuerberat.
dilaniatam quodāmodo scīā
qz paurbat? ut sibimetipsi non
congruat: ac uim intime sili
tudinis amittat. Quanta er
go iracundie sit culpa pensē
mus? p quam dū mansuetu
do amittitur: supne ymagini
silitudo uacatur. ¶ Nam sapi
entia pdicatur? ut qd q̄ue o:die
agendū sit uelocitur: sicut sēp
tum est. ira in sinu stulti req̄
escat? qz nimirū intelligentie lu
cem subtrahit: cū mentem p
mouendo cōfundit. ¶ Nam
uita amictetur. etiam si sapi
entia teneri uideatur: sicut sēp
tum est. ira pdit etiam pruden
tes? qz saltz cōsiliis animus ue
quaq̄ explet: etiam si quid in
telligere prudenter ualet. Per
iram iusticia relinquitur: sic
scripū est. ira uiri iustitiā dei
non operatur? qz dū paturbata
mens iudicii sue rationis ex
asperat: omne qd' iuxta sibi
gerere rectū putat. Per ira gra
na uite socialis amictitur: sic
scripū est: noli esse assiduus
cū homine iracundo. ne discas
semitas eius. et sumas scādā
lum aīe tue? qz qui se ex ira
na ratione non tempat: nūq
est ut bellialiter solus uiuat.
Per iram concordia rumpit:
sicut scripū est. Vir aī molus
patit rixas: et uir iracundus
effodit pcā. ¶ Iracundus quip
pe rixas effodit: quia etiā ma
los quos inuite ad discordi
am prouocat. peiores facit.
Per iram lux ueritatis amit
tatur: sicut scripū est. sol non
occidat sup iracundiam tuā.
qz cū mentē iracūdia confusio
nis tenebras inuitat: huic dis
tradiū sue cognitionis abscon
dit. Per iram sā spūalis spē
dit. Per iram sā spūalis spē
dor excluditur. Quo contra
ria uerissima tranquillitate
scripū est. Sup quem requie
scit spūs meus? nisi sup humi
lem et quietū et trementem ser
mones meos? Cū enim humi
lem dicerer: quietū protinus
adiunxit. Si ergo ira quietē
mentis subtrahit. suam sanc
to spūi habitationē claudit?
animus recessione aīmus tran

ad aptam mor insaniam duat:
et usq; ad suppliciu ab intimo
cogitacoñ fundamento dissipa
tur. Nam ut sue stimulis acte
cum cor palpitat. corpus tremit.
lingua se ipedit. facies igescit.
exaspantur oculi. et nequaq; re
cognoscitur nota: ore quidē da
morem formar: sed sensus quid
loquitur ignorat. In quo itaq;
iste ab arreptijs longe est. qui ac
tionis sue constans non est? Non
sic plinq; ut usq; ad manus im
pediat: et quo racio longius re
cedit. audacior exsurgat: seq;
ipm retinere animus nō ualet.
q; factus est potestatis aliene.
Et eo furor membroz foris in actu er
crescit: quo intus ipam mēbroz
dñam mentem captiuam tenz
Aliqñ autem manus nō exerit.
sed in maledictionis iaculo lin
guam uertit. Fratris namq; in
terfectū prenūbz exponit: et hoc
tum ppetrare expetit: qd' ipse
puersus homo facere uel metu
it. uel erubescit. Fitq; ut nodo
et uoce homicidiū pagat: eq
tum tum a lectione primi mā
bus cessat. Aliqñ ira pturbato
animo quasi ex iudicio silentij
um indicat: et quo se foras per
linguam non exprimit. intus
tercius igescit: ut iratus quis
q; collocacionem suam primo
subtrahat: et nil dicendo q; sit
auersus dicat. Et nō nūq; hec
silentij seueritas p discipline dis
pensacionem geritur: si tamen
collatre in intimis discretionis
forma teneatur. Nōnūq; uero
dñi accensus animus a consueta
locutione restringitur. p accel
sū temporis penitus a proxim

dilacione sepatur: et acriores sti
muli ad mentem ueniunt. cau
seq; que grauius exasperent ori
untur? atq; in ira actio stulti
qa in arabem uertitur: dū ira
in odiū pmutatur. Plerumq;
ira p silentiū clausa intra mē
tem uehementius estuat: q da
mosas tacita uoces formar. Ve
ba sibi quibz exaspetur obiat:
et quasi in cause examine posi
ta durius exasperata rūdet. Vnd'
salomon breuit insinuat dicēs
Pzestolatio impioz furor. Dic
q; fit ut pturbatus animus ma
iorem strepitū sui silencij sentiat:
eiq; grauius clausa ire flāma
consumat. Vnde bene anteno'
quidam sapiens dixit. Cogita
tiones iracundi imperare sunt
generationes: mentem cōme
dunt matrem suam. Sacendū
uero est: q; non nullos ira ac
cendit. facilius deserit? nō ul
los uero tarde quidem cōmouz:
sed durius tenet. Alij namq; ac
censis calamis similes dū no
bis pstrepunt. quasi quotidiā
accensionis sue sonitus reddūt.
acius quidem flāmam facit:
sed primus in fauilla frigescit.
Alij autem ignis grauioribz
durioribz q; non dispares actē
sionem tarde sustapiūt: sed tū
accensi semel difficilius extin
guunt: et q; se tardius in aspe
ritate cōcitant: furoris sui du
rius ignem seruant. Alij autē
qd' est nequius et acius iracū
die flāmas accipiunt: et tardi
us deponūt. Non nulli uero
has et tardius accipiunt: et
acius amictūt. In quibz nimi
rū quatuor modis liquido ter

xxxij

tor a quo sat. q; et ad tranquil
litatis vom ultimus plusq; p
nus appropinquat: et in malo
sed in terminus superat. Sed quid
prest q; munditia quomo men
tem teneat diximus? si no ea
qualiter compesta debeat expu
gnamus? Duobz etenim modis
tacta possidere animu ira dis
sueuerat. Primus quippe est. ut
mens sollicita anteq; agere qd
libet incipiat. omnes sibi q;s
pena possit communes ppo
nat: quatinus redemptoris
sui probra cogitans ad adiuta
se ppetet. Que nimirum uenie
nia tanto fortior erupit: quanto
se cautius ex placenda armauit.
Qui enim improuid ab adiutorio
deprehendit. qui ab hoste dormiens
fuerit. eiq; qa inimic nocuit: qui
repugnare prorat. Na q; mala i
nimicia p sollicitudine pnoscat.
hostiles insidi qi ilidijs insidias
erspicat? et in victoria ualeat
accingit: diu ne clades deprehendi puna
bat. Sollerter g; animus ea actibus su
e pnoscia cauta dz adiuta medi
tatur: ut super hostem ascendere pace mu
nit? et q; accelerit. prudr superet? et
q; non accelerit. mor puniet. De
inde ait suade malignis mo? ut
ea alienos excellus aspiramus.
ira quibz in alijs excellimus
delicta cognoscimus. Considerata
quippe infirmitas ppria: mala
nobis erubescat aliena. Patien
ter namq; illatam iniuriam to
lerat: qui pie meminit q; for
tasse adhuc habeat in quo de
beat ipse tolerari. Et quasi aq;
ignis extinguitur: ea surgente
furore animi sua cuiq; ad me
tem animus culpa reuocatur?

qz erubescat pena non patere: q
uel deo uel primo sepe se reolui
penda peccasse. Sed inter hec
sollerter cauendu est: q; aua est i
ra qua impatientia exoritur. alia
quam zelus formar. Ira est mu
tatio: hec et utrute generat. Si enim
nulla ira ex utrute surgeret: di
uine animaduersionis impetu fi
nes per gladiu ad placidi. Hac
ram qz heli non habuit: motu
contra se implacabiliter supne vl
tionis exarsit. Nam quo con
tra subditor uita repuit: eo co
tra illi districto eterni tudis ex
arsit. De hac p psalmista dic.
Iracundi et nolite peccare. Qd
nimirum non re intelligit: qui
ira nos nobis tanquam mo no
cuam primis delinquentibz no
tunt. Si enim sic primos ut nos
amare papiam: restat ut sic eor ira
tibz sicut nris vicijs iracundi. De hac
p salomonem dic. Melior est
ira risu: qz p tristitiam multus
corrigitur animus delinquentis
De hac uerum psalmista ait. Tur
batus est pre ira oculus meus.
Ira quippe p mala oculi mentis
excecat. ira autem p zelum nutrit
qz quo saltem recti emulatione
concitatur: ea que nisi rationi
lo corde papi non potest cotem
platio discipatur. Ipe namq;
zelus rectitudinis qz inquietudi
ne mentem agitat. eius mox
acrem obscurat? ut alacria in
contemplatione non uideat: que be
ne prius tranquilla cernebat.
Sed inde subtalius ad alta redu
catur: unde ad tempus ne uidere
reuerberatur. Nam ipa recti e
mulatio eterna post paululu
in tranquillitate largius apic.

hec cogitans sp

que hec interim per cōmocionē
claudit. Et vnde mens turbatur
ne uideat. inde profiat ut ad vi
dendū uerius clarescat: sicut in
firmata oculo cū colluriū mutu
atur. lux penetrās negat: sed inde
eam post paululū ueraciter rea
pit: vnde hanc ad tempus salu
briter amittit. Hūḡ uero cōmo
tionē contemplando iūgit: nec p
ualet mens p̄turbata conspice
ad qd' uix tranquilla ualet intu
ere: q̄ nec solus radius cernitur:
si cōmote nubes celū fumum ob
ducunt. Nec turbatus fons rel
ucentis ymaginem reddit. q̄
tranquillus. p̄prie ostendit: q̄a
quo eius unda palpitat: in se
ipsam claritudinis obscurat.
Sed cū per zelum animus mote
tur: aurandū sūmope est ne ḡ
eadem que instrumento utenti
ns assumitur mentis ira dñetur:
ne quasi dña p̄eat: sed ueluti ā
milla ad obsequiū parata. a rego
nis ergo nūḡ recedat. Cūo cū
robustius contra uicia erigitur:
si subdita rationi famulatur.
Nam q̄ nil ibi ira ex zelo rōnis
dominis surgat. si īmoderata mē
tem uicerit. rationi primus ser
uire contempsit: et tanto se ī
pudencius dilatat: quanto im
patiencie uiciū uirtuti putat.
Unde necesse est ut hoc aute oī
a qui zelo rōnis monetur
attendat: ne ira extra mentis
dominiū transeat: sed in ullo
ne p̄ceps tempus modūq; consi
derans. surgentem animi per
turbationem sibi altius retrac
tando restringat. Animo iusta
rem deprimat et motus ferui
dos sub equitate disponat: ut

eo fiat iustior ultor alienus. q̄
prius extitit victor suus: qua
nimus sic culpas delinquentiū
corrigat. ut autē ipē qui corri
git p̄ patientiam crescat: ut fer
uorem suū transcendendo diu
dicet: ne intempanter exultatus
ipō zelo rōnis longe a rā
tudine aberret. Quia uero sic
diximus etiam laudanda bōi
emulatio mentis oculū turbat.
rē nūc dicat. Virū stultum
interficit indignatio. Ac si aperte
diceret. Ira p̄ zelū sapientes t
bat. ira uero p̄ inuidiā stultos tru
cidat: q̄ illa sub ratione rectī
gitur: hec uero irrationabiliḡ
semper mentē dilatat. Bene āt
subditur Et puerū occidit in
uidia. Puerile enim non possu
mus: nisi eas quos nobis in a
liquo meliores putamus. Par
uulus ergo est. qui iuuore occi
ditur: q̄ ipē sibi celsitudinē p
hibet: q̄ ei minor sic cuius in
uidia torquetur. Hinc est q̄ hol
os callidus primo hominū in
uidendo subripuit: q̄ amissa
beatudine minorem se īmorta
litate illius agnouit. Hīc est
q̄ caym ad p̄mendū fratricidi
um corruit: q̄ despecto suo sa
crificio preciū sibi infremuit.
cuius deus hostiam accepit: t
quem meliorem se esse exhorru
it. ne utriq; esset amputauit.
Hinc esau ad plenationē fris
exarsit: q̄ primogenitor bene
dictione p̄dita. quam ei ele len
tantē ipse uenditerat: minorē
se ei quem nascendo p̄ceperat ī
gemuit. Hinc ioseph fres sui
lissimas zelitas transeuntes uen
didерit: q̄ grauio reuelatione mis

xxxiij

terio ne se melior fieret. eius p
uectib; obuiare conata sunt. Hic
saul dauid subditū lanceam in
torquendo plequitur? qz quē mag
nis conatib; augere nitentē sue
cessib; sensit: ultra se exacerbe ex
pauit. Quidus itaq; est qui in
uidia oriatur? qz nisi ipe infe
rior exister: de bono alterius
non doleret. Sed inter hec sacen
dū est: qz q̄uis p omne niteñ
qd' ꝓpetratur. humano cordi an
guis hostis nitus infundit? in
hac tamen nequicia tota sua vi
cera serpens conatur: et ip̄me
de malicie pestem nomit. De
quo nimirū scriptū est. Invidia
a dyaboli mors intrauit in or
bem terrar. Nam cū denichum
cor liuoris putredo corrumpit:
ipsa quoq; exteriora iudicantur.
q̄ grauiter animū uesania insti
gat. Color quippe pallore affi
citur. oculi deprimūtur? mēs ac
cenditur. et membra frigescunt.
sit in cogitacione rabies. in de
ab; stridor. Cūq; in latebris ani
cens absconditur odiū: dolore
ecto celebrat consciam innumus
inclusum. Nil lenū de ꝓximis lib;
qz tabescentem mentem sua pe
na saciat: quam felicitas tor
quet aliena. Quantoq; exterā
nei opis in alīs fabrica diuat
tanto fundamentū mentis li
uide ꝓfundius suffodit? ut
quo alij ad meliora ꝓficiāt: eo
ipsa deterius ruat. Qua ruina
uidelicet etiam illud destruitur:
q̄ in alijs actib; ꝓfecto ope fuisse
posset. Nam inuidia
cū mentem tabescere: cuncta
que inuenerit bene gesta con
sumit. Unde p salomonē dicit.

Vita carnis sanitas cordis: pu
tredo ossiū inuidia. Quid enī
p carnes nisi infirma quedam
et terrena? et qd p ossa nisi fortia
acta significant? Et pleriq;
contingit. ut quidam cū mens
cordis innocencia in nō nullis
suis actib; infirmi uideantur?
quidam uero iam quedam an
te hūanos oculos robusta ex
ercēat: sed tamen erga aliorū
bona intus inuidie pestilencia
tabescant. Bene ergo dicitur.
uita carnis sanitas cordis? qz
si mentis innocencia custodit
eam si qua foris infirma sunt
quoq; roborantur. Et rē subdi.
putredo ossiū inuidia: qz p inui
dis mentis ante dei oculos peni
tencia fortia acta uertuntur.
Ossa quippe p inuidiā putre
scere est: quedam etiam robusta
depire. Sed aut hec de inuidia
dicamus? si non etiam quali
cunq; inuidemus? Difficile
namq; est ut hoc alterū nō
inuideat. qd' adipisci alter exop
tat? qz quodq; quale possidet:
tanto sit minus singulis. q̄to
diuiditur in multis. Et idcirco
deliderauimus mentem liuore pur
gare? qz hoc qd' appetit aut ha
bitus alter accipiens adimit:
aut a quātitate restringit. Et
ergo liuoris pelle plene carere
deliderat: illam hereditatē dili
gat. quam coheredū numero
non angustat? que et omnib;
una est. et singulis tota: q̄to
largior ostēdit. q̄to ad hāc capie
cū mutuando dilatat. Innumu
nō q̄ liuoris est. Gratis surgēs
mane dulcedinis: et plena
mors eius est p̄cūs amor eter

nicans. Nam cū mens eius rei
appetitu retrahitur: que acapi
tuū numero parantur: tanto
magis primū diligit: quanto
minus ex pectu illius sua d
cumpua prmeatur. Que si per
fecte in amore celestis patrie
rapitur, plene eam in dilectō
ne primū solidatur: qr cū nulla
terrena deliderat: nichil est qd e
ius ergā primū cautam cōtē
dicat. Quc nimirū cautas. qd
est aliud qm oculus meus: q
si terreni amoris pulucre tan
gitur: ab interne lucis mor ī
tuitu lesus reuerberatur. Q a
autem pius est qui terrena di
ligit. magnus qui eterna cōcu
piscit: poterit eciam sic non ī con
uenienter intelligi. primū occid
inuidia: qm ignis pestis lan
guore non morit: nisi qui ad
huc in deliderijs infirmatur:

Explicat lib Exodus ī expositione
Incipit liber [illegible]

Cruenta
ipsiorie
uentate
bā iob
dōa ami
correq; il
lius. mul
tata. ppo
sui inter
pnatiōe
discutere: qr cunctis uera sacerdi
bz liquet qm redēptorem mūdi
totas suis allegationibz curat
sacra scriptura. ptinere: cūq;
p electōs omnes utr p eius. C. stru
duit membra signare. Unde et ipē
beatus iob. latino eloquio doles
dicat: utr p eius et nomen et mul

nera redemptoris nri passio de
signetur: de quo ppheta ait.
Vere languores nros ipse tulit:
et dolores nros ipse portauit.
Cui temptator ablatis omnib;
et seruos et liberos occidit: qr
non solū iudaicā pplm ex tione
seruientem. sed ipos quoq; a
postolos in suo amore regene
ratos. passionis et pe telo pfi
die paulus. Vulnere bā iob cor
pus attentat: qr redemptor
noster configi clauis. in cruas
patibulo non dedignatur. A
planta autem pedis usq; ad
uerticem nullum sibi capit: q a
sanctam ecclesiam que corpus eius
est. non solū per extrema et ul
tima: sed usq; ad sūma membra
pseuacione seuiens temptator
affligit. Unde eciam paulus
dicat. Completo ea que deficiunt
passionū xpi in carne mea.
Cui suadere uxor ad maledicē
dum nititur: qr carnales qui
q; intra sanctam ecclesiam admixti
res callidi temptatoris existūt.
Que enī eī ad maledicendū
puocat. uitā carnaliū designat: qr ut supra iam diximus.
intra sanctam ecclesiam incorrectis
moribz posita. quo p fidem bo
nis uicta sunt. eo p uitā de
terius premūtur. Quia enī qui
si fideles uitari nequeunt: a
fidelibz tanto deterius. quāto
et interius toleranter. Annua ve
ro illius qui quasi ad consolā
dū uenerunt. sed ad uerba al
tercationis excedūt. heretico
rum speciem tenent: qui cū
contra bonos deū defendere nu
runt. offenditur. Hec itaq; su
perius latius dicta. nunc breuiter

studiu ex multica deligna cone
sucingere? ut lōr meus ex ipa
hac replicacone meminere.
ne in hoc ope spiritali intel
lectu deseruire: et tamen ōi un
icans usus postulat. subalue
quoq; studio hystorie nerba dic
cere. Cū uero necesse est. simul
utrumq; cōplecto? ut spūales
fructus allegoria germinet:
quos tamen ex radice hystorie
ueritas prodūat. Amicos uēo
bā iob quos hereticor teuere
speciem diximus. in dās suis
nequaq; p omnia reprobam?
qz dū per supnam sentenciam
contra eos dicat. nō ecclis lo cu
ri coram me rectū. et psmus
addimur. sicut seruus meus iob.
pfecto liquet qz non oīno delpi
catur. qđ ex meliorīs compaa
one reprobatur. In repnensio
ne quippe eius micante dilabū
tur? sed tamen qz tanti uiri a
mici sunt: et familiaritate il
lius multa didicerūt.
Unde sicut supius diximus. e
or uerbis eaām paulus utit:
et hec in assercionis sue adiuto
riū assumens. prolata ex ueri
tate testat. Que tamen uerita?
rē reprehendit: qz q̄ulibz fora
sententiaa. contra scām uerū. pfer
ri non debuit. Possumus ergo
nūc hec elyphaz uerba pensare:
quibz ad beatū iob loq̄ dicēs
Ego uidi stultū firmu ra
dice: et maledixi pulchritudi
ni eius statim. Stultus quip
pe iudeor populus exstitit: q
ipsam in carne pūciam eter
ne sapiencie spreuit. Qui q̄
firmus radice cōualuit: quia
ecclēor ueritatem pdicacionis
do supauit. Sed hunc elyphaz
maledicendo despicat? qz nimis
omnes hereticos quor teuere spe
cies amicos bā iob diximus.
qui de nomine xpi gloriantur:
iudeor pfidiam ex auctoritate
reprehendūt. De quo studio p
dictus subdit. Longe sint
filij eius a salute. Filij huius stul
ti sunt: omnes qui pfidie illius
pdicacione generant. Qui sa
lute a salute longe sunt: qa ex
li qualem uitam sine afflictio
ne papiunt? eterna gaudia
ulcione ferunt: sicut de eisdē
filijs illius dās dicit. De quo
sarbe et phariseis ypocrite? qui
circuitis mare et aridam ut fa
ciatis unū pselytū: et cū fuerit
factus. facitis eū filiū gehenne
duplo q̄ uos. Sequit. Et cō
terentur in porta: et nō erit qui
eripiat. Quis alius porte nō
nunc nisi mediator dei et homi
nū debet intelligi? qui ait. ego
sū ostiū p me siquis introierit
saluabitur? Filij ergo huius stul
ti extra portam proiciuntur. in
porta conterūtur? qz preue in
deor soboles ante mediatoris
aduentū in legis obseruacōe
floruerunt: sed in ipa redemp
toris nri pūica. a diuinitatis
obsequio pfidie sue meritis re
pulsi ceciderunt. Quos nimirū
non est qui eripiat? qz salz dū
ipm redemptorem extinguere
pseuendo conati sūt: oblate
sibi remediū erpnionis abla
derunt. de quo bene subditur.
Cuius messem famelicus
comedet: et ipm rapiet armatus
huius enī stulti messis fuerat
sacri leges eloquij. Quedam

namq; spiritū grauia sūt uba
pphetarū: que stultus habuit
sed non comedit? qz iudaicus p
pulus legem quidem uerboz
tenuit: sed p superbiam salubri
ū ab eius intellectu remanet. Iu
ius ergo stulta messem fameli
cus comedit? qz minutū genus
populus uerba legis intelligē
do edidit: atq; plebs iudaica sū
intellectū laborauit. Hos fameli
cos fidei dūs preuidit: dū p eu?
dicit. Beati qui esuriunt et sitiū
iustitiam: quū ipsi saturabū
tur. De hijs famelicis anna. p
pheta? dicit. Repleti prius. p
panibz se locauerunt: et fame
lica saturata sunt. Sed qz messem
pdidit: recte subiungitur qualiē
ipse etiam stultus perit. dū dicit.
Et ipm rapiet armatus. Iuxtq;
hostis iudaicū pplm armatus ra
puit? qz in eo uitam fidei fraudu
lente suggestionis iaculis extin
xit: ut unde se inhererе deo crederet.
iude eius ordinationi repugnaret.
Ad pcm discipulos uerbum pre
monet dicens. Venit hora: ut o
mnis qui interficit uos. arbitretur
obsequiū se prestare deo. Sequit
Et bibent sitientes diuitias
eius. Huius stulti diuitias sitē
tes bibunt? qz fluentis sacre lo
quationis que iudaicus popul?
in stupba ostentatione possedet
stat: conuerse gentiliū mentes ir
riguntur. Unde et eis p. pphetā
dicit. Omnes sitientes uenite
ad aquas: et qui non habetis
argentū. properate. Qui ergo ar
gentū non habent ad aquas uo
cantur: qz nimirū gentilitas q
scripture sacre precepta non acce
pit. sacri eloquij inundatione
sacietur? quam tamen nullus a
nidius potat: quamuis hanc
diuitiā sitiebat. Quia eni ar
genti uocabulo eloquia diui
na signantur: psalmista testa
tur dicens. Eloquia dñi eloquia
casta: argentū igne examina
tū. Eadem ergo diuina eloquia
et mellis et diuitiae uocant? mel
lis qua ieiunā mentem refici
mur: diuitiae. qz magna nos u
nor uenustate componunt.
Eadem et comedi dicūtur et bi
bi: qz nimirū dum quedam
in eis obscura sunt. que nō ni
si interpretata intelligimus. hec
quasi mandendo glutimus? dū
quedam uero ad intelligendū fa
cilia ita sumim? ut inuentū?.
ea quasi non mansa bibimus:
qz non infracta sorbemus. Hec
sub intellectu mistico breui iocu
do ue transcurrim?: ne quid for
sitan preterisse uideremur. Dz
qz beatus iob anima esse non pos
sent. nisi in quibusdam quoq;
magna mor honestate fulgē
rent: restat ut in eor uerbis ui
tali sensū moraliter inquira
mus? quatinus dū locutionis
eor pondus discutim?: animus doc
trine fructum ostendat. Ego
uidi stultū firma radice: et ma
ledixi pulchritudini eius statim
Quasi firma radice stultus i
terra figitur: ipe totus desideriis
in terrena amore solidatur. Unde
et primus cayn ciuitatē cōstruxi
isse phibetur? ut apte monstra
retur. qz ipse in terra fundamē
tum posuit: qz soliditate celestis
patrie alienus fuit. Quasi fir
ma radice stultus auellit? qñ
quis p spem uite huius fulcit? ut

omne qd' appet assequatur? aduersa nulla sustineat. cont infirmos sine repugnatione p̄ualeat. bene agentibz et audo rectae contradicat. ad maiora cōmoda et peiori semp actione proficiat: ut unde nam nunc deficit. inde ad tempus felicior uiuat. Sed cū malos floreře ībi mi conspiciūt trepidant: et a pud semetipsos permanēti prosperitate perturbati. intus in ḡ libus mentis mutant. Quor. p̄ō speciem sūpsit psalmista cū diceret. Mei autem pene mo ti sūt pedes? pene effusi sūt gressus mei: qz zelauī in p̄ōribz pacem p̄ōz uidens. Cum nēō eor gloriam fortes aspiciunt. pu nus que post gloriam pena se quatur attenditur: et alta mun cogitatione despiciunt. hoc qō sū pbi fortis fastu uane inflationis tumescāt. Bene ergo dicitur.

¶ Ego uidi stultū firmā radi ce: et maledixi pulchritudini e ius statim. Pulchritudini qppe stulti maledicere est: eius glo riam ex considerata corruptione iudicare? qz eo actu eius ī tor mentis obruit. quo alienis in peccatis elevatur: qz translit qd' extolluat. puanet qd' punit? qz honoratur in ima. in pcuta one corrumpit? et quasi per amena prata ad carcerem pr̄ueuit. qui p p̄ūs uite prospa ad interitū tendit. Notandū ue ro: qz cū stulti pulchritudini n maledixisse se diceret. addidit statim. Mos namqz humane et infirme mentis est: ut cū ea rū rez quas respiat qualitate ne gaiectur. Depe cūi eius iudi

cium cū ipsa p̄ūs rei spectac tatur: et ruxta hoc qd' aspicit, tenaci illius sensus qz formatā nam plerūqz nō nulli dū quo rūdam gliam cernūt: eiusdem glorie aspectibz delectant. Ita magnū aliquid estimant: sepe ut talia merentur et optant. Cū uero gl̄osos quosq; aut dis tos subito. aut forte ante mo mentes aspiciunt. qz humana gloria ōino nichil sit. cū gemitu fatentur: ita ut, p̄auus dicatur Esse q̄ nichil est homo. Qui ī mi nuti rectus diceret: si cum in gloria hominem cerneret. tunc eius interiū cogitantes. transeuntem potentiam nichil esse sensissent. Tunc quippe et humana elatio pensanda. qñ nichil sit cū se sup ceteros sustol lit exolluit. Tunc considerādū est. quo cursu felicitas trāsiuo let: cū aute humanos actus quasi pmanens poller. Nam gloriam morimur. nul esse in ipsa iam morte pensare nō mus quibz possūt? aut cū ea iam illi derogant: qui hanc ex uisq; ad mortem sequentes a mant. Bene itaqz dicit. Ego ui di stultū firmā radice: et ma ledixi pulchritudini eius statī Ac si apte diceret. Contra stul ti pulchritudinem mortā ī ma ledictione non habui: qz cū hāc cernerem. simul eandem pensan sequentem uidi. Non eū stul maledicerem. si qua me glori e illius detā ad terram ferret? sed sine cunctatione maledixi: qz sup plua manuum conspiciens. e ius potentiam sine dubitatione reprobaui. Sed qz uniqui quiq

quo plus in hoc mūdo .ꝓficiūt
plures scīi ad interiā trahunt:
tē subdicit ¶ Longe sicut filij
eius a salute. Filij quippe stulti
sunt: qui in ambitione huius
seculi ex eius imitatione nascī
tur. Qui profecto cum a salu
te longius sunt: quanto in pe
tratione nequitie nulla infirmi
tate feriunt. De quibz bene ad
dicit ¶ Et conterentur in porta:
et non erit qui eripiat. Nam si
aut urbis aditus porta dicitur.
ita est dies iudicij porta regni:
qz p eum ab electis omnibz ad ce
lestis patrie gloriam intratur.
Unde et hunc diem ait ad cetu
dinem scē ecclesie salomon
ꝓspiciatē conspiceret. dixit. Ho
bilis in portis uir eius: quādo
sederit cum senatoribz terre. Ur
quippe est ecclesie: humani gene
ris redemptor. Qui in portis se
nobilem ostendit: qz despectꝰ
prius in contumelijs extitit: si
in ingressu regni sublimis appa
rebit. Qui ait cetre senatoribusꝰ
ꝓsidet: qz iudicij sententiā. ait sā
tis eiusdem ecclesie ꝓdicatoribz
decernit: sicut ipē in euº dicit.
Vos qui secuti estis me in rege
neratione ait sederit filius homi
nis in sede maiestatis sue: sede
bitis et uos sup duodecim sedes.
iudicantes duodecī tribz israel.
Ad ysaias quoqz longe ante
prenūcians ait. Dūs ad iudi
cium ueniet: ait senioribz ꝓpli sui.
De hijs portis iterū salomō di
cit. Date ei de fructu manuū su
ax: et laudent eam in portis o
pa eius. Tunc quippe scā ecclia
de fructu manuū suaꝝ accipit:
ait eam ad capienda celestia

laboris sui retributio attollit.
Tunc eam sua opa in portis
laudant: quando eius mēbris
in ipō regni aditu dicit. Esuri
ui enī et dedistis michi manducare: sitiui et dedistis michi bibere: hospes eram et collegistiꝭ
me: nudus et cooperuistis me.
et cetā. Filij igitur huius stulti
ante portam elati sunt. sed ī
porta conterent: qz amatores
huius seculi in pēa iuxta superbiunt: sed in ipō regni aditu e
terna aūaduersione feriuntur.
Bene autē subdit. Et nō erit
qui eripiat. Illos quippe ultas
ab eterna aduersitate eripit:
quos in ꝑsalmis ꝑsperis p dis
ciplinā premit. Qui ergo nūc
nequit premi. tunc non ualet
eripi: quia iniqui eū quem p
disciplinam habere negligunt
patrem: afflictionis sue tpe per
adiutoriū non inueniunt erepto
rem. Sequit ¶ Cuius messē
cōmedit famelicus. Habet enī
stultus messem. quando iniquꝰ
quisqz donū recte intelligentie
accipit. scripture sacre sentēcijꝭ
docetur: bona loquit. sed tamē
nullo modo hoc qd' dicit opat:
uerba dei ꝓfert. nec tamen dili
git: laudando exaggerat. nunc
do calcat. Quia ergo stultus ue
re recta et intelligit et dicit. sed
tamen hec opando non amat:
messem habendo ieiunat. Cūm
numerū famelicus cōmedit: qz
is qui ad deum scīs desideriis
anhelat. discat qd' audit: agat
qd' didicerit. Et dūs doctoris p
ui rēa predicatione refocil: qd
aliud qꝫ stulti fruge saciatur:
An non famelicos suos uitas

fastidiū

ur stulta messem comederent ā
monebat. cū per deliderīa sācta
flagrantēs de pyanseis preca
per dicens. q̄ que dicunt fiant.
iurta uero opa eor nolite facere
ac si apte diceret. Verbi mestē
loquendo erroluntur: sed hāc ma
le uiuendo nīme contingunt.
Vestrā ergo famem melius ista
refiaat: qr uobis hanc stulta
p factiuitas siue studiū seruāt.
Bene autē subdit ¶ Et ipm in
pier armatus. Antiquus nā
q̄ hostis quasi inermis uinci
tur: cū mala apta suggerens
humane mentī bona omnia
destruere simul conat. Sed ar
matus uenit: quādo bona a
lia intacta deserens. latenter alu
a corrūpit. Nam sepe quosdā
in intellā non temptat. eisq;
in sacri eloquij meditatione nō
obuiat: sed tamen eor uitam
in operatione supplantat. Qui
dum de sacre uirtute laudā
tur. neq̄q̄ suor tramita o
per respiciunt. Cūq; in sanc
ris delectatione animꝰ ducitur.
uitie sue uulnera non medentur.
Hunc ergo armatus hostis ui
pit: quem fraude tectus in a
lia deserens. ex alia pte supa
uit. Sequit ¶ Et bibent sa
cerdotes diuitias suas. Sepe stul
tus habet interni liquoris hō
rem. sed non bibit. qr ingeni
um quidem intelligentie acce
pit: sed tamen ueritatis sentē
tias cognoscere legendo contēp
nit. Sat qr intelligere studendo
prealeat: sed ab omni doctri
ne studio fastidiosius cessat.
Diuine quoq; mentis sunt uer
ba sacre locutionis. Sed has

diuitias stultus oculis aspicit.
et in ornamentū sui usum nō
me assumit. qr uerba legis
audiens magna quidem esse
considerat: sed ad cōplendā
ea hec nullo studio amoris e
laborat. Ac contra alius sinum
habet. ingeniū non habet. a
mor ad meditandū pertrahit. sē
sus hebetudo contradicit. et se
pe hoc in diuine legis eruditio
ne q̄dq; studendo intelligit. qd
p negligentiam ingeniolus ne
glexit. Huius ergo stulta diui
as siccatas bibunt. dū pceptā
dei que ingeniosi fastidientes
neglexerunt: hebetes amantes ap
sequūtur. In his nimirū cre
bris hebetudinis. illustratur
oculus amoris. Nam hoc ta
diosis suis apte: q̄ueloquōrū
fastidiū claudit. Qui et ad ea
ad intelligenā alta pueniūt:
q̄ agere que intellexerunt uel
nīma nulla contempnūt. Et
dū sensū manibz aduocāt: sole
ularia altitudinem ingeniolo
leuant. Unde bene p salomonē
dicit. Stulto manibz nutrit: et
morat in edibz regis. Pleri
q̄ enī aues quas ad uolatum
penna subleuat. in uepribus
residet: et stulto qui ad uolatū
pennas non habet. nidus ma
nibz regis edificari tenet. qr ni
mirū sepe ingeniosi quiq; dū
p negligentiam torpent. in pra
uis actibz remanent: et simpli
ces quos ingenij penna nō ad
uat. ad obtinenda eterna regna
mentis uirtus opationis leuat.
Stulto ergo dū manibz nutritur.
in regis edibz morator. qr ille
simpler p intercessionem cū op

res puenit: quo ingenios⁹ | terapiet: alys delideratiõ iter e | Ca. v.
iniimne ascendit. Sed hijs au | recta in cumulũ vnda contradi
dias. questio nõ cordi subiacet: | cit: terra non solũ germina fe
cur uel negligenti intelligentia | cunditatis ĩminuit: sed etiam
e donũ retribuit: uel studios⁹ | semina accepta consumit. In
quisq; seruus sui cardinat ppe | quibz nimiz cunctis patent
ditur. Ad q̃m quis rñdet: dñ | aspiciunt: hoc qd' quidam sapi
pnus subdit. ¶ Nichil in ter | ens de dño retulit dicens. Et
ra sine causa. Idcirco enĩ se | pugnabit cũ eo orbis terrarũ
pe et desidios⁹ ingeniũ accipit | contra insensatos. Orbis q̃p
ut de negligentia iustus puni | pe terrarũ cũ dño contra insen
atur: qz qd' sine labore assequi | satos pugnat: quando in pe
potuit: facile contemnit. Et id | na delinquentiũ et clementor
circo nõ uniq̃q; studios⁹ cardina | aduersitas minuat. Sed tamẽ
te intelligentie premit: ut eo | de humo dolor non egreditur:
maiora premia retributionis | qz res quelibz insensibilis ad
inueniat: quo magis in studio | afflictionem nr̃am stimulo nr̃e
laborationis elaborat. Nichil er | actionis excitatur. De hu
go est in terra sine causa: quã | mo dolor non egreditur: qz ne
do et studioso cardinas ad pre | quaq̃ pena de ea nasci creatiũ
miũ profitet: et desidioso uelo | que patitur: sed de ea procul du
cem ad supplicũ aresat. Ad ĩ | bio que peccando uim pas
telligenda autem que recta sit. | sionis extorsit. Sed curandũ
aliqñ laboris studio: aliqñ ve | magnopere est: ut cũ in rebz ex
ro dolore pulsionis eruditi. | teriorib⁹ ponere doloris affi
Unde cũ dictũ sit. nichil in ter | cimur. spe ad supna tendamus:
ra sine causa: apte. p⁹ addit. | quatin⁹ eo mens ad alta pue
¶ Et de humo non egredietur | niat: quo nos exterior pena
dolor. Dolor namq; quasi de | castigat. Unde et apte subiun
humo egreditur: cũ homo ad | gitur ¶ Homo ad laborem
dei ymaginem conditus. de re | natus: et auis ad volatum
bz insensibilibz flagellatur. | ad laborem quippe homo nas
Sed qz p occulta mentiũ meri | citur: qz nimirũ is qui accepta
ta aptã prodeunt flagella pe | est prediuis ratione. cogitet
nãz: de humo dolor non egre | qz valde sibi sit impossibile: ut
ditur: quonã seculi nñ malitia | hec peregrinationis sue tpa sine
exigit. ut a rebus insensibilibz | gemitu euadat. Unde bene pau
feriatur. Este enĩ cernimus qz | lus cũ tribulationes suas dis
ad correptionem nr̃am exspec | cipulis enumeraret. adiũxit.
tatis ymber arenã terra sic | Ipsi enĩ scitis: qz in hoc posi
peniditur. et caligosus aer in | tus sum. Sed in eo qz caro fla
ardescente sole siccat: mare pro | gellis affligitur. mens ad appe
cellis tumentibz semit. et alios | tenda alacrior sublevatur: pau
ad transeundũ suscepios in | lo rursus acrius qui aut

vj

Et licet is qui foris est ñr homo
corrūpatur: tamen qui intus
est renouatur de die in diem. Ho
mo ergo ad laborem nascitur.
et auis ad uolatū: qz inde mēs
ad sūma euolat: unde caro in
ūmis durius laborat. Quod
quoqz appellatione hominis car
nalium uita signari: ūū paul⁹
ait. Cū enī sit inter uos zelus
et contencio: nōne carnales es
tis? Quibz paulo post subiūgat
dicens. Nonne homines estis?
In hac qppe uita hō ad laborē
nascit: qz carnalis quisqz cum
transeuntia appetit: desiderior
suor se pondere affligit. Gra
uis quippe labor est. hanc plā
ptas uite glām querere: queri
am qūqz papere: et preteam
cū circūspectione custodire. Gr
uis labor est hoc cū magna e
fatigatione apprehendere: qz is
qui apprehendit. nouerit diu
turne non posse. Sancti aute
uiri qz transeuntia nō amāt
non solū nulla qpaliū desider
ior pondera toleratur: sed et siq
aduersa consurgunt. in ipsis
suis prelluris et languoribus
non laborant. Quid enī fla
gellis durius? Et tamen de
flagellatis apls scriptum est
Ibant gaudentes a conspectu
consilij: qm digni habiti sūt
pro nomine ihesu contūelia
pati. Quid ergo eor mentabz
labor est. quibz et pena uerte
cū labor non est? Homo ergo
ad laborem nascitur: qui lenu
ius mūdi uerecunder mala sen
tit: qui eius bona inhianter
appetit. Frām enim mēs ad
alta suspendit: sub ipa ē qz p

exterius cōtē ipām mouetur.
Heuetaqz subdit. et auis ad
uolatū: qz tanto se animus
a laboris afflictione subtrahit:
quanto p spem ad sūma sur
tollit. An non quasi auis pau
lus ad uolatū natus fuerat?
qui tot aduersa sustinens dice
bat. nra cōuersatio in celis est.
et turbī. Frāmus qm si celestis
domus nra huius habitatiōis
dissoluatur. qz edificationem
ex deo habemus domū nō ma
nufactū eternam in celis? Vo
lut auis ergo uma transeunti
ra: quem adhuc corpe in ter
renozantem. iam in sublimi
bz spei penna subleuabat. Sed
qz nullus finis uirtz uolet se
se in alta sustollere. ne cū usi
bilibz affligatur. in sublimia
subleuetur: ire mor subdit.
Quāobrem ego deprecabor
dūm: et ad deū pōam eloqui
um meū. Ac si apte diceret. Il
lū rogo: p quem hec tribui sno
bi enim hoc p se habere se ere
deret: deprecari dūm non indi
geret. Sequit Qui facit u
magna et inscrutabilia: et mi
rabilia absqz numero. Quis
omnipotentis dei mirabilia per
scrutari sufficiat? qz cuncta ex
nichilo creauit. qz ipa mundi
fabrica mira potentie uirtute
disposita. et sup aera celum
suspendit. et sup abissū ter
ram librauit. qz ex rebz inuisibilibz
omnis hec uniuersitas ac uisi
bilibz eriditur? qz hominem fe
cit. ut ita dicerem in breui col
ligens mūdum alterz sed mā
gnabilem? qz hunc ex anima
et carne constituens. Intelligā

bili uarietas dispositione primi
mauit spiritū et uitā: Ex hijs ma
gis aliud nouimus: aliud ex li
mus. Sed tamen mirari neg
ligimus: qz ea que incōprehen
sibili indagatione mira sunt:
humanus oculus usu uiluerit.
Unde fit ut si mortuus homo
suscitetur. in admiratione oīūs
exhibeat: et quotidie homo qui
non erat nascatur. et nemo mi
retur: dū procul dubio oīūb:
constet. qz plus sit creare qd'
non erat. qz reparare qd' erat.
Quia arida a aqua uirga flo
ruit. quanta mirata sunt: quotidi
e ex arena terra arbor. pducit.
uirentis qz pulueris in lignū ver
tatur. et nemo miretur. Quia
quīq; sunt panis: quīq; milia
hominū saciata. arenisse ceras
in tenebris quanta mirata sunt: co
tidie sparsa grana seminū ple
nitudine multiplicantur spicaz.
et nemo miretur. Aquā semel
in uinū pmutatā uidentes qui
a mirata sunt: quotidie humor
terre in radicem uitis attract
p botrū in uinū uertat. et nō
miratur. Mira itaq; sunt oīa
que mirari homines negligūt:
qz ad considerandū ut prediti
mus usu torpescunt. Bene au
tem qī diceret. qui fecit magna
et inscrutabilia. Magnus enī fuerat magna
facere: si tamen ea que facta sūt.
pscrutari potuisset. Et recte
subdit. et mirabilia absq; nu
mero: qz minoris esset magni
tudinis: si que inscrutabilia
dixit. pauca tacuisset. Sed nec
hec tacendū est: qz diuina mira
cula et semp debent considerari

per studiū. et nūq; discuti per
intellectū. Sepe namq; humanus
sensus dū quarūdam rer racio
nem querens non inuenit: in du
bitationis se uoraginem mer
git. Unde fit ut nō nulli hoīes
mortuor corpa in puluerem
redacta considerent: dūq; resur
rectionis vim colligere ex ratio
one non possūt: hec ad statum
pristinū redire posse desperent.
Mira igitur que ex fide credēda
sunt. pscrutanda p rationē nō
sunt: qz si hec nīs oculis ratiō
expanderet. mira non essent.
Sed qī in hijs forte asse animus
nauat: necesse est ut ea que p
ritum nouit. nec tamen p ratio
nem colligit. ad memoriam
reducat: quatinus rei similis
argumento fidem roborer: qm
labefactari sua sagacitate depre
hendit. Considerato quippe hu
mane carnis puluere quorūdā
uiscus concussa desperat. quādo
pulvis ad carnem redeat. et re
diuiuū corpus p membrorū uni
tatem componat: quando ui
la terre ariditas p minutissima mē
bra uiridescat: ac sese p eor spe
cies formas qz distinguat. Hoc
nimirū comprehendi p rationē
non potest: sed tamen credi fa
cile p exemplū potest. Quis ēi
ab uno grano seminis imensa
surgere arborem crederet: nisi
certum hoc p experimentū teneret.
In tanta namq; unius grani
puritate et pene nulla sui dissimi
litudine. ubi latet lignū durities.
et lignū teneror uel durior me
dulla: aspicias cortices. uiriditas radias. saporis fructuū. suauitas odor. colorū diuersitas.

molliaes foliox? Et tamen ipe
qz per experimentū nouimus: et
vno grāno seminis pdire oīa
non dubitamus. Quid ergo
est difficile ut pullus in uēbra
redeat? dū conditoris potentiā
cotidie cernimus. qz ex grano
mirabiliter lignū et adhuc mi
rabilius fructus ex lignis creat.
Dicat ergo. Qui fecit magna
et inscrutabilia. et mirabilia
absq numero? qz diuinox opm
magnitudo nec ex qualitate ul
lo modo scitur: nec ex quantitate nu
meraī. Vnde adhuc subdit.
¶ Qui dat pluuiam sup faci
em terre: et irrigat aquis uni
uersa. Qui ponit humiles i sub
limi: et merentes erigit sospita
te. Quia amicos dñi iob eruditos eius sodalitate credimus: ne
esse est ut per ora elyphaz mul
tae differamus. Quipotens e
ni deus terre pluuiam tribuit.
cū arenta corda gentiliū supue
ne gratiā pdicationis inūdet.
Et aquis uniuersa irrigat? qz
sterilitatem pdia hominis re
plendo spiritus ad fructifica
tionem formar: sicut p semetip
sum ueritas dicit. Qui biberit
ex aqua quam ego dabo ei: nō
sitiet in eternū. Vniuersitas
autem nomine homo signatur?
qz in ipso uem species et mag
na cōmunio vniuersitatis os
tenditur. Omne namq qd'est.
aut est et non uiuit: aut est et
uiuit. sed nequaq̄ sentit? aut
est. uiuit. et sentit. sed nequaq̄
intelligit. nec discernit: aut est
et uiuit. sentit et intelligit. Sūt
namq lapides: nec tamen ui
uūt. Sunt arbusta: uiuūt qu
dem nec tamen sentiunt. Sen
rū namq atq arborū uita uni
dicas nocat: sic p paulū de semi
bz dr? Sulpicius ait qd'semina nō
muūtur: ut pius moriat. Sūt u
ta alia. uiuūt. et sentiūt: ut ani
lia. Sr agli uiuūt et sentiūt. et in
telligendo discernūt. Homo ita
qz qz habet esse cū lapidibz. ui
uere cū arboribz. sentire cū ani
libz. discernere cum angelis. mi
nonūe vniuersitas exprimi
tur: in quo uirtus aliquid ipa
vniuersitas tenetur. Vnde et
discipulus ueritas dicit. Euntes
in mūdū vniuersū: prediate
ewāgeliū omni creature. Om
nem uidelicet creaturam sōli
intelligi hominem noluit: ut
i cōmune aliqd cū omnibz ha
uit. Quāuis hoc loco vniū
sa intelligi et aliter possunt.
Sancti enī spūs gratia cū sibi
dunitos subiat: pauper non re
pellit. Cū fortes humiliat: ne
mine ad se debiles non recolat.
Cum nobiles colligit: simul et
ignobiles apprehendit. Cū sapi
entes suscipit: impiorū salutē
non contemptui. Vniuersa er
go deus aquis irrigat: qz do
no sci spūs ex omni genere
hominū ad suam cognitionē
uocat. Possūt autem vniuer
si nomine. ipe mox distillan
dines designari. Alius namq
elatione erigitur. alius pon
re timoris inclinatur: alius li
bidine estuat. alius auaritia
anhelat? alius remissione fe
dat: alius ira feruescit. Sed
p doctrinam sacri eloquij. dū
superbi humilitas tribuitur. dum
dū cōfidentia pbetur. luxurio

sus p calcaneas studiū ab in
mūdicia tergitur. auarus per
cōtinentiam ab ambitionū
estu tempatur. remissus zeli
ꝛ̄ feruidine ergitur. iracundus
a ꝑpitationis sue exactionē
ꝛ̄frenatur: uniuersa deus aḡs
rrigat: q̄ uinū sui sermonis i
singulis iuxta mor diuersitatē
formatur: ut hoc in eius eloquio
quisq inueniat. per qd' uirtutū
nemestarie germen ferat. Unde p
quēdam sapientem de mānę dul
cedine dicitur. Panem
de celo prestitisti illis sine labōe:
omne delectamentū in se habē
tem: et omnis saporis suauita
tem. Mānā quippe omne delec
tamentū atq omnis saporis in
se suauitatem habuit: q̄ nudez
in ore spiritualiū iuxta edentiū uoluntatem saporem dedit.
q̄ diuinus sermo et omnibus
congruens et a seueritate nō dis
crepans. qualitati audientiū
condescendit. Quem dū electi
quisq uariter iuxta modū suū
intelligit: quasi accepti mānā
in uoluptarii saporem uertit.
Et q̄ laborem boni operis. glā
sequitur retributionis: post
aquaꝝ irrigationem. recte cū
subligitur Qui ponit humi
les in sublimi: et merentes er
ige conspicatur. In sublimi humi
les ponūtur: q̄ hi qui nūc p
dei amore despecti sunt. cūc ai
deo iudices uenūt: sicut hoc
ꝙd' paulo ante iam diximus.
eiscem humilibz ueritas pollicet
dicens. Vos qui secuti estis me
in regeneratione cū sederit filius hominis in sede maiestatis
sue: sedebitis et uos sup sedes
duodecim iudicantes duode
cim tribus israel'. Tunc merētes
dñs conspicate erigit: q̄ hij q̄
eius desideriis accensi ꝑspera
sugiunt. aduersa pacientur.
crucians plequentiū tolerāte.
seq̄ ipsi ꝑ planctum castigāt.
tanto sublimiorem cūc conspi
cacem reapiunt: q̄to nūc a c
unctis mūdi gaudijs deuote
morimur. Hinc est q̄ p salo
monē dr. Cor qd' uouit amanti
tudinē anime sue: in gaudio
eius non miscebit extraneus
Humana etenī mens anime
sue amantitudinem facit: cū eter
ne patrie desideriis accensa. pe
grinationis sue penam fleudo
agnoscat. Sed in eius gaudio
non miscet extraneus: q̄ qui
nūc a merore cōpunctionis
alienus est: tunc preceps ad
letitiam consolationis non
est. Hinc est enī q̄ in ev° ueri
tas dicit. Amen amen dico vo
bis: q̄ plorabitis et flebitis
uos: mūdus autem gaude
bit. Vos autem contristabi
mini: sed tristicia uestra uertetur
in gaudiū. Et rursū. Vos i
gitur nūc quidem tristiciam
habetis: uerū āt uidebo uos et
gaudebit cor vestrum: et gaudiū
uestrū nemo auferet a uobis.
Conspicate ergo dñs merentes
erigere dicitur: q̄ pro se afflic
tos qualiter uera salutis conso
latur. Ꝙd' tamen de electis dei
etiam in hac uita nil obstat
intelligi. In sublimi quippe hu
miles ponūtur: q̄ cū se ex hu
militate subleuerūt: alte mē
tis iudicio omnia q̄lia trāscendunt. Cūq se indignos

ix

in oñibz eſtimant: rẽe cogita
cionis examine huius mundi
glaz tñlcẽtes calcãt. Videam⁹
humilem paulũ: ecce diſcipu
lus dicit. Non enĩ nos metipos
predicamus: ſed ihm xpm do
minũ nrm: nos autem ſeruos
nos per xpm. Videamus hũc
humilem in ſublimi iam po
ſitũ. Aut. An nescitis qz ange
los iudicabimus? Et rurſum.
Conſiſtat autem: et conſidẽ nos
ſcat in celestibz. Forte ſſe hunc
exterius nunc cathena religa
bat: mente tamen in ſublimi
bz poſitus fuerat: qz iam per
ſpecie ſue certitudinem in celeſ
tibz ſedebat. Sancti itaqz mar
tyres deſpecti ſunt. et uelut in
digni omnia toleraut: ſed dig
nos ſe ſupnis ſedibz conſidẽtes.
eternitatis gladiũ cũ feraudie
exſpectant. Cuiqz laborant fo
tis aduersitate plectionis ã
monita reaurunt interioris
ad aream mentis: et inde cunc
ta ſub ſe ut deſpicant: inter
que trahitur corporaliter eaã
ſementem ſos eternum. Animas
non meruit: qz et tormenta
patiendo contempnit. Hinc
enĩ p ſalomonem dicitur. Iu
ſtus quaſi leo confidens: abſqz
terrore erit. Hinc ab eo iterũ
ſarpaã eſt. Non conturbabit
uultũ: quidq a cadent. Cum
a enĩ recti quiqz in alto intẽ
tionis ſue uerace ſita ſunt: dũ
mortem moriendo non ſenti
unt, miro modo eos reprobo
rũ iacula et ferunt et nõ cõ
tingũt. In ſublimi ergo ſunt
humiles poſiti: qz unde ſe in
oñibz deſpiciunt: inde contra
omnia ſecuriores ſiunt. Mo
contra rẽe ſub babilonis ſpẽe
mena reprobe p. ppham dicit.
Deſcende ſede in puluere uirgo
filia babylonis: ſede in terra.
Non eſt ſolium filie chaldeoꝝ.
Hoc enĩ loco humana mens
uirgo non incorrupta uirgi
tor dicit: ſed infecunda. Et qz
babylon confuſio interpretatur.
rẽe infecunda mens filia ba
bilonis uocatur? que in eo qz
nequaq̃ bona opa generãt.
dĩi nullo ordine rẽe uite cõpo
nitur: quaſi confuſionis nũ
generat. Sicut enĩ uirgo non
infecunda dicitur. ſed incorrup
ta: poſtq̃ etiã ſalutis pdidit.
ad confuſionis ſue cumulũ
appellatur qd' ſunt. Cui apte p
naraphraſen diuina uoce
dicitur. Deſcende. In alto quip
pe humanus animus ſtat: qũ
ſupnis tentationibz inhiat.
Sed ab hoc ſtatu deſcendit: cũ
turpiter uictus cele deſluenti
bz mũdi deſideriis ſubiacet. Cui
bene mox additur. Sede i pul
uere. Deſcendens enĩ in pulue
re reſidet: qui celeſtia deſerens
terrenis cogitationibz aſſidet.
in infimis uiluſcat. Vbi adhuc
ingemiscendo ſubiũgitur. Se
de in terra. Ac ſi apte expro
bans dicat. Quia celeſti con
uersatione noluiſti te erigere.
ſub cemetipo. pſtratus. in ter
renis actibz humiliare. Vnde
et neceſſario primus additur
Non eſt ſolium filie chaldeoꝝ.
Chaldei namqz feroces iuter
pretantur. Valde autem fero
ces ſunt: qz. ppriis uoluptatibz
ſequẽtes nec ſuis pcere mori-

scimus. Feroca sunt terrena de
sideria: que non solū contra
precepta conditoris: sed sepe
etiam contra passionū uer-
bera. duram atq; insensibilē
mentem reddunt. Sed filia fe
rocū solū non habet: q; mes
que ad amorem mūdi ex pūs
sideriis nascit. atq; eisdem de
sideriis obduratur. in eo q; se ter-
renis concupiscentijs subiicit. se
rem iudicij amittit: nulliq; a
pud se solio p̄sidet. q; eramīe
districtionis caret: et quasi a
iudicij sui sessione repellitur: q;
p exteriores concupiscentias ua
gatur. Liquet eñ q; mens que
minus sedem conditj pdiderit. so
lpgit: et q; agere melliā dissi
mulat: cecatur tēe ut etiam nes
ciat qd agat. Et sepe iusto iudi
cio in sua ipa uoluntate reliqui
tur: et sub ea que aurie appetit.
laboriosa mūdana mīsteria re
laxatur. Unde apte illic subdit
Quia ultera non uocaberis mol
lis et teuera: tolle molam et fa
rinam. Confutat numi
q; teuere siue filie parentes p
uant: nec duris atq; seruilibus
hanc opib; affligūt. Quīpo
tens ergo deus quasi teneram
filiam uocat: quādo dilectam
humilem q; animam a laboriosis
hui⁹ mūdi seruicijs reuocat: ne
dū exteriorib; actib; affigat. ab
interius desideriis obduret. Dz
chaldeor filia mollis et teuera
non uocatur: q; mens prauis
desideriis dedita. in eo quem an
te appetat. huius seculi labore
relinquitur? ut fortis mūdo ue
lut ancilla seruiat: que intus

deū ut filia uequaq; amat. Un
de et molam tollere. et farinā
molere iubetur. Mola in gyrū
ducitur: et farina proferitur. U
naquecq; autem mūdi huius
actio mola est. que dū multas
curas congerit: humanas mē
tes quasi p gyrū uertit. Atq; ex
se uelut farinas. parit: q; sedu
to corde semp minutissimas co
gitationes gignit. Nōnūq; ue
ro qui quietis alicuius esse me
ria creditur: positus in quali
bet actione denudatur. Unde u
tile. primus subinfertur. Denu
da turpitudinem tuam: discu
operi humerū reuela crura:
transi flumina. In āministra
tione quippe opis turpitudo
denudatur: dū nullus mens ab
iecta q; in actōis ostentatione
cognoscatur: que quieta prius
unda putabatur. Humerū
mens discoopit: qū opus suū
qd ignorabatur ostendit. Crus
reuelat: q; quibus desideriorū
passib; lucris mūdi inhiet. ma
nifestat. Flumina etiam tran
sit: q; actiones huius seculi q
cotidie ad terminū defluūt. in
deliuenter appetit: dūq; alias
relinquit. alias assequit: qua
si semp de flumine ad flumen
tendit. Nec paucis p excessum
diximus: ut mens a solio sāc
te intentionis erutta quo iace
at monstraremus: q; si ad ea
que sup ipsam sunt inhiare ces
sauerit: sub semetipa eaā inde
liuenter ruit. In alto autem fi
gitur: si amorem tpaliū dese
reus. ad spem incommutabilis
eternitatis ligatur. Bene ergo
dicitur. qui ponit humiles in

sublimus? atq; apte subiungit:
et mereutes erigit sospitate. De
pe in hoc mundo eaam leti qui
ubi erecti sunt: dñi de ipsa gla
sue psperitatis intuimescunt.
Sed mereutes dñs sospitate e
rigit: q; afflictos suos ad glo
riam uere lenitatis soliditate sul
lebat. Sospitate quippe nō in
sania erecti sunt: q; in bonis
actib; posita. spe in dño firma
gratulantur. Nonnulli enī sic
diximus. et iniquitates ppetr.
et gaudere non cessant. De qui
bus p salomonē dicit. Qui le
tantur cū male fecerint: et ex
ultant in reb; pessimis. Errui
sum. Sunt impij qui ita secu
ri sunt: ac si iudex facta hab
ant. Hij nimir non sospitate
erigūtur. sed insania: qui su
pbiunt cū affligi debuerunt.
et inde misceri in exultatione
desinūt. unde a bonis flentur.
frequenter uidelicz sensib; simi
les. insaniam qua ualent
uirtutem putant: qui ex mor
bo esse nesciūt. hoc qd' amplius
sanis possunt? et quasi aeui
se se uirib; estimant: dñi ad ui
te terminū p augmenta lan
guoris appropinquant. Dum
q; rationis sensum non habēt.
flentur et rident: et tanto in
magna exultatione se dilatāt:
quanto et insensibiles malū
qd' patiuntur ignorant. Sos
pitate dñs mereutes erigit:
q; eloqr mens non de pñtis ui
te insania. sed de aeternitate e
terne salutis hylaretur. Unde
apte mox de hac pa pranor di
structione subiungitur Dum
dissipat cogitationes maligr

nor: ne possint implere mali
cor qd' optant. Reprobor me
tes pueris cogitationib; semp
insigniunt. sed plerūq; eis super
na dispensatio obuiat? et q̄n
prauitatem cuncti nec finali
aduersitatib; corrigatur: ne ta
men contra bonos prealeatur.
cor ultes refrenat. Quo cōtra
nuo iudicio agitur? ut effectu
quidem praui opis careant: ta
men iuste sentencie iudicis.
reos conscientia addicat. Q; er
go mala cogitant: quid ipsi
facturi ostenditur. Q; nero
implere mala nesciunt: hij con
tra quos cogitauerant detēdū
tur. Unde adhuc subdit Q;
comprehendit sapientes in astu
tia cor: et consilia pranor dis
sipat. Sepe enī non nulli hūa
na sapia inflati. dñi deliberijs su
is diuina iudicia contraire cōspi
ciunt. Asturus eis reluctari ma
chinationib; conatur? et quo ad
notū suū nim supne dispositio
nis uertqueant. callidis cogi
tationib; insistūt: subita ioza cō
silia exquirūt. Sed inde uolun
tatem dei pagunt. unde hāc im
mutare conendūt. amp omni
potentias dei q̄libet dñi resistere u
tunt. obsequūtur? q; sepe ei ipo
eius dispositioni apte militat:
q; ei p humanū studiū frustole
resistat. Sapientes ergo dñs
in ipsa cor astutia cōprehendit:
quando eius consilijs humana
facta eaam tunc congrue seru
unt. cū resistūt. Qd' melius ob
tendimus: si pauca ad medū
gestar rex exempla. pferamus.
Joseph sompnijs uidebat: q; su
o manipulo fratrū eius se mā

nipuli prosternebant. Sōpui
um uiderat: q̄ sol ac luna se cū
reliquis stellis adorabāt. Que
q̄ pure ſ̄cribꝫ uocatur: eoꝝ co
di. plenus fuerit diuinationis ſ
uidia pauor q̄ pauſſit. Cūq̄
ad se hunc uenire conspicerent:
malicia seruente direrūt. Ecce
somniator ille uenit. uenite
occidamus eū: et uideamus q̄
prosint illi ſōnia ſua. Cūq̄
se eius dominio ſubia uenerit.
somniatorem in puteū depo
nūt: eū q̄ ismaheliras transe
untes uendūt. Qui in egyptū
ductus seruitutis subditus: lup
ture accusatione damnatus.
Castigatus meritis adiunctis. p
phetie iudicio ereptus: omnū
egyptio prelatus est. Q supnā
uero sapiencia ſ̄ pudius. frumē
ta congessit: et futuro pcullo
necessitatis obuiauit. Cūq̄ in
orbem fames irruit: de alimē
torū ꝑparatione sollicitus iacob
filios in egyptū misit. Qui
frumentoꝝ dispensatione pre
positū ioseph nescientes inue
nūt: atq̄ ut mererent alimē
ta papē eoꝝ dispensatorē cō
pulsi sunt. pnis in terram cer
uicibꝫ adorare. Pensemus igi
tur rei geste ordinem: pensem
quomodo sapientes in ipa su
a actuū uis diuina compre
hendat. Ideo ab eis ioseph uen
dit⁹ fuerat ne adoraretur: q̄
ideo est adoratus. q̄a uenditus
fuit nequit aliquid agere
sicut sunt. ut dei conatū impe
diatur? sed diuino iudicio q̄d de
uinare conata sunt: reuertendo
seruierunt. Inde quippe coacti
sunt dei uoluntatem pagere:
unde hanc molim sunt assu
te cōmutare. Sic sic diuinū
conatū dū deuitant. implet:
sic humana sapiencia dū re
luctatur. cōpḡdit. Timu
erunt fratres ne ioseph sup
eos exercesceret: sed hoc q̄d di
uinitus dispositū fuerat. mane
do actum est ut ueniret. Hu
mana ergo sapiencia in scip
sa cōprehensa est: que no
uitatem dei unde p intencionē
recedat. inde eius implecionem
militauit. Sic saul dū dauid
subiectū cōdicionis sue exercescere
uirtutū suarū cernit. suam ei in cōiugiū filiā spo
sponsit: atq̄ in eius dotem
arcū dari ab eo philistinoꝝ
ꝑputa pelicū ut ei ꝓnouca
tus miles ultra se exercescere
quereret. inimicoꝝ gladijs ma
dicis uitam finiret: sicut sep
tū est. Non habet rex sponsa
lia necesse? nisi tantū centum
ꝑputa philistinoꝝ: ut hac vi
cio de inimicis. Porro saul co
gitabat tradere dauid. in ma
nibꝫ philistinoꝝ. Sed dauid
dispositionis iuuame fauore
roboratus. centū se dare phi
listinis: et ducenta ꝑputa reꝑ
tauit. Cuius nimirꝫ opis saul
argumento supatus. supna
prudencia in sapiencie sue est
conatu comprehensus? quia
unde succrescentes milites ui
tam se extinguere credidit: ur
tutis eius gloriam inde cumu
lauit. Ꝺz quia non nūq̄ actu
re aliq̄d sape. etiam electi mo
liuntur. liber ad medium alium
sapientem deducere: et quo si
nu interni conatus actiua mor

igis

xij

talīū comprehendat demōstra
re. prudenter quippe ionas
sape uolunt. aī ad predicādū
nunquā penitentiā nullus.
qz clās grauabz indeam deseri
muit. predicationis officiū im
plere recusauit. nauem peatt
fugere tharsis elegit. Sed pro
tinus tempestas exoritur. sors
mittitur. ut uidelicet cognosca
tur. cuius culpa mare turbetur
Jonas in culpa deprehenditur.
in pfundū mergitur. cete sorbē
te deuorat. atqz illuc gestante
belua pducit. quo ire spōte
contempsit. Ecce fugitiuū dei
tempestas inuenit. sors ligat.
mare suscepit. belua includit.
et qz auctoris uocī obedire re
nuitur. ad locū quo missus fu
erat suo reus carcere portat.
Jubente deo nūstrare homo pro
phetam noluit. aspirante deo
belua pphetam uomuit. Com
prehendit ergo dūs sapientes
in altuā eoz. quando et hoc
in usū sue uoluntatis redigit.
p qd sibi uoluntas hūana con
tradicat. Obstamur adhuc
ergo hebreoz sapiā. ut u
deamus quid puidendo. phibu
it. quid phibendo. puocauit.
Certe aī ad redemptoris uī mi
racula ardentiū turba confluc
ret. cū sacerdotes pli inuidie
facibz accensi. mūdū post eum
ire proclamarent. dicentes. u
dens qz nichil proficim. ecce mūdus totus post eū abiit. ut ab
illo uim tante concursionis ab
sideret. finire eius potentiam
mortē conati sunt dicentes. Ex
pedit ut unus homo moriatur.
et non tota gens pereat. Sed

redemptoris mors ad cōmunio
nem sui corpis. idz ecclesie uni
uersou ad sepacionem. Unde et
per legem turtur et columbe in
figuram uī sacrificij ferri iu
bet precipit. et non penitus ab
sidi: ut et post mortem corpo
capud inhereat. qz uidelz media
tor dei et hominū. idz capud om
nū nīm. et uere mūdacionis ipsi
us. unde pro nobis mortem p
sulit: inde nobis uerius inhesit
Post sectionem ergo capud tur
turis suo corpi inhēret: qz rpīn
ab ecclia nec mors interuenies
diuidit. Persecutores igit pegerūt
hoc qd' pdicatore molīi sunt: in
tulerunt mortem. ut eo ablato
rent fidelīū deuocionem. Sed in
de fides creuit: unde hanc se crim
guere infidelīū crudelitas credid
Cūqz se erstimant eius miraci
la plequendo absidere: hec ipsa mi
rū compulsi sunt uelacendo dila
tare. Comprehendit ergo sapien
tes dūs in astuā eoz. qū et hī
ad pcepta sue obsequiū redeg
qd' contra illū hūana crudelitas
erarsit. Justus namqz et misēi
cors mortaliū acta disponens.
alia concedit pcipiens. alia pmit
tit iratus. atqz ea que pmittit
sic tolerat: ut hec in sui cōtuli
tionem uertat. Unde mirū modo
fit. ut et qd' sine uoluntate dei a
gitur. uolūtati dei contrarium
non sit: qz dūs in bonīs usū ma
la sua uertunt. eius consilio mu
tantur. etiam que eius consilio
repugnant. Hinc enī p psalmū
tam dicit. Magna opa dūi: et
quisita in omnes uoluntates ei.
Dic quippe eius opa magna sūt:
ut p omnē qd' ab hoībz agit.

eius uolūtas erquirat. Nam le
pe inde pūgatur: unde repelli pu
tabatur. Hinc rursū dicit. Om
nia quecūq; uoluit dñs fecit in
celo et in terra. Hinc salomō au
dit. Non est sapiencia. non est pru
dencia. non est cōsiliū contra do
minū. Restat ergo ut in aīcis
que agimus. uim supne uolū
tatis inquiramus: cui uidelicet
cognite debet cognite debet nīa
cacio deuote famulari. et quasi
ducem sui itineris prosequi: ne
si eam uoluerimus seruare: si hāc
superbiens declinauerit. Dicam enim
uis supni consilij nequaq̄ po
terit: sed magna sibi uirtute hāc
temperat. qui se sub eius mirab
refrenat: eius q; sibi ponderā le
gat: qui hec subiecto cordis
humero uolens portat. Sed q̄a
plecatoz supnus memoriam fe
cimus: qualiter eam ea que
subiecta sunt. coz electi cōgru
unt ostendamus. Sequit. Ip
diem incurrere tenebras: et q̄
si in nocte sic palpabit in me
ridie. Per diem tenebras incur
rit: qui in ipa uitatis pre
sencia pdie errore electi sunt.
Clare quippe p diem cernit: per
noctem uero nīa actes obscura
tur. Plecatores igitur redēpto
ris nīi dū diuine uitatis in
tima clarius cernerent. et tamen de ei
diuinitate dubitarent. in die te
nebras pati sunt: q; nisum in
luce pdiderunt. Hinc est eīm q̄ e
os ipsa lux āmoneri dicens. Am
bulate dum lucem habetis: ne
vos tenebre ꝓpheēnt. Hic z q̄ de iude
a dr. Quid eis sol. aī adh dies eēt.
Hic z q̄ uocē pēitencie in se ꝓfa ne
z subsuo dicēs. Impegim⁹ meridie q̄
tebo: in caligosis quasi mortu

Hinc iterū dicit. Custos quid de
nocte? custos q̄ de nocte? Dixit
custos. Venit mane et nox. De
nocte etiā custos uenit? q; hu
mani generis redemptor et ma
nifestus in carne apparuit: et
tamen hunc precessa pdie suc
cenebris iudea nīmē agnouit.
Vbi bene ex uoce custodis ad
ditur. Venit mane et nox. Ca
pe eius pūcipiam et nouā lux mū
do inclaruit: et tamen in corde
infideliū uetusta cecitas remā
sit. Bene autem dicit: quasi ī
nocte sic palpabunt in meridi
e. Hoc quippe palpando erqui
rimus: qd oculis non uidem?
Iudei autem apta eius miracu
la uiderant: et adhuc eīm qua
si palpantes inquirebant. eīm
dicerent. Quousq; aīam nīaz
tollis? Si tu es xp̄us: dic nob
palam. Ecce miraculoz lux
ante oculos aderat: et tamen
in cordis sui tenebras offendē
tes. adhuc requirendo palpa
bant. Quoz nimirū cecitas ad
crudelitatem: crudelitas eam
usq; ad apta opa plecutionis
exarsit. Sed redemptor hūani
generis. plecutoz suoz manibz
diu teneri non potuit. Unde et
pīnus subdit. Porro saluū
facet de gladio oris eoz. et de
manu uolentis pauperem. Ipse
quippe iste paup est: de quo per
paulū dicit. Propter uos egenus
factus est: cum diues esset. Et
q; iudei dñm accusando tradi
derunt. quē traditū gentiles
occiderunt: pē p oris gladium
accusatiuū hebreoz lingua sig
nari. De quibz p psalmistam

diaē. filij hominū dentes eorū
arma et sagitte: et lingua eor
machera acuta. Cui ejo etiam
iste clamauerūt. Crucifige cru
cifige. Per violentā ergo manū
manū potest etiam ipā cru
cifigens genealogias exprimi: que
in redemptoris morte hebreorū
voces ope explerūt. Deus itaq;
hunc pauperem et de violēta ma
nu. et de oris gladio salui fec.
q; videlicet redemptor noster et
uires generaliū. et linguas heb
eor; moriendo et humanitate pau
lus: sed et diuinitatis sue pote
ra. resurgendo superauit. Quia
videl; resurrectione quid aliud
agitur? nisi ut ad spem uite ex
sequentis infirmitas tua robo
retur? Unde et mors bene subdi
tur Et erit egeno spes. Erepto
quippe paupe egenus ad spē
reducitur? q; humilis fidelium
populus redemptore moriente
pauore concutit: sed resurgen
te solidatur. Ipos namq; pri
mos huius populi pauperes.
electos videl; predicatores. in
sa eius mors paulū: sed resur
rectio obstensa repauit. Saluā
to ergo paupe spem egenus re
cepit: q; resurgente in carne do
mino fidelis quisq; ad eterne
uite fiducia cōualescat. Sed
ecce iam in manifesta ostensi
one ueritas uenit. iam carnis
mortem paulū. eamq; resur
gendo destruxit? iam resurrec
tionem gloria alacritatis ho
norauit. et tamen hebreorū
lingua adhuc cū cōtumelijs
lacessere non desinit. Quos
utiquē equanimit tolerat?
ut alios tolerando cōuertat:
atq; alios iniuste cōuersos ad
q; districtus ferat. Tunc eā
lingua infidelitatē ab effrenata
one sue loquacitatis obmu
tescet? eā uenire ei in tā indi
cem uiderit: quem nūc iniuste
iudicauit. Unde et bene subdi
tur Iniquitas autem conabit
her os suū. Os enī suū nunc
adhuc iniquitas dicitat: q;
humani generis redemptore
lingua infidelitatē contumelijs
lacessere nequaq; cessat. Sed
cunctos contabit: eā hoc qd'
non uult p studiū. p supplicij
claudit. Qd' tamen bene acti
pi etiam de cōuersis plerisq;
potest. Saluato enī paupere
dū egenus ad spem redit. con
tracto ore iniquitas obmutescat?
q; resurrēctionis eius claritatem
miraculo. dū copiosa multitu
do infidelitatē credidit: a redemptō
ris sui iniurijs. contumelijsq;
cessauit. Os enī suū qd' dū de
dendo aperit: iam formidando
tinet Subiecit hec moraliter pos
posita iudeor significatione nūc
currere: atq; a prauis generalit
quomō agantur indagare. In
quor quippe hōim mentes. ali
quotiens a proximis bene ge
sta conspiciunt. in eternū lau
ris sui exulco torquent? et gra
uem maliue sue penam sibi
uenit: eā bona in alijs tabefac
tes uident. Recte itaq; dicitur.
Per diem ingredietur tenebs
Quia mens eor dū de aliena me
liorātione affligitur. de tradi
tionis obscuratur: q; sepe in pr
imis dū bona aperta considerāt
si qua mala lateant inuestigāt:
et sollicitis inquisitionibz lab

uant: si quid forte qd' accusare
possint inueniant. Dana quidē
uerba conspiciunt: sed clausis
cordis oculis nullus palpātes
querit. Unde et subditur.
Et quasi in nocte. sic palpa
būt in meridie. Dies boni opis
in primo exterius lucet: sed qi
in nocte palpant. qr luminis su
mmis tenebras toleraut: pue
re ad aliqua que reprehendant sa
gaunt. detractionis aditū que
runt: sed quia hunc inuenire
non ualent. ora exterius arare
unt. Ad' bene exprimunt cū loth
pregrabz angelis in domo ei
sodomite ostium non inuenerūt.
sicut scriptū est. Dum fatigabāt
loth uehementissime: et iam pr
mū erat. ut frangerent fores.
Et miserunt manū uim. et int
duxerunt ad se loth: clauseruntq
ostiū: et eos qui foris erant
percusserunt cecitate. a mīno ul
q ad maximū: ita ut ostiū inue
nire non possent. Quid est qd'
malus aduersandū intra domū
loth reducatur et munit? nisi qr
unusquisq; dū prauor insidi
as sustinet. ad mentem reuerti
tur: et imperterritus manet. Do
mine autem uiri in domo loth
inuenire ostiū nequeunt: qr eor
uptores mentium. contra iu
stum iusti nullū accusationis
aditū deprehendunt. Paulli e
nī cecitate quasi domū circuie
runt. qui inuidentes facta dictaq;
p̄fectorum. Sed quia his de iu
sta. foras uindictq; ac laudā
bilis actio obuiat: errauere in
aliud q' parietem palpant.
Bene ergo dicatur. quasi i noc
te sic palpabunt in meridie? qr

dū bonū quod uident. accusare
nequeūt: cecata malicia malum
qd' non uident. ad accusatione
querūt. Ubi et ire subiungitur
Porro saluū facet de gladio
oris eor. et de manu uiolenta
pauperem. Paup quippe est: qui
quis apud semetipm elatus nō
est. Unde p eu' uerissime dicit. Be
ati pauperes spū: qm ipsor est regnū
celor. Duobz autem modis
ad culpam quisq; pcipit: aut
cū delectatione ducitur: aut ire
supatur. Gladius namq; oris
est iniquitas pluralionis: manus
autem uiolenta. aduersitas po
testatis. Sed quia uerace hu
milis. qui hoc loco paup uocat
quo nulla huius mūdi. pspa
pent? ea audenter cecam adū
sa contempsit: recte dicit. Sal
uū facet de gladio oris eor. et
de manu uiolenta pauperem. Ac
si apte diceret. Dic in se deus mi
tes hūiliū soliditat: ut eos ad p
petrandam nequitiam nec blā
dimenta suasionū paratiant:
nec dolores supplicior frangāt.
Spes quippe in eternitate ani
mū erigit: et idcirco nulla ma
la exterius que tolerat sentit.
Unde et subdit. Et erit egēo
spes. Ad animus spei uidelicz fruc
tū cū aum paup puenerit: omnis
elatus obmutescat. Unde ad
huc subdit. Iniquitas aūt
contrahet os suū. Nunc enī
malus bonis derogat: et recta
que agere neglexit. hec in alī
is obtrectando lacerare nō ces
sat. Sed tunc iniquitas os
suū contrahit: cū uidet q̄ta
superat gloria retributionis
agnoscat. Tunc enī ei loqui o

am bonos non uacat: quia ma
lor suor digna retributione li
guam tormenta ligant. Vnde in
ne anna pphetante dicatur. Pe
des sõr suor seruabit: et impij
tenebris conticescent. Sed ut e
lectus quisq; eterna supplicia e
uadat. ut ad pñiem glorã pu
per ascendat. debet hic assiduis
flagellis atteri: quatinus i iu
dicio ualeat purgatus lucuiri
Ipõ namq; infirmitatis ũre põ
dere deorsum cotidie ducimur:
nisi mira manu arripias. per
subuenientia flagella releuem
Vnde et subdit. Beatus homo
qui corripitur a dño. Prima ui
tus est. ne ppetr dẽam ueritatẽ pẽa:
sed ia aute saltem ppetrata corri
gere. Sed plinq; culpas nõ so
lũ imminentes nũme uitamus.
uerũ eaam nec cõmissas ag
noscimus? et pcordis mens tã
to alacus tenebrescit: quanto
nec dampnũ sue ceatis intelli
git. Vnde fit plerũq; dini mu
neris largitate. ut culpam pe
na sequatur? et flagella oes
los delinquentes apiant: qs
inter uitia securitas creabat.
Torpens quippe animꝰ pauci
one caligat. ut erudiri: qa
sue statum rãtudinis qui secu
rus podit: afflictus cõsidet
quo iacet. Hinc itaq; aspitas
ipsa corrãonis. origo fit luis
Vnde et p paulũ dicit. O ãte
qd' augur? a lumine mãi fel
labitur. Argumentũ ergo sa
lutis est. uis dolorus. Hinc est
eũ qd' salomon ait. Cura a
o cessare facit peccata maxi
ma. Hinc uerũ dicit. Quem
eũ diligit dñs castigat: fla
gellat omnem filiũ quem re
pit. Hinc uoce angelica ad iob
nem loquit dñs dicens. Ego qs
amo redarguo et castigo. Hinc
paulus ait. Omnis autem dis
aplina in pñs quidem non u
detur esse gaudij. sed merois: po
ea autem fructũ pacatissimũ re
ddet his qui per eam exercitati sunt.
Ois ergo cõuenire simul nec
aue dolore et bãndo: nec tamen
uile dicit. Beatus homo qui corri
pitur a dño: qa p hoc qr peccato
dolore correptionis premit: qui
ad bãndinem que sine inquie
ti est doloris. erudiatur. Sequit
Increpationem ergo domini
ne reprobes. Quisquis p aui
pa patit. sed in querelam suc
paussionis eleuatur. increpa
nonem dñi reprobat: qr iam
iuste se pcm accusat. Qui au
tem non pro purgatione cru
nis. sed p horrendis. pbatio
ne ferunt? eũ causas sue per
cussionis inquirũt. nequaq; in
increpationem dñi reprobare
dicendi sunt: qr in semetipis
satagũt inuenire qd' uelatis
Vnde et bis iob ad libitum u
ba inter paussionis uerba e
rumpens. tanto de se rectius
iudicia ferentis interrogat:
quanto in seipso uerius qui
cas passionis ignorat. Ely
phaz itaq; qr hunc paussum
non probationis examine. s
purgationis eliminat: dum
iubere inter flagella loquere
reprobasse dei increpationem
credidit. Quem apte eam ne
rentor tenere speciem diuinã
qui omne qd' a sede cecidit re
agitur. apud iudicũ suũ sep

ad uiaꝫ rectitudinis inflectit.
Quia uero uoluntate intentione ad
loquendū ducatur. sed nō curat
discernere cui loquat: adhuc su
pne dispensationis moderamīa
predicando subiūgit dicēs Ego
a ipse uulnerat et medear: per
cor et manus eius sanabūt. Du
plex autem modis oīpotens
deus uulnerat: quos reducē ad
salutem curat. Aliqū eū carnē
pauit: et mentis duritiam suo
pauore rubefacit. Vulnerando
ergo ad salutem reuocat: cum
electos suos affligit exterius:
ut interius uiuant. Vnde per
moysen quoq; loquitur dicens.
Ego occidam et uiuere faciam:
percutiam et ego sanabo. Occidit
eū ut uiuificet. percutit ut sanet.
Qui idcirco foras uerbera admo
net: ut intus uulnera dilectoꝝ
curet. Aliqū autem etiam si fla
gella exterius cessare uideant:
mentis uulnera infligit: quia
mentis uite duritiam suo delec
tu parcit. Sed parcendo sanat:
qui terroris sui iaculo transfix
os. ad sensū nos tāditus re
uocat. Corda enī nīa male sa
na sunt. cū nullo dei amore
sanantur: cū pegrinationis
huc erūpnam non sentiunt: cū
eterna infirmitatem primi nec
aliquo uulnere mortis affectu lāguel
cunt. Sed uulnerantur ut sa
nentur: qm amoris sui spiculo
mentes deus insensibiles pau
git: mox qm has sensibiles pa
torem curatas reddit. Vnde
et sponsa in canticis canticoꝝ
dicit. Vulnerata caritate ego
sum. Male enī sana anima
aceꝫ in huius mūdi exilio recta
sentit: recte pstrata. nec uidebat de
um: nec uidere requirebat. Pal
sa autem caritas eius spiculus
uulnerabat in medium animū pie
tatis: ardet desiderio contēplatio
nis: et uiuo modo uiuificatur ex
uulnere: que prius mortua ia
cebat in salute. Sitiuit. anhelat. et
eū uidere desiderat. quem fugiebat.
Passione ergo ad salutem redu
citur: que ad securitatem quietis
nullatenus. amoris sui perturbatione
reuocatur. Sed cum sauciata mē
tis anhelare in deum ceperit.
oīa cuncta mūdi huius blandi
menta despiciens. ad supnam se
patriam p desiderii studiū tendit. ad
remptationem et protinus iuuat:
quodq; amicis prius in seculo blā
dū atq; pulcra fuit. Nam qui pec
cantem amare consueuerāt. re
uiuentem crudeliter impugnāt.
et erectus in deū animus carnis
sue bella tolerat: in qua prius
uicijs seruiens delectabiliter iacebat.
Voluptates prisce ad memoriā
redeunt: et contradicentem mē
tem graui certamine affligūt.
Sed qm dū transitorio labore ac
terminus. a pterno dolore libera
mur: apte subiūgit Cum ser
tribulationibus liberabit te: et
in septima non tanget te malū.
Quid enī septenario numero quē
ptimus sequitur? nisi pūctus
uite operatio discursus qm signat.
Recte quippe omnia pficiens ho
minem condidit: et septimo di
e deus requieuit. Quia scilz sep
timus uespam non habet: qm
subsequente requiem nullus
iam terminus claudit. Perfectis
ergo omnibus requies sequitur:
qm post bona uite pūcta opera

retribuaō eterne quietis inuēi
tur. ¶ In ser itaq; nos tribulaco
nibz dñs liberat. ne in sepa ma
malū tangat: qz p paterne pi
etatis eruditionem. pūis nos
labore nos attert: sed in aduer
su iudicij a uerbere abscondit:
ut tanto nunc ad salutem cer no
res exhibeat: quanto nūc nos
flagella durius secant. Qui
apte mox et mala uite pūas.
et adiutoria sup̄ne pietatis e
numerans. subdit ¶ In fame
eruct te de morte: et in bello de
manu gladij. Sicut fames est
carnis subtractū subsidiū cor
pis: ita et fames mentis est si
lentiū diuine locutionis. Unde
rē p. ppheam dicit. Emittam fa
mem in terra: non famem pa
nis. neq; sitim aque: sed famem
audiendi uerbū dei. Et qz hūa
nam mentem cū diuina alloqui
no deserit. contra eam tempta
tio carnis ītualesq; apte sub
ūngitur. Et in bello de manu g
gladij. Bellum quippe patimur.
cū carnis nīe temptationibus
impūgnamur. De quo nimiz
bello p psalmistam dicit. Ob
umbrasti caput meū in die bel
li. Quia igit reprobi dū fame
uerbi defecerint. etiam belli gla
dio trucidāgunt: electos suos do
minus et in fame a morte eripit.
et in bello a gladio abscondit:
qz cor mentes dū uerbi sui pa
bulo refīat: contra temptatio
nes corpis fortes reddit. Sed q
nōnulli qui et si ex diuino eloq
o ab interna fame se refīciunt.
si tam contra temptationū pe
lla continentie uirtute fulciūt:
adhuc tamen pauli hūanis de

xcvij

fectionibz metuūt: et sepe dū
linguaz iaculā formidant: per
eam sele laqueo strangulant.
Unde apte subdit ¶ A flagello
lingue absconderis. Flagellum
lingue est exprobratio illata cō
tumelie. Flagello lingue bonos
ferimus: qui eoz opa irridendo
plequūtur. Sepe eū lingua a
bono ope dum uitupat reno
mē: et quasi flagellum se exerc:
qz eoz animide mentes aedit.
Hoc flagellū lingue. etiā mentē
insidiari ppheta conspexerat: cū
sup̄nū adiutoriū pollicens dic
bat. Ipe liberauit me de laqueo
uenantiū: et a uerbo aspero. Ve
nantes enī nil aliud q̄ carnem
querunt. Sed a uenantiū laqo.
atq; ab aspero uerbo eripimur:
q̄n et insidias carnaliū. et irri
sionū probra. despiciendo sup̄a
mus. Aspa quippe eoz uerba fu
gue bonis uīis tanq; ictibz aduer
santur. Sed aspectatem uerbi
euadere est: irrisiones detrahen
tiū dissiliendo calcare. Sancta
ergo anima a flagello lingue
absconditur: qz dum in ḡ mū
do honorem laudis non q̄rit:
nec contumelias detractionis
sentit. Sed sunt nōnulli qui et
si iam derogantiū uerba despi
ciunt. iam irrisiones pro nichilo
attendunt: adhuc tamen pēas
corpis. crucians q̄ perimēsq;
quisq; nam q̄ aduersantiū
ra recta in tentatione nos terre
hat. mulatorum impugnat.
et temptationem ūram modo
uerbi fame. modo carnis ferra
mine. modo flagello sermonis:
modo calamitate pūtionis
aggredit. Sed qz pfectus q̄

qz cum in ipso uisa uicerit. tacitam uentrem eiusdem contra uulnera passionis accingit: ap se subiugatur. Et non timebis calamitatem cui uenerit. Sancti enim uim qz contra multiformem aduersarium se pugnare considerant: semetipsos in certamine multiplicater parant. Habent enim contra famem diuini uerbi pabulum: contra bellum gladium, contra uenenatae tentationis: contra flagellum lingue. pro terrorem paganae: contra exterioris calamitatis detrimentum. interni amoris adiutorium. Unde miro modo agitur: ut quo e os hostis callidius innumerosius temptat: eo carnis perti dei multiplices. uirtutibz ditiores fiant. Et qz electi quiqz dni pnas uite temporalis fortiter tolerant. in terrore sibi uentura iudicij securitatem parant: recte subiugitur. In nasitate et fame indebita. Tunc quippe reprobi nasitate famemqz passuri sunt: cui dnp nam extremo iudicio ab eterna pnas iusione segregantur. Sarpta enim namqz est. Tollatur impius: ne uideat gloriam dei. Et p semetipsum dns dicat. Ego sum pnis unus: qui de celo descendi. Diuini ergo eos uastitas fames qz cruciat: qui non solum foris tormenta sentiunt: sed intus etiam medie pestis morsu torquentur. Uastat gehenna qz deuorat: fames interficit: quia suam illis faciem redemptor abscondit. Pene uastatq retributionem interius exterius qz temptatio: qz et cogitando miseri et operando deliquerunt. Unde bene p psalmistam dr. Pones eos ut clibanum ignis in tempore uultus tui: dns in ira sua conturbabit eos: et deuorabit eos ignis. Quid enim ab igne deuoratur. ab exterioris pte accenditur: clibanus uero interius inflammatur. In qe ergo uultus domini. Iusti omnes et ut clibanus ponuntur. et ab igne deuorantur: qua apparente iudice. cum a uisione ejus mox multitudo repellitur. et intus p dolorem ardet conscia: et foris eternem cruciat gehenna. Postea etiam flagellum lingue sentientia ultime ad uersionis iteligi: qz districtus iudex reprobis dicet. Discedite a me maledicti in ignem eternum: qui paratus est diabolo et angelis eius. Iustus autem a flagello lingue atqz a calamitate uenturae absconditur: qz in tanta districtione sententie, blanda tunc iudicis uoce refouetur. cui dicit. Esurii et dedistis michi manducare: sitiui. et dedistis michi bibere: hospes eram et collegistis me. nudus et operuistis me. infirmus et uisitastis me: in carcere eram. et uenistis ad me. Quibz premittatur. Uenite benedicti patris mei: possidete paratum uobis regnum a constitutione mundi. In uastitate ergo et fame iustis debitur: qz cum iniquos omnes extrema ultio plectit: ipse de gloria digne retributionis hilarescit. Et dampnatis iam tunc ex ipsius nitate compatitur: qz diuine iustitie p speciem inherens t concussio districtionis intime

delicium

xviij

uigore solidatur. Erectas nãq; in claritate supne rãtionis elec tor mentes nulla miseria affic. qz yas a miseriis aliquando bã tudinis alienas reddit. Vnde bene eciam p psalmistã dicatur Videbũt iusti et timebũt: et sup eum ridebunt et dicent. Ecce ho mo qui non posuit deũ adiutor rem suũ. Iniquos eñ iusti nũc uidẽt. et metuũt: tunc uisuri sunt et ridebunt. Quia eñ mõ ad eoz iam imitacionem pũc. hic habent formidinem? qz nõ dampnatus tunc ꝑdere nequit: illic non habent compassionem Eterno itaq; supplicio dedit. nõ esse miserendũ. in ipa qua bã sunt iusticia iudicantis legunt. qz qd' suspicari fas non est. q' tacrem sibi pcepte felicitatis im minuũt: si in regno posita. nolit qd' impiere nequaq; possunt. Sed quisquis ad uite ꝓpria se dirigit: priusq; ꝑmia eterna p apiat. hic iam inicia securitat ipsemũ securitatis degustat: ut antiquũ hostem non metuat: ut intercedente mortis aculeo uiolentos eius impetus nul latenus phorrescat. Iustis nã qz inicia retributionis est: ipsa pierũq; in obitu securitas mẽ tis. Vnde et ihẽ subiũgit. Et bestiam terre non formidabis. Callidus quippe aduersarius bestia terre dicit: qz ad rapien das mortes que ꝓpr animas. uiolencia crudelitatis efferat. Quos eñ uiuentes blandiẽs decipit: morientes seuiens ra pit. Quo contra de electis ecclesia p.ꝓphẽam dñs pollicetur dicens. Mala bestia non tan

sibit p eam. Iuxta terre bestiã morientes timent: qui condi tionis sue potestatem uiuentes nõ timent. Sancti etẽ uiri. qz diue formidini medullitus se subdũt: omne de aduersarii pondus timoris abiciũt. Hinc est eñ qz psalmista dñm ero dicens. Ne qñ rapiat ut leo ani mam meam. Hinc rursus ait Exaudi deus oracionem meã ã tribulor: a timore inimici eripe animã meam. Viuentes quippe ꝓpter timent iudicem: mortuos metuant accusato rem. Bene ergo dicit. et bestiã terre non formidabis. Ac si ap te diceret? qz si blandiente mo do hostem uicens: hunc seuien tem postmodũ non timebis. Sed ã bene uiuitur. ualde ca uendũ est: ne mens despectis eteris de gloria singularitatis eleuetur. Vnde apte ad memo riam bonũ socialẽ reducitur: ã primus subiungit. Sed ã lapidibz regionũ pactũ tuũ. Quasi distincte in mũdo regi ones sunt ecclie gentiũ: que i una fide polite mor iungunt qz diuersitate diuidunt. Sed q per regionũ lapides. nisi ec clesiaz electos accipimus? qui bus primi instructoris uoce diuntur. uos autem tamq; la pides uiui superedificamini: de quibz sce ecclesie p.ꝓphẽam dñs pollicetur dicens. Ecce ego sto naui p ordinem lapides tuos Qui recte uiuit pacto fœdi lapi dibz regionũ iungit? qz in eo qd' mũdi desidera fugat: uitã fœdus paulubio ad fidei pre cedencium imitacionem ligat.

VI

Ca. v.

Sed cū a mūdi actione discūgi
tur. malignor spūum impug
nationes cessant: que tamen
quo magis in uerore quemq; ac
cenunt: eo couictor humilius
subdūt. Unde et subiugit. Et
bestie terre eruut pacifice tibi.
Notandū prius est: q; non ait.
pacate. sed pacifice? indelicz uō
q; pacem habēt: sed q; pacem
faciunt. Hostes quippe calliditi
dū insidiantur affligunt: sed
afflicta mens tanto magis ad
eternam patriam redeundi dili
git: quanto in hoc exīpnoso ex
silio laboriosius uiuit: et ueriusq;
se gratie sui adiutoris iūuat:
cum contra se insidias hostium
acriores pensat. Terre igit bes
tie pacifice elās fiunt: q; ma
ligni spūus cū bonor corda
aduersantes deprimūt: hec no
uentes ad amorem dūi dei spel
liunt. Unde ergo cum deo pax ro
bustior oritur: unde nobis ab
aduersarijs diurior pugna ge
neratur. Possunt etiam p terre
bestias motus carnis intelligi.
Qui dū mentem nrām irritando
nabilia suadendo lacessūt: con
ra nos bestialiter insurgunt.
Sed aī cor sub diuina lege dep
mitur. etiam carnis incentiua
premescūt: ut et si temptando
subinmurmurent: nequaq; ta
men usq; ad effectū opis qua
si ad apti mortis rabiem exci
tant. Quis enī in hac adhuc
corruptibili carne subsistens.
has terre bestias plene domat:
si ille ad tertiū celum raptus.
egregius pdicator dicat. vi
deo aliam legem in mē
bris meis repugnāē legi
mentis mee: et captiuū me
ducentem in lege pcī que est
in meis mēbris? Sed aliud ē
has bestias in campo opis
scientes aspicere: aliud intra
cordis cauea ferientes te
nere. Redacte nanq; intra clau
stra continentie. et si adhuc
temptando rugiunt: usq; ad
mortem tamen ne dirimus ac
tionis illicite non excedūt. Pa
cifice itaq; cūc bestie terre? quia
motus carnis et si p desideria
palpitant: a pta nos tamen
contradictione opis non im
pugnant. Quānis p hoc ip;
qd pacifice dicunt: etiam id q;
de malignis spūbz diximus
non incōuenienter accipitur.
Motus etenī carnis. pacem
nobis cum deo faciunt: cū tēp
tando contradicūt. Nam nisi
mens in eo qd ad lupum dim
gitur. et corruptibili corpore
graui bello fatigatur? que et
si quando a desideriis celestibz
huius mūdi q; lubz nūmia de
lectatione tardatur: ipo bello
sue temptationis impellitur:
ut illud toto corde diligat: qd
contradictio nulla perturbat.
Unde fit ut quietem intimam
ad memoriam reuocet: et car
nis sue illecebras fugiens. ad
illam pleno amore suspiret.
Considerauit enī ex temptatio
ne quisq; compellitur. unde
quo ceciderit: qui postq; pacem
dei deseruit. et iram sibi contra
se exsurgere semetipm sensit?
et tunc uerius uidet de secura
dei delectatione quid pdidit: qui
ad se dilapsus suam in se cōtu
meliam inuenit. Placem ergo

nobis bestie ⁊ terre fructus. ⁊ qz mortis carnis dū nos temptando lacessiunt: ad amorem quietis intime impellunt. Hū autem subditur ¶ Et faces qz pacem habeat tabernaculū tuū In scriptura scā aliter pax plena dicit: atqz aliter inchoata. Inchoatam quippe ueritas discipulis dederat: cū dicebat. Pacem relinquo uobis: pacē meam do uobis. Et plenam sine dū desiderauerat: cū exorans dicens. Nunc dimittis seruū tuū dñe: sed in uerbū tuū in pace. Pax cū sua ex desiderio cōditoris inchoatur: ex mā felicta autem unione plet. Plena quippe tūc erit: cū nōs nostra nec ignorantia cedat: nec carnis sue impugnatione cruciatur. Sed qz eius exordia tāgimus. cū uel mentē deo. uel carnem meam subiugamus. tabernaculū iusti habere pacem dicitur: qz uidelz eius corpus qd' mente inhabitatur. a puerilis desideriox motibz. sub iustitiae dispositione refrenatur Sed quid ꝓdest per continentiam carnem restringere: si nōs sep compassionem uelocat in primi amore dilatare. Nulla itaqz est castitas carnis: qm non cōmendat suauitas mētis Unde et post pacem tabernaculi aptē subiūgitur ¶ Et uisitatus speciem tuam non perdabis. Species quippe hominis est: alter homo. Recte cū species sua dicat primus noster: qz in illo eramus quid ipsi sumus. Corpali etiā ui sitatione ad primū gressum ac cessu uenimus: spūali uero non gressu sed affectu ducimur. Qz facem ergo suam uisitat: quisqs ad eum quem sibi similem per naturam conspicat: passibus amoris tendit. ut in altero sua considerans. ex seipo colligat: qualiter infirmitatem alteri condescendat. Speciem suam uisitat. qui ut in se alterū reficiat. seu altero pensat. Hinc itaqz prophetia ueritas cū gesta describeret: gerenda significabat dicens. Protulit terra herbam uirentem. et afferentem semen iuxta genus suum. Lignū qz faciens fructum: et habens unūquodqz semen secm speciem suam. Lignū quippe secm speciem suam semen producit. cū mens sua ex se cogitationem in alterū colligit. et recti operis germen parit. Sic quidam sapiens dicit. Quod tibi non uis fieri: alij ne feceris. Sic in euº dñs dicit. Que uultis ut faciant uobis homines bona: et uos eadem facite illis. Ac si apte diceret. Speciē tuam in altero uisitate. atqz ex uobis metipis agnoscite: quid uos oporteat alijs exhibere. Sic paulus ait. Factus sum iudeis tanqz iudeus. ut iudeos lucrarer: et his qui sub lege sunt quasi sub lege essem. cum ipe non essem sub lege: ut eos qui sub lege erant lucrifacerem. et his qui sine lege sunt: quasi sine lege essem. cum sine lege dei non essem: sed in lege essem xpi. Et paulo post. Omnibz omnia factus sum: ut omnes facerē saluos. Recte cū egregius ꝓdicator ut qñ iudeus fieret. ad p fidiā erupit: neqz ut quasi

VI

sub lege esset, ad carnale sacri
ficiū rediret: neq; ut omnibz oīa
fierent. simplicitatem mentis in
erroris nūbilo cōmutauit:
sed condescendendo appropīqua
uit infidelibz. non cadendo: ut
fideliter singulos in se suscepi
ens. et se in singulis transfigu
rans. compatiendo colligeret:
si ita ipse ut illi esset. quid im
pedit sibi ab alijs ītē uoluisset:
et tamen uerus unicuiq; errā
ti concurreret: quanto saluus
eius modū ex ppria cōsidera
tione didicisset. Bene ergo dr.
et uisitans speciem tuam non
peccabis: q: tunc pānū pleue
runt: aī ex sua libidine unus
quisq; pendit. quomō in prox
imi dilatione dilatetur. Cū neō
a uicijs caro restringitur. cum
mens uirtutibz exercetur: restat
ut loquendo quisq; doceat uitā.
quam moribz seruat. Ille nam
q; uberes fructus predicatōis
colligit: qui semina bone ope
rationis premittit. Unde post pa
cem tabernaculi. et speciei ītē
uisitationē. recte subiūgitur.
Et sacies q̄m multiplex eīt
semen tuū: et pgenies tua sicut
herba terre. Post pacem quidē
tabernaculi. post speciei ītē
uisitationem. semen iusti mul
tiplex surgit: q: nimirū post
membroz maceratōnem. ac
moz magnitudinem. tanto ei
fecundius uerbū predicatōis
tribuit: quanto hoc in eius p
fore pfecta opis exercitatione pre
meditatur. Ille namq; bene loq̄
di facundiam accipit: qui sinū
cordis p recte uiuendi studia
extendit: nec loquentem cōsci
entia p̄decit: cum nulla lingua
antecedit. Hinc est q: egipcij ser
uitio publico ioseph dispēsan
te subiecti. cum uiri regis semi
ipsos tradentes humiliant: fru
menta eisdem ad semen repor
tant. Frugem quippe ad esum
etiam liberi accipimus: aī et
sacro eloquio pascimur: et ea
men ad quedam que in hō mū
do appetimus. In nīs uoluptatibz uagamur. Sed semi tīa
et ad semen frumenta parti
mus: q: dū pleue deo subdimur:
etiam uerbo predicatōis re
plemur. Et quoniā magna p
les fideliū sequit. cum sancta
predicatio prōgatur: post mi
plicatam seminis rē subiūgit. Et pgenies tua sicut her
ba terre. Iusti pgenies herbe
terre cōparatur: q: qui de eius
imitatione nascitur. dū aren
tem pūas uite gloriā deserit:
spe in eterna uirdescit. Bene er
te iusti progenies sicut herba
oritur: q: diuini uiuendo imon
strat. qd' predicando asserit:
imitando sequentiū animum
rabilis exsurgit. Sed quisq;s
iam terrena desideria despicit.
quisquis se p actiue uite opa
extendit: nequaq̄ ei sufficit n
magna exterius agere: nisi
etiam p contemplatōnē ua
leat interna penetrare. Unde
et apte protinus subiungitur.
Ingredietis in habundan
tia sepulchr: sicut inferatur a
cervus tricia in tempore suo.
Quid enī sepulchra nomine
nisi contēplatiua uita signa
tur: que nos quasi ab hō mū
do mortuos sepelit. dū a ter

La.v.

xxvj

reus deliderijs susceptos in in
timis abscondit: Ab exteriori
quippe uita mortali. et iam se
pulta p contemplacionem fue
rant: quibz paulus dicebat.
Mortui enī estis: et uita uestra
abscondita est cum xpō in deo.
Actiua quoq; uita sepulchr est:
qz a prauis nos opibz mortuos
regit. Sed contemplatiua pfectius sepelit: qz a cunctis actionibz
mūdi fundicus diuidit. Quisq;s
ergo iam in se conuersas car
nis edomuit: sup est ut mentē
p studia sce opacionis exerceat.
Et quisq;s iam mentem p sca
opa dilatat: sup est ut hanc
uisq; ad secreta iugiter contēpla
cionis extendat. Necq; enī pfectus
predicator est. qui uel ppter cō
templacionis studiū opanda
negligit: uel ppter opacionis
meritoriam contemplanda pre
ponit. Hinc est enī qd abrahā
cōiugem mortuam in sepulchr
duplici sepelit: qz nimirū per
fectus quisq; predicator extunc
iam a pūctis uite deliderijs ani
mam suam sub bone opacio
nis regimine et contēplacionis
abscondit: ut a carnali cōuer
sacione sua sub actiua contēpla
tiua qz uita quasi insensibilis
lateat: que prius mūdi delide
ria sentiens mortaliter uiuebat. Hinc est qd humani gene
ris redemptor p diem miracu
la in urbibz exhibet. et ad ora
cionis studiū in monte pnoc
tat: ut pfectis uidelz predicatoribz īmolat: quatenus nec actiuā
uitam amore speculacionis et
fundicus deserant. nec cōtem
placionis gaudia penitus o
pacionis uimietate cōcpuāt:
sed quieti contemplantes sepe
liant: qd occupati erga. primo
loquentes rebundant. Spectando quippe in dei amore sur
gitur: sed predicando ad primi
uitatem redditur. Unde et apō
moysen dīi in sacrificio uacca
mactatur: offerri eī ysopo lig
noq; cedrino. bifidus cornus
precipitur. Uaccam quippe mactamus: cum carnem a lasciua
a suc uoluptatis extinguimus.
Quā eī ysopo ligno qz cedrino
ac cornu offerimus: qz eī mace
racione carnis. sacrificiū fidei,
spei et caritatis. adolemus. Ysopus quippe interna nīa mūda
re consueuit. Et p petrī dictum
fide mūdans corda eor. Lignū
cedruū nulla putredine dānat:
qz spem electorum terminus nō
conclusit. Unde et p petrī dicitur. Regeneranit nos in spem
uiuam p resurrāconem ihesu
xpī ex mortuis: in hereditatem
incorruptibilem. et incontami
natam. et īmarcessibilem. Cornus rubeo colore flāmeatur: qz
quem impleat caritas incendit.
Unde et in euō ueritas dicit. Ignem ueni mittere in terram.
Sed bifidus cornus offerri precipitur: ut ut dilectio ante intuitus oculos caritas nīa dei
et primi dilcōne colorctur: ut
animus cōuersa mens nec sic pro
amore dei quietem diligat. ut
curam proximi utilitatemq;
postponat: nec sic pro amore
primi occupacioni inseruiat:
ut quietem fundicus deserens.
ignem in se supni amoris exti
guat. Quisquis ergo semp

sum deo iam sacrificiū obtulit.
si pfecta deliderat. aurea necesse
est: ut non solū ad opacionis
se lacrimidinem. uerū etiam ad
culmina contemplacionis erē
dat. Sed inter hec magnopere
sacendū est: quia ualde inter se
diuerse sunt. consparsiones a
limoz. Nōnulli namq; homi
nū ita occasione menias sunt: ut
si eos labor occupacionis era
piat. in ipa opis inchoacione
sucūbant. Et nōnulli ita inq
ta sunt: ut si nacacionem labo
ris habuerint. grauius laborāt.
q; tanto deteriozes cozdis tumul
tus tolerant: quanto eis liceā
tius ad cogitaciones uacat. Vn
de necesse est ut nec quieta nūes
ad exercitacionem se īmodera
ta opis dilacet: nec inquieta ad
studiū contemplacionis angul
ta. Sepe eni qui contemplati
uā quietē poterant. occupaci
onibz pressi cadunt: et sepe
qui occupati bene humanis usi
bz uiuerent: gladio sue quietis
extincti sunt. Hinc namq; ē qd
nōnulli inquieta spiritus dum
plus exquirunt contemplādo
q; capiunt. usq; ad puersa dog
mata erumpunt: et dū uerica
tis discipuli esse humiliter neg
ligunt: magistri erroz fiunt.
Hinc p semetipsam ueritas di
cit. Si oculus tuus dexter scan
dalizat te: erue eum et proice
abs te. Bonū est tibi cum uno
oculo in uitam intrare: q̄ du
os oculos habentem mitti in
gehennam ignis. Duc quip
pe uite actiua uidelz et contē
platiua eā seruant in mente:
quasi duo oculi habentē in fa

cie. Dexter namq; oculus con
templatiua uita est: sinister
actiua. Sed sunt nōnulli ut
diximus. qui discrete intuen
sūma et spiritualia nequaq̄
possunt: et tamen alta con
templacionis assumūt: acq;
idarco in pfidie foueam intel
lectus prauo errore delabuntur.
Hos itaq; contemplatiua uita
uitra uires assumpta. cogit
a ueritate cadere: quos in sta
tu sue rectitudinis humiliter po
terat sola actiua custodire.
Quibz recte hoc qd' pfata sum
ueritas dicit. Si oculus tuus
dexter scandalizat te: erue eum
et proice abs te. Bonū est tibi
cū uno oculo in uitam intra
re: q̄ duos oculos habentē
mitti in gehennam ignis. Ac
si apte dicat. Cum ad contem
platiuam uitam ydonea dile
ctionē non sufficias: solam se
cularis actiuam tene. Cumq;
in hoc qd' pro magno eligis.
deficias: eo contentus esto qd'
p minimo attendis: ut si p cō
templatiuam uitam a uerita
tis cognitione compelleris ca
dere: regnū celoz p solam acti
uam ualeas saltem humilis in
trare. Hinc rursus dicit. Qui
scandalizauerit unū de pusill'
istis qui in me credunt: expedit
ei ut suspendatur mola asinaria
a in collo eius: et demergatur
in profundum maris. Quid
p mare nisi presens seculum: q̄d
per molam asinariam. nisi
actio terrena signatur? Que
dum colla mentis p stulta de
sideria constringit: hanc i la
bozis arumnā mittit. Sunt

ita q; nōnulli qui dū terrenas
actiones deserunt. et ad cōtē
plationis studia humilitate p̄
posita ultra intelligentie uires
surgunt. non solum se in erro
rem deiaunt: sed infirmos q̄s
q; a gremio unitatis diuidūt
Qui ergo unū de nīmis scan
dalizat: melius illi fuerat li
gata collo eius mola asina
ria in mare pic̄: q; nimirū
puerse mentis expediens esse
potuisset. ut occupata mūdo
terrena negotia ageret: quā
p contemplationis studia ad
multor̄ pulcem uacaret. Rur
sum nō quibuslibet mentib;
contēplatiua uita potius q̄ ac
tiua congruere: nequaq̄ p
psalmistam dūs diceret. Va
cate et uidete: q̄m ego sū dūs.
Sed inter hec sciendū est: qui
a sepe et pigras mentes amor
ad opus excitat. et inquietas
in contemplatione timor re
frenat. Anchora enī cordis
est: pondus timoris. Et ple
rūq; fluctu cogitationū qua
titur: sed p discipline sue uin
cula retinetur. Neq; hoc tem
pestas sue inquietudinis ad
naufragiū p̄trahit: q; in diui
ni amoris litore p̄fecta cōtras
altrahit. Unde necesse est. ut
quilibet ad contemplationis
studia p̄ueniat: semetipm pus
subtiliter interroget quantū
amet. Machina quippe men
tis est iuis amoris: que hanc
dum a mūdo extrahit: in alta
subleuat. Prius ergo discutiat
si sūma inquirens diligit. si di
ligens timet: si nouit incogni
ta. aut amando comprehē
dere: aut non comprehensa ti
mendo uenerari. In contempla
tionem eternum mentem si amor
non excitat: teporis sui torpor
obscurat. Si timor non aggra
uat: sensus hanc p̄ munia ad
nebulam erroris leuat. Et cum
clausa ei secretor̄ ianua tardi⁹
aperitur, ab ea longius ipsa sua
p̄sūptione repellit̄: q; irrūpe
re nititur. hoc qd' non inueniens
querit. Cuiq; superba errorem p
uersitate parit: quo quasi mu
crosissimū parturit. foras tendit.
Hinc est enī q; legem datur⁹
dūs in igne sinaitico descendit.
q; et humiles p claritatem sue
ostensionis illuminat: et superbor̄
oculos p caliginem erroris ob
scurat. Prius igitur mens ab
appetitu glē tpalis. atq; ab oī
carnalis concupiscentie delicta
one tergenda est: et tunc ad al
tiora contemplationis erigen
da. Unde et cum lex accipitur.
populus a monte p̄hibetur: ut
uideretur qui infirmis adhuc mi
nor̄ terrena desiderant: considera
re sublimia non p̄sumāt. Ve
bi et tē dicitur. Si bestia tetige
rit montem: lapidabitur. Bestia
ergo montem tangit: cum
mens irrationalibus desideriis
subdita, ad contemplationis
alta se erigit. Sed lapidibus
petitur: q; sūma non sustinē
ipsis superni ponderis ictibus re
citur. Qui igitur culmen ap
prehendere p̄fectis nititur:
cū contemplationis arcem re
nere desiderant. prius se in cō
po operis p exercitiū probent:
ut si bona agant si nulla tam
mala, primis irrogant. si ir-

xxiii

rogata a proximis equani
miter portant: si obiectis uis
palibz nequaq̃ mens leuata
soluitur. si subtractis non uinu
o merore sanabitur? ac deinde p
pendatur si ei ad semetipos in
trorsus redeunt. in eo qd' spūa
lia riuantur. nequaq̃ sceī re
ūi corpaliū umbras trahunt:
uel fortasse tractas manu dis
cretionis abiguntur? si inuisum
carnāi lumen uidere aspernes.
quietas arcūscorpaonis siue y
magines deprimūt: et in eo q
sup se cogitare appetunt. ui
tam qd sunt. Unde rē nūc dr.
Ingredieris in habundāciam
sepulchr. Vir quippe pfectus
in habundancia sepulchr ingr
ditur? qr prius actiue uite opa
congregat: et postmodū carnis
sensum p contemplacionē mor
tūi huic mundo funditus oc
cidat. Vbi et apte subdit.
Dicit infertur accruus tritici
in tempe suo. Actionis nanq;
tempus primū est: contēplacī
onis extremū. Unde necesse est.
ut pfectus quisq; prius uirtu
bus mentem exerceat: atq; hāc
postmodū in horreū quietis
condat. Hinc est enī qr is quē
legio demonū dño iubente de
reliquit. ad saluatoris sui pe
des rēsidet. uerba doctrine pa
pis: et de regione sua simūl dis
cedere. atq; ei saluus auctore
esse concupiscit: sed tamen ei
ipsa que salutem contulit ue
ritas dicit. Reuertere primū in
domū tuam: et narra quāta
tibi fecerit dūs. Cū enī q̃libet
patrū de diuina cognicione per
spicuus: redire ad humana
iam nolumus. et primo ne
cessitatib; onerari recusamus:
quietem contemplacionis q̃
rimus: nichilq; aliud nisi ipe
qd' sine labore retinat anima.
Sed sanatos nos ueritas ad
domū mittit. narrare que nob
cum acta sunt precipit? ut uide
licet prius mens exūiet in ope:
et postmodū refocillet p contē
placionem. Hinc est q̃ iacob
p rachel seruit. et lyam accipit.
et q̃ dicitur. Non est consuetu
dinis in terra nra: ut minores
ante tradamus ad nupcias
q̃ maiores. Rachel namq; ui
sū pulchrū: lya autē lippā
sa dicit. Et q̃ p rachel nisi con
templatiua? q̃ p lyam nisi ac
tiua uita signatur? In cōtem
placione quippe pulchrū qd'
deus est queritur: in opacione
autem sub graui necessitacī
sarcine laborat. Unde et rachel
pulchra sed sterilis. Lya autē
lippa est. sed fecunda: qr uidz
mens aī contemplanda dcā
appetit: plus uidet. sed minus
deo filios generat. Cū uero ad
laborem se predicacionis diri
git: minus uidet sed ampliꝰ
parit. Odit lye ergo complexꝰ
ad rachelem iacob pueuit? qr
pfectus quisq; ante actiue uite
ad fecunditatem iūgitur: et pt
contēplatiue ad requiem copu
latur. Quia eī contemplaci
ua minor quidem tempe. sed
merito maior est q̃ actiua. sa
cri euangelij uerbis ostenditꝰ:
in quo due mulieres diuersa
egisse referuntur. Maria q̃p
pe redemptoris nri uerba au
diens. ad pedes ihūs residebat:

martha autem circa frequens ministerijs inhibebat. Cum q̄ soror maria oci martha ꝙ reprehendit. audiunt. Martha martha solicita es: et turbaris erga plurima. Porro unū est necessariū. Maria optimā partem elegit: que non auferet ab ea. Quid est ꝙ maria q̄ verba dñi relicens audiebat? nisi contemplatiua uita exprimitur? Quid ꝙ martham exteriorib⁹ obsequijs occupatā? nisi actiua uita signatur? Sed ꝙ meliorem martheam cura non reprehenditur. maior uero ei laus datur? q̄ magna sunt actiue uite merita: sed contemplatiue potiora. Unde nec auferri unq̄ marie ps dicitur? q̄ actiue uite opa cum corpe trāseunt: contemplatiue autem gaudia melius ex fine cōualescunt. Ad d̄ bene ac breuit̄ iezechiel. pphera exprimit: cū uolātia animalia contemplatus ait. Siquid manus hominis. subalis pennas cernebat. Ad cui per pēnas alaliū. nisi contemplationes possumus sentire cōcr. quib⁹ ad sūma trāsuolant? et terrena deserentes. sese in celestib⁹ ubrant? Quid per manus? nisi operationes accipimus? Quia cum in primi amore se dilatatur: bona que p̄ua fuerit etiam corpaliter āmīstrāt. Sed manus cōcr sub pēnis fit: q̄ actionis siue opa utrisque cōtemplationis uincant. Potest etiam p sepulchra non solū in hac uita. nīa contemplatio. sed quies eterne et ultime retributionis intelligi? in qua tā to uerius quietat? quanto in nobis corruptionis uita p̄fectius uincatur? In habundantia ergo sepulchra ingredit̄: qui post congesta uite p̄ua operationabilitatis siue plene mortuus in secreto uere luminis occultatur. Unde p psalmistā dicitur. Absondes eos in abscondito uultus tui: a conturbatione hominū. Ad d̄ bene casa compago adiuncta cōmendat: cū subdit. Sicut inferetur aceruus tritici in tpe suo. Frumentū quippe in segete sole maturat: q̄ in actiua humana anima respū supni luminis illustratur. Pluuias pabit: q̄ ueritatis eloquio pīguescat. Ventos concutit: q̄ temptatio nib⁹ exercet. Et cū arefactes paleas portat: q̄ nequiorem contra se conditionem peccatū tolerat. Atq̄ ad aream deducit tritici: ut a paleaꝝ cōcretione soluatur? q̄ mens nīa ecclesiastice discipline supposita. dñi correptionis flagella patit: a sorde carnaliū uoluptatū munditiā recipit. Et relictis paleis ad horreū dūt̄? q̄ fōis remanentib⁹ reprobis. eligā aīa ad supne mansionis gaudia eterna subleuat. Bene ergo dicitur? Ingredieris in habundantia sepulchra. sicut inferetur aceruus tritici in tpe suo? quia dñi post afflictionem iusti p̄mia patre electis inuenimus? quasi post prelturas ad horreum grana deferunt̄. Et in a lueno quidem tpe passiones non sentiunt? sed in suo a per

cussione requiescamus. Electus quippe tempus alienū est: uita pēs. Vnde et adhuc quibusdā infidelibz uenenas dicat. Tempus meū nondū aduenit: tempus quietem uelim semp est paratū. Et rursū. Hec est hora uestra: et potestas tenebraz. Depul chz ergo in tempe suo. sicut fru ctum aeternus ingredit: qui a ille eternam requiem capit. qui prius hic ut ab exterendis paleis liber sit. discipline pres suras sentit. Elyphaz uero q̄ et in locutionis sue serie taler ustaculū. lapides. bestias. hbas semē sepulchz q̄ nominauit. q̄ non hec iuxta litēm dixerit. ip se fuit: qui post cuncta illico subiūxit. Ecce hoc ut inuesti gauimus ita est. Liquet: pfec to q̄ in his nil ab eo iuxta li pfectum litere dicat: q̄ nimiz ante factum non iacet. qd̄ in telligat. Qui ergo hec īuel tigasse se indicat: q̄ in uerbis exterioribz interiora quesierit demonstrat. Sed post cuncta ad culmen iactantie pueit. qui protinus subdit. Quod audita mente pertracta. Quan ualibet doctrina meus polleat: grauius eius imperitia est. uel le docere meliorem. Vnde et ea que ab amicis recte prolata sūt: ab interno arbitr o non recta iudicauit. In eo namq̄ uim sue rectitudinis amittunt: q̄ audito ut non congruūt: q̄ et medi camina uires pdunt: cū sanis membris apponunt. In omni er go qd̄ dicat. necesse est ut cau sa. tempus. et pona pensetur. si uerba sententie ueritas robo rat? si hanc tempus cōgru uum postulat: si et ueritatem sententie. et congruentiam tē poris. persone qualitas non impugnat. Ille eīm laudabi liter spicula emittit: qui pus quem ferat conspicit. Male namq̄ arcus ualidi cornua subigit: qui sagittam fortiter dirigens quem ferit. Explicat liber. et incipit liber Iob.

Dorū tam mē tes plus flagella q̄ conui cia aiua ant: quo mīdam de to plus cōuicia q̄ flagella castigant. Nam sē pe contra nos quibuslibz pēs diuinus tormenta uerboz semīt. Cūq̄ nos ad defensionem ergā in impatientiā sternīt. Vnde et ad iob ne deesse temptatio ulla posset: non solū hunc flagel la desup ferunt. sed grauiora p plagis amicoz colloquia affli gunt. ut sancti uiri anima hīc inde pulsata ad mocū elatōis et uacuitatis erumpet: et quodq̄ mūdū uiceat. p contumaciā sue locutionis inquinaret. Sed tactus plagis gratias re tulit. lacessitus uerbis recta rē dit. et paulus īnotescit. quam pro minimo salutem cuius ha buerit: loquens quoq̄ indicat. q̄ sapiens tacebat. Sed quedā eius uerbis admixta sūt: que apud humana iudicia patien tie limitem transire uidentur.

Que nos uere intelligimus: si
supni sententiam iudicis. in e
oz examinacone pensemus.
Ipse quippe bñs iob. et prius
cuara aduersariū pcutit dic⁹
Nidisti seruū meū iob. q nō sit
ei similis sup terram? uir simplex
et rectus. timens deū. et recedens
a malo? Ipse post probacone
amicos eius redarguit dicens.
Non estis locuti coram me rm:
sicut seruus meus iob. Pcstat
ergo ut cū meus in bā iob ser
monibz fluctuat: eoz pondus
ex eiusdem hystorie mdo ac si
ne pendat. Ab eterno enī iudi
ce nec calumnis laudari potuit:
nec lapsus preferri. Si aute ā
biguitatis tempestate dep
hensi. prima huius hystorie et
postrema conspiamus? nauis
cordis considerationis sue fu
bus quasi a proza et puppi re
stringit: ne in errozis sara pdu
catur. Nullis ergo ignoraciae
nīe pcllis obnubim: si tranquil
lū supne sentiae limis teneam?
Ecce enī dicit: q quelibet non
modica lectoris animū mouet
at. Sed quis hoc non rectum
dicere audeat? qd in dei auribz
rectū sonat?

Cap. Decimū

Quam appenderentur
peccata mea quibz ira
mereri. et calamitas qm
pacior in statera: quasi harena
maris hec grauior appareat.
Quis alius statere nomīe? ni
si mediator dei et hominū et
primus? Qui ad penandum
nīe nīe meritū uenit: ac seruī
iustitiam simul et misericordiam
retulit. Sed misericordiam lancem p
ponderans; culpas nīas pcm
do leuigauit. In manu eterni
patris. quasi statera mm lib
minis factus: hinc in se cala
mitatem nīam. et illinc pcm
suspendit. Sed grauis pondus
calamitatem moriendo superat.
et apud misericordiam suam deus
leue esse pcm relaxando mon
strauit. Ergo p ueram penit
niam q̄uis multa et grauissi
ma sint pcta: p misericordiam de
facile relaxantur. Et apud mi
sericordiam leue esse pcm relaxan
do monstrauit qui hoc primū
gratiae contulit: q penam nos
tram nobis cognoscibilem fe
Homo namq; ad conditam pla
dium auctorem cōditus. sed
erigendis meritis ab auctōis
gaudijs deiectus. in erūpnam
corruptionis ruens. rectitu
dinis sue limen. culpe sue sup
plicia et tolerabat. et nesciebat.
ita ut exilij patriam crederet;
et sic sub corruptionis pondere
quasi in salutis lubrico gaude
ret. Sed is quem mutis homo
reliquerat: assumpta carne fo
ris apparuit deus. Cumq; se ex
teriis prebuit. expulsū foras
hominem ad interiora reno
cauit: ut iam dampna sua vi
deat: iam penam sue cecitatis
ingemiscat. Calamitas ergo
hominis in statera grauis ap
parui: qui malū qd' pcm
non nisi in pena redemptois
agnouit. Lucem quippe nesci
ens. dampnationis sue tene
bras uoluptuose tolerabat.
Sed postq̄ uidit q' diligeret in
telligere etiam qd' timere: et q'
ue sensit qd' pauit: q dulce in
nocuit qd' amisit. Vir igit' simplex

VII

uolloquentis anima ſententiajs.
a claustris ſilencij exaustius. et
ppheta ſpūs affluentia repleti
tis: dicat ſua. dicat humana
generis uoce. ¶ Vtinam ap
penderentur pēna mea quibz
iram merui. et calamitas q
pauor in statera: quasi harē
na maris hec grauior appare
ret. Ac ſi apte diceret. Dam
nationis nīe malū leue aesti
matur: ſi necdū cognita redemp
toris equitate penſatur. Sed
utinam ueniat et erūpnaru
tanta exilij miſeria ſue lance
ſuſpendat: et quid poſt exilij
um requiramus edoceat. Si
cūi innotescat quid amiſimus:
graue eſſe inſinuat qd' tolera
mus. Bene autem hec eadem
peregrinationis nīe calāitas.
maris harene cōparatur. Ha
rena etenī maris. vndarū el
ſa errorius pellitur: qz et de
linquens homo qūn temptā
tionū fluctus mobiliter pti
tur: extra se ab intimis eruit
Magni autem harena ma
ris eſt ponderis. ſed calamitas
hominis harena maris gra
uior dicitur: qz dura fuiſſe pe
na oſtenditur: dū p miſericor
diam iudicem culpa leuigatur.
Et qz quiſquis gratiam redēp
toris agnoſcit. quiſq's reditū
ad patriam diligit. eruditus
ſub pondere peregrinationis
gemit: poſt patrie deſiderium
ſe ſubiūgitur ¶ Vnde et uba
mea dolore ſunt plena. Qui
peregrinationem pro patria di
ligit: dolere eatam inter doloēs
nescit. Iuſti autem uerba dolo
re ſūt plena: qz quouſqz pre
ſentia tolerat: ad aliud lōgē
do ſuſpirat. Omne qd' premēs
premit conſpicit: atq ut ad
ſtatū bīatidinis redeat: ſolli
cite iudicia quibz affligitur
penſat. Vnde et ſubdit.
¶ Quia ſagitte domini in
me ſunt. Sagittar quippe
nomine. aliqū predicationū
uerba: aliqū aīadūersionis
ſententiae deſignant. Predica
tionis nanqz eloquia ſagit
tarū nomīe exprimūtur: qa
in eo qd uulnera ferunt: malevo
lentiū corda tranſfigūt. De
hijs ſagittis uenienā redemp
tori dicitur. Sagitte tue acu
te potentiſſime: ppli ſub te ca
dent in corde. De quibz et yſa
ias dicit. Sanctam et eis qui
ſaluati fuerint. ad gentes ī
mare. in affricam. in lidiam
tenentes ſagittas. in ytaliā
et greciam. Cursū ſagittis
aīadūersionis paſſio deſigna
tur: ſīc ioas rex p heliſeum
dicit. Tace ſagittam. Quo ia
cente ait. Percutes ſyriam: do
nec conſumas eam. Vir igit
ſanctus. qz peregrinationis ſue
erūpnam reſpicit: qz ſub per
ſecutionibz dīne aīadūersionis
ingemiſcit. dicit. Vnde et uer
ba mea dolore ſunt plena: qz
ſagitte dīni in me ſunt. Ac ſi
apte diceret. Ego in exilij tēp
tatione non gaudeo: ſed ſub
iudicio poſitus doleo: qz vim
paſſionis agnoſco. Plerīqz
autem ſunt quos tormenta
arcuāt. ſed non emendant: q
contra apte ſubiūgitur ¶ Ve
rum indignatio exhibit ſpīti
meum. Quid eſt ſpūs hoīs?

nisi spiritus elacõnis? Sagitte autem dñi spiritũ hominis ebibunt: cũ supne aĩaduersionis sententie afflictam mentem ab elacõne compescunt. Sagitte dñi spiritũ hominis ebibunt: q̃ intentum in exteriorib; introrsus trahunt. His namq; sagittis epotatus tanto spūs fuerat: cũ dicebat. Iudicacio in me spiritu meum: et ni coguouisti semitas meas. Et rursum. Negauu consolari animam meã: memor fui dei et delectatus sum. et exercitatus sum: et defecit paulisper spūs meus. Sagittauit ergo indignacõ. nisi spiritu ebibit: quia supne sententie elatos quosq; in pctis inuenit. dñi nullum tanto immutant? ut duracam suam mentem flexerit. atq; ex saluatore uulnere sanguis confessionis curret. Peccauit namq; unde quo lapsus sunt: penitentia quanta ualitudine ad que corrupcionis fue tormenta ceciderunt? et tamen solũ genuũ in hys que fecerunt: sed inlup metuit hoc q̃d' distractus inter delinquentib; de gehenne ignib; minat. Unde recte subiungit. Et terrores dñi militant contra me. Iudicor mens non solũ ꝑpendit quid tolerat: sed pauet etiã q̃d' restat. Uidet qualia? hec nuta patitur: metuit ne post hanc grauiora patiatur. Iuger q; in huius certaminis exitium a padisi gaudijs ceciderit? timet ne et cũ exilio relinquitur. mors eterna subsequatur. Iam ergo sententiam tolerat in pena: sed minas adhuc iudicis formidat et culpa. Hinc psalmista ait. In me transierunt ire tue: et terrores tui conturbauerũt me. Iuxta quippe iudicis posse ire pene sentit. etiam terrores contra pauet? q; iam aliud de damnacõne patimur: et adhuc aliud de eterna ultione formidamus. Uir igitur cuius ꝑpendens mala que tolerat. dicat. Sagitte dñi in me sunt: quarũ indignacio ebibit spiritum meum. Sed grauiora in ꝑpetuũ mentis. adiungat. Et terrores militant contra me. Ac si aperte diceret. Paucis quidem de ꝑcatis doleo? sed hoc in dolore grauius: q; et in pena positus. adhuc supplicia eterna timeo. Sed q; iam tacere ꝑmeleo. Sed q; iam tacere interuentũ desiderat. iam mala in quib; humanũ genus cadit pensat? q̃us in generacõne positus. minuere tamen ꝑ̃ca spūs plenus: q; ardore redemptoris aduentũ uel iudex uel gentilitas sitiat. uerbis sequentib; demõstrat dicens. Nũq; rugiet onager cũ habuerit herbam? aut mugiet bos cũ ante ꝑsepe plenum steterit? Quid namq; p onagr̃ idz agrestem alium. nisi gentilis populus designatur? qui sicut natura erra strabula dicit. aplinc edidit. ita uag9 in uoluptatib; suis circa campo pascit. Quid p bouem nisi plebs iudaica figuratur? que iugo doctrine legis colligens ad spem ꝑfectos colligens p corda q̃ualiuit nomerem

legis trahit. Sed beati iob ui
em adestante cognouimus: ut
exspectasse redemptoris aduen
tum multos etiam ex gentili
bz ardamus. Et nascente dño
symeone in templum in spiri
ueniente didicimus: quando de
sidero ex plebe israelitica sancti
tati incarnationis eius mysti
rii uidere cupierit. Unde et p
eundem redemptorem discipu
lis dicatur. Multi iusti et pphe
desiderauerint uidere que uidetis
et non uiderunt. Herba ergo
onagri et fenū bouis est. hec
ipsa mediatoris incarnatio: p
quam simul gentilitas et iude
a saginatur. Quia enī p. pphaz
dicit. omnis caro fenū: unuer
simus condutor. ex nīra substa
tia carnem sumens fenū fieri
uoluit: ne nīra in ppetuū fenū
more remaneret. Tunc ergo hȳ
bam onager inuenit: cū gentā
lis pls gratiam diuine incar
nationis accepit. Tunc bos
asinū presepe non habuit: cū
plebi iudaice eius carnem ler
exhibuit: quem diu expectan
pphetauit. Unde et natus dñs
in psepe ponitur: ut uidelicet
significetur. q: sca animalia que
ieiuna diu apud legem iuen
ta sunt: incarnationis eius
fenō saginatur. Presepe enī na
tus implenit: qui cibū semet
ipsum mentibz mortalium pre
buit dicens. Qui comedit car
nem meam et bibit sanguinē
meū: in me manet et ego in eo
Sed q: diu et electoz gentiliū u
ta dilata sunt. et ex hebraico
pplo sca quiq; longo tpe redēp
tionem suam expectando gre
mucrunt: bene bīis iob pro
phetie misteria emanans. ex
utriq; nacione causas afflic
tionis insinuat dicens. Nūq
q: rugiet onager cū habuerit
herbam? aut mugiet bos ad
ante psepe plenū dereuit? Ac
si aptc dicat. Quando gentilitas
gemit: q: eam nec dū redemp
toris sui gracia refecit. Atq; i
deo iudea murmur dilatat: q:
legem tenens. sed legis auctho
rem non uidens. stans ante p
sepe ieiunat. Que uimur ler
q: ante mediatoris aduentū.
nequaq; spualiter sed carna
liter tenebatur: ipe subiungit.
Aut poterit comedi insulsum? qđ non est sale condituꝫ.
In lege sal littere est: uirtus i
telligencie occulte. Quisquis
ergo obsequijs carnalibz inten
tus. hanc intelligere spualiter
noluit? quid aliud q: insulsū
abū comedit? Sed hoc in a
bo sal cognita ueritas mysti
cū latere in lege saporem occul
te intelligencie docuit dicens.
Si crederetis moysi: crederetis
forsitan et michi. De me enī
ille scripsit. Et mysticū. Habete
sal in nobis: et pacem habete
inter nos. Sed q: ante media
toris aduentū iudea legem ā
nualiter tenuit: preceptis eius
dura iubentibz gentilitas sub
di rebellauit. Insulsū ergo abū
comedere noluit? que priusq̄m
spiritus condimentū paceret:
seruare uitam littere expauit.
Quis namq; gentiliū hoc q̄
illic precipitur ferret? filiorū
carnem pro obsequio religio
nis inuadere. uerborū culpas u

mortē relegare? Unde et bene adiunct subditur ¶ Aut gustare aliquid quis potest: qđ gustatū affert mortem. Lex namq; carnaliter regulata mortem denuntiat: qr cōmissa de iniquenatū dura aīaduersione distringit. ¶ Mortem denuntiat qr et p̄ p̄ceptū culpam īnotuit. et hanc p gratiam nō deleuit: paulo attestante qui ait. Nichil ad p̄fm̄ adduxit lex. Et rursum. Lex quidem sancta: et mandatum sanctū. et iustū et bonū. Et paulo post. Pcām ut appareat pēm: p bonū mihi operatum ē mortem. Ad xp̄m uero cōuersa gēs iudas, qr hunc sonare p uerba legis intelligit: angustiata deliderijs suis. eū quem ue hementer diligit. inter p̄cepta carnalia spūaliter requirit. Unde et ex uoce mox ecclie per ꝓphetā sp̄m subditur ¶ Que prius tangere nolebat aīa mea: nunc pre angustia ossa mea sunt. Valde namq; in erorem labitur: qui beati iob uerba ad solam plana hystoriam suspicatur. Vir enī ses. et cōditoris sui p̄conijs ful gens. quid magnū uel pocius quid uerū dicere? si inciditū ossū cōmedi non posse diuidit? Aut quis eius esui mortifera alimenta obtulerat? ut subiūgat. aut potest aliqs gustare. qđ gustatū affert et mortem? Que si de amicorū eius colloquijs dicta sentim? ab intellāi hoc sententia subiuncta compellamur. q̄ ait. Que prius tangere nolebat anima mea: nunc pre angustia ossa mea sunt. Valde enim ne cessaria in exactis sui incolumitate constituimus. amicor suo rū aliqn dīa desperent: qui ipso attestante post diluuium et seruis suis iniūs fuit. Verba ergo eius amiderijs nō uacāt: que licet ex fine hystorie distinguimus: et iuxta arbitrē laudat. Que nequaq̄ etiam cum tanta uenerationē usq; ad nī dī extrema deuurrerent: si in reliqū mihi qđ grauda nō fuissent. Hīis igitur iob qr mē bra ecclie. eius etiam loq̄tur ex uoce dicens. que prius tangere nolebat anima mea. nunc pre angustia ossa mea sunt. qr numerū amoris sui eligit. aurea. abū semp aure uerus. qui cōuersa gentilitas eluxit. qui dudū superba desperit ¶ Que tamen et iudee uobis congruunt: si paulum cōsideranda ius differamus. Ipa quippe ex eruditione legis et imi dei cognitione sal habuit. et aliis gentes non aliter q̄ ut bruta aīalia desperit. Sed qr locupletem gentilitatem ad semetipsam reapē p̄ceptas legis eruditā cōtemplerat. quid aliud q̄ insultum abū sumere saltidebat. Diuina quippe sententia ꝓlixa morte uetauerat. ne plebs israhelitica fedus cum alienigenis inīret. et uitam sancte religionis inquinaret. Unde et subditur. ¶ Aut gustare aliquis p̄sumat mortem. Dū qr ad redemptoris fidem ipse eadem iudea et eloqr p̄ce

uersa est. Lucem quam cognouerat predicare p sanctos apostolos siue prophetas infidelibus tacta gebat. Eius autem predicationis obsequiū. hebreorum superbia repulit. unde mox ad collationem gentiū eloquiis siue uerba declinauit. sicut et p eosdem apostolos dicit. Vobis oportebat primū loqui uerbū dei. sed quoniam repulistis illud. et indignos uos iudicastis eterne uite. ecce conuertimur ad gentes. Unde hoc quoque loco apte subiungitur. Que prius tangere nolebat anima mea. nunc pro angustia sibi mei sunt. Iudea quippe multarum gentiū dedignata. eam diuū quasi tangere noluit. cui uis societatem reape sperauit. Iz ad redemptoris gratiam uenient. ab ultimis infidelibus repulsa. diuū p sanctos apostolos ad collationem se gentiū dilatat. quasi hoc ipo ubo eiurens accepit. qd' indigne prius fastidiosa despexit. Per dilationis enim siue angustias patuit. que apud hebreos despecta qd' loquebatur audit. Sed pressa angustia ubos quos diuū coemptionis acquisiuit. que repulsa a uidore diuina. gentiles fuisse pre plos quos despexerat conspicit. Quia igitur hec figura iam diximus. restat nunc ut nouerimus inquiramus. Vos uos saltem redemptoris aduentū sub tacere appellatione desideramus. diuū sepe eloquiū audiuit. nos ad uiuendi studiū erudit. diuū sua narrat. quedam uera indicat. diuū in se que recognoscamus insinuat. nos ad spem trepidos infirmos qz firmat. Jam quippe per fidem mediatoris unum. et tamen adhuc pro expurgatione uitiorum dura aduersionis nostre flagella sustinemus. Unde et post tactum desiderium subdit. Quia a sagitte dni in me sūt. quarum indignatio ebibit spm meū. Iz ecce ut et supius diximus. et diuine correptionis passione cōfigim̄. et tamen adhuc illud grauius. qd' de terrore uenturi iudicis et eterni aduersione formidamus. Unde et ptinus subiungitur. Et terrores uulnerant contra me. Debet tamen a me tui et dolore animus exuri. et ad sola eterne patrie desideria exardi. Tunc enim nobilitate nre generationis ostendim̄. si eum ut patrem diligim̄. que nunc seruili mente ut dnum formidam̄. Unde p paulum dicit. Non accepistis spm seruitutis iterum in timore. sed accepistis spm adoptionis filiorum. in quo clamamus abba pater. Nondus itaqz formidinis mens ea posponat. in uirtute se amoris exerceat. renouationis siue dignitate deseruiat. ad cognitoris sui speciem anhelet. quem quousqz conspicere non ualet. eternitatem eius necesse est iqz intimo ab eo suum eiurens expetat. Unde et apte subditur. Numqz mugiet onager cum habuerit herbam. aut mugiet bos ad ante plenum p sepe steterit. Qui alij onagri appellatione signata sunt. nisi hij qui in campo fidei conspicui. nullius officij loris ligati. uel quos bonis significatio exprimit. nisi hos quos intra sanctam ecclesiam ad p

VI

diaconatus officiū suscepta or
dinis nigrum premit? herba
uero onagri. et pabulū bouis
est: interna refectio ppli fidelis.
Aliq̄ namq̄ more bouis intra
sanctam ecclesiam suscepti officij lo
ris teneantur? alij more onagri
sacri ordinis stabula nesciunt:
et in campo ppne uolutantes
degunt. Sed cū quis ex uita se
culari materne uisionis desideri
o estuat. cum refectionis intime pa
bulū cōsumpserit. cū ieiunū se in pe
grinationis huius certamine con
sideramus quibz ualeat flexibz se
rebiat: quasi herbam non ma
nens onager rugit. Alius q̄ꝑ
necessitatem suscepti ordinis
tolerat? in labore p̄dicationis
exsudat: et p eternam iam con
templationem retia appetit.
Sed q̄ redemptoris sui speā
uerbū consipiat: quasi bos ad
presepe uocauit ligatus gemit.
Quia enī longe ab interna sa
pientia positi. eterne hereditā
tis mirabilem non cernimus:
uelut bruta animalia a desiderata
herba ieiunam? De qua nimi
rū herba redemptoris nostri dicit
Per me si quis introierit saluabit?
et ingredietur et egredietur: et
pascua inueniet. Sed plerūq̄ q̄
esse animabz grauius solet: lās
bonoz studijs malos intra cō
tradicat. Et cū mens ad ce
lestia desiderijs rapitur: bene
cepta interdum interrūpenabz
stultoz uerbis ac moribz reuer
berat? ita ut quedam per
contemplationis aduisū
ad summa uolauerat: ad ex
pugnandā prauoz stulti
am sese in infimis contra cer

minima accingat. Unde et subdi
citur. Aut poterit cōmedi
sulsum? qd' non est sale condi
tū? Verba quippe moresq̄ ho
minū quasi cibū se inuicem
mbz ingerūt: nec in diuersis
uentre rapiantur. Sed electus
quisq̄ insulsa non cōmedit: q̄
prauoz dicta factaq̄ dijudicans.
ab ore cordis repellit. Paulus
ad ephesum menentū insulsa inter
phibuit: cū discipulis dicit. Sa
mo nester semp in gratia sit sal
le sit conditus. Et psalmista q̄
uerba reprobox in cordis ore
insulsa sapuerant: cū dicebat.
Narrauerunt michi iniqui fa
bulationes: sed non ut lex tua
dñe. Sepe autem uerba animā
lium. dū se importune nobis aut
bz ingerūt: in corde bellū tem
tationis gignūt. Et q̄nus per
ex ratio respuat. et lingua repre
hendat: cū labore tamen intus
uincat. qd' foris cū auctoritate
iudicatur. Unde necesse est ut
ad aures ueniat: qd' mens a co
gitationis aditu uigilans re
let. Dū igitur uiri cū eternita
tis desideriis anhelant. in cōtē
platiuam uite celsitudinem
audire iam que mundi sint. gue
sibi ac deprimens pondus ere
dantur. Valde namq̄ insolens at
q̄ intollerabile estimatur: q̄d
illud non sonat qd' mens amāti
Sed sepe mens p desideriū ad ce
lestia rapitur: iam fundatis
ab stulta erroz hominū lo
cione separatur: nec tamen adhuc
p amoze ueritatis ad p̄ximos
pfectis uite armatus accingitur.
Iam supna appetit? iam in in
fimis stulta contemnit: sed

necdū se ad pferendā adūsitatē
tolerantiam dirigit. Vnde et sb
dicitur ¶ Quis potest aliqs gus
tare. qđ gustatū afferat mortem.
Dum quippe est appetere qđ e
ripiat: sequi qđ uitam fugat
Sed plerūq; mens usti ad tan
dū se ūtutis culmen extendit:
ut et apud se in interne racio
nis arce preliđeat: et quoūdā
fortis sustinentiam tolerando cō
uertat. Quos eīm ad fortia tra
here nitimur. eor necesse ē ut
infirmia toleremus. qr nec ia
centem erigit: nisi qui stratus
sui tēditatē per compassi
onem flectit. Cū uero alienē
fermitati compatimur: ualēti
a nīa roboramur. ut amore ei
nior mens ad pīcula aduersa
se ꝓparet: et cruciatus corpis qs
timebat expectet. Auctis nāq;
desideriis celestibz. angustatur.
Cumq; eterne patrie quanta
dulcedo consideratur: pro ea pre
sentis uite amaritudines ar
denter amat. Vnde post insultū a
bi fastidiū. post impossibilem
mortis gustū: rē subiungitur.
¶ Que prius tangere nolebā
anima mea: nunc pre angus
tia abi mei sunt. ¶ Mens enim
iusta proficiens. que prius dū
sola ꝓpria curauit. ferre aliena
fastidiebat. que minus alienis
compatiens cōualescere cōtra
aduersa non poterat: cū ad co
lenda primi infirma se attē
dit. ad aduersa superanda cōua
lescit. ita ut pro amore ueritatis
pīas uite ad cruciatus tanto
post fortis appareat. qđ eo pius
infirma fugiebat. Inclinacio
ne sua namq; erigitur. attrac
tacione tendit. compassione ro
boratur. Cumq; in amorem se
primi dilatat: quasi ex medi
tacione colligit. qđ ita fortiadi
ne in auctorem surgat. Cetera
namq; que nos ad uim cōpas
sionis humiliat. altius ī aul
mine cōtemplacionis leuat.
et multiplicata iam maioribz
desideriis estuat: iam puenire
ad uitam spūs etiam p crucia
tus corpis anhelat. Quod ergo
prius tangere nolebat. hoc pr
pre angustia cōmedit: qui desi
deria sua uix capiens. et ipsas
quas dudū timuerat. iam pre
amore celestis patrie penas a
mat. Si eīm meus in deum for
ti intencione dirigit. quicq; sibi
in hac uita amarum fit. dulce
estimat. Omne qđ affligit req
em parat: transire et p mortē
appetat. ut optinere plenius ui
tam possit. Fundit⁹ in ihīm
extingui desiderat: quo uerius
sūma consequat. Sed hec de ar
dentibz mentis animo. hec de bō
rum mente mentior. nisi ipse sub
iungat ¶ Quis det ut uelā
penacio mea. et qđ expeto tribu
at michi dūs. et qui capit ipse
me contineat. Soluat manum
suam et succidat me. et hec mi
hi sit consolacio. ut affligēs
me dolore non parcat. Sed fortas
se hec p continuacionem expetit.
fortasse in eo qđ se ꝓpē extingui
desiderat. Iustificatam fortitudi
nem laudat. Absit hoc. Nam qua
mente id expetat: uerbis sequē
tibz demonstrat dicens ¶ Nec
contradicam sermonibus sā.
Nequaq; ergo de iustitia pa
cientis murmurat: qui prius

rem suū et inter uerbera sanc
tū uocat. Faciendū uero est: qa
aliqū nos aduersarius. aliqū
autem cōuertit deus. Ex contri
one autem aduersarij a uitu
re defitimus: p contritionē uero
dñi fracti a uinis in uirtute ro
boramur. Hanc contritionem
ppheta conspexerat: cū dicebat
Reges eos in uirga ferrea: et
tanq̄ uas figuli confringes eos
In uirga nos dñs ferrea regit
et conterit: qz dispensationis
sue forti ictu die cū nos interi⁹
reficiat: exterius affligit. Nam
quo uirtutem carnis humili
at: intentionem spūs exaltat.
Unde et hec eadem contritio fi
guli uasi compatur: sicut et p
paulū dicit. Habemus thesau
rū istū in uasis fictilibz. Qui
simul contritionem et regimē
exprimens ait: Liuer is qui fo
ris est noster homo corrūpitur:
tamen is qui intus est. renouā
tur de die in diem. Sanctus i
gitur uir qz ppinquare deo etiā
p flagella deliderat: p spūm
humilitatis dicit. Qui cepit
ipse me conterat. Plerūq; enī
uitioz contritionem in nobis
agere dñs inchoat: sed cum
mens ex ipso exordio puectus
extollitur. cumq; se iam qī de
uirtutibz erigit: seuiendi contra
se aduersario aditū pandit.
qui cordis intima penetrans.
omne qd' in ea de studio bone
inchoationis inuenerit cōfrī
git: tantoq; se uehementius
in eius contractione exhilet.
quanto et grauius qz uel ad
modicū fuerat puectus doleat.
Unde et recte eu⁹ uoce uitatus:

VIIJ

ad neglectam domū conscientie
spūs qui solus erijt. cum spūs
sepem rediit. Recte ergo post diu
ne correptionis exordia antiqui
hostis subripiat. atq; ad uitu
tū contractionem trahat: subdi
tur congrue exorat dicens. Ex
cepit ipse me conterat. Acsi ap
te dicat. Hoc qd' in me exordius
est. ptficere fendo nō deliniat:
ne desertū me aduersario ad
tractionem tradat. Unde et ap
subditur Soluat manū suā:
et succedat me. Sepe namq; fi
ducia longe ppellentis infla
t: in quodam statu elationis
erigimur. Cuiq; nos erecti co
dicit consipiat. sed amorem su
um erga nos p uerbera nō ex
ercet: quasi ad ferenda uīa u
ra manū ligatam tenet. An
nō affectus sui manū ligaue
rat. cū petrum ipsō dicebat:
iam non traheat tibi. et zelus
meus recellit a te? Soluat er
go manū dicit: exerceat affli
Recte autem subiūgit: et succ
dat me. Cum enī securos nos
ac de uirtutū affluentia elatos
repellimus uel flagelli dolor.
uel infirmitatis temptatio p
cutit: primus ab animis sui ui
tiose mentis uīe elatio sumsa
cadit: ut de semetipsa nil aude
at: sed infirmitatis sue ictu p
tracta. manū leuamis queratur
Hinc est q̄ sā uir cū de oculis
erga se dispositione sollicitus fi
plus ppera ipsa ptimescit.
temptatū appetunt. flagellari
concupiscunt: quatinus iam
tam mentem meam et dolor e
ruditat: ne in hac pegrinatio
nis uia. hoste ex insidijs enim

pence sua eam deterius securi
tas sternat. Hinc psalmista
ait. Libera me dñe: et rempta a
me. Hinc uerū dicat. Ego ad
flagella paratus sum. Quia
eū sancte mentes sine corrupa
cionis uulnus sine putredine nō
esse considerant: libenter se sub
mittu medici ad sectiones pa
tant: ut aperto uulnere uirus
pcā eiceat: qđ sana cute intus
condebat. Unde et adh⁹ subdit.
Et hec michi sit consolacio:
ut affligens me dolore non per
cat. Electi quippe cū ꝑpetrasse
se illicita nouerunt. sed plerū
q; electos lamentantes inueniunt. q; nulla pro
illicitis aduersa ꝑpessi sunt: ui
mense formidinis tabescunt.
pauore eluctant: similibus agita
ti suspitionibz laborant. ne in
eternū se gracia deseruerit: quos
in pñi uita mali sui retributio
nulla custodit. Timent ne ultio
que suspendit: grauior in fine
seruetur. Ferri paterna correp
tionē desiderant: et dolorem uul
neris medicamina saluus pu
tant. Recte ergo nūc dicat. Hec
michi sit consolacio: ut affligē
me dolore non pcat. Ac si apte
diceret. Quia ideo hic quibzdā
pcat. ut eos in ꝑpetuū feriat: ide
o hic me ferat: ut non pretendo
in ꝑpetuū pcat. Ex afflictione
eū consolor: q; corruptionis hu
mane putredinem sanus. ad spē
salutis ex uulnere eternus reddor.
Quod q; non tumens sed hūi
li mente edidit: subiūgendo uo
ꝑdirimus patefecit dicens.
Hec contradicam sermōibz
sancti. Dicūq; ad nos uerba
dei non sunt dictor sed uitus: q;

effectus operacionū. In eo enim
nobis loquitur: qđ erga nos ta
citus operatur. Cūs igitur iob
sermonibz dei contradicere: si de
eius passionibz murmuraret.
Sed quid de passore suo sentiat
indicat: qui sicut iam diximus
quem ferientem tolerat sciū no
cat. Sequit. Que est enī fortitudo
mea ut sustineam: aut
quis finis meus ut patienter a
gam: Sciendū q; alia iustor:
atq; alia est fortitudo reprobor.
Iustor quippe fortitudo est: car
nem uincere. ꝑuis uoluptati
bz contraire. delectacionem uite
pñs extinguere. huius mūdi
alpa pro eternis premijs amare:
ꝑsperitatis blandimenta cō
temnere: aduersitatis metum
contemnere: aduersitatis me
tum in corde superare. Reprobo
rū uero fortitudo est: transitoria
a sine cessacione diligere. cor
flagella conditoris insensibili
ter ꝑdurare: ab amore rerum
tēpaliū nec ex aduersitate q
escere. ad manem gīam eam
dē uite detrimento puenire: ma
lice augmenta exquirere. bo
nor uicem non solū uerbis ac
mōribz sed eciam gladijs im
pugnare: in sempiternis spem p
nere: iniquitatem tocius sine
ullo desiderij defectu ꝑpetrare.
Hinc est q; ad electos ꝑ psalmistā
dicat. Uiuliter agite: et confor
tetur cor vrm: omnes qui spe
tis in dño. Hinc ꝑpheta repro
dicat. Ue qui potentes estis ad
bibendū uinū: et uiri fortes ad
miscendam ebrietatem. Hinc p
salomonem dicitur: qñ sancti
quiq; sine ulla debilitate deside

Ca .vj.

ri. eternam requiem cõtẽplan
tur. Ecce lectulum salomonis sera
ginta fortes ambiũt: ex fortissi
mis ille. Hinc psalmista contra
reprobos. in passione posita no
ce redemptoris insinuans air.
Cum occupauerũt animã meã:
irruerunt in me fortes. Cũ in
ne unaquq; fortitudinem ysay
as cõplexus est dicens. Qui
confidunt in dño: mutabunt
fortitudinem. Qui eñ nequaq;
sumũt. sed mutabunt dicit. p
fecto patenter innotuit aliam
esse que ponitur: et aliam que
inchoatur. An non etiam repro
bi fortes sunt. qui ad pñas in
re concupiscentiam tot labori
bz aurrunt. pinalis se audenter
obiciunt. pro lucris cõtumelias libenter ferunt. ab appeti
tus sui libidine nulla ratio cõ
tinentie retrahunt. passionib
bus durescunt. et mala mũdi
toleraut pro mũdo. eiusq; no
ua diuitum gaudia queretes
pdunt. nec tamen hec pdendo
fatigantur. Unde bene ex hu
mani generis uoce. p ieremi
am dicitur. Inebriauit me ab
sinthio. Ebrius quippe qd' pa
titur nescit. Ablinthio ergo e
brius est: qui p amorem pñas
seli. a sensu rationis est alien.
dñi quisq; p mundo sustinet
leue deputat: laboris amaritu
dinem quam tolerat ignorat.
qr numerũ delectabiliter ad
amara ducitur: in quibz pena
liter fatigatur. Ac contra ut
iustus ad mũdi pinala p mũ
do tolerãda esse debilis timo
rem sui cõspicit: uita presens
q̃ sit transitoria attendit.
et pro ea eterna labores pen
sat. animus interius delã
gatus: ad aliud uidet. Hãs igitur ob
pñas uite aduersitatibz pressus.
dicat ex sua: dicat ex uoce oim
iustor. Que est eñ fortitudo me
a ut sustineam: aut quis finis
meus ut patienter agam: Ac
si aperte insinuet dicens. Mala
mũdi pro mũdo tolerare neq.
quam in eius desiderio fortis ẽ
sum. Dñi eñ pñas uite finem
cõspicio: aut pondus eius ar
anas patior: animus appetẽ
calco. Et quia iusti quisq; ut
diximus. tanto fortius labores
ultimi pferunt. quanto audi
eius delectatione palpantur: tã
mox eandem reproborũ fortitu
dinem subdit dicens Quer
fortitudo lapidũ fortitudo mea
uel caro mea enea est. Ac hoc
loco ere ac lapidibz: mili insen
sibilium hominũ corda signant:
Qui sepe et cupitos ictus acu
piunt: et tamen nulla disciplina
ne passione mollescunt. Quo
contra elias p pheram dicitur:
pollicente dño. Tollam a uo
bis cor lapideum: et dabo uobis cor
carneum. Paulus quoq; ait. Si
linguis hominũ loquar et an
gelorũ. caritatem autem nõ ha
beam: factus sum uelut es so
nans: aut cymbalum tinniens.
Sonus autem q̃ pulsi lapi
des clarum sonũ reddere neq.
unt: es uero cũ pulsat: tanto
rius ualde sonitus ex eius per
cussione formatur. Qd' quia
lapis uita caret: sensum in so
nu non habet. Et sunt nonnul
li qui lapidibz similes. ita ad pi
etatis precepta durescunt:

ur cum eos paulſio ſupue ani
madueꝛſionis examinat: ne
quaꝯ ſonitū humilis confeſſi
onis reddant. Quidam uero
uectallo eris in nullo diſcrepā
tes. cū flagella ſupue paulſio
nis accipiunt: pie confeſſionis
ſonitū emittunt. Sed qꝛ hūili
bꝰ uoces ex corde non proſe
runt: ad ſtatū ſaluus reducti
neſciunt qđ puiſerūt. Illu er
go more lapidū paulſi nec no
tes habent? iſti autem in nul
lo eris imitationem ſugiunt:
qui in paulſione poſiti. bona
que non ſentiunt loquūtur. Il
li ad uenerationem feriendis et v
bera denegant: iſti polluēdes
qđ non implent. ſine uita da
mnant. Vir ergo ſaūs. reprobor
dura cum inter uerbera fugiēs
clamat. Nec fortitudo lapidū
fortitudo mea: nec caro mea e
nea eſt. At ſi apte faceret dicēs.
Reprobor ſilitudinem ſub diſ
cipline uerbere fugio: qꝛ nec
more lapidū ira obdurui. ut
ſub paulſionis ſtimulo a mi
niſterio confeſſionis obmutel
cam? nec rurſū quaſi es uoce
confeſſionis reſono: et ſenſum
uocis ignoro. Sed qꝛ ad paul
ſiones reprobi debiliter fortes
ſunt. electi autem ualenter ī
firmi? bēus iob dū fortem ſe
p inſaniam non eſſe aſſerit:
fortem ſe p ſtatū ſaluus īno
teſcat. Vnde ergo hanc eandē
fortitudinem papiae inſinu
et: ne ſibi uires quas habz ar
rogans. potenter ad mortem
curraꝛ. Plerūqꝫ etiā uirtus ha
bita deterius q̄ ſi deeſſet nocet?
qꝛ dū ad ſui confidentiam mē
tem erigit: hanc elacionis gla
dio tranſigit. Cuiꝰ eam qua
ſi roborando uulnerat: elenā
do necat. Ad interiꝰ uidelicet p
trahit: q̄m p ſpem ꝓpriam ab
ſterne fortitudinis fiducia e
uellit. Sed qꝛ bēus iob ex uirtu
te polleꝫ. et in ſenectꝰ fiduciā
non habeꝫ. atꝫ ut uera diuerſi
uires inſinuo habeꝫ: apte ſub
iūgit dicens. Ecce non ē au
xiliū michi in me. Patet iam
ad cui? ſpem paulſi animus re
curraꝛ: cū in ſe ſibi eſſe auxili
ū denegat. Sed q̄ infirmū ſe ī
ſenectute inſinuat: ad maio
ris adhuc fortitudinis mer
ciē quomō etiam a primis del
ituiſſe. adiūgat. Sequit. Ne
ceſſarij quoꝫ mei receſſerunt
a me. Sed ecce deſpectus exāuis.
intus ſolio iudicij p̄ſidet. hā
cū derelictū ſe aſſerit: protinꝰ
ad ſententiā ſe rumpit dicēs.
Qui tollit ab amico ſuo
miſericordiā: timorem dñi de
relinquit. Quis hoc loco a
mici nomine? niſi quilibꝫ pri
mus deſignatur? Qui eo no
bis fideliter iūgitur? quo prop
to nūc a nobis bono opere.
ad opitulandum poſt eternā
patriam ueraciter auxiliat?
Quia autem duo ſunt p̄cep
ta caritatis. dei uidelicet et pri
mi amor? p amorem dei amor
primi gignitur: et p amorem
primi. dei amor nutrit. Nam
qui amare deum negligit: pro
fecto diligere primū neſciat.
Et nunc plenius in dei dilēcō
ne ꝓficiamus: ſi in eiuſdem di
lēcionis gremio. prius primi
caritate lactamur. Qđ amor

dei amorem proximu generat: dicturus plegem dñs. diliges primū tuū. premisit dicens. diliges dñm deum tuū: ut sanctę in terra pectoris uñi prius amoris sui radicem figeret: quatinus p ramos postmodū dilecto fraterna germinaret. Et rursum. q; amor dei et primi amore edocet: testatur iohānes qui increpat dicens. Qui non diligit fratrem suū quē uidet: deum quem non uidet quomō potest diligere? Quę tamē diuina dilctō p timorem nascat: sed in affectum crescendo purgatur. Sepe uero omnipotens deus. ut quātum quisq; a cāritate eius ac primi longe sit. l' in ea q̄ cū p̄cepto inolescat: nuncq ordine cuncta dispēsās. alios flagellis deprimit. alios sacerdotibz tribuat: et cū quosdam paliter deserit: in quorūdā cordibz qd' malū latet ostendit. Nam plerūq; ipsi nos miseros insequūtur: qui felices sine cō pacione coluerunt. Cum enim quis positus in psperitate diligitur: incertū ualde est. utrū psperitas an psona diligatur amissio autem felicitatis: interrogat uim dilctōnis. Nā true quidam sapiens dicat. Nō agnoscat in bonis amicis: et nō abscondit in malis inimicis. Nec psperitas quippe amicū iudicat. nec aduersitas inimicū celat: q; et ille sepe psperitas uñe reuerenda tegitur: et ire et confidencia aduersitas aperitur. Vir igitur iustus i flagellis positus dicat. qui tollit ab amico suo maledictum. timo rem dominum derelinquit: qui inimicū qui et aduersitate primū despicit: aperte cōuincat. q; nunc in psperis non amauit Et cū omnipotens dñs ideo q̄s daum puniat. ut et paucos erudiat. et non paucis occasio quem bonis opis prebeat: quis paucium despiat. occasionem a se uitandi repellit: et tanto se nequius contra auctorem erigit: quanto hūc nec primum in salute p̄pria. nec iustū in alieno uulnere agnoscat. Iucundū uero est q; beatus iob sic sua loquitur: ut totus q; ecclā ppli p eum uita figuret. q; a cui eiusdem ppli membra est: ea q̄ ipse patitur narrat. et ea que sustinent illi. dum dicens Fratres mei p tenerūt me: sicut torrens qui raptim transit in cōualliby. Reprobor meus q; sola pena a diligit: plusq; uñ tanto a uena exsicat a uerbere. quāto post extranea remanet ab he reditate: et superba iustos despiat: quos paterna maledictio seueritas affligit. Sepe uero reprobi eandem fidem qua iustus retinent: eadem fidei sacramenta percipiunt. eundē religionis ritum cum electis continent: sed tamen cōpassionis uiscera nescium: caritatis uim qua in deum flagramus et primum non agnoscunt. Recte ergo fratres et proximi uocantur: q; ex uno nobiscū matris gremio p fidem pdeunt: et in uno caritatis studio erga deū et primū non figunt. Unde et primum torrens q̄ raptim

ranſit in cōuallibz compant̃.
Torrens namq; ex montanis
ad ima deſluit: et collectis hy
emalibz pluuijs. eſtatz ſolis a
eſtat. ¶ Qui eū terrena diligen
tes ſpem ſuppne patrie deſerūt.
quaſi ex mōtanis ualles petūt.
Quos tamen hyemps p̃ſtas ui
te multiplicat. ſed eſtas ueni tu
ri iudicij explicat: qz eā ſol ſup
ne diſtrictionis incaluerit: re
probos lentamen in ariditatē uer
tit. ¶ Bene autē dr: raptim tran
ſit in cōuallibz. Torrentē quip
pe ad cōualles raptim tranſi
re eſt: p̃ceps mentibz ad uana
deſideria ſñ vllo obſtaculo ac dif
ficultate deſcendere. ¶ Omnis nā
q; aſcenſus in labore eſt. deſce
ſus in uoluptate: qz p admiſſi
greſſus ad ſuperiora tendit: per
remiſſionem uero ad inferiora
deſinatur. Ad montis eū uer
ticem ſarum ſubuehere mag
ni laboris eſt: eiq; à ſūmis
ad yma dimittere. labor nō
eſt. Sine mora uidelz p̃ceps: q
magnis conatibz ad ſūma p
uenit. Longo ſtudio ſeges ſe
ritur: ſole atq; ymbre diutino
nutrit: ſed tamen una et ſubi
ta ſcintilla conſumit. Paulul
per edificia alta placiunt: ſed
repentinus caſibz terram petit.
Robuſta arbor in altu p tar
da incrementa ſe erigit: ſed q̃t
q; diu ad alta peruit. ſemel et
ſimul cadit. ¶ Quia igitur aſce
ſus in labore eſt. deſcenſus i uo
luptate: rē nunc dicit. ¶ Fratres
mei preterierunt me: ſicut tor
rens qui raptim tranſit in cō
uallibz. ¶ Qd̃ tamen ſentiri
et aliter poteſt. Si eū cōualle
ymas penarū loca intelligim?
ſiuſti quiq; ſicut torrens rapti
ad cōualles tranſeunt: qz hac
uita quā tota deſideriis appe
tunt. diu ſtare nequaq̃ poſſt.
Nam quot dies etatis accipi
unt: quaſi tot cotidie greſſibz
ad finem tendūt. Augeri ſibi
optant ipa: ſed qz cotidie ſub
ſiſtere neſciunt: q̃t ad augmē
ta uiuendi patiunt. de uitē
di ſpacio totidem pdunt. ¶ No
uiencia ergo tpm que ſequūtur
fugiunt: quo accipiunt amit
tunt. ¶ Raptim ergo ad cōuall
les tranſeunt: qui in longum
quidem uoluptatē deſideria p
trahunt: ſed ad inferni clauſ
repente deducunt. ¶ Quia eū
hoc etiam q̃ qualiber longeui
tate exercūi eſt. ſi ſine claudit.
longū nou eſt: ex fine muſcu
colligit breue fuiſſe qd̃ amit
tendo re nuerunt. Vnde bñ
et p ſalo monem dicit. Si
mulas ā uis uixerit homo.
et in hijs omnibz letus fuerit
factus: meminiſſe debet tenebro
ſi temporis. et dieī multoz:
qui ei uenerunt: uanitatis ar
guūtur p̃terita. Nulla etenī
mens ei malī repente ſuene
nit. qd̃ nequaq̃ preterit: eter
nitatem eius tolerando intel
ligit. qz qd̃ p̃terire potuit.
uanū fuit. Sciendū uero eſt
q; pleriq; agere recta deſiderāt:
ſed ſunt nō nulla que intimis
eoz mentibz ex p̃ua uita con
dicant. Cuiq; aduerſa in uſi
mis ꝑpetī mentē: in ſuperbu
iudicij rectitudinem offendūt
Vnde recte ſubditur ¶ Quia
mentem pruinam: uruet ſuper

cos nix. Omina quippe infernus gelabat: nix autem de supioribz ruit. Et sepe nonnulli diu palia aduersa pmeditant: dilectioni se eterne animaduersionis obiciunt. De quibz bene p psalmistam dicit. Illic trepidauerunt timore: ubi non erat timor. Iste namq; uerecunde iam libere defendere appetit: sed timuit in ipo suo appetitu trepidus. indignacone pene humane pmeditat. Cumq; in terra hominem contra ueritatem pauet: eiusdem ueritatis manu celitus sustinet. Ille pauperum suoz contemptus. ea que pollicet indigentibz iam largius desiderat: sed tamen ne dictis rebz egeat. ipse formidat. Cumq; carni subsidia reseruando trepidus prepat. ab alimentis mundi e animam necat? et ea pati in terra inopiam metuit: eam sibi habundancia supne retributionis abscidit. Recte ergo dicit. qui timente penam urget sup eos nix: qz qui concupiscendo ab infimis meminit. a summis mandata pacatur? et ea transire nolunt qd' calcare poterant: iudicii de supuis erubuit. qd' tolerare nequaq; possunt. Sed hi agrestes. mundi gliam qualiter optinent. Quid autem tempe nocacionis sue factum sit. ea cuncta simul pauidi deserunt? que hic cum graui timore seruauerunt? Unde apte subditur.

xiij

Tempe quo fuerint dissipati perbibit. Quos ei pius ante solliciando ordinat. a multo dissipat? et tunc eciam exterius pereunt: qui intus dudum eterna negligendo pereunt. De quibz et rte addit. Et cum incaluerit: soluentur de loco suo. Quisquis eterni quisq; ea incaluerit de loco suo soluentur. qz iudicio iuxta dictis dispositis appropinquans. ea iam pocacionem pene seruare cepit. ab ea qui dudum intelexerat cautis sue delectacione separatur. Nix est eni qz p pplexam contra reprobos dicitur. et tanto solla uexacio intellectu debet audituq? qz uidelicet eterna intelligit: uili ea pro talibz iam sine emendacione punit. Tunc meus exhuat. et in fructuose penitencie lacrimis inflammat. dum ad suppliciu ducet: pnem uitam ex delectacione retinuerit. Sed de loco suo soluit. qz oblectamenta deserens carnis eius duricia p supplicii ligatur. Sed qz iniqui omnes qd abstractionis sue qpe patiantur audiuimus: adhuc aliq quibz in libertatis sue spacio supplicantur audiamus. Sequit

Tuolute sunt seruire ei sui eoz. Omne qd' uoluntarium est: in seipso replicatur. Et sunt nonnulli qui seducentibz uicijs obuiare quasi tota intencione deliberant: sed ubi cure temptacionis arriserit. in deliberacionis pposito non pdurant. Alius namq; puto aliu superbie inflatus. ea nisi una esse premia humilitatis considerat: adhuc sepe in se ergit. et quasi timorem turgidi fastus deponit? exhibere se quibuslibz contumelijs hui lem pmittit: sed cum repente

VII

Ca. vj.

Phunc vnus iniuria uerbi pul
sauerit. ad consuetam primus
elacionem redit. Sicq; ad priorē
ducatur: ut nequaq̄ qz humi
litas boni cōcupiuerat re
cordetur. Alius auaricia estu
ans. augendis facultatibz an
helat. Is ai preterire omnia
conspiat uelocius: uagantē
p concupiscentias mentem fi
git. Decreuit iam nichil appe
rere: adepta tamtūmō sub mag
ni moderaminis freno possidere.
Sed ai repente fuerit oblata
oculis que placeant. in ambi
cione primus meus anhelat:
semetipsam non capit. adipis
cendi hec occasionem q̄rit: et
oblita continencie quam sera
pepigerat. cogitacionū se il
lusis p desideria acquisicois
inquietat. Alius luxurie tabe
polluit: et longa consuetudi
ne iam captus tenetur. Qua
ra aute sit castitas mūdicia
consipiat: et q̄a carne una
turpe deprehendit. Restringere
ergo uoluptatē flura delibe
rat: et resultare consuetudini
quasi uoas se uirgz parat. Oz
nel obiecta oculis specie. ul' ad
memoriam reducta. ai subita
cupiditatis concutiat: primus
a prisina pacacione dissipa
tur. Et qui contra hanc dapeū
deliberacionis erexerat. delica
cionis iaculo confossus iacet!
sicq; eū luxuria enerucm supe
rat: ac si nulla contra eam in
cencionis arma parasset. Au?
ricia flāmis accenditur: et usq;
ad inferendas primis contūe
lias effrenatur. Cū uero ulla
furoris occasio animū pulsat
quanta sit mansuetudinis ui
tus. quanta patientie altitudo
consideret: se q; etiam contra o
tumelias patientem parat. Si
ai pua quālibz cōmocionis
tenerem parat. Sed ai pua q;
liber cōmocionis occasio nasci
tur. repente ad uocis et contu
melias medullitus inflāmatur?
ita ut non solū ad meditā
am patientia promissa non
rediat: sed et semetipsam mēs
et ea que loquitur cōuicia nō
agnoscat. Cumq; furori plene
satisfecerit. quasi post exercita
tum in tranquillitatem redit?
et tunc se ad silencij claustra re
colligit: ai lingue non patien
cia. sed procacitatis sue sarcī
facto freuum ponit. Dixi igit
seuo post cōuicia illata se cōhi
bet: q; et a cursu sepe spumati
tes equos non presidentis dex
tera. sed campi terminus co
ercet. Bene ergo de reprobis dic
tum. Uoluite sunt semite grex
sui eoz: qz recta quidem delibe
rando appetunt. sed ad cōsue
ta semp mala replicantur? et
quasi extra se reuisi. ad semet
ipsos p curuitatē redeunt: qui
bona quidem cupiunt. sed a
malis uinci recedunt. Esse qp
pe humiles. sed tamen sine de
spectu. esse concordes. pacis. sed
sine uastitate? esse casti. sed si
ne maceracione corpis: esse
patientes. sed sine maceracio
ne corpis: esse patientes. sed
sine cōtumelijs uolunt. Cūq;
adipisci uirtutes queritur. sed
labores uirtutū fugiunt: qd
aliud q̄ exhibere belli certa
mina in campo nesciūt? et

xxvij

triūphare in urbiz de bello cō
cupiscunt. ¶ Quānus hoc q̄
corr̄ sentire nolunt memoran
tur: adhuc intelligi et aliq̄ pl̄
sit. Sepe nanq̄ nōnulli cou-
quedam se uicia uehementer
accusant: sed quedam subi
gere negligunt. Cūq̄ se cou-
sta non erigūt: et illa cou-
se reparant. que subegerūt
Alius nanq̄ iam carnē a
luxuria edomuit: sed tamen
adhuc mentem ab auaricia
non retinendi reuocet. Cūq̄ se mūdo
p exercenda auaricia reuocet.
animq̄ a terrenis actibz nō re
cedit: erūpente occasionis ar
gumento eciam in luxuriam la
bitur: quam iam subegisse u
debatur. Alius auaricie cēsū
uicit: sed nequaq̄ uim luxuri
e subdidit. Cumq̄ explende lux
urie precij ppetrat: ingo quo
q̄ auaricie quam dudū edomu
it. cordis cruciem subdit. Al
ius rebellantem iam ipaciē
cam strauit: sed inanem glo
riam nerdū uicit. Et cum se p
hanc mūdi honorbz inserit:
contrarius causarū stimulus ad
impaciencia captus redit. Cū
q̄ inanis gloria ad defensio-
nem sui animū erigit: et ulā
uictus tolerat quā supauit.
Alius inanem iam gloriam
subdidit: sed tamen impaciē
ciam necdū strauit. Et cum
multa p impaciencia resisten
tibz minat: erubescens nō im
plere qd̄ loquitur: sub inanis
glorie ingo reuocatur: et ipe
uictus p aliud tolerat: qd̄ ple
ne se uicisse gaudebat. Dic er
go ope uicaria. fugitiuū suū
uicia reuocet: et quasi iama
milū sub dominij sui iure re
spiunt: atq̄ ad uindictā sibi
uicissim tradūt. Puersis tra
q̄ inuolute simul grellui scire:
q̄ et si deuicta una uequicia pe
dem leuant: reuocare tamen al
tera hunc in ea ciam quā de
uicerant inplicant. Aliq̄n ue
ro inuolucas grellui semias. n
nulla culpa deuincē: et alia
p aliam ppetratur. Nam sepe
furto negacionis fallacia iūgi
tur: et sepe culpa fallacie pu
ri reatu cumulatur. Sepe qd̄
libz uicii impudicu plūpao
ne cōmittē: et sepe qd̄ omni cl
pa sit grauius. ciam de cōmil
so uicio superbit. Nam q̄nis
de uirtute nasci ciacio soleat
nōnūq̄ stulta mens de ppen
ta se nequicia exaltat. Sed ai
culpa culpe adiūgitur: qd̄ a
liud q̄ inuolutus semius. aut
suodacis uincilis pauor gl
sus ligatur: Unde bene con
tra puersam mentem sub ui
e spēcie p ysaiam dr. Erit ci
bile draconū. et pasciia stru
onū: et occurrent demonia o
nocentaurus: et pilosus clama
bit alter ad alterum. Quid
nanq̄ p dracones. nisi mali
cia: quid uero struthionū noīe
nisi ypocrisis designatur: Struth
o quippe spēm uolandi hab:
sed usum uolandi non habet
q̄ et ypocrisis animas intuen
tibz ymaginem de se cōtrarias in
sinuat: sed tenere uicium cōtra
ius ignorat. In puersa igitur
mente draco caibat. et struth
pasciatur: q̄ et latens malicia
callide tegitur: et inuencū o

culis simulacro bonitatis au
feferunt. Quid uero onocẽtau
ror nomine? nisi et lubrica fi
guranteur et elata? Grece quip
pe eloquio onos asinus dicit.
et appellacione asini deliguãt
lubrica: Pilja arteshanre q aut.
De carnes asinor. carnes eor
Tauri uero uocabulo. cernit
suppbie demonstrat: sicut uoce
dñica de iudeis suppbientibz per
psalmistam dicitur. Tauri pin
gues obsederũt me. Onocẽtau
ri ergo sunt: qui subiecti luxuri
e uicijs. inde cornicem erigunt.
unde humiliari debuerũt? qui
a carnis sue uoluptatibz seruu
entes. expulsa longe uerecũdia.
non solum se amittere tpalidi
tem non dolent: sed adhec de
ope confusionis gaudent. Ono
centaurus ergo demonia dicun
tur: qz naligni spũs ualde e
is ad uocũ deseruiũt: quos de
hijs gaudere conspiciunt. que
fieri debuerunt. Ubi apte ch
ũgitur. Et pilosus clamab
alter ad alterũ. Qui namqz a
li pilosi appellacione figurã
tur? nisi hij quos greca pana?
latinu uero incubos uocant?
Quor nimirũ forma ab hu
mana effigie mutatur: sed bel
luali extremitate terminatur.
Pilosi ergo nomine. animalibz
pcã aspritas deliguatur. Et et
si quando q̃ ab obtentu raci
onis incipit. semp tamen ad
irracionabiles motus tendit.
et quasi homo in bestiam desinit.
Dũ culpa p racionis ymagi
nem inchoans. usqz ad irraci
onabilem effectũ trahit. Nam
sepe edendi magis seruit gule:
et seruire se silet indigencie na
ture. Cũqz neutrem in inglu
uiem extendit: mẽbra in luxu
riam ergit. Pilosus autem
alter ad alterũ clamat: cũ p
petrata nefãda ad petrandã
aliam malignam puocat: et
quasi quadam cõfricacõis uo
ce cõmissa iam culpa. culpam
adhuc que cõmittat inuitat
Sepe namqz ut diximus. gu
la dicat. Si habũdanti corpus
alimento non refias: in nul
lo unq̃ labore subsistis. Cũqz
mentem p desideria carnis ac
cenderit: mox quoqz luxuria
uerba pprie suggestionis fanc
dicens. Si misertus deus homi
nes corpaliter noluit: mẽbra
ipsa cocundi aptq̃ ubiq̃ non
fecisset. Cũqz hec q̃si ex racõe
suggerit. mentem ad libidinũ
effrenacionem trahit? que se
pe deprehensa pcanũ mox
fallacie et negacionis inquit?
reamqz se esse non estimat. si
mentiendo uitam defendat.
Pilosus ergo alter ad alterũ
clamat: quando sub aliqua
racionandi specie puersam
mentem culpa subsequẽs ex
occasione culpe precedentis il
laqueat. Cumqz hanc pcor
dura asperitas deprimit: q̃
cõuocari in ea commordit pilo
si dicuntur. Dicqz fit. ut sem
p se grestiũ semute deterius
uoluant: dũ mentem rep
bam culpa p culpam ligat.
Sed inter hec faciendũ est: ad
aliqũ prius oculus intellectus
obtundit. et postmodũ capti
animus p exteriora desideria
vagatur? ut cecã mens quo

ducatur uelociter: et carnis sue
illecebris sese libenter subdat.
Aliqn uero prius desideria car
nis euellunt: et post longum
usum illicita opis oculi cordis
claudunt. Nam sepe meus ser
cernit. nec tamen audenter cō
tra puersa se erigit: et reuōcēs
uincatur: dū hoc ipm qd agit
dijudicatus. carnis sue delecta
one supatur. Quia enī pleriq
prius oculis cōtēplationis
amictū. et postp carnis delide
ria huius mundi laboribz an
imus subiugatur: testat sanp
son ab allophylis captus. Qui
postq oculos pdidit. ad molā
deputatus est: qz nimirz malig
ni spūs postq temptationū fu
mulis intus aciem contēplati
onis effodiunt. foris in carnu
fi labor mittunt. Hurlsum
qz sepe et recta opacio exterius
pditur. et tamen adhuc racio
nis lumen in corde retinetur:
Ppheta iheremias insinuat.
Qui dū sedechie captiuitatem
narrat: ordinem captiuitatis
iterne denūciat dicēs. Et oc
cidit rex babilonis filios sede
chie in reblata in oculis eius:
et omnes nobiles iude occidit
rex babilonis: oculos quoq
sedechie eruit. Rex quippe ba
bilonis est auctor hostis.
possessor mentis cōfusionis: q
prius filios aute intuentis o
culos trucidat: qz sepe sic bona
opa interficit: ut het se amit
tere ipse qui captus est doleā
mus. Nam gemit plangz a
nimus: et tamen carnis sue
delectationibz nichil. bona que
gemit. animus pdit. Ea que

pascatur campis considerat:
nec tamen uinculis brachiū
ducta regem babilonis le
uat. Sed dū uidens nequit
pcipationē educere: adhoc
qlibz pcā usu pduct. ut ipō
quoq racionis lumine priuet.
Unde babilonis rex erūctus
prius filijs sedechie oculos e
ruit: qz maligni spūs sub
ductis prius bonis opibus
post et intelligentie lumen
tollit. Sd' recte sedechias in
reblata pacat. Reblata qppe
multa hec interpretat. Ei enī
qlibz et lumen racionis clau
ditur: qui prauo usu ex mq
tans sue multitudine grauis
tur. Quomō autem culpa
pdeat. uel quibzlibz occasiō
bz erumpat. reprobor tam
semite semp immolate sunt:
ut prauis adhapiscendis te
dia. aut bona nulla aptēnt.
aut appetentes infirmo de
sino ad hec nequaq mentis
liberos gressus tendit. Hēn
enī aut non incipit: aut i
ipso fructi tenere ad hec cu
mine pringunt. Unde fit ple
rumq ut ad adorem sui la
sata redeant: seseq ab intem
plone animi in carnis volup
tatibz iterum: sola que eī
sentit cogitent: nulla que sc
ti pusillanimi aurem. Unde
et apte subdit. Ambulabit
in uacuū: et pibunt. In ua
cuū quippe ambulant: qui
nichil secum de fructu labo
ris sui portant. Alius namq
adipiscendis honoribz erigi
tur: alius multiplicandis fa
cultatibz eluat: alius, pmen

dis laudibz angelar. Sed q̄a
hec cuncta hic quisq; morien
deseruit. labores inuacuū pdid?
qui serū ante iudicem nichil tu
lit. Quo conē bene p legem
dicat. Non appareb̄s in cōspec
tu dñi uacuus. Qui eū pue
rendo uite meredem bene agē
do non puder: in cōspectu dñi
uacuus appare. Hinc de iusti
p psalmistam dicit. Uenientes
autem uenient cū exultacione:
portantes manipulos suos.
Id eramen quippe iudicij por
tantes manipulos uenīunt:
qui in semetipsis recta opa
quibz uitam mereantur obtē
dunt. Hinc de vnoquoq; electo
psalmista iterū dicit. Qui nō
accepit in uano aiam suā.
In uano namq; aiam suam
accipit: qui sola pūcia cogitā
que sequant in ppetuū non at
tendit. In uano aiam suam
accipit: qui eius uitam negli
gens. ei curam carnis antep
ponit. Sed animam suā in ua
no uisi non accipiunt: qi inē
dacione cōtenta ad eius uali
turem referūt. quidq; corpali
ter opantur? quamuis ēt tē
pestiue ope opis causa non ēt
sequat: que uite premia post tē
tam parat. Sed hec curare
reprobi negligunt? qi pfecto
ambulantes in uacuū uitā
sequentes fugiunt: inuenī
ces pdiunt. Melius uero a
prauor inicione cōpescam?
si eor tumpua ex fine pensem?
Unde bene eciam cū exhorta
tione subiungitur. Considera
te semitas tuas. uiuera sa
ba: et expectare paulisper. Ipe

Ca"). vi.

mam quippe auster: saba ār
rethe interpretat". Quid hic per
austrū qui afflata reporibz nū
bra dissoluit: nisi fluxa uiuen
di remissio? Quid p rete. nisi
actionis obligacio demonstra
tur? Qui eū dissoluta mente
ea que eterna sunt appetunt:
ne gressu libero ad deū pdeant.
ipsi se suis inordinatis cona
cibz ligant. Cunctis fluxis con
uersacionis sue actibz implicā
tur: quasi remanturos in re
tis maculis pedes ponūt. Ut
eū paulo supius quosdā ad
denictas iam culpas remedi
p apta quedam et non denicta
uincla duximus? ita nōnulli ad
ea que reliquerant redeunt: p
quedam que uel honestatis
nomine. uel laudis honore
palliantur. Nam sunt plerīq;
qui iam aliena non appetūt:
atq; ab huius mūdi iurgijs
inchoato quietis amore diui
dunt. Eruditi sacris eloquijs
sciunt? uacare supnis cōtē
placionibz concupiscunt: nec
tamen pfīa animi libertate
curam rerū familiarū dese
runt. Cui sepe dū uacare seru
unt: eciam illicitis huius mū
di iurgijs implicantur. Cūctis
terrenas res studiose cupien de
siderant: cordis requiem dese
runt quam querebant. Et
cū substancias fugiens cōtinu
a ꝓfusione pregitur. concep
tus in animo diuine scīēcie
semino dissipatur? qi iuxta ve
ritatis sentenciam oborti se
men spine opprimit: cum ver
bū dei a memoria importune
terrenaz rerū sollicitudines

xvij

erpellunt. Dissolutis itaq; gl
sibi in rete ambulant? q dum
mundū pfē non deserūt: semz
ipos gradiendo obligant ne
gradiant. Et sunt plerq; qui
non solū aliena non appetūt
uerū eaam cuncta que posse
derant in mūdo derelinquūt?
semetipsos despiciunt. nullā
presentis uite gloriam requ
runt: ab huius mūdi se actio
nibz sepant. et pene quodā pl
peritatis arrisere calcant? Iz
tamen adhuc uinculo carna
lis cognationis obligati. dū
amori ꝓpinquitatis indulge
re deseruiunt: ad ea sepe p af
fectū cognationū redeunt. q
iam et cū ꝓpio despectu subege
runt. Cumq; plusq; necesse est
carnis ꝓpinquos diligunt: re
tracti extrorsus a cordis pace
re diuidunt. Nam quosdam
sepe uidemus quanto ad ꝓpri
um studiū spectat. iam pēnis
uite desideria non habere? mū
dū et ope et pfessione reliquis
se: sed tamen pro inordinatis
affectibz ꝓpinquoz pretoria ir
rumpe. terrenaz rerū iurgiis
uacare? libertatem unicuiq;
eius relinquere: et mūdi in se
studia iam dudū destructa re
parare. Quo itaq; illi nisi in re
te ambulant? quos a pēnti
seculo inchoata iam uite pfec
tio solueratur. sed inordinatus
amor terrene cognationis li
gat? Qui eā districto studio
et non dissolutis gressibz extre
ne sponsionis premiū sequā
tur: sicut semetipos pro diui
amore despiciunt. sic cuncta q
bus se seruādi ꝓpositū postpōūt

Et eā pro deo necesse est ut qui
bus ualent cunctis inseruiāt.
p deo priuata obsequia etiam
ꝓpinquis negant. Hinc est q
quidam cū dicerent. p̄mitte
me prius ire et sepelire patre
meum: ueritatis ore p̄mitti
audiunt. Dimitte mortuos sepe
lire mortuos suos: tu aut̄
uade āmuntia regnum dei.
Qua in re notandū est: qz e
lectus discipulus dū a pare
tis sepultura compescitur. li
denoā quemq; extimbere par
mortuo ex affectu carnali ꝓ
ter diūm non licet. qd' ꝓter d
minū et extraneis debet. Hinc
sum ueritas dicit. Si quis ve
nit ad me et non odit patrē
suū et matrem. et uxorē. et
filios. et fratres. et sorores.
adhuc autem et animā suā
non potest meus esse discipu
lus. Quo in loco uidelicet di
ꝓpinquoz odio. animę quo
qz nire odiū subiungitur: pa
tenter ostenditur. qz sic ꝓpin
quis nosmetipsos odio habe
re ꝓcipimur? ut hos ad e
terna rapientes. eoz̄q; ar
dentem gratiam eā ꝓdic
postponentes: discamus et
para eos disciplinis arte et
cōuenienter diligere. et sālu
briter odio habere? quatenus
sic siant p amorem odiū su
gere: ut ualeamus eos uere
p odium amare. Hinc ꝓphe
p moysen dicitur. Qui dixe
patri suo. et matri nescio uos.
et fratribz suis ignoro illos.
et qui nescierūt filios suos?
hij custodierunt eloquiū tuū.
et pactū tuū: et seruauerunt

iudicat tua. Ille enī sare dēī familiarius appetit: qui pro amore pietatis nescire delide rat. quos carnaliter sciuit. Grauī ereūī dampno sāa di uina minuit: si cum carnis no xxvij. xxvij. xxvij.

mus: quor nimirū gracia nē
tem nostram tenere debet. sed
reflectere non debet: ne hec ea
dem meus aut si affectū non tā
giat dura sit: aut plus tacta
si inflectatur. remissa. Inuen
iuer beatū iob. in quo diuini
amoris iugo colla cordis attri
uerat: sub quanto discretionis
moderamine diuine legis archā
portat. Amissis namq; uitul'
mugit: qr audita morte filior
in terrā uolo capite corruit.
Sed recto tamen itinere mugi
ens gradit: qr os eius in ge
mitu ad dei laudes aptatur: cū
panus dicat. Dñs dedit. dñs
abstulit: sicut dño placuit. ita
factum est: sit nomen dñi bene
dictū. Sed indiscrete menes
hanc uiuendi regulam nesci
unt: et quo uias dei dissolue
appetunt: eo ad mundi itine
ra stulte replicantur. Recte igi
tur scīs uir. post theman semi
tas. saba itinera memorat:
quia quos aliter reprobi re
poris soluere: hos nimirū re
te implicationis tenet. Bene
autem prauor facta discretē
consideratē hec āmonet: quia
pueria agendo diligimus. sed
hec uisa in aliis diiudicamus:
et que in nobis minus diiudi
canda credimus. qē sint turpi
a in aliox actione cognoscam
Sicq; fit. ut ad semetipsā mēs
redeat: et agere qd' reprehēdit
erubescat. Quasi cū ab spe
culo fedā facies displicet: ani
mus a uitā sibi in seipa qd'
adhuersetur uidet. Uir ergo. Cō
siderate semitas theman. itine
ra saba: et expectate paulisp

Ac si apte diceret. Dampna a
lieni temporis attendite: et nunc
spem de eternis firmius sumi
te: si rēo cordis oculo qd' in a
lijs displicuerat uidens. Bene ait
dicat. Et expectate paulisper.
Sepe enī dum pēnas uite breui
tas quasi diu pleneratura dila
gitur. ab eterna spe animus fi
gitur: et delectatis pēnis despa
nonis sue caligine reuerberat.
Cumq; longū putat. qd' ad bi
uendū sibi spaciū restat repēte
uitam deserens. eterna īuenie
que uitare iam nequeat. Sic
est enī q' p quēdam sapientem
dicat. Ue hijs qui perdiderūt sa
pientiam. Sustinentiam uide
licet pdunt: qui dū diu se īmu
rant inuisibilibz estimant: spe
inuisibilia derelinquūt. Cum
mens in pēnis figitur. uitā
minatur: et repente ad supplī
cia īprouisa ueniunt: qui de
cepti sunt presūptionibz a' uī
q' se contingere. aut tarde re
diderunt. Hinc ueritas dicit.
Vigilate itaq; qr nescitis diē
neq; horam. Hinc iterū scrip
tum est. Dies dñi sicut fur in
nocte. ita ueniet. Quia enim
ad rapiendam animam. ipsa
quasi nūme conspicitur: sic
in nocte computat. Tanto ig
tur debet quasi semp uenien
metu: quanto a nobis non
nescit ueniturus presciri. Non
est sā uita qr breuitatem uite
indeliuenter aspicit. quasi eo
die morientes uiuūt: et tan
to se solidius muniūt. quanto
quanto et nulla esse tranquilla
ria semp est sine penitentia. Hi
quippe psalmista ueloci auris

xix

fugere uitam pctoris aspicies
aut. Pusillū adhuc: et non eit
peccator. Hinc iterū dicit. Ho
mo sicut fenū dies eius. Hinc
ysayas ait. Omnis caro fenū:
et gla eius sicut flos feni. Hīc
uenies presumencaū iacobz cor
ripit dicens. Que est enī uita
ūra? Vapor est ad modicum
parens. Recte enī dicit. expec
tate paulisper? qz et īmensū
est qd' sine termino sequit: et
parū est quidq' finitur. Longū
quippe nobis uidet non deter
qd' cursū ad occasum siū ppis
tendit ut non sit. Qd' dū per
momenta ducitur. ipā hoc mo
menta sua que deferunt ipei
unt? atqz unde uenerī cernit:
inde agitur ne ueneat. Bene aū
bēūs iob posthq' breuitatē pū
as uite despiciens iuxtulit: con
pa iniquos. primus in uocem
ōīm electoz surgit. adiūgens
Confusi sunt: quia spauit.
Cū bonis mala reprobi iuge
runt: si hos ab spe intima la
befactari conspiciunt. effectu
retributionis hylarescūt. Lucrū
natuqz maximū erroris sui p
pagationē deputant: qz hanc
se sōcios ad pditionem exul
tant. Cū uero bonoz spes in
certius figitur. et nequaq' ma
lis exactionibz ad ima rediua
tur: prauoz mentem confusi
o occupat: qz dū puenire ad
afflictoz intima nequeunt:
inquassū se existere crudeles eru
bescunt. Scīs igitur iur dicat
ex uoce sua. dicat ex uniūsa
lis ecclesie afflicte gemenus
qz consequuta? que inter aduer
sa reproboz supne retributio
nis gaudiū sine ullo defectu
mentis desiderat: atqz ad uitā
moriendo pduratī. Confusi sūt:
qz speraui. Ac si apte dicat. Ca
duris plectionibz reprobi ui
mei rigoris non emolliunt: e
rubescentes. pauidubio labore
sue crudelitatis pdunt. Vnde
mox uenture retributionis bo
na quasi iam pūga conspicat:
et qui reatus in iudicio repro
bis maneat. attendit subdens.
Venerunt quoq' usq' ad me:
et pudore coopertī sunt. Usq'
ad scām quippe ecclīam in die
iudicij reprobi uenturī? quia
usq' ad eius tunc conspiciendā
gloriam pducuntur: ut ad ma
iora tractis siū supplicia repul
si uideant qd' pderūt. Tūc ue
ro iniquos pudor coopit: cum
eos in conspectu iudicis rectis
consciencia addicat. Tunc inter
terrius cernit: sed accusatorī
terius tollerat. Tunc omnis
ante oculos culpa reducit: et
mens sup gehenne incendia si
o grauius igne cruciatur. De
quibz recte p yheremiam dicitur.
Due exaltetur manus tua ut
non uideant: uideant et confū
dantur. Intellām quippe repro
borz nūc merita obscurant. sz
tunc cognitio reatus illumi
nat? ut et modo sequendam ui
tam non uideant: et tunc eā
posthq' amiserint cernant. Hūc
quippe eterna intelligere neg
ligunt. uel appetere intellecta
contempnūt? sed tunc ea ītel
ligentes. pauidubio desideran
tes qz conspiciunt: eā desideratā
assequi nequaq' possunt. Q
eciam bā iob uerba. amicas e?

specialiter congruunt: qui du
ris obiurgationibz ab spe ma
nus sancti uiri animū lasciuc
tare conabant. Ait enī. Confu
si sunt: qz speraui. Ac si aperte
diceret. Dū me stultas increpa
tionibz ad desperationem flectere
nequeunt: ipsi temerarias sue
insanie confundunt. Veneriū
quoq; usq; ad me: et pudore co
operti sunt. Ac si aperte dicat. Vi
dentes corpis mutilera. sed me
as constantiam nescientes. dū
me de stultitia increpare anhelā
usq; ad me uerbū uenerūt: sz du
ra me inuectione pulsantes.
dū stare animū inter aduersa
deprehendūt: quasi ad me ue
nientes erubescunt. Eo enī ad
me uenitur quo me in animis
agnoscunt: ibiq; eos pudor co
operit: ubi me stantem foras
exterior tactura non tangit. Sz
uero nōnulli qui amare deum
nesciunt: nisi cū uel in se experti
uel in alijs cognita aduersitate
terrentur. Quos prosperitas
audaciam eleuat: contraria
per infirmitatem turbant. Et
quoz scīz numero amicos su
os esse bonis iob redarguit: cū
primus subdit dicens ¶ Nūc
ueniste: et modo plagam me
am uidentes timetis. Ac si ap
te dicat. Ego nūc deum timui.
cū stultus prosperis. flagellorū
terrorem non sensi? nos at
qz et amore dñi non meruisti:
et sola cum uerbis passione
formidatis. Sequitur ¶ Nūq
dixi afferte michi. et de sub
stancia uīa donate michi? uel
liberate me de manu hostis.
et de manu robustoz eruite me?

Di ad prōnam scē ecclie pec
uerba referuntur: qz amicos
bā iob hereticoz tenere spem
dirimus. rē asserere se eoz sub
stancia non indigere. Hereti
coz quippe substancia non in
digere. Hereticoz quippe sub
stancia. carnalis sapientia
non nōconuenienter accipitur:
qua dū pueriscstultitiam: qui
in uerbis se diuites ostendūt.
Quam eo scā ecclia non ſtur
quo hanc spiritualiū intelligē
transcendit. Sepe uero hereti
ci pueriscia de fide asserunt:
nōnulla contra antiquū ho
tem superbia de carnis tempta
cionibz loquūtur. Nam non
nūq; eo in se quasi sana mem
bra operationis ostendūt: qui
in fide uulnerati. serpentis
morsu in capite tenentur. Si
scā ecclia audire ab hijs sub
tilia de temptacionibz nō uult:
qz dū uera quedam de cōuer
sacione asserunt. ad falsa p
fidie pducuntur. Unde recte nūc
dicitur: Nūq; dixi. afferte mi
et de substancia uīa donate
michi? uel liberate me de ma
nu hostis. et de manu robu
stoz eruite me? Manū quippe
hostis. sathane fortitudinem
nocte et manus robustoz. ui
tes malignoz spirituū ap
pellat. Quos idcirco robustos
memorat: qz dum absq; cau
nis infirmitate sunt condi
ti prauis eoz admixtis inuen
tas adiuncta non obuiare
Hoc uero qd subdit ¶ dicere
me et ego tacebo. et si qd forte
ignoraui. institute me: sub a
ius distinctionis libramine

pendeat. incertū uideatur? uarii
ad hoc subiunctum sit qd' inti
leat. uñq; dixi? an certe dilue
re a supioribz sententia. primo.
quasi p increpationem dicat?
tacere me. et ego taceo: et si qd
forte ignoraui instruat me. 2°
tamen uerisq; distinctioni cōue
nit: qr ab intellectu sani animi
re per uentum recedit. Sed
qr hec in transcursu p allegori
am diximus: restat ut moraliter hystorie uerba perscrutemur.
Hōis ergo iob rerum dampna
pauperie? malignor spirituū
passionibz tradidit. dolores
uulnerū sentiebat: sed sapiēs
rem dei studiosā diligens. stul
tam mūdi sapientiam metis
despectu calcauerat. Igitur cō
tra mūdi diuites paup. cōtra
potentes oppressus. contra sa
pientes stultus dei. contra mūdic?
qr nec paup eor substantiam.
nec oppressus adiutoriū cōtra
robustos: nec stultus doctrinā
carnalis sapientie querit. Hōs
autē ideō iur. qr mente pulchre sup
sentiēpm tapiebat. et paup in
opia non angustiabat? et op
pressus nichil pauebat? et no
luntarie stultus. carnalē sa
pientiam non mirabatur. Hic
est enī qr oppressus alius pau
per dicat. Imponamur? sed nō
destruimur. Persequutionē pa
timur: sed non derelinquimur
Deiicimur: sed non perimus. Hic
est qr p sapiaz scē stultitie. scē et
alie stultitias. Humanas arc.
stulta sunt mūdi elegit deus?
ut confundat sapientes. Et
si quis uidetur inter nos sa
piens in hoc seculo: stultus
fiat ut sit sapiens. Hinc et glo
riam oppressionis. et diuitias
desiderate paupertas apiens
dicat. Quasi morientes. et ec
ce uiuimus? ut castigati et nō
mortificati: quasi tristes. semp
autem gaudentes? sicut egē
tes. multos autem locupletā
tes: tamq̄ nichil habentes. et
omnia possidentes. Libet in
ter hec oculos meos attolle?
et electos dei exterius oppressos.
quanta intrinsecus arte preli
antur uidere. Cuncta quippe
que foris eminent: oculis e
or obtenebr? p desperatiōem tegunt.
Nam sup se interius rapta. in
alto animū figunt: et quecq̄
in hac uita patiunt. quasi lō
ge iubra labentia. atq; a se alie
na contuentur? atq; ut ita dix
erim dñi mente extra carnem fi
xi deprimunt: peue ipsa que tole
rant ignorant. In eor? pfecto
oculis: quidq̄ tpaliter eminet
alīi non est. Nam uelut i mōg
ni uertice montis sit. pñas
uite plana despiciunt? seq̄ ip
sos p spūalem celsitudinem
transcendentes. subiecta sibi
met infra uident: quecq̄ p car
nalem gl'iam foris tument.
Unde et nullis contra ueritatē
pūalr? parcunt: sed quos ar
rogātes p elationem conspiciūt.
p spūalis auctoritatem pmūnt.
Hinc est enī qr a deserto moyses
uenientes. egypti regem et eius
tyrannidē aggreditur dicens.
Hec dicit dominus deus hebre
or. Usq; quo non uis subiici
mihi? Dimitte pplm meū: ut
sacrificet mihi. Cui dū pla
gis oppressus pharao diceret.

te sacrificare deo nro in terra
ista: aucta plenius auctoritate
rndit. Non potest ita fieri
Abhominationes eñ egyptio
rz. Immolabimus dño deo nro
Hinc est q petrum et reliquos
tham aggrediant: aut prius sili
tudinem pterate pfidie et
nis obligens. eñq reñ per pri
judicij nocem teneus: primus
adiñxit dicens. Tu es ille uir
qui seath hanc rem. Hinc est
q uir dei ad destruendam ydo
latriam. samariam multis.
ieroboam rege sup altare thu
ra iacente. non regem uenit?
non formidine mortis prelius
contra altare intrepidus auc
toritatem habere uocas exerci
tr dicens. Altare altare. Hec
dicit dñs. Ecce filius nascetur
domui dauid. yosias nomine
et immolabit sup te sacerdotes
excelsorz. Hinc est q aab super
bus ydolorz seruitio subactus.
eñ increpare helyam presume
re dicens. tu ne es ille qui cõ
turbas isrl? Helyas primus
supbi regis stultitiam obiur
gationis libera auctoritate
pauslit dicens. Non ego cõtur
bau isrl: sed tu et domus pris
tui: qui dereliquistis mandata
dñi: et secuta estis baalim. Hic
est q helizeus ueram magis
tralitatem sequens: eundē
aab ad se eñ iosaphat rege ue
nientem. et treatu pfidie confu
dit dicens. Quid michi et tibi
est? Vade ad pphetas pris tui
et matris tue. Quia dñs exer
cituū in cuius conspectu sto: q si
nō eñ iosaphat regis iude
erubescerem. nec attendissem
quidem te. nec respexissem. Hic
est q idem uir. naaman ad se
cum equis et curribz uenientem
ad ostium domus fuit: et tale
rz copia ac uestiū fulto non
dignatur? non ianuam domus
aperuit: sed ut lauari septies
in iordane debuisset. p nuncū
iussit. Vndet idem naaman
tratus recedebat dicens. Puta
bam q egrederetur ad me. Hic
est q petrus cum eñ sacerdotes
ac principes etiam p flagella
seuientes in ihu nomine loqui
phibebant: eñ magna. primus
auctoritate rndit dicens. Si
iustū est in conspectu dei. nos
potius audire q deum: iudicate
nō ei possum? q uidim? et audi
uimus non loqui. Hinc est q
paulus cum residentem contra
neritatem sacerdotum pri
cipem cerneret. eumq; immisset
illius alapa pauslisset? nō ma
ledictum perturbatus intulit
sed repletus spiritu libera uo
pphetauit dicens. Dabat te
deus paries dealbate. Et ut le
deus iudicas me secūm legem
et contra legem iubes me pcu
ti. Hinc est q stephanus cone
vim plequentiū. auctoritatem
uocas exci- ere nec mortuum
erpauit dicens. Dura cerui
et incircūcisi cordibz et auribz
uos semp spiritui sco resistitis
Sicut patres uestri: ita et uos.
Sed q; sñi uim ad uerba tante
altitudinis. zelo ueritatis. ipsi
uiao claudis erituit. ipsi
patenter iudicant? qui frēs
dās q alius et quanta ipsum
litterar polleant: et erga eos
quos redarguunt quanta ca

VII

ntate fereant manifestat. Su
pbia quippe odium generat:
humilitas amorem. Verba ia
q̄ que amor exasperat: profecto
ex fonte humilitatis manant
Quomō ergo stephanus p̄ lie
uarepacionem p elacionem po
tuit? qui pro eisdem quos incre
pauerat ad decenoria crescen
bus. cesq̄ lapidantib⁹ flens ge
nibus oranit dicens. dñe ne s
tuas illis hoc pēm. q̄ nesci
unt quid faciunt? Quomodo
paulus contra gentis sue sac
dotem ac principem. aspitatis
uerba supbiens intulit. qui hu
militate se eciam discipulorum
seruitio subiecerit dicens? non
enī nosmetipos predicamus. sz
ihm xp̄m dñm nr̄m. nos aut̄
seruos uros per xp̄m? Quomō
petrus p elacionem principib⁹
resistat? quor errorē compatēs.
reatum uelut excusat dicens.
sco q̄ per ignorantiam fecistis
sicut et principes uri? deus aū
qui prenūciauit p os oīm pphe
tarum pati xp̄m suū implevit
sic? Quos ad ultimam miserico
diter trahit dicens. Penitemī
ergo et cōuertimī: ut deleantur
uestra pēta. Quomō elyseus
uidere naaman ex elacione no
luit? qui non solum se cōspici.
sed tetigi etiam a muliere per
misit? De qua scriptū est. Cū
q̄ uenisset ad uirū dei in mon
tem apprehendit pedes eius: et
accessit giezi ut amoueret eā
Et ait homo dei. Dimitte illam:
anima enim eius in amaritu
dine est. Quomō helyas supb⁹
bo regi imprecationis uerbā
p cuncorem intulit? qui ante

eius aurium humiliter ciciu
rit? Sicut scriptū est. Acciebus
q̄ plumbis aurebat ante aab.
Quomō uir dei ieroboam p̄
secutam ex elacione desperit? q̄
aretem eius dexteram saluti
pristine primus ex pietate repa
rauit? Sicut scriptum est. Cūq̄
audisset rex sermonem hoīis
dei. quē inclinauerat contra al
tare in bethel: extendit manū
suam de altari dicens. Apprehen
dite eum. Et aruit manus ei⁹
Et paulo post oranit uir dei fa
cem dñi: et reuersa est manus
regis ad eum: et facta est sicut
prius fuerat. Quia enī supbia
gignere uirtutes uelat? quāta
ex humilitate pdiit uor increpacionis ostendit: quā signa
comitantur. Quomō nathan
contra dauid regem p uerba in
crepacionis tumuit? qui cū in
crepanda culpa deesset. in ter
ram se eius conspectui prou?
stravit? Sicut scriptum est. Cū
q̄uenissent regi dicentes. Adest
nathan pphēta. Cumq̄ intro
isset ante conspectū regis: ado
rauit eū pronus in terrā. Q̄
mō moyses regi egyptio libe
resistens. eum despicere potuit?
qui deo familiariter colloquēs.
sequentem se ietitro cognatum
humilis adorauit? Cuius eā
consilio tantam obediencia
prebuit? ut post secreta dei col
loquia magnū lucrū duceret?
q̄ foris ab ore hominis audi
ret. Ex aliis ergo scōr̄ factis dis
camus: quid de aliis pensare
debeamus Dā eteū una nec ex
elacione siue libero. nec ex āo
re submisā? sed cū rectitudo e

La .vi.

xxxij

os ad libertatem uocas erigit.
onsideratio infirmitatis p̄ce
in hūilitate custodit. Culpas
quippe delinquentiū et si ex al
to increpantes ferimur: semet
ipsos tamen apud se subtilius
iudicantes. quasi in abiectis
ponimur: et quo praua in ali
os insequūtur: eo ad reprimē
dos se arctiores reddunt. Iur
sumq; quo sublimer uicinora a
grauat: nequaq̄ patur: eo ui
gilantius alienā facta repre
henduntur. Quid enī de hūana
potentia mirari extremus pote
runt? qui semetipsos quoq; del
piciunt. etiam cum iustitie pe
ne iam arcem sublimitatis ap
prehendunt? Idcirco igit̄ bū
toris diuidicatur alta cudinē
terrene celsitudinis: q̄ intus
oculū non grauat pondus tu
moris. Unde et bōs iob cum ī
minas duna loquentibz terre
nam prudentiam. uires. sub
stantiamq; despiceret dicens.
nūq̄ diri afferre michi. et de
substantia uīa donare michi.
uel liberare me de manu hostis.
et de manu robustor eruere me
docere me et ego tacebo. et si q̄
forte ignorani. instruite me:
quid de semetipso sentiat. pau
lo inferius manifestat dicēs.
Sup pupillū irruis. Luce i
taq; clarius patet: q̄re se īfir
mitatis conspiciat. quem pu
pillum uocat. Sequitur Q̄
re denarijs sermonibz ueritа
tis? cū e uobis nullus sit. qui
possit arguere? Mundus el
se a uicijs debet. qui aliena
corrigere? ut terrena
non cogitet. ut deliderijs in
fimus non succumbat: quanto
minus despiciendus alijs fugiendi
uidet. quando ipse p̄ sua
nam et uitam uerius detinet
q̄ nequaq̄ pure maculam in
membro considerat. oculus que
pulus grauat: et lippientes
sordes tergere non ualent ma
nus que lucē tenent. Qd' iur
ta aliaque translationis seri
em. bene ad dauid erga exter
ora bella laborantem p̄ signi
ficationem diuina uox īmur
mūrat. Non tu edificabis mi
hi templum: q̄ uir sanguī
nū es. Dei autem templum e
dificat: qui corrigendis atq̄
instituendis primorū mentib
uacat. Templū quippe dei nos
sumus. qui ad ueram uitam
ex eius inhabitatione constru
imur: paulo attestante q̄ ait.
Templū dei sāc est: qd' estis uos.
Sed uir sanguinū templū dei
edificare phibetur: q̄ qui ad
huc actib' carnalibz inuolu
tus est ut instituere spūm
aliter primorū mentes erudi
at. Bene ergo dicit. Quare
denarijs sermonibz ueritatis
cū e nobis nullus sit qui pos
sit arguere? Ac si aperte diceret.
Qua temeritate audita rep̄
hendentis? qui pauloris me
ē causas ignorantes. adhuc
reprehensibilia pferas? Sequ
Ad increpandū tantū elo
quia concurrentis: et in uen
tū uerba pferens. Duo siqui
genera locutionū imporūa
ualde: et noxia generi humā
no. Unū qd' curat etiam pue
sa laudare: aliud qd' studet se
p̄ etiam recta corrigere. Illud

deorsum cū fluuio duat: hoc uero contra fluenta uertam obseruare et alueū conatur. Illo uenis premit: hoc elato erigit illud gracilem et humoribz capt tat: hoc uā ut ex certamine ol tendatur exagitat. Illud ī pmp tu subiacet: hoc semp e diuerso mouet. Ex huius ergō qualita te bāis iob amicos suos fuisse redarguit: cum dicat. Ad uere pandū tantum eloquia cōtin uans. Sed unde usq ad inuol te increpationis audaciam p ueniatur: protinus inducit cū subiungit. Et in uentū uerba pferas. Cū uentū essē uerba p ferre est: otiosa dicere. Nam se pe dum ab otiosis uerbis neq; lingua compescatur: ad re uerentiam quoq; stulte iacre pationis effrenatur. Quibus dam cū rumpe siue gradibz. de sidiosa mens in foueam lap sus impellitur. Nam dū otio sa cauere uerba negligimus. ad noxia pueniimus: ut prius loqui aliena libeat. et postmo dū detractionibz eoz uitam de quibus loquitur lingua mor tat: quę autem usq ad aper tas contumelias erumpat. Hinc seminantur stimuli ire. o riuntur irę: accenduntur faces odioz: pax tota extinguitur cordiū. Unde bene p salomo nem dicit. Qui dimittit aq̄: caput est iurgioz. Aquā q̄pe dimittere est: linguam in fluu um eloquii relaxare. Quo cō tra et in bonam pten asserit dicens. Aqua profunda: uer ba ex ore uiri. Qui ergo dim tit aquam. caput est iurgioz:

qz qui linguam non refrenat. concordiam dissipat. Unde et e diuerso scriptum est. Qui ī ponit stulto silentiū: iras mi tigat. Quia autem multiloquio quisq; seruiens. rectitudi nem uitae tenere non potest: refertur ppheta qui ait. Non lī guosus non dirigetur super terram. Hinc salomon iterū dicit. In multiloquio non deerit. Hinc ysayas ait. Cultus iustitiae silentiū: iudeis indicans. quia uentris iusti tia desolatur: quando ab im moderata locutione non par catur. Hinc iacobus ait. Si q̄s putat se religiosum esse. nō refrenans linguam suam. sed seducens cor suū: huius uana est religio. Hinc rursum ait. Sit omnis homo uelox ad audiendū: tardus autem ad loquendū. Hinc uersū adiū git. Lingua inquietū malū: plena ueneno mortifero. Hic p semetipsam nos ueritas ā monet dicens. Omne uerbū otiosum qd' locuti fuerint ho mines: reddituri sunt ratio nem de eo in die iudicij. Otio sum quippe uerbum est: qd' aut ratione iustę necessitatis. aut intentione pie utilitatis caret. Si ergo ratio de otioso sic de exigitur: pensandū ualde est quę pena illud multiloquiū sequatur: in quo etiam p sup bie uerba peccatur. Sciendū quoq; est. q̄ ab omni tristitiae nis statu deprimimur: qui per noxia uerba dilabimur. Hu mana etenim mens aque mo re et arctius clusa ad superiora

colligatur? qz illud repetat vnde
descendit. et relaxata depr: quia
se p ima inutiliter spargit.
Quor cũ supuacuis uerbis a
silencij siu cẽsura dissipatur:
quasi tor riuus extra se duatur.
Vnde et reduc interius ad sui c
cognicionem non sufficiat: quia
p multaloquiũ exterius sperla.
pim intime considerationis a
mittat. Tocam se igitur insidia
tis hostis multeribz detegit: qz
nulla se munitione custodie
circũdudit. Vnde scriptũ est. Si
aut urbs patens et absq; mu
roz ambitu: ita uir qui nõ po
test in loquendo cohibere spiñ
suũ. Quia cũ muriũ silencij nõ
habet: pater inimicꝰ iacuis q
uitas mentis? et cũ se p uerba
extra semetipsam eiacr: aptam
se aduersario ostendit. Quam
diu ille sine labore supat: qz
to et hec eadem que uincitur cõ
tra semetipsam p multaloqui
um pugnat. Sed inter hec cae
dum est: qz cũ pauore nimio
a locucione restringimur. int
dum plusq; necesse est int dam
nra silencij coartamur? et dũ
lingue uitia incaute fugim?
occulte detractoribz implicamur
Nam sepe dum ab eloquio ĩ
moderate compescimur. graue
multaloquiũ in corde toleram?
ut eo plus cogitaciones ĩ mẽ
te ferueant: quo illas uolen
ta custodia indiscreta silencij
angustat. Et plerisq; tanto la
tius defluũt. quanto se esse se
curius estimant: qz foris a re
prehensoribz non uidentr. Un
de mens nõ nũq; in superbiam
tollatur: eos qz quos loquẽtes

audit qñ ĩfirmos conspicat. Cũq;
os corpis claudit: quanta q se
uiacis superbiendo apiat nõ ag
nosc. Lingua etenim premit. q
gitacionem erigit? et cũ se mẽ
me p negligenciam considerat.
tanto apud se cunctos liberius.
quanto et secretius accusat.
Plerumq; autem nimis ma
li. cũ nõnulla iniusta pacimr.
eo in acriorem dolorem prodẽ
imur: quo ea que iuste nõ
loquimr. Nam si illicitas mo
lestias lingua tranquille dice
ret: a conscientia dolor emana
ret. Poluera cũ causa plus
erugantr? qz cũ putredo que in
trinsecus feruet eicitur: ad
salutem dolor apitur. Ple
rũq; nimis tacita. dũ quor
dam mala conspiciunr. et ca
men in silencio linguam p
mittr: quasi conspectis mul
tis uerbz ulsi medicamĩis sub
ducr? et eo auctores mortis
fiunr: quo uirus qd' pote
rant eicere loquendo noluẽ
runt. Unde et ĩmoderatiõ si
cũ si in culpa non esset: pro
pheta non diceret. De multi
qz tacui. Quid ergo inter hec
nisi studiose lingua sub mẽ
su moderaminis libracione ser
uanda est. non insolubiliter
obliganda? ne aut lapsa
in uicia defluat. aut restric
ta etiam ab naturate torpe
scat? Hinc namq; p quẽda
dicitur. Sapiens tacebit ul
qz ad tempus? ut nimirũ
cũ opportunitas consideratr: pri
posita censura silencij. loq;
do que congruit in usu se v
tilitatis ĩpendat. Hinc salo

non aut. Tempus tacendi: et tempus loquendi. Discrete quippe uigilantiū pensanda sunt ꝓa: ne aut ea restringi lingua debet. per uerba se inualiter soluat: aut eam loq' ualiter pōtest: semetipsam ꝑ fre restringat. Qd' bene ꝑcal mista cōsideranus: breui postu latione cōplerus est dicens. Pone dñe custodiam ori meo: et ostiū circūstantie labijs meis Ostiū uanū apiatur. et claudi tur. Qui ergo ori suo nequaq' ponit obstaculū sed ostiū petit: apte edocet. qd' et ꝑ disciplinā teneri lingua debeat. et ex ne cessitate laxari: quatinus os discretū et congruo tempe uor apiat: et rursum congruo ta citurnitas claudat. Qd' quia uel anima beata Iob. uel omēs heretici. quor ipi speciem teneāt. seruare nequeunt: in uenū iuba ꝑferre ꝓhibentur: qr nunquam dicta. que discretionis pondus non soliāt: anima leuitatis por tat. Explicat liū Septimū. Incipit liber Octauus.

Recedentia iam li bello et tantum: qr bēus Iob vim sue nob hūilitat nas ꝓtegebat. dicens Super pupillū irruas: et subuertere nitentem amicū nesciam. Qui se unusquisq; se infirmitatis ꝑpendat. insinuat: quem pupillū uocat. Quia uero ab amore recedere etiam lesa caritas nescit: et subuerti nolle se queritur: et tamen se amicū esse testatur. Cuius uerba ut sepe iam diximus sic eidem specialiter congruunt: ut tamen ꝑ hec ex ꝑ phetico spū eadem sententie fidelis ppli ex uoce ecclesie uniuersalis exprimant. Qui heretici ore contrarietatem toleranus. et infirmū se p humilitatem cōspiat: et tamen a seruande dilectionis magnitudine non recedit. Sancte quippe ecclie populus. qr moxu patris est filius: pupillus non incongrue dicit. Cuius resurgentis uitam iam quidem ꝑ fidem sequit: sed nec dū ꝑ speciem contemplatur. Sup pupillū uero heretici ruunt: cū humilitatem fidelis ppli importunis falsisq; allegationibz affligunt. Et tamen amicus est quem uituperando subuertere: qr fidelis dei populus ipsos quoq; quos ꝓsequēdo tolerat. amando non desinit ad ueritatem uocare. Sed inter hec sciendū est. qr sancti uiri nec sustinere falsa ꝑ infinitatem metuūt: nec lectōr unquam a ueritate contaminant. Unde et subdit Uerūptamen qr cepisti explere. ꝓbete aure: et uidete an mentiar. Quia ei aduersa ꝑti non timet. dicat: Uerūptamen qd' cepisti explere. Quia uero ipsis suis ꝓsentibz ueritatis ꝓdicationem non subtrahit: adiungat. ꝓbete aurem: et uidete an mentiar. Ac si apte diceret. Nec ante illatas molestias trepido: nec ingratus audi

tribus correptionis admonitionibus abscondo? quia ex malis pfectus exercetur: et ipsis meis pleniorib; benigne impensis adesco. Mens quippe sanctor in hac cepta mentis prelio. et munita patientie clipeo. et gladijs amoris armata. ad perferenda mala summis fortitudine: et ad repellenda bona exerit benignitatem? quatinus et odior tela potenter evadat: et amoris tela valenter reddat. Nequaq; quippe ad bella armatus pergit? qui aut clipeū simulans gladijs non utitur: aut ictus gladijs clipeo non munitur. Unde et miles dei aduersitatis bello depressus. et scutū patientie debet anteferre ne pereat: et ad predicandū pfectus amoris inferre iaculā. ut vincat. Cui armature summā. breuit paulus insinuat dicens. Caritas patiens est: benigna est. Cū uero unū ex utroq; deficit. caritas non est: si videlicet malos aut absq; benignitate tolerās nō amat. aut rursū sese sine patientia exhibens. negligit tolerare quos amat. Ut ergo a nobis caritas vera teneatur: necesse est quatinus et benignitatem patiā. et rursū patientie benignitas sustinetur? ut magnū quoddā in corde nro edificium construens. et benignitatis arcem patientia solidet: et patientie fundata edificia benignitas exornet. Hinc igit̄ iob. pfectis ad patientiam dicat. Ut pfectamen qd' ex pfectis explere. Benignitate predicatis adiūgat. Prebere autem: et videre an mentiar. Quia uero sancta ecclesia ex magistro humilitatis instituta. recta que errantibz dicat. non quasi ex auctoritate papie. sed ex ratione quę pfuadet: bene nūc dicat. Videre an mentiar. Acsi apte dicat. Ea que assero. nequaq̄ michi ex auctoritate credite: sed an uera sint. ex ratione pensate. Que et si q̄ dicat. qd' ratione comprehendi nō valet: ne de oculis humana ratio queri debeat rationabiliter subdat. Sed sepe heretici dū occasionem rationationis accipiunt: ad iurgia contentionis effrenantur. Unde et apte mox subditur Ut respondere obscenis absq; contentione. Nec enim hereticis inquisitionibz suis ut rationem reddamus assequi: sz victores videri. Cumq; fortis offendi sapientes appetimus: inanis p stultitiam elationis sine vinculis ligamur. Unde fit ut contentionum certaminibz exquirant? et de deo qui pax vera est. loqui pacifice nesciāt: atq; ex pacis negotio rixe inventores fiant. Quibz bene p paulū dicitur. ... Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus. neq; ecclesia dei. Hec autem subdit Et loquentes id qd' mihi est. indicate. Is namq; qui loquitur: dū diversas auditorū suū tentias expectat: quasi eius iudicio supponitur a quo audiatur. Qui igitur in dās suis reprobari metuit. ipse prius debet examinare qd' dicat? q

VIII

anus inter cor et linguam e
quus quidam discretus ꝑ ar
bitet sedeat. subtiliter pensãs
si recta uerba cor offerat: que
ualuter sapiens. ad audito
rũ iudiciũ lingua pducat. Be
atus igitur iob sua cũ amicos
agens. sed contra hereticos nr̃
denũcians. precipitationem lo
quentiũ deprehendat: atq; ad
cor meum uerba recolligat
dicens. Loquentes id qd' iustũ
est iudicare. Ac si apte diceret.
Di in eo qd' ad nos p egressum
locutionis erras. reprehendi
non nullas. meus iustitie lubiũ
tenere: ut tanto fortis qd' dicat.
et ueritatis pondere placeat:
quanto hoc interius crutinia
discretionis pensat. Et quia
hij ergo aliena dicta rectum
iudicium exerunt. qui iudica
re prius ꝓpria cauent: posteꝙ
dixit. loquentes id qd' iustum
est iudicare: apte mox subdi
dit Et non inuenias in lin
gua mea iniquitatem: nec in
faucibz meis stultitia ꝓsona
bit. Ac si apte diceret. Di sub
tilius uim ꝓpendas. ueritas
aliena pensans: et cũ recti
tudine esse qd' dicas: ultrũ cog
nosceras qd' audias. Nequa
quã quippe mea uobis lingua
stultitiam resonat: si a uestr̃
consentia non procedat. Hic
sic sca ecclesia studet prius ali
enos hostium falsas ostendere. et
tunc ꝑdicamenta ueritatis
aperire? qz cũ recta se tenere es
timant: recta que audiunt
contumaciter impugnant.
Ante ergo necesse est. ut erro
rem suum hereticus sentiant.
ne audite ueritati contradi
cant? quia et cum porr̃ seges
si arator noueris seminone
non eruit: terra accepta semina
in segetem non producat. Et
cũ puteum medicus uulne
ris aptõe uult: nequaq̃ in lo
co putredinis. sana caro cor
rumpat. Prius ergo puer sa destru
ens discat: loquentes id qd' iust
tũ est iudicare? post autem tra
insinuans adiungat: Et nõ in
ueniens in lingua mea iniqui
tatem: nec in faucibz meis stul
titia ꝓsonabit. Soleut autem
hereticj alia apte dicere: alia
in occultis tenere. Ꝑ linguam
quippe apta locutio: per fauces
uero occulta tractatio designa
tur. Sancte ergo ecclie nec in
lingua iniquitas. nec stultitia
a in faucibz resonat? qz ea que
p publicam locutionem predi
cat: eadem p intimã fidem ser
uat. Nec in apto aliud docet.
atq; in occultas aliud retinet:
sed et qd' sentit loquendo erudit.
et qd' loquitur uiuendo custodit.
ac de sapientie supne cõuiuio.
quodq; p linguam ꝑdicationis
emanat: hoc p fauces tacite
expectationis degustat. Sed
beatus iob unũ sibi membr̃
uniuersalis ecclie sua insinu
ans atq; oĩm elector corda ma
nifestans. omne qd' sentit ape
riat: ut mentes eius rationabiliter
intellectus locutionis tuetur
Sequit̃ Capl̃m textꝰ septim̃

Vita est uita hominis
super terram. Hoc in lo
co translatione ueteri
nequaq̃ multa uita homini.
sed temptatio uocatur. Sed

si utriusq; uerbi sensus aspiciatur. diuersum quidem est qd' exterius resonat: sed uim eius tamq; intellectum conuertere soluat. Quid enim nisi pugna contra malignos spūs nouimꝰ tēptationis exprimit? et quid appellatione militie nisi contra hostes exercitus designatur? Tentatio itaq; ipsa milicia est: qm dū contra malignor spūm insidias pugnat. in bellor proclectu paulo dubio exsudat. Notandū uero q; hec eadem uita hominis non tentationē habere dicatur: sed ipsa tentatio esse phibeatur. Ponere qppe ab statu conditionis lapsa. et corruptionis sue putredini subdita. dū sibi ex semetipsa molestias gignit: hoc est iam grā qd' tolerat. Quia enim statū mētis inclinata deserit: quid i se nisi motū uanetatis inuenit? Unde nunc erigi ad sūma appetenda se erigit: mutabilitatis lubrice impulsu. protinus ad semetipsam cadit. Pulc in cōtemplatione stare: sed nō ualet. Cogitationis gressū figere nitatur: sed infirmitatis sue lapsibz enervatur. Que nimirum mutabilitatis sue onera. que uolens expetit: nolēs portat. Quietus homo possidere carnem potuit: si hanc bene ab auctore conditus possidere nō uoluisset. Cumq; se erigere cōtra conditorem studuit: in semetipso protinus carnis contumeliam inuenit. Sed qua cū culpa simul ab origine ea am pena ppagatur. inserto infirmitatis uinculo nascimur? et quasi nobiscū hostem deducimus: quem cū labore superamus. Ipsa ergo hominis tentatio est: cui ex semetipso nascitur unde punitur. Que et si semp ex uitiate suscidit. qd' ex infirmitate generat: seu p tamen ex infirmitate gignat. qd' ex uitiate suscitat. Sic ira qp humana uita tentatione est: et si iam ab iniquitatis pcussione compescatur. in ipis tamen bonis opibz. modo memor. modo seducto uis caligine. modo intentionis sue interruptione fluctuet. Aliq; namq; a luxuria iam carnem refrenat. sed tamen adhuc iure castimonia tolerat? qd' que uolens ferat. hoc minus meminit: et penam sustinet. qd' uoluptatem putauit. Ira uero ad deuictam culpam culpam retrahi metuit. neutrem uite abstinentie uigor restringit: uultus qp et abstinentia pallescat. Cumq; in ea pallor aspiciatur. reuerentia ab omnibz uita laudatur: inor qp inanis gloria ad abstinentias animū cum uerbis fauoris uenit. Quā contra illa mētis dū subigere non ualet: eū pro quem uenerat tergere a fauce pallorem querit. Itaq; fit: ut infirmitatis uerbis ligatum aut pallorem abstinentie fugiens. iterū per alimenta subdi luxurie metuat? aut ipsum luxurie p abstinentiam superans: pallorem suū in gloriē militare patiatur. Alius lapsū superbie superans. tot iam desiderio statū humi

VIII

Ca .vij.

cans apprehendit. Cumq; su
pbiencs quoldam usq; ad op
pressiones innocentiū erumpe
consplcat: zelo exactione suc
census. postponere aliquate
nus cogitur qd' decreuit. Dim
nūtidinis exerit: prauisq; nō
mansuetudine, sed auctoritā
te contradicat. Unde plinq; fit.
ut aut humilitatis studio zelū
nūtudinis deserat: aut rursū
zelo nūtudinis turbet humi
litatis studiū qd' tenebat. Cū
q; seruari simul et zelo auctori
tas. et ppositionis humilitas vix
possit: sibimetipsi homo ex p
turbatione incognitus reddi
tur. ita ut mirabiliter ambi
gat ne apud seductū animū
aut superbia se auctoritatē zelo
insinuet: aut torpor pauidus
humilitatem fingat. Alius
quanta sit fallacie culpa con
sideratis. munire arce ueritatis
decernit: ut ex ore eius iam fal
sus sermo non pceat: seleq; ni
mis a mendacij transgressio
ne diligūgat. Sed sic plerūq;:
ut cū uerū dicatur. nulla primū
grauetur. Cumq; ingerere alte
ri lectionem metuit: ad hoc qd'
dudū presserat fallacie uitiū
quasi ex studio pietatis nōnū
q; redit: sicq; fit ut etsi malum
a mente non tenet: in ea ta
men ueritatis radiū umbra
mendacij obscuret. Unde et se
pe q; paucitatis quisq; cons
cisci non ualet. aut falsum
dicens suam mentem trucidat:
aut uera eloquens. primi ui
tium grauat. Alius amore con
ditoris exactus. a terrenis
cogitationibz mentem curat
assidua oratione suspendere: ac
q; hanc in secreta quietis intime
securitate collocare. Sed in ipo
sue orationis ascensu. dū clema
n ab infimis nititur. ipsa mor
talitas reuerberat: atq; ad
intuendam lucem mentis oculi
renditur: sed ex corporeo usu sur
gentibz terrenaz rez ymagini
bus obscuratur. Unde et fit ple
rumq; ut intendentis animus
ipa sui infirmitate fatigatus.
aut orationem desereus desidia
torpeat: aut si diu in oratione
pmanserit: ante eius oculos i
portunarū ymaginū caligo
densescat. Hinc ergo dicat. temp
tatio est uita hominis sup terā.
qm ibi quoq; reatū delectatio
inuenit: ubi se puectū cōprehē
dere ascensionis putauit. Et in
de mens confunditur. unde et
surgere a confusione uerebatur.
ut p hoc ad semetipsam diuer
berata redeat: p quod semetip
sam iam collecta et coadunata
transibat. Iste ab eruditione
diuine legis alienus. ignoran
tia sua deprimitur: ne quid ob
stinende salutis operetur. Ille di
ne legis scientia preditus. dū
sibi pre ceteris gaudet intellēm
suppetere: sp priuato gaudio
exultat. pcepta intellecta in se
munera dissipat: et inde in iu
dicē ceteris deteriora exhibet: un
de clariora ceteris ad tempus o
tenditur. Nunq; uiuentū do
na non sublenant. etiam ui
am simplicem rectitudinis
declinat: et uelut extraneum
se a celesti munere deputans
quasi eo securius prāua agit.
quo supni doni sublimia mu

uera non poterit. Iuñ pheie spūalis replet. ad p̄fectionē sublimat. eiq; uentura queq; iam p̄sens ostentat. Sed dū sepe et in multis sup semetipsū tollitur. ut futura uetustate rumpatur: uetus in sui fiducia deducta. cum qui haberi semper non potest. semp sibi ad esse pheie spūm estimat. Cui q; omne qd' sentire pheiam putat: q; sibi hanc et eā non habet tribuit. etiam in q̄ tū habere potuit amittit. Sicq; fit. ut inde post ad aliq; meliora tristis redeat: unde in elationem omnium letus p̄cubat.

Temptatio ergo est uita hominis sup terram. que aut aliena a uitiis ab celeste p̄mium surgere non ualet: aut diuina donis spūalibz aliq̄n deterius ex occasione uitiorū ruit. Q̄a autem paulo supius hoc esse temptationem qd' militiā dixim⁹: sciendū sūmope est. q; quoddam nobis appellatione militie amplius q̄ nouīe rep tationis inuitur. Hoc namq; nō inutilē expressione mili tie augetur: qd' nimirū p mi litiam ad finem cotidie tendi tur. Cumq; p ordinem milita e locis creat. tota simul mi litia hoīm desinat. Militia est ergo uita hoīs sup terram: q; sicut et supius diximus. unusquisq; dum cotidie ad ui te terminū per tempor aug mentū tendit: augendo uita uiuere delinit. Dies quippe expectantur ut ueniant: sed eī ad augmentū uite ueniūt. iam ab augmento uite sub trahunt. q; et uenerantis fi lius dum in auctorē p̄ficit: qd' relinq̄t ceit decrescit. Dies ergo tūa militia est: que quo ad augmentū ducitur. eo ut ī sit finit. Bene ergo dicit. militia e tūa hoīs sup tīrā: quia dū spacia tempor crescere appe tit: ab eor spacio qd' pendo tolligit. crescendo peransit. Unde apte quoq; ipse militie aursus exprimitur: cū paulo subinfertur Et sicut dies mercēnarij dies eius. Dies suos euolui mercēnarius a cius eoptat: ut ad laboris sui p̄mium sine tarditate per ueniat. Dies itaq; hominis uera et eterna sapientia. et rec te diebz mercēnarij comparat. q; p̄mium unum. uitam nō pa triam. militiam non palmā deputat. et eo se abesse longi⁹ a premio conspicit: quo tardi us ad finem uenit. Considera dum quoq; est. q; mercenarius in alienis laborib; exhibet: tamen sibi premiū. p̄prium p̄pa rat. Voce autem redemptoris dicit. Regnū meum non est de hoc mundo. Omnes ergo qui spe celestis p̄dicā. eterna ad uite p̄mia attenti: in alie no laboramus. Nam sepe re probis seruire cogimur: mul to que mundi sunt redire co artamur: et alieno quidem labore fatigamur. sed tamē p̄mia nīa capimus: et per hoc ꝓficimus ad. p̄pria. qd' pure ministramus aliena. Quo contra quibusdam uen tas dicit. Si in alieno fideles non fuistis: qd' vīm est quis

dabit nobis. Faciũ quoq; est q̃ mercẽnarius sollicite ea
rat inspicere. ne unq̃ dies ua
cuus labatur ab ope: et expec
tans finis q̃s mãus uelat
ad remuneracionem. In labo
ris uanq; studio consistat: q̃d
paceat in tempe remunerati
onis possit. Nam cum opus
cessat. premiu fiducia pdat:
cum uero opus corpuerit: spes
a remuneratione lassescat. Vñ
et electis quisq; uitam suam q̃
mercẽnarij dies pensans. tan
to fidencius spe tendit ad p̃mi
um: quanto nunc robustius
pduratur ad laborus meremen
tũ. Qui sit deinceps p̃ns q̃s
pensat. dies eũ opibz nũmerat.
ne a labore uacua transeant
uite momenta formidat: adu
sis gaudet. passione refocillatur.
meroze reboretur: q̃ subsequẽ
tis uite premijs. tanto se re
muneratu largius consp̃icat:
q̃to pro amore unius cotidia
nis se moribz uerius ẽpendit.
Hinc nanq; est q̃ canes super
ne patrie conditori eius psal
mista uocabz dicit. Per te mor
te affluimur tota die. Hinc
paulus ait. Cotidie morior
p uestra gl̃a fratres. Hinc ueriẽ
dicat. Ob quam causam hec
patior: sed non confundor.
Scio enim cui credidi et certus
sum: q̃ potens est depositum
meũ seruare in illũ diem. Sũ
igitur uita quot labores nũc
uerbera cõmendantes exhibẽ.
tot iam remuneracionis sue
pignora. intra spei tabernaculũ
clausa tenent. Sed graues
nũc sentiunt estus in opere.

ut q̃q; refrigerũ papiatur
et quiete. Vnde et apte subdit
Sicut cervus desiderat um
bram. et sicut mercẽnarius pl
ostatur finem opis sui: sic et e
go habui mẽses uacuos: et
noctes laboriosas enumera
ui michi. Vmbram quippe cer
uo desiderare est: post tempes
tatis estũ. sudoremq; operis
eterni refrigerij requiem q̃rere.
Hanc namq; cervus ille desi
derauerat umbram: qui dice
bat. Sitiuit anima mea ad
deũ uiuũ: quando ueniam et
appariebo ante faciem dei. Et
rursum. Heu me q̃ incolat̃
meus prolongatus est. Qui
quasi a labore agri estũ fugi
ens. atq; ad obtinendam req
uiem refrigerij regnum queriẽs:
ueriẽ dicat. Ingrediar in locũ
tabernaculi admirabilis usq;
ad domũ dei. Hanc umbram
comprehendere paulus ãhe
labat: desideriũ habens dis
solui et esse cũ xp̃o. Ad hanc
umbram ex desiderij iam p̃fec
tione puenerant: qui dicebãt
Nos qui portauimus pond⁹
diei et estus. Bene autem q̃
desiderare umbram dicit. cũ
uocatur: q̃ electis quisq; quo
usq; infirmitatis condicione
constringit̃: sub dominatus
corruptionis iugo. quasi ob
estus amaritate retinet̃. Cum
nimirũ cum corruptione ex
utus fuerit: tunc sublimeq;
si liber et tranquillus ãnotes
cat. Vnde et ipse etiam p psal
mum dicit. Ipsa creatura libe
rabitur a seruitute corrupti
onis: in libertatem glorie

filioz dei. Electos enī nūc pe
gna corruptionis grauat. sed
tunc incorruptōis gl̄a exaltat:
et quātū ad p̄sentis necessi
tatis pondera. nūc in dei filijs
de libertate nichil ostenditur: nā
tum uero ad subsequentis liberta
tis gl̄am. tunc in dei famulis de
seruitute nichil apparebit. Creā
tura ergo seruitute corruptionis
eruta. et digne libertatis accepta
in filioz dei gloriam uertitur: q̄
unica deo p̄ spiritū. quasi hoc ap
tius qd̄ creatura est creasse ac
subegisse declaratur. Sed qui ad
huc umbram desiderat cernus ē:
q̄ quousq̄ est tēpt̄ationū to
lerat. iugū misere conditionis
portat. Unde apte subdit. Et
sicut mercēnarius p̄stolatur
finem opis sui. Mercēnarius
etenī cum facienda opa cōspicat:
mentem. ptinus ex longinquita
te et pondere laboris addicat.
Cū uero lassescentem animū
ad considerandū opis p̄miū re
uocat: uigorem mox animi ad
exercendū laboris reformat: et q̄
graue p̄pendit ex ope: leue esti
mat ex remuneratione. Sic sic
electi quiq̄ cū mundi huius ad
uersa patiunt: cū deh̄onestatis
contumelias. rerū dampna. cru
ciatus corpis tolerant: esse gra
uia quibz exercentur pensant.
Sed cū mentis oculū ad eterne
patrie considerationem tenduṫ:
et cōpatione p̄mij q̄ sit leue
qd̄ patiuntur. inuenitur. Ad
eū nalde importabile esse ex do
lore ostenditur: consideratione p̄
mia et remuneratione leuigā
tur. Hinc est q̄ paulus semper
seipso robustior contra aduīsa

ergit: q̄ numerū finem sui opis
sicut mercēnarius p̄stolatur.
Graue namq̄ qd̄ cultuer est
sed leue hoc p̄ premij consideratio
nem pensat. Ipse quippe q̄
sit graue qd̄ patatur iudicat: q
in carceribus habundantius.
in plagis supra modū. in mor
tibz frequenter se fuisse refutat:
qui a iudeis quīquies quadra
genas una minus accepit: qui
ter uirgis cesus. semel lapidatus
est. ter naufragiū passus. noc
te ac die in profundū maris fu
it: qui pericula fluminū. latro
ū. ex genere. ex gentibz. in ciuita
te. in solitudine. in mari. in falsis
fratribz patitur: qui in labore et
erūpna. in ieiunijs multis. in
fame et sitī. in frigore et nudi
tate laborauit: qui foris pug
nas. intus timores sustinuit:
qui ultra vires grauatū se at
q̄ dicens. Supra modū g
uauatus sum supra uirtutem:
ita ut tederet nos etiam vite
Sed quomō remunerationis
intuitu sudorem tanta labo
tergat: ipse denūciat dicens.
Non sunt condigne passiones
huius temporis: ad sup uenien
tem gl̄am que reuelabitur in
nobis. Finem itaq̄ opis qua
si mercēnarius p̄stolatur:
qui dū p̄uectum remunera
tionis considerat: mile estimat.
qd̄ pene deficiens laborat. Ap
te autem subditur. Sic et e
go habui menses uacuos: et
noctes laboriosas enumera
nichi. Electi quippe conditori
rerū seruiunt: et sepe rerū in
opia coangustantur. Q amo
rem deo inhęrent: et tamē sub

VIII

lidijs pñas uite egent. Qui igit̃ p actiones suas pñaa ñ querunt: a mũdi compendijs uacuos menses ducunt. Hoc tes quoq; laboriosas tolerãt: q; aduersitatũ tenebras. non solum usq; ad inopiam: sed se pe usq; ad corpis cruciatũ por tant. Despectum namq; egestatemq; ꝓpt̃. laboriosum bonis mentibz non est: sed cũ usq; ad afflictionem carnis aduersitas uertatur. labor paulubio ex do lore sentitur. Potest eqã ñ inco uenienter intelligi. q; scñis quis q; uacuos menses suos mereri narus ducat: q; laborem iã sus tinet: sed premiũ nerdũ tenet. Hoc tolerat: illud expectat. Hoc tes uero laboriosas enumerat: q; aduersitates sibi pñas ꝓpis. sese in uirtutibz exercendo ꝓcu rat. Nam si proficere in mente non appetit: minus forsitan al pera que mundi sunt sentit. Q; quem sententia si ad uocem scr̃e ecclẽ ducatur: intellectus eius pau lo subtilius indagatur. Ipa q; pe uacuos menses habet: quẽ infirmis suis terrenas actiones absq; uite premio defluentes sustinet. Ipsa noctes laboriosas enumerat: que in mẽbris fortibus multiplices tribulationes portat. In hac etenim uita quedã laboriosa sit. quedam uacua: quedam uero uacua sit̃ et labo riosa. Amore quippe conditoris pñas uite tribulationibz exercet. laboriosũ quidem est: sed uacuũ non est. Amore autẽ se culi uoluptatibz solui. uacuũ quidem est: sed non laboriosũ Amore uero seculi eustẽ aduersa aliqua ꝓpti. et uacuũ simul est et laboriosum: q; et aduersitate mens affligatur: et remuneratonis premio non repletur. In hijs itaq; scã ecclia qui i ea iam posita. adhuc uoluptatibz defluunt. et p inde fructu boni opis non diuinã. menses uacuos duat: q; uite pña sine retributonis munere expendit. In hijs uero qui eternis desideriis dedita. mundi hui⁹ adusa patitur. laboriosas noctes enumerat: q; tribulationũ tenebras quasi in caligine uite pñas portat. In hijs autem qui et transeuntẽ mũdũ diligunt. et ea men eius contrarietate fatigãtur. simul' menses uacuos et noctes laboriosas tolerat: q; a eorũ uitam et retributo subsequẽs nulla remunerat: et pñs tribulatio angustat. Recte autẽ ne quaq; dies: sed in eis menses uacuos habere se dicit. Nec sũ quippe nomĩe. dierũ collectio et summa signatur. Q; diem ergo unaquaq; actio exprimi potuit: p menses autem actio nũ finis ĩnuitur. Et sepe cum in hoc mũdo aliq̃d agimus: i certa spei alacritate suspensi. hoc ipm q; agimus. uacuũ non putamus. Sed postq; ad actionũ terminũ puenimus: non opantes que appetim⁹ laborasse nos in uacuũ dolemus. Non solũ igit̃ dies sz mẽses uacuos ducimus: cũ nos in terrenis actionibz sine fructu laborasse. non ex actionũ principio sed sine pensamus. Cum eũ labores nos aduersitas sequitur. quasi uite nre

uacuu menses arguunt: quia
ex cumplcione actionū agnos
citur: q̄ frustra in actionibz la
dabatur. Sed qz in sacro eloqo
nō nūq̄ nox pro ignorancia pu
nitur. paulo attestante qui ne
nuram uitam saecnabz dlsapu
lis dicat. oēs nos filij lucis es
tis et filij dei. non sumus noc
tis neq; tenebrarū: quibz p̄mi
tit. vos autem fratres nō estis
in tenebris. ut uos dies illa tā
q̄ fur comprehendat. p̄t in hō
loco ex eor plona nox sce ecclie
accipi. qui post ignorancie sue
caliginem ad amorem rāndis
redeunt et ueritatis radijs illus
trati. flentbz diluunt q̄ errauc
runt. Illuminatus etenī quisq;
respicat: q̄ turpe fuerit qd' p pri
us uite amore laborauit. In
eis ergo scā ecclesia in quibz ad
uitam reuertatur: laborem sui
ctuanti cerno. et desideranti fi
nem mercenario. compat dies
Diait cernus desiderat umbrā. vij
et sicut mercēnarius prestolat
finem opis sui: sic et ego habui
menses uacuos. et noctes labo
riosas enumeraui michi. In cō
pacione etenī duo sunt que p
mittit: in expressione eqdem ha
gganonis duo protinus subdid.
Id ctuantem quippe menses
uacuos reddidit: qz quo ma
gis eterni refrigerij queritur:
eo magis conspiat. q̄ uacue p
ista uita laborauit. Id prestō
lantem uero laboriosas noc
tes subiungit: qz quo magis
et terminū opis premii qd'
assequam inspiam: eo mag
ingeniscam diu nos nesciē
qd' quererem. Unde et ipsa

penitentia cura uigilanc et
primitur. ut laboriosas noctes
enumerasse dicerentur. qz quāto
uerius ad dei reuerentiā: tanto
subtilius labores quos p ig
norancia in hoc mūdo pauli
dolendo pensamus. Nam quo
unusq; plus dulce fit. qd' de
eternis desiderat: eo ei magis
graue ostenditur. qd' pro p̄mij
amore tolerabat. Si uero ad
solam hystoriam sequencia
uerba pensantur. p hec paul
dubio animus dicentis expri
mitur: qualiter p diuersos mo
tus desiderij mestitia impelle
re uariatur. Nam subdit.
Si dormiero dicam quan
do surgam: et rursus expec
tabo uespam. In nocte quip
pe dies queritur. in die uespa
ra desideratur: qz nimirū dolor ti
pnitus placere que assunt.
Cumq; mentem p expimēti
pūcū afficit: semp hanc q̄si
consolante desiderio ad alia
p expectationem tendit. Sed
qz et afflicta mens p appeti
tū ducatur. et tamen dolor ei
eciam seductus desideriis non
finitur: rte subiungit. Repleti
bor dolorib; usq; ad tenebras
Causa etenī eiusdem doloris ex
primitur: cū primus subintro
nitur. Induta est caro mea pu
tredine: et sordib; pulueris.
Cutis mea aruit: et contracta
est. Sed hec subtilius cōgru
enti9 qz disserimus: si ad pmit
se expositionis ordinem red
amus. Dompno namq; tor
por occi. surrectione autem ex
pectatio actionis exprimit:
uespe quoq; nomine qz sopno

congruit. rursus oꝛaj deliderū
figuratur. Sancta uero eccliā
quouslꝫ uitam coꝛruptionis
ducit: fiere mutabilitatis siue
tēpus non desinit. Ad hoc
uenit ꝯ homo conditionis fiebat:
ut sancta mente in arcem se cō
templationis erigeret. et nul
la hinc coꝛruptiō. a condito
ris sui amoꝛe deliuaret. sed
in eo qd' ab ingenita stabili so
liditate uoluntatis pedem ad
culpam mouit: a dilēcione cō
ditoꝛis in semetipo. primus ce
cidit. Amoꝛem uero dei ueram
salꝫ stabilitatis arcem deserens.
nec in se consistere potuit: q'a
lubrice mutabilitatis ꝑpulsu
infra se p coꝛruptionem pꝛu
cens: etiam a semetipso dissen
sit. Qui nūc qꝫ conditionis
siue soliditate non figitur. al
ternantis semp desiderij motu
uariatur. ut et quietis actio
nem desideret: et occupatus
ad oꝛaōem anhelet. Quia enī
fixa mens stare cū potuit no
luit: stare iam non ualet. et
am cū uult. Conditoꝛis sui ꝙp
pe contemplationem deserens.
saluus siue foꝛtitudinem pdi
dit: et quo libet posita semp
egra aliū locum querit. Nā
rectitudinem ergo humane men
tis exꝑimens dicat. Si doꝛ
miero dicam quando surgā:
et rursus expectabo uesperā.
Acsi apte diceret. Quicqd pcep
tum mentis fulciat: qꝛ ipm ꝙ ve
stificare potuit amisit. In sōp
no namꝫ surrectionem deside
ro. in surrectione uesperā ex
pecto: qꝛ et quietis exercitiū
actionis appeto: et exercitat

ocaī quietis quero. Qd' tamen
intelligi et aliter potest. Doꝛmi
re namꝫ est: in pēis iacere. Si
enī sompnū appellans culpa
non esset: nequaqꝫ paulus di
cipulis diceret. Euigilate iusti:
et nolite peccare. Unde et audi
toꝛem suū ām̄onet dicens. Sur
ge qui doꝛmis: et exurge a moꝛ
tuis: et illūiabit te xp̄s. Et rur
sum. Hoꝛa est iam nos de sōp
no surgere. Unde et salomon
peccatoꝛem increpat dicens.
Usqꝫ quo piger doꝛmis? Et ideō
ingiatur quisqꝫ cū pēa sompno
premitur. ad iustitie uigilias
exurgere conatur: sed sepe cū
surrexerit: ipsa se erroꝛis imag
inis caligine uirtutī sentit. Un
et temptam pēis uitā aduer
sitatibꝫ post uirtutes desideat.
ne peius et confidencia uirtu
tes deliberet: ne peius et confi
dencia uirtutī cadat. Si enī
seruum se melius p tempta
tionē non cognoscereꝛ: nec
ām psalmista diceret. Proba
me dne: et tempta me. Bene
ergo nūc dicitur. Si doꝛmie
ro dicam quando surgā. et
rursus exspectabo uesperā:
qꝛ in pēa sompno lumen iu
stitie queritur: et cū uirtutī
ꝑspera mentem eleuauit. ad
uersitas desideratur:
ut p eā deinde animus cū uirtu
tī suaꝛ gaudio plusqꝫ debꝫ
attollitur: p cognitionē pēe
pūs uite. edoctus meroꝛe sol
citatur. Unde et uesperā foꝛti
tudo dicitur: sed ex
pectabo. Expectamus enī
ꝑspera: foꝛtitudinis aduer
sa. Dirigitur iustus exper

tur uelperam? qz cū exerceri
hunc tribulatione necesse ē: ip
sa ei fit aduersitas. pspa. Po
test uespe nomine. etiam pēs
tēptatio designari? que sepe mē
to acrius mentem lacessit: sēp
to et eandem mentem. spiritus
ad supna altius euehit. Neq; q
namq; sic in hac uita p exercita
tionem iustitie pēs deleantur.
ut in eadem iustitia inconcusse
maneatur? qz et si iam a cordis
habitaculo culpam rēmoto ei
minat: ipsa tamen culpa que
repellitur. cogitationis uire so
rdz assidens. ut sibi apiatur
pulsat. Ad' moyses quoq; spi
ritualiter innuit: cū facta cor
paliter tempoz momenta nu
rauit dicens. factū est mane
et lux: atq; paulo post subiu
ens. factū est uespe. Creator q
pe oīm. hūane culpe pēs.
nunc exprellit in tempe: quod
nūc uersatur in mente. Nā
et lux quippe ad uesperum du
catur: qz nimirū lucem rēmoti
uis. umbra sequitur tempta
tionis. Sed qz etiāz lux temp
tatione non extinguitur. neq;
q̄ nox. sed uespa facta phibe
tur: qz nimirz sepe tēptatio
in corde etiāz lumen iustitie ab
scondit. sed non indelimit? q̄
si ad palloxem trepidationis
protrahit: sed fundius non ex
tinguit. Etiam ergo post sōp
nū surrectionem appetit. pr
surrectionem uespam presto
latur? qz et de peccato ad lu
men iustitie cuigilat: et in ip
so iustitie lumine posita. semp
se contra illecebras tēptatiō
nū parat. Quas nimirz
non timet sed expectat: qz
utilitati siue rēmedio. etiam
p tēptamenta se proficere nō
ignorant. Quanto aūt ūb
contra corruptionem suam ū
tute contenderint: habere inte
gram salutem nequeūt. quo
usq; dies pēs uite finiatur.
Unde et subditur Et replebr
dolorib; usq; ad tenebras. Mo
do namq; aduersa irruūt: mō
ipsa quoq; pspa callida hyla
ritate blandiunt. Modo lur
gentia nimia bellū armis exa
gitat: modo denicta animū ad
elationem uocant. Bonorū
igitur uita usq; ad tenebras a
dolorib; replentur? qz quousq;
tempus corruptionis agitur:
interna externaq; afflictiōe
concutitur. Et salutis lucem
tacem non inuenit: nisi cū dis
fundius tēptationis relin
quit. Unde bene et hic eadem
dolor causa. primus subiun
gitur. cū dicitur Induta ē ca
ro mea putredine: et sordib;
puluere. Dr cui paulo supi
diximus. soliditatem ingeni
tam uoluntarie homo delere
it: et sese in uoraginem corrup
tionis mersit. Unde nūc uel p
immunda opa labitur: uel per
cogitationes illicitas fedatur.
Dr cui ita diuersis culpe siue
penaliter subdita. ipsa iā ūa
iūba facta est extra naturam.
et remissa usq; ad puersa o
pa ducitur? retracta autem
puerlor operum imporuna
cogitatione fulcatur. Do expie
tionem ergo actionis illicite
carnem putredo affligit: p le
uitatem uero cogitationis i

probe. quasi aure oculos pul
uis iungit. Consentiendo u
itijs putredine acterminur: ui
tioz uero ymagines in corde
tolerando. sordibz pulueris fe
tamur. Aut ergo. Induta ē caro
mea putredine: et sordibz pul
ueris. Ac si apte diceret. Carna
lem uitam quam pauor. aut
labes lubrice operationis pollu
it: aut ex uitioz memoria. ca
ligo miserie cogitationis pre
mit. Ad'tamen si ex uoce ecclē
clesie uniuersalis accipimus:
aliqñ hanc paulubrio carnis
putredine. aliqñ hanc paulubrio carnis putredine. aliquā
do autem grauari sordibz pul
ueris inuenimus. Multa quip
pe in ea siunt: qui dñi amori ar
mis inseruiunt. fetore luxurie
cōputrescunt. Et nōnulli siūt
qui a uoluptate quidem car
nis abstineut: sed tamen tota
mente in actibz terrenis iacēt.
Dicat ergo ecclia uniuus
mēbri sui uocabus: dicat quid
de utroq; genere hominū tolat.
Induta est caro mea putredie:
et sordibz puluerus. Ac si apte
insinuet dicens. Sunt plerīq;
qui michi p fidem membra siūt.
sed tamen sana uel mūda per
actionem non siunt: q; aut vic
ijs desideriijs turpibz ad corrup
tionis putredinem defluunt.
aut terrenis actibz dedita. pul
uere conspguuntur. In illis eni
quos lubricos tolerō: carnem
uidelicet putrescentem gemo.
In illis autem quos terrā que
rentes pauor: quid aliud q; fe
tantum puluerem porto: Vnde
et apte simul de utrisq; subiun

gitur Cutis mea aruit: et
contracta est. In scē quippe ec
clesie corpe hij qui solis exteri
oribz actibus inseruiunt: cōgru
e cutis uocantur. Que nimi
rū cutis arescendo actrahit.
q; mentes carnaliū dum pre
sentia diligunt. et quasi iux
ta posita cōtrahiscunt: ad
futura tendi p longanimita
tem nolunt. Qui dū interne
spei pinguedinem negligunt.
ut actrahantur arefiunt: q;
si cor corda desperato non sicca
ret: nequaq; eius hec pusilla
nimitas actraheret. Hanc
namq; actractionem psalmis
ta formidauerat: cū sicut tacem
mentis metuens dicebat. Si
cut adipe pinguedinis reple
atur anima mea. Adeps quip
pe pinguedinis animam re
plet: cum hanc contra pīnā
desiderior estum supne spei in
fusio refouet. Cutis ergo aresc
ens actrahitur? cū cor rebz exte
rioribz dedita. atq; ex desperatōe
sicca cū. in auctoris sui amore
non erudiatur: sed in senectūpo
ne ita diuersis rugosa cogita
tione replicatur. Pensandū
uero est q; carnales mentes id
circo pīnā diligunt: q; nisi
carnis q; fugitiua sit mīme
pendunt. Nam si uelocitatē
transitus eius aspicerent: hāc
eam p̄sperantem mīme a
marent. Dū autem ecclesia
in elās suis omnibus quanto sit
rebz exterioribz aursus cōspicac:
et idcirco in minimis pedē solli
cite intentionis figit. Vnde et
apte subditur Dies mei ue
loces transierūt: q; a texente

La. viij.

tela succidatur. Congrua valde similitudine tempus carnis tele comparatur? qz sicut tela filis: sic uita mortalis diebz singulis p ficit. Sed quo augmentū paup? ad inanitionem tendit: qz sicut et superius diximus. cum qa acceptā preterierunt. nequaq̄ reparantur? et de vniuerso uite spatio. eo fiunt pauciora que vel uunt: quo multa sunt que transierunt. Tela quippe infra superiora retrogrāda. duobz lignis nectitur ut texatur. Sed quo inferius texta ī uoluitur. eo superius texenda deplicatur? et unde se ad augmentū multiplicat: inde fit minus quod restat. Sic minuti uite nre spa. et cū acta quasi inferius ī uolutū? et uentura a superiori deplicatu?. qz quo plus fiunt preterita: minus esse inpiunt futura. Sed qz nec tela ad expressionē nri temporis sufficiat? nam eius quoq; festinatione uite nre velocitas transit: ipe nunc dicat. Dies mei velocius transierūt. q̄ a texente tela succidatur. Tela quippe cardinatem pectus habet: uita autem presens morā defectus non habet. In illa nāq; cū laborantis manus figit. aduenatis terminus elongat. in ista uero quia tempus semp deficiens indeficienter consumimus. ad finē nri itineris etiam quiescendo pueniimus: et p cursū nri transitus etiā dormientes imus. Electi igit̄ qz p̄sens uite momenta deuitare sub festinatione conspiciunt: nequaq̄ in hoc tante mobilitatis tramite cordis intentionem figunt. Unde et apte p̄mus subdit. Et consūpti sunt absq; ulla spe. Reprobor mens ergo dies uite p̄sens tanto amore constringit? ut sic se p hic appetant viuere: quatenus si ualeant vuendi curriculū delere nullatenus finire. Cogitare q̄p pe futura despiciunt: spem totam in rebus transeuntibz ponunt. Habere nulla nisi que preterierunt concupiscunt. Cū qz nimis transeuntia cogitant. et manentia nullatenus sapiunt? sic ceca mente insensibili cordis oculus claudit: ut eterne lucis nullatenus intendat. Unde fit. ut sepe iam corpus molestia qualibet. et uicina mors uiuentem uitalis spiritus linquat: nec tamen curare que nūdi sunt desinant. Ā qz eos ultor ad iudiciū pertrahit? et tamen ipsi ordinatione solliciti rebz transeuntibz occupati. nil aliud cogitant: nisi in hī mūdi adhuc qualiter maneant. Relicta quenda omnia quasi possidenda disponunt? qz spes uane di non frangit: etiam cū uita terminatur. Jam ad iudicū trahunt? p sententiam: et tamen adhuc habendis rebus inherent p curam. Dura cor nū mente abesse mors longe credit: etiam cū sentit. Siqz a carne anima soluitur. ut erga p̄cta īmoderato amore seruiens. cū ad eternum supplicū ducitur. horaplum quoq; nescit quo ducatur? et delereus que amare cū termino uoluit: repente sine termino sentit. que nūq̄ p̄uidit. Ut

VIII?

contra rectoꝛ meus ad eternita
tis intentionem extendimur: ea
am cū p̄sens eam feliciꝰ uita co
mitatur. ¶ Magna carnis salute
utaꝝ: nec tamen eius fiducia
animus retardatur. ¶ Nullū ad
huc moꝛtis p̄aculū erumpit: et
quasi p̄sentem cotidie hanc
cōspicat. ¶ Quia enī uita inde
sinenter labitur: spes ei uiuen
di fundit⁹ amputatur. ¶ Bene
ergo de diebꝰ p̄tereuntibꝰ dicit.
Consumpta sunt absq; ulla spe
Ac si apte diceretur: ¶ Meus fidu
cia in p̄sentia uita non plus:
q; omne qđ p̄terit calcando
desperi mi. ¶ Unde apte moꝛs sub
dit. ¶ Memento q; uentus
est uita mea. ¶ Hij enī uitam
carnis quasi p̄uauentem dili
guut: qui quanta sit uite leg̃
is eternitas non intendunt
Cumq; soliditatem p̄sentia
is non cōsiderant: exilium
patriam. tenebras lumiē. aur
sum deorsum putant: quia
qui maiora nescīt: iudicare
de minimis nequaq̃ possunt.
¶ Ordo quippe iudicij exigit: ut
qđ examinare nitimur. tran
scendamus. ¶ Si enī p̄celle rebꝰ
animus non ualet: nequaq̃
de hijs certa a quibꝰ uincitur
uidet. ¶ Idcirco itaq; meus repo
sa p̄sentis uite cursum esti
mare non sufficit: q; āmirari
qđ illius ex amoꝛe succūbit.
¶ Sancti autem uiri quo ad e
terna oꝛ eleuant: q̃ breue sit
qđ fine claudit⁹ pensant: q
eo coꝛ sensibꝰ nitescat qđ p̄tꝛ
quo intellectu radiante micti
cet. qđ accepti nūq̃ recedit.
Cumq; infinitatem p̄tēplat

inspiciunt. nequaq̃ iam pro
magno deliberatur. quidq̃ hui⁹
angustiaꝝ? sed sublimata mēs
extra temporꝭ terminos diuag.
etiam cū carne in tempe tenet:
et tanto altius finiendā despi
cit. quanto uerius infinita cog
nosat. ¶ Sed hec ipsa hūane
breuitatis cōsideratio. auctoꝛi nro magne uirtutis obla
tio est. ¶ Unde tōe nunc cū dep̄
catione īmolatio eiusdem uir
tutis offertur: cū dicit. ¶ Memē
to q; uentus est uita mea. ¶ Ac
si apte diceretur. ¶ Benigne eum
rem uelociter benigne rec
pice: q; et tanto a te uidear mi
sericordius tibi: quanto ipe
a cōsideratione breuitatis
nec oculos non auerto. ¶ Sed
q; dū tempus uite p̄sens ab
scidit⁹: ad op̄ationem p̄me
rende uenie ulterius non red
ditur: recte subūgitur. ¶ Nec
reuereatur oculus meus ut vi
deat bona. ¶ Ad uidenda bona
eterni oculus non redit: q; a
ad exhibenda recta opa. exu
ta carne anima nō ꝛeuertit.
¶ Hinc est q; diues quem infer
ni flāma cruciabat: q; semet
ipm repare op̄ando non pos
set agnouerat. ¶ Nam nequa
q̃ sibi sed relictis fratribꝰ p̄o
desse satagebat dicens. ¶ Rogo
te pater abraham: ut mittas
lazaꝝ i domo patris mei. ¶ Ha
beo enī quīq; fratres: ut teste
tur illis ne et ipi ueniant in
hunc locū tormentoꝝ. ¶ Solet
namq; mebꝝ animū. spes
uel falsa refouere. ¶ Sed ut pe
nam suam grauius reprobi
sentiant: et spem de uenia a

mutuum. Unde ⁊ãnis ulciscitur
traditus. non sibi ut diximus,
sed opitulari fratribus conatus
uit: q; nũq; se iguũ carere tor
mentis. adunato desperationis
supplicio agnouit. Hinc salõn
ait. Qd cũq; potest manus tua
facere instanter operare: q; nec
opus. nec ratio nec sciencia. nec
sapia erit apud inferos: quo
tu properas. Nequaq; ergo ad vi
denda bona oculus reuertetur:
q; retributionem suam mens
inueniens ad operationis usũ
nullatenus reuocatur. Quia
igit̃ fugit omne qd cernit̃. et
mansura sunt que sequũtur:
bene bãis iob uno uerbo utra
q; complexus est dicens. Nemo
te q; uenturus est uita mea: nec
reuertet̃ oculus meus ut uideat bo. Cur
sũ quippe pñaũ contẽplatus ait.
Nemo te q; uenturus est uita mea. E
uitare uo seq̃aũ ꝙsidãus adiũ
ut. Nec reuertet̃ oculus meus ut u
deat bona. Ubi apte q; vmbrã hu
mani guis a redẽptionis munere
destituta. uocẽ ꝓphãs sumit dicẽs
Nec aspiciet me uultus hominis
Uultus quippe hois ẽ. nisi redẽp
toris: q; insensibiliter nos ẽ dum
ad ẽ ꝛespiat emollit. Un̄ recte q;
ew̃ dr. Respexit dñs petrũ. et re
cordatus petrus uerbi qd dixe
rat ihũ: et egressus foras fleuit
fleuit amare. Etenim nero ani
me animam nequaq; iam vi
sus hominis aspicit: q; post
mortem non liberat: que an
te mortem gratia ad uenia
non reformat. Hinc etenim
paulus dicit. Ecce nũc temp⁹
acceptabile: ecce nunc dies sa
lutis. Hinc psalmista ait. qm in
in seculũ misericordia eius: q; unu
rũ quem nequaq; modo mise
ricordia eripit: sed a pñs
seculi iustum addicit. Hinc sa
lomon ait. q; lignũ in quocũ
q; loco ceciderit siue ad austrũ
siue ad aquilonem ibi erit: q;
cũ humani casus tpe. siue bõ
seu malignus spiritus egredi
entem animã a claustris car
ceris acceperit: in eternũ secũ sine
ulla punitionis remedio. ut
nec ẽ ultima ad iudiciũ. prua: ut
nec uersa eternis supplicijs. ul
tra ad remedium ereptionis ala
cer. Uerũ ꝛ scãs humanum genus
dampna considerans. q; a pña
sẽ sine redemptionis oportuno
ne subtrahit̃. atq; eternus iguis
irrepabiliter sepelit̃: et eius uo
cem in se sustinens dicit. nec
aspiciet me uultus hominis: q;
nunquã redemptoris gratia. q;
nũc non intuetur ut corrigat:
tunc non respiciat ut ab ultiõe
absoluat. In iudiciũ quidem
dñs ueniens. pacem inde ut
feriat: sed non inde ut ad largie
dam salutis gratiam recognos
cat. Culpas examinat: et uim
peremptorii ignorat. Unde et scãs
iur ait se posse pacem ullam rel
pertu hominis uidere non posse
fatereatur: apte mox subdidit.
Oculi tui in me: et nõ subsis
tam. Ac si apte diceret. Districte
ad iudiciũ ueniens. et ad salutã
dñi non uides: ad ferendũ ui
des: q; quem in pña ultra dispẽ
sationis tue misericordiã nõ re
pias: respiciendo postmodũ pe
nitentiam extinguis. Hinc eñ
pacor quisq; deum non metuit
et uiuit. blasphemat et pñat:

qz scitz misericors creator quē
expectando multa corrigere. aspi
ciendo non vult punire: sicē scrip
tū est. Dissimulans pcā homi
nū ꝓpter penitentiā. Sed cum
cum pēcor respiat non subsistit:
qz cum districtus iudex meritum
subtilicer inquirit. reus ad cor
recta non sufficit. qz vis enā
hoc iudicor noa congruit: quo
tūs mens semp sollicita venturo
examini intendit. Omne enim
qd agunt metuunt: dū cauce
considerant. qui aute qualē iu
dicem habebunt. Intuent potes
tatem illius magnanimitatis: et
pensant quanto reatu cōstricti
sunt ꝓpria infirmitatis. Enu
merant mala. ꝓpria opa: et cō
tra hec exaggerant bona cōdi
toris. Considerant prava q̄ distric
te iudicet. bona opa q̄ subtiliē
pensent: et putant se absq; am
bigultate presumunt. si remota
pietate iudicentur? qz hoc ipm
quoq; qd iuste iudemur viue
culpa est: si nullam nrām cum
iudicat. hanc apud se diuina
non excusat misericordia. Hic
etesū in eodem libro scriptū est
Astra non sunt munda in cō
spectu eius: qz apud eum districe
te iudicant. ipsi quoq; maculas
inquinationis habent: qui p
mundissimam sanctitatis lucem.
Bene ergo dicitur. Oculi nu in
me: et non subsistam. Ac si ap
te nisi voce diceretur. Si subtili
examinatione discutior. profecto
do iudico non assurgo: qa ad
penam iusta non sufficiat: si hāc
immanitas iuste retributionis p
mit. Bene autem eiusdem hūa
ni generis et culpa breuiter. ꝑ
pena subrogatur: cū ꝓtinus
subditur Sicut consumit
nubes et pertransit: sic qui descē
dit ad inferos. non ascendet.
Nubes quoq; ad altiora sul
pendit. sed densata vento ipel
litur. ut currat: calore autem
solis dissipatur ut euanescat.
Sic sic nimirū corda sunt homi
nū: que p accepte rationis in
genium ad alta eniteant: ipulsa
aute maligni spūs flatu. pra
uis desideriorū suoꝝ motibz huc
illucq; portantur. Sed districto
respectu supni iudicis. quasi so
lis calore liquefiunt: et semel
locas penalibz tradita ad opa
tionis usum ultra non redeūt.
Dirigatur scīs elationis cuiusli
defectū ex humani generis exā
mens dicat. Sicut consumitur
nubes et pertransit: sic qui descē
dit ad inferos non ascendet.
Ac si aptē loqueretur dicens. In
altū currendo deficit: qui supbi
endo ad interitū tendit. Quem
si semel culpa ad penam prolap
misericordia ulterius ad ueniam nō
reducit. Unde adhuc subditur
Nec revertetur ultra in do
mū suam. Sicut domus est cor
pis habitaculū corporale: ita v
nicuiq; mens hoc domus fit.
qd ex desiderio in habitare con
sueuit. Ad domū igitur suam
ultra non revertitur: qz semel
quisq; eterne supplicijs tradi
tus ad hoc ubi amore inhese
rat nullatenus revocatur. pō
etiam inferni nomine pēcor
desperatio designari: de qua per
psalmistam dicit. In inferno
autem quis confitebit tibi?
Unde scriptū est rursū. Impius

cū uenere in pfundū pcōr cō
tempnit. ¶ Nullus autem ip
erati sustinuit: uicaria pfō ultrae
moriendo derelinquit. ¶ Nu ue
ro etiam post pcām mole despe
rationis obruit? quid aliud q̄
post mortem in inferni supplia
o sepelitur? ¶ Bene ergo dia? sic
conclusit nubes et transiit.
sic qui descenderit ad inferos
non ascendet: q̄ plerumq; cū
pertinacione nequitie etiam des
peratio sociatur: et uia iam
reuersionis obsidunt. ¶ Recte
autem corda desperatū nubibꝰ
compatitur: q̄ et caligine erro
ris obscura sunt. et pcōr mul
tiplicitate condensa: sed conclu
sa pertranseunt: q̄ claritate et
premi iudicij irradiata dissipā
tur. ¶ Solet etiam domus inha
bitatio cordis intelligi. Unde
sanato quidam dicit. Vade in do
mū tuam: q̄ nimirū dignum
est. ut pcōr post uenia ad
mentem suam redeat: ne ultrꝰ
quo iuste teneatur admittat.
xuij ¶ Sed qui ad infernū descenderit.
ad domū suam ulterius nō as
cendit: q̄ eum quē desperatio ob
ruit. a cordis sui habitaculo
foras mittit: et redire introrsꝰ
non valet: q̄ sublimis exterius ad
eterna corrigi impulsus cad?
Ad contemplandū quippe crea
torem homo conditus fuerat.
ut eius semp speciem quereret.
atq; in sollempnitate illius a
moris habitaret? sed extra se per
inobedientiam mentis. mentis
sue locū perdidit: q̄ tenebrosis i
nuentis sparsius. ab inhabitan
one uere luminis elongatur. ¶ Nō
aptē adhuc subdit. ¶ Nec cog

noscet eum amplius locus eius
Locus quippe hominis sed non
locatus. ipse scilicet conditor ex
tenditur: qui hunc ut in tempo
conderet creauit. ¶ Que nimi
rū loca nunc homo deserendo tē
seductoris uerba audiens. a
conditoris amore discessit. ¶ Ex
cū omps deus redimendo. se ho
mini etiam corporaliter ostendit.
ipse utiq; diuersum fugitiui lu
pi uestigia subsequens. ad remē
dū quem amiserat hominem
locus uenit. ¶ Si enī appellan
locus nequaq̄ conditor posset.
deū laudans psalmista nō di
ceret. Filij seruorꝰ tuorꝰ inhabi
tabūt ibi. ¶ Ibi enī dicimus nō:
nisi cū loca specialiter designa
mus. ¶ Sed sunt plerīq; qui eas
post precepti redemptionis au
xilium ad desperationis tenebꝰ
deuoluūtur? et tanto nequius
pereunt: quanto et oblata re
media misericordie contempnūt.
Recte ergo de dampnato dicit
dicat. nec cognoscet eū amplꝰ
us locus eius? q̄ a conditore
suo. tanto tunc districtus iu
dicio non agnoscet: quanto
nūc ad redemptionis gratiam
nec p dona reuocatur. Unde et
notandū sūmope est. q̄ nō aut.
nec cognoscet amplius locū
suū: sz aut. nec cognoscet eum
amplius locus eius. ¶ Dū enim
cognitio non homini sed loco
tribuitur. patenter ipē condi
tor loci nomine designatur: q̄
districtus ad examen ultimū
ueniens. in iniquitate diuer
tat? dicat. ¶ Recede uos maledicti
¶ Sed etiā quicq; quo districte re
probos repellit considerauit: eo se

mercipsos cotidie a peccatis ne
quitie sordibz sollicitus purgat
Cumqz peccatores alios fingere
re a uite amore conspiciunt: stu
diose se ad penitentie lamenta
iuuat. Unde et apte subdi
tur Quapropter ego nō par
cam ori meo. Ori enim suo par
cit qui confitenti malū qd' fecit. ero
bescit. In labore quippe os mi
nime est: hoc ad confessionem p
peccatorum iniquitatis ornpare.
Sed iustus ori suo non parcit:
quia coram districti iudicis presen
tia, uerbis contra se pro cō
fessionis seuit. Hinc psalmista
ait. Preueniamus faciem eius
in confessione. Hinc p salomo
nem dicit. Qui abscondit scele
ra sua non dirigentur: qui aūt
confessus fuerit et dereliquerit ea:
misericordiam consequetur. Hic rur
sum carpit est. Iustus in prin
cipio accusator est sui. Sed nequa
quā os ad confessionem pandit:
nisi ei consideratione districti
iudicij p pauorem spiritus ag
gustatur. Unde et apte mor sub
ditur Loquar in tribulatione
ne spiritus mei. Tribulatio qp
pe spiritus linguam cōmouet:
ut reatū prauū opis. nor cōfes
sionis impu guet. Sciendum
quoqz est: qz et sepe reprobi per
mentem confitentur. sed deflere cōtē
nūt. Electi autem culpas suas
quas uocibz confessionis ape
riunt: districte ad uersionis
fletibz insequūtur. Unde bēūs
iob postq se ori suo non parcere
spospondit: tribulationē mor
spiritus subdidit. Ac si aperte
fateret dicens. Sic reatū līgua
loquitur: ut nequaqā expars
a meroris stimulo p alia spūs
uageatur. Sed culpas loquens
nullus aperio: culpas uero ad
cor retinuerim cogitans, salutē
uulneris ex medicamine meroris
quero. Qui enī mala quidem que perpetrauit insinuat. si
flere que insinuauerit renūtat.
quasi subducta uelle nullus
detegit: sed cor pena mentis me
dicamentū uulneri nō apponit
Confessionis igitur nos cem so
lus necesse est ut meror exercu
at: ne nullus pditū sed neg
lectū, quo lucrandus iam p hu
manā noticiam tangitur. de
terius putrescat. Quo contra
psalmista plagam cordis non
solū detexerat: sed detecte eam
medicamentū mōris adhibe
bat dicens. Iniquitatem meā
ego pnūciabo: et cogitabo p
peccato meo. Pnūciando enī
occultū nullus detegit: cogita
do aute quid aliud qm medica
mentū uulneri apponit? Sed
afflicte mentis et cū sollicite
dampna cogitauit: rura pro se
mentis ozitur contra semet
ipsam. Nam cū se ad lamenta
penitentie instigat: occulta se
increpatione dilaniat. Unde
et apte mor subdit Confu
bulabor cum amaritudine ani
me mee. Pauore namqz diui
ni iudicij afflicti. dū quedam
male gesta plangimus: ipsa
vi ire amaritudinis ad discu
riendos nos uigilantius ex
cauat. Alia in nobis etiam q
amplius defleamus inuenit
Nam sepe qd' corpentes latu
re: flentibz subtilius inoteſcit
et afflicta mens cernit ue

mur malū qđ fecerat et nesciebat?
et q̄ intra sua uerus apis q̄ā a ve
ritatis pace deuiauit. q̄ reatū
suū quus secura non meminit.
hunc in se cōmota deprehendit.
Tumescens quippe amaritudo
penitentie uerecundātī cordi im
portune ingerit. illicita que cō
milit? dilectū contra hec iudi
cem ostendit: supplicior minas
inuitat. pauore animū ferit. pu
dore confundit? motus illicitos
interpat: quietem noctis securi
tatis turbat. Que ei condicor
bona contulit. que ipse bonis
illius mala rūdit enumerat?
q̄ mire ab eo conditus. q̄ gratu
ito nutritus. q̄ rationis sublīa
tia in condicione ditatus ē: q̄
condicoris grata uocatus. q̄
sequi ipse ut uocatus noluit. q̄
uocantis misēdia nec surdū hūc
renitentem q̄ desperie? q̄ illū
natus donis. q̄ sua sponte pra
uis actibz etiam post dona ce
tus est: q̄ a centatis sue erroribz
patrne sollicitudinis flagellis
expiatus? q̄ a flagellor dolori
bus ad salutis gaudia medica
mento misēdie reductus est. q̄
quibusdā culpis et si non gra
uibz subditus. peccare tamen
et inter flagella non desinit: q̄
pēcoris sui supna gratia nec
contempta dereliquit. Cū igit
afflictam mentem modo p repli
cationem dnor dei modo p im
petra actionis sue tanta seue
ritate intrepat: habet in corde
multor amaritudo anime līguā
suam? que q̄ tanto ei lubricius
loquitur: q̄nto er interius au
ditur. Unde er nequaq̄ dicitur
fabulabor in amaritudine aīe
mee ℔ fabulabor cū amaritudīe aīe
mee? q̄ uis dolorus que pēa sin
gula reputans corpentem animi
ad lamenta erumpat: quasi ad ei
uerba confabulationis formet?
in quibz semetipm correptus in
uenisse: et ad sui tam custodiam
sollicitior ersurgat. Dicat ergo
mur iustus ex uoce sua: et sē ecclē
sypi tenens dicat ex uīa. Cōfa
bulabor cū amaritudine aīme
mee. Ac si apertius insinuet dicās
Inimis contra me cū cordis mei
dolore colloquor: et foris me a
uerbere iudicis abscondo. Sed
mens penitentie doloribz pressa
in semetipsa constringit? atq̄ a
cunctis delīctionibz carnis fora
cogitatione sepatur. Ad sūmum
placere appetit: et tamen adhuc
de corruptione corpis contrādit
nouem sentit. Unde et apte mor
subdit. Cūq̄ mare sum ego.
aut cetus? q̄ circūdari me cu
stodie? Caīē homo circūdatur.
qui a plenitudine et uirtutū pue
ribz ad alta ersurgere nititur?
et tamen carnis sue corruptio
ne ꝑpeditur. Cūm bene erui pla
nitia deprecatur dicens. Educ
de carcere aīmā meam: ad cō
fitendū nomini tuo. Quid ve
ro appellatione maris? nisi cor
da carnalīū cupidis cogitatiōi
bus fluctuosa? Quid aūt cetus
nomine? nisi antiquus hostis
exprimit? Qui dū mentes secu
lariū possidendo penetrat: q̄
in eor lubricas cogitationes
inundat. Sed cetus carcere con
stringitur? q̄ malignus spūs
in inferioribz detrudit. ne ad ce
lestia euolare prenalent. pene
siue ponderē coartatur: pēno
rum attestante qui ait. Ds angelis

pcrantabz non pepcac? sed rudē
abz in iuferu detrāctos. in tar
tarū tradidit: in iudiciū cruciā
dos reseruari. Cetus carcere astri
gitur: qz temptare bonos quāti
deliderat prohibetur. Carcere quo
qz maxe circundatur? qz carnali
um mentiū tumida insaniaqz de
sideria ad pagēda mala que appe
tunt. impossibilitatis siue āgus
tia grauatur. Depe enī dūam
melioribz concupiscunt: sed tamē
tis diuino iudicio cuncta nutu
biliter disponente substrahi sunt
Nocere bonis etiā deliderant: sz
tamen subiecti ab eis solatia spe
rant. Ozo expletis uoluptati
bus carnis longeuitatem uitēp
sentas aspiunt: sed tamen ab ea
sub celeritate rapiunt. De quibz
bene p psalmistam dicit. Et sta
tuit aquas quasi in utrem. Aque
quippe in utre stant: cū lubrica eo
rū deliderta qz opis effectū nō im
pleuerunt. sub carnali corde depri
munt. Cetus ergo ac mare cir
cundatione carceris premitur:
qz uel malignus spiritus. uel
sequaces illius. in quoz se men
tibz colligunt. atqz in eis undas
nutantū cogitationū uolutat.
ne implere mala que appetunt
nequeant. supna eos districto
angustat. Sancti enī uiri quo
mundiozi corde celestiū arcana
considerant: sēs ad hec cotidie
laboribz anhelant. Ibi iam ple
ne saciari deliderant. unde adhuc
parū aliquid oze contemplatio
nis degustant. Hēc capiunt car
nis stimulū subdere: nichil in co
gitatione illicitū de eius iam cor
ruptione tollerare. Sed qz scrip
tum est. corpus qd' corrūpitur
aggrauat aiam. et deprimit ter
rena inhabitatio sensū multa
cogitantem? intentione tā qui
dem ultra semetipsos eminent:
sed tamen adhuc infirmitatis
sue incertis motibz subditi. cor
ruptionis se carcere clausos do
lent. Aut ergo. Quēq; mare sum
ergo aut cetus? qz cur dedisti me
carcere? Ac si apte diceret. Mare
uel cetus. iniqui uidelicet cor
qz auctor malignus spiritus.
qz effrenati ad solam ppetrāde
iniquitatis licentiam appetunt.
nec pene sue carcere cohibēdi sunt.
Ego autem qui iam libertatem
eternitatis sue desidero? cur ad
huc mee carcere corruptionis
premor? Qd' tamen nec a iustis
sine requiritur: qz amore ue
ritatis accensi. infirmitatis sue
angustias transgredi pfecte
concupiscunt. Nec ab auctore
iustor iuste disponitur? quia
electoz suoz uota differens cru
ciat. animas purgat: ut ad
percipiendū qd' deliderant quāq;
melius ex dilatione cōualescāt
Electi autem quoulqz ab inti
ma quiete differunt? ad cor su
um redeunt? ibiqz a carnis sue
tumultibz abscondi. quasi ame
nissimū secretū petunt: sed in
eo sepe temptationis aculeos
sentiunt. carnis incentiua pa
tiunt? et ibi grauissimos labo
res inueniunt: ubi magnam
quietem a labore quesierunt.
Unde sēs uir post insinuatū
corruptionis sue carcerem. ad
quieta cordis spacia redire fes
tinans. qz eandem tyrannī in
animis inuenit. quam ab ex
teriozibz fugit: Primus subdit

dicens Si dixero consolabitur me lãlus meus. et rideabor loq̃s mecũ in stratu meo: terribis me p somnia: et p visiones horrore concutiaes. In lecto namq; eloq̃o lectus. cubile. uel stratũ. secretũ soler cordis intelligi. Hinc ẽ eũ q̃ sub vnius q̃q; anime specie sponsa oculos stimulis sancti amoris exacuta. in cantibus canticoz dicat. In lãlo meo p noctes quesiui. quem diligit anima mea. In lãlo quippe et p noctem dilãis queritur: q̃ nimirũ in sibilis condit oris species. repulsa oñi corpoz ee visionis ymagine in cubili cordis inuenitur Ponder et eisdem suis dilãoribus ueritas dicit. Regnũ dei intra uos est. Et rursum. Si ego nõ abiero: paracl9 non ueniet. Ac si apte diceret. Si ab intuitionis uestre oculis corpus nõ subtraho: ad intellãm uos inuisibilem p consolatoz̃em spiritũ non pduco. Hinc de iustis per psalmistam dicit. Exultabũt sancti in gl̃a: letabunt̃ in cubilibz suis. Quia scilz cũ mala ab exteriozibz fugiunt: seauri intra menti secreta gloriant̃ Sed q̃c lecta cordis p fecta cur: cũ curuis exterius pugnat non sueris. Nam quousq; cõ illicita ãgit: q̃ quasi domus nre parles quatitur. etiam cubile turbatur. Dñi ire p eundem psalmistam dicitur. Vniuersũ stratũ eius uersasti in infirmitate eius: q̃ dũ nos temptatio curuis concutit: ne nefacta nra infirmitas etiam mentis cubile confundat. Sed uero hoc loco somnia uel visiones accepimus: nisi ymagines nonnulli districte q̃ exanimis: Sed iam utrumq; p timore cernimus: sed tamen ut ecclesia mater non uidemus. Dũ imaginem uir ut dicimus ad cordis secreta p secreta redeunt. cũ ab hoc mũdo uel ulara notũ. plpa. uel ulteriores aduersa patiunt̃: atq; extremis laboribz felli. quasi stratũ uel lãlum cubilia mentis pertimuit. Sed dũ quibuldam ymaginationibz cogitationũ q̃ sunt cubilia diuina iudicia conspicit̃ quasi in ipsa stratu sui reperit̃: quasi in ipsa cubili turbantur. e somnij visione turbantur. Contemplant̃ enim q̃ districtus iudex ueniat: qui dũ vi inuenit magnitudinis cordiũ secreta illuminat: omẽs ante oculos sui reducat. Pensant̃ q̃ra illa sit uerecundia: in conspectu tãte maiestatis humani generis. angelorũ oñm archangelorũ q̃ cõditor. Pendũt qui post confusionem cruciatus maneat: cum certus animũ inextimabiliter reatus. et carnem indefinenter ardentem gehenna coluturat. Cũ magis tam pauida ymaginatione mens quatitur: quid aliud q̃ in stratu tristis compuncti uidetur? Dicat ergo. Si dixero consolabitur me lãlus meus. et releuabor loquens mecum in stratu meo: terribis me p somnia: et p visiones horrore concutiaes. Ac si apte fateatur dicens. Si exteriora fugiens intro: sus redeo. et utrumq; requiescere in cordis cubili contupisco. ibi me dñi districtionis tue contẽplationes obuias: uehementer me p ipsas mee pauidene ymagi

nationes terre. Bene autem dicas releuabor loquens mecū in stratu meo: q; numerū eī ad uenias ut̃e silentiū telli reuerentur: quasi in stratu colloquentes occulta intra nos cogitatio nē uerba uersamus. Sed hec ipa nra colloquia in pauorem uertentur: q; ex illa uehemencia nobis qui terrorem districti iudicis intenter apte Hec quis uero hec studeat iuxta lrām pscrutari, exquirendum magnope est: quot modis tangunt animū ymaginationes compunctor. Aliq; nāq; sōp nra uenarū plenitudine uel in anitate: aliq; uero illusione aliq; uana cogitatione simul et illusione: aliq; reuelatiōe: aliq; autem cogitatione simul et reuelatione generantur. Hz duo que prima diximus oīm experimento cognoscimus: sub iuncta autem quatuor. in sacre scripture paginis inuenim⁹ compunia eterni plāctus nisi ab occulto hoste p illusionem fieret: nequaq; in hoc uir sapiens iudicaret dicens. Multos errare fecerunt compunia: et illusiones uane. Vel certe nō animabimi: nec obseruabitis compunia. Quibz; pfectō uerbis nius sint reuelationis ostenditur: que augustus cōiungunt Iursū nisi aliq; ex cogitatione simul et illusione precederent: salomon minime diuisset. Multas animas sequūtur compunia Et nisi aliq; compunia ex mala uero reuelationis oriretur. ipa sepe se preferendi fratribz cōpunio non uideret: nec mare spō

sum ut ablato puero in egiptum fugeret. p compunia uenturas ānuoneret. Iursū nisi aliquando compunia cogitatione simul et reuelatione precederet: nequaq; danuel ppheta nabugodonosor uisionem dissereret. a radice cogitationis suscitato asserit dicens. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurū post hec: et qui reuelat mysteria. ostendit tibi que futura sunt. Et paulo post. Videbas rex et ecce quasi statua una grandis: statua illa magna et statura sublimis stabat contra te. et ecē. Danuel itaq; dū compunia et impleudū reuereretur insinuat. et ex qua ortum sit cogitatione manifestat: patenter ostenditur. q; hoc plerūq; ex cogitatione sil et reuelatione generetur. Sed numerū eī compunia tot rerū qualitatibz alternent. tanto eis difficilius credi debet: q̄to et ex quo impulsu ueniant facilius nō eluceat. Sepe namq; maligni spiritus ipis quos amore uite pūus uigilantes interrupit. pspera etiam dormientibz promittit: et quos formidare aduersa considerat: eis hec dum compuij ymaginationibz intentat: quatinus indiscretam mentem diuersa qualitate afficiat: eamq; aut spe sublenās aut deprimens timore cōfundat. Sepe etiam sōr corda afficere compunis uidetur: ut ab intentione cogitationis cōclude. ad tēpus saltem momentūq; diuertat: q̄nus ipi primus animum ab illusionis ymaginatione

dilcuaaur. Sed hostis insidiãs quo eos nigilantes minime superat: eo dormientes grauius impugnat. Quem tamen hec maligne agere iuppa dispensatio benigne punitur: ne in eõrũ cordibz ipse saltem a passionis premio sompnus nacet. Bene ergo tũri omniũ dicat: si dixero consolabit me lectus meus et relenabor loquens mecũ in stratu meo. terrebis me p sompnia. et p uisiones horroze conquassas: qz nimirũ deus mirabilia cuncta dispensat: et ipse sanat q malignus spiritus iuste facere appetit: qui hoc fieri non nisi iuste punitur. Sed qz iustor uita et p uigilias temptatione quanti. et p sompniũ illusione fatigat: fortis corruptionis siue molestia tolerat. intus apud semetipsam grauiter illatas cogitationes portat: quid est qd' faciat. ut pe dem cordis a tot scandalor laqz is euellat: Ecce bẽ uir q̃m tã uidz premens perturbatione cog nouim: sed qd' contrariũ contra hanc iuenias audiamus. Seq.

Q Obrem elegit suspendiũ anima mea: et mortem ossa mea. Quid p anima nisi mentis tenuis? quid p ossa. nisi carnis fortitudo significatur? Omne aũt qd' suspenditur: paulubio ab imis eleuatur. Ita ergo suspendiũ eligit. ut ossa moriant: qz dũ mẽtis intentio ad alta se subleuat: omnem in se fortitudinem uite exteriozis necat. Sancti etenim uiri certissime sciunt. q̃ habere in hac uita requiem nequaq̃ possunt: et idcirco suspendiũ eligũt. qz nimirũ terrena desideria dese rentes. ad alta animũ tollunt. Suspensi autem. mortem suis ossibz inferũt: qz amore supne patrie in uirtutũ studijs animi. hoc qd' fortes prius in mũdo fuerant: uinculo humilitatis insequũtur. Junuen uber quomõ animã suam paulus paulus suspenderat: qui dicebat. Viuo autem iam non ego: uiuit uero in me xp̃us. Et rursum. Delide rũ habes dissolui: et esse cũ xp̃o Et mihi uiuere xp̃us est et mo ri lucrũ. Qui gesta exterue fortitudinis ad memoriam reuocãs: quasi quedam in se ossa nume rabat dicens. Hebreus ex hebre is: sed'm legem phariseus: sed'm emulatiõez persequens ecclesiam dei. Sed suspendio anime. qz per ossa intelligit: primus asserit. qui subiungit. Sed que mihi fu erũt lucra: hec arbitratus sum propter xp̃m detrimenta. Que ad huc ossa in semetipso inclinat. nehementius exuncta: cũ subdit. Propter que omnia detrimẽta feci: et arbitror ut stercora. Mor tuis uero ossibz quid eramus pendeat ostendit: qui illico subiungit dicens. Ut xp̃m lucrifaciã et inueniar in illo: non habẽs meam iusticiam que ex lege est: sed eam que ex fide est xp̃i. Sed qz collatis eius testimonijs paulũ ad alta suspensũ. mũdo mortuũ sumus restat: nũc bea tũ iob si plenus eodem spiritu exteriozis uite contemptu fugiat ostendamus. Sequitur

Q Desperaui: nequaq̃ ultra iam uiuam. Sunt nonnulli iu stoz qui sic celestia appetũt. ut tamen a terrenoz spe minime

VIII

frangant? Iargita diuinitus
patrimonia. ad necessitatis subli
dii possident: honores sibi rep
taliter impensos renuent? aliena
non ambiunt: suis iuste utuntur.
Qui tamen ab eisdem rebus quas
habent alieni sunt: qz ad hec ip
se atque possident. et desiderio non
teneantur. Et sunt nonnulli mino
ris qui ad comprehendendū aul
men pfectionis accensi. dū alioza
interius appetunt. exteriora cito
ta derelinquūt? qui rebus se habi
tis nudant. gla honoris exspoli
ant: qui interiora desiderio per
assiduitatem se amisi meroris
afficiunt. habere de exteriorib
consolationem nolunt? qui in
teriora gaudijs dū mente appro
piant: uitam in se fundentis
corpore delicationis necāt. Ta
libz natus p paulū dicit. Mor
tui eēm estis: et uita vra absconditā
dita est cū xpo in deo. Hoc unde
psalmista expresserat: cum di
ceret. Concupiscat et deficiat aīa
mea in atria dñi. Concupi
scunt eēm sed non deficiūt? q
iam quidem celestia appetunt:
sed adhuc tamen a terrenoz nō
dum consolationibz. penitus lassantur.
Concupiscat uero et in dei atria
deficiat? qui cū eterna desiderat:
in amore tpaliū non pdurat.
Hinc psalmista rursū dicit. Ne
reuertar in saluetari tuo aīa mea.
Hinc p semetipsam ueritas am
monet dicens. Si quis uult post
me uenire: abneget semetipsū.
Et rursū. Nisi quis renūciauerit
omnibz que possidet: non po
test meus esse discipulus. Hoc igit
innuero scīs uir. diuisa a cre
atis desideriis mente se inseit: q

T. vy.

ait. Desperaui: nequaq; ultra
viuam. Iusti quippe est despe
rare: pīus uite bona eternitatis
cōtemnere desiderare? manifestā querere:
et in rebz tpalibz fiduciam non
habere. Qui hec agens nequa
q̄ se ultra uiuere asserit: qz inde
licet viuificatrici morte cotidie
se a uita passionis occidit. Ablit
eīm ut scīs uir de diuine miseri
e largitate desperet: ut grestū cor
dis a pectu intimi itineris sub
trahat? ut amorem conditoris
deserens. quasi a duce destitut?
in uia remaneat: et confossus
gladio latronum antiqui hostis
ruat. Sed ne eius dicta ad
mīi intellectis arbitriū nīcam
uiolenter inflectere: debemus et
posteriorib pīmissa pensare. Qo
eīm sensu dixerit: ipe primus in
dicat qui subiūgit. Parce mihi:
nichil eīm sunt dies mei. Neq;
eīm duo sibi hec uerba cōueniūt:
desperari. et parce. Nam qui des
perat. nequaq̄ iam sibi parci
postulat? qz nimiz dū bona vi
te transeuntis p desperationem de
serit: ad optinenda que pmanēt
in spe robustior exsurgit. Des
perando itaq; melius ad spem
uenie ducitur? qui eo certius ve
nia appetit: quo pīna ueritus
et ex desperatione derelinquit. Et
notandū: qz vim nobis sui cor
dis insinuans. vnam quidem
de se sententiam protulit. sed tñ
uerbo insinuando replicauit.
Ad'eīm supius dixerat. elegit
suspendiū anima mea. Hoc re
plicans addidit. desperauit? ac
qz eterna concupiscendo. et tpa
lia postponendo hoc postremo
iungit: parce mihi. Et qd' si

et q adiī pa l' delidat: pfid
nūme desperat. Aliūde q
ē qd' desperat, aliūde nō
q; pa sibi cēs v' postulat?

perius dixit. mortem ossa mea. hoc nimirū subdidit: nequaq̄ ultra iam viuam. Quare autem creatorem suū ne desperet parci sibi postulet. hoc ultimū præmisit: nichil enī sunt dies mei. Bene autem dies suos nichil esse cōsiderat: qr ut paulo supius iam sepe diximus. cū unū quo uerus suūa cognoscunt. eo cū illius terrena despiciunt: et id arcto pūas unte dies nil esse conspiciunt: qr illuminate mētas oculos in cōsideratione eternitatis figunt. De qua cū ad se rediunt. quid se esse nisi puluerem agnoscunt: et infirmitatis sue conscij. districte iudicii metuunt: Cūq; vim tanti iudicis aspiciunt: trepidant examinari qd' sunt. Unde adhuc apte subiūgit. Quid est homo qa magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuū: Hominem deus magnificat: qa largitate cōmis ditat: inhabitatione gratie nitatis honore collate nitatis exaltat. Cūq; p se nequā nichil sit: esse tamen eī cognitionis sue præstat. benignitas munere concedit. Et erga eundem magnificatū hominem cor suū dominū appōit: qr post dona iudicii exercit: mentis subtiliter pensat: unde pōdera uelut emendator examinat. Et tanto ab eo post districtus penas exigit: quanto hunc ipsum munere largius præuit Vir igitur sāctus īmensitatem supne maiestatis aspiciat. atq; ad infirmitatem p̄priam cōsiderationis oculū reducat. iudicat qr caro caste non ualz. hoc qd' de semetipsa ueritatis spiritū docet: iudicat qr casum sublenatus hominis spiritus. iudicii tolerare non sufficit. qd' dis sub examine districte retributionis incendit. et dicat. Quid est homo qr magnificas eum: aut quid apponis erga eū cor tuū: Et si apte exclamet. dies Magnificatur homo spūali munere: sed tamen caro est. et infirmitas eius post munera districtas cius post munera dis te cōsideras. sed tamen si trina pietate iudicem ponderis qd' de tua subtilitate īminer. ferre uel sublenatus ad iudicia aim spiritus ualet: qr et si pūr ultra se tua dona dilatant: adquisitionem tamen tui examinis sua infirmitas augustius. Unde et adhuc apte subiūgit. Visitas eū diluculo. et subito pbas illū. Quis nescit qr diluculū dicitur cū iam nocturna tpa in claritatem lucis mutāmur: Nos tamq; nocte tenebris premimur cū pperatione iniquitatis obscuramur. Sed nox in lucem uertitur: cū erroris nīe obscuritas ueritatis agnitione illuminat. Nox in lucem uertitur. cum corda nīa ueritatis fulgore illuminat: que eratis culpe deprimebat. Hoc diluculum discipulor mentib: ozta pau lus aspexerat: cū dicebat. Nox præcessit: dies autem appropiquauit. Diluculo ergo dīs nos uisitat: qr erroris nīe tenebras lucē sue cognitionis illustrat: et eorum plationis sue munere subleuat: in amorem eternitatis exaltat. Sed nonnu

dium qꝫ deus postꝫ diluculo
uisitat. subito hominē pbat:
qꝫ accedendo corda nra ad uirtu
tes pficiūt: et recedendo cotidiana
temptatione punitur. Si enī per
uirtutū munera nulla temptā
tione gaudetur: hec se habere am
mus ex semetipso gloriat. Nec
ergo et firmitates dona habeat.
et infirmitatem suam humiliter
agnoscat. p accessū gratie ad al
ta subleuatur: et p recessū quid
ex semetipso sit. pbatur. Quod
bene nobis ex hystoria sacre lāo
nis innuitur: qua salomon et
diuinitus accepisse sapientiam:
et tamen post acceptam eandē
sapientiam meretrici cuidā pul
catus questione memoratur.
Sepe enī ut gratiam cautę re
uelationis acceperit. certumē cur
piuum mulierū pauit: qꝫ nimi
rū sepe ei mentem nrām cōtem
plationis uirtutibꝫ respōsis illu
minat: hanc p tin
ctam lubrice cogitationes tur
bant: ut que subleuata in mēte
munere erudiat: etiam tempta
tione pulsata quid sit ignorat.
Sic helyas et uisitatus diluculo.
sermone celos apuit: et tamen
pbatus subito. infirmus p deser
ti fugiens uiam mulierem ex
pauit. Sic paulus ad tertiū ce
li ducat. padisi penetrans secre
ta conlexerat: et tamen ad semz
ipm rediens. contra carnis bel
li laborat. Legem aliam in mē
bris suis sentit: cuius in se rebelli
one fatigari spūs legem doler.
Diluculo ergo deus uisitat. sed
subito post uisitationem pbat:
qꝫ et collato munere subleuat:
et abstracto ad paululū ipsi

sibi hominem demonstrat. Ad
eo usqꝫ paulo dubio patimur: quo
dereversa sundimus labe pēi. ad p
misse incorruptionis substantiam
reformemur. Unde adhuc
apte subdit. Usqꝫ quo non par
cas michi. nec dimittis me ut glu
tiam saliuam meam? Saliua
in os ex capite labit: ab ore uero in
uentrem ducit. Caput uero glutit. Quid
enim est caput nrm nisi diuini
tas. p quam existendi principiū
sumimus. ut creatura simus?
paulo attestante qui ait. caput
uiri xpūs. caput autē xpi deus.
Quid autem uir est nisi mens?
Que ei abū suū sup num uidet
intellectū sui capit: recta. pauli
bio ōium membra actionū regit. Si
si enī sacra eloquia aliqū mentē
nomine uentris exprimerent:
salomon utiqꝫ non diceret. luc
na diū spūaliū hominū. que
inebriat omnia secreta uentris.
qꝫ nimirū dū nos gratia diuini
respōsis illuminat: cuncta etiam
mentis nostre nobis abscondita
manifestat. Quid ergo saliue
nomine? nisi sapor mirime con
templationis accipit? Que in
os a capite defluit: qꝫ de diuina
te conditoris adhuc in hac uita
nos positos uix gustu reuelati
onis tangit. Unde et redemptor
noster. saliuam luto miscuit.
et ceci nati oculos repausit? q'a
supna gratia carnalem cogita
tionem nram p illuminationem lu
ce contemplationis irradiat: et
ab originali creatore hominem
ad intellectū reformat. Nam qꝫ
a padisi gaudijs expulsi. in
hoc iam exilio natura edidit:
qꝫ a nativitate homo sine ocu

C. vij.

x

lis pcllit. Sed sicut ur sanctus
iulianus hec salua ad os quidē
labiē: ut uero usq; in uentrem
pueniat. non gluttē: qz diuini
tatis cōtēplatio. seculi tangit.
sed plene uentrem non refica: q
uiam pfēctē animus cōspicere
non valet: qd adhuc qz caligo
corruptionis ppedit. rapā uidet
Cum eni clāor mens iam cerna
deliderio subigit. iam cēlestia que
considerat preterire transcendit.
iam ab errenor delātione sus
pendit. et que sint bona īuisibi
lia rimatur: atq; ij agens. plin
qz in dulcedine supne cōtēpla
tionis rapitur: iamq; de inuisi
aliquid quasi p caliginem con
spicat. et ardenti desiderio inter
esse spiritualibz angelor ministe
rijs conatur: gustu incarnati
sarpti lumīs pascatur: et ulē se
cuncta ad semetipsam relabi de
dignatur. Sed qz adhuc corpus
qd' corrumpitur. aggrauat ani
mam: inhērere lua diu nō valet.
quam rapiam uidet. Ipsa quip
pe carnis infirmitas transcendē
tem se ālam retrahit: atq; ad co
gitanda ima ac necessaria sus
piantem reducit. Salua ergo
ex capite defluens os tangit. qz
ad uentrem nūme pueniat: qā
liquore supne contemplationis
iam quidē intellēis noster in
fundit: sed nequaq; meus ple
ne sacietur. In ore eteni gustus
est: in uentre sacietas. Saluam
itaq; gluttire non possumus: qz
supnē claritatis bonū sacram ī
punimur: qd' adhuc ex tenui
tate gustamus. Sed qz hoc pm
q utiq; iam supna cognoscī
mus ex pietate pceptis est. qz nō

hoc pape perfecte non possimus
adhuc ex pena uenialis culpe
nonis est: rē nunc dicitur. Usq;
quo non pas michi: ner dimit
tis me ut gluttam salua mea.
Ac si apte dicerer. Tunc homini
plene pas. cū hunc ad pfōnē
ne contemplationis admiseris.
ut claritatem tuam raptus in
terius uideat: et eī carnis fue
cor rupto errenis non repellat
Tunc punctis ut saluam glut
am: cum me sapore tue claritā
tis. usq; ad habūdantiam sacie
tatis inūderis: ut nequaq; iam
p indigentiam gustu oris eius
am: sed in te solidus irrigato me
tis uentre subsistam. Sed qui
puerer unde bonū qd' expetat.
debet malū confiteri qd' fugat.
Sequit Peccaui. Quid fa
am tibi o custos hominū: Cer
fatemur malū qd' egim: sed bonū
qz deo in recōpensatione debea
offerre non inuenim: qz ad ablu
endam culpam. quelibet hūa
ne actionis uirtus inferma est.
nisi hanc miserdia preuenis fone
at: et non iustitia rē iudicātis
premat. Unde et rē p psalmi
tam dicitur. Melior est miserdi
a tua sup uitam: qz quālibet
uideatur īnocens. apud districtū
tū tamen iudicem uīa nos ui
ta non liberat: si ea pcatus iu
sta non liberat. misericordia nō
delicū. miserdie benignitas nō
relaxat. Vel certe cū dicit. qd
faciam tibi. patenter ostendit.
qz hec ipa bona que agere pre
cipimur. non pceptor sed nob
plunt. Vñ rursum p psalmistā
dicit. Cū bonor meor non e
ges. Iniquitas autem nē certi
tudinis exprimit. cū dr hoīm

custos uocat: qz si eius nos custo
dia nūme ptegit. aute occultū
hostis insidias nre solliciudis
oculus uigilans dormit: psalmus
ta rursus attestante qui ait. Nisi
si dñs custodierit ciuitatem: frus
tū uigilant qui custodiūt eam.
Per nos nanqz ceadimus: sed
nīs relurgere uiribz nō ualem?
Culpa nos uolumtas ꝑprie sel'
trauit: sed pena culpe deterius
oadie deprimit. Ad amissā rec
tudinem surgere studiorz cona
mbz nitimur; sed meritorz pon
dere grauamur. Unde et apte
subdit. Quare posuisti me
contrariū tibi: et factus sū mi
himetipi grauis: Tunc sibi cō
trariū deus hominem posuit:
cum homo peccando deum dere
liquit. Serpentes quippe ꝑsua
sionibz capitis, hostis eius erti
git: cuius ꝑcepta contemplit.
Iustus uero oudicor hunc sibi
contrariū posuit: qz nimirū ex
clatione deputatur. Sed ipsa hꝰ
contrarietas culpe. tūc est homi
pondus pene: ut corruptioni
sue male liber seruiat: qui bñ
seruus de incorruptionis liber
tate gaudebat. Salubrem quip
pe humilitatis arrem deserens.
ad infirmitatis iugū superbien
do puenit. et ceruicem cordis e
rigendo supposuit: qz qui subdi
se diuinis uisionibz noluit: ibi
suis se necessitatibz strauit. Q
melius ostendimus: si ea que
directus sustinet. et prius carni
et post pondera mentis exꝑma
mus. Ut enī taceamus hoc qꝰ
dolores tolerat. qꝰ febribz anhe
lat: sua quadam egritudine cō
stringitur: ipa hec nīa corpis
que salus uocatur. Nam cibo
tabescat: ope deficat. Inedia defi
ciens abo reficiatur. ut refectione
subsistat: lassescens abstinēcia
releuatur ut uigeat. Aqua pīi
ditur ne arescat: linteis tergiꝰ
ne ipsa nimis ꝑfusione liquesca
at. Labore uegetatur ne quie
te torpeat: quiete refouetur: ne
laboris exercitatione succūbat
Fangata uigilijs. sompno repa
tur: oppressa sompno uigilijs
exercitatur: ne sua pēnis quiete
lassetur. Uerbis regitur. ne ri
gozis aduersitate pereat: ꝗli
do calore deficiens. aurarū fla
tu refouetur. Cumqz molestias
unde ꝓuenit. unde molestias uin
re queunt: male sanata ut
ita dixerim de ipso suo medica
mine languescat. Remotis er
go febribz. cessantibz qz dolori
bz. ipa nīa salus egritudo est:
nu curandi necessitas nūqꝫ dē.
Quot enī solacia ad uiuendi
ꝓfectum querimus: quasi tot nre
egritudini medicamenta ob
uiamus. Sed ipm quoqz medi
camen in multus uertit: qꝫ
exquisito remedio paulo diu
tius inhereutes. ex eo grauiꝰ
deficimus: qd ꝓcul dubio ad refecti
onem pamus. Sic nimirū de
huic ꝓsumptio corripi: sic
superbia sterni. Quia enī ela
tum semel sūpsimus spiritū:
ecce defluens cotidie portamus
luti. Ipa quoqz mens nostra
a seipa interioris securo gau
dio exclusa. modo spe deapia.
modo pauore uexatur: modo
despiciendo dolore deiicitur: mō
falsa hylaritate releuat. Tra
sitoria pertinaciter diligit: eor

qz annilione incessanter aterunt:
qz et incessanter ursu rapiente
punitantur. Hebz autem multa
bilibz subdita. et a seruentpla na
ratur. Nam queres qd' non
habet: aurea papie. Cumqz
hoc habere cepit: tedet hanc
precipisse qd' quesiuit. Amat se
pe qd' desperarat: despiat qd'
amabat. Cū labore que eter
na sunt discat: sed hoz repen
te obliuiscatur: si laborare de
sierit. Diu queret ut parum
quid de sūmis inueniat: z ad
consueta actus relabens. nec
parū in hijs que inuenerat
pseuerat. Erudiri appetens.
uix suam ignorantiam sipe
rat: sed erudita grauius cont
sacrate glām pugnat. uix cō
tis sue sibi tyrānidem subig:
sed tamen adhuc mutus culpe
ymagines tolerat: cuius iam
fortis opa minendo refrangit
In auctoris sui inquisitione
se erigit: sed reuerberata hāc
corporearū rerū amica caligo
confundit. Seruentpsam qua
liter incorporea corpus regat.
inuenit multe: et non ualet. se
quunt mire qd' sibi uidere nō
sufficiat: et sub eo ignaua deli
cat: qd' prudenter inquirat. Am
plam se simul et angustam
consideranis qualem se uera
citer estimet. ignorat: q'a si
ampla non esset. nequaq' tā
sueligranda requireret: et mi
nus si angusta non esset. hoc
ipm salsam qd' ipsa requirit
uenisset. Bene ergo dicat. po
suisti me contrarium tibi. et fac
tus sum michimetipsi grauis:
qz dū repulsus homo et a ue
ne molestias et a mente quelibz
nes tolerat: graue nimiū pon
dus seruentpm portat. Undiqz ā
goribz premitur. undiqz infirmi
tatibz urget: ut qui relicto deo
se sibi ad requiem sufficere ar
dit: nil in se nisi nimiū ptur
bonis inueniat: inuentiqz se fu
gere quereret: sed auctore contēp
to quo se fugeret non haberet.
Cuius infirmitatis pondera be
ne quidam sapiens contēplat
ait. Et graue iugū impositū est
sup filios adam: a die exitus de
uentre matris eoz. usqz ad die
sepulture in matrem omniū.
Satis autem iob ista considerās.
et quare ita ordinata sint inqui
rens. nō iustitiam redargu
it. sed misēdiam inquirit: ut
paulatim ipse humiliter pul
set: qz paulo diuina pietas i
muet. Ac si apte dicat. Cur q̄
contrariū tibi hominem desp
as: qui certus sao qz pure nel
ipm quem despicere arderis ti
mis? Unde et adhuc bene et hu
miliatem confessionis exp
mit: et uocem libere inquisiti
nis adiūgit dicens. Cur nō
tollis pām meum: et quare
non auferis iniquitatem meā.
Quibz ptēd uerbis quid aliud
qz preclara mediatoris delic
ria innuitur? De quo iohānes
ait. Ecce agnus dei: qui tollit
pā mundi. Vel certe ab hīa
no genere nūc pām plene tollit:
cū per incorruptionis gloriā
nā corruptio punitatur. Cū
natuqz a culpa liberi nequaq
possumus: quousqz in corpore
mortis tenemur. Redemptoris
ergo gratiam uel resurrōnis

soliditatem deliderat: qui iniq
tatem suam auferri fundit⁹ t
sperat. Vnde nox et penam q̃m
ex origine meruit. et iudiciū q̃
ex ꝓpria actione p̃meditat: ad
iungens subdit. Ecce nūc in
puluere dormiam: et si mane
me quesieris non subsistam.
Certam⁹ primo hominī dēm ē.
Vnus es: et in pulueꝛe reuer
teris. Mane autem diuē. illa
nunc manifestatio meritoꝝ: que
in aduentu iudicis aptis cogi
tationibꝫ quasi post noctis te
nebras demonstratur. De quo
nimiꝝ mane. p psalmistam di
citur. Mane astabo tibi et vide
bo. Querere autem dei est: ho
minem subtili interrogatione
discutere. et districte discutē
do iudicare. Satis igitur iob hu
mane directionis campum con
siderans. videat q̃ et p̃sti iam
pena premit: et adhuc de futu
ris grauius urgetur et dicat.
Ecce nunc in pulueꝛe dormiā:
et si mane me quesieris non
subsistam. Ac si apertius deplo
ret dicens. In p̃na quidem mo
rem iam carnis patior: et ta
mē adhuc de venturo iudicio
grauiorem mortem districtio
nis tue sententiam premedito.
Interitū ꝓ culpa sustineo: sed
adhuc ad iudicū venientis. d'
pas restitui et post interitum
formido. Exteriorem ergo mo
rem considerans dicat. ecce nūc
in pulueꝛe dormiam? interio
rem metuens adiūgat: et si
mane me quesieris non subsi
stam. Quantalibꝫ enī iustis
pollemur. nequaq̃ sibi ad iudi
cium uel electi sufficiūt: si

in iudicio districte requirant⁹
Sed hoc nūc ad solacium sue erec
tionis inueniūt: q̃ nequaq̃m se
posse sufficere humiliter sciūt
Sub humiliatus ergo tegmine
a gladio se tante animadversi
onis absconditum⁹. Et quo tio
rem uenturi iudicis p̃sentiant
tes. continuo timore trepidant.
eo indesinenter agitur. ut para
tiores fiant. Seq̃. Ca⁹. terc⁹. viij.

Ca. Terc⁹. viij.

Respondens autē baldach
suites dixit. Vsq̃ quo
loqueris talia? et spūs
multiplex sermonis oris tui?
Inuultus semp grauia sūt uba
ultoꝝ: et q̃ ad edificationē
plata audiunt: hec quasi sup
impositū pondus ferunt. Ad
se apte baldach suites indi
cat dicens. Vsq̃ quo loqueris
talia? Qui enī usq̃ quo dicit:
q̃ edificationis uerba iā por
tare non possit ostendit. Sed
cum corrigi iniqui despiciunt:
bene plata criminant. Vnde
et ꝓximus adiūgit. Et spūs
multiplex sermonis oris tui.
Cū multiplicatas in sermone
reprehendit: esse p̃cul dubio
intelligentie grauitas in sen
su denegatur. Dis quippe ex
cūsa loquencū: quadrifaria
a qualitate distinguit. Sūt
sunt nōnulli quos sentēdi
simul ac dicendi amplitudo di
latat. Sunt nōnulli. quos
sentendi simul et dicendi ā
plitudo dilatat. Sunt nōnul
nulli: quos sentendi simul
et dicendi inopia coangustat
Sunt nōnulli qui efficaciā
dicendi habent: sed acumē
sentendi non habent. Et q̃

nõnulli qui acommune sensum
di subuxi sunt: sed ex inopia
loquutionis obmutescũt. Hoc
namq; in homĩbz cernimus:
qd' in rebz sepe insensibilibz u
demus. Nam plerũq; et habũ
dus aqua ab imimis diuat:
et largis in supficiem meanbz
durnatur. plerũq; angusta
in intimis latet: et pgredi edi
rimas difficulter inuenies. so
las angustior exsudat. plerũ
q; nũma in abscondius oritur.
cumq; patent qua erat inue
nit: ex largo foramine tenuis
predit. Magnq; se meatus di
latant: sed non est qd' fũdant.
Olimq; uero ampla in abscon
dius surgit: sed angustis pres
sa meanbz. tenuissima pflu
it. Sic itaq; in alijs os patẽs
emanat: q; largius ingenij fo
ministrat. In alijs intellectũ
nec sensus porrigit: nec lingua
fundit. In alijs os equidem ad
dicendũ patet: sed ad reddẽdũ
parata a sensu lingua nil ac
pit. In alijs uero largus se
tiendi fons a corde eruberat:
sed hũc quasi meatus tenuis
impar lingua coangustat. In
quibz nimirũ quatuor dicẽdi
qualitatibz. scia animu tem
a subiacet: que hoc sibi p iocu
nonem arripit: ad qd' p inge
nũ non assurgit. Nam prima
laudanda est: que utroq; na
liter pollet. Secunda misere
randa: que utroq; humiliter
caret. Quarta admirauda: q
explere qd' sentit non ualet.
Tertia uero despiciendo atq; re
primenda: que dũ sermone
se erigit. sensu iacet: que mẽ
bris inflatione tumentibz si
milis. ad aures audientiũ ui
ta sed uacua predit. Qd' nunc
baldach ad beati iob crimen
utroq; dicens. Opus multi
plex sermonis oris tui. Cum
eũ multiplicitatem sermõis
ori tribuit: profecto cordis inu
piam reprehendit. Ac si aperte
dicat. Habundantia spiritus
in sermone oris accolleris:
sed sensus indigentia mãgul
tatis. Prauã autẽ aiam recta re
prehendunt: ne ipi que iusta
sunt nescire uideantur. nota ot
bus bona que audiendo didi
cerũt. quasi inodgnita. pferũ
Unde et paulus baldach pro
nus adiungit. Numq; deus
supplantat iudiciũ: aut omni
potens subuertit qd' iustũ est?
Nec beatus iob nec loquens ne
gauerat: nec retinens ignora
bat. Sed pactes quiq; ut dixi
mus. etiam nota iactanter p
ferunt: ut loquendo doctꝰ uid
antur. Contemptũr moderan
te cognoscere: ne credant se
impia tacuisse. Tacendũ ue
ro est: q; cũ diuine iustitie no
tionem laudant. cũ se ad
gaudiũ incolumitas subie
uat: et alios flagella castig
gant. cũ se conspiciunt rez
pspertate pfrui: alios aduer
sitate fatigari. Nam dũ per
uerse agunt. sed tamen secre
tos arbitrant: hoc qd' sibi pl
pa suppetunt. deberi suis me
ritis credunt: eo q; colligunt
q; deus iniuste non iudicat:
quo quasi iustos se aduersus
nulla contristat. Sed si eoꝝ
uitam quãlibz breuiter uis

sup̃ne correptionis acrigere.
pulsanti protinus concilium
diuini examinis incarpant. q
paulo ante uolumines ãmira
do proferebant: nullũq esse in
diciũ q̃ suis morbz aduersat
negant: de diuina equitate
disputant. ad resultationis ui
ba pslilunt: et correpti q̃ deli
querint grauius delinquunt.
Unde bene ecclam p psalmistã
contra pctoris confessionem
dicitur. Confitebitur tibi cum
benefeceris ei. Desperata quip
pe uox confessionis est: quam
formatr iocunditas pspicuas.
Sola autem confessio habet
magni meritũ ponderis: quã
a ueritate tẽtationis nequaq̃
separat uis doloris: quã usq; ad
iudiciũ uocis exactit aduersi
tas testis cordis. Non ergo mi
rũ q̃ baldach diuinam ultio
nem laudat: qui nil aduersi ab
eadem iustitia tolerat. Sed
q̃ amicos beati iob hereticor
speciem tenere diximus: liber
ne pauas quomõ baldach ner
ba hereticor subreptionibz cõ
firmant demonstremus. Hij
quippe dñi sanctam ecclam tẽ
porali correpti animaduersio
ne conspiciũt. apud semetipos
audacius in iactantiam puer
se predicationis intumescunt:
et sup̃ni examinis tãtudinẽ
pretendentes. psperari se ex
meritis asserunt. Illam uẽ
afflicti dignis retributionibz
attestantur: et uerbis blandi
entibz subreptionis aditũ pro
tinus inter dolores querunt:
atq; aliorũ uitam exprobrantes
aliorũ moribz fuerũt: ac si il
li iam iuste defuncti sint. qui
de deo credere digna noluerunt.
Unde baldach iuniores postq̃m
diuinam ultionem paulis: il
luc adiũgit. Etenim si filij tui
peccauerunt ei. et dimisit eos
in manu iniquitatis sue: tu
tamen si diluculo surrexeris
ad deum. et omnipotentem fu
eris deprecatus. si mundus et
rectus incesseris. statim euigi
labit ad te: et pacatũ reddet
habitaculũ iustitie tue. Ac si
afflictis catholicis error pre
dicatores dicant. Dite uestre
puidere: et q̃ puersa teneamus
ex eor qui inter nos defuncti sũ
dampnatione cognoscatis: q̃ con
dicor omniũ nisi pfidia uestra
displiceret: nequaq̃m a nobis
tam numerosos pplos interitu
seruente subtraheret. Aut etiã. Et
etenim si filij tui peccauerũt ei: et
dimisit eos in manu iniquita
tis sue. Quasi apte dicẽs. In
iniquitatis sue manu dimissi
sunt: qui uitam tãte tãtudis
inimicam noluerũt. Tu tamẽ si
diluculo surrexeris ad dñm: et
omnipotentem fueris deprecã
tus. Quia enim se hereticã tene
lucem ueritatis estimant. scãm
ecclam quasi in erroris nocte
positam ad diluculũ ueritatis
uocant: quatenus et p cogni
tionem dei quasi p diluculũ
surgat: et p precem penitentia
e preteritã diluat. Si mũdus
et rectus incesseris. Mundus ui
delicet in cogitatione: rectus
in ope. Statim euigilabit ad
te. Ac si aperte dicat. Quia is
qui nũc tribulationibz tuis
uirtutem pcessionis siue non

ereric: quasi ab aduersario errā
tis dormit. Et paratū reddet ha
bitaculū iustitie tue? id est pūs
nite contrarietates amouet: et
tranquillitatis prius seruā
tatem prebet. Quia enī pue
ri si quis tale gaudiū singula
re estimant: diuine remunera
tionis bona que ipi aurie am
biunt. hec alijs pro magno p
pollicentur. Unde sic plinius. ut
aut amissa recupari spondeāt.
aut ad maiora adhuc pūis
nite premia audiorū suoꝝ ani
mos extendant. Ad' patenter
baldach exprimit: qui primus
adiungit. In tantū ut prio
ra tua fuerint pua: et nouissi
ma tua multiplicent' nimis.
Si uero habitaculū iustitie cō
aliū menus uocat: a fidelis
catholicas errorū magistri pa
ratum habitaculū iustitie pro
mittunt? qui si eos ad sua pra
uitate: p fecto a concordia cō
fundunt. Namq; hij qui pra
ui ad puersa poterunt. tāto
iam tranquillius tpali pace
quieti sunt: quanto longius
ab eterna sepantur. Spes q̄
intelligentie sese sequentibz are
cere spondent. Unde et subdit.
In tantū ut prioꝝ tua fuerint
pua: et nouissima tua multi
plicentur nimis. Sed q̄ eorū
uerbis non facile credit. q̄n
sepe uita contemptibilis de
monstratur. antiquor patrū
sententias p ferunt: ea rōq;
tāuidiem in argumentum
sui erroris inflectunt. Unde
et subdit. Interroga enim
generationem pristinam: et
diligenter inuestiga patrū me
moriā. Quia eam pristina p̄m me
moriam nequaq̄ uidet sed iuē
tigari āmonent? q̄ hoc in es
nōlunt consulta. qd' liquido cū
tis patet. Nōnūq̄ uero more
bonoꝝ quedam moraliū docto
et quales ex preteritis pūis ad
ligant' insinuant? atq; ex hijs
que iam a tūis oculis p̄ām
secundo subtracta sunt: q̄ nul
la sint que uident' demonstrāt.
Unde adhuc subdit. Heber
ni quippe sumus et ignoramus
qm sicut umbra dies tūr sup
sup terram. Generatio itaq; p
tua interrogandi ponitur. ut
transire tempus iste pūis sic
umbra nouistet? q̄ uidelicet
si ea que erāt et iam translata
sunt, ad memoriam reducamus?
patenter agnoscamus. q̄ et ley
cet hoc quoq; fugiat qd' tenem
Sepe uero heretica eosdem nobis
cum patres quos uenerantur.
laudant: sed uitiū deprauate
ipsi nos eoꝝ laudibz impug
nant. Unde adhuc subditur.
Ipsi docebunt te: loquentur
tibi. et de corde suo p̄ferent elo
quia. Notandū q̄ supius dix
erat. spūs multiplex scientie
oris tui? nūc uero reducens ad
memoriam patribz dicat: de cor
de suo p̄ferent eloquia. At si
uitiam sēe ecclie heretica detestā
tes dicant. Multiplicate spi
ritus in ore habes: in corde nō
habes. Sed illi contra te audi
endi sunt: qui uerba et corde p
ferentes. tēa uitiando deprauā
Sepe autem prauo duno fuerit
tiū tortuositatis ignorant: nu
datet aliqr tāuidiem lacē
rant. Cumq; contra bonos si
bi auctoritatem inuenerint

arripiunt: aut ea bona p̄fe
runt. que non uiuendo sed au
diendo didicerunt? aut ea ali
is mala mentientes ingerūt:
que ipsi cōmittunt. ℣ed cū ea
bona p̄ferunt. que seruare cō
tempnūt? faciendū est q̄ plinq;
sic p̄ora aduersantor ueritas
soluat. ut eor linguam mouēs.
uitam feriat: quatinus cū illuminē
p̄cantibus loquentes et igno
rantes. ipm sibi et uerbis indi
ces et factis accusatores fiant.
Unde baldach uitra quidem cō
tra ypocritas subdit. sed mue
ne uerbi se impetat? q̄ sil'ator
uisitae. nisi ex aliquātulo ipe
esset: docere iustū nequaq̄ tan
ta temeritate p̄sumeret. Et q̄
dem forcia sunt ualde que dicit:
sed hec scitas non autem sapi
enti. p̄cauis non recte dicere de
buit? q̄ et uecordem se asserit:
qui ortis sitientibz in fluuium
aquā fidit. ℣ed interim post
ponentes qui dicit. pculamus
subtiliter quid dicat? ut nos p
fecta instruant: q̄ius meritū
sui auctoris impugnent. ℣eq.
¶ Nūq̄ uiuere p̄t carpus abs
q̄ humore? aut carectū arescē
ablq̄ aqua? ¶ Qui baldach carpū
uel carectū compatet: ipse pro
cauus aperit cū subiūgit ¶ Cū
adhuc sit in flore nec carpatur
manu: aute oēs herbas arel
cat. Sic que omnū qui obliuis
cunt deū: et spes ypocrite pibit
Carpi ergo uel carecti nomīe
ypocrite uitam signat? q̄ spes
eius quidem uiriditatis habet.
sed ad hūanos usus fructū ui
tas non habet: que sterili
tate opis arida punaens. solo
sanctitatis colore uiridescat.
℣ed neq̄ sine humore carpus.
neq̄ sine aqua carectū p̄sistit?
q̄ ypocrite uita ad bona o
pa infusione quidem supni
numeris pascit: sed in eiusdē
que agit exteriores laudes appe
tens. a fructu pietate infusionis
inaneſcat. ℣epe nanq̄ uitia
signor opa faciunt. ab obsce
cis cordibz spūs pellunt: et p
phetie donū uenatura queq̄
faciendo p̄euenīunt? sed tamē
a largitore tot munerū cogita
nonis intentione diuisi sunt:
q̄ p eius dona. non eius gl'iam.
sed p̄mios fauores querunt.
Cumq̄ p acepta bona in sua
laude se eleuant: ipis muneri
bz contra largitorem pugnant
Inde quippe contra datorem sup
biunt: unde ei amplius humiles
esse debuerunt. ℣ed eo eos pfi
modū districtor sententia pcu
tit. quo nūc supna bonitas et
ingratos largius infundit: sic
q̄ eis amplitudo munerū in
crementum dampnationis?
q̄ irrigata fructū non ferunt:
sed sub uiriditatis colore uanā
i in altū arescunt. ¶ Quos bene
p eu"? ueritas exp̄imit dicēs
Multi dicent mihi in die illa
Dñe dñe: nōne in nomīe tuo
p̄phetauimus. et in nomine tu
o demonia eiecimus? et in tuo
nomine uirtutes multas fecī
mus? Et tunc confitebor illis.
q̄ nūq̄ noui uos: discedite a
me qui operamini iniquitatē.
Carpus igitur uel carectum
sine humore uel sine aqua nō
uiuit: q̄ uanitas ypocrite non
nisi ex supno munere uiridi

dicatem bone opationis ampl
uur. Sed qz hanc in usum pp'e
laudis arripiunt: in aqua qui
dem uirides. sed tamen inanes
arescunt. Bene autē subdit.
Cum adhuc sit in flore nec cu
patur manu: ante omnes her
bas arescit. Carpus in flore
est: ypocrita in laude. Arctus
uero angulus surgens carectū
manu non carpitur: qz exaspe
ratus p arrogantiam sensibus
de prauitate sua ypocrita cor
rupi dedignatur. In flore suo
manū carpentis inuidit: qz in
laude ypocrita potius. si hūc
quisq; corripere audeat: aspe
ritate sua ptinus uitam corripi
entis secat. Sanctus namq; ī
esse appetit: sed nocari. Et cū
forsan corripi. quasi in opini
onis gloria derimat: deprehē
sū se in prauitate uastat: loq
sibi redarguentem plubet: qz
uelut in occulto uulnere tact?
dolet. Qualē se impius inoten
uit. talis uult ab oībz estima
ri: et pastor est uoz qō corripi
redarguone deterior redditur:
qz quasi di ere passionis esti
mat iaculū. puritatis uerbum
Unde exaspatus ptinus in cō
tumelias surgit: et que mala
exaggeret contra uitam correp
toris inquirit. Demonstrare
longe incōpabiliter reum rep
hensorem suū deliderat: ut īno
centem se non suis actibz sed a
lienis criminibz ostendat? ita
ut sepe homo redarguionis
aliquid se dixisse pniteat: et
quasi a carpentis manu sic a
corripientis animo. quidā ut
ita dixerim sanguis uerboris

curat. Unde bene p salomonē
dictur. Noli arguere derisorem:
ne oderit te. Neqz enī iusto ante
dū est. ne derisor ei corripiatur
contumelias inferat: sed ne
tractus ad odiū peior fiat. In
ter hec sciendū est qz multor bo
na qz ex corde inapiunt: usqz
ad pūctus uite terminū arescūt.
Ypocrite uero opa qz nequa
qz in occulto suut radicata:
sepe ante deficiunt qz presens
uita finiatur. Nam plinq; stu
dio sacre eruditionis imbuit.
Et qz hanc non pp laudis mer
cedis sed pmerendis fructibz
inquirunt? statim ut iudicii
humane laudis arripiunt. et
p hoc gradum transitorij pro
fectus assequūtur. tota mēte
secularibz quis inseruiunt: at
qz a sacra fundatus eruditione
uacuantur? et a gendo post in
dicitur. qō ei que alia diligant:
qui sola prius eterna predica
bant. Plerūqz autem assūpte
spetiem maturitatis ostendūt:
quiete silenciq. longanimitate
patientie. continentie uirtute
decorant. Sed cū per hec qlibet
culmen honoris attigerint. ei
qz sibi iam reuerentia a cūctis
impenditur: ptinus se in lasciui
am uoluptatis fundūt? et bo
na se non ex corde remisse ipsi
sibi testes sunt: qz hec acto dimi
serunt. Non uniqq; uero aliqui
que possident tribuūt. atqz in
digentibz cuncta largiuntur:
sz tamen ante uite terminū. a
uaricie prurigine arcensi. alie
na appetunt. qui sua largiri
uidebantur? et primam post am
delitate ambiūt: qd' facta prius

·VIII·

Pietate reliquerunt. Unde et
recte nūc dicit. Cum adhuc sit
in flore nec carpatur manu:
ante omnes herbas arescit.
Juxta carn— em quippe intel-
lectū. et iusti herbe sunt: ph̄a
attestante qui ait. Omnis ca
ro fenū. Sed ante oēs h̄bas
arescere carpus dicit: q̄ multis
in bono suo p̄manentibz: a u
rdicante assūpte rectitudinis p
positarū uita siccatur. Arescit
herbe etiam reliquie: q̄ iustor
opa cū carnis uita deficiunt.
Sed herbarū arditatem carp⁹
p̄cedit: q̄ p̄mulgō de carne p
posita transeat: ea que in se
ostenderat uirtutū facta derelī
quit. De quibz bene etiam p psal
mista dicit. Fiant sicut fenum
edificator: qd̄ p̄mulgō euellatur
arescat. Fenū quippe edificij in
altum nascitur. sed nequaq̄ pī
gui radice solidatur: q̄ et ypo
crita sūma quidem sunt que a
gere cernuntur: sed non in eis cr
dōis puritate roborat. Qd̄
minuz fenū et non emulsū ari-
escit: q̄ uidelicet ypocrita. t
in p̄senti adhuc uita subsistit.
et iam sānctas opa quasi uiri
dantes speciem amittit. Qui e
ni sine intentione recte cogita
nonis bona studuit agere: hec
amittens indicat se sine radi
ce floruisse. Sed baldach sicut
p̄diximus cui carpū uel caretū
comparet: illico apit cū subiū
git. Hic nec omniū qui obli
uiscunt deum: et spes ypocri
te pibit. Quid enī in sanctis
suis opibz ypocrita sperat: ni
si honoris reuerentiam. gl'am
laudis. a meliorbz metui. sōs
ab omnibz uocari? Sed p̄mu
nere spes ypocrite non ualet:
q̄ eternitatem non querens. fu
git qd̄ tenet. Sequaq̄ quippe
mentis eius intentio in illa g
gloria figitur: que sine fīe pos
sideatur. Sed cum transitorijs
fauorbz inhiat. p̄dit propien
do qd̄ laborat: ueritate attes
tante que ait. Amen dico uob̄:
receperūt mercedem suam. Ex
hac spes reapiende mercedis te
nen diu non potest: q̄ p̄ma o
tenlis opibz honor tribuitur:
sed uita ad terminū urgetur.
Laudes resonant: sed ad finē
cū laudibz tempa festinant.
Et quia nequaq̄ animus in
eternitatis amore radicatur:
cū ipsis p̄fecto rebz quas di
git labitur. Nemo namq̄ ua
let mobilia diligere: et ipse im
mobilis stare. Dum enī tran
seuntia amplectitur: eo ipso
ad ruinam ducit̄ quo decurre
ntibz implicatur. Dicat ergo.
Et spes ypocrite pibit: quia
humana laus quā magnis
laborbz appetit: impulsa tem
poz momentis deuorat. Sū
autē subdit̄ Non ea placa
bit uecordia sua. Magna q
quippe uecordia est. laboriosa
agere. et laudis aure inhia
re: fortia ope p̄cepta celesti
bz inseruire: sed terrene retri
butionis p̄miū querere. Hoc
enī ita dixerim. Qui pro uir
tute quam agit humanos fa
uores desiderat: rem magni n
meris uili p̄cio uenalē por
tat. Unde celi regnū mereri po
tuit: inde nūmū transitorij
sermonis querit. Nihil ergo p

go opus uendit: qui magna
impendit, sed minima reapit.
Quibz magz ypocrite filies nisi
fecundis et neglectis uuis ex-
istunt: que p uberratem fruc
tū pferunt, sed nequaq̄ p studi
um a terra sublenantur: Q
pingues palmites germinant:
errantes bestie conculcant. Et
quo hoc uberius aspiciū, pro
fectū in infimis laudibus consti
mūr: qz nimirū ypocritarū o
pa dū clara monstrant, quasi
pingua pdeunt: sed dū humā
nas laudes appetunt: quasi in
terra deseruntur. Que huius
mūdi bestie maligni salz spūs
comedunt: qz hec ad ulum per
dictionis inflectunt: tanto qz ar
dencius rapiunt: quanto et
magna clarius inotescunt. Vñ
bene p Ppheram dicitur. Culm⁹
frumēti est non est in eo germen:
et non faciet farinam: q et si fe
cerit, alieni comedent eam. Cul
mus quippe germen non habz:
qū nulla meritis nutrimēti caret.
Farinam culmus non facit: qi
is qui in pūa sclō pficit, nil ibi
humanis intelligit: nullū bonū
operis fructū reddit. Sed sepe
et qi facit, hanc alieni comedūt:
qz et qi bona opa ypocrite ol
tendunt: de hijs maligniorz spi
ritibz nota sacrant. Qui enī
p hec placere deo non appetunt:
nequaq̄ agūa dūa sed alienos
palmites, secundo itaq̄ ypocrita
et neglecto palmite filis. seruāe
non ualet fructū: qz botrus bo
ni opis in tra iacet, sed tamen
ha ipsa sua uestimenta palmites:
qz pro bono ope a auctis ho
norantur: ceteris pminet. sub

rectas hoīm mentes tenet: ma
noribz laus attollit: famoribz
nutritur. Deus uero ei uestimenta
sua placet interim, sed nō pla
cebit: qz cū retributionis tem
pus aduenerit: in pena displi
cebit, q uestes sua fuit. Tunc se sti
te egisse intelliget: cū p delectatio
ne laudis sententiam diuine re
tributionis accepit. Tunc se
uestimentū fuisse considerat: cui
se pro qali quam pcepit glo
ria, pcepta tormenta castigāt.
Tunc uerā cām supplicia
aperiunt: qz p hec pfecto colli
gitur, nil fuisse oīa que tra
cire potuerunt. Vñ et rē sub
dit. Sicut tela aranee fi
ducia eius. Bene ypocritarū
fiducia, aranee tele filis dicit:
qz omne qd ad optinendā glo
riam exludant: uentus mor
talis dissipat. Nam qm
eterna non querunt bona: te
palia cū qe amittunt. Pen
saūdū quoq; est, q fila aranee
p ordinem ducunt: qz sua p
pōnere quasi sub discretione
opa disponūt. Aranee tela
studiose texitur. sed subito sub
flatu uente dissipatur: quia
quidq̄ ypocrita cū labore per
agit, aura humani fauoris
tollit: et dū in appetitu laudis
opus deficit: quasi in uentum
labor euanescit. Sepe namq;
et usq; ad pfectū uite terminū
ypocrite facta pdurant. Sz
qz p hec auctoris laudem non
querunt: bona ante dei oculos
nūq̄ fuerunt, plerūq; eū ut
pdximus sacre legis eruditio
ne fulciunt: doctrine uerba p
ferunt: omne qd' sentiūt tel

monijs accingunt: nec tamē
p hec uitam audientiū. sed ppri
os fauores querunt: q; nec pro
ferre alia nouerunt. nisi que
auditor corda ad rependendas
laudes erigant: non autē ad
lacrimas accendant. Mens quip
pe concupiscencijs exteriorib;
occupata. igne diuini amoris
non calet: et idcirco ad supnū
desiderij inflāmare audiores
suos nequit uerba: que frigido
corde pferuntur. Neq; enī res q̄
in seipsa non ardet: aliud ac
cendit. Unde fit plerūq; ut ypo
critarū dicta et audientes nō
eruditant: et coldēipsos qui se
pferunt. elatos laudibz deteri
orēs reddant. Attestatur ereū
paulo. scīa inflat: caritas edi
ficat. Cū enī caritas edificādo
non erigit: scientia inflando
p nertit. Plerūq; se ypocrite
mira abstinencia affligunt:
donec robur corporis atterūt:
et quasi carnis uitam fugiūt:
in carne uiuentes exanguiūt:
sicq; p abstinenciam morti ap
plicant: ut pene quotidie mori
entes uiuant. Sed ad hec huma
nos oculos querunt: admiratā
onis gl'iam expetunt: ueritate
attestante que ait. Exterminātē
faces suas: ut appareant homi
bz ieiunantes. Nam ora pal
lescunt: corpus debilitate qua
tur: pectus interrumpentibz
suspirijs urgetur. Sed ut hec
ab ore primor sermo admira
nonis querat: nichilq; tanto
labore aliud nisi estimatio hu
mana cogitatur. Quos ni-
mirū bene symon ille signifi
cat: qui dūice passionis tpe
in angariā crucem portat. de
quo scriptum est. Inuenerunt
hominem cyreneum uenientē
obuiam sibi nomīe symonem:
hūc angariauerunt ut tolleret
crucem ihesu. Ad'eū per an
gariam agimus: non hoc ex
studio amoris opamur. Cru
cem ergo ihu in angariā por
tare est: afflictionem abstinē
ce p alia q̄ nōce est inconuō
tolerare. An non ihu crucem
in angariam portat: qui q̄
ad precptū dī carnem domat
sed tū spiritualem patriā nō
amat. Unde et ildem symon
crucem portans. nequaq̄ mo
ritur: q; omnis ypocrita cor
pus quidem p abstinenciam
afflat: sed tamen p amorem
glorie mūdo uiuit. Quo con
tra bene p paulū dicit de elec
tis. Qui autem sunt xpi: car
nem suam crucifixerūt. cū u
cijs et concupiscencijs. Cū u
cijs quippe et concupiscencijs
carnem crucifigimus: si sic gu
lam restringimus: ut iam de
mūdi gl'ia nichil queramus.
Nam qui corpus macerat. et
honorib; anhelat. crucē car
ni infligit: sed mūdo p concu
piscenciam peius uiuit: quia
et sepe p sanctitatis ymaginē
locum regiminis indignus
assequitur. Quem nisi alq̄
uirtutis in se ostenderet. nul
lo pape labore mereretur: et
tamen qd' delectabile optinet:
et penaliter qd' sequē manet.
Sanctitatis nunc fiducia
more hominū ponitur: sed
cū interni iudex secreta cor
dis examinat: testes uite ex

terius non querunt. Bene ergo
dicatur: Dicit tela aranearū ē
ducta eius. Ea apparente cordis
teste: preterit omne qđ exterius
de humano fauore conūdit. Nō
ex adhuc apte subiūgit. Innu
merus sup domū suam: et nō sta
bit. Dicit domus exteriozis cō
uersationis est edificiū qđ inha
bitat corpus: ita domus nīe co
gitationis est res quibz quā
p delectationem inhabitat anim⁹
Omne quippe qđ diligimus: q̄
in hoc quiescentes habitamus.
Unde paulus q̄ in lupus cor
fuerat: in terra quidem posit⁹
sed tamen a terra extraneus di
cebat. Nīa cōuersatio in celis ē
Mens itaq; ypocrite nil aliud
in omne qđ agit nisi opinionis
sue gl̄iam cogitat: nec curat q̄
post meritū ducatur: sed qualis
fuerim dicatur. Domus g̊ ei⁹
est delectatio fauoris: q̄ quali
quenus inhabitat: q̄ p cūcta
opa sua ad hanc se intra ani
mū reclinat. Sed stare hec do
mus non valet: q̄ laus cū iu
sta pereat: et humanus fauor
in iudicio non subsistit. Unde
et fatue virgines que oleum
in uasis non sumpserunt. q̄a
in alienis sanctis moribz gloriam
et non in suis conscientijs ha
bebant: turbate p sponsi pre
sentiam dicunt. Date nobis
de oleo vr̄o: q̄ lampades nostre
extinguūtur. Oleū quippe a
primis petere est: gloriam in
nis opis a testimonio alieni o
ris implorare. Mens eterum
uacua. cū a cunctis suis labori
bz nil se intus tenuisse ūenerit:
testimoniū foras querit. Ac si
apte fatue virgines dicatur. Cū
nos repelli sine retributione cō
spicatis: dicite in nr̄o ope quid
iudicetis. Sed frustra ypocrita
in hac domo laudis ūitate: q̄a
nichil ei in iudicio attestando hu
mana suffragantur: q̄ eandem
laudem quam post in testimo
nio exigit: prius in munere re
cepit. Vel certe sup domū suam
ypocrita ūitat: cum vanis fi
guris deceptus. quasi de fiducia
sanctitatis eleuatur. Multa q̄p
pe ypocrite in oculis mala fa
ciunt: quedam uero bona ī pub
lico. Cumq; ex bonis patentibz
laudes recipiunt. ab omnibus ma
lis considerationis oculos auer
tunt: tales q̄ se ostēdant. quales
foris audiunt: non quales intꝰ
noscūtur. Unde fit plerūq; ut ad
sup̄nū quoq; iudicium cum fidu
cia ueniant: q̄ tales se apud ī
ternū arbitrū credūt: quales
ab hominibz foris habebant. Ī
stare domus ypocrite non val:
q̄ in terrore districti examinis.
omnis antacta fiducia sanctitatis
cadit. Cumq; sibi alieni oris te
stimonia deesse cognouerit: sibi
a se opa numeranda conuenit.
Unde adhuc subdit. Fulciet
eam: et non consurget. Hoc nā
q̄ qđ ꝑ se stare non ualet. fulci
tur ut stet. q̄ cū ruinam suam
ypocrita labefactari in iudicio
conspicat: hanc fulciendo stanti
ere opum enumeratione conē
dit. Ut non laudis sue habita
culū hinc inde fulciant: qui fir
ma sua ut prefati sumus in iudi
cio enumerantes dicant. dñe dñe
nōne in nomine tuo ꝓphetauī
mus. et in nomine tuo demonia

ecclesiis: et in tuo nomine vir
tutes multas fecimus? Sed do
mus laudis eor allegationibz
fulta. nūme cōsurgit: qz pro
phanus iudex dicat. Nūqd nou
nos: discedite a me qui operāmi
iniquitatem. Et sciendū est: qz
hoc qd surgit ab infimis. ad su
piora se erigit. Domus ergo p
phanie surgere non ualet? qa
p omne qd iuxta precepta celes
tia agere potuit: a terra nūqd
animum leuauit. Iure igitur
tunc nequaq ad premiū retri
butionis erigitur? qui p hoc
qd nūc exhibet: in appetitu gle
palis iacet. Sed qz uita ypo
crite sarpi appellatione signa
ta qualiter in iudicio reprobet
audiuimus: prinsq districtus
iudex appareat qualis ab ho
minibz habeatur audiamus.
Sequitur Humectus iudex
sarpus: antecq ueniat sol. De
pe in sacro eloquio dūs solis
appellatione figurat: sicut p
phetam dicit. Nobis autem
qui timetis nomen dñi. orietur
sol iustitie. Et sicut repulsi
in iudicio impij dicere sapie
libro describunt. Errauimus
a uia ueritatis? et lumen iu
stitie non luxit nobis: et sol nō
est ortus nobis. Ante solem i
gitur sarpus humidus ceruit
humidus cernitur? qz prinsq
diuina districtio in iudicio ap
pareat: omnis ypocri
ta inanis
se sanctitatis grana ostentat.
Quasi uirens aspiciatur. quia
iustus estimatur? honoris lo
cum obtinet. de gloria sēctitatis
potest? a cunctis uenerando de
ferrur: optimo laudibz extendz.

Sarpus itaq; ille in nocte hūi
dus est. sole autem uenente sic
catur? qz nimirū ypocrita in
tenebris uite pūns sōs ab ho
minibz creditur: sed dum distri
ctus iudex uenerit. qs sit iniqu⁹
apparebit. Dicatur ergo. hu
mectus uidetur antecq ueniat
sol: qz uirentem se nunc hūa
nis oculis exhibet. sed in calo
re nunc diuini iudicij arescet.
Sequitur Et in ortu suo ger
men eius egredietur. Herba q
libet nascendo prius a terra p
duatur? aura et ictibz tangit?
sole ac pluuijs nutriatur: et tūc
demū ad pferendū sui seminis
germen aptatur. Sarpus uero
cū flore suo nascatur: moreq
ut a terra surgit. sui secū semi
nis germen pduat. Bene ergo
p herbas reliquas sancti quili
bet. p sarpū uero ypocrita de
signatur? qz nulli uiri prinsq
in ope sce conuersationis oriū
tur. huius uite hyemem tole
rant: eosq; grauiū plecuio
nū ictus frangunt. Sed cū cōa
ctantur: nequaq hic sue cō
fidentie remunerationē que
runt. Cum uero a pūnis mū
di laboribz exeunt: ad eternā
patriam uenientes. exspecta
ta retributione pfruunt. At
contra ypocrita. qz moritur in
bono ope nascatur. pūns mū
di recipe gloriam conat?. qua
si sarpi more cū germine ori
tur? qui pro eo qd bene uiuere
incepit: quere statim ut a nūc
tis honoretur. Germen itaq;
in ortu est? remuneratio in in
choatione. Depe namq nōnul
li apte prauitatis uias deser?

C .viij.

xxvj

sanctificatis habitū sumūt: mox
q̄ ut prima limina bene mūdi
di contigerint: obliti quid fue
rint. afflicti iam p penitentiam
de consūmatis nequicijs nolūt.
laudari autem de inchoata iu
stitia appetunt: preesse ceteris e
iam melioribz concupiscunt.
Quos plerūq; dū iuxta uotū
pūs. pspera sequitur: in eo
q̄ prius fuerant de sānctis ha
bitu peiores fiunt. Nam rebz
multiplicibz occupati. atq; ipā
occupatione confusi. nō solū
ppetrata mūme deplorant: sed
adhuc que deplorent exaggge
rant. Qui enī mundū deserūt.
ad exteriora officia puenī non
debent: nisi p humilitatem di
ucius in eiusdem mundi con
temptu soliderentur. Ciuis nā
q̄ bona deperierunt. que homī
bz ante tempus īnotescunt: q̄
et arbusta plantata prius q̄
fixa radice cōualescant: si man⁹
concutientis tangit. arefiunt.
Et si in altū tradit figit. et cre
humoribz conspersa solidatur.
hec et manus impellit. sed nō
ledit: hec et uentor flatus in
flectendo concutit. sed non e
uertit. Ne ergo eruatur nūa
cepta opis. diu ac robuste īfi
xa humilitatis figenda ē mēdi
coribus: ut cū ab humano ore
detractionis aura uel fauoris
flauerit: et si in quamlibz pte
utrūq; inclinet. aīm fundit⁹
non euellat. sed ad statū suū
primus post inflectionem rede
at: si apud se foztis in radice
pduxit. Quid in rebz erraue
rit ibz pcre surgente robustu
us? Qui tamē si dū construit
impellatur: statim sine labore
destruitur. Si autem p spaciū
temporis ab humore suo erue
ta primitus: sepe et aurem ictu
bz mīme quassatur. Sic sic nu
dauerit bona nūa et intempes
tiue manifestata deperierit. et di
uicius occultata soliderit: q̄ hu
mane occupationis manus nū
quā sapientem cōuersationis nre
uitam contigerit. quasi rectē
pcrem impellit: eamq; facile
destruit: q̄ adhuc humorem
infirmitatis ppre non amisit
Cū uero in longa quietis siue
abiectione se animus cōprimit.
quasi more exsiccati pcris cō
tra ictus obdurescit: et cōtrac
tū primus resilit: omne q̄d so
lidum ferit. Hinc est q̄ nūa in
choantiū moyses humanis oc
cupationibz exercen phibuit di
cens. Non opaberis in primo
genito bouis: et non tondebis
primogenita ouiū. In primo
genito quippe bouis opari est
bone cōuersationis primordia
in exercitio publice actionis of
fendere. Ouiū quippe primoge
nita tondere est: ab occultatio
nis sue tegmine humanis ocu
lis inchoatā bona nūa denu
dare. In primogenito ergo bo
uis opari phibemur. atq; a pri
mogenitis ouiū detondendis
compescimur: q̄ et si quid robus
tū inappetitus: exercere hoc ī ap
to actu nō debemus: et nūa nū
da nūa simpliciter q̄d atq; īnotuū
inchoat. dignū est ut secreti si
lentia non relinquat: ne
nudū hoc humanis oculis q̄
subducto uellere ostendat. Ad
sola ergo diuina sacrificia bo

um primogenita omniū q̄. phā
aur: ut quidq̄ forte īnocuū q̄
conapimus: hoc ad honorem ī
timi iudicis in aura cordis īno
lemus. Ad ab illo procul du
bio tanto libentius accipitur:
quanto et ab hoīb; occultatiꝰ
nulla laudis appetitione macu
latur. Sepe autem noue cōuer
sationis primordia adhuc ex
carnali uita sunt cōmixta: et
idcirco īnotescere animus non de
bet: ne dū laudantur bona q̄
placent: decepti laude sua a
nimus deprehendere in eis ne
queat mala que latent. Unde
rē rursū p moysen dicit. Cū
ingressi fueritis in terrā. et
plantaueritis in ea ligna po
nifera: auferetis ppucia cōtī.
Poma que germinant īmūda
erunt uobis: nec edetis ex eis.
Ligna quippe pomifera sūt: o
pera uirtutibz ferenda. Depu
ta uitæ lignoꝝ auferimus: cū
de ipsa inchoationis infirmita
te suspecti primordia nīoꝝ ope
rū non approbamus. Poma
autem que germinant īmūda
dicimus. nostrisq; ellibz nō ap
tamus: q̄ dū primordia boni
laudantur opis. dignū est ut
hoc animū non pascat opan
tis: ne dū accepta laus suauī
ter carpitur: fructus opis inte
pestiue comedatur. Qui ergo
inchoate uirtutis ab hūano
ore laudem recepit: quasi plā
tata ligni ante tempus pomū
comedit. Hinc p psalmistā ne
rēs dicat. Dānū est nobis dū
lucem surgere: surgite postq̄ se
dentes. Ante lucem quippe sur
gere est: priusq̄ claritas eterne
retributionis appareat. in pū
ctis uite nocte gaudere. Secundꝰ
ergo prius est. ut postrē surgā
mus: q̄ quisq̄s nūc sese ipō
te non humiliat: nequaq̄ hūc
sequens glā exaltat. Ad ergo
illuc ante lucem surgere. hoc ij
ypocrite in ortu est germen pro
ferre: q̄ humanas laudes delide
rans. ubi ad opus bonū natꝰ
tur: ibi mox appetit ut gloriā
retributionis assequatur. Ad
non in ortu suo hij germen p
tulerant. de quibz nemias dice
bat: amant primos discubi
tus in cōuiuijs. et primas ca
thedras in synagogis. et salu
tationes in foro. et uocari ab
hominibz rabbi: pro eo q̄ q̄ be
ne agere inchoant. q̄ honorē
consequi ab hoīb; cōtantur:
quasi carpi more ab ortu suo
cū germine erumpunt. Hij ui
delicet cū recta opera appetūt.
prius mente solliciti eiusdem
sui operis testes querūt: et tacī
ta cogitatione pertractant. si sīt
qui gerenda iudicent: si digne
hec eloqui qui uiderint possīt.
Si uero eor facta nullū for
talle hominē contingat aspi
cere. hec se pauidubio estimāt
pdidisse: et interni arbitri ocu
los quasi absentes deputant:
qui ab eo lucem sui operis rep
pe in posterū reualant. Et q̄m
dū rēm quid ypocrita egerit.
uideri a multis querit: bene
adhuc de hoc carpo subiūgit.
¶ Sup acerui petrarū radi
ces eius densabunt: et inter la
pides cōmorabit. Quid enī ma
dicā nomine. nisi latentes co
gitationes accipimus: quem

oculos prodeunt. sed in ostensi
one opm p aptam surgunt.
Sicut et de uerbi semine p ꝓphe
tam dicit. Et hoc qd' saluatum
fuerit de domo uda. et qd' reliqū
est mittet radicem deorsū: et fa
cet fructū sursum. Radicē quip
pe deorsū mittere est. cogitatio
nem bonam in abditis multa
plicare. fructū uero sursū face
re est: efficaciā opis recta que co
gitauit ostendere. Lapidū uero
nomine in scripturis sacris hoī
nes designantur: sicut scē ecclie
p ysayam dicit. Ponam ialspi
dem ꝓpugnacula tua: et portas
tuas in lapides sculptos. Qui
eosdem lapides quid diuisset a
perit: tum subiūgit. Uniuersos
filios tuos doctos a dño. Et si
cut āmonente petro dicit. Et
uos tamq̄ lapides uiui superedi
ficamini domos spūales: Ne
cuiq̄ loco qz lapides dā siñt. sed
tamen uiui nūme dicunt: nu
da appellatione lapidū pmix
ti possunt reprobi et electi figu
rari. Scirpus uiq̄ ille qz inter
lapides cōmoratur. sup aceruū petrarū radices densat: qz
omīs ypocrita cogitationes su
as in exquirenda hoīm āmira
tione multiplicat. Per omne
enī qd' ypocrite faciunt. qz oc
cultas cogitationibz laudes ho
minū requirūt: quasi radices
scirpi in aceruū petrarū mittūt
Opacum quippe laudes suas
cogitant: laudati autem has
secum tacti in cogitationibus
uersant: gaudent se preciosos
in humana estimatione clarui
sse. Cuiq̄ inflati fauoribz ap
plicitos intumescunt: sepe
mirantur tacti eciam ipsi qd'
sunt. Uideri cotidie semper sos
alacres aspiunt: ac miris in
uentionibz in ope attrectant:
qz sicut uirtus omīe uitiū enūat.
sic arrogancia roborat. Cogit
namq̄ mentes iuuenescere. et
contra uires ualere: qz et qd' ne
gat uigor ualitudīs: impar a
mor laudis. Unde et factis su
is ut diximus arbitros inqui
runt. Si uero eor opi testes de
esse contingat: narrant ipsi q
gesserint. Cumq̄ efferri in uo
tis ceperint: sepe hijsdem suis
opibz que egisse se referunt: mē
tiendo aliqd adiūgūt. Cū uēo
et uera dicunt. hec dicendo alie
na faciunt: qz et quelibz remu
neran fauoribz. ab eor mente
remuneracionē uacuant. Ju eo e
nī q' bona sua patefaciunt: os
tendunt malignis spūtibz qi
insidiantibz hostibz que pdent.
Quor pfecto uitam. ulla cū
ris nouissima ezechie culpa figu
rauit. Cui post̄ una ꝑce et
sub unius noctis spacio cen
tū octoginta quīq̄ milia hosti
um angelo ferente plectunt.
post̄ occasiu primū ad alti
ora celi spacia solem reducit.
post̄ uitam ꝓlixiore iam
termino coarctatam in tempa
longiora protelauit: suscepti
babilonici regis nūcijs. bona
omnia que possidebat ostēdit.
Sed ꝓphete uoce primus audi
uit. Ecce dies ueniunt: et aufe
rentur omnia que in domo tu
a sunt in babilonem: non re
linquetur quicq̄ dicit dñs. Sic
lic uanitati ypocrite. postq̄m
magnis uirtutibz erarescunt:

qz cauere maligno3 spiritu9 insidias negligunt. et celari in eisdem uerubz nolunt. bona sua ostendendo ostiu9 faciunt? t pdentes subito amittunt: qdq diutius studentes opant. Hinc p psalmistam dicit. Tradidit in captiuitatem uirtute eo3: t pulchritudinem eo3 in manus inimici. Virtus quippe et pulchritudo arrogantiu9. in manibus inimici traditur: qz omne bonu9 qd' p concupiscentia laudis ostenditur: occulti aduersarij uim manupatur. Hostes nãqz ad rapinam uocat: qui sua eo3 notitie diuitias denudat. Quoulqz eiu9 ab eterne patrie securitate diliigimur: in latronu9 insidiantiu9 iter ambulamus? Qui ergo in itinere depredari formidat: abscondat ute est bona que portat. O miseri. qui affectantes laudes hominu9: in semetipis dissipant fructus labor. Cuqz se ostendere alienis oculis appetunt: dampnant qd' agunt. Quos nimiu9 maligni spiritus eiu9 ad iactantiam prouocant: eo3 sicut diximus opa captiuantes denudant. Vñ subiungit. Ne disperdas gentis spem. antiquo nu9 hostiu9 malitiam deliguans: p ppheciam ueritas dicit. Posuit vineam meam in deserto. et de corticibus ficu9 meam? nudans spoliauit eam: albi facti sunt rami eius. Insidiantibz quippe spiritibz dei uinea in deserto ponitur: ci plena fructibz anima humane laudis cupiditate dissipatur. Ficu9 dei gens ista decorat? qz seductam mentem i fructoris appetitu rapiens. q hec ad ostentationem protrahit: tegmen ei humilitatis tollit. Eam qz nudans spoliat? qz quoulqz i bonis suis abscondituz: ci pro tegminis corticem uestit. Cui uero mens hoc qd' egerit uideri ab aliis concupiscit: quasi spoliata ficus eum qui se texerat corticem amisit. Vbi apte subdit. albi facti sunt rami eius: qz ostensa humanis oculis eius opa candescunt. De ciuitate nomen sumit: cum ciu9 actio diuulgatur. Sed qm subducto corticem rami huius fici arescunt. sollerter inuendu9 est: qz facta arrogantiu9 humanis oculis ostensa. unde placere appetunt. inde siccantur. Deus itaqz que p iactantiam pditur. decorticata ciu9 ficus uocatur? qz et candida est p hoc qd' ceruitur: et sterilis p prima. p hoc qd' a tegmine corticis nudatur. Virtus ergo seruanda sunt que agimus: si ab interno arbitro uicem reapere ui9 opis expectamus. Hinc est qp p eiu9? ueritas dicit. Retinet sinistra tua q'd frangat dextera tua? ut sit clemosina tua in abscondito: et pater tuus qui uidet in abscondito reddet tibi. Hinc est qp de eiu9 ecclia p psalmistam dicit. Dis gla eius filie regu9 ab ineuis in fimbrijs. Hinc paulus ait. Gloria uira hec est: testimoniu9 conscie ue. Sua quippe regu9 ecclia que in bono ope est spiritaliu9 primapu9 predicatione generata. gloriam intus habz: qz hoc qd' agit. in ostentationis iactantiam non habz. Gloriã suam paulus testimoniu9 conscie memorat? qz fauores

oris alienū non appetens: iuxta
sue gaudia extra seruet̄ pīm po
nere ignorat. Occultanda sunt
ergo que agimus: ne hec in hu
ius uite tranere incaute porta
tes. latro auaricū spūalū in
cursione pdamus. Et tamē ne
mias dicat. Videant opa uīa bo
na: et glorificent patrem vr̄m
qui in celis est. Sed aliud est p
fecto aī in ostensione opis gl̄a
querē largitoris: aliud aī pri
uata laus conspiciat de dono
largientis. Unde et rursus in
euangelio hec eadem ueritas
dicat. Attendite ne iustitiā ves
tram faciatis coram hom̄ibz:
ut uideamī ab eis. Opus ergo
nr̄m cum hom̄ibz ostenditur:
in cordis prius examinatione
pensandū est p eius ostensionis
studiū quid queratur. Si eī
laudis gl̄am querimus: etiā
publicata nra opa in conspc̄tu
illius occulta seruamus. Si
uero p hec nr̄am laudem cō
piscimur: foras ab eius cōspc̄
tu iam fuga sunt: etiam si a
multis ignorentur. Sed aliq
de p̄cōr est sic ostenso ope auc
toris gloriam querere: ut de
illata laude p̄uata nequaq
exultatione gaudere. Hinc so
lī namq; inore hom̄ibz lau
dabile opus ostendit: aī per
despām mentis ueraat laus
ipensa calcatur. Quā qr inē
mi quiq; p̄cē contempnendo
non supant: refert necesse ē.
ut bonū qd' opantur abscon
dant. Sepe eī ab ipso ostēn
sionis exordio. p̄priam laudē
querunt. Sepe uero in ostēsi
one opis auctoris p̄tem facere

gloriam rapiunt: sed exceptas
fauoribz in laudis p̄prie rapidita
tem rapiunt. Cūq; semetipos
diiudicare interius negligūt: si
li exterius ignorant qd' agunt.
eor̄q; opus sue elationi militat:
atq; hoc se impendere obsequio
largitoris putant. Saepius ergo
inter lapides cōmorat: q; ibi y
pocrita stat: ubi mentis sue in
tentionem solidat. Nam aī at
testationē pape multor̄ ambit:
q̄ in lapidū collatione subsistit.
Sed iste ypocrita scarpi appella
tione signatus aī corpus abstinē
cdomat: aī largiendo que possidz
studio pietatis erudiat: aī noti
tia sacre legis eruditur: aī uerbo
predicationis utitur. Quis hīc
tanta largitate plenū conspi
ciens: a gratia eius mentē largitois
alienū? Et tamen supna dispē
satio largitur huic dona operis:
et sortem denegat hereditatis.
Opandi munera cumulat. et
tamen uitam opantis ignorat:
q; aī p̄cepti minus ad laudē
p̄priam trahitur: in conspc̄tu hu
as intime umbra elationis ob
scuratur. Unde et bene subdit̄
Si absorbuerit eī de loco su
o. negabit eī: et dicet. nō noui
te. De loco suo ypocrita absor
betur: aī a p̄senti uite fauoribz
morte intercedente sepatur.
Sed hunc absorbī interitus ar
bitret negat. seq; eī nescire denu
ntiat: q; sūlatoris uitam iuste
reprobando ueritas ignorat:
nec recognoscat eius bona q̄ eger
q; hec ex recta intentione nō pro
tulit. Hinc et factus virginibus
in iudicii uenies dicit. Amē
dico uobis: nescio vos. In qui

bus dñi mentis corruptionē con
siderat: carnis etiam incorrupti
onē damnat. Sed utinam ypo
crisis sua pdicto sola sufficeret:
et nequaq̄ puersa eor studia
ardent alios ad uiam duplicita
tis instigarent. Hoc namq̄ hu
ius mundi esse pruū solet: ut qua
lis ipe fuerit, tales sibi cōiūgi et
alios uelit. Diuersitatem unit
refugiat: atq̄ hoc imitandū im
primat qd' amat. Vnde et apud
ypocritā sensū. simplicitas ois
in crimīe est. Apta quippe men
tes diiudicant: et puritatē cord'
hebetudinem appellant. Omnes
q̄ quos sibi adherere cupiunt.
a simplicitatis intuere diuertūt:
et quasi expulsa insipientia eos
se erudisse estimant: in quibus
puritatem mentis ido arcem sa
pientie debellant. Quia uero
non solū ex sua puersitate ypo
crita sed adiuncta etiam sequa
cium pdictione reprobat: posq̄
a iudice non cognosci dicitur.
cōtinuo subinfert. Hec ē
enī lex ea mie eius: ut rursū de
terra aliq̄ germinent. Ac si apte
diceret. Veniente iudice nequa
q̄ cognosci. sed multiplicater
supplicia recipit: q̄ eo latius i
sua iniquitate lentus est: quo
et in alios mala ppagauit. Cu
i enī hic non sufficiat iniquitas
pria: torqueatur illic necesse
est ex merito reatus alieni. Hinc
itaq̄ sūlatores gaudent: et hu
mana indicia se obtinuisse glo
rientur. Despicat' ultor simpli
citas: atq̄ a calliditate duplicā
tas uocetur. Citius despō
simplicē transit: citius dupli
cē gloria parit. Vnde et apte
subiūgitur Deus non piget
simplicem: nec porriget manū
malignus. Quia nimirū distri
ctus in iudicio apparens. et del
pctū simplicū glorificando e
rigit: et malignor gl'am repro
bando confringit. Malignū enī
uocant ypocrite: q̄ bona nō be
ne faciunt: et rēa quecq̄ sub stu
dio laudis opant'. Manū ued
cui porrigimus. hunc indelenter
ab imis elenamus. Malignus
ergo dens manū non porrigit:
q̄ querentes terrenā gloriam
in iudicio derelinquit: et gl'iber
rēa uideantur esse que agunt:
hos ad gaudia supna non pro
uehit. Vel certe ideo malignus
appellant' ypocrite: q̄ benigni
tatem erga primos ostendit:
et dolos sue iniquitatis opit.
Pomīe namq̄ qd' uel faciunt
uel loquit' simplicitatem exte
rius exhibent: sed subtilitate
interius duplicatis cauent.
Puritatem in supficie sil'ant:
sed semp malignam sub spē
puritatis occultant. Quos ꝺ
bene p moysen dicit'. Non in
dues uestem ex lana lino q̄ cō
texta. Pp lanam quippe sim
plicitas: p linū uero subtilitas
designatur. Et nimirū uestis q̄
ex lana lino q̄ contexit'. linū
interius celat: lanā in supficie
demōstrat. Vestem ergo ex lana
lino q̄ contextam induit' qui
in loquione uel actione qua
uis'. intus subtilitatē malicie
opit: et simplicitatem foris
innocentie ostendit. Quia ei
sub puritatis ymagine depre
hendi callidites non valet:
quasi sub lane grossitie linū

lauer. Bene autē post reprobationem duplicatū. iustor remuneratio demōstratur: cū protinus subdit. Donec impleat risu os tuū: et labia tua iubilo. Os quippe iustor tunc risu implebitur: cū eor corda finitas peregrinationis flenbz eterne letitie exultatione lētabunt. De hoc risu discipulis ueritas dicit. Mundus gaudebit: uos aut contristabimini: sed tristicia vra uertetur in gaudiū. Et rursū. Videbo uos et gaudebit cor vrm: et gaudiū vrm nemo auferet a uobis. De hoc scē exultatione salomon ait. Fidebit in die nouissimo. De hoc iterū dicit. Ti mena deū bene erit in extremis. Non autē tūc risus erit corporis: sed risus erit cordis. Risus enī nūc corpis de lasciuia dissolutionis: nam risus cordis tunc uocat de letitia securitatis. Cū ergo ecā omnes impleant gaudio manifeste cōtēplationis: qī ad hylaritatem risus exhibet in ore mentis. Jubilū uero dicimus: cū tantam letitiam corde concipimus. q̄ tā sermonis efficacia non explemus: et tamen mentis exultatio hoc qd̄ sermone non explicat. uoce sonat. Bene autē os risu implen dicitur. labia iubilo: qz in illa eterna patria cū iustor mens in exultatione rapitur: lingua in cantū laudis elevatur. Qui q̄n tantū uident q̄ tā dicere non valent: in risu iubilant. qz nō explendo resonant qd̄ amant. Dom autem dr: non q̄ omps deus. eo usq; malignos nō sublenet. quousq; electos suos in iubilationis gaudia assumat: ac si post a pena eripiat. quos ante i aula deserens dampnat: sed q̄ hoc nequaq̄ uel ante iudiciū faciat: cū dubiū hominibz nullum possit an fiat. Nam post electorz suor iubilū. qz malignis manū non porrigat: ex ipa iam districtōe ultimi examinis constat. Sic namq; et p psalmistam dicitur. Dixit dns dño meo. sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos. scabellū pedū tuor. Non quo a dextris dñi nequa q̄ dns sedeat. postq̄ inimicos illius ferens. eius pēam subtraxit: sed quo in eterna bēatitudine cunctis preside. et penitq̄ rebellū suor colla conculcet. In qua nimirū sententia constat: qz subiectis hostibz fine fine et posterius regnat. Sic p eūm de mane sponso dicit: et non cognouit eam. donec pepe rit filiū suum primogenitū: nō quo hanc post natiuitatē dei cognouerit: sed quo nequaq̄ ullam cognitā. etiam cū conditoris sui matrem esse nesciat. Nam qz eam cognitā nequaq̄ habuit. postq̄ redemptionis nūc ex eius utero celebrā mysteriū agnouit? de illo p̄fecto tempe nūc erat ut euangelium tā tēptōnū ferret: de quo p̄ ioseph ignorantiam dubitatio ponuisset. Sic itaq; nūc dicit. Deus non placet simplicem. nō porriget manū malignis: donec impleatur risu os tuum: et labia tua iubilo. Ac si apte dicere tur. Dictum simplicū nec ante iudiciū deseret: et malignoz̄

mentes deserendo pauere. nec p
uisq̃ appareat pcimuntur. ¶ Nam
q̃ sine fine reprobos cruciet. et
electi eius in ꝑpetuū posq̃ appa
rente regnent: ꝑtō dubiū non
est. Sequit̃ ¶ Qui oderunt te.
induent̃ confusione. ¶ Iustor hoc
tes in extremo examine confusi
o induit: q̃ ad̃ translata mala
redundare sibi ante oculos mẽ
tis conspexerint: sinus eos vndi
q̃ deprimens reatus uelut ad pe
nam. ¶ Hij quippe nūc fōr suor
memoriam tolerant: qui nūc
quasi a sensu mationis errare
gaudentes pertant. ¶ Ibi uidẽt
quantū debuerūt fugere qd̃ a
mauerunt: ibi conspiciūt q̃ lu
gubre fuerit q̃ nūc in culpa gr̃
tulant. ¶ Tunc animā reatus ob
nubilat: et recordationis sue ia
culus ipsa se conscientia ꝑpug
nat. ¶ Quis igitur digne pēset.
iniquor confusio quanta tunc
erit: q̃ ad̃ et foris eternus iudex
terretur. et intus ante oculos
culpa uersatur. ¶ Qui adhuc ideo
ad pueniunt: q̃ sola hic translatā
ad differunt. Vñ et apte mor
subdit̃. ¶ Et tabernaculū impior
non subsistet. Tabernaculū quip
pe construitur: ut ab estu et fri
gore corpus defendatur. ¶ Quid
ergo hoc loco tabernaculi nomẽ.
nisi edificatio terrene fragilitatis
exprimit̃. ꝑ quam sup se repro
bi calura multiplicant. ut sce
ꝑtus uite nōtatibz quasi ab
estu et ymbribz defendant. Ho
noribz nāq̃ extollere gaudent:
ne despecti iudicent̃. Terrena ag
gressu do exaggerant: ne inopi
e frigore tabescant. Contēnūt
curare qd̃ sequatur: et cota inte
none sanguis. ne quid in pū
blz desit. Audent nomen dila
tare ne lateant: et si aucta ad
desiderū suppetant: munitos se
in omnibz et felices putant. ¶ Ibi
ergo mens habitatione cōstru
unt: ubi paulo dubio tabernacula
fuerūt. ¶ Aduersa impatienꝫ ꝑ
timent. remisse in ꝑsperis ferant.
sola que alliū cogitant: nec ad
ecclām celestis patrie ulla recor
datione respirant. Gaudēt sibi
suppetere bona que aspiūt: aug
ubi carne requiescūt. ibi et mem
oriam extinguendo sepeliunt: q̃
secularis aure telo trucidati. ter
renaz rerū aggerem quē foris
exquirendo multiplicant: hūc
semp interius p cogitationem
portant. At contra iusti nec ob
lata bona hic pro magno iusta
pensant. nec illata mala nimis p
timescūt: sed et aī bonis ꝑsentiz
uant̃. uentura mala metuūt:
et aī de malis ꝑsentibz gemūt. bo
nor sequentiū amore consolāt̃.
Dicq̃ tempali resonent̃ subsi
dio: sicut uiator in stabulo mo
mur leue. Paulat et recedere festi
nat: quiescat corpe: sed ad alia
tendit mente. Non nūq̃ uero et
aduersa ꝑpera appetunt. in trā
sitoriis ꝑsperari refugiunt: ne
delectatione ruinens a patrie pue
none tardent̃. ne grestiū cordis
in uia pegrinationis figant:
et q̃dq̃ ad conspectū celestis pa
trie sine remuneratione pueni
ant. Gaudent despici: nec dolēt
se nōtatibz adiungi. ¶ Qui ergo
contra ꝑuersa se aduersa nō mu
niunt: quasi contra estus et
pluuias habere tabernaculū no
luunt. Vnde et petrus mire rep

xxxvij

hendū: qz necdū mentis plēā
ne roborauis. uentus clamore
cognita. in terra figere tabnaculū
ouauit. Iusti itaqz hic se cōstrue
re negligunt: ubi pegrinos se &
hospites nouerūt. Quia eū in
ppīis gaudere desiderant: esse in
alieno felices reaūant. Iunsti
autem quanto longius ab eter
ne patrie hereditate diuisi fuīt:
tanto in terra altius fundamēta
cogitationis figunt. Hinc est q
ab ipso humane conditionis ex
ordio: in cl̄a ple enoch septimꝰ
natus. Hinc est q cayn pmū
filiū suū enoch uocat: atqz ex e
ius nomine ciuitatē quā cōdid.
appellat. Enoch quippe dedica
tio dicit. Impij ergo se in pmoz
diis dedicant: qz in hac uita q
quasi est. cordis radicē plātant.
ut hic ad uotū floreant: et a se
quenti patria fundinis arescāt.
Iustus uero enoch septimus ortꝰ
qz eoz uite festiua dedicatio in
fine seruatur. Hinc est q ante lūa
te paulo abraham in cālulis
habitat: quia habentem funda
menta ciuitatem quā fundatus
artifex conditurus. exspectat. Hic
est q iacob greges ouiū sequēs
humiliter graditur. atqz hinc esau
obuiam uenientis. tumultu mlī
tudinis comitatus eleuatur. qz
nimirū et electi hic elationē non
habent: et in bonis actibus rep
bi leti timent. Hinc ad isrl dūs
dicit. Si elegeris uniū de pplō tuo
et constitueris sup te: non fiaet
sibi equos et equites. Et tamē
primus rex ab eodem pplō elect⁹.
repente ut culmen pūatis attig.
tota sibimet milia equites elegit.
in elationē primus pdijt: ad e
discationem pcepti culminis e
rupit. qz foras restringere sub
equalitate non poterat: q intus
animus sup ceteros tumebat.
Quasi nunquid sibi dines ille
tabnaculū construxerat: qui di
cebat. Anima habes multa bo
na reposita in ānos multos: re
quiesce. comede. et bibe. et epulare
Sed qz eius tabnaculū in uen
tatis fundamento non subsitit.
illico audiuit. Stulte hac nocte
repetunt aiam tuā abs te. Que aūt
parāsti cuius erunt? Bene ergo di
citur. tabnaculū impioz non
subsistet. qz uite fugientis ama
tores. dū studiose se in pūtatibus
construūt: repente ad eternam
penam rapiunt. Explicit liber
octauus. Incipit liber Nonus

Euerse
mentes
si semel
ad studi
ū contra
rietatis
eruptum
nū seu
rectum
quid a contradicentibz audiant.
aduersis hoc tūliombz ipugnāt.
qz cum psona p contrarietatē
displicet: nec recta que proferunt
placēt. Ac contra bonoz cordā
quibz in odiū non uenit psona
sed culpa. sic peruersa diiudicant:
ut rā que dicunt assumant. Dil
cernendis quippe contradictōnū
sensibz equissimi arbitri resident.
et sic male placita respuūt: ut nī
approbent que ex ueritate cogno
scunt. Dolet namqz iuste spūs
rī mutationes. eciam de tru

gis semine spica succrescere. Cauta autē manu opus agendū est: ut dū spinā colligitur. spica nutriatur? quatinus qui studet eradicare qd' pungit: noverit seruare qd' rēficit. Unde et bōs iob qz baldach suites recte p inquisitionem diverat. nūqd deus supplantat iudicū. aut omnps subuertit qd' iustū est. qz vera ac ypocritas robustū qz paulat. bene hec et contra prauos generaliter placita conspiciens. studiū ppue defensionis calcat: atqz audita protinus approbat dicēs

Caplm tertiū Nouū.

Cire sao qz ita sit: et qz nō iustificabit homo compositus deo. Homo quippe deo suppositus iusticiam capit. cōpositus amictū: qz quilqs se auctori bonoz compat: bono se qd' accepat priuat. Qui enī accepta bona sibi arrogat: sius ꝑ dīm dons pugnat. Dñs ergo despās erigitur: dignū est ~~ut~~ erigē dignū ~~est~~ ut erectus inde destruatur. Dāis autem ait qa omne iustus nīe meritū esse iudicū conspiat. si ab interno arbitro districte iudicetur: nīe subiūgit

Si voluerit contendē cū eo: non poterit rīdere ei vnū p mille. In scriptura sca millenarius numerus pro vnūsitate solet īterdū. Hinc enī psalmista ait. verbi qd' mandauit in mille gnationes? cū profō constet: qz ab ipo mūdi exordio usqz ad redemptoris aduentū. p evangelistam non ā plius qz septuaginta et septē ppagines numerent. Quid ergo in millenario numero? nisi ad profectū nouā sobolem. p cā vni uersitas presentis generationis exprimit? Hinc p iohēm dr. regnabūt cū eo mille ānis: qz videlicet regnū sce ecclie vnūsitatis ptōe solidat. Quia vero monas multiplicatus in denariū ducit. denarius p senenām ductus in centenariū dilatatur. qui rursus p denariū ductus in millenariū rendit: cū ab vno inchoamus. ut ad millenariū veniam? qz hoc loco vnius appellatione nisi bōi viuendi initiū? qz millenarij numeri amplitudine. nisi eiusdem bone vite ptōe deliguat? Cū deo aut contendē est: non ei tribuere. sed sibi gliam sue iusticie arrogare. Dz dāis nr cōspiciat qz et qui sūma iam dona capit si de acceptis extollit: amicta q accepat amictū et dicat. Si noluerit contendere cū eo: non poterit rīdere ei vnū p mille. Qui enī cū auctore contendit. vnū rīdere ei pro mille non sufficit. qz qui de ptōne se erigit: habet se bene viuendi nec initiū ostendit. Vnū namqz rīdere pro mille nō possumus? qz cū de bōe vite ptōne extollim̄: quanto nos nec inchoasse monstram? Sed nunc venius de nīa infirmitate conquerim̄: si qz sic īmensa potentia iudicis considerando pensamus. Dñs et subdit Sapiēs corde est: et fortis robore. Qd mirū si conditore sapientū sapientē dicam? quē ipsam esse sapientiam scimus? Et qd mirū qz fortem esse memorat? qz hāc ipsam esse fortitudinē nullus ignorat? Sed dāis nr duobus verbis in laudem auctoris prolatis. aliqd nobis intimat? Dñs

nos ad cognitionem nrām trepidos reducat. Sapiens quippe dō dr: qr occulta nīa subtiliter agnoscat. Et esse fortis adiūgit: qr nullent cognita patiat. Nec falli ergo a nobis. qr sapiēs: nō inuitari qr fortis est: valet. Nūc ut sapiens omnia inuisibilis aspiat: nunc ut fortis sine ullo obstaculo quos reprobat punit. Qui hō quoq; hīc fortia sapīa ordinat: vt hūana mens cū contra auctorē se eleuat: ipa se sua elatione cōfundat. Dñō et subdit. Quis restitit ei. et pacem habuit? Qui cūi mirabiliē cuncta creat: ipse ut creata sibimet cōueniāt ordinat. Ju q̄ gr cōditoi resistitur. pax cōuentio dissipat: qr ordīata esse nequeūt: que superni moderaminis dispositionē pdūt. Et cūi subiecta deo in tranquillitate psistut: ipa se sibimet dimissa. a trāndīs ordine confunditur. qr in se pacem nō inueniūt: cū auctori pax resistere conant. Hic sūmus ille angelicus spūs. qui subiectus deo in culmīe stāe potuisset. seipm repulsus pacē: qr p nature sue inquietudinē fortis negatur. Hic primus hūani generis parens. qr auctoris precepto restitit: carnis primus cōtūeliam sensit. Et qr subesse conditōi corpis p obiaz noluit: sub seipso plectat? et pacē corpis amisit. Bene ergo dr: Quis restitit ei et pacē habuit? qr peruersa mens unde sectra auctorem ergit: inde se in semetipa confūdit. Resistere ergo deo dicimur: cū repugnare eius dispositionib; conamur. Hec ē nīa infirmitas ī cōmutabili eius sententie obuiat: sed tamē qd' explere non ualet tentat. Nam sepe hūana infirmitas occulte vim dispositionis agnoscat: et tamē hanc si mutare ualeat appetit. Contraire satagit: sed ipo se gladio contradictionis frangit. Ordini nitino reniti: sed suis victa conatib ligat. Habere ergo pacē resistens non pt: qr dū superbiā consilio sequit: qd culte p culpā gemitur. hoc in agentis pena mirabiliē ordinat. Sed sāis mirabiliē uirtute pplexa spūs plenus. cū confusione generaliē humane superbie conspicat. ad speculandum. primus plebis ut ita dicam oculos meos tendit: ut q̄ pena cunctis omnib; maneat: ex uno genere materia ostendat. Nam repente subiūgit dicens Qui transtulit montes: et nescierūt hij quos subuertit in furore suo. In scriptura sacra sepe montiū nōie. predicantiū aliquid designatur. De quib; p psalmistam dr. Suscipiant montes pacē ppl̄o tuo. Et iā q̄ppe predicatores eterne patrie. nō īmerito montes nocant: qr p mite sue celsitudinē. ima terrenorū deserūt: et celo appropinquant. Sed montes uertas transtulit: cū predicatores suos a iudee obduratione subtraxit. Dō recte uerū p psalmistā dr. Transferent montes in cor maris. In cor eūi maris montes transferti sunt: cū predicatores apli a iudee pfidia repulsi. ad intellām gentiliū uenerūt. Dō ip̄i quoq; in suis actib; dicit. Nobis oportebat primū loqui uerbū dei?

/ in al. cui uolenti destruere auctore gratulamur

sed qz repellens illud. et indig
nos nos iudicans eterne uite
ere cõuertit ad gentes. Hz hãc
eandẽ translationem montiũ
hij ipi nesciẽtes. qui in dñi fu
rore subuersi sũt: qz aĩ de suis
finibz hebrei aplos repellerent.
uarĩ se fraude arbitrati sũt: qz
pdicationis lumen amiserunt.
Exigenabz quippe meritis iul
ta animaduersione pausi. aĩa
q intelligentie errore cecati sũt.
ut qd lucem pderent. hoc esse
gaudiũ putarent. Sed repulsi
aplis p romanũ ptinus pin
cipem tãĩ iudea destruit: atqz in
omnes gentes ipsa dissipatur.
Unde et translatus mons rẽ
subiũgit. Qui cõmouet ter
rã de loco suo: et columpne eius
contremunt. De loco quippe su
o terra cõmota est: cũ plebs il
la hebraica de iudea finibz eiulsa.
minarũ collagenabz subdidit
subdidit. qz subdi auctoru reu
sauit. Que sal3 terra colump
nas habuit: qz in sacerdotes
ac principes. legis doctores ac
pharisseos. ruinam eius ptinaa
e structura surrexit. In ipis nã
qz littere edifiaĩ tenuit: et tran
quillitas siue qe sacrificiorũ ce
lebriũ. quasi supmpositie fabri
ce onera portauit. Sed trancla
tus mons columpne concussit:
qz subductis a iudea aplis. nec
ipi uiuere in illa ptinuit. qa
ab illa uice predicatores expule
runt. Quorũ quippe erat ut ter
renam patriã subacti pderent:
tanus amore nequaq; sunt uen
ti. celestis patrie milites ipugna
re. Sed expulsis sãs doctoribz in
dea finibus torpuit: et in sto in

diuinus examine. in errois su
e tenebras oculos meos clausit
Unde et adhuc subdit. Qui
papie soli et non ozuit: et stel
las claudit qĩ sub signaculo. Si
quĩ nanqz in sacro eloquio so
lis noĩe predicatoz claritas de
signat: sicut p robeem dr. Factus
est sol sicut sagitta aluinus. In
extremo quippe tpe sol qĩ aliam
sagitta ostenditur: qz fulgens ui
ta predicantiũ aute reproborũ
oculos a spa et delspã demõstrat
Qui stellarũ quoqz claritate fi
guraut: qz dñi rãa pãoribz pdicãt. te
nebras nãe nocte illustrant. uã
et subarctis pdicatoribz p ppheta
tam dicit. Pluuiã sũt stelle plu
uiã. Quia uero sol p diẽ fulget. stelle obscuritatẽ noctis ir
radiant. et plinqz in sacro eloq
o diei appellatione eterna pa
ta. nocte autem noĩe pñs uita
signat: pdicatores sã et sol om
nibus nãs sũt. aĩ contẽplationem
nobis ueteres luces aperiũt: et ve
lut stelle in tenebris lucent: cũ
p actiuam uitã pximis nãs
ñcãabz terrena dispoñũt. Qui
in die ut sol choruscant: aĩ ad
contemplandã interne lucis pa
triam. mentes nãe ad sublimia
uant. Et quasi stelle in nocte
resplendent: qz et cũ terena agũt:
oculos tñ suos iam nã opis pedem
exẽplo siue rãndis dirigũt. Sed
qz expulsis predicatoribz nõ sũt
qui plebi iudaice in pñti die siue
nocte remanenti. uel claritatem
contẽplationis ostenderet. uel
actiue uite lumen aperet. ũitas
quippe ẽ hãc repulsã deseruit. cõ
tractio predicationis luãe mentis
siue prauitatis exercuit: rẽe dr.

Ca ix.

uj

uit

Qui precipit soli et nō oriri: et
stellas claudit qui sibi signaculo.
Oriri quippe ei solem noluit: a
qua predicantiū animū diuisit.
Et quasi sub signaculo stellas
clausit: qr dū predicatores suos
p silentiū intra semetipos reti
nuit: ceras iniquor seculis celes
te lumen abscondit. Peculiare
uero est. qr idcirco aliq̄s sub si
gillo claudimus: ut hoc cū tem
pus congruit. ad medū pferra
mus. Et sacro eloquio edoctam
te didicimus: qr iudea que nūc
deseritur. ad finē fidei in fine col
ligat. Hinc nāq; p ysayam dr.
Si fuerit numerus filior isr'l' qi
harena maris: reliquie saluē
fient. Hinc paulus ait. Donec
plenitudo gentiū intraret: et sic
omnis isr'l' saluus fieret. Qui
igit predicatores suos nūc inde
e oculis subtrahit. sed postmo
dū ostendit: quasi sub signa
culo stellas clausit: ut absco
sis prius et postmodū chorus
omnibz astror spūaliū radijs
nocte sue pfidie. i. nē repulsa ī
videat et nūc illuūata deprehēdat. Hic
ēq; duo illi extremi pdicatores dilata
morte subtracti sunt: ne ad p
dicationis usū in fine reuocē
De quibz p iohēm dr. Hij sunt
due olive et duo candelabra: i
conspectu dñi terre stantes. Qr
unū in eis p semetipam uen
tus pollicetur dies. Helyas ve
turus est: et reliquet omia. Qui
ergo sub signaculo stelle clause
sunt. que nūc occultant ne ap
pareant: et post ut pdesse va
leant appareāt. Sed tamen
plebs israhelitica que ubertim
in fine colligit: in ipis sē ecclē
erroribus crudeliter obduratē. Hā
predicatores ueritatis rēnuit: ī
ba aduersij spreuit. Ad' tamē
mira auctoris dispensatione a
gitur: ut nimirū predicantiū
glia que recepta in uno ppō la
tere poterat: in cūctis gentibz
repulsa dilatet. Unde et apte
mox subdr Qui extendit ce
los solus. Quid nāq; celoru
nomīe? nisi iper eadem celestis
pdicantiū uita signat? De qui
bz p psalmistam dr. Celi enar
rant gliam dei. Ipi igit celi. ipi
sol esse memorant? celi. l. qui
intercedendo, pregūt: sol autem
qr pdicando uitam suis ostēdit.
Cōmota igit terra celi ceteri fūt.
qr cū iudea ad uitam plenitudinis
ubremuit. aplor nitam dūs in
cūctar gentiū cognitione dila
tauit. Et dū. a. p iudaicā in mun
dū captiua dispgit: ibi ubiq; p
gēm in honore tenduntr. Iu
gitur quippe celi fuerant: cū una
plebs tot egregios predicatores
tenebat. Quis enī gentiliū pe
ne nosset: si ī solius isrlitici ppli
predicatione remaneret? Quus
pauli uirtutes aguosceret? ni
si hūc iudea ad uitam notitiam
plequendo crāsmisisset? Eme iā
qui flagellis et contumelijs ab
isrlitica plebe repulsi sunt: p mū
di fines honorant. Solus ergo
dūs celos tetendit? q̄ ceteri mi
ra dispensatione contulij predi
catores suos. unde pmisit in una
gente opprimi: ceteri in mūdi par
tibus inde dilatari. Dr nempe hec
ipa pēna dedita mūdo gentilitas.
cū culpas eius aplor lingua
corripuit: uerba uite libenter ac
cepit. Nam primus in elatione

contradictionis inuenitur: atq; ad crudelitatem se pleumonis exacuit. Dz que predicationis uerbis contraire uidet: signoz actus admiratione tempat. Dñi apte quoq; in auctoris laude subiungitur ¶ Et gradiet sup fluct? maris. ¶ Quid enī maris nomine, nisi in bonoz nece seuiens mūdi hui? amaritudo signat? Deq; et p psalmistā dr. Congregās quasi in utre aquas maris. Q aquas etenī maris quasi in utre dñs congregat: cū uiuo moderamine cuncta disponens. in suis clausas cordibz carnaliū minas frenat. Sup fluctus ergo maris dñs gradit? qz cū se pcelle p pleumonis erigunt: miraculoz eius obstupefactione franguntur. Qui enī rumores humane uelamine mitigat: qī erectas in cumulo undas calcat. Nam cū morē suum genealogias destrui. noue predicatione cōuersationis cōspicit. cū mūdi hyems diuites elationis siue contraire sua paupertī. cum sapientes seculi aduersari sibi impioz uerba peularet: in pleumonis primus tempestate cumuerunt. Sed qui uerboz ad uersitate cōmoti. ad pleumonis pcellas insiliūt: signoz ut diximus admiratione tempant. Tot ergo in illis fluctibz dñs gressus posuit: quot superbis pleumonibus miracula ostendit. Unde bñ cursū p psalmistā dr. Mirabiles elationes maris mirabilis i altis dñs? qz contra elatoz uicā ad pleumonis undas mūdus se mirabiliter erexit: sed has superuenor condit? sublenata uirtute predicantiū mirabiliū? straut.

Ministros etenī suos plus ostendit posse p miracula: qī pīates tenere tumuerant p unam. Qd' bene etiam p hieremiam dñs exercitua narrans. interiora denūcians dicit. Posui harenam cuiuī margini. pceptū sempiternū. qd' nō pterit? et cōmouebit? et non poterunt: et intumescent fluctus eius? et non transibūt illud. Harenā quippe dñs mari terminū posuit: qui ad frangendam mūdi gloriam abiectos et paupes elegit. Cuius utiq; maris fluctus intumescūt. cū pīates sibi ad commotionē pleumonis erumpūt? qz transire harenā nequeunt: qz despectoz miraculis et humilitate franguntur. Sed dñi mare seuit. dñi p insanie siue fluctus erigit? qz tamē nullius intime ostensione calcat. sca ecclia. placat: atq; ad statū sui ordinis p tempoz incrementa consurgit. Undē et apte mox subdit ¶ Qui fecit arcturū et oriona. et pleiadas: et interiora austri. Nequaq; sermo uertamus. uanas eliodi. amphi. et callimachi fabulas sequit? nec arcturū nominās. extremā stellarū septem. caudam ursę sublicetur: et quasi orion gladiū teneat amator insanus. Hec quippe alioz noīa. A multoubz sapiente carnalis inuenta sunt Sed scripturā sacra idcirco eisdem uocabulis utitur: ut res quas insinuare appetit. nocias ulitate appellationis exprimāt Nam si alia que uellet p ignota noīa diceret: Homo. p quo nobis eadem scriptura fīa est. nesciret. procul dubio quid audiret. Ergo in sacro eloquio sapiētes

dei sermonem trahūt a sapiēcia
scīi: siue in eo p unitate hoīs.
noīe in se humane passionis p
se condidit hoīm summus ds: ut u
deliceret dicat. penitet me fecisse
hominē sup terram: cāi p hō con
sret. qz is qui cāeta p nihilū neu
ant conspicat: neq; post aliq; fe
cerit. qd penitendo resipiscat. Q
ergo miri si spūales uiri utiē
uerbis carnaliū: qū ipse ineffa
bilis et creator oīm spūus. ut
ad intellectū suū carnem ptīxit.
in semetipo carnis sermonē for
mat. In carpaura igit sacra dū
nota astror noīa audiuim: de
quibz astris sermo mouet ag
nosamus. Cū uero que narren
tur astra ppendimus: restat ut
ex eor motibus. ad spūalis in
telligentie archana surgamus
Neq; enī iuxta litām miri aliq
dr. qd ds arturū. ones. et hy
adas fecit: de quo nimiz cōstat.
qz in mūdo oīo nichil sit, qd ipe
non fecerit. Sz saīs uir hec fecisse
dīm dicat p que liquari ppter ea
que spūaliter gerunt intelligit.
Quid namq; arctum noīe. qui
in celi axe constitutus septē stel
larū radijs fulget. nisi ecclia u
niuersalis exprimit: que in ioīs
apocalipsi p ecclias septem septē
q; candelabra figuratur: Que
dū dona in se septiformis gratie
spūs continet: claritate lūme u
nius irradians. qī ab axe uer
tatis lucet. Deus laudū quoq; e.
q; arturus semp uersatur. et
nūq; mergit: qz et scā ecclia p se
cutiones iniquor sine cessatōe
tolerat: sed tamen usq; ad mū
di terminū sine defectū pdurat.
Sepe namq; eam reprobi quia
usq; ad interneciōnē p secuta sūt.
quasi hanc se funditus exmuri
se crediderūt: sed eo multiplior
ad statū sui p̄fectus rediit: quo
nūc manu pleq; tuū moriendo labo
rauit. Arctur g dū uersat erigit.
qz qūc scā ecclia malicia i uitare teri
at: cū ardenti p uitare fatigat. Du
apte q; pt arctur p tm orationes flē
dit. Orationes quippe in ipo pō
dere ppis hyemalis oriunt: suoq;
ortu tem pestates excitant: et
maria terras q; perturbant. Ad
igitur post arcturū p orationes: ni
mirum deliguant? Qui dū i
scā ecclia ad statū predicationis
erigunt: pondus plequentiū mo
lestias q; pati. ad celi faciem
qī in hyeme uenerūt. Hys exti
nans mare terraq; turbata est:
qz dū gentilitas mores suos del
ere. appetere illor fortitudie
doluit? in eor uerum non solū
iracūdos ac turbidos: sed etiam
placidos erexit. Ex orationib; ita
q; hyemps inhorruit: qz claref
cente scōr constantia. frigida
meus infidelitū. ad tempestatē
se plecutionis exercuit. Ora
nes ergo celū edidit: tū scā eccle
sia martires milit. Qui dū loq
recta uidib; auli sūt: omē pon
dus ex frigoris adilitate ptule
runt. Hū autē primus hyadas
subdit? que iuuenescente iuno ad
celi faciem pdeunt: et cū sol iā
maioris sui uires exerit o stēdūt.
Illius quippe signi imago inhe
rent. q; sapientes scīi tauri no
mine? ex quo augeri sol incipit.
atq; ad errendum diei spacia ē
uentor exsurgit. Quid ita q;
post orationes hyadū noīe? nisi
doctores scē ecclesie deliguantur?

Qui subductis maroribz eo tã
pe ad mũdi nocturnam uenerit
quo fides clarius elucet: et repl'
sa infidelitatis hyeme. altius p
corda fidelium sol ueritatis ardet.
Qui remota tempestate pfec
tionis. expletis longis nocti
bus infidelitatis. nunc sãe eccle ortã sẽ:
anim et iam p ardentitatis vnũ
lucidior ãnus aperitur. Nec ĩme
rito doctores sancti hyadũ nũcu
patione signãr. Graece quippe clo
quio ὑάδες pluuia uocãt. et
hyades a pluuijs nomẽ accepe
rũt: qr orte pauldubio ymbres
ferũt. Bene ergo hyadũ appella
tione expressi sunt: qui ad sanã
vnũsalus ecclie quasi in celu fa
ciem deducti. sup arentẽ terrã hu
mani pectoris sãe predicationis
ymbres fuderunt. Si eũ predica
tionis sermo pluuia non esset.
moyses nũme dixisset. Expecte
tur uelut pluuia eloquiũ meũ.
Et nequaq̃ p ysaiam ueritas di
cet. Mandabo nubibz meis: ne
pluant sup eam ymbrem. Atq;
hoc qd' paulo ante proposuimus.
Quinobrem phibite sunt stelle
pluuiar. Dum ergo hyades ãi
pluuijs nequiũt ad celi spacia al
tiora sol ducat: qr apparente doc
tore sãe dũi mens nra ymbre
pdicationis infundit. fidei calor
augetur: et pfusa tra ad fructũ
pficat. ãi lumen ecclesie igneslat.
qr uberius frugem boni operis
reddimus: dũi p sacre eruditionis
flãmam in corde clarius arde
mus. Dũq; p eos diebz singul'
magis magis qr sãa celestis ol
tenditur. quasi iuxta nob luis
berni tempus apiat. ut nous
sol nris mentibz lucidior: et eor

uerbis nobis cognitus seipso
clarior cotidie micet. Orgenes et
eũ mũdi fine supna sãa pfatur:
et largius ãi spe exaresat. Hinc
namq; p danielem dr. Plurimi
bũt plurimi: et multiplex erit
sãa. Hinc iohãni in priori pte
reuelationis angel' dixit. Sig
na que locuta sũt sepẽ tõitrua.
Cui tamen in eusdẽ reuelationis
fine papit dicens. Ne signa
uerba pphetie libri hyus.
Pars quippe reuelationis anteor
signata prepatur. termin' pphe
tatur: qr q̃q̃ i sãe ecclie finis
cotidie ostendit. Nõmullu
uero a greca ĩa que y dr ὑάδες
nũcupatas arbitrant. Ad'li i
ta est: signoni quã diximus cont
rũ non est. Doctores eũ nõ in
conuenienter hyis stellis expressi sũt:
que a hris nomẽ trahũt. Dr qñ
quis yades ab eusdẽ lre ustione
non discrepent: certũ tũ est q'a
ὑάδος ymb dr: et orte pluuias
apportant. Virgis sãis redẽp
tionis tre ordinem contẽplat'
ãmirer: atq; ãmirans exclamet
dicens. Qui extendit celos sol'
et gradit sup fluctos maris: q
facit arcturũ et orionem. et ὑά
das. Extensis eũ celus dns for
mauit arcturũ: qr in honore de
ductis aplis. in celesti cõuersa
tione fundauit ecclam. Informa
to quoq; arcturo fert orionas:
qr roborata fide vniũsal' eccle
contra procellas mũdi edidit mar
tires. Edms quippe orionibz
protulit yadas: qr cõualescentibz
cont' adusa martyribz ad infi
dendam audaciam hyemem
rũ doctrinã contulit magis
rii. Isti uraq; sunt astrorũ spiri

ὑάδες

ὑάδος

tualiū ordines: qui dū lūnus
interuenit emineūt: semp ex sup
nis lucent. Sed post ista qd rel
tat: nisi ut sca ecclia labois su
fructū recipiens ad uidenda su
pue patrie mētia pueniat: vñ
et apte qr dixit qui faciat virtu
tū et ordines et vadas: primus
addidit. Et interiora austri.
Quid nāqr hoc in loco austri
noīe: nisi feruor scī spūs deligi
natur? Quo dū repletus q̄sq;
fuerit: ad amorem patrie spūa
lis igneſcat. Vnde et spōsi voce
in canticor canticas dr. Surge
aquilo et ueni auster: pfla or
tū meū: et fluant aromata il
lius. Austro quippe uenente a
quilo surgens recedit: qū aduc
tu spūs sancti expulsus antiq;
hostis qui in corpore mentē cō
strinxerat deseruit. Atqr ortū spō
si auster pflat. ut aromata de
fluant? qr nimirū dū scām eccle
siam donor suor ūtutibz spūs
uentus impleuerit: ab ea lō
ge latex odores boni opis spg.
Interiora ergo austri sunt. ocul
i illi angelor ordines. et secre
tissimi patrie celestis sinus: qs
implet calor spūs scī. Illuc q̄p
pe scōr animē et nūc corpib;
exute. et post corporib; restitu
te pueniūt: et qui astra in abdi
tis oculunt. Ibi p diem q̄si
in meridiano tpe. ardentius
solis ignis accendit: qr conditor
is claritas. mortalitatis
nūr iam pressa caligine manifestius uidetur. Et uelut sper
radius ad spatia altiora se
eleuat: qr de semetipa nos ve
ritas subtilius illustrat. Ibi
lumen mentis cōtemplatiōis
sine interueniente errore immō
mutabilitatis: ibi et calor sūmi
boni. sine ulla obscuritate cor
pis: ibi inuisibiles angelor chō
ri. quasi astra in abditis mi
cant: que eo nūc ab hominib; vi
deri nequeūt: quo flāma veri
tatis altius pfunditur. Valde
itaqr mirū est. q̄ nullis aplis
dūs celos retendit: q̄ tantis p
secutionū tumorib;. mētis sue
ius gradiens repressit. q̄ soli
data ecclia arcturū stauit: q̄
roborans contra aduersa mar
tiribz ordines nulit. q̄ repletus
in tranquillitate doctoribz pa
das prebuit: sed post hec tal
de est admirabile: q̄ simū nob
celestis patrie quasi interiora
austri ꝑparauit. Pulchrū ē oē
hoc qd' q̄ in celi fastigio de diuina
dispensatione cernitur: sed lon
ge illud et incōparabiliter pulchri
ad qd' inuisibiliter pueniūt. Vñ
bene iam sponsus in spōse sue
laudibz dicit. Q̄ pulchra es a
mica mea q̄ pulchra: oculi tu
colūbarū: absqr eo qd' interior
latet. Pulchrā narrat et pul
chram replicat: qr alia est a pul
chritudo mor. in qua nūc cernu
tur: atqr alia pulchritudo p̄mi
or. in qua tūc p conditoris sui
speciem subleuat. Cuius mē
bra uidet omēs elā. qr ad cōtē
plandū simplicē intrauit: eius ocu
li colūbarū nocant. qui magna
luce irradiant: qr et signo
rū miraculis choruscant. Hz
q̄ q̄ est hoc miraculū. qd' uidet
pt: Illud de interius miraculū
est mirabilius: qd' uideri nunc
non pt. De quo illic apte sub
dit. Absqr eo q̄ interius latet.

Magna quippe est gl'a apa opis: sed longe mōpabilis oculor re munerationis. Qd' ergo p beatū Iob alnor noīe. hoc Salomonis uocab: ocor appellatione signa uit: et qd' p Salomonem dr. absq; eo q' interiusecus lateat: hoc nob bīis Iob intimat. aī austri mte rora cōmendat. Sed ecce uir sōs exiora mirans. intiora consi derans. apta narrans. occulta penetrans: omne qd' interius exterius q' agit. dicere conat. Do: opa sūme magnitudīis. qū ex placet lingua carnis? Unde apte mox hec eadem opa. melius de siderando cōprehendit dicens.

Qui facit magna et inscrutabilia: et mirabilia quor nō est nūs. Omine fortitudīis facta tunc uerius explemus: aī hec nos explere non posse cognosci mus. Tunc facundius loqui mur: aī ab hijs obstupescendo reticemus. Ad narranda q'ppe dei opa habz defectus nr. q' sufficienter exerat lingua sua? nec que cōprehendere ydonee nō na let: hec ydonee minus laudet. Dñi bene p psalmistā dr. Laudate eū in potentatibz eius: laudate eum secdm multitudinem magnitudīis eius. Ille quippe dīnum secdm multitudinem magnitudīis laudat: qui se sufficīe in eius laudis explenone consi derat. Dicat ergo. Qui facit magna et inscrutabilia: quor non est nūs. videz magnia vm te? inscrutabilia ratione: innu merabilia multiplicitate. Divina ergo opa que explere dicēdo non potuit: facundius defuisse do diffinuit. Sed in consideratōe

et mirabilia

rerū. aut longe extra nos dua mur? qui hoc pūm quoq; q' erga nos agit ignoramus? Unde et apte subiūgit. Si ueniet ad me non uidebo eum: et si abierit non intelligam. Secludit q'ppe ab interiis grandijs genus hu manū exigente culpa meritis oculos pdidit: et quo meritor suor passibz graditur nescit. Sepe cū dnō est gīe qd' iram deputat: et sepe qd' diuine dilectō nostra ē gram putat. Sā plin q' estimat gram dona uirtutū: et tamen de ei sde dnis elatus corruit? plinq; uelut iram me mor aduersa temptationū: et tamen eisdem tēptationibz pres sus. ad uirtutū custodiā cauti or surgit. Quis cū deo se ppin quare non estimet. aī supnis exaltatis muneribz agnoscat? aī uel ppiene dnō. uel doctrine magisterū papit. uel ad exer cendam curationū gram cōna tus? Et cū sepe dū mens de vir tutis sue securitate resoluit: in sidiantis aduersarij inopinate culpe telo pforat? et inde a deo interni longe fit. Unde ei ad tempus sine cautele custodia ppinquant. Et quis se derelic tū iam gīa diuina nō deputet? cū post experimentū mūdane la cessūs carnis temptatōibz nidz. inhonesta ad aīm congeri. et ante cogitationis oculos non nulla improba et inmūda ilsāi? Et tamen cū fatigant ista nec superant. nequaq; p pollutōem trūdant. sed p humilitatē sūāt? ut dū infirmū se animus in tēptatione dēprehendit: totī se ad diuitatis adiutoriū cōferat

C. ix.

viij

er sui fiducia fundimus amictar.
sicqz fit ut inde alqus deo iuuere
ar: unde se a deo ꝓfundius ceri
disse suspicabat. Accessus igit
recessus qz dei a mente nra mi
nime cognoscat. quonqz rerū
alternātiū finis ignorat: qz et
de temptatione incertū est. utz
pbet an crudet: et de donis neq
q̄ deprehendit. utrū hic delectos
remunerēt: an in nia nutriant.
ut ad penam ꝓducant. Hō er
go ab incertis gaudijs sel' pul
sus. claustra contra se ianuas
secreti spūalis aspicit: atqz ad
semetipm fortas pectus in cor
ne gemat: et certatus sue damp
na considerans dicat. Si uene
rit ad me non uidebo eū: et si a
bierit non intelligam. Ac si ap
te deploret dicens. Postqz spōte
semel oculos ꝓdidi: qm̄ quesi
te noctis creatorem patior. nec
dū iam nec oculi solus agnol
co. Et tamen homo qui infirmi
tatis pena p̄mit. et certatus su
e caligine grauat ad supne lucis
iudicū ꝓperat: ut suoz actuum
rationem reddat. Hō mor sub
dit. Si repente interroget: qs
rūdebit ei? Repente dūs interro
gat: cū nos ad districtionē siu
eramus inopinatos notat.
Sed interrogationi illius rūdē
homo non sufficiat: qz si remota
nīc pietate discutiat: in illo exa
mine etiam iustoz uita luctabit.
Vel certe interrogat. cū diuer
nos passionibz pulsat: ut cū
mens nra magna de se in tran
quillitate estimat: semetipam
ueracter qualis sit in perturba
tione deprehendat. Et plingz q
niam pauit gemit. sed rūdere
non sufficiat? qz et ipa ei pusillo
nis sue aduersitas displicet: sed
tamen semetipm homo consider
rans tacet? et diuina iudicia di
scutere metuit: qui esse se pulue
rem agnoscat. Hō et p paulū di.
O homo tu quis es qui rūdeas
deo? Rūdere deo non posse cōmu
ne. qui homo noīatur? qz p hoc
qd de humo sumptus est: iudica
re supna discutere dignus nō z.
Hō quoqz hic apte subūgitur
Vel quis dicere ei p̄t? aut ra
tionas? Auctoris fōa semp iudi
cia ueneranda sunt: qz īmisti
esse nequaq̄ possūt. Rationem
quippe de occulto eius consilio
quere: nichil ē aliud. q̄ contra ei
consiliū superbire. Cū ergo fōtis
causa non deprehendit. restat ut
factis illius cū humilitate tacea
qz nequaq̄ sufficiat sensus carnis
ut secreta penetret maiestatis.
Qui ergo in fōtis dei ratione non
uidet: in humilitate consideras sua
cur non uideat. rationē uidet.
Vnde p paulū quoqz subsequē
adiūgitur. Hūq̄ dicat figmentū
ei qui se finxit? quare me fecis
ti sic? Quo enī se cernit figmē
tū diuini operis: eo semetipm re
darguit. ne contra manū reluc
tet operantis? qz qui benigne
qd' non erat fecit: qd' est iniuste
non deleret. Ad semetipm ergo
in passione mens redeat? et q̄
apprehendere non ualet. nō re
pat: ne si diuine ire causa discu
atur. amplius discussa prono
cetur? et qui placare humiliter
poterat: inextinguibiliter superbi
a accendat. Vnde apte quoqz de
hac eadem ira. primus subditur
Deus cuius resistere ire ne

mo pē: et sub quo murmurāt qui portant orbem. ℣ Murī ualde. q̄re dei nullū posse resistere dicat? cū multos indignationi supne aīaduersionis obuiasse. eloq̄a diuina testant⁹. An nō re dei moyses restitit. qui pro cadente ꝑpl̄o erectus ipm̄ supne passionis impetū mortis suę oblatione restinxit dicens? dimitte illis hanc noxam. alioquin dele me de libro tuo quem scripsisti? An non re dei aaron restitit? cū inter uiuentes ac mortuos thuribulū sumpsit. atq; aīaduersionis ignem incensi fumo tēpestiue? An non fines re dei restitit? qui murmurantes cū alienigenis in ꝑpl̄o cotidiani trucidauit. zelū suū diue indignationi obtulit. et furorem gladio placauit? An nō manus re dei restitit? qui angelo feriente se offerens placationis grām. et ante temp⁹ ꝑpl̄i exegit? An nō helyas re dei restitit? qui longo iam tpe ira aurem clausas de celo pluuias ubo re uocauit? Ad nomē igit̄ diuine ire illi resistere posse dr? cū multos sepe restitisse exemplis euidentibz demonstrat⁹? Sed si sub aliter et hec bñ iob eloquia et illoz fīa pensamus? et uerū cognoscimus. q̄ dine ire nō resistit? et uerū q̄ multi sepe restiterunt. Omnes ergo sc̄i. qui ire dei obuiant. ab ipso accipiūt. ut cont⁹ impetū passionis eius opponant? atq; ut ita dixerim cū ipso se erigūt. cont⁹ ipm̄? eos q̄ dina uis sibi opponit sentit: q̄m eo q̄ aduersū se seuientis iram fortis optinent. iuuis eo gīa malignus fouet? et famulantes iniquis

terius leuat: quos qui adiuuantes exterius tolerat. ℣ Portat ergo contradictionē deprecanti in quā aspirat? et uelut nolenti imponit: qd̄ ab ipso ut fiat ipe ratur. ℣ Moysi etenim dicat. Dimitte me ut irascatur furor meus contra eos? et deleam eos: fac aut̄ te in gentē magnam. Quid est seruo dicere dimitte me. nisi deprecandi aditū ꝑbere? Ac si apte diceret. Pensa apud me quantū ualeas? et agnosce q̄ obtinere potis q̄q̄. p ꝑpl̄o ero mis. Quid q̄ hīc mente agit̄? sancta mens subiecta testat⁹. Cū nēo supna indignatio sese ut ita dixerim medullitus mouet. hāc oppositio humana non retinet? nec se uelut̄ aduersitatis dēpcatio obiect: cū semel ds aliq̄ ab inimis transcendo disponit. ℣ Sic est etenim q̄ moyses qui retinētū totius plebis apud dnm̄ suis precibz tenuit. dnīq; se obicē obtulit. dine uindictē uim placauit? ad petram oreb ueniens. et p aq̄ exhibitione diffidens: reprobatis dnis iram ingredi dño uaticēre non potuit. Et sepe de hac re afflict⁹. sepe desidero se exanimāte turbatur? et dispositē ultionis uindictam repellere a semetipo non ualuit: qui hanc uolente dño et a ꝑpl̄o amouit. ℣ Hic dauid qui ꝑcussa plebe postmodum angeli gladiū prece cōpescuit. prius plorans et ululans. nudis pedibz filiū suū fugit? et quoulq; ꝑpetrati facinoris ultionem ad plenū reaper⁹: iram dei nequaq̄ ualuit pro semetipo tpare. ℣ Hinc helyas ut sicut homo pat̄ aliq̄ qi de diuina a

nimaduersione seruaret: qui
uerbo celos apuit. aute indig
natione nullicis terrenis per
terri fugit: et pro semetipso
subiugatur in sor midie: qui
furorem dei placat alijs p in
terucionem. Ne igitur dei et
resistri oio non ualet. qui se ad
placendu exarat: et ipe precem
que ei fundit. non aspirat. Hic
ad ihemia dr. Tu ergo noli o
rare p ppło hoc. et ne assumas
p eis laudem et oratione: q̃a
non exaudiam te in tpe clamo
ris eor ad me. Et rursu. Si ste
terit moyses et samuel coram me.
non est aia mea ad ppl'm istu
Qua in re quem utiq; pt: nisi
relictis rot antiquor patrib
ad effundendam precem moy
ses et samuel tm modo presen
tius eleganius q̃ nominant
Qd' tamen facile agnoscim:
si eius que diligere et inimico
precipit caritatis mensa pen
samus. Condignis namq;
auribz illa maxime ord' com
mendatur: quia pro inimicis
quoq; interredere nouit. Du
et p semetipam uerius dicit.
Orate p plequentibz et calūp
niantibz uobis. Et rursu. Cū
stabitis ad orandu: dimitte
te si q̃ habetis aduss aliq̃m
Cū uero patru prior facta sa
ro eloquio describente reuol
uimus: moysen et samuele
exorasse pro aduersantibus
inuenimus. Dnus quippe cor
seuientis ppli plecutione fu
git: et tamen pro uita sin p
secutoris interuenit: alie ep
principatu ppli deiectus. ipis
sius aduersarijs dicit. Absit a
me hoc ptm in dño: quo mi
nus cessem orare pro uobis.
Quid est ergo in difficultate
deprecandi moysen et samue
lem deducere? nisi aptius indi
care. q̃ eius ure nequ illi si alia
rent obsistereut. qui idcirco p
nuncios inuenire citius potuer.
q̃ apud hūc intrare et p inu
mias solerent? Hinc ad eande
uidelicet dr. Plaga inimica p
cussi te: castigatione crudeli.
Et rursu. Quid clamas ad me sup
contritione tua? Insanabilis
est dolor tuus. Dirigit' scis
aspicias. q̃ nullius inuenu
dina ura restringit'. cū impla
cabilit' exurat: et dicat. Dis
cuius resistere ure nemo potest.
Qd' bñ et ad spiale intellm
ducim? si eiusdem plebis isti
ure dampna pensamus: qui
redēptor nr p dispensationis
sue misteriu ostensius. sup bi
eue deseruit; atq; ad cognitio
nis sue gratia gentes uocauit
Dñi et apte mox subdit. Sub
quo curuant qui portant orbem.
Ipi enim portant orbē:
qui curas pnas sci tolerant.
Tantor quippe ponderis uir
quisq; sustinere cōpellitur: q̃
ns in hoc scło principat. Dñi
et re princeps. non incōgrue
greco eloquio basileos dicit.
Lao enim ppls interpretat. Basile
os igitur basis lao uocat'. qd'
latina uidelz lingua basis ppli
dr: qz uidelz ipe sup se ppm sus
tinet: qui motus illius ptatis
ponderc fixus regit. Quo eni
subiector suor onera tolerat.
eo quasi supposita basis co
lumpnam portat. Basis igitur

relisti valet. qui ipe
q̃ malat' opinu
lat'. et

iob uirtute ꝓphetā ſpūs plen⁹
aſpiraꝛ q̄ indeꝛ deſeruiꝛ: atq;
ad diuinitatis aultū gentiū pu
apes inclinauit: et dicat. Deus
cuius reſiſtere ue nemo poteſt:
et ſub quo curuant qui portāt
orbem. Ac ſi apte fateatur dicēs
Et ſubiectos quondam diſtricte
deſeris: et erectus pīcates gentiū
miſeꝛicoꝛ flectis. Q̄ uis p hoc
qd' dr. ſub quo curuantur qui
portant orbem: poſſimus et an
gelici uirtutes intelligi. Ipi et
eū portant orbem. qui regēdi
mūdi curas āministrant: pau
lo attestante qui ait. Nōne oēs
sunt āministratoꝛij ſpūs in
mīſteriū miſſi: ꝓpter eos qui
hereditatem capiunt ſalutis?
Aut ergo. Deus cuius reſiſtere
ne nemo pōt: et ſub quo curuā
tur qui portant orbem. Ac ſi
hūilitatem oīs creature aſpi
ciat: et tremefactis dicat. Ds
infinoꝛ hoīm tuis nu tibus
obſiſtat? cuius fꝛ nudini et
uirtutes angelice ſe inclinant?
Del certe q̄m ad curuamur ſu
piora non cernimus? erecti
eſſeq; illi ſubtiliſſimi ſpūs: ſi
ple manifeſtatus eius potentiā
attingerent. Sed qui orbem
portant. ſub deo curui fiūt: q;
diuinitatis eius celſitudinē q̄
nus ſublimati uideant. nec ū
tutes tamen angelice cōprehē
dunt. Quā uir iuſtus pre in
firmitate non penetramus. ſz
hanc utiq; ex ſubiectis ſūmo
rū ſpirituū mīſteriis penſant.
ad conſideratiōnem ſe ꝓpriā
ſollicita hūilitate reꝛoligit:
ſibiq; coꝛam ſe pre pōnere ſup
ne magnitudīs uideſat dicēs

Quantus ergo ego ſum ut
rūdeam ei? et loquaꝛ uerbū me
us ad eū? Ac ſi apte dicat. Si re
atura illa hūc conſiderare
non ſufficiat. que carne nō pre
mit? qua mente ego de eius
iudicijs diſputo? qui pondere
corruptionis anguſtoꝛ? Sicut
aut̄ ſepe ad nos uerba dei iu
dicia ſunt illius. ſ. nōn actu
ī ſententiā loquūtur: ita ūm
nīa ad dīm ſunt opa que erigi
mus. Sed cū deō loqui uerbis
ſuis homo non ualet: qꝛ apud
ſubtile eius iudiciū. nullā de
ſuis actibꝰ fiduciā tenet. Dī
et apte ſubdr Quis ſi habu
ero quippiam iuſtū non rūde
bo: ſed meū iudicem deprecaboꝛ
Dr eū ſepe diximus: omnis
hūana iuſtitia iniuſtitia eē cō
uincit. ſi diſtricte iudicet. Pōas
ergo poſt iuſtitiā indiget? ut
que ſuccūbere diſcuſſa poſſit:
et ſola iudicis pietate cōua
leſcat. Que cū plene a ꝓfectō
ribꝰ habeat? Habere quippiam
de illa dr? qꝛ meus hūana et
cōprehenſa uix pagit: et ual
de exterma ſunt que cōprēdit
Dicat ergo. Quis ſi habuero
quippiam iuſtū nō rūdebo: ſz
meū iudicem deprecaboꝛ. Velut
ſi apertius fateat dicens. Et ſi
ad opus ueritatis exeꝛcuero:
ad uictam nō ex meritis ſz ex
uenia cōualeſco. Ꝓrecī itaq;
intendū eſt. cū recta agimus:
ut oīe qd' iuſte uiuim⁹ ex hu
militate condiamus. Sꝛ plus
qꝛ ipſa nra deprecatio tā mul
tis tentationibꝰ quatit: ut
pene a conſpectu iudicis repul
ſa uideatur. Et ſepe hſmoꝛ exe

ecīā

cogitacōibꝰ

atoz miserioꝛs propiꝛ: sed qꝛ il
libet eam se ne mihi exercere non
valeat: sup se iudiciū reprobati
onis pauet. Vnde et subditur.
Et cū inuocauerē me exaudie
rit: non credo qꝫ exaudierit voceꝫ
meam. Plusqꝫ etenim mēs igne di
uini amoris accenditur, atqꝫ ad
inueniendā celestia et arrhana cō
leuatur: ad summa iam rapitur. et
pcō desiderio cōpuncta. ab ipis
alienatur: sed repentina tēptatī
one pauida. quę interueniēte fortī
erecta in dm fiat. oborꝛs cogi
tationibꝫ transitiua curuatur: ita
ut seipam discernē neqeat: atqꝫ
inter vana uerorum qꝫ deprehē
sa. et qua pte sit valentioꝛ nō
agnoscat. Nā sepe ad hoc ulqꝫ
pduc̄. ut miret quomō tā sūa
cōprehendit: qꝫ cogitatio
illicita polluit: et rursū quom̄
illicitā cogitationē recipit: qꝫ
sup se validus feroꝛ spūs ra
pit. Quos altitantes cogitati
onū motus in aīo. bñ psalmus
in intuens ait. Ascendūt usqꝫ
ad celos: et descendūt usqꝫ ad a
bissos. Usqꝫ ad celos quippe as
cendim⁹: cū summa penetramus:
sed ad abyssos usqꝫ descendim⁹:
cū repente a cōtemplationis cul
mine. p turpia tēptamēta deici
mur. Motus itaqꝫ animi dū
inter nota ~~mirantis~~ et uisa al
ternatur: nimirū sibi cernendi
nem exaudituꝛis obnubilat. hāc
ergo dꝛ. Et cū inuocauerē me ex
audierit: non credo qꝫ exaudie
rit voceꝫ meā. Quia mēs ex
pā sua mutabilitate sit trepi
da: et p hoc qd' nolens patitur:
repulsam se abiectāqꝫ suspica
tur. Libꝛ intueri nūr scīs quām

sibtilitate

se humiliter diiudicat: ne qđ
in illo dīna iudicia reprehēdāt
Iuberem tamen namqꝫ suam tā
ens ait. Quomodo ego tū qui rel
pondeam ei: et loquar ubis me
is cū eo: Deo iustitiae sue memi
non confidens: sed ad solā se spē
postulationis conferens subd:
Cum eaꝫ si habuero quippiam
iustū nō rīdebo: sed meū iudicē
deprecabor. Sed de ipa quoqꝫ pol
lutatione pauidus adiūgit. Et
cū inuocantem me exaudierit:
non credo qꝫ exaudierit voceꝫ me
am. Cur tanta circūspectione
trepidat: Cur tanta sollicitudi
ne formidat. nisi qꝫ terroꝛē iu
dicis in extrema districtiōe con
siderat: et vim discussionis illi⁹
non ferens. omne qđ' genꝛe. esse
sibi insufficiens pensat: Unde
et pannus subdit. Cū in turbie
ne eā conteret me. Plerꝛ quilqꝫ
in turbine attenditur. qui erect⁹
in tranquillitate uidebat: q
quē diu supna longanimitas
toleraꝛat: extrema iudicij seueri
tas necat. Atque recte turbo dꝛ.
qꝛ in elementoꝛ cōmotione re
uelatur: psalmista actestāte
qui ait. Deus manifestus ue
niet: deus nr et non silebit. Ig
nis in conspectu eius ardebit: et
in circuitu eius tempestas ua
lida. Unde pphā quoqꝫ alⁱ dicat
Dūs in tempestate ueniet: et
in turbine uie eius: In quo ni
mirꝛ turbine idcirco iustus ne
quaqꝫ conteritur: qꝛ semp huc sol
licite metuit. ne conteratur. Ne
dicit namqꝫ adhuc in pūns vite
manere conclusus. humanis ac
tibꝛ exactoꝛ opum. qꝫ districtus
appareat: qui quondam hīc re

aeq culpe originalis astrictos.
etiam sine opib⁹ dampnat. Dñe
er tñe uir scis. er humanu gñs
uoce ptinus adiūgit. Et mul
plicabit mulnera mea: eaā sñ
causa. Nonulli etenī ptius a
pñi luce subtrahunt. q̄ ad pro
merenda bona mala ue meis
actnc uite pueniant? quos q̄
a culpa originis salnos sacra
menta non liberant. et hic er
pprio nichil egerunt: et illuc ad
tormenta pueniunt. Quibz v
nū wlnus est corruptabiles nal
q: aliud carnalit̄ emori. Sz q:
post mortem eterna quoq; mor
sequitur: occulto eis iusto q; iu
dino eaā sine causa mulnera mul
plicantur. Poena quippe tor
menta ppiūnt: et qui nichil
er pprīa uolūtate permanerunt.
Hinc namq; scriptū est. Non ē
mūdus in conspū eius: nec v
nus dies infans sup terrā. Hic
p semetipm ueritas dicat. Ni
si quis renatus fuerit er aqua
et spū: non pt introire in regnū
dei. Hinc paulus ait. Eramus
natura filij ire: sicut et ceteri.
Qui utiq; nullū pprīū admit
tens. et solo originis reatu pe
runtur? quid iste in illo errēo
eramine quantū ad hīam sen
sus estimationē. nisi sine causa
mulnerat? Sed cū sub diuina
districtione iustū est: ut ppago
mortalis ueluti infructuosa ar
bor et in ramis semper amaritu
dinem. quā traxit ex radice. A
te ergo. In turbine eū conteret
me: et multiplicabit mulnia me
a eaā sine causa. Ac si apte hu
mana gñs cōtra cōsiderās di
cat. Districtus iudex q̄ eos aīad
uersio

ne truncat. quos culpa ppria ac
tionis dampnat? si et illos in
eternū pauit: quos reatus ar
bitrij non addicat. Que nimirū
dicta. nec a bēo iob specialit̄ dic
trepare cognoscimus: si ip̄s quā
uere plam sunt indagamus.
Semetipm namq; subtalit̄ pē
sans. atq; in oīi actione diu
dicans: supne districtionis vī
q̄ta solliatudīe prumeant. inti
nuat subdens. In turbine eū
conteret me. Ac si apte dicat. Id
circo hunc semp et in trāquilli
tate timeo: q; et p flagella qua
lis in turbine ueniat nō ignoro.
Que flagella licet et meritis p
ueniat: et preuidēs pauit. Dñe
et subiūgit. Et multiplicabit
mulnera mea: eaā sine causa.
Vt eū sepeiam diximus. neq;
quā bēs iob ideo pauit̄ est. vt
in eo pauit̄o uitiū tergeret: sed
ut meritū augeret. Volnerari
utiq; se sine causa asserens. h̄o
de se foras loquitur: qd̄ de illo ue
ritas in occulto testat̄ dicens.
Cōmouisti me aduersus eum:
ut afflugerem eū frustra. Nos
q̄ scis supbe nō dicit qd̄ uerax
dicat? nec p hec uba a trūdie
discerpat. p que a iudice non
discordat: qui eoꝛdē ptin⁹ mul
tū cōtinuatione exprimit
cū subiūgit. Non concedit
quiescere spūm meū: et implet
me amaritudinibz. Sepe mul
tas exercitati uiruis est. sola
exercitus adūsa tolerare? sed
ut eoꝛ uires certame plene p
bationis eruditat. hos nō uti
q; et foris tormenta lacerant:
et intus temptatiōna castigat
Unde uir scis impletū se amā

xiij

rtudinibz asserit: qz cū flagel
la exerens tolat: illud est gra
uius qđ de temptatione aduer
sarij in intimis portat. Sed in
ter hec minagat vim dolorus:
considerata equitas. et potēa
a ferendus. Unde et subiūgit
Si fortitudo quere robustis
simus est: si equitas iudicij. ne
mo pro me audet testimoniū di
cere. Ille quippe mee causas
examinat. qui has p alienū
testimoniū non explorat: qz qui
districtus quiq; ostendit illator
pene: ipe diu tacitus exigit
testis culpe. Hinc etenī p pphe
tam dr. Ego sū iudex et testis
Hinc rursus aut. Tacui. semp
silui: patiens fui: sicut pturi
ens loquar. pturiēs itaq; cū do
lore erat: qđ diu in animo cū
pondere portauit. Post longū
ergo silentiū sicut pturiens do
minū loquit. qz qđ apud se nō
tacitus tolat: in ultione quiq;
iudicij quasi cū dolore mālibet
tat. Sed requirendū nobis est
iste vir iust: si p eo testimoniū dicē qs
q; plumet. nisi hūc a reatu liberet.
Et si hunc alio testimoniū nō impen
dit: nisi ad ferendū p se testi
moniū saltem ipe equalet.
Sequit. Si iustificare me uo
luero: os meū condēpnabit me
Si innocentem ostendero: pui
me cōprobabit. Ac si apte dicat
Quid de aliis loquar: qui ipe
michi testimoniū ferre nō valeo:
Sed qz innocentie me testificari
non cupias: nisi hoc pm qz
innocentiam habeas tuā. Subdit
Tua si simplex fuero: hoc
ipm ignorabit aīa mea. Ne
nisi si tamen bona q agim⁹.

ad elationem ducim: si nescim⁹
minime seruamus. Quis enī a
de⁹ tuus siue conscia nō q̄rulū
cuiq; superbiat: aut q̄s tur sibi bo
nū custodiat. in se qđ ignorat.
Sz contra vtraq; qđ subest. ei ne
fa que agimus facendo nescia
mus. ut hec et fa eligamus
et minima q̄tinus et ad custo
diam sensificet aīm sca timo
dinis. et in tumore nō eleuet
estimatio minorationis. Sed
fit nōnulla que fari a nobis
facile nequeūt: etiam cū geri
mur. Nam sepe ipō studio cont
delinquentiū culpas accēdimur
et cū ultra equitatis metas p
iram rapimur: hoc zelū iuste
districtionis estimam⁹. Sepe
officiū predicationis assumi
mus: ut p hoc fratie vitam
seruamus. Sed nisi placeam
cui loquimur: nequaq; libenter
ampletur qđ predicam⁹. Cuiq;
placere meus vitio studet. ad
amorem laudis pprie turpiter
defluit: et que a captanda in
victorz alios curabat eruere:
ipsa suis fautorib; incipit cap
tiua seruire. Quasi latrīnū
quippe est appetitus laudis hu
mane: qui nō tenere gradien
tibz ex latere viam: ut ex oc
ulis educto gladio. gradie
tiū vita truncetur. Cumq; ppo
site vnitatis intentio ad studi
a priuata deuiatur: horrendo
modo vnū idemq; optus culpa
pagit. q̄ vitus tuchoanie. Se
pe et ab ipsis exordijs aliud co
gitatio expetit: aliud actio o
stendit. Sepe se fidelem sibi nec
ipsa cogitatio exhibz: qz aliud
ante oculos mentis uersat: et

longe ad aliud ex intentione fer
uat. Nam plurq nonnulli ter
rena premia appetūt. et iustitia
defendūt: sepq innocentes etiam
et esse defensores mundis exul
tant. Quibz si spes nimi subri
hitur: a defensione primus iusti
tie cessat. Et ni defensores se iul
tae cogitant: sibiq se nos as
serūt: qui nequaq̄ mundiciem
sed uitia nos querūt. Quo con
bene p moysen dr. Iniuste qd iul
ti est non exequeris. Iniuste qp
pe qd iusti est exequit: qui ad
defensionem iustitie non uirtu
tis emulatione. sed amore pre
mij qualis exactat. Iniuste qd
iustum est exequit: qui ipsam
qua pretendit iustitiam uenū
dare nūme uerē. Juste ergo iul
ti exequi est: in assertionē iusti
tie eandem ipam iustitiam q̄rere.
Sepe rā agimus: et nequaq̄
pmia. nequaq̄ laudes ab hoibz
exspectamus: sed ni mens in sui
fiducia erecta. hijs a quibz nichi
l expetit. placere contempnit.
eor iudicia despicit: sepq male
liberam p abruptā elationis ri
pā: et inde sub uno pedis obtu
tu: unde quasi deiectis uicijs
nullis se appetitibz subiacē gla
diat. Sepe dū nosmetipos plus
iusto diligimus. de ipso dilige
nonis studio indiscretus erra
mus: et mentis nre aciem quo
plus cernere nitit obscuratur:
qr et qui importune solis radios
aspicit. tenebrescit: et inde nil ui
dere cōspicitur: unde uidere am
plius conatur. Quia igit aut
ab inquisitione nra torpentes
nos ōino nescimus: aut si subti
li nos discussione requirim: ple
rūq inter uera uirtutes qr falsi

gamus: nē nūt dr. Jam si simplex
fuero: hoc pū ignorabit āima
mea. Ac si apte diceret. Condito
ris contra me iudicia qua teme
ritate retorquo: qui ipm me ex
intūitatis caligine ignoro. Vñ
bñ p ppheam dr. Dedit abyssus
uocem suam: ab altitudine fan
tasie sue. Abyssus quippe tanta
se altitudine portat: cū humana
mens imensa cogitatione ca
ligosis. semetipm coram discu
tiendo non penetrat. Sed ab
hac altitudine uocem dare est:
qr dū se deprehendere nō potest.
cogit in admiratione cōsurgere:
ut eo plenius non audeat qd
sup ipm est: quo meō prehensi
bilitatem suā ipse cogitans nō
valet inuenire qd est. Sed iusto
r corda qr ad ptm se examina
re nequeūt: egre hoc exilium ce
atatis ferūt. Vñ et subdit.

¶ Et tedebit me uiuere. Tedet
ultū uiuere: qr et opando ui
tam non desinit querere: et tū
eiusdem uite sine meritū nō va
let inuenire. Libram quippe ex
minis a sinu unume equitas
trahit: et inde in se erga etiam
inuentionis defectū: unde sup se
rapius ad uim inquisitionis
excrescit. Sed est consolatio
nre caliginis. reducta ad āim
iusta et incōprehensibilis po
tentia conditoris: que et in
quos sine ultione non deseret.
et rōr iustitiam incōprehēsi
bilitatis imensitate transcēdit.
Unde et apte subiungit. ¶ Vñ
est qd loquutus sū: et innocentē
et impiū ipe consumit. Juno
cens a creatore cōluminat: qa
ꝑ talibz eius simplicitas fuerit
dine magnitudis simplicitate

¶ ix.

xuij

denorat. Quãuis eñ simpli
tatem studiose seruemus: ex
consideratione tñ mñe puni
tas ostendit: q hec pa quã a
gimus simplicitas non sit. Im
pius quoq a conditore consti
tuit: q deo cõcta mirabiliter ordi
nante. ipius suis iniquis eius im
pietas ligat. Nam inde se suppli
cijs et nequens implicat: unde
se facere aliqd sancte erubuit.
Quia igit opus dei et bonor in
nocentiam simplicitate supat.
et malor astutiam penetrãs
dampnat: ite nũc dr. Vnũ est
qd' locutus sũ: et innocentẽ et im
piũ ipe consumit. Ac si apte di
ceretur. Hoc apud me uerbũ ob
stinationis pauli: q nec innocẽs
si districte discutior innocens ap
parebo: nec impius si apud me
latere uoluero. a supnis examinis
acumine absconditor: qñ districte
tus iudex cuncta cõprehendens.
occultam malitiam mirabiliter
penetrat: et suis hanc inuentio
nibr bene ordinans dampnat.
Vel certe et innocentem et impi
um ipse consumere dr: q q̃uis
in mentis unita diuisi sint: a
prime tñ culpe merito eque ad
carnis interitũ patuerunt. Vñ
et p salomonẽ dr. Mors doctis
similiter et indoctus. Et mox
Cuncta subiacent uanitati: et
oĩa pgunt ad unũ locũ. De
terra facta sunt: et in tã pariter
reuertuntur. Sequit Si fla
gellat occidat semel: et nõ de
penis innocentũ rideat. Quis
hec nõ p superbiam plata credere
ret: nisi sententiam iudicis au
diret qui ait. non estis locuto
res uestri sed spus patris mei

lob? Restat ergo ut nullius aut
oris uerba reprehendere audeat:
que constat q iudex laudat. Si
quando in animis suis mentis
subalimus q reprenda sũt: quo
diuus foras sonant. Vir etenim
carnis humanam quis dampna cõ
sideratus. Vñ et quo uenere ut: pe
cans q homo polluente ad usu
rio. bonu malusq sanam appetens
sanie. pdidit etiam semetipm. im
ut ueracit dicat. etiã si simpler
fuero. hoc ipm ignorabit anima
mea: q post expulsionis penã
flagella quoq corruptionis sen
tiet. et adhuc ad extremus ul'ex
te ad menus interitũ etiam pr
tormentũ tendit. ut ite dicat.
et innocentẽ et impiũ ipe consu
mit: mediatoris cuius hec gra
tia requirit dicens. Si flagel
lat: occidat semel. Nos eñ q̃a
ex a deo mente recessimus. et in
ne ad puluerem redimus: pe
na duple mortis astringimur
Sed uenit ad nos. qui p nobis
sola carne moreret: qui simplã
uitam duple nie cõiungẽt: et
nos ab utraq morte liberaret.
De qua p paulũ dr. Cõd' autẽ
mortuus est pcõ: mortuus ẽ
semel. Dampna ergo uir sanis
nie corruptionis aspiciat: et u
tã que duas mortes destruat n
morte mediatoris querat: aut
hanc desiderans dicat. Si fla
gellat: occidat semel. Sz ecce q
humiliata remittit: q primus sub
uertitur. Et non de penis inno
centũ rideat. Cõd' tñ valde hu
millimũ sine difficultate cog
noscimus: si humili hoc mente
pensamus. Cuctis etenim iuquet
q omie desiderii pena ẽ tñ differ

tur: salone quoq; attestante q̃
ait. Spes que differt affligit a
iam̃. Videre autẽ dei est: hũa
ne nolle afflictoni misereri.
Vñ p salomonẽ rursũ dñs re
probis in culpa durantibz dicit.
Ego quoq; in interitu vro ride
bo: idz afflictioni vre nulla pi
etate cõpatior. Ante redẽptoris
igit̃ aduentũ penam suã electi
omnes habuerũt: q̃ attestante
desiderio incarnationis eius u
isterũ videre cupiuerũt: ipso
quoq; attestante qui ait. Mul
ti dico vobis iusti et ꝓphe volu
erũt videre que videtis: et non
viderũt. Pene itaq; innocentũ sũt
desideria iudicũ. Quoulq; ergo
electorũ suorũ uota dñs nõ cõpati
eis differt: quid aliud q̃ de pe
nis innocentũ rogat? Itaq; ut fi
deles venturi redẽptoris dona cõside
remus: et uocem suam dilationẽ
grauẽ to lamus dicat. Si flagel
lat occidat semel: et non de pe
nis innocentũ rideat. Ac si apte
exoret dicens. Qd' mea mea co
tidie flagello mundẽ. p culpa
aterna: ille iam veniat. qui p
nobis semel sine culpa morta
est: ut de innocentũ penis dis ult̃
non rideat: si ipe carne passibi
lis appareat. in animus se delectẽ
meus mea castiget. Vel certe si
gnũ dei eius letalem appellat.
de innocentũ penis videre dñs
dz: q; quo a nobis ardentius
queritr: eo de nob suauius lenta
tur. Quasi qdã quippe ei ex
mea pena gaudiũ faciam: cũ
p sca desideria p eius nos amo
re castigamus. Hinc psalmus
ta ait. Constituite diem solẽ
nem in condẽsationibz: usq;
ad cornu altaris. Sollempnem
itaq; diem dñi i frequentatione
constituit: quisq; se assidue in
eius desiderio affligit. Qui ni
mirũ solẽpnitatis dies usq; ad
cornu altaris tendi ꝓpitr. q̃a
tam diu necesse est ut quisq; se
affligat: quousq; ad supnũ sac
rificij altitudinẽ. idz ad gaudia
eterna ꝓrogat. Iustus igitur
vir. q; impleri desiderium suũ ap
petit. non differri: humilit dicit.
Non de penis innocentũ rideat.
Ac si diceret. Vota mea libenter
accipiens ultra nõ differat: sz ocl
tendendo exhibeat eũ qui nos
in sua expectatione castigat.
Quia uero eũ speciali beatus
Iob occidi semel petit. qui car
nis solius morte in mũdi pro
nobis fine tolerauit. primus a
pent: qui ipm quoq; ordinem
eius passionis adiũgit dicẽs.
Terra data est in manus i
pij: multũ iudicũ eius operit.
Quid eũ terre nomine? nisi ca
ro exprimit? Quis appellan
one impij? nisi dyabolus de
signatur? Huius impij manꝰ
fuerũt hij: qui in redemptoris
nri morte grassati sũt. Terra
itaq; data est in manus ipij:
q; antiquus hostis redemptio
nis mentẽ corrũpe p se tẽptan
do non valuit. sed eius carnem
p suos satellites ad mortem per
missus extinxit: et dispensa
toni supne pietatis nescius
ex hac ipsa permissione seruauit
Tribz etenim redemptorẽ nrm tẽp
tationibz pulsans. cor dei te
nere non valuit: sed cũ inde
mentẽ ad mortem eius carnis
eruauit. cũq; ei cohortẽ. atq;

a pontifices et pharisei⁹ mīstros
tradidit: tumiz iste impius ma
nus ad tēpa tetendit. Huius ē
re iudices. sacerdotes et pncipes.
pylatus atq; illusores milites
fuerūt. Iste ita q; impius mul
tī iudicī eius operatur: q; corda
plequentiū ne auctorem suū ag
noscerent. malicie nubilo velau.
Dñs ē p paulū dr. Dsq; in hodi
ernū diem cū legit⁹ moyses: uela
men est sup cor eor. Qui rursus
ait. Si enī cognouissent: nūq; m
dnm glē crucifixissent. Vultus
ergo iudicī optus tegit: q; mēs
plequentiū. cū quem carne tene
potuit: dm nec p miracula cog
nouit. Quia uero antiqu⁹ hoc
tis cū iniquis omnīz una plona
est: sic plmiz scriptura sacra de
iniquoz capite idz dyabolo loq
tur. ut repente ad eius corpus
idz ad sequaces illius diruetur
Potest ergo note impij. fidelis
ac plentoz ppls deliguari: cui
et hoc congruit dīno qd subdz.
Qd si non ille est. q;s ergo ē.
Ac si apte diceret. Quis unq; i
pius esse putand⁹ est. si ille ppls
qui ipam pietatem plequitus ē
impius non ē. Sed cōsideranda
nūr sacis iudaice plebis pfidia ad
semetipm mentis oculos reuo
cat: dolet q; uidere nequeat q;
amat: merore afficitur: q; ex
pte mūdo ante subtrahit. q;
salus mūdi venerat. Dñs ap
te subdit. Dies mei velo
ces fuerūt cursore: fugerunt
et non uiderūt bonū. Cursōis
quippe officiū est: tēpa nū
tiare. Dies ergo elī qui ad
aduentū redemptoris ord sūt.
q; hīc ante uiuendo tūmō. ante
eadem loquendo nūiarūt. q;i
in mūdo quidam cursores fuer.
Sed q; ante pscolatū redempto
ris tempus. se subtrahi pūdent.
transire se cursore uelocius dole.
dies q; suos esse breues ingemi
scūt: q; usq; ad uidendam redēp
toris lucem nūme tendūt. Dñs
apte dr. Fugerūt et non uiderūt
bonū. Omnia que creata sūt. bona
sunt: inoyse attestante qui ait.
Vidit ds cūcta que fecerat: et ec
ce erant valde bona. Sed hoc so
lū bonū pncipaliter bonū est: p
qd' hec omnia bona sunt. q; bona
non principaliter existūt. De quo
bono p ew⁹ ueritas dicit. Nemo
bonus nisi unus deus. Quia
igitur antiquor pres prius di
es finiti sunt. q; mūdo ds i carne
monstraret: rē nūc de eisdem di
ebz dr. Fugerūt. et nō uiderūt bo
nū. Ac si apte diceret. Ante expec
tatū tempus elapsi sunt: qui ad
redemptoris presentiam pruenire ne
quiuerūt. Unde adhuc subdit.
Vtraulierūt qui naues pona
portantes. Hij qui poma defen
tes manu transiuerant. ipi qui
dem fructū odore pfruūtur: sed
eorndem fructū alijs apos fert
Quid igit antiqui patres. nisi
naues poma portantes extiterūt.
qui dīne incarnationis mister
ium pphantes. ipi quidem spei
odore pomi sunt. sed nob̄ frām
de eiusdem spei pssione detulerūt.
Qd' eū illi expectando odorati
sunt: hoc nos audiendo et papiē
do sacramur. Dñs et redemptor
ipse discipulis dicit. Alij labo
rauerūt: et vos in laborē eor
um introistis. Quor uidelz dies cō
putantur nanubz: q; decurrūt. Et
rē poma portantibz: q; electos
omnes quos ante redemptoris

pñciam gestauerũt. p ꝓphetę
ualuerũt spũ expectatione re
fouere: non autem manifesta
exhibitione reficere. Vel certe
qꝛ aĩ naues poma portant. hĩ
palęs admiscent. ut ad eius
illęsa pducant: rẽ patrũ præce
dentium dies describunt. naui
bꝫ poma portantibꝫ similes?
qꝛ antiquoꝝ dicta in eo qꝛ mysti
ca spũalis uite denũant: p
interfusam hęc hyssopę stipu
lam seruant? et optũ nobis
fructũ spũs deferunt: aĩ carna
lia loquũt. Sępe nãqꝫ dñi que
dam narrant ꝓpria: ad diui
nitatis eleuant archana. Cꝛ
rebꝫ etiam aĩ altitudinẽ di
uinitatis aspiciũt: ad incar
nationis eius misteriũ repen
te fundũtur. Vnde adhuc apte
subiũgitur ¶ Sicut aquila
uolans ad escam. Mos qꝛp
pe est aquile. ut irreuerbẽam
ante radios solis aspiciat: sed
aĩ rectois indigentia urgeat
eandem oculoꝝ aciem quã ra
dijs solis infixerat ad respectu
cadaueris inclinat? et qñ uis
ad alta euolet: pro fumendis
sũ cunctis terram petit. Sic ui
delicet sic antiqui patres fue
runt? qui in qñtũ hũanitatis
infirmitas admittebat: creato
ris lucem erecta mente contem
plari sunt. Sed incarnandum
hũc in mũdi fine præscientes: q̃
si a solis radijs ad terram oculos
deflexerũt. Et qñ de sũmis ad p
ua ueniunt: dñi hunc dim sup
onũa. et hoĩem inter onũa ag
nouerũt. Quem pro hũano ge
nere dñi passurũ mortemq; con
spiciunt. qua salꝫ morte
semetipos refici. et reformari
ad uitam nouerũt: quali no
re aquile post contẽplatos sol'
radios in cadauere escã queriũt
Liber spectate aquilam radios
solis inuentem: que ait. Dñs
fortis? pater futuri scli: princeps
pacis. Sed ab alto uolatu cel
situdinis ad terras ueniat: et
cumq; cadaueris inferius iqui
nat. Paulo post eterũ subdit
dicens. Disciplina pacis nre
sup eum: et liuore eius sanati
sumus? Et rursũ. Et hõ erit. et
quis cognoscet eũ? Sublenam
ergo in diuinitate mens iusti. aĩ
dispensationis gĩam ex eius
carne considerat: qĩ a sũmis re
pente aquila ad escam uolat.
Sed certe ille ilibitatis ꝑfs im
menso dudũ ꝓphetę spũ infu
sus eiusdem ꝓphetę dicta pdi
dit: atq; in ea fide quã præui
dendo nũcupauerat nõ pmãsit?
et a se redemptoris præsentiam
negando repulit: quã cũctis
se sequentibꝫ pnũciando decla
rauit. Vnde et apte primus per
compassionẽ ad eoꝝ quoq; du
ritiam sermo cõuertit? atq; ab
eis quomõ ꝓphetę gĩa subtra
hatur indicatur. Nam subdit
¶ Cũ duro nequaq; ita loquar?
cõmuto faciẽ meam: et dolore
torqueor. Pleris quippe iudai
ca loqui ut prius noluit: que
eĩ quem prędixerat negauit
Sz cõmutata facie dolore tor
queri? qꝛ dñi interni sui hoĩs
aspectu quo agnosci a condito
re poterat. fœditate pfidie pol
luit: a pfunctis malis in captiẽs.
sub eterna se ultione damnauit
Dñi eĩ cõmutata facie ab auc

tore non cognoscat: que prima
bone consciē fide reprobāntur. Sz
unum restat. ut supplicior dolor
torqueat: quā suam non cog
noscens conditor ignorat. Qd
a igitur her sub redemptoris
nri significatione transcurrim?
nūc moraliē discutiendo repli
cemus. Dies mei velociores
fuerūt cursore: fugerūt et
non uiderūt bonū. Sicut sepe
iam diximus. sic primus hō
conditus fuit. ut p augmenta
tempor crēdi posset eius uita
nūmodo. non euolui: sed quia
sponte ad culpam cecidit: quo
actigit uenia. ptulit deinceps.
Quem nūc hō pūas uite delide
rio oppressus. indesinenter et to
lerate et optat. Nec cū finiatur:
uiuere appetit: sed p augmēta
uite. condigne ad finem tendit.
Nec deprehendi ualet tempor
augmenta. cū nulla sint: nisi
cū repente translata fuit. que
uenientia longa uidebantur.
Vir igit̄ sāis status sine condi
tionis aspiciat: et ex humani ge
neris uoce clamosa deinceps
ingemiscat dicens. Dies mei
velociores fuerūt cursore: fu
gerūt et non uiderūt bonū. Ac
si apte dicat. Ad hoc homo cōdi
tus fuit. ut bonū qd deus ē vi
dere ~~non~~ posset: sed q: stare
ad lucem noluit. fugiendo oc
los amisit: q: quo p culpam ce
pit ad ima deinceps ire: eo se cecita
te paulat. ne intimū lumen vi
deret. De quib: adhuc diebus ap
te subiūgit. Pertransierūt q̄
naues poma portantes. Naues
cū poma portant. fructus ire
uidelz p fluctus ferunt. Terra
uero hominis padysus exstitit:
que huic inconcussi tenere po
tuit: si p inobedientiam stare no
luisset. Sed q: ad mutabilita
tis undas p culpam cecidit: ad
pūas uite maria post terram
uenit. Poma enim huius ter
re fuerunt mandata sermo. cō
cessa possibilitas opis: nature
indita intelligentia conditois
Sed her poma que edere in ira
tēnuimus. p maria portam?
q: qui concessa bona tot mune
rū inconcussi custodire in pa
diso noluim? her seruare nūc
in tempta nonib: cogimur. redem
tes ad cinerū aura uite pūas
ipellimur: mutabilitatis ūre
fluctu fatigamur. Sed q: p cru
cis misteriū ad ingenita natu
re bona restringimur: q̄ p lig
nū poma portamus. Qd nī i
telligi et aliē potest. Naues ere
nī q̄ poma portant. suauita
tem odoris habent: sed graue
dinem ponderis non habent.
Et hūanū genus a padisi gau
diis expulsum vī contēplatio
nis non pdidit: sed robur cōdi
te fortitudinis amisit. Cūq;
ad supna repetenda se erigit.
flagrat quidem odore memorie.
sed digne non exerit pondus vi
te. Pomor ergo odorib: repletē
et tamen huc illuc leuiter me
tis nāe nauis impellit. q: et pa
diſi celsitudinem. cū ardoris re
cordatione meminimus: et ipor
tunos tēptationū fluctus er
rante toleramus. Vñ et apte sub
iūgitur. Sicut aquila volās
ad escam. Aquila etenī alto vo
le uolatu suspendit: et ad visu
pcī ad escam libratur.

Sed p appetitū uentris ires ex
pertꝰ: selegꝫ a sublimibꝫ repente
dedecꝰ fundit. Sic sic hūanū
genus in parente primo ad ima
de sublimibꝫ corruit: qđ' nimir
condicionis siue dignitas in in
nocuis celsitudine quasi in aeris
libertate suspenderat. Sed qa
contra p̄ceptū abū contigit: p uentū
uentris cōcupiscentiā ad ires ve
nit. Et quasi post uolatū carni
bꝫ pasta: qꝫ illa libera contem
plationis inspiracula pdidit:
et deꝰsū corpis uoluptatibꝫ le
tatur. Sicut ergo aquila uolās
ad escam, sic dies nīr uelocē cū
cernit: qꝫ quo ima petimus: eo
subsistere in uita phibemur. Sz
cū ꝑ tot ante mentis oculos con
tinua cogitatione reuoluim⁹:
diuris tacti quēlibꝫ urgemū
Cur oīnps dꝰ condidit: quem
periturū esse p̄scivit: Cur is q
sūme potens et sūme bonus ē.
nequaq̄ uoluit hoīem talē fa
cere, qui pire non posset: Cum
uero ht tacta mens increpat.
pauet ne ipō increpationis an
si in superbiam erūpat: seqꝫ hūi
liter cōprimit: et cogitationis siue
uerba restringit. Sed eo grauius
affligit: quo mē mala q̄ sustinz.
etiam de condicionis siue absco
dito intellectū cruciatur. Dū hic
quoq; apte subiūgitur ¶ Cum
diuerso nequaq̄ ita loquar: cō
tristo faciem meam: et dolore me
queor. Nequaq̄ quippe ita nos
debere loqui dicimus: dū nīr in
firmitatis modū ex inquisitiōe
trahentes. nolentes pos pauore
reprehendimus: et supne rene
rentie cōsiderationē refrenam⁹
In qua refrenatione saepe mētis

nīe facies cōmutat: qꝫ que pri⁹
non capiens audenter sūma re
quirebat: subtilitatem suā post
modū agnoscens, uenerari ignora
at qđ' ignorat. Sed in ipa hac
cōmutatione dolor est. qꝫ valde
affligitur: qū prime culpe me
rito ad intelligenda ea que de
ipsa sūt cecatur. Que patitur
iusta esse considerat: pauet ne
in dolore p̄tinacia a locutionis
erroꝫ. Qui silentiū indicat: sz
exacerbatus dolor eo ipō quo reti
gitur auget. Dicat ergo. cum
diverso nequaq̄ ita loquar. cō
tristo faciem meā et dolore cor
queor: qꝫ nīc plusqꝫ afflictiōe gra⁹
afflig̃imur: cū q̄ p consolatio
nis studiū. afflictionis nīe no
bis cotidiē mala lenigare. Sz
q̄sq̄s iā subtilis⁹ patentis primi
delictionē, ꝑpagata. hūani
gen̄is damna considerat: sup ē
ne is adiūgere ꝑpria meditat.
Unde nīr scis postꝫ cōmunia
mutilit: repente specialia sub
iūgit dicens. ¶ Verebar oīa
opa mea: sciens qꝫ nō ꝑceres
delinquenti. Que bīs iob opa
exercuit: sacre huius hystorie
textus ostendit. Holocaustis
quippe multiplicibꝫ auctorem
placare studuit: qꝫ iuxta filio
rū nūm ut scriptū est consur
gens diluculo offerebat holo
causta p singulos: eo sqꝫ non
solū ab immundis actibꝫ. sed a
prauis quoq; cogitatione mū
dabat. De quo scriptura celes
tis ꝓhibet. Dicebat enī. Ne forte
ꝑcauerit filij mei: et bñdixerit
deo in cordibꝫ suis. Affectū com
passionis exercuit: qꝫ ipe de se
amicoꝫ questionibꝫ exactus

C. xc.

dicat. Flebam quondam sup eū
qui afflictus erat. Ministeriū
pietatis ipendit qui ait. Oculū
fui ceco: et pes claudo. Lasciuā
mūdiciam et in corde custodiu:
qui obrectando se apit dicens.
Si decepti ē cor meū sup mu
lierem. Humilitatis culmen me
dullitus tenuit qui dicat. Si
cōtempsi iudiciū subire cū ser
uo meo. et ancilla mea: cū dis
ceptarent aduersū me. Hūfia
a largitatis impendit qui ait.
Si comedi buccellam meā so
lus: et non comedit ex ea pu
pillus. Et rursū. Si non bene
dixerūt michi latera eius: et
de uellerib; ouiū meaꝝ calefūs
est. Hospitalitatis exhi
buit qui dicat. Foris non man
sit pegrinus: ostiū meū uiato
ri patuit. Et inter hec ad yrmi
ā animū p excellentiorē cā
tatis uiam. et inimicos dilex
it. qui ait. Si gaudebā sup ad
ruinam eius qui me oderat.
Et rursum. Non enī dedi ad
peccandū guttur meū: ut expe
terem maledicendo aīam eius
Que ergo nr̄ laūs sua opa ve
rebatur: qui nulla semp exhi
buit. ex quibz placari deus et
ergā iniquitates solet? Quid
maiꝝ est qd' ex mūda opa fan
ctis. hereplā crimā uerentur pa
uens cū dicat. Verebar omnia
opa mea: nisi q̄ in sc̄a mun ac
tibz uerbis q̄ colligimus. ut
si placere deo uerace cupim?
postq̄ puersa subigimus. ipā
in nobis etiam bene gesta ti
memus? Duo quippe sunt
que in bonis opibz nāe est ut
studiose formidentur: delidia

uidelz et fraus. Unde et per pro
phām apud ueritatem tractā
tionē dr. Maledictus omnis qui
facit opus dñi fraudulenter. et
delidiose. Sed sciendū magnope
est. q̄ delidia p torporē nascitur.
fraus p priuatam dilectionem
illam uāmq̄ minor dei amor
exaggerat: hanc autē male me
rem possidens. p̄mus amor ar
dat. fraudem quippe in dei ope
petrat: quisq̄s semetipm mor
dinate diligens. p hoc q̄ recte
egerit. ad remunerationis sūi
storie bona festinat. Sciendū
quoq; est q̄ tribz modis fraus
ipa cōmittit: q̄ p hanc paul
dubio aut tacita cordis hūana
gratia. aut fauoris aura. aut
res quelibz exteriorz desiderat.
Quo cont̄ rē de iusto p ysaiā
dr. Excutit manus suas ab
oī munere. Quia enī nō so
lū fraus in acceptione peccat
est: munus paul dubio uīū nō
est. Tres uero sunt acceptiones
munerū: ad q̄s ex fraude felli
mur. Munus namq̄ a corde est:
captata gr̄a a cogitatione. Mu
nus ab ore est: gloria p fauorē
Manu ex manu est: premiū p
mercedem. Sed iustus quisq̄
ab oī munere manus excut.
q̄ in eo qd' rē agit. nec ab hūa
no corde munera gl'am. nec ab
ore laudem: nec a manu retri
butionem querit. Solus ergo
in dei ope fraudem nō facit: qui
nī ad studia bone actionis sūi
gilat. nec ad corporalis rei p̄mia.
nec ad laudis uerba: nec ad hu
mani iudicij gr̄am anhelat. Ip
sa igit̄ bona uīa. q̄ insidiantis
culpe euadere gladiū nequeūt

IX

nisi solluero cotidie clamore mu
niantur: p sañ nrñ rñe nñt dr.
Verbar oñia opa mea. Acsi
hñm confessione diceret. Que
apte egerim uideo: sed quid i hijs
lateuerit prudenter ignoro. Sepe
etiñ non nulla bona nra lac
anima fraude depeunt: qr rectus
se uñis actib; concupiscentie frene
subiñgunt. Sepe delicta inciñ
ente deflñt: qr a feruore quo ept
ta sunt, frigescente amore trabe
fiunt. Quia ergo culpe subrep
no. uel in ipso uiuentis actu vi
uificat: gd ad securitatẽ sup est:
nisi ut studiose semp et in ũaute
tameatur? Sed post hec ualde
scrupulosi cordi se obiciat: qd sb
iũgit. Sciens q nou poteres deli
quere. Si eñ deliquenta non
patur, quis ab eterna morte ex
pitur? cñ a delicto mundus ne
mo reputur? Au penitenti pat?
et deliquenta non pat? Quia
cñ delicta plangimus nequaq
iam deliquentes sumus. Sed
qd est qd petrus cñ negat respi
cit? et redemptoris negati resp
tu ad lacrimas uocatur? Quid
q paulus cñ redemptoris nomñ
in ẽra conaret? exterminare? eius
uerba de celo meruit audire?
Sed tamen culpa in utroq; pu
nita est: qr et de petro scribe eius
scriptñ est. Recordatus petrus
uerbi ihu qd dixerat: egressus
foras flenit amare. Et de pau
lo hec eadem que hñc nocauit
uerecras dicit. Ego ostendam ei
quanta eñ oporteat p nomẽ me
o pati. Deliquenta ergo dñs
nequaq; pat: qr delictñ sine ul
lone non delebit. Aut eñ ipe
hoc homo in se penitens punit?
aut hoc dñs cñ homñe iudicatis
patiat. Nequaq; igit peto par
catur: qr nullatenus sine vindicta
laxatur. Sic dñm posse confes
sionem audire meruit. Domi?
mansuluit peccatu tuñ. Et tamen
multas post crucis ab; afflictu?
ac fugiens: reatñ culpe quã p
petrauerat exoluit. Sic nos
saluos unda a culpa p̃mi pa
rentis absolumñ: sed tamen re
atñ eiusdem culpe diluentes. ab
solutu quoq; adhuc carnalit ob
iimus. Bene ergo dr. Sciens q
non poteres deliquere? qr delic
ta nra sine p nos. seu p semet
ipm resecat: ea tam cñ relaxat.
Ab elas eñ suis iniquitatñ mu
cullas. studet tpali afflictione
tergere: quas in eis in pternñ
nõ uult vindicare. Sed sepe mẽs
dñ plus iusto trepidat dñ patro
re quatit? dñ sinistris suspitio
nib; urgetur, tedet hanc uitã?
que se ad uitam uel p labores
ambigit puenire. Dñ et subse
quentñ adiñgitur ¶ Si autẽ
et sic impius sum. quare frustra
laboraui? Si eñ remota pie
tate pietate discussñ: op? nrm
pena dignñ est qd' remuneratri
ñmijs preclolamur. Vir igit
scñs sub occulto iudicio crepi
dans dicat. si autẽ et sic impi?
sum. quare frustra laboraui?
nõ q hunc laborasse penitet?
sed qd' incertñ se esse de ñmijs
et inter labores dolet. Sciendñ
uero est q scñ uiri ita incerti es
sunt ut confidant: atq; ita con
fidñt. ut tamen ex securitate
non torpeant. Quia ergo plñ
q; mens ex impensa cñs actib;
trepidat? restat ut postq; bonñ

opus agitur. lacrime depcatoīs
erquirant: quatinus ad eterna
pmia merenī rā opis subuehat
hūlitas postulationis. Dz tamē
facendū est. qz nūdos nos ad per
fīn reddit. uel nita uel lacrime
non ualent: quousqz nos morta
litas nīe corruptionis teneat. Dñe
et aptē subiūgitur. ¶ Si lotus
fuero quasi aquis nunis. et fulsi
rint uelut mūdissime manus
mee: tū sordibz intinges me:
et abhominabūt me uestimenta
mea. Aque enī nunis iunc lame
ta hūilitatis? que pīō hūilitas
q'a ante districti iudicis oculos
eterna uirtutibz pminet: qī per
magni meriti colorem candet.
Sūt nāqz nōnulli q lamēta hūt. sz
hūilitatē nō hūt. qz afflicti plan
gūt. sz tū in ipīs fletibz uel contra
ria priorum uitia superbiunt:
uel cont' ordinationē conditio
nis erguunt. Hij nimirū aquas
habēt. sed nunis aquas nō hūt:
et mūdi esse nequeūt: qz hūili
tatis fletibz nūme lauant. Aquis autem nunis a culpa se
lauerat: qui confidenter dicebat.
Cor contritū et hūiliatū ds nō
spuit. Qui enī lamentis affli
gunt'. sed murmurando rebelles
sunt: mentem quidē contriuit.
sed hūiliatā contēpnūt. Iam
nis aque nunis. intelligi et ali
ter possūt. Aqua enī fontis et
fluuīs ex terra ducitur: aq̄ uero
nunis ex aere pruit. Et sūt ple
rīqz qui p oratorū lamenta
se cruciant: sed tū totis lamētor
laboribz ad sola eterna desideria
exludant. Compūgunt' in pabz:
sed felicitatis transitorie gaudi
a erquirūt. Hos iterqz nunis aq̄

non abluit: q̄a cor flentis ab
nunis uenit. Quasi enī ex terre
aqua pfusi sunt: qui p terrenis
bonis in precibz compungūt'.
Qui uero idcirco ploratu. q̄m
premia supna desiderant. aqua
nunis hos diluit: qz celestis cō
punctio inūndie. Nam cū per
gentem patriā p lamenta appe
tunt. cuiusqz desideriis atten si
plangūt: a sūnis scrupulis.
unde mūdent'. Quanus autē
quid aliud q̄ opa deligunt'?
Unde quibusdam p. pphām dz.
Manus ure sanguine plene sūt
idz ope crudelitatis. Nōnd' uō q' u
sēs nō aut fulserīt mūdissīe man'
mee. sz uelut mūdissīe manus mee.
qz q̄uisqz pena nīe corruptois astri
gunt': q̄ libz rās opibz uerum
mūdiciam nequaq̄ appheudi
mus. sed imitamur. Dñe aptē
subiūgitur. Tamen sordibz in
tinges me. Deus nos intin
gere sordibz dz. intactos sor
dibz demonstrare? qz quanto
ad illū uerius p bona opa sur
gimus. tanto subtilius intīe nīe
sordes agnoscimus: quibz ab
eius mūditia discordamus. A
tergo. Si lotus fuero quasi a
quis nunis. et fulserint uelut
mūdissime manus mee: tamē
sordibz intinges me. Ac si ap
tius dicat. Qz nānis lauēns
supne cōpunctionis infundat.
q̄uis p studia īe operationis
exerceat: in tua tū mūditia ui
deo qz mūdus non sū. Interna
quippe deo anima ipa adhuc
corruptibilis caro diuerberat:
eius q̄ amoris pulchritudinē
ob scenus et illicitas cogitatio
nū motibz fedat. Dñe et subdz.

IX

Et abhominabunt me uestimenta mea. Quid enī uestimenta nisi hoc exteriꝰ corpꝰ exprimit? quo induta anima tegitur. ne in substantie siue substantie nuda uideatur. Hinc ecclesiastes ait. Omni tempe sint uestimenta tua candida: idz mēbꝝ corpis a sordidis actibꝰ munda. Hinc ysayas dicit. Uestimenta tua murrā sanguine erut in cōbustionem. Sanguine quippe uestimentū misere est: desideijs carnalibꝰ corpus inquinare. Quibꝰ nimirꝝ se pollui formidauerat psalmista. cū dicebat Libera me de sanguinibꝰ ds ds salutis mee. Hinc nocte angelꝰ ad iohēm dr. Habes pauca nomīa in sardis: qui non inquinauerūt uestimenta sua. Nō te autem sacri eloquij uestimēta nīa nos abhominari referūtur? qꝝ abhominabiles reddūtur p petrū quoꝝ de iuda dr. Hic possedit agrū de mercede iniquitatis. Neqꝝ enī emptū pro sanguinis agrū figuli possidere iudas potuit: qui relatis triginta argenteis. traditōis crimen. criminosiori in se ptinus morte multauit. Sed possedit dāni est. possideri fecit. In hoc loco abhominantur me uestimenta mea dr. abhominabilem facīūt? qꝝ uiriliter dū contēmentem mēbra subiunt dū cēp desiderijs studia cēp tationū suarꝝ tumultibꝰ in terrīpiunt? In ipso suo exterminio posita aīa agnoscat. qꝝ adhuc a diuinis deseruiat? que corruptionē suam plene appetens trālire sed non ualens: sede pulue cogitationis inquinatur. Hāc uestimento abhominationē seu serat: qui dicebat. Video aliā legem in mēbris meis. repugnantem legi mentis mee. et captiuū me ducentem in lege pī: que est in mēbris meis. Hec ergo uestimenta in quibꝰ perfecte placere non potuit: quāpmodo uestimenta deponere festinet cupiebat dicens. Infelix ego hō? quis me liberabit de corpe mortis huius? Dicat quāpꝝ uir iustus. Si iustus fuero nō aquabor. et fuerunt uelut mūdissime manus mee. cū sordibꝰ in angues me. et abhominabunt me uestimenta? qꝝ quāpmodo ad sūma et cōpunctione contēplationis ascenderit. qꝝ cūlibꝰ in opere p exercitū laboris actuxerit: indignū tamen adhuc aliquid de corpe mortis sentit? et abhominabilem se cē gliderat in multas: que deponere corruptionis portat. Cui hoc quoꝝ fit gratiꝰ qꝝ sepe neqꝝ hoc intelligit unde deserit? flagella suscipit: sed districto iudici quid in se maius. quid ue minꝰ displiceat nō agnoscat. Dū et subditur Neqꝝ enī uiro qui similis mei est uidebo: nec cū me cū in iudicio et equo possit audiri. Dū cū quolibꝰ in iudicio et equo contendimus. et quod contra nos dicatur agnoscimus? et in hijs que dicimus audiri. et quo obiecta patent apprehendimus: audemur ad posita rīdemus. Quia ergo inuisibilis uider que facimus uider. quasi audit que dicimus? sed qꝝ

C. ix. xcij

mea

id qd' displicet ei nequaq̃ plene
cognoscamus: quasi qd' ipe di
cat ignoramus. Dirigit̃ scis
nec hominem ex suoz abjominatione consideras. eo amplius
timet quo audiri ex equo in iu
dicio non valet: q; quousq;
corruptionis sue pondere p̃mi
nit. hoc in pena sua grauius
tolerat: qd' ex sensu sui reprehen
soris ignorat. Ac si apte dicat.
In hoc ex equo non audior: q;
ex patente cãusa que fando: et
tamen ipse nescio. p quanta
reprehendor. Sequit̃ Quis
est qui utriq; valet arguere:
et ponere manũ suam in am
bobz. Durũ sonat ut querat
qui diu arguat: sed durũ non
erit si recurrit ad memoriã. q;
ipe p aliũ ppham dicit. Discite
iam quippe ãmoneri dicens. Q;
escitate agere puerse. discite bene
facere: querite iudiciũ subueni
te oppresso. iudicate pupillo. de
fendite iudicium: et uenite et
arguite me. Si namq; quẽ ar
guimus: tois auctoritate con
uincimus. Et quid est q; dñs age
scã nos ãmoneus. adiũgit. ue
nite et arguite me. nisi q; apte
insinuat. quãnam bonis actibz fiduciã p̃stet: Ac si patenter
dicat. Recte agite: et aĩaduer
sionis mee nodos. non iã p
deprecationis genitũ sed p fi
duciam auctoritatis obuiate
Hinc ereũ ioẽs dicit. Si cor
ruptũ non reprehenderit nos:
fiduciam habemus ad deum.
Hinc est q; moyses q; placet
seruicus audiat tacens: cũ si
lenti dr. Quid clamas ad me:
Hinc est q; irascentẽ retinet aĩ
audiat. Dimitte me: ut ira scatens
furor meus contra ꝓximum ulciscatur.
Hinc est q; arguentem dñs non
habẽre se querit: cũ p ꝓphã dicat. Quesiui uirũ qui interponeret sepem. et staret oppositus cõtra me. ne dissipatem eam: et
non inueni. Hinc est q; ysayas ꝑ
uiter deplorat dicens. Omes ce
cidimus quasi foliũ: et iniquitates nre quasi uentus abstulerũt
nos. Non est qui inuocet nomen
tuũ: qui conburgat se teneat te.
Sed possimus ẽ quibz p acceptę inocentie merita alũ pñs
moribz aĩaduersionis obuiare
non autẽ valent nrũte ꝓpria
ab hũano genere supplicia seu
ture mortis expellere. Dirigit̃
scis hũanũ genus considet quo
defluxit eterne mortis dãpna
conspicat: cui nimirũ constat.
q; hũana iustitia nequaq̃ con
tradicat. videat q̃ puerse hõ de
liquerit: uideat q̃ districte con
tra hominem conditor uocat.
et mediatorem dei et hominis.
dm et hoĩem requirat. Quem
q; longe post uenturũ consideret: deplorans dicat. Non est
qui utriq; valeat arguere: et
ponere manũ suam in ambobz
Redemptor quippe humani ge
neris. mediator dei et hoĩs p
carnem factus. q; iustus in ho
nibz solus apparuit. et tamen
ad penam culpe [illegible] cnã sine
culpa puenit; [illegible] et homi
nem arguit ne de[illegible]linq̃ret.
et deo obstitit ne [illegible]sen[illegible]ret: ex
empla inocentie ꝑbuit: penã
uitalue suscepit. Patendo ergo
utriq; arguit: qui et culpã ho
nis iustitia aspirando corri

p

IX

puit: et iram iudicis mouendo
tempauit. Atq; in utrisq; manū
posuit: q; et exempla hominibz
que imitarent prebuit: et dei in
se opa quibz erga hoīes placare
nr ostendit. Nullus quippe aīi
hunc errat. qui sic pro alienis
erranbz interedēt: ut ppria non
haberet. Eterne ergo mortis tan
to quis in alijs obuiare nō po
terat: quanto hūc reatus de p
prijs astringebat. Venit itaq;
nouus homo ad homines. con
tradictor ad culpam. amicus ad
penam: nuda monstrauit: ar
dua petiit. Manū ergo suam
in ambobz posuit: q; vnde reū
eā duxit: inde eam iudice pla
cauit. Qui hoc quoq; in ipsis
suis miraculis mirabilius pre
buit: q; corda delinquentiū. mā
suetudine potius q; terrore co
rrexit. Vnde et subdit. Auferat
a me virgam suam: et pauor
eius non me terreat. Q legem
quippe virgam dūs tenuerat:
aī dicebat. Si quis hec vel illa
fecerit: morte moriatur. Sed mi
tigatus virgam abstulit: q;
iam nūc p mansuetudinē os
tendit. Vnde et ei p psalmistā
dicit. Iucunde plpēre pcede t reg
na: ppter veritatem et mānsue
tudinem et iusticiam. Timet
quippe quasi dūs nolunt: sed qī
pater ut amaretur inspiratur.
Vnde liquido paulus dicit. Non
enim accepistis spīm seruitutis ite
rū in timore: sed accepistis spīm
adoptionis filior: in quo clama
mus abba pater. In hic quoq;
apte subiūgitur. Loquar t
non timebo eī. Vt enim scīs.
q; hūanū generis redemptorem
unicum nemine conspicat: nō me
tū ad dūm. sed affectū ad patrem
sumit: et timorem despicat: q; p
adoptionis gratiā ad amorem
surgit. Hinc iohēs ait. Timor
non est in caritate: sed pfecta cari
tas foras mittit timorem. Hinc
zacharias dicit. Vt sine timore
de manu inimicor nrōr liberati:
seruiamus illi. A pēna g̃ mor
te timor nos sublatare non va
luit: sed ad sanctā vitē aspiram
mansuetudis gratia creavit. Vn
dñi helyseo iuuenius filiū sul
tanite signat. Qui cū baculo
puerū mittens. extincto filio
vitam nūme reddidit: p semz
ipm vero veniens. sepi sr mor
tuū sternens. atq; ad eius mē
bra se colligens. huc illucq; de
ambulans. et in ore mortui sep
ties aspiravit: hūc ad redivivā
pueri lucem p mīsteriū cōpas
sionis aīauit. Auctor quippe
humani generis dūs qī mortuū
puerū doluit: aī extinctos nos
iniquitatis aculeo miseratus
aspexit: et q; p moysen terrore
legis. paulus: qī p puerū virgā
mulcit. Sed puer cū baculo mor
tuū sublatare non valuit: quia
paulo attestante. nichil ad p
fectū adduxit lex: ipe autē p le
nitudinem venies. et sup cadāvi
se humiliter sternens ad exsequē
da sibi mortua membra se collegit.
q; cū in forma dei esset. non ra
pinam arbitratus est esse se e
qualem deo: sed semetipm ex
inanivit formā serui accipiēs.
in similitudinē hoīm factus. et ha
bitu inventus ut homo. Hinc
illucq; deambulat: q; et iudeā
mortuā. et longe positas gētes

uoniā. Sup mortuū septies ispi
rat: qr p aplonem diuinū nu
meris. gratie septiformis spūm.
in pēn mortē lacenubz tribuit.
Norq; uiuens erigitur? qr is
quē terroris uirga sulleuare nō
potuit: p amoris spūm puer ad
uitam redijt. Dicat itaq; bāis
ob er sua. dicat ex uoce hūāu
guis: dicat. Auferat a me uir
gam suā: et pauor eius nō me
terreat: loquar et non timebo
eum. Vbi apte subiūgit. Ne
qr eū possum meriens rūdere.
Rūdere quippe auibz dicimur:
cū bās ullius digna opa repen
samus. Deo autem rūdere est:
donis eius precedentibz nūa ob
sequia reddere. Vnde et psalmi
quidam in quibz sūa operatio i
mitanda ponit: ad rūdendū sp̄
a p̄uocantur. Recte itaq; deus
hoiem condidit: eiq; ad puer
sa deflectere cū longanimiter
tolerauit. Condie culpas aspi
cit: et tamen uiuendi spacia ū
cuius absoluit. Dona largitur:
benignitate sua et erga malos
utitur. Rūdere homo tot būfica
is debet. sed tamen rūdere meri
ens non ualet? qr hūanū quis
conditorem qui adhuc seruiliter
formidat: paulo ubio nō amat.
Nā nunc soli deo uera obsequia
reddimus. cū cum p̄ter amoris
fiducia non timemus? cū nos
ad bona opa affectus nō uer?
dingit: cū malū ire mentis iā
non placet etiā si licet. Nā qui
a puersitatis ope et timore re
stringit: puersa libenter ageret
si liceret. Sequaē ergo uerax
ratis est: qui adhuc a prauita
tis desiderio liber non est. Bene
xxiiij
maq; dr. neq; eū possū mentes
rūdere? qr quem obsequia deo nō
reddimus: si et timore mandā
tis illius. et non potius et amo
re seruimus. Sed cū mentis ire
eius dulcedinis amor accedit:
omne deliderū p̄tas uire leuiga
tur. Nu tediū delectatio uertitur?
atq; hanc cū meroze mens tole
rat: cui uicta prius reprobo a
more seruiebat. Vñ et apte sb
diatur Capitulum decimū...

Tetet aiam meam uire
mec. Sed cū p̄us uita
uile scere. cū conditoris
amor dulcescere cepit. sese con
tra se animus accendit: ut accu
sare se de culpis debeat: in qui
bz se ante supuor nescius tene
bat. Vñ adhuc rē subiūgit.
Diuicta aduersū me eloq
uium meū. Quasi pro se eloquio
suo uat: qui prana que gessit de
fendere excusationibz conat. Sz
aduersū se eloquiū diuicte: qui
accusat in se hoc magis qd' er
rauit. Sepe uero et cū delinquim?
ea quoq; que agimus diiudica
mus. Accusat mens ipa qd' pe
cauit: sed qr hoc ex desiderio mu
me desert: erubescat confiteri qd'
facit. Cū uero tota iam indole
carnis delectationem p̄mit: audā
ci uoce in accusationis sue con
fessione se erigit. Vnde rē nunc
dr. diuicta aduersū me eloquiū
meū: qr fortis mens relaxare co
tra se uerba derelictionis inchoat:
que apud semetipm p̄us
infirma uerecūdia retinebat.
Sed fit nōnulli qui aptis no
bz culpas fatentur? sed tamē
in confessione genere nescīt:
et lugenda gaudentes dicunt.

IX

Unde adhuc apte subiungit. Lo
quar in amaritudine aie mee. Q
uia pas suas detestans loquitur:
relinat nate est. ut has in amari
tudine aie loquat: ut hec ipsa a
maritudo puniat: quodq; lingua
p menus iudicii accusat. Sacer
dii uero est. q; ex pena penitentie
qua sibi mens irrogat. aliqua
tenus securitatem recipit: atq;
ad interrogationem supni iudicis
fidentior exsurgit. ut semetipsa
subtilius tueatur: et erga se que
quomo disponat agnoscat.
Unde et prophanus addit. Di
cam deo: noli me condempnare.
Indica michi: cur me ita iudices
Qui pectorem se in amaritudie
anime asserit: quid deo aliud q;
ne condempnetur dicat? Quia a
maritudo pnas penitentie. exi
git. supplicia sequentis ire. Du
bitanter modis in hac uita
hoiem iudicat ds. q; aut p ma
la pnia irrogare iam commen
sequentia inspicit: aut commen
sequenta flagellis pnabit exqui
rit. Nisi cui delictis exigentibus
nullus inder et nunc et postmodum
quoddam pateret: iudas minime
duxisset. Sed eos qui non credi
derint predixit. Et de iniquis psal
mista non diceret. Induantur
sicut dyploide confusione sua.
Dyploidem quippe duplii uestimen
ti dicimus. Confusione q; sicut dyploide indui dicit: qui mi
serantis sui mentis. et quali et p
pena aiaduersione feriuntur
Solos quippe pena a supplicio
liberat: quos immunes. Nam qs
pnia mala non corrigit: ad
sequenda producit. Si autem ne
quaq; quoddam pnis pena a sup
plicio eterno defenderet: paulus
minime diceret. Cum iudicamur a
dno corripimur. ut non cum hoc
mundo damnemur. Hinc voce an
gelica ad iobem dr. Ego quos
amo. redarguo et castigo: Hinc
casa scripti est. Quem diligit ds
castigat: flagellat autem omnem
filium quem recipit. Sepe ergo mens
iusti ut magis secura sit altius
trepidat: et cum flagellis angitur:
supni iudicij in certamine tur
batur. Planet ne iudicii sequen
tis damnationis sit onus qd pa
tet: et p cogitationem interrogat
iudicem: q; de uita sua mentis
ambigit in passione. Sed cum
uite uirtus ad oculos mentis
reducit. quasi consolatio a iu
dice tribuitur: q; nequaq; ad p
dendum pertinet: que in actionis
innocentia ferendo custodit. Bn
aug; nunc dr. Judica michi: cur
me ita iudices. Ac si apte dicat.
Quia flagellando me iudicas:
ostende q; ad iudicium p flagel
la securum reddas. Qd tamen
intelligi et aliter pt. Nam plu
q; uir iustus flagella ad pba
tionem patit: et uitam sua
subtilissima inquisitione dis
cutiens: quis se pectorem et le
nat et fateatur. pro qua tam
spetialis culpa patet minime
cognoscat? atq; eo magis in p
cussione trepidat: quo causas
sue passionis ignorat. Dein
ut semetipsum sibi iuder iudicet.
quatinus q; ille aiaduertendo
patet: hoc in se flendo et ipse
affliget. Sat namq; q; equissi
mus iuder iustie quepiam
nullo mo affligit: et magno
merore contristat: q; et dolet iuste

La. Text. x.

bere: et deprehendere in se pñs
non ualet. qđ deplorat. Dñe ad
huc subdit. ¶ Numq̃ bonũ abi
uidentur si calũpnientis et oppri
mas pauperem. opus manuũ
tuaꝝ: et consiliũ impiorũ adiu
ues? Hoc nimirũ sic p interro
gationem dr: ut neget. Ac si a
pte diceret. Tu qui cũcte bonus
es. nouit q̃ bonũ non estimas:
ut pauperem p calũpniam pre
mas. Et ideo ergo q̃ est iustũ
qđ patior: et eo magis doleo.
quo culpas in me ignoro. No
tandũ uo q̃ non ait. ut oppri
mas innocentẽ: sed pauperem. Q̃
eũ discretionẽ iudicas. nequa
q̃ innocentẽ sed pauperẽ sua
obiat. non iam de uita audaa
cem arripit: sed q̃ se infirmũ
conspicat ostendit. Vbi et cõ
grue subiũgit. Opus manuũ
tuaꝝ. Ac si apte dicat. Impie
oppримere non potes: quem
te fecisse gratanter recordaris.
Bene aũt subdr. Et consiliũ i
piorũ adiuues? Quos uamq̃
in hoc loco impios. nisi malig
nos spũs uocat? qui eũ redire
ipi ad uitã nequeũt. crudeliꝰ
eos ad mortem q̃rit? Quo
rũ nimirꝝ consiliũ fuit. ut be
atũ iob diua correpao tangeꝝ.
et qui in tranquillitate iustꝰ
extiterat. saltem p flagella pe
catet. Sed impiorũ consiliũ
dñs non adiuuat: q̃ eoꝝ cõp
tationibꝰ cuncta iusta pdit.
aiam negauit. Hoc indesinẽter
contra bonos consiliũ malig
ni spũs ineunt? nec hij quos
seruire deo inoxie in tranquilli
tate conspicaũ: ueram aditi
tatibꝰ ad uoraginem culpe in

pitate. Sed eoꝝ consiliũ actinẽ
destruit? quia pius conditor cũ
mundi flagella moderat. ne mi
tuenda pena trahat. et p al
quam fortuũ humana infirmi
tas erredat. Vnde bñ p paulũ
dr. Fidelis autem deus. qui nõ
patietur uos temptari sup̃ q̃
potestis: sed faciet cũ tempta
tione etiã puentũ: ut possitis
sustinere. Nisi eũ misericors de
us cũ mundi tentationem
modificet: nullus pfecto est.
qui malignoꝝ spũũ insidias
non corruens pateret: q̃ si mẽ
suã inter temptationũ non
pbet: eo ipo pfectus stantẽ de
stat. quo ultra uires onera ipo
nit. Sic auẽ bẽs iob negando
requisiuit ista que pauit: sic
et requirendo negat ea que illi
eo subiũgit dicens ¶ Numq̃ o
culi carnei tibi sũt. aut sicut
uidet homo. et tu uidebis? Nũ
q̃ sicut dies hoĩs dies tui. et ãi
ni tui sicut humana sũt tpa? ut
quaeras iniquitatem meam.
et pccm meum scrutaris. et sci
as q̃ nichil impiũ fecerim? O
culi carnei eũ qm non uidi i
pe cognoscit? q̃ et ipi ad ui
dendũ ea que pterunt: ea que
claudit. Et hieronymus uisus q̃
libr opus sequit. nõ precauit.
q̃ uir ex istentia aspicat: nem
tum ullo mõ agnoscat. Dies
quoq̃ et ãni hoĩs. a diebꝰ
et annis discrepant etatũ.
q̃ uitam unam que que incipi
unt. que finiunt: dñs uitra sinus
sui latitudinem formauit. etiã
mas denotat. Cuius nimirũ i
mensitas. q̃ ultra cuncta q̃ sup
nos tenditur: sine inchoatõe

et terminus eius eternū esse dila
tat. Siq; nec translata p̄terire
mur. nec adhuc uenturā q̄ que
non appareant desinit: q̄ris q̄
semp esse h̄t. cuncta sibi p̄nsa
cōspicit. Cūq; aspiciendo post.
et ante non tendit: nulla tem
pus mutatione uariatur. Di
cat ergo. Nūq; oculi carnei tibi
sunt. aut sicut uidet homo et
tu uidebis? Nūq; sicut dies hōis
dies tui. et anni tui sicut hūa
na sunt q̄a tu quereris iniqui
tatem meam et p̄cm meū scru
teris. et scias q̄ nichil impiū fe
cerim? Ac si hūiliter requirens
diceret. Cur me in tpe p flagel
la examinas? q̄ apud te p̄ēt
et ante q̄a facta? Cur culpas
meas uerberibz increpas? q̄ue
p eternitatis tue potentiā nec
prius q̄ condideris ignoras?
Cuius uimirū potentie mor p̄
dus exprimit: cū subiungit.
Cū sit nemo qui de manu tua
possit eruere. Ac si apte diceret.
Quid tibi restat nisi patiere?
Omnis uirtus nullus ualet ob
niare? Quo cū nemo est qui
aīaduersionē tuam ex merito
sue uirtutis repellat: eo a se fa
cilius tua pietas erigit ut p̄at.
Quia autē nos in delicto cōcep
it. in iniquitatibz edit. a' nocte
p̄ua p̄ccamus. aut lasciue
cogitando tā agendo delinquimus?
districtus iudex unde nob̄ fiat
placabilis non habemus. Dz
cū uīm opus eius obtentib̄ dig
nū exhibere non possimus: red
dat ut ad placationē illius sim̄
ei opus offeramus. Hōi er sub
dit. Manus tue plasmauer
me. et fecerūt me totū in circuitu.

et sic repente p̄cipitas? Ac si hu
militer diceret. Quia sub iusto
examine dignū non est me pla
cationi q̄d fecit: pensa misericor
die ne pereat q̄d fecisti. Quibus
eadem uerbis puerilis manes
dogma destruit: qui duo esse p̄
cipia mentiens a deo spūm. a sa
tana uero carnem conditam
asserere conat. Scis eternū ver
bum gnā spūs plenus. lōge
post uenturā considit: et eter
nā geminam p̄tendens. calcar
dicens. Manus tue plasmaue
runt me: et fecerūt me totū in
circuitu. Qui cū et plasmatū
se et totū in circuitu a deo
asserit: tenebrarū genti nec in
spū suo aliq̄ nec in carne delin
quit. Nā plasmatū se p̄ inter
nam ~~hōis~~ ymaginem testatur:
totū uero totū in circuitu. in eo
q̄ et carnis cultum indumēto
meōrum induit. Notandū uō ē: q̄
p hoc q̄ se plasmatū dei manu
bz asserit. misericordie iudicis dig
nitatem sue conditionis oppo
nit. Quanus enī p eternū pa
tris uerbū cuncta creata fuit: in
ipsa tamē reuelatione creatōis
ostendit. q̄ tū cunctis aīalibz
q̄ tū rebz uel celestibz. sed tamē
insensibilibz homo p̄ferat. Cūc
ta quippe dixit. et fca fuit. Cum
uero facere hoīem decernit: hoc
q̄d reuerenter pensandū est. p̄re
mittit dicens. Faciam' hoīem
ad ymaginē et similitudinem nr̄am.
Neq; enī de eo sicut de rebz ceteris
sēpli ē. siquidem factū est: neq; ut
aque. uolatilia. sic tra hominē
p̄cepit. Sed p̄cipiēs fieret. faciam'
dz: ut uidelz q̄ rationalis crea
tura condebatur. q̄ enī conciho

facta uideret. Quasi p studiū de
terra plasmat: et inspiratione
conditoris. in uirtute spūs uiua
lis erigitur ut salz non p nullio
nis nocem. sed p dignitatem o
paronis existeret: qui ad condi
toris ymaginem fiebat. Ob ig
itur p condignone homo elegantis
in terra creaturis ceris accepit:
hoc in flagello posicius. pietati
sin opibus opponit dicens. Ma
nus tue plasmauerūt me. et fece
runt me to tū in circuitu et sic re
pente pcipitas me? Ac si apte di
cat. Cur tanta ultionē despicis?
quem tū tanta dignitate condi
disti? Et quē rebz ceris tōe pfec?
cuit et dolore supponis? Sed tū hec
eadem nra dignitas fulget p y
maginē. et longe distat a bēa
dis pfōne p carnem sq: dū spūs
miscetur putueri: quodāmō con
nectit infirmitati. Qua salz ifir
mitatem bō iob pietati iudicis
obiat: tū subiūgit Memento
queso q sicut lutū fecisti me. An
gelor spūs idcirco remissibilit
peccauerūt: sq: tanto robustius
stare potuerūt: q to eos carnis
admixto non tenebat. Hō ned
idcirco post culpam ueniā me
ruit: sq: p carnale corpus aliqd
quo seuerpo minor esset acepit.
Dū et apud despām iudicis, argu
mentū pietatis est. hec eadē infir
mitas carnis: sicut p psalmistā
dr. Ipe autē est misericors: et pp
cius fit pcās eor: et non disperdit
eos. Et multiplicauit ut auerteret
iram suam ab eis: et non accen
dit oem iram suam: et remenio
ratus est q caro sūt. Dr lutum
ergo homo factus est: q de limo ē
ad condicionem supius. Lutum

quippe fit: cū se aqua tre cōspgit.
Sicut lutū ita q ē homo condit:
quia quasi aqua infundit pul
uerem: cū aīa rigat carnē. Ad
cōs uir bū pietati iudicis obiat:
cū postulans dicat. Memento q
so q sicut lutū feceris me. Ac si ap
te dicat. Infirmitatem carnis cō
sidera: et creatū iniquitatis lara
bunde apte quoq; mors eiusdem
carnis adiūgitur: cū primus sub
inferur Et in puluerem redu
ces me. Ac si patenter postulet di
cens. Memento q̄so q p carnem
a tra uenio: et p eius interitū ad
tram tendo. Materiam ita q̄ ori
ginis. et penam finis aspice: et
culpe m actus transeūtis pce. Di
q: qualitatē pulit hōis condi
tōr: hic subiūgit ordinem ppagati
onis dicens Nōne sicut lac mulsisti
me. et sicut caseū me coagulasti.
Pelle et carnibz uestisti me: ossi
bz et neruis cōpegisti me. Plas
matus quippe homo sicut lutum
factus est. Propagatus aut̄ et sic lac
mulgetur semīe: et sicut caseus co
agulat̄ in carne. Carnibz et pelle
induit̄: ossibz neruis q; solidatur.
Polucī ergo pme condicionis
qualitas: p hec uero sequens
ordo conceptionis exprimit: q;
p coagulationis incrementa dila
tur: ut paulisp in ossa roboret̄.
Sed angustia dei laus est descrip
tio create corpis: nisi etiam sub sle
quenter exprimatur mira aspira
tio viuificationis. Dū et subdit.
Vitam et misericordiam tribuisti
michi. Sed incassū nobis bona
conditor tribuit: si non oīe q̄d
tribuerit ipe custodit. Sequit.
Et visitatio tua custodiuit
spūm meum. Per aut̄ que de ex

Chom

IX

C .x.

terrori homine diuinus: ecā in terrori houū posse congruere. liber ut breuiter replicando mōstremus. ¶ Memento queso q̄ sic luctā fecās me. Sicut lutū quippe homo nūr interior erisne: q̄ sc̄ spūs gracia tirone menti infūdi tur: ut ad intellectū sui cōditois erigatur. Hūiana namq; cogitatio que pn̄ sui sterilitate arruit: p uū sc̄ spūs q̄si irrigata terra uirdescat. Sed sepe dū preceps lapsu dni uirtutibz sine increpatione utimur: ad priuatā fiducia am. usu continue plpicacis elevatiōnis. Unde fit plūq; ut ilde qui subleuauerat paritp spūs deseratur: quatinus ipm sibi hoiem ostendat. Ad' sciās uir ptinus expauit. ai subiūgit ¶ Ctī pulueremreduces me. Quia enī p subtractionem spūs mens aliq̄ tulū in tēptatione deseritur. q̄i ab humore pristino terra siccat. sic infirmitatem suam derelictus sentiat: et sine infusione supne gr̄e q̄ dū homo auxit agnoscat. Ad' apte quoq; reduxa ad puluerem dr: q̄ dimissus sibi quilibet tēptatois aura rapiat. Sed dū relicti conculcamur: ea que afflicti cognouim? subtilius iam donā cogitamus. Unde et subiungit. ¶ Nōne sicut lac mulsisti me. et sicut caseū me coagulasti. Mens etenī nīa ai p sc̄ spūs gr̄am ab usu uetuste cōuersationis abstrahit. sic lac mulget: q̄ in quadam melioratiōnis nouitate teneritudine et subtilitate formatur. Sicut caseus coagulat: q̄ in consistentione pinguescentis cogitationis astringit. ut ne quaq̄ iam p desideria defluat: sz in uno amore se colligens. ad solidam reformationem surgat. Plingq; uero cū hec eade ridiculenta spūalia. ex usu ueteri animo submurmurat: et mens bella tolerat. ex hoīe quē foris portat. Unde et subiūgit ¶ Pelle et carnibz uestisti me. Pelle q̄p pe et carnibz intior homo uestit: q̄ in eo q̄ ad supna erigit. carnalium motuū obsidione uallat. Sed tendentem ad iustitiā nec q̄ in temptatione conditor deserit: qui p infusionē gr̄e eā pertrahentem pūenit. Sz subleuatam mente et ad bella exterius laxat: et interius roborat. Unde ¶ apte adhuc subiūgit. ¶ Ossibus et neruis cōpegisti me. Carnibus et pelle uestiū. sed ossibz neruis q̄ cōpunctiōnis q̄ et si tēptatione foras irruente concutimur: intus tamen nos conditoris manus roborat ne frangamur. Carnis itaq; nos motibz humiliat ad dona: sed p ossa interiora roborat cōtra temptamenta. Aliter ¶ Pelle et carnibz uestisti me: ossibz et neruis cōpegisti me. Ac si apte dicat. foras me ad probationem deseris: sed tamen intus ne peream uirtutibz astringendo custodis. Qui idcirco bī uiuendi nobis vānidinem tribuit: q̄ benigne pīa q̄ que deliq̄mus parc. Uñ adhuc subiūgitur.

¶ Uitā et misericordiam tribuisti mihi. Uita quippe tribuit: aī malignis mentibz bonitas aspiratur. Sed uita sine misericordia accepta nequaq̄ ualet: q̄ ad obtinenda dīa iustitiae bona non adiuuat: si prius misericorditer. antactas nequitias nō relaxat

Vel certe uitam nobis et misericordiam tribuit: qz ea quã nos misericordia ad bene uiuendũ ꝓuexit. et subsequente custodit. Nã si cũ misericordiam subrogeret: uitam non ualet uita quã prebet. Ipe quippe cotidie ihũane uite usu ueralamus: et exteriozis hoĩis impulsu cogitatione lubrica ab interioribz erimus. Et nisi nos supna misericordia uel ad amoꝛem cõpũgendo uiuificet. uel ad amoꝛem flagellando restauret: repentino lapsu mens fundit' tota destruitur: que longo uiuendi studio ĩnouanda uidebatur. Vñ et subiũgit. Et misericordia tua custodiuit spũ meũ. Nã nã quippe spũ supna misericordia custodit: cũ ihũc uirtutibz diuitũ uel flagello pauere. uel cõpungere amoꝛe non desinit. Nam si dona prestat. sed ihũc continue restaurando non subleuat: cum bonũ pdimur. qd' non a largiẽte custodit. Sed ecce uir sanctus dũ se ihũliter agnoscit: cotidiane gratie dine misericordie seremẽ dependit. Cuiꝰ uidelicet humilitatẽ sua ne tacet fateꝛ: repente ad ꝯsuetam uocationẽ genetiũ subito rapitur. Nam primus subdit. Ecce hec celes in coꝛde tuo: tamen sanctorum qz uniuersoꝛ memineris. Ac si aptius dicat. Cur de me trepido qui et uniuersas gentes qz colligas sanctos. Quid tũ in coꝛde celas? qz hoc adhuc apto silentio nõ indicas: si qui et uniuersoꝛ reminiscens. me paritubio de uenia certũ facias. Iocundũ uero ẽ. qz in quibuscunq; factis et certa de uenia redditur: et pẽ ꝓpeccatis nullas ad absolutionis nre fiducias correptione et penitẽtia subsequente roboramur. ꝓpe tacet tñ nre nequitie adhuc memoria tangimur: et cogitatõe illicita a uersi nolentes qz pulsam. Vñ apte subiũgit. Si peccaui tibi. et ad horam pepulisti michi ut ab iniquitate mea mũdũ me esse non patiꝝ. Ad horam dñs pcõ patꝛ: cũ retectũ culpe cõcussis primus flebz diluit. Horã ab iniquitate nra mũdos nos esse nõ patit. qz nolentes quidem culpas fecimus: sed nõnũq; nolentes. eius memoriã cũ delectatione tolerauimus. Sepe namq; hoc qd' a consuetã iam iudicas flere. ueniente deletũ est. ad aĩm redit. et deuicta culpa ad delectationẽ rursus inserpit. nisi ꝓfecto in aliquo certamine reditiua pulsatione repat: ita ut qd' prius egit in coꝛpe. hoc ĩportũa cogitatione postmodũ uerset in mente. Qd' caute ille considerare ac lera spũalis nouerat: qui dicebat. Cõpunctionẽ et deteriora uenit cicatrices mee: a facie insipientie mee. Quid namq; a cicatrices? nisi sanitates sũt nullerũ? Iacamus ergo nequiquas. ad delectationẽ memorie redire cõspiciebat: qui cicatrices detegebat. Cicatrices quippe compunctionis est. sanata iam pcoꝛ uulnera rursus in temptatione nẽ serpere: atq; ex coꝛ suggestiobz. pẽ simplicitatem autem penitentie. seoꝛem culpe uerũ doloremq; semare: qua uidelicet ĩ re et nichil foras ope agitur. et sola intus cogitatione peragitur.

IX

Ca. x.

dilecto q; se reatu mẽs obligat.
nisi hoc sollicitus lauemus ter
gat. Vnde bñ p moysen dr. Si fu
erit inr nos homo qui nocturno
pollutus sit somnio. egredietr
extra castra: et non reuertemur
prius q; ad uesperu lauer aqua:
et post solis occasu regredietur
in castra. Nocturnu quippe est
somniu tẽptatio occulta: p quã
cogitatione tenebrosa turpe ali
q; horde concupiet: qd cũ corpis o
pe non expletur. Sed somnio n
nocturno pollutus. egredi extra
castra ꝓcipitur: q; uidelicet dig
nu est. ut qui inuida cogitatione
polluit: indignu se ciuitor fideli
u sodalitatibz arbitrer. Culpe sue
uerecundi auce oculos ponat: et
et bonor se estimatione despi
ciat. Pollutus ergo extra castr
exire est: turpi ipugnatione la
borantu sese et continentiu ad
pationē despicere. Qui ad ues
pm lauatur aqua: cũ defluu su
um conspiciens ad pñie lamẽ
ta cõuertr: ut fletibz diluat.
onie qd ī aĩo occulta iniquitas
accusat. Sed post occasu solis
ad castra redeat: q; deferuescẽte
temptatois ardore. nãe est ut i
terdu fiduciã erga locutorem bo
norũ sumat. Post aquam q;p
pe occubente sole ad castra re
uertatur: qui post lamenta pe
nitentie fugescente flãma tẽp
tationis illicite ad fidelu mẽ
ta presumenda reparatur: utq;
se a ceteris longe esse non estimet.
qui mundu se p obitu intimi ar
doris gaudet. Sed iuxt hec sacr
dotu est. q; idcirco nonnũq; ipul
su illicite cogitationis affligi
mur: q; in quibusdam tenue
cõuersationis actibz q;nus luctus
habent occupatus. Cũq; uel in mi
nimis rebus actio p desideriu
mugis: crescente contra nos ã
aqua hostis fortitudie. mens
nra non minima ī portunitate
temptationis inquinat. Non
et sacerdos legis mẽbra hostie
p frusta concisa. caput atq; ea
que erga ceteru sunt iubetur
ignibz cremare: pedes uero at
q; intestina hostie. prius aqua
diluere. Nos q;ppe ipos sacrifi
cu deo offerimus: cũ uitã nram
cultui diuino dedicamus. Que
mẽbra hostie p frusta cõcisa
sup ignẽ imponim? cũ nire nre
opa iuxtaibz distinguẽtes im
molamus. Caput atq; ea que
luce iacent cõtinent incendium?
cũ in sensu nro quo oñe corp?
regit. atq; in occultis desiderij
flamma diui amoris ardem?
Et cũ ꝓcipit: ut pedes atq; in
testina hostie lauent. Pedibz
enim terra tangit. intestinis vo
storia gestant? q; plerugz iã cũ
ex desidero in ecclesie sue edi
ficiu: iam toto deuotionis sensu
ad appetitu nre mortificatois
inhiamus. Sed q; adhuc ter
renu pre infirmitate aliq; agim?
nõ nulla eaq; que iã subegim?
illicita in corde tolerams. Cũ
q; cogitationes uras inuida
tẽptatio inquinat? q; aliud q;
intestina hostie sterrus por
tant? Sed ut cõburi debeant.
lauc untr? q; nimirz nãe iuxta
nras cogitationes nimois
fletus diluat: quas in accep
tione sacrificij supnus amor
incendat. Et q;q; mens ul de
inexpto examine uel de cõuer

xxx

lationis pristine memoria pau
tur. lauenie. ut nunc⁹ sistamus
in conspectu sui spectatoris arce
at: q̄to ei⁹ assistere cepit. nul
ueni⁹ secū. nul lubricū in ara
ne orōis ipouit. Vur igit⁹ scīs
humane mentis dāpna cōspiciat.
q̄ plinq; se cogitatione illicita
inquinat. et posteq̄ reatū opens
iudex relaxat: et sua deplorās
nīa que deplorem⁹ apiat di
cens. Si peccau. et ad horam
pepsti michi? aut ab inquita te
mea mūdū me esse non patis.
Ac si apte dicat. Si culpā ueīa
absoluis? aut hanc et a memoīa
nō detergis? Sepe aut ēt ita mēs
in culpe recordatione cruciat?
ut ad pceptionē illius longe
grauius q̄ prius capta fiat
urgeam⁹? et deprehensa trepi
dat: seq; ipām uarijs mo-ubz
ipulsa pturbat. Ne quidē tūm
catur remissionē meruit?
Sz resistens. hoc ipm q̄ longo la
bore certamin⁹ affligitur per
hortatur. Vñ et apte subiūgit?

Et si impius fuero ue michi
est: et si iustus non leuabo cap?
saturatus afflictione et miseia
Impius nāq; ve habz. iustus
miseriam? q̄ et eterna dāpna
no reprobi sequi?: et etiās q̄s
q; doloribz tranlitorie aduersi
tas expiatur. Impius caput
leuat: sz elatus euadere ue q̄
sequi? non valet. Iustus la
bore sui certaīs afflictus caput
leuare non sinitur: sed pīsius
a pena afflictione liberatur.
Ille se in uoluptatibz erigit. sz
supplicijs sequentibz mergit?
iste se in dolore deprimit: sz tamē
a pondere eterne eiadūsionis
absoluit. Considerer ergo mi
scōs. q̄ aut renitens homo maīs
pīa labore affici? aut succūbēs
pene afflictioni manicipatur?
et dicat. Si impius fuero ue mi
hi est: et si iustus non leuabo cap?
saturatus afflictione et miseia.
Ac si apte deplorer dicens. Aut
subtractis carnis deliciis sup
plicio eterno subiugor? aut re
pugnans illicitis motibz pena
pīa crucior: q: a labore certa
minis liber non sū. Sz supna
dispensatio idcirco nos tota si
bi intentione seruientes. ānis
nīe pruritū ipugnationibz cō
cutit? ne mens nīra in supbiam
audeat p̄ illīpationē sue securitat
eleuari: ut dū pulsata trepidat
in solo auctoris adiutorio spei
pedē robustius figat. Vñ et ad
huc apte subiūgitur. Et ppt
supbiam quasi leenā capies
me. Leena ei⁹ escam carnalis ex
quirit: inhiantē in foueam cap
tionis ruit. Sicut enī ī quibz
dam regionibz ferunt: sic in ei⁹
manere fouea. in quā penis de
ponitur: ut illuc se eius appeti
tu pcere leena procet. Que
angusta simul et alta ppatat?
ut in eam ruere ambiendo na
leat: sed hanc saliendo nullo
mō euadat. Alia quoq; fouea
que priori cohereat effodit? q̄
tamen ei in qua penis est ext?
me pris aptione cōiungit? In
qm nimiz cauea ponitur: ut
leena cadruens q̄ deīup tīoribz
urgeat⁹: cū q̄ in seipetiori pte
fouee occultare se appetit. cauc
am uolens intret. Cuiꝰ iā sen
sa nequaq̄ tam pmeant? q̄
clausa in cauea teneat. Que ei

sua sponte in foueam corruit: ad
superiores pres carnis septa uecti-
dit. Sic sic nimirū humana mens
capta est: que in lubrice arbitrij
condicione. dū nimiū deliderio rerū
appetit. qđ leena captus elapsu
sluit: atq; in deceptionis sue fo
ueam cadit: que suadente hoste
ad abū. phibitū manū tetendit. Sed in foueā primus capta
sueuit: qz sponte ad mortē uenie
ens. corruptionis sue moꝝ care
rem paulū: atq; ad auras libās
gīa minuente reduat. Sz cū
multa agere conat et nō ualet:
eiusdem corruptionis sue obsta
culis. qđ cauce uectibz ligatur.
Iam quidē eam in qua ceciderat
dampnatois foueam euasit: qz
secutore mortis supplicū manū
redemptoris adiuta. ad uenia
redeundo superauit. Sz tamen ad
huc cauea cauecam tolerat: qz sup
ne quoq; disciplīe uectibz cōgit:
ne p carnis deliderā uaget. Ad
ergo sponte sua in foueam ce-
dit. ad auras liberas clausa re
dit: qz et p libtatem arbitrij in
culpam corruit: et cū hanc a su
is motibz conditoris gīa coac
tam nolentemq; cōstringit. pt
foueam magis cauea parit: que
erepta ex eterno supplicio a pue
lib tatis motibz. sub celestis ar
tificis dispensatione relegatur.
Hēc ergo dicat. et ppt superbiam
qđ leenā capies me: qz et lib hō
p abū sibi mortē intulit. et re
ductus ad uenia sub disciplīa
clausus melius viuit. Quasi
leena ergo ppt superbiā captus ē:
qz inde mitt eū disciplina siue cor
ruptionis deprimit. dū trālgrel
sionē precepti nō timens audac
ter in foueā salutē dedit. Sz si pa
ruper obtutus meus a culpa
primi patris auertimus: nos
adhuc quotidie ut leenam capi p
uitatē clamoris inuenim⁹. Sepe
namq; homo a ceptus uirtutib⁹
in audaciam siue preceptionis
erigit: sed mira dispensatione
pietatis. aute eius oculos tes
quibz in qua cōtinat ordinat.
Dūq; p culpam aliq; appetit.
qđ aliud q̄ predam in foueā cō
cupiscat: sua sponte inhians
cadit: et suis surgere uiribz nō
ualet. Qui cū se nichil ex se ee
considat: dilat. pauidus cui
adiutoriū requirat. Quē cum
supna miseratio capti. qđ a fo
uea eripit: qz hūc infirmitate ig
nita ad ueniam reduat. Leene
namq; more. ppt superbiā ad sup
riores pres in cauecam remeat.
qui cū de uirtute extollit: lapsꝰ
ad deliderā in humilitate relegat.
Quia cū prius ppria p̄sumpti
one pierat: nuna pietate agi
tur. ut infirmitatis siue iam no
tra clausus muniat. Quod' qz fre
quenter crebro atq; hominib⁹ cōspi
cat. nūq; in se preciū nocē sumit:
ut cū nos eius fletus aguoscimꝰ
que in nob⁹ sunt flenda dis
cimus. Sed cū mentē nram cla
mo erigit: sumi a nob⁹ primus
cōpūctio amoris recedit. Cū ue
ro supna nos gīa uisitat: sta cū
p lacrimas ad sua deliderā in
stigat. Dū et apte subtrāgitur
Reuerius qz mirabiliē me trac
as. Cū ab auctore relinquimur:
ner ipa ullatenus deliciosoꝝ
nūe dampna sentimus. Quo
cū longe nos conditor deserit:
eo mens nra in sensibilius ob

durelat. Nulla que dei sūt dilig:
nequaq̄ supna cognipiat. Et
q: amoris nimi calorem nō hꝫ.
frigida dorsū iacet: ac miserādo
modo sit condic tanto securior.
q̄to peior. Cūq; unde sit lapsa ī
meminit. et supplicia sempiterna nō
meminit: q̄tū lugenda sit nesciat.
Ac si affatu sā spūs tangit: ad
considerationē sue pdicionis p̄
nimus erigitur. In celestiū inqui
sitione se exercet: amoris sui mi
chi ardelat. Que se arcūpri
mīt dāpna considerat: et plorat
p̄facens q̄ p̄ lera torpebit. Dñe ergo
conditor dr. reuelus q: mirabi
liter me creasti: q: oūps ds vi
uentē imāgī nr̄am nos ad amorē
sui ergit: inde hanc p lacūas
grauius affligit. Ac si apte dicat
Relinquendo me nequaq̄ affligas:
q: insensibilem reddis. Sz cū re
uerteris cruciās: q: dū te ihīnu
as. michi me q̄ sim lugendus
demonstras. Unde et nequaq̄ se
penaliter sed mirabiliē asserit
cruciari: q: dū mens p fletū ad
sūma rapit: cōpunctionis sue
penā gaudens mirat. Et libz af
fla: q: afflictione sua se cōspicit
ad alta subleuari. Sepe autem
cū nos a sā desiderij exercitatione
torpescere supna pietas cernit.
exempla sequentiū se nīs obtu
lit obiciat: ut mens p oīa tē
missa. quo in alijs vigilanciā
puerius considerat: eo in se pi
gredinē torporis erubescat. Dñe
et rē sub iūgit. Instaurasti
testes tuos contra me. et multi
plicas tā tuam: et pene mili
tant in me. Testes enī dei sunt:
qui p exercitū sā opis testant.
que elcōs seruitia sint p̄mia

xxxij

nerimus. Dñe hos quoq; q̄s p̄o
nerimus pallos aguosamus: gre
co eloquio martires dr. testes no
minus. Et p ioīem uoce angelica
dñs dicit. In diebz antipijas. tes
tis me⁹ fidelis: qui omnibus ē apud
uos. Sed testes suos cōtra nos do
mine instaurat: cū elōz uitā p̄
uitam nīe contrariā ad arguēdos
nos instruendos q: multiplicat.
Contra nos ergo testes illius in
staurant: q: aicta que agīt. stu
dijs nīe p̄auitatis aduersa sūt.
Dñe et seruo uitatis adūsarius
nocat: cū mediatoris uoce per
eu⁹ dr. Esto consentiēs aduīsa
rio tuo ato: dñe es cū illo in uita
Atq; de hoc eode redēptore reprobi
plequētes dicūt. Contrarius est o
pibz nīis. Et paulo post. Et dis
silis ē alijs uita illius. Testes
tāq; suos contra nos dñs instau
rat: q: bona que facē ipi neg
ligim⁹, nec ad correptionē nīam
sicut ab alijs denīat: ut q̄ p̄cep
tis nō attendim⁹. saltē exēplis
erudiāmur? Atq; in appetitu rēni
dimis. michi sibi mens nīa dif
ficile estimet: quā p̄ce pagi ab
alijs uidet. Et sit plūq; ut cū
alicne uite bona conspicimus.
nīa collimcius bona tumeam⁹?
et eo pauescat quāte post ponde
ra aīaduersionis iupe tūm: q̄ mūl
ta bonoz moribz longe disarepa
mus. Unde et testiū instaurati
one memorata. p̄tinus apte ch̄
iūgit. Et multiplicas tā tu
am. Eo nob multiplicari tra
dei dr. quo esse multiplex indi
cat? q: ex ipa nīe bonoz uita
et labore cognoscim⁹? si emen
dari dū tempus ē nolum⁹? qū
ta post aīaduersione ferāmū

Electos quippe dei cernimus: & pia agere. et crudelia multa tolerare. Hinc ergo colligit dilectus iudex q̄ta illic ferat distractione quos reprobat. si hic sic cruciat quos amat: petro actel mante qui ait. Tempus ē ut iudicii incipiat de domo dei. Si at p̄mū a nob̄: quis finis eor qui non credūt dei ev.: O ūps igit ds ī cōuc nos telles instaurat ira multiplicat: & quo bonor uitam ūris oculis obiat: eo p̄ uicacius ꝑpetrare diuinā. q̄ districtione in iudicio pauciat ostendit. Nam ī sol se seq̄ bona exaggerat: torpentes iā q̄ religio demirat. Cū bona q̄ in aliis cernim?: ualde nōe est. ut et erubescone nr̄e formidi ni. et formidine nr̄e erubescōi misceamus: quatin? et de alienis ꝓfectib? caritas gaudeat: et de suis infirmitatib? cōscia contremiscat. Sed ī stratio ꝓfectu reficiam. cū districtione sup nos interni iudicis. et ipo nostro tempore pensamus. & restat nisi ut ad discutiendū se animꝰ redeat: et q̄ q̄ in se repbū. q̄ q̄ prauū deprehendens affligat: Dñ apte subiūgit.

Et pene militant ī me. Considerans quippe dei electis pene in nobis militant: q̄ dū mira da illor ecā conspicimus. unā uiam que ex eor nob̄ cōpatōe displicet. studiosa affectione arripimus: ut q̄ q̄ in nob̄ pol luerūt opa. diluant lamēta: & si q̄ adhuc culpa delāmonis ī quinat. pena uicinor tergat. Sīs igit nob q̄ uitā p̄ūm precedēm ī cōspiat: q̄d in se genere de beat subtilius agnoscat. Sz magni doloris magistero dū sua plangit ad lamenta nos instruit: ut quo ūtates in aliis cernimus: eo apud districtū iudicē nr̄a solluare delicta timeamus. Seq̄: Quare de nulla eduristi me: Qui unanā cōsūptis ecīm: ne oculus me uideret Qd' unumrū p̄ma orōe iā patuit dicens. Quare non in nulla mortuus sū: Qui hoc quoq; qd' hic adiat subdens. fuisse q̄ non essem de utero translatus ad tumulū: illic uerbis aliis non aliā adiūgit dicens. Sicut abortiuū absconditū nō subsistere rem: uel qui concepta nō uidere rūt lucem. Quia ergo hec supe rius late digessim?: putando lōris fastidio exposita repetere declinamus. Sequit Pauci q̄ nō pauca tas dies meos finiet breui? Cauti le ac solliciti uitare ostendit: qui breuitatem p̄ūs uite considerans. nō eius usū ꝛz terminū cōspiat: ut ex fine colligat nichil ēē q̄d' transiens delēat. Hinc nāq; p salōnē dr. Si ānus multus uixerit hō. et in hys oīb̄z letatus fuit: meminisse debz tene bros si qis erit dies multos: q̄ cū uenerint uanitatis argui nunc ꝓterita. Hinc turbi carp tū est. In oīb̄z opib̄z tuis memorare nouissima tua: et in ecīm non peccabis. Igit cum culpa ānm rapiat. metus necē est. ut breuitatē sue delātois aspiciat: ne ad uitandā mortē iniquitas rapiat: cū consideret q̄ ad finiendū actus mortal' vi ta ꝓcurrit. Sed sepe oculus

cõtemplatõis nãe cõfundit? dũ dolor nr flagellis crebrescen tibz aggrauatur. Libz pũas nr te exilium gemere: sed pre ipsa afflictione meus non ualet dãp na sue ceruicis estimare. Vnde et ꝓphas subdit. Dimitte g me: ut plangam paululũ dolo rem meũ. Sicut enĩ moderata afflictio lacrimas exprimit. ita ĩmoderata subducit. qz meror ipe quasi sine merore fit: q affluctu mentẽ demorans sensũ dolo ris tollit. Vult igit̃ sẽs ferri pl? q̃ sufficiat primelcõs. dicat. Dim te ergo me: ut plangã paululũ dolorem meũ. Ac si apte dicat. Flagella tue passionis ꝙa: ut moderatis doloribz estimare ma la que patior flendo cõualescã. Qd' tũ intelligi et aliter pt. Sepe nãq; pctor iniquitatis sue nr? cordis tui constringit? ut pondus quidẽ pctor toleret: sz tamen q tolerat ignoret. Sepe autẽ li cog noscat quanto reatu ꝑmut. etiã pe conat̃ et nõ pt: ut hinc in se mente libera cõuersione integ plequat̃. Flere ergo dolorẽ suũ nõ ualet? qui et iniquitatis su e reatũ consideraꝛ: et nũ ꝑ tenue occupatois pondere. hãc ei ge mere nequaq̃ uacat. Flere dolo rem suũ non ualet? qui prauę quidẽ consuetudini cõtr̃ire nit̃: sz tñ adhuc lacrimabilib; deli deriis carnis grauat̃. Huj? do loris pna ꝓphẽ mentẽ cruciaꝛ uerat: cũ dicebat. Dolor meus ante me ẽ sp: q̃m iniquitatem meã ego ꝑnũcio: et cogitabo ꝑ pctõ meo. Sz solutus inq̃tatis uinculis. dimissũ se nouerat: qui exultabat dicens. Disrupisti nũ

nula mea: tibi sacrificabo hosti am laudis. Tũc igit̃ ad plangẽ dũ dolorem nos dñs diuertit? ãi et mala nobis que fecim? de lũxit: atq; ad hec eadem flenda que cognoscimus adducat. Cui pas oculis obiaꝛ. et pia manu grẽ uincula cordis soluit? ut ad uacatõem pũie mens nra se er gat: et carnis soluta cõpedib; in auctorem suũ libera gressum amoris tendat. Plingz ereũ in tam nãm ipi reprehendim?: sz tamen libenter agimus hoc qd' in nob̃ rẽ reprobam?. Ad usti tiam nos spus erigit: sed ad cõ suetudinẽ carne restringit. Imo ri suo mens reuult̃: sz protinus delãta captiuat̃. Dñ itaq; dr. dimitte ergo me ut plangã pau lulũ dolorem meũ? qz nisi a tem tu culpe quo nos ligauim? mul? mordit̃ dimittam: pfẽ flere nõ possumus. hoc qd' in nob̃ ipis? tra nosmetipos dolemus. Sed tũc uerace reatus nr̃i dolor pla git̃: cũ tenebrosa illa inferni re tributio intento timore ꝑuidet̃. Dñ apte subiũgit. Anteqũ na dam et nõ reuertar ad tra tene brosam: et opertam mortis cali gine. Quid enĩ tre tenebrose no uime? nisi terra tartari claust̃ signant? Que enĩ mortis cali go dicit̃: qz dãpnatos quosq; ĩ ppetuũ a uere luce diuidit. Per ĩmensa ignis tra dr: qz quis ab eo capti fuerint. crabilit̃ tene tur. Sarptũ quippe est. Cruciato ꝑterit. et cruciato aduenit: tra nere in eternũ stat. Rẽe igit̃ in ferni claustra tenebrosa terra nosciant? qz quos punitndos ac cipiũt. nequaq̃ pena trãsitoria

Vlacrimas

uel fantastica ymaginatõe cruciant: sed ultione solida ꝑpetue dãpnationis seruant. Que alũ cũ laꝛa appellatione signant: ꝓphẽa autoritate qui ait. Dormierũt iguominiã suam: cũ hijs qui descendũt in lacũ. Infernus ergo et ẽna nominat. qꝛ suscꝑtos stabilit tenet: et laqueis dꝛ. qꝛ hos qs semel ceꝑit. semp fluctuantes et trepidos tormentis aꝛũ influentibꝫ absoꝛbet. Sꝯs autẽ ur sine cura sine hũana curis uoce diuitijs se poculat. anteq̃ uadat: nõ qꝛ ad terrã tenebꝛosam qui culpã deflectuurus est: sed qꝛ ad hanc pauldubio qui plangere neglixit. uadit sicut debitoꝛ suo creditoꝛ dicat. Solue debitũ: priusq̃ ꝓ debito cõstringaris. Qui tamen nõ cõstringitur: si qd debꝛ soluere nõ moꝛatur. Vbi et ire subdꝛ. non reuitar. qꝛ nequaq̃ ultra misericordia ꝑcꝛis liberat: quos semel in locis penalibꝫ iustꝫ iudicantis dãpnat. Que adhuc subtilius loca describantur: cũ dꝛ. Terrã miserie et tenebraꝝ. Miseria ad dolorem ꝑtinet: tenebꝛe ad cecitatẽ. Ea ergo que a conspectu districti iudicis expulsos tenet. miseriꝫ et tenebraꝝ terra ꝓhibet. qꝛ foris dolꝛ cruciat: qꝛs diuulsos a uero lumine cecitas obscurat. Q̃nis miseꝛie et tenebraꝝ ira intelligi. et alibi ꝑ. Ira h̃ ꝑ ira in qua natꝰ sum z qdẽ miserie. z tenebraꝝ nõ z: qꝛ mlãi hoc corruptoꝛis uite mala ꝑcauit. lz cũ adhuc in ea ꝑ dilectiõis grãm ad lucẽ redimꝰ: uerisimile suadente qs ait. Ambulate dũ lucẽ habetis: ne uos tenebre ꝛphendãt. Tota uero sil' miserie et tenebraꝝ ira z: qꝛ quisq̃ ad tolerãda eoꝝ mala descendit. nequaq̃ ulterius ad lucem redit. In quibus adhuc desꝛpcione subiugit. Vbi umbra mortis et nullus ordo. Sic mors eterna ab aĩa diuidit carnẽ: ita mors maior a deo sepat aĩam. Vmbra q̃ mortis est obscuritas dilectionis: qꝛ dãpnat q̃lq̃ cũ eterno igne succendit: ab interno lucis cruciat. Nã nõ ignis z: ut ex eius ipso z lucẽ exhibeat z cremandos. Sꝛ cũ sacoꝛ ulla ultrix flãma minoꝛ cõcremationẽ hꝫ: et lumen nõ hꝫ. Hinc ẽ cũ q̃ uitas reꝓbꝰ dicat. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ: qui ꝑparatus ẽ dyabolo z angelis eius. Quoꝛ rursus oĩ ũ corpus in uniꝰ ꝑsonã significans dicat. Ligate ei manus et pedes: et proice eũ in tenebꝛas exteꝛioꝛes. Si uasꝛ ignis q̃ reꝓbos cruciat lumen hĩe potuisset: is qui repellit nequaq̃ intra in tenebras dicꝛet. Hinc eaã psalmista ait. Sup eos cadit ignis: et nõ uiderunt solem. Ignis eũ sup impios cadit. lz solis igne cadente non cernit: qꝛ quos illos gehenne flãma deꝛoꝛat. a uisione uere lucis cecat: ut et foras eos doloꝛ cõbustionis cruciet. et intus pena cecitatis obscuret: quatinus qui auctoꝛi suo coꝛpe et coꝛde deliquerũt. sil' coꝛpe et coꝛde puniant: et ut utrobiq̃ penas sentiant: qui dũ hic uiuerent prauis suis delectationibꝫ et utroq̃ seruiebant. Vñ bñ ꝓphẽa dꝛ. Descenderũt in infernũ cũ armis suis. Arma q̃ppe pectancũ sũt membra coꝛpis: quibꝫ puersa desideria que cõcipiũt exꝑequũt. Vñ rẽ ꝓ paulũ dicit. Neq̃ exhibeatis membra uꝛa arma iniquitatis ꝓcto. Cũ armis

ergo ad infernū descendere ē: aī
ipis quoq; mēbris. quibz delide
ria uoluptatis expleuerūt. eter
ni iudicij tormenta tolerare. ut
nīc eos undiq; dolor absorbeat:
qui nūc suis delīcationibz subdi
ti undiq; contumeliā iustē iu
dicantes pugnant. Nurī uero
est ualde qđ dr. Vbi nullus ordo
Neq; enī omps ds qui mala be
ne punit. inordinata ee ullo m
uel tormenta punitur: qr ipa q
supplicia que exlanee uisitae p
dennt. inferni sine ordine neq;
pnt. Quomō namq; in supplici
is ordo non erit aī dampnati
quēq; iuxta modū criminis reti
buto sequetur ultionis? Hinc
quippe corpī est. Doctes po
tens tormenta pacent: et tota
orbz furor ultat cruciat? Hīc
in babylonis dampnatōe dicit.
Quātī exaltauit se et in delicijs
fuit: tantī date illi tormēta et luc
tū. Si igit iuxta modū culpe
pena distinguit: constat nimir
q; in supplicijs ordo seruat. Et
nisi tormentor supplicia meritorū
acta discerent: nequaq; iudex
ueniens dicturū se messoribz eē
phibet. Colligite zizania: et li
gate ea fasciculos ad cōburendū
Si enī nullus in supplicijs ordo
seruabit? cur cōburenda zizania
in fasciculis ligant? Sed nimur
fasciculos ad cōburendū ligare
est. hos qui eterno igni traden
di sunt patres parbz sociare:
ut quos filis culpa inquinat. pe
cciam pena cōstringat? et q ne
quaq; dispari iniquitate pol
luti sunt. nequaq; dispari tor
mento crucientur: quatinus sil'
dampnato conterat. quos sil'
clamo sublenabat? quoq; non
dissimiliter dilatauit ambitio. nō
dissimilis afflictio angustiet: ut par
cruciet flāma supplicij quos ig
ne luxurie par succendit flāma
pēn. Sicut enī in domo pris mā
siones multe sunt. p diuisitate
meritis: sic dampnatos diuer
so supplicio geēne ignibz subic.
disparitas trūis. Que scilicet
geēna quibus aīctis una sit: nō
tamē aīctos una eademq; flāma
succendit. Nam sicut uno sole
omēs tangim. nec tū sub eo uno
ordine omnes estimamus. qr iux
ta qualitatem corpis seruat eadē
poudus caloris: sic dampnatis
et una est geēna que afflīgit. et
tū non una omīs qualitate cō
burit? qr qđ hic agit dispar uali
tudo corpor: hoc illic exhibet dis
par causa meritor. Quomō g
nullus inesse ordo supplicijs dic.
in quibz. pēn quisq; iuxta modū
culpe cruciat? Sed ut sāis post
q; unūm mortis intulit. q; ma sit
in dāpnat omī mente confusio ob
uīgit: qr ipa quoq; supplicia que
ordinata p uisitaī meritū: or
dinata paulubio in corde mo
rientiū sūt non. Vt enī paulo
supius dixim? dū dāpnat? q
qr foris flāma succendit. intus
cernimus igne deuorat? atq; i do
lore positus externus internusq;
cōfundit: ut sua deterius confu
sione cruciet. Repulsis ergo in
supplicio ordo non erit: qr in eor
morte atrocius ipa conscilio me
ns seuit. Quā tū iuxta potēna
iudicantis equitas ordinat: ut
pena aīmī quasi inordīata cō
fundat. Dei certe absēte ordo sup
plicijs dr: qr quibzlibz rebz in pe

IX

naꝫ surgentibꝫ ꝑpria q̄libꝫ
non seruat. Vnde et primus sub
ñsertur. Et sempiternus horror
inhabitans. In huius uite tormẽ
tis timor dolorẽ habz. dolor timo
rem nõ habz: qz nequaq̄ mentẽ
metus cruciat: cũ pati iã cepit
qd' metuebat. Ignẽ uero et um
bra mortis obscurat. et sempit
nus horror inhiat: qz eius igni
bz traditi. et in supplicijs dolorẽ
sentiũt: et in doloris angustia
pulsati. sic semp pauore ferũt:
ut et qd' timent tolerent: et rur
sus qd' toleraut sine cessatione
timescant. De hijs etenim scptũ
est. Vermis eoꝝ non morietur:
et ignis eoꝝ non extinguet. Hic
flãma que succendit illuminat: il
lic ut supius uobis psalmiste do
cuimus. ignis qui cruciat obscu
rat. Hic metus amictũ cũ tole
rari iam cepit. qd' timebat: et
illic dolor diuinat: et pauor ã
gustat. Horrendo igit̃ mõ erit
nãc reprobis dolor. cũ formidie:
flãma cũ obscuritate. Sic sic u
delicz a manipuatis sentiri pond'
sume equitatis debz: ut qui a ui
litate conditoris nequaq̄ sint
uenti discrepare dñi uiderẽt: i
eoꝝ q̄libꝫ uentis ipsã a suis q̄
libetibꝫ eã tormenta discordẽt:
quatin' quo se ipugnent cru
atus augeant: et cũ uarie pde
unt. multipliciter sentiant. Q
cũ supplicia in se diuersos et u
na uires cruciant. et in eis uite
subsidiũ extinguentes seruant:
ut sic nisi terminus puniat. q
nus semp sine termino cruciat
uiuat: qz et ad finẽ p tormenta
perat: et sine fine deficiens du
rat. Fit ergo miseris mors sine
more. finis sine fine, defectus si
ne defectu. qz et mors uiuit. et fi
nis semp incipit: et deficiẽdo defec
tus nescit. Quia igit̃ et mors primit
et non extinguit. dolor cruciat
et nullatenꝰ pauorem fugat.
flãma cõburit et nequaq̄m te
nebras deuitat. q̄m̃ p notitiã
pẽnas uite colligit. supplicia or
dinẽ non habẽt: que non suã per
oĩa qualitatem tenent. Q' uis
illic ignis et ad consolationem
non luceat: et tm ut magis torq̄
at. ad aliq̄d luceat. Nam sequa
es quosq̄ suos. scm̃ in tormẽ
ta reprobi flãma illustrante
uisuri fiunt. quoꝝ amore deliq̄
runt: quatinus qui eoꝝ uitam
carnalit̃ contẽ precepta condi
toris amauerũt: ipoꝝ q̄ eos
meritis in augmento sue dãp
nationis affligat. Qd' profecto
euꝰ teste colligimus: in quo ue
ritate mãsuete. diues ille quẽ
contigit ad eternũ incendij tor
menta descendere. q̄m̃q̄ fr̃m de
scribit̃ meminisse. Qui abrahã
petijt ut ad eoꝝ eruditionẽ la
zarũ mitteret: ne illuc eos q̄m̃
q̄ uenientes pari pena cruciaꝝ
Qui igit̃ ad doloris sui cumulũ
ppinquoꝝ absentiã meminit: cõ
stat paulubio qz eos ad aug
mentũ supplicij paulo post po
tuit eã pẽnas uidere. Qd' mi
rũ. si scm̃ quosq̄ reprobos
alpicat arcnam? qui ad dolo
sui cumulũ eũ quẽ desperarat
in sinu abrahe lazarũ uidit?
Is ergo an ut pena crescẽt. et
ut electus appareat? aut nõ ar
dendũ sit. qd' uidere in supplicio
eos eã quos contẽ dñm dilexit
possit? Qua ex re colligit: qz e

os quos mordinate nūc reprobi
diligūt. mirū iudicij ordine secū
nūc in tormentis uidebūt: ut pe
nam ppe punitionis exaggēt
illa auctori ppositā carnal' cog
nato: pari aute oculos ultione
dampnata. Ignis itaq; qui in
obscuritate cruciat: tredendū est
q; lumen ad tormentū suū. Q̄
si approbare testimonijs in sua ex
pressione non possumus: supest
ut e diuso doceamus. Tres q̄pe
hebree gentis pueri. p chaldei re
gis ipetū incensis camini ig
nibz. ligatis manibz pedibz q; p
tecti sunt: quos tū cū idem rex
in camini incendio miseratus
explorare. illesis uestibz deam
bulare uidit. Vbi apte colligit:
q; mira dispensatione cōditoris.
ignis qualitas in diuisa nature
pena. et uehimenta non adtigit.
et uincula incendij: cāsq; mira
et ad inferendū tormentū flāma
fugit: et ad solutionis mūle
riū erarsit. Sicut ergo electis
ignis ardere nouit ad solatiū. Ita
tamen ardere ad supplicū nescit:
ita e diuso gehēne flāma reprobi
et nequaq̄ lucet ad consolatōis
grām. et tamen lucet ad penam:
ut dāpnatoz oculis ignis suppli
cij et nulla claritate candeat: et
ad doloris tamen dilā qualit
cruciens ostendat. Quid autem
mirū. si gehēne ignē credim⁹ lyte
supplicū sil' obscuritatis et līus:
cū experimento nouim⁹ q; et rede
mū flāma lucet obscura: Tunc
edax flāma cōburit: quos nūc
carnalis delectatio pollut. Tūc
infinite patens inferni barathz
deuorat: quos nūc mentis elati
o eraltat. Atq; qui quolibz ex vi

tio hic uoluptate cōtradi pluali
ris expleuerūt: hic cū duce suo
reprobi ad tormenta pueniunt.
Et q̄uis angelor atq; hoīm lō
ge sit natura dissilis: una tū pe
na implicat quos unus in cruci
atus ligat. Qd' bū ac breuit
insinuat ppheta qui ait. Ibi assur
et ois mulcando eius: et in terra
tu eius sepulchra illius. Qs
namq; assur sup⁹ regis nomie
nisi ille p elationē cadens antiq⁹
hostis exprimitur: Qui p eo qd'
multos ad culpā protulit: tum
victa sua mulcandine ad inferni
claustra defendit. Sepulchra a
tē mortuos tegūt. Et quis alio
morte acerbus putat: q̄ is qui cō
ditorē suū despiciens. uitā reli
quit: Quē uidelz mortuū. cū hu
mana corda suscipūt: eius proh
dubio sepulchra fiūt. Sed si ar
cuiat illius sepulchra eius sunt:
q; in quoz se membrz nūc p deli
cia sepelit. hos sibi postmodū
p tormenta cōiūgit. Et q̄n nūc
in semetipis reprobi. malignos
spūs illicita ppetrando suscipiūt:
tūc sepulchra cū mortuis arde
būt. Ecce que maneat pē dāp
natos cognouimus: et instruē
te nos sacro eloquio q̄nus ī dāp
natione ignis. quāta in igne
obscuritas. q̄nusq; in obscuri
te pauor sit. nullatenus ambi
gimus. Sz quid pdest ista p̄noī
se: si non contigat euadere: Co
ta ergo intentione auarandū est:
ut cū uacationis tempus accipi
mus. bū uiuendi studio malor
ultrica tormenta fugiam⁹? Nūc
quippe p salōnem dr. Qd'cūq;
p̄t manus tua facere instanter
operare: q; nec opus. nec rō. nec

xxxvij

scia. nec sapia erit apud inferos.
quo tu properas. Hinc ysaias ait.
Querite dñm dñi inueniri pt: in
uocate eñ dñi ppe est. Hic paulus
dicat. Ecce nūc tempus acceptabi
le: ecce nūc dies salutis. Hinc rursū
ait. Dñi tempus habemus: operemur bonū ad oēs. Sed plīgz se
ad uiā rāndis animus astringit,
torporem de aurit: tamdiu in celes
tibz deliderio rapitur. ut pene ni
chil ex eo inferius remanisse vi
deatur: et tamē eī ad carnis curā
reducat. Sine qua pūns uite
uia nullo mō explet: ita hūc
inferus de pressū tenet. ac si
adhuc de sū mus nulla cogi
taret. Iudiq; uibis celestis ora
culi īmorē pauit celestis er
git. Iz resurgente pūnis uite stu
dio sub trene cure aggere sepe
lit: atq; in ira cordis nequaq;
supne spei semen probat: q; cogi
tationis infime spīna denegat.
Quā uidelz spinam p semetipz
uitas manu sce exhortationis ens
dicat dicens. Nolite sollicati esse
in crastinū. Cui hanc quoq; p
paulū dz. Carnis curam ne fece
ritis in cōcupiscentijs. Sz in hys
uimur duas ac nullas ibis ag
nosam? q; nīc ab ea mortifero
uulnere animus pūgit: eī in ea
mensure equitas non tenet. Ne
q; eñ mortali adhuc in carne ui
uentibz, sine ulla cura carnis ab
sidue: Iz ut discrete aīo seruiat de
patur. Nam q; sollicitos nos de
uersas in crastinū phibz. habe
utcūq; curam in pūtibz nō negat:
quā tendi ad tempus qd' sequit
negat. Et nimirū paulus eī curā
carnis fieri in cōcupiscentiā nō si
nit: paulubio in uoluptate cedit.

Discretione ergo magni moderā
mis carnis cura tenenda e. ut
seruiat et nīme pnaper. ne qī
dña aīm uīcat: Iz subacta nīas
dominio. qī ancilla famuletur:
ut nulla assit. atq; ad mutū cor
dis repulsa de suis: ut uir a
tergo sce cogitatōis appeat: et
nūq; contra faciem tēa cogitatu
tis obsistat. Ad' bū nob' hyp
torta sacre lōnis innuit: eī abra
ham tribz angelis occurisse me
morat. Ipe quippe uenientibus
extra ostiū occurrit: intra uō pt
ostiū subleuat: q; uidelz ut uir
ac dñs domus spūalis. uī scalz
intellēs debz in cogitatione trini
tatis claustra carnis errudere:
et qī hīnatōis īmūne tanuā exire.
Cura aūt carnis ut fetā foras nō
appeat. et uideri inclusa erubescat: ut qī post tergū uiri sub
discretione spūs solus uectarijs
intenta, nequaq; sciat: pcipat de
regi: sed uerecūde moderari. Cui
nī sepe eī de ut de semīme p̄sumat. sed tota se in dīne spei fi
ducia transferat. despiat: et cel
sante studio adesse sibi uite sub
sidia posse diffidat. Dñi et hec e
adem sacra promissiones dei audi
ens rideat: Iz rideus corripit. cor
repta aute pauus secundatur.
et que in iuuentute uigens fe
cundari nō potuit. anus fracta se
nilibz uero marcescente cōcepit.
q; eī cura carnis sine confidēta
tē deserit: cui spem et dīna p
missione accepit. q; hīmanā se ex
hūana rōe dubitauit. Dñi bñ
et ysaac idz nlius dz. qui gliat:
q; eī supne spei fiducia euacuat.
q; mens nīa aliud q; gaudiū
parit. Curandū itaq; e. ne aut

nūciatis mens cura carnus trā
seat: aut in eo qđ moderate erse
quit de se plumat. Sepe neo aī
mus fallitur. aut qđ uoluptuo
se appet. nām suspicetur: qm
piē qđ libet. unde debitam uali
tatem putet. Et sepe qz ceteris p
nidenā sequit: in siu fiducian
meus leuat. Cūqz sibi adest qđ
deesse ceteris udit: cogitatione ta
cta de magnitudie siue pulio
nis hylarescat: tanto qz iā a uera
pulione longe fit: q to ipām q
clationē quā patit nescit. Unde
sollerti semp custodie intentioe
pensandū est uel qđ ope agim?
uel quod corde uersamus? ne aut
mentē predicens. foras se arena
cura multiplicet: aut salā de ei
moderamine intus se cogitatio ex
altet. Aut aī diua iudicia tpali
curā suspectione meritum: sempi
terni supplicia horroris euadam?

Explicat liber nonus. Incipit liber decimus

Cogens
tu hareme
spectacu
lū foras
athleta
descendit:
hy q̄ im
pares ui
cturbz ex
ultūt. nullum se expugnatoni
eius subiicit: et uno icto cont
hūc primus alt erigit: atqz hī sub
acto alius subrogat. ut luctātis
iures q̄z molliores iueniant.
q̄s ipa sua crebrescens uictoria
fatigat: quatin? cī nouus q̄sqz
congredit. is qui uiri q̄
litate nō ualet. plonar saltem
mutatione supat. Sic sic in hī

hoim angelorz qz spectaculo. bēs
iob sorte athleta pdit. q̄ncūqz
cont̄ mutatione adiuuantū na
tat: continuatione indefessi ro
boris ostendit. Cui primus seelv
phas. secūdus aut baldach obi
cit: atqz ad extremū se sophar
in eius expugnatione subponit.
qz ad inferendos ictus cons se q
natibz erigit: sed cū ad feriēdā
altitudinem robusti pectoris ī
pungunt. Ipa quippe eor iuba
patent insinuant. qz ictus ī au
ras iactant. qz anim[illegible] sem in
rī nō rē redargu[illegible]unt: erpt
sa in uacuū iuba [illegible] pulsionis
pdunt. Qđ ligdo ostendit. cū
sophar naama [illegible]thites trūsio
a consulibus ichoa[illegible]atur: q aut. nō
Nūqd q nulla loq̄t er audie ca. 17.
tē aut uir uboz multiloquij
tē. Nos esse pauca solet ve
rē dās. semp eduilo rudeant:
ne si ad plana conseuerīt, infero
res esse uideant. Quibz uultor
uerba q̄libz pauca conuerint
multa sunt: qz quo cor tacita re
secant. audituī grauant. Unde
et ad crimen trahit. Hoc qđ rā
pdicatione cont̄ animā, pbet.
Ipm quippe qui ex ueritate sor
tes sentētias dixerat. sophar
redarguens iboslīt notat: quia
cī ab ore uultor sapīa culpas
uarepat: stultor aurib; super
fluitas loquacitatis sonat. P
ui nanqz nichil rōnī nisi q̄ ip
si senserint putant: et uultor
uerba eo oaosa estimāt: quo
suis hec sensibz inuenīt diuisa
Nec fallacem quidē sophar se
tentā. putat. q uir uerbo suis
ultionem nequaq̄ potuit: q̄a
dū quisqz p uerba defluit: pdi

ta grauitate silencij mens aut
todiā amittit. Hinc quippe sāp
tū est. Custos iustitie silencium.
Hinc salomon ait. Sicut urbs
patens et absq; muroꝝ ambitu.
ita uir qui non pt in loquēdo
cohibē spīm suū. Hinc rursus
dicit. In multiloquio pccm nō
deerit. Hinc psalmista restatur
dicens. Pone dñe custodiā ori meo
et ostiū circūstantiē labijs meis.
Sz uirtus uere sue
pdicatur: que sub disceptionis aut
todia non pferē. Certū itaq;
est: q dñs ostiū circūstantiē uir tu
queat. Sz bonū bñ non dz: q
non intendit aut dicat. Dicta
quippe cuī malos sentētia. si bo
noꝝ rōnabiliē impetit. suā pdit.
et eo tenuis desilit: quo illud ē
forte qđ fert. Quia autē prauꝝ
audiūt bona pacienter nequeūt.
et cū uite emēdationē negligūt.
aptę sophiar insinuat q subiūgit.
Tibi soli placebūt hoīes: et cū
eroēs arserīs. a nullo cōfutabē
ris. Impia mens ut diximus
uitiatas sentētias grauiter tolerat.
et silencij penam putat. atq;
oīe qđ rōni dz. dedecus siue ur
sionis arbitrat: q cū uera uir
prauoꝝ se auribz adhibuerit. mē
morā culpa mordet. et in redar
guentione uitioꝝ. quo iustus cog
nitione meus tangit: foras ad
studiū cuīdoīs erumpit. Ferre
nocē non ualet. q; tacta i mul
titudine sui reatus dolet. et p hoc
qđ grialiter cuī pueros dicit.
se ipm spernit suspicat. Qđ
eī iustus egisse se memīt: audi
re foras erubescit. Dñs mox se
ad defensionē ꝑparat. ut reat
sui uerecundiā p uba prauitatis
tegat. Sicut eī rōni de

quibusdā que ab eis nō rēcte get
ta siūt. correptionis uocē iniuste
ferre carnales estimant. sic pu
blicā commendā derisionis putant.
Illi se pauus ad obediendā flet
tit: ille ad insaniā sue defensi
onis erigit. Illi correptionis
admonitū uite p̄ceptiuā sue de
putant: p qđ dñs pius uite ei
pa corripit. uentuꝝ iudicis ma
tempatur. Ille cū se impetu ūdar
guentione conspicit. gladiū p
cussionis credit. q; dñs p correp
tionis uocē culpa deregit: pius
glē opinio fedat. Hinc ꝙppe in
laude iusti p salomonē ūitas dicit.
Doce iustum: et sapiā accipe
Hinc prauoꝝ cōtūacia despit
dicens. Qui erudit derisorem:
ipe sibi faciet iniuriā. Nā sic plu
q; ut cū correpta in se mala de
fendere nequit. ex uerecundia
peiores fiunt. et sic in sua defe
sione supbiunt. ut q̄dam uina
uocē uitiam correptionis exqui
rant: et eo se crimiosos nō esti
ment. si crimia et aliis ponāt.
que cū uera inuenire nequeunt. fi
gunt: ut ipi quoq; habeāt. qđ
nō impune ullius increpare
uideant. Dñs et sophiar q; q̄si
irridens sep increpationē do lu
it: prauis mentiendo subuīrit.
Dixisti eī. Purus est sermo
meus: et mūdus sū in cōspectu
tuo. Quis dñs iob dcoꝝ memīt:
q̄ falso hoc uoce illius ipīgat
arguerat. Quomō eī se mūdū
dicere potuit. qui ait: si iustificā
re me uoluero. os meū condēp
nabit me. Sed habz hoc pra
uoꝝ malicia: ut cū uera in se
fieri mala renuit. fingat alie
na. Nā quasi solacio famosis

nat: si falsis noabz et uana cozri
pientis inquietur. Secundū neq
est. q plusq; puersi ibotentis
bona optant. ut mala ee q in
pūtabz habent ostendant: et qi
fatuentes plpa expetit. ut beng
ni uideant. Dū et sophar prin
cipiat dicens Quis autē ds
loqueret tecū: et aperet labia
sua tibi. Ipe quippe sibi hō lo
quit: cū p hoc qd sentit neq q
diuinas spū a carnalis prude
tie intellū sepatur: cū caro sen
sū exerit. et mentē qi ad intelli
gentiā. puocans foras mittit.
Dū et adhuc petro tirena sapie
tā uentas dicat. Non enī sapis
que dei sūt: sed que hoīm. Cu
ramen rā confitent dr. Caro e
sanguis non reuelauit tibi: sz pa
ter meus qui in celis est. Quid
autē dei labia? nisi iudicia eius
accipimus? Quibus nanq; labi
is nox premit. et sensus inscius
ignorat: aptas autē dū sino pro
mit. cū uus loquentis inuenitur
Labia itaq; sua ds aperit: cū no
lūtatem suam hoīb p apta iu
dicia ostendit. Qui enī reserato
re loquit: cū remota obscuritā
te dispositionis intime. rēnuit
occultare qd' mult. Nā uelut e
clausis labijs sensū suū nob nō
indicat: cū p occulta iudicia aut
qd tacat celat. Sophar itaq;
būn iob ut de carnali intellū
redarguat. sepe ipm q te sit be
nignitatis ostendat: et bona op
tat. que et cū habent ignorat
dicens. Atq; utinā ds loqueret
tecū: et aperet labia sua tibi. Ac
si aptē dicat. Impune tue poq
q pene cōpatior: q sola carnis
prudentia pditū. a uitatis respi

ciat uacuū agnoscat. Si enī di u
dicia occulta cognoscerez: cū pro
fectes contra illū sentētias nō fo
rares. Et q: omps ds cū ad con
siderandū sua iudicia nos sublet
uat. ignorantie nīe. pruus ani
mē fugat: que aptis eius labi
is ad nos eruditō. pdeat. protin
adiungendo mālebat dicēs Ut
ostendat tibi secreta sapie: et q
multiplex sit lex eius. Publica
sapie sūpne sunt opa. cū omps
ds regit quos creat: pfat bona
que inchoat: et aspirando ad u
tutē quos uisitationis sue lūe
illustrat. Cuius etenī luceat. q
quos gratis condidit. benigne
disponit: et cū spūalia dona lar
gitur: ipe pfat. q ipe est munere sue
benignitatis inchoatur. Secreta
uero sapie sūpne sūt opa cū ds
quos creauit deserit: cū bona q
pueniendo cepat. nequaq; pfec
do cōsūmat: cū dānate nos sue
illustrationis illūiat. et cū pmul
tis carnis temptatiōib; tenebris
excecatis pulsat: cū dona que cō
tulit. mūme custodit: cū et mē
tes nīe ad se deliciis excitat: et
cū occulto iudicio difficultate
nos nīe ībecillitatis angustiat.
Que uimirū secreta eius sapie
pauci ualent inquire. sz nullus
inuenire. q: qd' sup nos de nobis
ab īmortali sapiencia nō īuste
disponit: nullū p fēd est. ut a no
bis adhuc mortalib; ignoret.
Sed hec ipa sapie illius secreta
conspicere. utiq; iam uicō pre
hensibilitatis eius est potentia
uidere. q: et si in ipa cognitiōe
eius inquisitōe deficim? deficien
do tū uerius discim? quē timen
mus. Ad hec se paulus sapiēti

lius secreta retenderat: ai dicebat
O altando diaar sapie et scie
dei: q; incoprehensibilia sut iu
dicia eius. et inuestigabiles uie
eius. Quis enī cognouit sensum
dñi? aut quis consiliarius eius
fuit? Qui supius eaī ex ipa i
quisitione lassescens. z tī ad cog
nitionē inuisitatas ppue lassesce
do placens: punitur dicens. O
homo tu quis es qui rīdeas deo?
Nūq; diat figmentū ei qui se fin
xit? quare me fecisti sic? Qui igit
occulta dei plangere nō ualens.
ad inuisitatas sue cognitionem
rediit. atq; ad eruditionē seppri
am deficiendo reuocatur. ut ita
dicam secreta sapie non inuenies
inuenit? q; ai ad supna cotidiana
requirenda lassescēs. diuat ut hūli
requirendo ueniret: et que sua inue
nitas a cognitione inuisa repu
tat. hūc ei uerius hūilitas inue
it. Sopharitaq; et p scām studiū
pius. et p audaciam timide lo
quēdis ignarus: q; ipe grauiter
nou habz. melioz optat q;
hr dicens. Atq; utinā dns loquere
tur tecū: et aperet labia sua tibi.
ut ostenderet tibi secreta sapiēcie.
Quia eā quoq; qua se sup ami
ai pollere estimat. optando sue
qā ostentat: ai. ptinus subdit.
Et q; multiplex sit lex eius. Q;
hoc loco lex dei accipi nisi caritas
debz? p quā semp in mente legit.
Precepta uite qualit' in actione ce
nentē? De hac eccīi lege uita
lis uoce dr. Hoc est precptū meū
ut diligatis inuicem. De hac pau
lus ait. Plenitudo legis dilīo
De hac iterū diat. Inuidē onera
lia portate: et sic adīplebitis le
gem xpi. Lex eccīi xpi quid cō

gruentius intelligi q; caritas pt.
Quā aīc uere pficimus: ai ita
terna onera ex amore tolerant
Sz hec eadem lex multiplex dr:
q; studiosa sollicitudine caritas
ad cēcta inuisi bīa dilatat? que
a duob; quidē pceptis inapit: z
se ad inuisa extendit. Huius
namq; legis inicii dilīo dei ē: ac
dilīo primi. Sed dei dilīo per
tra distinguit? q; ex toto corde.
ex tota aīa. et ex tota fortitudie
dilīgi conditor iubetur. Qua in
re notandū est: q; diuin? sermo
aī dim diligi papit. nō solū narr
rat. ex quo. sed eaī infert ex q;
to. aī subiūgit ex tota? ut uide fortitudie
licet qui deo p fidē placē deliderat:
sibi de se nichil relinquat. Pri
mi aūt dilīo ad duo precpta dis
tinatur: aī p quēdā iustū dr. Ad'
ab alio tibi odis fieri: uide ne tu
alteri facias. Et p semetipām
ueritas diat. Que uultis ut fa
ciant uobis hoīes: ita et uos
facite illis. Quibz duobz. scilz.
utriusq; testamenti mandatis
p unū malicia cōpescit. p aliud
benignitas prograt? ut malū
qd' pati nō uult quisq; nō fa
ciens. cesset a nocendi ope: et ut
sū bonū qd' sibi fieri appetit im
pendens. erga utilitatem pxī
se exerceat et benignitate. Sed
hec utrimiq; duo diū sollicita in
tentōe cogitant? cor ad inuentā
utilia ministeria tendit? ne ul'
ad infenda que non debz. delide
rijs inquieta mens fiat: uel
erga exhibenda que debz ocio
resoluta corpescat. Nā aī cauet
alia facere qd' neq; q; uult ab al
tero ipa tolerare: sollicita se in
tentione circūspiat. ne supbia

eleuet. et usq; ad despām primi a
numū deiaens exaltet: ne ambitio cogitatiōē lanuet: aīq; hāc ad
appetenda aliena dilatat. augus
tet: ne cor luxuria polluat. et ob
iectū desideriis p illicita cōrumpat: ne ira exasperet. et usq; ad p
ferendam contumeliā inflāmet.
ne īuidia mordeat. et alienis
felicitatibz emula sua se facie cō
sumat: ne īmoderate linguam
loquacitatis pcipitet. eamq; us
q; ad falsitatis obtrectationis
errendat: ne odiū malicia exa
cerbet: et os usq; ad iaculū male
dictis irritet. hursū cū cogitat
ut ea alii faciat. que ipa sibi fi
eri ab alterō exspectat. pensat
numerū ut malis bona. ut bo
nis meliora tribuat: ut erga p
cates mansuetudinē longanimitatis exhibeat: ut malicie
pestē languentibz. grām leni
tatis impendat: ut discordes
pace pueiat. ut concordes ad o
mnipotentiā uere pacis agāgat:
ut indigentibz necessaria tribuat.
ut errantibz uiam rectā diuinis
ostendat: ut afflictos ubo et cō
passione mulceat: ut accēsos
in hui⁹ mūdi desideriis incepta
tione refrigat: ut minas po
tentū rationatōe mitiget. ut
oppressor angustias q̄ta pna
let ope leuet: ut fortis resistēti
opponat pacīam. et mit⁹ superbi
entibz exhibeat cū pacīa dis
plinā: ut erga errata subdito
rū sic mansuetudo zelū temperet.
quatinus a iustitie studio nō
eneruet: sic ad ultionē zelus
fiueat. ne tamen pietatis limi
tem feruendo transiendat: ut
ingratos būficijs ad amorē
puocet. ut gratos quosq; mil
ceris in amore seruet: ut pri
mor mala cū corrigere nō ua
let taceat. ut quecūq; corrigi lo
quendo possūt silencio consen
sū esse prumescat: ut sic ea que
tacet toleret. ne tū in aīo uulnus
dolor occultet: ut sic malignis mun⁹ benignitatis exhibe
at. ne tū p grām a iure rectitudinis exredat: ut cūcta primus
que pualet īpendat. sed hec i
pendendo nouissimeat: ut sic ī lo
uis que exhibet tumoris pāpe
cū paueat. ne tū a boni exer
cio torpescat: ut sic que possi
det tribuat. quatinus quām sit
largitas remuneraūis attendat: ne cū crebra largit. sua pl⁹
q̄ uere sit inopiā cogitet. et in
oblatione muneris hylarem
luuenem arctius obstringat. Bene
ergo lex dei multiplex dr: q; in
numerū cū una eademq; sit cari
tas: si mente plene cepit. hāc
ad īnumera opa multiformit
accendit. Cuius diuisitatē bre
uit exprimim⁹: si in eīs singul
bona illius pstrigendo nume
remus. Hec nāq; p abel et eīa
deo munera obtulit: et fris gla
diū nō reluctando toleraūit.
Hec enoch et mit hoīes uitere
spiritualit docuit: et ad sublimem uitam ab hoīb; cūa cor
palit abstraxit. Hec noe dei
pectis oīnib; solū deo placabi
lem ostendit. atq; in arche fa
brice studio longi laboris ex
ercuit: et mūdo supstite pia
opa exercendo reseruauit. Hec
p sem et iapheth hūlit uerecun
dia pris erubuit: et supterto
ris pallio que nō uidebat

ablcondit. Hec abrahe dixerã
qz ad mortẽ filij obediendo extu
lit: hũc prolis immunere genti
ũ patrem fecit. Hec ysaac mẽ
tem qz semp ad mũdicã tenui
it: caligantibz etate oculis ad
uidendã longe postuentura di
latauit. Hec iacob cõpulit et
anilliũ bonũ filiũ medullitus
genere: et ꝑnos filios ꝑnãã
sub equanimitate tolerare. H
ioseph douit a frib; uenũdatũ.
et libertate ãiũ mũne fracta ser
uitũ zpetl: et eisdẽ postb fratrib
ꝓuente nõ el ama ꝑnapatũ. Hec
moysen delinquente ꝓplo et usq;
ad pernicionẽ mortis in ꝑnb; si
uit. et usq; ad interfectionẽ ꝓpli
p zeli studiũ exerit: ut ex p pe
remte plebe sele mora obiceret:
et omnẽ peccantẽ ꝑnus ulcio
nis ualcentis seuiret. Hec si
nees brachiũ in ulcionem per
cussũ erexit: ut arrepto gladi
o occultes transfigeret: et uñ
dñi iratus placaret. Et hec io
sue exploratorem docuit: ut ex
pens contra falsiloquos anes
uentate ibo defenderet: et hãc
postmodũ gladio contra hos
tes allugaret. Hec samuel et
in ꝑnapatu hũilem prebuit. z
integr in delectione seruauit:
qui cũ plequentẽ se plebẽ dili
geret: ipe sibi relicionũ exuit.
qz cultum ex quo electus ẽ nõ
mutauit. Hec dauid apud im
quũ regem et hũilitate cõmo
uit ad fugam. et pietate reple
uit ad uenia. qui plecutorẽ
suũ et inimicũ fugit ut dñm.
et cũ cũ ꝑfatem ferendi reppe
rit. non agnouit inimicũ. H
nathan et cõue peccantẽ regẽ
in auctoritate libere increpau
onis iustitiã: et cũ regis culpa
cessset. in penitone hũilitatis stra
uit. Hec ꝑ ysayam nuditatẽ
carnis in predicatõe non erubu
it: sed subducto carnali uela
mine miseria supna penetra
uit. Hec elyam qz feruoris ze
lo uiuere spualiter docuit: ad
uitam quoq; et corpalẽ ablcẽ
it. Hec helyzeũ qz magistrũ
diligere simpliciter instituit: ma
gistri spũ duplicat impleuit. Io
hanc hieremias ne in egyptũ
plis descenderet restitit: sed cũ
et inobedientes diligens quo
descendi phibuit et ipe descendit
Hec iezechielem qz ꝑnus a tre
nis deliciis sustulit: post per
cussionũ capitis in aere libratũ
Hec in danele qz a regis dapib;
gulam cõpescuit: ei et eius leo
ium ora leonũ clausit. Hec trib;
pueris qz in tranquillitate po
stus incendia furor subdidit:
tribulacois ipe et flammas i for
nace tẽperauit. Hec in petro et
minus terrenũ ꝑnapũ fortẽ
refutat: et in arrãalione submo
uenda minor iuba hũilit au
diuit. Hec in paulo et manus
plequentiũ hũilit ꝓtulit: et cũ
in arrãationis negocio longe
se impares priorib; seuiũ audẽ
ter increpauit. Multiplex er
go ista dei lex est: que in singu
lis rerũ animalis nõ ꝑnicta
ta cõgruit. et talis se uarietã
tib; non uariata cõuñgit. Cui
uinus legis multiplicitatẽ. bñ
paulus enumerat dicens. Ca
ritas patiens est: benigna est.
nõ emulat. non inflatur. non
agit ꝑperam. non ẽ ambitiosa

Ca .xi.

VI

non quere que sua sūt: non ir
ritatur. non cogitat malū. nō
gaudet sup iniquitate: cōgaudz
autem ueritati. Patiens q̄ppe
est omnia: q̄ uitam mala equa
nimit tolat. Benigna uero est:
q̄ pro malis bona largit mūl
tat. Nō emulatur: q̄ p hoc q̄
in p̄ntī nūdo nul appetit: iuidē
tiens sinctellīb; uelat. Nō in
flat: q̄ cū p̄cmiū interne ver
bitudinis auria desiderat: de bo
nis se exteriorib; non exaltat.
Non agit peraū: q̄ quo se in
solū dei amorem ac p̄mū dila
tat: quasp a mūdine discrepat
ignorat. Non est ambitiosa: q̄
quo ardent intus ad sua sanct:
foras nullateus aliena conci
piscit. Non q̄rit que sua sūt: q̄
cuncta que hic transitorie pos
sider. uelut aliena negligit. cū
nichil sibi esse p̄cū nisi q̄d' secū
p̄manear agnoscat. Non irrita
tur: q̄ et īnuriis tacellica ad ul
los se ultionis siue motus exa
tat: dū p magnis laborib; ma
iora post p̄mia expectat. Non
cogitat malū: q̄ in amore mū
diae mentē solidans. dū omne
odiū radicatus eruit: uersare in
āo q̄d' inquiat uelat. Nō gau
det sup iniquitate: q̄ quo sola
dilōne erga oēs inhiat: nec
de p̄dictione aduersantiū erubat
Congaudet autē ueritati: q̄ ut
se cereros diligens. p hoc q̄d' cēn
in alys consp̄iat. q̄ de augmen
to p̄xi. p̄uectus hylarescat. Sūl
tiplex ergo ista lex dei est: q̄ con
tra vitia uz culpe iaculū. q̄ pe
rimendā mentem impetit. illicq
tionis siue munimīne occurrit.
ut q̄ antiqus hostis uanitatē ir
ritatione uos obsidet: ipa hunc
de nob multiplicē expugnet. Q̄
nimirū legem si solliciti consid
ratione pensamus: auctori nīo
q̄ cū cotidie delinq̄mus agnosci
mus. Si aut culpas p̄ndim⁹
p̄to equanimit flagella tolera
mus. Iter ex dolore ad impatiem
am p̄uit: cū se suo uidno cōscia
addicit. Vū sophar quid diceret
sciens. sed cū diceret uelaens: p
q̄ p̄mulit dicens. ut ostendēt tibi
ds secreta sapie. et q̄ multiplex
sit lex eius. p̄nus aduirit Et
intelligeres q̄ multominora ex
igauis a deo: q̄ meretur tuis tuis. Dolor quippe ut diuinus
flagelli tempatur. cū culpa cog
nosc⁹: q̄ et tanto quisq̄ patien
tius sustinuerit medici tolerat:
q̄to p̄cauendū cognoscat esse q̄d' se
cat. Qui igit multiplicitatē legis
intelligit. cuncta que patit q̄si sua
minora p̄pendit: quia p hoc q̄d'
culpe pondus agnoscitur. affec
tionis pena leuigatur. Si uer
bet sciendū ē. q̄ sine magna in
quitate non fuit: q̄ sophar iu
stū usq̄ ad obiectionē iniq̄ta
tis increpauit Vū et eoz audaci
am animas iuste redarguit. Si be
nigne ad gram reducit: q̄ apud
misericordem iudicem uequaq̄
sine uenia culpa relinquit: cū
p fiore zeli ereus amore pena
tur. Sepe nāq̄ magnis hoc doc
toribz. mirandisq̄ contingit: ut
quo alta caritate feruent. modū
correptionis exaggerēt: ut ligna
aliq̄ q̄d' non debz dicat: q̄ mentē
dilōne plusq̄ debz inflāmat. Sed
ubo. placē cōmelie tanto tim⁹
parat: q̄to et ex qua. p̄ceat mēdi
ce pensat. Vū bū p moysen dns

Chyprian

Ca. xj.

precipit dicens. Si quis abierit
ad amico suo simplicat in silua
ad ligna cedenda. et ligui sem
fugerit manu. ferrumq; lapsu de
manubrio amici eius pcusserit
et occiderit: hic ad vna supdcar
urbiu fugiet et viuet: ne forte pr
imus eius cuius effusus est san
guis doloris stimulo psequat.
et apphendat eu: et patiat aiam
eius. Ad silua quippe ad amico
unus: quoadus ad quolibz pri
uo ad inuenda deluta ura con
uerau. Et simplicat ligna sicu
dimus: ad delinquendu uica pi
a intentione relegamus. Si sem
ns manu fugit: ad sese increpa
tio plusq; nare est in alpnate per
cussit. ferrumq; de manubrio psilit:
ad proximus occidit: qz auditore
suu prolata contumelia ab spu
dilois interfiat. Correpta naq;
mens repente ad odiu pruit: si
hanc moderata increpatio pl
p debuit addicat. Sed is qui in
silue ligna putat et primu ex
tinguit. et ad tres nare est ut res
fugiat. ne in una earu defensus
puat: qz si ad penitentie lamen
ta conuersus i ptate sacramenta
sub fide spe. et caritate abscodit:
reus xpiani hominidij no tene
tur. Eiusq; exuuchi primus et ad
uenerit non occidit: qz ad distric
tus index aduenit. qui sese nob
p nature nre consortiu uinxit. ab
eo pculdubio uindicam de culpe
reatu non expetit: quem sub eo
uenia fides spes et caritas abscon
dit. Cuius ergo culpa dimittit:
que nequaq; malicie studio pe
trat. Vn et sophyar miqui uocat
que sententia supna laudauerat.
uel ei a uenia reprobat? excludit:
qz ad iuba cotumelie dini amo
ris zelo pmouetur. Qui pro eo
qd bi iob merita non agnoscat:
et impia adhuc irrisione sub
iugit dicens Forsitan neglige
a dei coprehendes: et usq; ad p
fin omipotentie re peries. Cui
dei neglia. nisi benignitate illius
uisitationis uocat? Quibz uiui
ri progredi ad supna puocatu?
ad eius spus affiatu tangiu?
et extra carnis angustias suble
uata. p amorem cognoscimus
auctoris uri contemplanda spe
ci qua sequamur. Sca ad mente
ram spualis patrie amor in
flamat: qui sequentibz se insinu
at. Et subtracto cordi uelut qd
dam neglgiu dei gradiemur in
promt: ut ab eo rectis cogitatio
nu gressibz nua uice teneatur.
Que eni uerdu eternu? restat
nare est ut p neglgia sui amoris
indagemus? quatu? usq; ad
contemplationis spem qugz mes
inueniat: que nunc qui a teipo sb
seques p sca desidera explorat.
Per psalmista auctoris uri ves
tigia bi sequi nouerat: ad di
cebat. Adhesit aia mea post te
Que repire quoq; usq; ad uili
onem sue celsitudis satagebat
dicens. Sitiuit aia mea ad dm
fontem viuu? qu uenia et ap
parebo ai faciem dni? Cui qp
pe cognitione manifesta ops re
petitur: ad malicias nre sum
dicius corruptoe calcata. ab al
suptis nob in dnicatus sue da
ritate consprat. Nec aute a cor
nali cogitatoe aiu in sui spis
gia subleuat: et in contemptu re
ru preteritu exaltat. Dom
qz mens qd appetebat in ilium

despnat: aut ad supna deliderta
igneſcit. Et contemplationis su
e vi cetra carnem cōtēt: que cor
ruptionis sue pondere adhuc in
carne retinetur. Incarnāt carpa lu
mīis ubar intuen conat. et nō
ualet: q̄ ultimate p̄cellus sūm⁹
et nequaq̄ penetrat: et tamē re
pulsus amat. Jam namq̄ de se
conditor p qd̄ ametur ostendit:
sz illusionis sue spēm amantibus
subtrahit. Sola ergo eius uestī
gia conspicientes gradiūr: qui
hūc p donor sior signa sequi
mur quē nedū uidemus. Que
nimirz uestigia cōprehendi ne
quūt: q. unde. ubi. quibz ue mo
dis ueniant eius spūs dona nel
quūt: uentate attestante q̄ ait.
Spūs ubi uult spirat: et uocem
eius audis: sz nescis unde ueni
at aut quo uadat. Jn retributi
onis quē culmine regni omīps
p contēplationis speculē pt. sz nī
ad pfectū non pt: q. et si hūc in
claritate sua q̄q̄ conspicim⁹:
nō tī eius essentiā plene contu
emur. Angelica etī uel hūana
meus cū ad increatū sarptū lumē
inhiat: eo ipo se quo est creatu
ra cōangustat. Et sup se quidē
p.pfectū tendit: sed tamen eius
fulgorem cōprehendere nec dila
tata sufficit: qui et transiendēdo
et portando omīa et implendo
cōcludit. Dū et adhuc subdit.

Excelsior celo est. et q̄ finaes.
Profundior inferno: et unde cog
nosces? Longior tra mensura
eius: et latior mari. Q̄z dis ex
celsior celo. inferno. profundior. t
ra longior. mari q̄ latior esse de
scribz: tanto spūalit debz intelli
gi: q̄ro de eo q̄q̄ nescis ē unī

corpozea lineamenta sentit. Sz
celo est excelsior: q̄ in creatūra sarp
tione sui spūs cūcta transcēdit.
Infino profundior: q̄ transcēdendo
subuehit. Terra longior: q̄ cre
ature modū pfectate sue eter
nitatis excedit. Mari latior: q̄
rerū cpaluū fluctus sic regens
possidet: ut hos sub oīmoda po
tentie sue pūna cōangustando
arcūdet. Q̄ibus positis et celi
appellatione angeli et inferni
uocabulo demonia signari: p
terrā uero usti hoīes: p mare
autē pcōres intelligi. Excelsi
or itaq̄ celo est: q̄ ipi quoq̄ ela
spūs. sublimitate tante celsitudis
pfectē nō penetrant. Profundior
infino est: q̄ malignor spūū
altitudinas longe sublimius q̄ ipi
puenerunt iudicans dāpnat.
Terra longior: q̄ longanimitatem
ām patientia diue longanimi
tas exsuperat: que nos peccātes
tolerat: et cōuersos ad pūia re
munerationis exspectat. Mari
latior: q̄ ubiq̄ tēa peccantiū
retributionis sue pūna occu
pat: ut cū non pūs p spēm cer
nitur: pūs p iudicū sentiat.
Cuncta tī ad solū referri hoī
nem pūt: ut ipe sit celū. cū tā
p desideriū sūmis inhereat: ipe in
fernus. cū tēptationū sinar ca
ligine perturbatus in sublimis ia
cet: ipe terra. q̄ in bono ope
sixe spei ubitate firmitatē: ipe
mare. q̄ in quibzdā trepid⁹ qua
tit: et aura sue mutabilitati
agitat. Sz celo est excelsior ds.
q̄ potentie eius magnitudie
unamū: etiā cū sup nolumenpō
elevatū. Infino profundior: q̄ iu
stitiā plus iudicat: q̄ ipse se

humanus aīmus in cēptacōi
bz īuestigat. Terra longior: qz
fructus uite quos in fine rebu
er: nequaq̄ nūc uel spes nīa cō
prehendit. Maiz latior: qz hūa
na mens fluctuans. multa de
hijs que uentura sūt coniat.
Sed aī iam cernere que eīnane
rat cepit: augustiam se fuisse in
sua eīnatione cognoscat. Excel
sior itaqz celo sit: aī ipa in eum
nīa conēplatio deficit. Unde
et oz psalmista in alto posue
rat: sed necdū se eū contigisse
sentiebat. dicens. Mirabilis ē
scīa est sāa tua ex me: confortā
ta est et non potero ad eā. In
ferno profundiorem nouerat: qui
semetipm discutiens sed eius
subtiliora iudicia pauescens
dicebat. Nichil michi conscius
sū: sed non in hoc iustificatus
sum. Qui autem iudicat me do
minus ē. Longiorem tra iudīt:
aī minora ea esse humane mētis
uota pensabat dicens. Quis po
tens est omnia facere: supplabū
inter q̄ penimus. aut meliu
gimus. Latiorē mari cōsperat:
qui timendo pensauerat. qz ne
qua q̄ meus humana īmensita
tem districtionis eius agnos
ceret: q̄ tūlibz inquirendo fluc
tuaret. dicens. Quis nouit
pīratem ire tue: aut p timorē i
ram tuā diuīare? Cuius bū po
tencia egregius doctor nobis
insinuat: cum breuit narrat.
Ut possitis cōprehendē aī oībz
sās: que sit latitudo. longitudo
sublimitas et profundū: Habz
quippe ds latitudinē: qz dilīo
nem suam usqz ad collationem
plequentiū tendit. Haber lon
gitudinē: qz ad ultre patriā nos
longanimit tolando pducit. Hz
sublimitatem: qz ipos quoqz i
telligentiā qui recepti in supna
fuerint congregatione transce
dit. Est profundū: q̄a dāpnatis
inferus districtionis sue iudi
tiū incōprehensibiliē exerit. Q
salz quatenus nob in hac uita
possim singulis exercer: qz et
latitudinem amando et longi
tudinē tolerando et celsitudinē.
non solū suam intelligentiam
sed etiam uota superando: et pro
funditatem sua exhibz. occultos
et illatos cogitationū motus
districte iudicando. Sz eius tel
scendo et profunditas q̄ sit inuel
tigabilis nullus agnoscat: nulli
qui uel contēplatione ad summa
pueni. uel occultos motubz resis
tens. cēptationū cepit īportu
nitate turbari. Ubi est nūc bēo iob
dr. Excelsior celo z. et quid fa
ces: Profundior inferno: et unde
cognosces? Ac si apte despīco di
ceret. Profunditatem eius atqz
excellentia. qū tu cognoscere
sufficis: qui uel uirtute ad su
mma euehi. uel temerarius rep
hendere in temptationibz nescis.
Sequit Si subuerterit oīa
nel in unū conarauerit. quis
contradicet ei? Uel quis dicet
ei pt: cur ita facis? Subuertit
dns celū: aī terribili et occulta
dispensatione. humane cōtēpla
tionis celsitudinē destruit. Su
uertit infernū: aī animabz me
tem in suis cēptationibz pau
dam cadere ecīa ad deteriora p
mittit. Subuertit iram: cum
fructū sanctē boni operis adui
sis irruentibz interadit. Sub

uerit mare: cū fluctuatione nre
turbationis emergente subito
pauore confundit. Dubietate
quippe sua cor aurū. hoc pūm q
turbat valde formidat. Et qua
si mare subuerte: cū ipa ī dei
nra trepidatio. consideratio eius
iudicij terrore conturbatur. Cō
gitē celi. quomō uel infernū cir
uel mare subuerat breuit dixi
mus: nūc aliquātulū laboriō
sius relinat ut ipet qualit in vnū
coartari valeant. demonstremus.
Sepe namq contigit. ut ad cū
ma iā mentem ipius eleuet: sed
tamen hanc ī portunis carō tēp
tatiōibz ipugnet. Cūq ad contē
plandā celestia animus ducat: ob
certis actiōis illiuat ymaginibz
reuerberat. Nā carnis repente
hūc stimulus sauciat: quē ext
carnem contēplatio sūa rapiebat
Celū ergo sil' infernus q coarta
tur: cū vnā eandēq mentē et sub
leuato contēplatiōis illiūat. et
ī portunitas tēptatiōis obscurat.
ut et uideat intendendo qd' appe
tat: et simūl ibendo in cogitatiōe
tolerat. qd' erubescat. De celo q
pe lux oritur: infernus aut tē
nebris possidet. Ī vnū ergo ce
lū infernus q redigit. cū mēs
que iā lucem prie lupue cōsidat:
erā de carnis bello tenebīs oc
cultē tēptatiōis portat. Cerne
iā paulus ceraj celi culmen al
cenderat: iam padisi secreta q
nouerat: et tamen adhuc cārnis
bella tolerans gemebat dicēs
Video aliam legē in mēbris me
is: repugnantem legi mentis
mee: et captiuū me ducentē in
lege pēi que est in mēbris me
is. Quid ergo in huius mēti
pdicatoris pectore. nisi celū in
fernūq; dō coartauerat: qui et
uisionis intime iam lucē acrepe
rat. et cū adhuc tenebras de car
ne tolerabat. Sup se uiderat q
lenis appeteret: sed in se cernebat
q; merens doleret. Iā celestis
patrie lux irradiauerat: ⁊ adhī
tēptationis obscuritas aīm con
fundebat. Cū celo ergo infernū
ptulit: q; et illiūatā securitas
etern: et tēptatā geminis stīuit
Et sepe contigit ut fides in mēte
iā uigeat. ⁊ tamen ex pte aliqā
nula in dubietate cōturbetur: q
nuus et certa se a uisibilibz ele
uet: et ex quibzdam sese incerta
p turbet. Nam plinq ad eterna
appetenda se erigit: et laboriis
cogitationū stimulis agitata
sibimz ipa contēdit. Ī vnū q
cita mareq coartat: cū vnā ean
demq mentē et certitudo solide fi
dei roborat: et cū ex aliquātula
mutabilitate pfidie aura dubi
tatis uersat. Ī nō in suo pec
tore coartari citam mareq cog
nouerat. qui et p fidem sperās.
et p infidelitatem fluctuans di
cebat: credo dñe. adiuua mee
dulitatem meā: Qd' magis est
q; se et credere asserit. et adiuua
ri in se incredulitatem queritī
nisi q; coartari in suis cogitati
onibz citam cū mari deprehendit.
Qui et exoriente cernus iam per
fidem capat: et adhuc incertis
undas pfidie ex infidelitate tole
rabat. Qd' cū occulta iudicii dis
pensatione punctū: ut cū mēs
surgere ad mundiā cepit: pū
tatis siue reliquijs ipugnet: qua
tinus ipa hec ipugnatio. aut re
sistendo exercreat: aut delectatiōibz

seductam strangat. Recte magr nr dr. Si subuerterit oīa uel in vnū coarctauerit. quis contradicet ei? uel quis ea dicere pt. cur ita fas? Quia nimirr diuū iudiciū nr adūsitate ualet īmmuu. nec īqui sicde cognoscī. cū uel ritutes qs tribuerat. subtrahit: uel has ōi no nō adimens. utrior contra īpugnatione pmittit. Sepe nāq; in elatione cor attollit: cū le tas lucrellibz in nutrite roborat. Sz dū latentes motus auda ce in cogitatione conditor con spicit. se sibi hoīem ostendendo derelinquit: ut eius mens dere licta quid sit īueniat: que ma le in se secura gaudebat. Dū cī subuerti oīa uel in vnū coarcta ri dicerent: protinus addit. Ipse eū nouit hoīm uanitatē: et ui dens iniquitatem nōne consideat. Ac si pmissa patefaciendo subiū gat dicens. Quia tolerando iuc crescere iniqa conspicat: iudicādo dura confundit. Rectus uero in delarpōe ordo seruat: cū prius nosta uanitas. et post considera ri iniquitas phibetur. Omnis quippe iniquitas uanitas. et pt consideraī iniquitas phibetur Omnis quippe iniquitas uāitas: nō tn oīs uanitas esse iniquitas solet. Dana nanq; agimus: quo tiens trānsitoria cogitamus? Dū et euanescere dr: qr repente ab iuuentū oculis aufert. Hinc psalmista ait. Omnis uanitas oīs homo uiuens: qū p hoc qr iuuendo ad interitū tendit. rē quidem uanitas dr: sed nequaq; rē eā iniquitas appellatur? qr et si de pena est culpe qd' defi cit: nō tamen hoc ipm culpa ē. qd' a uita pcurrit. Dana sūt ita qr que trānseunt. Dū et p salo monē dr. Oīa uanitas. Apte aūt post uanitatem. primus iniqtas subiūgit? qr dū per queda trā sitorie ducuntur: in quibzdam nosci ligamur. Cūq; mens īcōmu tabilitatis statū non tenet: a se metipa defluens ad uana prūpit. Uanitate ergo ad iniquita tem labit? que assuera rebz mu tabilibz. dū ex alijs ad alia sēp īpellit? subouentibz culpis īqui natur. Pt tū et uanitas culpa intelligī: et iniqtas nōīe reat? grauior demōrat. Si enī aliqū uanitas culpa nō esset: psal mista nō diceret. Quāq; ī yma gine dei pambulet homo. tamē uane conturbat: thesaurizat et ignorat cui congreget ea. qr ꝑ uis trinitatis ymaginē ī na tura seruemus: uanis tn delīa tōibz prurbati. in cōuersatōe nra dēlinquim? ut modis nos semp alternantibz cupido tortu rat. mens strangat: lectia mi cear. dolor affligat. Ex uāitate ergo ut iniquus deū est. ad iniq tatem ducūr? cū prius p leuia delicta defluimus: ut usu cāsta leuitate nequaq; post cōmit tere eaā grauiora timeamus. Hā dū moderari lingua ociosa uerba negligit: more molure remissionis capta audax ad nox ia prūpit. Dū gule indūbimur: ad leuitatis primus insaniam pditur. Cūq; mens subigere delatōnē carnis rēnuit: plus qr et ad pfidie uoragine ruit. Dū bn paulus plebis israheli tice trāspua conspiciens. ut ī minenaa ab studiorz malā

compescerer: aiuant ex ordine
trgulacta narrare dicens. Neq;
ydolatre efficaam sicut quidã ex
ipis: q̃ admodũ scriptũ est. Se
dit ppls manducare et bibere: &
surrexerũt ludere. Eius quippe
potius q̃ ad lusũ impnit. lusus
ad ydolatriam traxit: q̃ si uana
mens culpa nequaq̃ caute cõpes
cat. ab iniquitate ptinus mens
incauta demorat: salone attes
tante qui ait. Qui modica sp
nit: paulatim dedit. Si enim aia
re pua negligimus: insensibili
ter seducti audem maiora
ppetramus. Et notandũ. q̃ nõ
uidem. sed considerari iniquitas
dr. Studiosius quippe cõspiam?
que consideram?. Ds magr hõi
nũ uanitatem nouit. iniq̃tatẽ
considat: q̃ nec minora delicta
culpa deserit: et ad maiora ferẽ
da se intentius accingit. Quia
igit a leuioribz malis incipiunt:
et ad grauiora puenit. uanitas
mentem obnubilat: iniquitas
cecat. Que uanitati mens amis
so mor lũe tanto se altius per
tiorem erigit: q̃to et iniquita
tis capta laqueis a ueritate lõ
gius recedit. Dñi apte quoq; q̃
uanitas cũ iniquitate pcrahat
exprimit: cũ repente subiũgit.

Dor uanus in superbiã erigit.
Vanitas quippe finis est: nec
tũ pcto mentem sauciat. hanc
ex culpa audacem reddit: qua
tinus sui reatus obliti. que a
misisse le innocẽtiã non doleat: iul
to exercita iudino sil' et humilita
tem pdat. Et fit plingr ut pra
uus deliderijs seruiens. a iugo
se diui mõris eximat: et qua
si in maiorẽ ppetrationem iã

libera omne q̃ uoluptas suggrit
implere contendat. Dñi cũ uir
unanus se erigere in superbiã dr:
illico subiuncxit. Et q̃si pullũ
onagri se liberũ natũ putat.
Dr pullũ quippe onagri. omne
agrestiũ genus exprimit: q̃ na
ture dimissũ moribz. loris duran
tũ non tenet. Agri nãq; aiala
in libertate habent et ire quo ap
petũt: et quiescere cũ lassant.
Et q̃nus insensatis aialibz hõ
longe sit melior: hoc ex plingr
hominũ non licet. q̃ brutis ai
malibz licet. Que enim ad aliud
minime seruant: cor mortis pro
culdubio nequaq̃ sub disciplina
restringit. Homo autẽ q̃ ad se
quendem unum dunt. nate pro
fecto ẽ. ut in cunctis suis moribz
sub discipline dispone religet:
et q̃si domestricũ aial loris uirtũ
seruat: atq; eterne dispositiõi
bz restrictũ iunat. Qui ergo ĩ
plere aiata que desiderat p esse
natã libertatem gemit: q̃ aliud q̃
pullo onagri esse silis concupis
cat: ut disciplinę hũc loris nõ re
neant. sz audens magis p siluã
deliderr currat. Sepe autr diui
na miseratio quos pdure ĩ esse
nationẽ illicite libertatis cõspicat.
obiectione plpe aduersitatis fũ
git: ut nos eisi discant. q̃ rep
ba erectione cumulentur: ut iam
flagelli expumentis edomita. q̃
iumenta domestica pceptorr lo
ris mentis colla subiciant: et ui
e pnus itinera ad nutũ plidẽ
tis pagant. Quibz bñ loris li
gatũ se nouerat: qui dicebat.
Dr iumentũ fuis sum apud te:
et ego semp tecũ. Dñi et serous
ille pfectior ab agro perfid e

nolūtatis ad dominādi deduct?.
cōris sui calcaribz punctus au
diebat. Durū est ubi contra st
mulū calcitrare. Relinq ergo
ut si esse iam sūbs pullo ona
gri nolumus. in nūctis q̄ ap
petimus nutū prius mentis dis
pensatōis exquiramus: ut nēs
ūra in oīne qd' nitit supiu regi
nūs loco teneat. et inde magis
nota sua ad unitā implear: vī
uite sue studia et contra ꝓpriā
nolūtatem calcat. Nulla soph
ar cornia protulit: sz qd' melioi
se hec loquit nesciat. Dō adhuc
increpando subiūgit ¶ Tu aūt
firmasti cor tuū: et expandisti
ad eū manus tuas. Firmare
cor nō hoc loco p virtute dr: sz
p insensibilitatem. Quūs nā
q̄ animus qui districtionis iui
ne cōsideratōi se subiicit. et ei
ꝓximus timore molles ac: eū
q̄ sagitta dīne for. mudūs
penetrat: q̄ infirma mise
ra p humilitatem gestat. Qs
quis aūt ꝑuersa insensi
bilitas obdurescit: q̄i cor fir
mat. ne hoc iacula tōris sup
ra confodiant. Dō quibz dam
ꝓphetis dūs misericordit dicit
Tollam a nobis cor lapideū: et
dabo nob cor carneū. Cor quip
pe lapideū tollit: cū a nob' sup
bie duritiam ad sensibilitatē uer
tit. Q manus uero ut iam crēb
dominus: opa designantur.
Cū culpa igitur manus ad dīm
expandere dr: tonat' laudabilis
grām de uirtute opm superbie
Deus eū in conspectu eterni iudi
cis loqueus sibi dona que facit
tribuit: ad dīm manus superbie
tendit. Sic ꝑfecto contra electos

reprobi. sic contra catholicos he
retici semp efferuant: ut cū ob
iurgare facta nequeunt. bonos
reprehendere de cōr elatōe mo
liantur. q̄m eos quos redargu
ere ex infirmitate actōis nō va
lent: ex arūe tumoris accusēt.
Unde et ea bona que exterius fi
unt. nequaq̄ bona esse iam cē
sentur: que q̄ ꝑ studiū iurgiē
cogitatōis exhibent. Cum sepe
humilia tumentes increpāt: et
q̄ dēs suis feriunt semetipsos
ignorant. Sz q̄ nullū uitū so
phar hactenus reprehendendo
corripuit: nūc uelut docendo cū
iūgit ¶ Si iniquitatē que est
i manu tua abstulis a te. et nō
mansent in tabernaculo tuo iust
tia: tūc leuare potis facie tu
am absq̄ macula: et eris stabi
lis et non timebis. Omne pctm
aut sola cogitatōe cōmittit: aut
cogitatōe siml' et ope ꝑpetrat.
Iniquitas ergo in manu est. cul
pa in ope: iustitia uero in tab
naculo. iniquitas in mente. ma
neus quippe uita tabernaculū nō
incongrue uocatur. in qua ap
nos interiōs absconditur: cū
foris in ope nō uidet. Sophar
itaq̄ q̄ nullū uitū amicus est. no
uit q̄ dicat. sz quia nullū intue
pat. heretico⁹ tenens spēm. no
uit ire cē q̄ nouit ignorat
Sz nos calcantes hoc qd' ab eo
tumide dr: pensemus eius uba
q̄ uera sint. si ire dicerent. Pri
us enī a manu iniquitatē subtrā
hi. et post a tabernaculo āmouz
iustitiā abscidi. q̄ quisq̄s iā
prāua a se opa exterius rese
cat. nūq̄ ꝑfecto est ut ad semz
ipm rediens. colleret sese in

subtrahit. Et cor car
neū dicit. cū eā
dē pronus
nostrā
duri
tiā

mentis intentione discernat: ne
culpa quã iam in actione nõ hꝫ.
adhuc in cogitatõe pduret. Vñ
bñ enim p salomõnẽ dr. ꝓ Para fo
ris opus tuũ: et diligent exerce
agrũ tuũ: ut postea edifices do
muũ tuã. Quid nanq; ẽ ꝓparato
opere agrũ diligenter exterius
exercere: nisi eundis iniquitatis
sentibz actionẽ urãm ad frugẽ
rerũbuꝰis extolere? Et qd ẽ pe
agri exercitiũ ad edificiũ domus
reduce: nisi qd plinq; ex bonis o
pibz discimus quantũ nitor nũ
diuã et in cogitatõe cõstruam?
Deuc cãcta nãq; bona ex cogita
none pcedunt: lz sũt nõ nulla co
gitationis acumina que ex opa
tõe nascũt. Nam sicut ab ãio o
pus simule: ita rursus ab ope aĩ
mus erudit. Mens quippe diui
amoris exordia capiens. impat
bona que fiant: lz postq; fiẽt ĩ
pata cepit. ipis suis exercitata
actionibz discit aĩ impare bona
uchoauit. q̃m minus uidebat.
Foris ergo ager extolit. ut dom⁹
postmodũ cõstruat: qr plinq;
ab exteriori ope sumim⁹. quãta
subtilitatem rãtudis in corde te
neamus. Quẽ bene sophiar ser
uare ordinẽ studuit: aĩ prius
auferri iniquitatẽ a manibz. et
post a cubiculo tumultũ dixit.
qr nequaq; plene aĩmus in cogi
tatione erigit: qñ adhuc ab eo
exterioꝛ in ope erratur. Que
si pfẽ hec duo tergim⁹: ad deũ
stantẽ sine macula faciem leua
mus. Munda quippe facies hois
mens est: in qua uidere deꝰ
nos amat ut ab auctore nõ diliga
mur. Quã salz faciem leuare ẽ:
in dñm aĩm p studia oꝛois attol
lere. Sed elevatam facie macula
inquinat. si incendentem mentẽ
reatus sui conscia accusat: qr ab
spei fiducia. ptinus frangit: si
intenta pabz uerdũ denuncie culpe
memoria mordet. Diffidit nãq;
atque se posse qd' appetit: q. pfec
to renũciare nolle se adhuc facere
qd' dimitus audiuit. Hinc p io
hẽm dr. Si cor nrm nõ reprehẽ
derit nos fiduciã habemus ad de
ũ: et quodq; petierim⁹ ab eo ac
cipiemus. Hinc salom air. Qui a
uerterit aurem suam ne audiat
legem: oro ei⁹ erit execrabilis
Cor quippe nos in petitione rep
hendit: tũ relistere se preceptis ei⁹
quẽ postulat menũit. Et oro ei⁹ fit
execrabilis. cũ a cultum auertit
legis: qr digniũ pcõ est. ut ab ei⁹
bñficijs sit quisq; extraneus: cui⁹
numinis nullionibz nõ vult ẽe ꝓ
iectus. Qua in re hoc ẽ sa
lubre remediũ: ut aĩ mẽs se
ex memoria culpe reprehendit.
hoc prius in oꝛõe defleat q;
erranit: quatenꝰ erroꝛis ma
cula cũ fletibz tergit: in petitõe
sua cordis facies ab auctoꝛe mũ
da uideat. Sz curandũ nimis ẽ:
ne ad hoc rursus pruat. q; se mũ
dasse fletibz exultat: ne dũ deplo
rata ueꝛ culpa cõmittit: in cõ
spectu iusti iudicis ipa eiã lamẽ
ta lenguent. Solerter quippe de
bemus memisse qd' dr. Ne tes
timoniũ in tua oꝛõe. Quo uidelz
dõo mur sapiens nequaq; nos p
hiber sepe uenia petere: lz culpa
iterare. Ac si apte dicat. Cũ ma
la gesta defleueris: nequaq; rur
sũ facies q; in precibz iram plã
gas. Vt ergo ad precem facies
sine macula leuet: ante oꝛois

Ps xxxvij

C.xj.

xviij

ceunp tpa debz ſolliate conſpia.
quitꝫ ꝑ in ordē reprobari. Ta
leuqz ſe mens et aī ab ordē cel
ſat erigere feſtinet. qualis ap
pareret india in ipo ordīs tpe er
optat. Sepe namqz īmūdā qđā
uel illicita in aīo gerimus: quo
cens a preabz uacamus. Sed aī
ſe mens ad ſtudia ordīs erexerit.
earū rerū ymagines reuerbera
tā pauē. quibz libenē prius oao
ſa ꝓmebatur. Et qī iam ſacrem
aīa ad dm leuare non ſufficiat: qz
in ſe nimirū inquinata mente
maculas pollute cogitatoīs eru
beſcat. Sepe curis mundi libenē
occupamur. aīaqz poſt hec ſtudio
ordīs intendimus. nequaqz ſe
mens ad celeſtia erigit: qz pond⁹
hanc terene ſollicitudīs in. pfūdū
uerſat. Et in prece ſacies nūda
non oſtendit: qz cogitatoīs mā
me luto maculat. Nōnūqz uero
oz a aīcis exoramus. et illicitas
nobiz eaſdē aī a prece uacat ob
uiamus: ſed aī qz nos culpas
rarius cōmittimus: aliena pig⁹
ius delicta lamentamus. Et quo pec
care nr ſollicitus animꝰ metu
it: eo diſtrictius hoc ꝙ in ſe ab
alio delinquitur abhorreſcat. Nā
fit. ut īueniatur quiſqz mirdus
ad ueniam. quo ꝓximando fr̄s eſt
cautus ad culpam. et ꝙ qz ipſe
excedere in aliū metuit: hoc qđ
in ſe exerciatur. punire durius ex
quirit. Sed quid hec dolor mala
repiri deterius pt: que in cōſpcu
iudicis carnalem nō inquinat
ſz necat? Dicam quippe aīe q̄ibz
culpa polluit: ſeruamus ne cōt
primū dolor occidit. Nemo nā
ꝑ ut gladius figatur. et mucrone
illius ipa uiſceri ocula ꝓfora
tur: qui ſalz a tranſitoro corde li ꝑ
us non euaſit. nichil in prentibus
dine opis obtinetur. qz et nulnea
tis mēbris ipoſi ſalutis medica
mina nequeūt: niſi ferrū a uul
nere ante ſubtrahatur. Hinc eſt
eſū q ꝑ ſemetipam uitas dicit.
Nili remiſeritis hoīb⁹ pcta eoz:
ner pr̄ vr̄ qui in celis ē. remittet
uobis pcta tua. Hinc āmoner
dicens. Cū ſtabitis ad orandū:
dimittite ſi q̄ habetis adūſus aliq̄.
Hinc rurſus ait. Date et dabitur
nob. Dimittite: et dimittet nob
Hinc conſtitutoī poſtulatoīs cō
ditionē poſuit pietatis dicens.
Dimitte nob debita nra ſicut et
nos dimittimus debitoribz nris.
ut ꝓfūdo bonū qđ a deo cōpunch
petimus: hoc ꝓximū aī ꝓfūdo cō
uerſi facamus. Tūc ergo uere
ſacrem ſine macula leuam⁹. aī
ner nos ꝓhibita mala cōmitti
mus: nec ea que in nos cōmiſſa
ſunt. ex ꝓfūdo zelo reprem⁹. Ora
ui namqz mens nra ordīs ſue cō
pe conſilione deprimit. ſi hanc
a ſua adhuc opato inquinat: aut
aliene nequitie ſeruatus dolor
accuſat. Que duo quiſqz dū ex
ſerit. ad ea que ſubnera ſūt. pti
mus ſub exſurgit. et eris ſtabilis
et nō timebis: qz nimirū tanto
minꝰ ad iudicem trepidat: quo
in bonis actibz ſolidius ſtat. Ti
morem quippe ſupat. qui ſtabili
tatē ſeruat. qz dū ſollicitꝰ ſtudet
placere. q manſuete conditor ipe
rat: ſecurus ecā cogitat qđ terri
bile intentat. Sciendū preterea
eſt: q nōnulla bona ſūt. ad q
indefeſſi pſiſtimus. et rurſū nō
nulla ſūnt. a quibz cōtinue deſi
cientes labim̄: atqz ad hec mag

ius conatibz p inčualia tempo
rū reformantur. Ju actiua etēi
nita sine defāi mens figitur: a
cōtēplatiua autē infirmitas
sue pondere nicta lassatur. Illa
quippe tanto firmius durat: q̄
to ad uiciua se erga ualentem
primi dilatat. Hec tanto celer⁹
labit: q̄to ex carnis claustra tūl
grediens sup semetipām ire co
natur. Illa p plana sedingit.
et id arto pedem opis robustius
figit: Hec autē quō sup se alca
appetit: ad se aīas tepida desēdit
Od' bū ac breuiter iezechiel insi
nuat: cū eor que uiderat mor⁹
aīalū narrat dicens. Nō reuer
tebant cū incederent. Ac paulo
post subiat dicens. Et aīalia i
bant: et reuertebant. Sēa q̄ppe
aīalia aliq̄n uadūt et nūme re
deunt. aliq̄n uadūt et pauus red
dunt: q̄ electoz mentes cū p col
lata sibi adhuc uite gracia erro
ris uias deserūt: redire ad mala
mūdi nesciūt que reliquerūt. Cū
uero p contēplationis aciem et
ab hac se eadem actiua uita sus
pendūt. euunt et redeunt: q̄ p hoc
q̄d diu pulchre nūme in contem
platōe sustinuūt. sese iterū ad o
pationē fundūt: ut in hijs que
sibi iuncta sunt se exercendo reno
ueant: et sup se rursū surgere cō
templando cōualescant. Sed dū
hec eadem cōtemplatio more de
pito p tempora inčualia repen
tur: indefinenter paulubio et in
eius soliditate plichit: q̄ et si i
firmitatis sue pondere supata
mens defiat: hanc tū min cōmu
nis conatibz repata cōprehēdit
uer stabilitatem suā in ea pdi
disse dicenda est: aqua et si sēp
debeat. hanc et cū pdidit sp mq
rit. Sequit. Miserere quoq ob
limulceris: et q̄ aquarū que pre
terierūt. iam non recordabis.
Mala uite pūas tanto durius
animus sentit: q̄to pensare bo
nū qd sequit negligit. Cuiq nō
nulle p mia considerare q̄ relict:
grauia esse aīt esse que tolerat.
Unde et cōue flagelli ictus cogi
tando acra conq̄rit: et q̄ infini
ta calamitas credit: que diebz
curtis labentibz coadie finitur.
Ac si semel quisq ad eterna se e
rigat. atq in hijs que ītōmuta
bilie p manent oculū cordis fi
gat: ppe nichil esse hic cōspicat.
quicq ad finem currit: pūas ui
te aduersa tolerat: sed q̄ nichil
esse oīne qd' labie pensat. Quo
cū se interius gaudijs robustio
inserit: eo minus exterius dolo
res sentit. Un sophar uequa q̄
ueritus ausu temerario docere.
melioren exhortat ad iustica: :
et demīrat q̄ nulla iusti oculus
uideatur pena. Ac si apte dicat.
Si degustas gaudiū qd' intus p
manet: leue fit oīne pauus qd'
foris dolet. Cū autē pūas uite
miserias aquis ptereuntibz cō
pat: q̄ calamitas transiens e
ā mentem nequaq̄ ui pressio
nis subruit: ꝫ tamen tactu me
roris infundit. Nam mater qui
dem p cruorem uulneris: et si a
liue ferrandie nō frangit salu
tis. Sepe autē flagella non so
lū atterūt: ꝫ in vnio cau q̄ tribu
latio. malignor quoq spūtuum
temptamenta grassant: ut ex
terius ex passione doleat: et in
tus aliquatenus ex temptatōe
frigescat. Sz nequaq̄ grauia de

fv

serit: que quo nos durius ex dis
pensatione pmat: eo amplius
ex pietate ausodit. Nã aĩ tene
bresere p tẽptationẽ cepit: sele
tim lux ẽterna lucendit. Vñ et
subdit: Et qñ meridianus fulgor
consurget tibi ad vesprũ. Fulgor
quippe meridianus in uespe est.
uirtutis renouatio in tẽptatõe.
ut repentino amicans feruore
mens nigeat: que iã iamq; lu
men sibi grace ostribuisse for
midabat. Qđ adhuc sophar
sub aluus apit: aĩ subiungit.
Et aĩ te consũptũ putauis:
orietis ut lucifer. Sepe uamq;
tot tẽptamenta nos obsident:
ut ipa nos eor numerositas pe
ne ad lapsũ desperationis inclinet.
Vñ plinq; mens in tediũ uertit.
uix ipa uirtutis sue dumpna cõ
siderat. et tota dolens. sed qñ iã
et a sensu dolor alienat fatigat:
et enumerare non ualet. quã
to cogitationũ tumultu uastat.
Ruinosã sẽp mometa consp̃iat.
eiq; ne arma repugnatõis arri
piat: grauius merore ipe ẽdiat.
Cur aĩductos quolibz oculos ob
scuritas obsidet. et aĩ nisi tene
bre semp impediãt: mesta mens
nil aliud q̃ tenebras uidet. Sz
apud misericordẽ iudicem sepe
ber ipa que ad nilũ quoq; ordis
aggrauat: p nob subtilius tri
tura exorat. Nã meroris nũi ca
ligine condtor conspiat. et sub
tracti luis radios refundit. ita
ut erecta. pauus p dona mẽs ni
geat: q̃m paulo ãte dereruntia
nuda. superbie calce deprimebant.
Mox corporis pondus deuitat:
atq; ad contẽplationis lumen
post ꝑbationis siue tenebras
erũpit. Mox in gaudio puerti
attollitur: que iñ temptamẽ
ta penis cadere et desperatõe co
gebatur. Sine cogitatõis cer
tamine pũcta despicit: sine du
bitationis obstaculo de uenitu
ra retributione confidit. Iust9
ergo aĩ se consũptũ putauerit.
ut lucifer oritur: qr mox ut tene
bresere tẽptationũ caligine re
pit ad lucem gr̃e reformat9. et
in seipm monstrat diem iustitia
e: qui caliturus paulo ante tenu
it noctem culpe. Rẽte autẽ lucife
ro. iusti uita compat. Solẽ qp
pe ꝑaurens lucifer diem nũciat
Et quid nobis cord innocentia?
iusti sequentes iudias claritatẽ
clamat. In cor nãq; ã mi rõe
consp̃icimus: q̃ de maiestate ne
ri liis estimemus. Nec dñi redẽp
toris nri potentiã uidimus: sed
ñi uirtutem illius in elector suor
moribz ãmiramur. Qa igit bo
nor uita in consideratione sua
oculis nris ynus iustus obiat:
clarus ad nos lucifer aĩ solem
uenit. Secundũ uero ẽ: qr ex tẽp
tationũ spualiũ adultitate dil
cissim9, uirtus cordis q̃ mala
nul obstat intelligi. Sã etenĩ
uiri qr ciuna medullitus diligit.
in ultimis dura patiũtur. sed
in fine gaudij lumen inueniũt.
qđ hẽ in hoc spatio pauores
uite contẽpuit. Vñ nũc per so
phar dr. Et qñ meridianus ful
gor. consurget tibi ad uesperũ.
Pectoris ei lumen in die est. ob
scuritas in uespe. qr in pũti uita
felicitate attollit: sed adultera
tenebris in fine deuorat. Iusto
autẽ meridianus fulgor ad ves
pm surgit: qr q̃nta sibi dubitas

xvj

manerat. cū iam occumbere ope
rit aguoscit. Hinc nāq; scriptū
est. Timenti dñm bñ erit in extre
mis. Hinc p psalmistā dr. Cū
dederit dilās suis sōpnū: hereditas dñi. Qui in hiis quo
q; uite adhuc certamine posit?
cū se conlūptū putauit sic loqu
untur: q; foris cadens intus in
nouatur? et quo magis exteri?
aduersa tolerat. eo uberius in
tuitū lūie interius chorusc̄at:
paulo attestante qui ait. Sed
licet is qui foris est nr homo cor
rūpitur: tū is qui intus est de
die in diem renouat. Id eīm q;
in pūti est momentaneū et leue
tribulationis nre: supp modū in
sublimitate eterni glie pondus
operatur in nob. Et notandū q;
nequaq; cū conlūptus fueris.
sed cū te conlūptum putaueris
dicit? q; et qd' uidemus in dubi
tate est: et qd' spamus in certi
tudīe. Dñs et ideo paulus non
se conlūptū nouerat. sz putabat:
q; et in aduersa tribulationū cor
ruens. utpote uber resplendebat di
cens. Quasi morientes et ecce
uiuimus? qi tristes semp aut
gaudentes: sicut egentes. multos
aut locupletantes. Sciendū q;
est: q; bonor mens quo diuina
p ueritate colat. eo etiamsi p
uia pmia certius spat. Dñs ap
te subdit. Et habebis fiduciā:
posita tibi spe. Tanto nāq;
spes in dñm solidior surgit. q; eo
p illa quisq; grauiora pauerit?
q; nequaq; retributionis gaudi
ū de eternitate colligit: qd' non
hic p̄mus pia tribulatione seiat.
Hinc eīm p psalmistā dr. Ibant
ibant et flebant. mittentes semi

sua? uenientes aut uenient in
exultatione: portantes manipu
los suos. Hinc paulus ait. Si
cōmorimur et cōuiuem? si sustī
nemus et cōregnabim? Hīc dis
cipulos āmonet dicens. Per multas tribulationes oportet nos in
trare in regnū dei. Hinc scōr glo
riam iohīs angelus indicatus ait.
Hi sūt qui uenerūt ex magna
tribulatione: et lauerūt stolas
suas: et candidas eas fecerūt in
sanguine agni. Quia igit nūc
p tribulationē seritur: ut post
gaudij fructus metat? tanto ma
ior fiducia mentē roborat: q; to
hanc sorror p ueritate assiduo
angustiat. Ubi apte primus sub
iungit Et defossus securus dor
mies. Sicut enīm malis pūs secu
ritas laborē: ita bonis pūs la
bor ppetuā securitatē parit. Dū
et defossū se securū dormire pos
se iā nouat: qui dicebat. Ego āt
iā delibor: et tempus mee resolu
tōis instat. Bonū certamen cer
taui. cursū cōsummaui. fidē seruaui.
de reliquo reposita ē michi corō
natiae: quā reddet michi dñs in
illa die iustus iudex. Quia enīm
cuncta transeuntia sine defec
tu certauerat: de mansuris nimi
rū gaudijs. sine dubietate pīsu
mebat. Quibus defossus intelli
gi et aliter pt. Sepe namq; rebus
transitorijs occupati. pensare
negligim? p quanta pereamus.
Sz si reducto consideratōis oculo
ā sinu cordis ereue cogitatōis
aggr eruatur: q; tp in mente late
bat inuent. Dñs sā uri aīo rātare
bras pscrutari non desinit: sele
subtiliter indagantes. tenebrarū re
rū umbras abiicit: et effossis ple

ne cogitatōibz. cū nullo se reatu
crimīs morderi deprehendīt. ne
luc in stratu cordis apud se se
cauri requiescīt. Latere quoq;
ab hyuius mūdi actibz appetunt.
semp sua considerant: et cū loco
reginis nūme constringīt. in
dicare que aliena sūt recusant.
Et fossi ergo securi dormiunt. qui
dū sua mentia nigilant penetrāt:
a laboriosis se hyuius mūdi one
ribz sub quietis ocio occultant.
Dū et adhuc subdit. Requiet
es: et nouerit qui te exterreat.
Quisq; pūrem glām querit. p
fecto despām metuit. qui sēp ad
lucra inhiat: semp uidelz dāpna
formidat. Cuius cū preparāt re
fiat: eius rei pauidubio et amis
sione saucīat. Et quo obligat
mutabilibz ac pcuris inhereat:
eo longe in imīmis ab arce secu
ritatis iacet. Ac contra quisq;
in solo eternitatis desiderio figit.
nec plpitate actollit: nec aduer
sitate qualsat. Dū nichil hz īmū
do qd' appetat: nichil est qd' de mū
do pmeditat. Hinc eccl̄ salomō
ait. Non contristabit iustū: qd
q; ei accident. Hinc ūm dicat. Iu
stus quasi leo confidens: absq;
terore quiescat. Bū uraq; nūc dr
requiescens. et non erit q; te exter
reat: q; quando quisq; a se
plenius pauorem qui ex mū
do est abiat: q̄to in semetip
so uerius mūdi cōcupiscēcās
uīcat. An nō absq; terore pau
lus in corde requieuerat. q
dicebat. certus sū eū q; ne
q; mors. neq; uita. neq; angeli.
neq; principatus. neq; instantia.
neq; futura. neq; fortitudo. neq; al
titudo. neq; pfundū. neq; creatu
ra alia pōt nos separe a cari
tate dei. que ē in xp̄o ihu dño nr̄o.
Cuius uidelicet fortitudo carnem
us. nem sē ecclē uoce laudatur.
cū p cantatōr canticī dr. Valida
ē ut mors dilō. Virtus etenī
mortis dilō compatur. q; ui
uētī mentē quā semel cepit: a
dilōne mūdi fundimus ocidit.
Et quando hanc ualentia in auc
toritatē erigit: q̄to et insensibi
lem cōtē terrores reddit. Sed
ne hec facendū: q; prauī cū tūa
predicant. ualde difficile est. ut
ad hoc q; tāta ambūit nō erū
pant. Dū et sophar ptin' ad
ūrit. Et deprecabūt faciem
tuā plurimi. Nec enī iusti ui
ri idcirco se p̄ innocentie uirtutē
arta custodiunt: ut ab alys ex
orent. Sz sine heresi. sine per
uersi quibz. p hoc q; ne hoī
nes q̄ innocenē viuūt: uidēn pro
hominibz intercessores uolūt. Et
cū sēa loquentes insinuāt qd'
ipī appetunt. hoc alios p mag
no pollicent. Dūq; celestia pre
dicant: in suis repente sponsio
bz ostenduīt qd' amant. Sz ne
diu terrena pollicendo pateant
q; sūt: ad iuba rātudīs actus re
currīt. Dū mox subdit. Oculi
autē impiorū defecerunt: et effugi
ū pibit ab eis. Q. oculor nōie
bis intentōis exp̄mit: p eor
nei tas testat' dicēs. Si oculus
tuus simplex fuerit. totū corp'
tuū lucidū erit: q; uidelz si opa
tionē nrām intentio uīga pre
ueneret: q̄libz alie hominibz uide
atur interni cū nudias oculis
mūdū subsequens actoīs cor
pus ostenditur. Oculi ergo ipi
or sūt: intentiones in eis car-

Ca .xj.

ualiū desideriōr. Qui idcirco de
ficiunt, quia eterna negligūt:
et sola semp transitoria presto
lantur. Adipisci quippe eterna
glam cogitant: multiplicari
rebz tpalibz exoptant. Ad mor
tem cotidie curlu rerū labentiū
tendūt: sz cogitare mortalia mor
talit nelciūt. Carnis uita per
moniēta deficit: et cū carnale de
sideriū crescit. Ges habita iusta
ñ fine corrupit: et hūdi amici
tias nō finit. Dz cū mors ipos
subtrahit: eoz ptō desideria ui
uita ñ imitant. Quoz saepe odi
tūr supna ultione deficiūt: q̄a
suo ĥ tudimo a eterna deficere de
lectatione noluerūt. Hos illoz
oculos a iocūditate prisina
claudi psalmista conspexerat:
cū dicebat. In illa die pibunt
omēs cogitatōes eoz. Q̄a et e
terna mala nūq̄ cogitata repe
rūt: et subito amictūt bona te
palia que diu tractata tenue
rūt. A quibz et omne effugiū pe
rit: q̄ eoz malicia ab animad
uersione districti tudicis quo se
ualeat occultare nō inuenit.
Nā nūc inqui cū tristicia ali
qua uel adūsa patūt. effugiū
latebras ineniūt: q̄ ad uolup
tatem primus desideriōr carna
liū reatrūt. Ne eni pauptas
cruciet: diuicijs aim demul[illegible]cet.
Ne despectis prior dep nu[illegible]at:
sese dignicatibz exaltāt. Di
sallidio corpus attent: aute
positus epulaz dulicatibz nu
triūr. Di quo ānus mestitie
ipulsu deiat: mox p mpositā
iocoz blandimenta releuat.
Tot ergo hic habēt effugia: q̄t
sibi ñparant delāmenta. Sed
q̄ñq̄ ab eis effugiū perit: q̄z eo
rū mens amissis oñibz se solū
mō et iudicem conspiat. Tūc
uoluptas subtrahit. et uolup
tatis culpa seruatur: et repēte
miseri penndo disāt. q̄ picura
tenuerūt. Qui nī quonsq̄ toz
palē uiuūt: q̄rere noatura nō
desistūt. Non adhuc subdz Et xviii
spes illoz abhoīato aīe. Qd
hic pcoz tot cogitatōibz spat.
nili ut ptate ceteros trālcat. aūt
tos rez mulaplicitate trālcādat.
adulantes dñando subiciat. ob
sequentibz mirandus ñotescat.
ne ad noñi sanctificat. beīgnū
se aī laudat ostendat. q̄q̄ gula
appetit offerat. ad hoc qd uo
luptas impat opis expletiōe
cōaurrat. Bene ergo spes illoz
abhoīato aīe dr. q̄z ea que car
nales ambiūt: spiales quoq̄
tudio rātudis adūsant. Nā
qd pcoz uoluptate elimant.
hoc iusti, paldubio penam pu
tant. Abhoīato ergo est aīe spr
prauor. q̄z nimiū spūtus de
sicat: ubi caro requiescat. Vt ei
caro mollibz: sic ea duris nu
triūr. Illā blanda refouēt: hāc
alpa exercent. Illa delāmonibz
pascit: hī amaricudinibz uege
tatur. Et sicut carnē dura lan
guant: sic mollia spīm necant.
Sicut illā laboriosa mu[illegible]ri
nūt: ita hunc delābilia
extinguūt. Spes itaq̄ car
nalū abhominatio aīe
dr. q̄z inde ī ppetuū spūtus
interit: dū ad temp? caro
suauit nutrit. Dz hī sophar
cē dicit: nisi bēs iob cuncta lar
gius ea inuendo pdicasset. At
postq̄ sanctorē monere de uita

se

X

nuat. doctorem q̄ se erudire sa
pientie magisterio conat. ipse
dōr suor ponderis leuigat. qui
indiscretione nō posita oīa qd̄
loquit destruit: q̄ liquorē sacre
pleno ualsalo supīdit. Hic nā
q̄ ab indiscretis opes sāe: sicut
q̄b stultas sepe opes corpalis ho
stranee possidēt. Nō nulli enī
qui strenarū rerū multiplicata
te subnixi sūt. alīs multa et ha
bentibz tribuūt: ut ipī het ēctis
largius hīre uideant. Ita puer
si cum uera sapiūt rēa q̄dam e
cā rōnibz loquūt: non ut ali
os audientes doceant: sz ut ipī
quanta doctrina polleant ostē
dant. Dreire se quippe sapīa
ēctos estimant: et ideo nullē
quibz dicere ultra mensuras
sue magnitudīs putant. Hic p̄
ui quilibz. sic omnes hereticī su
pba nocte docere meliores non
metuūt: q̄ oēs se inferiores ar
bitrant. Dz sāe ecclie elatos q̄l
q̄ ab estīationis sue culmine
reuocat: et discretionis manu
ad equalitatis cōpagem refor
mat. Dōi bōs iob qui eiusdē sōr
ecclie mēbr est. uidens q̄ amī
cor mens p uerba, placte erudi
tionis intumuit: illico rūdit di
cens

Cap̄ Terius .xij.

Ergo uos ebus soli hoīes?
et nobiscū oriet sapīa?
Quidq̄s preter se rōe oēs
stultum at? q̄ ille aliud q̄ solū
se esse hoīem erubescat? Et sepe
mōstrat ut cū p tūorem mens
in altū ducatur: in despāu oīum
et sui āmiratione subleuet. In
cogitatione enī p̄ua fauores
ornat: sibiq̄ de singularitate
sapīe blandīt. Ipsa facultas

pensat ea que audierit ac uerba
que proferat: et mirat sua: et de
rideat aliena. Qui ergo solū se
sape estimat: q̄ aliud q̄ hanc
eāndem secū or iri sapīam pu
tat? Nā quā ab esse alīs abnuit:
soli sibi hanc tribuens. p̄cō int̄
pa sue breuitatis claudit. Iden
laudū uero est uir sōs q̄ta dis
cretione uitat. ut amicor supbi
enem arrogantia cōprimatur:
cū p̄nus adiūgit Et mihi
est cor sicut et uobis: nec inferior
uri sū. Quis etenī nesciat? q̄d
bā iob uita atq; sāa amicorū
eius sāam erredat? Sz ut eor
supbiam corrigat. esse se inferi
orem negat: et ne sue humilitatis
limitem transeat: esse se supio
rem tacet. Nec p̄ferendo se sed
conferendo iudicat. qd̄ de se hȳ
qui sibi longe sūt impares dis
cant: ut dū sponte inflectitur
sapīa que eminet: nequaq̄ se ex
tra uires erigat sāa que iacet
Quos bā mor ad equalitatis
sensū reuocat? q̄ tumore ual
de q̄ de singularitate magnitu
dīs pensat: cū subsequenter
adiūgit Quis ē hec q̄ nos
nos ignorat? Ac si apte dicat.
Cū cunctis sint nota que dicat? de
dōr sāa singulare aut tumē
tis? Quia igr elatione arrogā
tū ad equalitatis cōmunione
reuocans. p̄cā correptōe redar
guit. ad doctrine uīc seuerenas
erūpit: ut animā eius p̄us hu
militate discerēt. uicans pon
dera q̄ reuerent? audirent. Seq̄.

Qui derideatur ab amico suo
sicut ego: inuocabit deū et exau
diet eum. Sepe infīna mēs cū
de bonis actibz aura fauoris

xix

humani erapiatur. ad gaudia er
rerora diuiatur. ut postponat
qd' inuis appetit. et in hoc libent
resoluta iaceat qd' foras audit.
ita ut bām uou ām fieri q' dia
le gaudeat. Cīrlandis siue uoci
bz inhiat: qd' esse cepat relinq.
Inde ergo a deo diuīgit. uīi in de
o laudanda uidebatur. Nōnūq
uero rō opi aīmus constanter
initit: et tamē hūanis irrisioni
bz urgetur. Nuanda agit: et ob
pbria reapit. Et qui exire foras
p laudes potuit. repulsus con
tumelijs ad semetipm redit. et
eo se intus robustius in deo so
lidat: quo foris nō inuenit q'
requiescat. Tota etenī spes in
auctore figitur: et iuē irrisionū
cōuicia solus intior testis īplo
ratur. atq; afflicti aīmus fit
deo tanto primus: q'to et a gra
hūani fauoris alienus. In pre
cem pauis fidit: et pressius exte
rius. ad penetranda q' intus sit
mūdius loquat. Sū itaq; nunc
dr. qui derider ab amico suo sic
ego inocabit dīm et exaudiet
eū: qr bonor meum dī prau
exprobant: ostenditur quē sinor
actuī testem q'rant. Quē dī cō
pūcta in pabz sede acinxit. nū
int se sine exaudiaōi iūgitur.
Vnde extra se ab hūana laude se
patur. Notandū uero ē q'. pui
de interponit. sicut ego. qr si nō
nulli quos ex hūane irrisiones
deprimit: et cū dīnis auribz ex
audibiles nō sunt. Nā cū derisi
o contra culpam nascit: p fecto
nullū uitium meritī in derisio
ne gr̄iatur. Baal etenī sacdotes
clamosis hūt uocibz implorān
tes. derisi ab helya fuerant: cū
dicebat. Clamate uoce maiori
ds enī est et si forsitan loquitur
aut dormit: a' in diuersio ē. Sz
hec eis irrisio ad uitium uīi
non fuit: qr p culpe meritī ueīt
Quide g' nūc dr. qui derider ab
amico suo sic ego. inocabit de
ī et exaudiet eū: qr ullū tam hu
mānī derisio dī primū: quē ab hu
manis prauitatibz iure īnocē
tia seruat alienū. Sequitur.
Derider ēi iusti simplicitas.
Huius mūdi sapia est. cor machi
natōibz tegere. sensū uerbis ne
lare: que falsa sūt uera ostēdē:
que uera sūt falsa demōstrare.
Hec nimirū prudentia usu a iu
uenibz fit: hec a pueris procul
distatur. Hanc qui habuit. ceros
despiciendo superbuit. Hanc qui
nescierunt. subiecti et timidi i alu
is mirantur: qr ab eis hec eadē
duplicatas urbanitatis nomīe
palliata diligit: dū meritis per
uersitas urbanitas uocat. Hec
sibi obsequentibz pōpe honor
culmina querere. adepta q'libet
gle uanitate gaudere. irrogata
ab alijs mala multiplicatis red
dere. cū uires suppetūt. nullis
resistentibz cedere: cū uirtutis
possibilitas deest. q'cq' explere
p malitiam nō ualet. hoc in pa
tientia bonitate sedare. Ac contra
iustor sapia est. nil p ostentio
nē fingere. sensū uerbis aperi
re. uera ut sūt diligere. falsa deu
tare: bona gratis exhibere. ma
la libentius tolerare q' facere.
nullā iniurie ultionē querere: p
ueritate cōtumeliā lucrī putare.
Sed hec iustor simplicitas deri
detur: qr ab hui mūdi sapienti
bz. puritatis uitus sanitas re

dimur. Dñe eñ qđ innocentē a
gis: ab eis ptuldubio stultū pu
tat. Et q̄tq; in ope ueritas ap
pbat: carnali sapie fatuū iō.
Quid nanq; stultius uidetur
mūdo q̄ mentē uerbis ostendē.
nil talibz machinatōe silere. nil
las iuriis cōmunelias reddere.
p maledictis ebrietare. paup
tatē querere. possessa relinq̄re.
rapienti non resistere. paucnia
altām manillā prebere. Hñ bñ
huius mūdi dilōrbz. ille egregi⁹
dei sapiens dicit. Abhoīationes
egiptioy. īmolabim⁹ dño deo
nō. Oues quippe egipcij edere de
dignantur. Sz qđ abhoīant⁹ e
gipcij. hoc illicite deo offerūt: qđ
simplicitatē cōsciē quā iusti q̄
q; uelut mīimā abiectamq; delpi
cūt: hanc iusti in uictimas sacri
ficiū ueriū. Et crolentes rē pu
ritatem ac mansuetudinē deo im
molant: q̄ abhoīantes reprobi
fatuitatem putant. Que nimi
rū iusti simplicitas breuit sed suf
ficienter exprimit: cū primus sub
uertitur Lampas contēpta
apud cogitatōes diuinī. Quid
hoc loco significatur noīe diuinī.
nisi elatio superbie: qui uentuti
tudinis respectu non habēt. dñi su
perbis apud se cogitatōibz timet.
Hñ sunt nōnulli quos ceusus p
timorē non elenat. sz p mlēdic
opa eraltat: et sūt nōnulli qui
dñi se ciens opibz habūdare con
spiciūt. uerus dei diuitias non re
quirūt: atq; eternā patriā nō a
mant: qui hoc sibi sufficere q̄ rebz
pīalibz fulciūt putant. Non est
ergo ceusus in crimīe: sz affectus.
Cuncta enī que condidit ds: bo
na sunt. Sz qui bonis male utit:
pfecto agit. utq; p elimosinas in
flumen eo p quem uiuere potuit
pane moriatur. Paup ad requi
em lazarus uenerat: superbū uō
diuitem tormenta cruciabāt. Sz
ñ dives abrahaam sinat: qui in
sinu lazarī tenebat. Qui tamē
auctori suo colloquens dicit. Lo
quar ad dñm meū: cū sim pul
uis et cinis. Quid itaq; iste dui
tias suas estimare nouit: qui
semetipm puluerē cinerēq; pen
sabat: Aut qñ hūc res possesse
extollent: qui de se quoq; earū
uidelz possessore tam abiecta sen
tiret: Atq; iām sūt nō nulli quibz
et res ceue non suppetūt: et ñ
apud se p falsā timoris erigūt.
Hos et ceusus ad ostentionem
potentie nūme subuehit: et ñ
morum pternia uē reprobos
dites addicit. Quoscūq; g⁹ sēp
ns uite amor nō humiliat. hoc in
loco sacer sinu dites appellat: q̄
in iudicij quiq; ultione nō dilare
pant: uerū rebz an solus moribz
intumescant. Qui cū uitā sim
plicitatis in hoc mūdo humilem abiec
tamq; conspiciūt: elati pro eis
despectbz rident. Nequaq; q̄ppe
eis hoc ceteris adesse considerāt:
ad qđ ipi totis conatibz anhelāt.
Qñ stultos ergo despicit: qui
talz ea nō habent. que ipi utiq;
uel habendo uel solummodo amā
do moriūt. et q̄ mortuos eos
putant: quos nequaq; secū ui
uere carnalit̄ pensant. Qui ei
ab huius mūdi appetitu moriunt:
a terrenis pñō mentibz ōimodo
extinctus estimat. Qđ bñ nñ
miraculū redemptoris significat:
qui ab īmūdo spū hoiem liberat.
De quo nimirū scptū est. La

maus et mulcū discerpens eū ex
ÿt ab eo: et sāls est sicut mortuꝰ:
ita ut multa dicēt qꝫ mortuus ē.
Ihs autem teneris manū eius eleua
uauit eū: et surrexit. Uelut mor
tuus quippe ostenditᵉ. qui a ma
ligni spūs pēate liberat: qꝫ q̄lēs
iam ēterna desideria subigit: nisi
in se carnalis cōuersatiōis exting
Et mūdo mortuus appareat: q̄a
possessōre prauo qui p̄ immunda
desideria se agitabat caret. Quē
multa mortuū dicīt: qꝫ qui spi
ritualiter uiuere nesciūt: eū q̄
carnalia bona sequit nō extinc
tū fundituꝰ arbitrant. Sed qꝫ
ipi quoq; derisores simplicium ani
mantas noīe censent: uenerē
qꝫ religionis preſsi. exhibē ma
lū publice irrisionis erubescūt.
Dū sit ut apud se mundi tacen
tes qꝫ rideant: quos abiectos
nudos atq; infirmos p̄ simplicita
tē putant. Dū ergo dr. lampas
contēpta apud cogitatōes dicī:
qꝫ superbi quiq; dū pensare bona
sequentia ut supius diximus
nesciūt: pene nil estimant. quē
non uident hēre qd̄ amant. Se
pe namq; contingit ut electis q̄q
qꝫ qui ad eternā felicitatē duc.
cōmuna huc aduersitate deprimat:
nō hūc rex iudauna fugat. nō
dignitatū gla honorabilē ostēn
dat: nulla ei obsequentiū freq̄
tia suppetat: nulla huc hūanus
oculus nostrū pompa cōponat
Electus uero despectabilis cernī
tur. et huius mūdi gīa indig
nus estimatur: sz nī āi oculꝰ
mundus oculos uirtutibz ēmicāt.
uite meritis choruscat. Honora
ri metuit: despici non refugit.
Corpus cōtinentia afflīgit: sola
in aīo diōne pinguescat. Men
tem semp ad pēāam ꝑparat: et
erectus p̄ iusticia de p̄ceptis con
tēnētibus exultat. Afflictis ex corde
cōpatit: de bonoꝝ ꝓspitatibz q̄
de ꝓximis letatur. Sacri ubi prabu
la in mente sollicitus ruminat:
et inquisitus qd̄ liber eloqui du
biat ignorat. Dū itaq; multi sim
plicitas et lampas esse dr: et cō
tēpta. Lampas qꝫ interius luc.
et contēpta: qꝫ exterius nō lucet
Interius ardet flāma caritatis:
foris nulla gla decoris resplēdet.
Luceat ergo et despiat: qꝫ flagrās
uirtutibz abiectus estimat. Mētes
quippe carnaliū pensare bona
non ualēt: nisi que carnaliter
uident. Hinc est qꝫ dauid scīs. p̄
ipe desperarat: quē ꝓphe samue
lis oculis p̄ditare recusabat. Q̄
ad unctionis grām dū septem
filios duxisset: a ꝓpha requisit
an numerū sobolis explesset. ei
magna desperatione rīdit. Est pu
er paulus: qui pascit oues. Q̄
deducto et electo: p̄nus audiuit
Homo uidet in facie: ds autē in
tuetur cor. Lampas ergo dauid
p̄ innocentiā fuerat: sz tamen val
de contēpta: qꝫ exteriora cernen
tibz non lucebat. Secundū uero
est: qꝫ iustus quisq; aut qualē
glam non hꝫ. aut hanc sub semꝫ
ipso frangit. si hꝫ: ut honori su
o ubi emineat: ne ei uictus delā
tione faciāt. Hinc est enī qꝫ
ille p̄dicator egregius ante hūa
nos oculos apostolatus sui glo
riam hūiliauerat: qui dicebat
Non uli simus hac p̄tate. cū
possimus onerī esse ut xp̄i apli:
sed fā simus ut paulꝰ in medio
uēn. Eius uero auditoribz nimi

xvij

ri tumor diuini adhuc in corde
remanserat: ri dicebant. Epistole
le graues sunt et fortes: pena aut
corpis infirma: et sino contempti
bilis. Que cu talia dicere posse
conuouerant: seru uinere comu
niter non posse iudicabant. Ci
qz cu et hyulem uiuendo cognouit.
et alicui sermone pensarent: sua
eos elatio copulit: ut que p scp
ta minuerant. p pena v. despice
rent. Quid igitur paulus? uidi
conceptu lampas. apud cogita
cones diuini fuit? Qui vi magi
sterii hyulicnus exhibuit: unde a
rudibz discipulis superbie contu
melias recepit. Horrendo etenim
mo languor superbientiu unde de
nunciare debuit exarcuit: dum
uenis elata carnaliu hoc qi de
dignabile repulit: qd magister
mirabile ostendit. An concep
ta lampas non erat: qui tot vir
tutibz emicans. tanta a pseudo
pbz adiisa tolerabat. Legatione
in cathena fungit: eiusqz uida
in omni pcedo manifestant. Bur
gis cedit: nullasqz ex gie et ge
nbz pcibus urgetur. Lapidibz
ictus tundit: pedibz extra ur
bem trahit: qz extinctus estimat.
Dz usqz quo lampas ista concepti
tur: usqz quo despicabil' habet?
Nunqz na fulgorem sui nulla
tenus erant? Nunqz qm claritate
caudeat ostendit? Ostendit pla
ne. Nam ci lampas conceptu
apud cogitaciones diuini dicerentur:
.xvij. primus addit. Oleum ad re
p' stauciu. Stauciu quippe con
tempte lampadis tempus est.
extremu iudicij pdestinatis dies.
quo iustus q'qz qui nunc despi
citur: qm pcare fulgebit demos

tur. Tunc ciu ci deo iudices ne
uiunt: qui nunc p deo iniuste iudi
cantur. Tunc cor iux tanto lati
emicat: qm eos nunc manus p
sequentiu durius angustiat. Tuc
reprobor oculus patescat. qr ce
lesti pace subnixi sunt: qui tre
na omnia spontc dereliquerint.
Dn ciabs suis uerbis dicat. Vos
qui secuti estis me in regenatione
ci sedit filius hominis in sede ma
iestatis sue sedebitis et uos sup
sedes duodecim: iudicantes duo
decim tribz israel. Nequ ciu plusq' du
odenu iudices illa interni con
silius anima nō habebit: sz uinu
ci duodenario nuo q'piccas uni
uersitatis exprimitur: qr q'qs
sancto diuini amoris exercitatus
hic possessa reliquerit: illic pau
dubio culmen iudicandi pfectus
obtinebit. ut sinuul cu iudice uenian: qui nunc contidera
tione iudicij. sese spontanea pau
pertate castigat. Hinc est ciu qr de
see ecclie sponso p salomone dr. No
bilis in portis uir eius: qu sede
ret cu senatorib tre. Hinc ysaya
ait. Dns ad iudiciu ueniet: cu
senioribz ppli sui. Hinc eosdem
seniores uerissimas no iam famulos
sz amicos denominat dicens. Non
iam dico uos seruos: sz amicos
meos. Quos nimirz psalmista
intuens ait. Michi autem nimis
honorificati sunt amici tui deus.
Quor celsitudine cordis dn al
piceret: mundi gloriam qua calce
calcarent, primus addidit. His
conformatus est pnapatus eor.
Ac ne paucos esse crederemus.
quos pfecte usqz ad sinistra tan
te pcessus agnoscimus: illico
adiunxit. Dimittabo eos: et sup

xxiij

hareuam multiplicabitur. Quot
imq; nūc pro amore uitans sēle
libent hūiliant: tot tūc in mdiu
o lampades chorusc̄ant. Dicat
ergo vē. Lampas contēpta apō
cogitacōes diuti. para ad tēp⁹
stanti: q: vnusquis; nsti aīa
uelut abiecta contēpuit. aī de
geus inferius glām non habz:
sed āmirabilis cernit dū delī
fulget. Lubz inē hec ad redēp
toris uias meas oculos tollē:
sensimq; a mēbris ad caput ne
uire. Ipse eī nob lampas uia
cer exstat: qui p redēptōe nīa
in cruce moriens tenebrosis nīs
meritis lucē p ligniī fudit. Hac
nos lampade iohes illuīari con
spexerat: aī dicebat. Erat lux
uera: que illuīat oēm hoiem ue
nientem in hūc mūdū. Quā aī
apud cogitacōes diaī contēptā
mūdi nudit: aī paulo pt⁹ subdidit. In
ppria uenit: et sui eī non recepe
runt. Huius lampadis flāmas
herodes explorare uoluit: aī ei⁹
miracula uidere cōcupiuit: sic
sc̄ptī est. Erat eī ex multo tpe
cupiens uidere eī: eo q audisz
multa de illo: et spabat signiī
aliqd' uidere ab eo fieri. Sz lam
pas hec ante eius oculos ullo
radio lucis emicuit: qr ei qui se
non prie sed curiose quelierat.
nil de se mirabile ostendit. Inq;
situs quippe redēptor tacuit:
expectatus miracula exhibē
contēpsit: seseq; apud se in occul
tis retinens. eos quos exterioꝛa
querere cōperuit. ingratos foras
reliquit: magis eligens apte
a superbientibz despici: q̄ a non
credentibz uana uoce laudari
Dñs et primus lampas ista cō

tempta est: sicut illic subdit. Sp
uit autē illū herodes cū exercitu
suo: et illusit indutū ueste alba
Sz contēpta lampas que in tra
ctationes tolli: de celo p mdiū
ī chorusc̄at. Dñs hic apte sibi uī
gerat. Para ad tempus stanti
De quo uidelz tpe p psalmistam
dr. Cū accepero tēp⁹ ego iustitias iudicabo. Hinc in euāg⁹ p se
metipm denūciat dicens. Tēp⁹
meū nōdū aduenit. Hinc petr⁹
ait. Quē oportet celū suscipere:
usq; ad tpa restitutōis. Lāpas
ergo que nūc contēpuit. ad sta
tuti tempus uentura ppatat:
q: ipse pēna in die ultimo iudicat
et tanto tūc durius districtionē
exerit: q̄nto nūc nocendis pcō
ribz suam lenius pacīam stinuit
Qui eī diu cōuertendos exper
tat: nō cōuersos sine retractā
tione cruciat. Vd' p ppheam sal
breuit subsumat dicens. Tacui
semp silui: patiens fui: sic par
turiens loquar. Vt eī iā pre
diximus. parturiens aī dolore
cuit: hoc qd' in mentis tpe lon
go gestauit. Qui ergo semp si
luit. sicut parturiens loquit: q̄a
uenturus iudex qui sine ultōe
diu tā hoīm patitur: quīq; aī
feruore examinis q̄l aī dolore
mentis. q̄nte aīaduersionis sē
tentiā intus sibi uit ostendit.
Veniat igitur hāc lampadē aī la
cer despicat: ne contemptores
suos cū de celo fulserit exturbet.
Cui eī nūc non ardet ad uenī
am: tūc paulubio ardebit ad
penam. Quia ergo p supnā
grām illacatois tempus accepi
mus: dū adhuc lucerna supest.
eius tram que ubiq; est mores

Vocatōis

ju melius cõmutando fugiamus. Solũ quippe aĩa duersio illa nõ iuenit: quem correptio abliõdit. Hec nos largiente dño in duobz iã corpibz transcurrisse sufficiat. Quia enĩ sacri libri sequenda misteriorũ uirtutibz extensa. complecti breuiẽ exponendo nõ possumus: ea ũtre est. ut alijs uoluũbz reseruemus: quatenꝰ et lectoꝝ animo feruentior ad legendi studiũ redeat: q̃to ex lectis quoq; meditatione respirat. Explicat liber ps. ij. Incipit. xij. pars tertia

Quãuis in puro opere esse culpabilis sit immobilitas non debeat: ne quis eam me ex locutionis huius immutatione reprehendat: in cepta libris premissa causas reddidi. aut tertiam huius operis premittendo aliarũ usq; silitudinẽ mutare emendando potui. Quibz salubz exclusis hoc quoq; addẽdum: q̃ ab eo uersu quo dr. habũdant tabernacula predonũ. eiusdẽ psalmi exposito incipit: et usq; ad hoc q̃d sigillatim est dulcedo illius ymnis discrepando pungit. Que nimirũ emendatio tanta fuit. ut in uno corpe cõprehendi non possent: nisi sub uigenta breuitate dicentur. Quod g̃ ab alijs actibz uacat. legat cetera multiplicia: cui uero ad studio se legendi non uacat. hunc psalmi breuitas placeat: in qua nõ tã que seruauimus diam̃ q̃ ea q̃ sũt dicenda signauimus. Igit̃ q̃m in ea

Ca .xij.

mutata sunt me loquẽte excepta sunt. ita deteriquit̃ immutatione sibi lectoꝝ animus equanimit̃ accepit. et eos dẽ sepe ab eos edendis diuersitas actionis placet. Sz quo mens pias singulas ad legendũ sumes. reducere semp ad meditatiam eã quã. ꝓposui causeq; ingressum: q̃ et pẽ iob qui dolẽs dr. passiones dñi eius q̃ corpis idz sẽ ecclie designant. et anima eius hereticoꝝ teneat spẽm: qui ut sepe iam diximꝰ. dei dñi defendẽdi tuntꝰ offendũt. Qui dñi fidei cõsiliũ sedis meam horat affligere. nec cũ p cincta que loquit̃ a ueritatis cõgnitione delipuit. Sz plerũq; et multa s prudentia. et sicubi uera puniscent: ut dñi et ueritate aliq̃ ꝓsequant: facile ad fallitatẽ trahant. Dñi amica quoq; bã iob mõ despicabilia: mõ ãt mira sũt que loquit̃. Que tamen sedis ut aliqñ reprobando cõmutat. aliñ uero approbando sibi apt̃. aptq; ad usũ rectudis parabit: ea q̃ que ab eis tã sed non rẽ protemnit. Itaq; inopiam suã despicẽtes despiat: aut in sterquilinio corpe positus in q̃ eo uirtutum culmine apud se sedeat ostendit. ait nil esse pias uite diuicias memorat: quas habũdare et reprobis narrat dicens Habũdant tabernacula pdonũ: et audacter puocant dñm: cui ipe dedit oĩa in manibz eoꝝ. Facile est hoiem nil diuinas despicere ai hꝫ: difficile uero est eas ai non habz uiles estimare. Dñi patenter ostendit q̃ tanꝰ contẽptus eternarũ rerũ in bã iob cogitatione fuit: qui nil dicat nulla esse que hũdant reprobis: q̃ oĩa amisit. Aut g̃.

habitant tabernacula predonū. et au
dacter puocant dm: qz plūqz ma
li eo magis coūt dm superbiūt. q̄
ab eius largitate et coūt meritī
dimittūt: et qui puocari bonis ad
meliora debuerant. mouis pedes
fiūt. Sz intelligendū nobis ē q̄
nō predones appellent: dū ptin
addat. cū ipe dedit oīa in mānī
bz eoz. Si eni predones siūt. nō
leue ablulerīt: et dubiū nō est.
qz violentor non sit adiutor ds.
Quomō igr ipe dat. q̄ hm qui p
dones siūt nequit tollūt? Sz scīe
dū est. qz aliud est qd' oīps ds
milcdie tribuit: aliud qd' iniq̄s
hīe sinit. Nā qz pueris p̄dones
faciunt. hoc dispensatoz equissi
mus fieri nō nisi iuste puniēdī:
ut et is qui rapē sinitur. ceteris
mentē culpaꝝ augeat: et is qui
rapinā patit. iam in eulde rapi
ne dampno p alia q̄ ante ptēpta
uit culpa feriatur. Cure eni q̄d
in mouis fauce constantius ili
diatur iniquitatibz? sed is qui ir
agit iniqua forsitalle quedam a
liqū ptemuit: eiqz oīps ds ma
li siū in pēnā uita retribuens.
atqz hūc iulidiatoris tradēs. ul
spoliari rebz uel eā interire p
mittit. Qd' ergo p̄do iuste appe
tit. hoc equissimus iudex iuste fi
eri permisit. ut et ille recipet qd'
iuste fecerat: et ille grauius q̄
qz ferat. p cuius nequissimā vo
luntatē culpā oīps ds in alterz
iuste iudicauit. Ille purgat' qui
opprimit: in illo reatus augetur.
qui opprimit? ut de pfundo neq
ne q̄qz ad penitentiā redeat? Si
non reuertens tanto grauius e
terna dampnatōe fiatur. q̄to di
u est in sua iniquitate tolerat?

Cū illo misdie agit' ut pēnā fi
niatur: cū isto districte ut multi
plicet nisi ad penitentiā reuertat.
In illo mala purgant' dū vi sup
uiuet: in isto cumulant' dū tacet.
Omps magr ds qd' fieri phibet
nullū est ut fieri sinat? ut unde
nūc expectat et nō cōuersos dim
nolat: q̄qz inde plus ferat. Hū
f' dr. Habitant tabernacla p̄donū
et audacter puocant dm cū ipe
dedit oīa in manibz eoz? qz q̄
miqui tollūt eis hoc ipe dat: qui
illis ad rapinā posset obsistere.
si misereri nollet. Qd' tū intel
ligi de rebz quoqz spūalibz pt. Nā
plūqz nōnulli doctrine dona per
apiūt: sz ex eisdem donis inmmel
cūt. et magnū p ceteris uideri nolē
atqz oīpotentem dm puocare ē:
de eius donis inē primos superbie.
Qui ecā predones nō inuento
uocant? qz dū loquūt' que nō fa
ciūt: in usu locutionis siue ūba
ullor tollūt. Sz qz hec ipa ūba
supna eis gīa tribuit. quor tū
uitam in prauis moribz relīquit?
p semetipos quidē p̄dones siūt: sz
tū bona que hūt diuinitus acce
perūt. Sequit Animarū int
roga iumenta et docebūt te: uo
latilia celi et indicabūt tibi. Lo
quere tre et rūdebit tibi: et narra
bunt pisces maris. Qd p iumē
ta? nisi sensu pigriores? Quid
p celi uolatilia? nisi sūma. atqz
sublimia sapientes intelligere
debemus? De iumentis namqz
dr sensu pigrioribz scriptū est. I
umalia tua inhabitabūt in ea
Et qz sublimia sapientes. Tibis
nīr redemptoris euolent: scriptū
est. Ita ut uolucres celi ueniant
et habitent in ramis ei? Quid

uero p̃ terram: nisi terrena sapientes? Dñi est primo hominī celestia desiderare dñm est. Terra es: et in terrā ibis. Quid p̃ pisces maris: nisi animas hominis scire debemus atque? De q̃bz psalmista ait. Pisces maris q̃ perambulant semitas maris. Quis in magnis rerū inquisitionibz. q̃ in abditis fluctibz latent. Quid autē cuncta per inq̃sita doceant. adiūgit dicēs. Quis ignorat. q̃ omnia hec manus dñi fecerit? Et si apte dicat. Siue sensu carentes. seu sublimia sapientes. siue terrenis actibz deditos. seu humanis occupatos inquisitionibz requiras: omnia hec creatorē omnium deū fatent: et de p̃sentia eius concorditer sentiūt: quāmus sub ea nō concorditer muniē. Quid enī unius quisq; etiam muendo loquit: hoc unius plinq; de deo uel sola natura compellit fatere. sicq; ut mali auctori omnia cum operibz resistunt. attestatione famulent; q; quē impugnare moribz audent: creatorem omnium negare non p̃sumunt. Quid in intelligi etiam mira solā speciem lucere unitē p̃t: q; omnis res perita creatura q̃ dat uocē actestationis p̃prie ipsam quā habz speciē suam. Jumenta uel uolatilia terram uel pisces requirimus: dñi considerauimus que nobis concordi erudient. q; cuncta dñs fecit? q; dñi mīs oculis suas spes ingerunt: se a semetipsis non esse erubescunt. Eo ipso quod creatura sit: p ostensā speciem creatori suo q̃ uocē confessionis reddit. Quisq; ois condidit: q̃ lucē etiam debeant ām̃inistrari disponit. Dñi subdit. In cuius manu aīa omnis uiuentis: et spūs universe carnis hominis. Per manū quippe p̃s exprimitur. Aīa igit omnis uiuentis et spiritus uniuerse carnis hois in eius p̃sentia est a quo est: ut ipse puideat qualit̃ sit quid p̃sentat esse qd̃ non sunt. Per uero p aīam omnis uiuentis unitatem uita significat. Quisq; aīt dñs unitatem aīam usq; ad spiritalē intellectū tendit. In eius ergo manu est aīa omnis uiuentis et spūs universe carnis hois? dñi est. In illo hoc prestat aīe ut uiuificet carnem: et in illo ad h̄ unificat aīam. ut ad intelligendā p̃uehat. eternitatē. Sacrū uero ē: q̃ in sacro eloquio spūs homis duobz modis ponit consuetudo. Alit̃ nāq; spūs pro aīa: alit̃ p effectū spiritus ponitur. Pro aīa nāq; spūs dr: sicut de ipso capite nro carpti ē. Inclinato capite tradidit spūm. Sicut alit̃ spūm. Si cui alium spūm q̃ aīam dicet euāgelista: ereuite unq; spū aīa remansisset. Pro effectu quoq; spiritali spūs dr: sic carpti est. Qui facit angelos suos spūs: et mīstros suos ignē urentem. Angeli quippe idz nil aliud in sacro eloquio nō nūq̃ predicatores uocant. sicut p̃phēz dr. Labia sacerdotis custodiūt scientiam: et legē requirūt ex ore eius: quia angelus dñi exercituum est. Quisq; ergo dñs angelos suos spūs facit: q; predicatores suos spiritales effici. Hoc autē loco si aīa omnis uiuentis ipsa corpis uita significat: spūs uniuerse carnis hois. effectus intelligēne spiritalis exprimit. Sequitur.

Nōne auris uba diiudicat: et fauces comedentis saporem? Bene nulli latet: q; quisq; sensu

corpeos sensus viuificat: hominum uero spiritū usq; ad.

corpis nri. videlicet visus. auditus. gustus. odoratus et tactus. in omne qd' sentiri atq; discerni utute discretois et sensus a cerebro trahit. Et cū unus sit uniuersalis cerebri q' intuleatus pficit. p meatus tamen ppios sensus quisq; discernit. deo mire opante: ut neq; oculus audiat. neq; auris videat. neq; os olfaciat. neq; nares gustet. neq; manus odoret. Et cū p unū sensū cerebri omnia disponant: quibz cū hoc sensu aliud facere nō pt. preter id qd' ex dispōne conditoris accepit. Ex his ergo corpalibz exteriorib; intiora et spiritalia colligenda sunt: ut p id qd' in nobis publicū est. transire debeamus ad secretū qd' in nob est. et nosmet ipos later. Inuiendū quippe e qz cū una sit sapia. aliū minus aliū maius inhabitat: alij hoc alij illud pstat. Et qñ cerebri moze nobmetipis nebul quibz dam sensibz uelut: ut q̄uis ipa sibimet nūq̄ sit dissilis. p nos nī diuisa et dissilia semp operet. quanto? iste sapie ille scīe donū patet: iste gria linguaz. ille grām curationū habeat. Sed in hijs uerbis beāti iob quibz ait. auris uba diiudicat. et fauces comedentis sapozē. eaā de electis ac reprobis aliq; innuē unde: qz uba sapie q̄ reprobi audiūt. eā nō solū audiunt. sz eaā gustant: ut id eis in ore sapiat: qd' reprobor nō meminit. sed solūmō auribz sonat. Aliud nāq; est noiam abū audire: aliud uero eaā gustare. Eā itaq; abū sapie sic audiūt ut degustēt: qz hoc qd' audiūt eis p amore me dullius sapit. Reproboz uo scīa ul qz ad cognoscēdū sonus tenditur quidem uiuentes audiant: sz nō corde frigido quanto sapiant ignorent. Quibz unde: ubis bnis iob amicoz suoz insipiā. et eoz qui de doctrina sapie inflant arrogantiam ipbat: qz aliud est de deo aliq; sapz: aliud uero hoc qd' cognoscat sapz intelligēdo gustare. Hoc ergo dz. Nōne auris uerba diiudicat: et fauces cōedentis sapozem: Ac si apte arrogantibz diceret. Doctrine uba que nobis usq; ad aures uenit: michi etiam p sapozē intimū intelligende fauces mīgit. Quia uero infīma etas eaā nī hoc sapit. ad pdicandū nō debz incaute pfilire. subdz. In antiq̄s est sapia: et in multo tpe prudentia. Illa enī dō in sapie radice solidata fuit: q̄ p inueniendi usū eaā actuū experimento cōualescit. Sz qz multis et longior vita attribuitur et sapie gria nō ostenditur: hoc adhuc in animis iudicio ipa dona pendant demīrat dū sequit. Apud ipm est sapia et fortitudo: ipe habz consiliū et intelligentiā. Per non icongrue de unigenito filiū patris accipim?: ut ipm esse dei sapiaz et fortitudinem sentiam?. Nam paulus quoq; uro intellectū ait refutat dicens xpm dei uirtutē et dei sapiam?: qui apud ipm sp erat: qz in principio erat ubiq; et ubiq; erat apud dm. et ds erat ubiq;. Habz autē ds consiliū et intelligentiā. Consiliū uidelz qz disponit sua: intelligentiā qz cognoscat nra. Dr quoq; in consilij noie ipa occulta iudicij moza significat:

solū.

ut q̄ alīū tardius delinquẽtes p
ciant. nō q̄ iniquor culpa nō cō
spiat: ſz ut dampnatoris eor sīīa
que p agenda pūia differt. q̄ tar
da ex consilio pdue indeat. Ad
ergo q̄nq; foris apta sīīa indi
cat: hoc apud ōipotentē dīm
aute scīa in cordo latebat. Sed
Si delxerit: nēo est q̄ edifi
cet. Si indulserit hoīem: nullus
ē qui apiat. Quīps dās hūanā
cor destruit cū relinquit: edificat
dī replet. Neq; ei hūanā mēte
debellando destruit. ſz recedendo: q̄
ad pdicatore suā iuffiat ē dimissa
Unde plinq; fit: ut cū audientis
cor exigentibz culpis ōipotentis
dei grā non replet. inq; illū exā
a pdicatore moneat: q̄ minum
est os oīe qd̄ loquit: si ille intā
in corde nō clamet. qui alpicit
uerba q̄ audiūt. Hinc pphā ait.
Nisi dūs edificauit domū: in aiam
laborāt qui edificant eā. Hinc
salon ait. Consideraui opa dei:
q̄ nēo posit corrigere quē ille
delpexerit. Nec mirū si a corde
reprobo predicator mīme audi
atur: dū nōnūq; ipe quoq; dūs
quem hijs loquit. relistentiū
moribz ipugnatur. Hinc ē eiū
q̄ cayn ex diuina uoce āmonei
potuit. et mutari nō potuit. q̄
exigente culpa malitie iā mens
dā cor refugiat: aū foris ad reti
nouiū uerba faciebat. Dū ait
subdz. Si inclusit hoīem. nullus
est qui apiat: q̄ oīs hō p id qd̄
male agit. q̄ sibi aliud q̄ cōtrā
sue auctorē facit: ut hūc aīe rea
tus pūiat. etiam si nēo exterī
accuset: Qui cū iudicante deo
in malitie sue certate relinq̄t.
q̄ intra semetipm claudit. ne
cnadendi locū inueniat: q̄ iue
nire mīme meretur. Nā sepe nō
nulli erue a prauis actibz cupi
unt: ſz q̄ eor dē actuū pondere p
mūt: in male consuetudīs car
cere inclusi. a semetipis exire nō
pūt. Et quidā culpas pprias pu
nire cupientes. hoc qd̄ rēe indul
si. a semetipis exire nō pūt. Et
quidā culpas pprias pūire cu
pientes. hoc qd̄ rāe se agere est
mant. in grauioribz pcīis ner
uant: sicq; nō miserabili: ut q̄
exitū putant. hoc indulione ī
ueniant. Sic iudicet reprobz
iudas cū morte sibi cont pcīm
mutuit. ad eterne mortis supli
cia pcuit: et pcius de pcō pe
nitet quā pecauit. Dicat er
go. Si indulserit hominē nullus
est qui apiat: q̄ sicut nēo obsti
nat largitati nocentis: ita nul
lus obuiat inflīe relinquentis.
Includere imq; dei est: claudis ū
apire. Dū et ad moysen dr de
pharaone. Ego obdurabo cor
eius. Obdurare quippe p iusti
tiā dr: qū cor reprobū p gr̄iam
nō emollit. Recludit itaq; hoī
nē: quē in suor opm tenebris
relinquit. Qui ei apire hanc in
clusionē ysaac pmogenito filio
uoluit: cū hūc bñ pponere bene
dicendo conatus ē. Dr filiū quē
pater uoluit dūs reprobauit:
et quē dūs uoluit. pat eciā no
lendo bñdixit: ut q̄ iam pmoge
nitū fratri. p esau uendiderat: p
mogenitor bñdīone nō acquir
quā ex auiditate gule reliquisset.
Qui terrena ambiens. fugitiua
sequens: hereditate aipiens be
nedīonem. reprobatus est.
Nō inuenit ei pēitentie locū

Ca. xy.

g̃q̃ cū lacrimis inquisisset eam. ꝛ
ſr̃ indelecter tinctū non ſine lamẽ
ta: que student cū gemitu delida
re peccata. Apte ymag ysaac n̄
filio potuit: quē d̄s op̄s iusto iu
dicio in sue malicie carcere inclu
sit ℣ Sequit ¶ Si continuerit
aquas omnia siccabunt: si emiserit
eas subuerterent terram. Si aqua
sca p̄dicatoris accipit. iuxta q̄
sep̄tū est. Aqua profunda ūba er
ore uiri. et torrens redundans
fons sapie. cū aqua continuetur
arcta siccant: q̄ si sca p̄dicato
rū subtrahit: eor qui inardesce
in spe eterna potant corda pa?
arefiunt: aut in siccitate remãe
ant: dū fugitiua diligentes nec
quūt spare manfura. Sin uero
aque noīe sc̄i spūs gr̃a signat
sicut uidemus nocte in ewo d̄r. qui
credit in me sicut dixit scripta.
flumina de uentre eius fluent
aque uiue. ubi sca euāgelis
ta subintrauit. hꝰ ait dixit de spū q̄
acceptur erant credentes in eū:
congruus in hys sermonibꝰ intel
lectus patet. quibus aut. si cōtinu
erit aquas omia siccabunt: q̄a si
sca spūs gr̃a ab audientis mẽte
subtrahitur: arefiet. primus in
tellectus. qui iam p spem inardes
cere in audiente videbat. Et a
te nō aquā sz aquas meritat.
plalitatis appellatione ad sep
tiformem donoꝝ spūalium gr̃az
referrit: q̄ quasi tot aquis v
nusquisq; inundet: quot dons
repletur. De quibꝰ apte subiū
gitꝰ ¶ Si emiserit eas: subuer
terent terram. Quid enī tra nisi
pctor accipit? cui p sententiam
dicit. terra es et in tram ibis?
Manet itaq; tra īmobilis. cū
ceptis dūicis pcōr: obedire cō
temnit? cū cernicem superbie e
rigit: atq; a uocatus iuste ocio
uentis claudit. Sz q̄ sepe cū est. VI
pedes eius stetersit. et nota est
ira. q̄ cū uitas in corde figitur.
uentis īmobilitas agitat? si
sca spūs gr̃a supno munere iux
nocem predicantis infundit.
sca tra subuertat: q̄ pctrix
uentis diuina ab īmobilitate
sue obstinatione permutat? ut
cautū se postmodū ceptas do
minicas faciendo subiiciat: q̄ntū
superbiendo prius contra dīm cer
uicem cordis erigebat. Videas
nāq; q̄ ira cordis humanā aqua
diuini muneris infusa pro li
bent iumentas tollat. quas prius
vehementer irrogabat? post ea
sua tribuit. qui prius aliena ra
piebat: post carnem abstinendo
gustat. qui prius carnis sacie
tate p mortifera turpitudinū
oblectamenta defluebat? post
ea sca plenitores diligit: qui p?
us diligere ea se amantes nole
bat. Cum igit mēs humana diui
no munere infusa. contra hoc q̄
cōsueuerat agere cepit. ira sub
uersa est: q̄ et deorsū missa ē
q̄ prius eminebat? et sursū le
uata est iacaes: que prius in p
fundo deprimebat. Libr in hui?
us ei exemplū unū e multis ad
medium paulū uocare? qui cū
acceptis contra xp̄m epistol' da
masci pgeret: sca spūs gr̃a in i
tinere infulsus. ab illa sua pro
tinus crudelitate mutatus est.
Et postmodū plagas p xp̄o
acceptit: quas nemebat infide
xp̄ianis. Et qui prius carnali
ter iuuens i morte conabatur

scōs dñi tradere: gaudet postmodū
p nutū sōz uitā siue carnis īmola
re. Ille crudelitatis eius frigide o
gitatōes. uerse sūt in ardorē pie
tatis. Et qui prius fuit blasphe
mus et persecutor: huius post fāis
est plus q̄ p̄dicator. Qui lucrū
maximū putauit se in discipls
xp̄m occidere: iam uitā suā xp̄m
clamat. et mori lucrū. Emulsa
ergo aqua tīa subūsa est: q̄ pau
li mens mox ut sp̄ūs gr̄aā
accepit. statū siue nobilitatis ac
q̄ crudelitatis īmutauit. Quo
cōuēnr̄ p̄ ysaiam dñs cōtē ecclesiam
sīnam dicens. Ecclesiam fāis ē ꝯ
uersionis paulī: qui nō renūsat
Paulus uanuq̄ subuersionis sup
se auerē portat. Dēē nanq̄ mū
dioꝛē deoꝛsū p̄mit: p̄cunq̄ sup
orem tanto sordidioꝛē hīt: q̄to in
ea auerē volat. Mens uagq̄ que
rēna cogitat: q̄d sup se aliud q̄
uersus molem portat: Sz si renū
sari uoluit. mūdam faciem qua
deoꝛsū p̄ssserat. supius reducat:
ut auerē quē portabat eructet
Sic sūt rēnarū cogitationū auer
nē a mente exuimus. q̄ penē
subuersionū renūsamus: ut nulla
nra intentio iā postponi dēat.
q̄ prius cogitationis infimae cum
premebat: et mūda facies ad su
piora ueniat: ut rēa nra intētio
nole iam rēnu deliderij nō p̄ma
tur. Ad nequaq̄ agere possumꝰ
nisi sā sp̄ūs gr̄ā p̄fundam: q̄ ui
delicet oīps dīs si aquas emulsi.
subūtent ūram. Sequit Apud
ipm est fortitudo et sapia. Pau
lo supius dān fiat. apud ipm
est sapia et fortitudo. Iuit aūt dz.
apud ipm est fortitudo et sapia
Quia ei oīps dīs plenus siue

milcero hō fāis p̄ius manſue
tudis doctrinā. ptulit. et postmo
dū in iudicio quāte sit fortitudis
ostendit: rē supius sapia ante
fortitudinē memorat. ūl de p̄is
unigenito dr. Apud ipm ē sapia
et fortitudo. Cuius uero ad iudi
candū uenientis in ūroꝛe siue ūtu
tis appārebit. et repulsis reproꝰ
bis. elās suis in regno ppetuo q̄
luc sit sapia p̄is indicabit: rē
in subsequenti sentēa apud ipm
esse prius fortitudo et post sapia
dr. In ubis uagq̄ priorib; quib;
aut. apud ipm est sapia et fortiꝰ
tudo. apte iudicat: q̄ hoc ꝯ mā
suetus edocuit. qualit credendū
sit in utute iudicij tribulis ondit.
In ubis uō subsequentib; quib;
aut. apud ipm est fortitudo et
sapia. luce clarius demonstrat.
q̄ prius in iudicio p uirtutē re
probos destruit: et postmodū elās
uentib; eterni regni p̄mio luce in
fulget. Sed q̄ ante extremi dē
iudicij iudicare cotidie ocultus
dispōib; fāis mortaliū nō desistit:
ad hoc q̄ uīc agit uidet cū subdit.
Ipe nouit et decipientē: et eū
qui decipit. Adducat conatuꝰ
in sibi finem: et iudices i sibi
pozem. Cū oīs qui p̄mū de
ape conatur iniquus sit: et in
quis ueritas dicat. nilq̄ nouꝰ
nos. discedite a me qui operamī i
quitatē: qualit hoc in loco dz.
q̄ dñs decipientē nouit? Sz q̄s
sane dei aliq̄n cognoscē dz. alīn
approbare. et sat iniquū q̄ cogꝰ
noscendo induat. neq; ei iniquū
ꝯpiam iudicasset. si nequaq̄
cognosceꝛ: et cū iniquū nescit. q̄
eius fāa nō approbat. Et nouit
ergo q̄ deprehendit: et non nouit

Ca. xij.

vij

qz hunc in sue sapie specie non re
cognoscat. Sicut de uerba quodaz
uiro dz. qz falsitatē nesciat: nō qz
ei ab alijs falsū dz. hoc reprehende
ignorat: sed eandem ipām fallaciam in eo inuenit. et nescit
in amore: ut uidelz ipe hanc non
agnat: quā actam ab alijs damp
nat. Et sit plusqz: ut nōnulli in
insidijs uacantes. alienę uite p
uersitatis sue laqueos tendant.
Et ei quis nescius eisdē laqs
capi conspicat: utrū hec diuinit?
uideant formasse dubitat. Nunq
turqz hoīes: si ds hoc uideat. cur
sicut punitur. Sz ipe et nouit de
prienē: et eū qui decipit. No
uit ergo decipientem: qz plusqz ātē
ora eius mala conspicat: et hunc
iusto iudicio cadere ecā in alia
pēa punitur. Nouit decipientē:
qz in manu sua opm dimittit.
hūc ut ad peiora prouat deseri:
sicut scriptū est. Qui nocet noce
at adhuc: et qui in sordibz ē sor
descat adhuc. Nouit quoqz et e
ū qui decipit: qz sepe cōmittit ho
mines mala que latēt: et idcirco
punitiuē decipi ut cadant eā
in mala que nescīt. Qd' mīa
decepta alīa ad purgatōem: alīa
uero ad ultiōis iuitiū fieri solet.
Addunat animē cōsiliarios i finē:
ei eā bonū qdlibz nō bo
na intentione facīt: sz ad qđ
munens retributionē tendunt.
Si eū ipse sūmi pīs diuinit?
qz p hoc qđ talis homo eā mi
nauit magni consilij angelus
est uocatus: rē consiliarios pdi
catores accipim⁹. qui suis audito
ribz consiliū uite pbent. Sz ei
pdicatoz quisqz ideo eā pdicat.
ut qđa lucra consequat. pfēdo
in finitū finem deducat: qz illuc
p laborem tendit: unde p mentis
rātitudinem fugere debuit. Hī ait
subdz. Et iudices in stupore. Oēs
enī hij qui examinandis aliorū
moribz pīsunt: rē iudices uocāt.
Sz ei is qui pēsa subiectoz uitā
nequaqz sollicite discutit. nec qz
qualiē corrigat agnoscat. in stu
porem iudex deductus est: qz q
iudicare male acta debuit. neq
qz ea que iudicanda sūt deprehen
dit. Sequit. Balteū regū dis
soluit: et precingit lumbos eoz. Qui membroz suoz motus
bñ regere scīunt: nō īmerito re
ges uocant. Sz ei de ipa cōmenda elatione mens tangit: plusqz
oīps deus eius superbiam detestans.
hāc i īmūditiā opis cadere punit.
Regū itaqz balteū dissoluit:
qū in hys qui bñ regere sua mē
bra uidebant. pr elatoīs culpā
salutaris in eis ungulū destruit
Quid uero in fine accipiāt: ni
si pēam. Sic p salomōnē dz. Iniq
tates sue capiūt impiū: et fumi
bz pēaz suaz constringit. Et
qz in renibz carnis delectatio pī
apat. districtus consiliarius inter
qui regū balteū dissoluit. fune
pungit renes eoz: quatn⁹ dissolu
to salutaris ungulo. sqlz eoz
membris delectatio pēa dominetur?
ut quos in oculto superbia inq
nat: qi sint detestabiles eā in
publico ostendat. Sequit. Du
cat sacerdotes inglorios: et opti
mates supplantat. Magna sa
cerdotis gla est: rēmuneratio subdito
rū. Vñ bñ egregius pdicatoz
discipulis dicit. Que est ei nra
spes et gaudiū. aut corona gle?
nōne uos ante dñm? Sz ei sa

XI

cordes unā discipulor negli
gūt. et nullū de eor puerbz ānu
dūm fīm ferunt: q aliud q in
glozij ducāt? Qui ante dicit
tū iudicem nimirū gliam cūc ī
luenūt: q mō in subditor suor
moribz pdicatōis studio nō er
quirūt. Bñ autē dr. et optima
res supplantat: qr aī meutē re
generū iusto iudicio delit: q ad
nullū remunerandū pmiū nō req
rit. Et in eo supplantat q fallit:
ut p etnā glia de principatu qua
li gaudeat. Supplantant igr
opamares: qr dū ueru celestis
pātie premia negligūt: in suis q
uoluptatibz cadūt. Sequitur.
¶ Cōmutans labiū ueracū: et
doctrinā senū auferens. Cū sacer
dos nō agit bona que loquit.
et eā sermo subtrahit. ne loq
audeat qd' non opatur: sic p p
phetā dr. Peccatori autē dixit de
quare tu enarras iustitias me
as: et assumis testamentū me
ū p os tuū? Dñe eā deprecamur
dicens. Et ne auferas de ore meo
ubū veritatis usquāq. Pendit nāq
q' omīps ds uitanis uerbū fa
cientibz tribuit: et nō facientibz
tollit. Qui g' hoc de ore suo nō
audīt peccat: q aliud q' grata
bone opationis quelinit? Ac si a
pte dicerer. A bono ope me erra
re nō sinas: ne dū a mutto ordi
nem bñ uiuendi. rōnabiliē pdā
loquendi. Et plīmq doctor qui
docere auder qd' negligit agere.
nā desiere bona loqui q opari
nonēplit docere subiectos inap
prāna que agit: ut iusto oīpotē
tis dei iudicio in bono iam nec
linguam habeat. qui habere
bonam uitā recusat? quam

eius
cāī meus circuarū rerū amori
incendit: de terrenis rebz sp loqit.
Et unde in eius ūitas dicit. Ex ha
būdantia cordis os loquit. Bo
nus homo de bono thesauro p
fert bona: et malus hō de malo
thesauro pfert mala. Hinc et io
hānes ait. Ipi de mūdo sūt: ideo
de mūdo loquūtur. Bñ g' dr. com
mutans labiū ueracū. et doctri
nā senū auferens? qr hoc qui pus
celestia pdicando neglegit eradi
dū qpalia diligentes. ad terrena
corruūt. labiū ueracū cōmutat.
et senū doctrina tollit. qr diligē
tes qpalia. priora suor precepta
mīme sequūt. ut locū regnoruq
qui ad fructū nolūtatis teneant.
nō ad usū laboris. Qd' nī apta
de iudeis ualet intelligi: qui aī
incarnationē dñi ueraces fuerūt
qr hūc uenturū esse crediderunt.
atq nūciauerūt: sz postq in car
ne apparuit. hūc esse negauerūt.
Labiū itaq ueracū cōmutati
ē: qr quē uenturū durarunt nega
uerūt pīncem. Et doctrina senū
ablata est: qr nequaq ea credēdo
secuti sūt. que pres suos pdicasse
meminerūt. Dñs eā heliā uenu
ente pmittit. q reducat corda fili
or ad pres eor: ut doctrina senū
que nūc a iudeor corde ablata ē.
nīsi miserante dño redeat: qui hī
de dño intelligē cepiūt filij. qd'
pdicauerūt pres. Sinuēo sene
eos dē quoq iudeos accipimus.
qui suadente pfidia uitanis ūlo
nouitate conati sūt. doctrina se
nū ablata est: postq hanc ecclā
ex gentibz fidelī inuenūla acce
pit. que p psalmistā dicit. Sup
senior intellexi. Quā qr ope
rando tenuit. qualit sup seiores

La. xy.

intellexit ostendit: dñe, ptnus tu
dixt dicens. Quia mandata tua
exquisiui. Quia ei studuit opan
do implere qđ didicit: accepit rel
ligere qđ docet. Dñe adhuc apte tu
dixt. ¶ Effunde desperationē sup
pnapes: et eos qui oppressi fue
rant releuans. Cū eñ iudeoꝝ
plis in legis mandato pmanēt.
et aīcta gentilitas nulla dei pcep
ta cognoscēs: et ulli p fidem pna
pan uidebant: et isti in pfundo
pressi iacuerūt p infidelitatē. Sz
cū incarnatois dñice misterium
iudea negauit. gentilitas credid.
et pnapes in despectionem ceu
derūt: et hij qui oppressi in culpa
pfidie fuerant. in uera fidei lib
tate leuati sūt. Hūc uero ysrlita
rū calū longe ante ihēmias in
tuens ait. Factus est dñs uelut
inimicus: precipitauit ysrl. Dis
sipauit menia eius: dissipauit
munitōes eius. Menia aūt i ur
bis ornamento sūt: munitōes
uero in defensionē. Et alia sunt
dona que nos munīūt: alia q
ornant. Phetie quippe doctrīe
genera linguarū. curationū ut?
si quedā menia meutis sūt. Et
et si quisq; non habeat. sāe mu
nitus p fidem et inchoatā pē: q̄
uis ornatus ituitū alterius
mine esse uideat. Spes uēo fi
des. et caritas. nō ūra menia
sz munitiones sūt: que si habē
negligūt hostiū insidijs. De
iudea g̃ qz pphetā. atq; doctrinā
uel miraculoꝝ signa abstulit.
menia pcepitauit: qz uēo spem
fidem. atq; caritatē. pp̃ eius du
ritiā auferri pmisit: munitio
nes eius dissipare studuit. Rēs
uero ordo seruatus est. ut pus

menia. et post munitiones dis
sipare diceret: qz cū peccatrix
aīa relinquit: prius ab ea iusti
tiā dona que ad manifestationē
spūs data sūt. et postmodū spei.
fidei. atq; caritatis fundamenta
destruūntur. Que cūcta dñs a p
fidis ablata gentilitati tribuit:
atq; ex hijs que infidelibz abstu
lit. mentes fideliū ornauit. Vñ
et scripturā ē. Et spolia diuitū diui
dere spolia. Cū eñ iustitiā spo
lia a iudeis abstulit: domui uz
dis gentiliū quā p fidē ihūm
dignatus est. spetē donoꝝ dedit
Qđ uidelicet gestū est. cū iuba
dei et iudeoꝝ pplis ad solā ūram
que oriūdi acceperat: et cōuersa
gentilitas p spūm qui ui uificat
penetraret. Dñe mor subditur.
¶ Qui reuelat pfunda de tene
bris: et pduxit in lucē umbrā
mortis. Cū eñ quecq; mistica de
oculis ppliarū ibis a credenti
bz agnoscimus: q̄ aliud q̄ pfun
da de tenebris reuelant? Unde
ipa quoq; ueritas discipulis in
pabolis loquēs ait. Qđ dico
uob in tenebris: dicite in lūe
¶ Cū eñ mistros allegoriarum
nodos p explanatio nē solui?
in lūe dicim?. q̄ in tenebris au
diuim?. Umbra aūtē mortis e
rat legis dura: q̄ unūquēq;
peccantē morte corpis puuin
sanctiebat. Sz postq̄ redēptor
nr alpitatē legalis sanctiois
p mansuetudinē tpauit: nō iā
p culpa mortē carnis inferri cō
stituit. tz mors spūs q̄tū in eē
da esset indicauit: in lucē pau
dubio umbrā mortis pduxit.
Ista etēi mors in qua
caro sepatur ab aīa. umbra il

pace

lus mors est: in qua aīa sepa
ratur a deo. In lucem ergo umbra
mors pduct: aī intellīa mor
te spūs mors carnis nūme nēc
Qd' nī intelligi et aliē pt. Dri
apes eccīe nō īmerito uocant.
qui aī magno comunly iudicio
sius semp cogitatoībz principā
tur: omnes qz stultos motus po
testate sapīe cōprimīt. Sed sepe
contingit ut in occulto ālmus de
ipsa sua sapīa in elatoīs fastū
subleuet: et sub eis uitijs corru
at: de quibz se uictorem fuisse
gaudebat. Hōc g' dr: effundit del
pectionē sup principes. Sz qz īn
nūgō hij qui iacere in uitijs ui
dent: ad pīe lamenta currūt. se
qz cōt culpas quibz subiacebāt
erigūt: aptę subiūgit. Et eos q
oppressi fuāt releuans. Nōnl
li eīm supno illustrati munē al
piciūt. in quātas pēdz suoz
turpitudines iacent: sōz manu
las lacūi s lauant: et sub se pt
modū carnis siue motus depri
mūt. a quibz ante pūebantur
Qd' nimirū magna oīpotēns
dei dispensatione agit. ut uidelz
in hac uita oīa habeant in
certa: et nullus ex habita casti
tate supbiat. qz effundit despec
tionē sup principes: nullus ex
uitioz suoz depressione desperet.
qz eos qui oppressi fuerant re
leuat. Et qm nī hec agit. ex
occultis dei cōsilijs sup vnūqō
qz suīa apta pdūct: ręē subiū
git. Et reuelat pfunda de tene
bris. pfunda eīm de tenebris
dns reuelat: qm aptam sentē
tiam ex occultis suis consilijs
iudicat: ut de vnoquoq q sen
tat ostendat. Quia ei uidet nc
creatoz oīa. et ipe in conclijs non uidetur: ręē de illo p psalmū
tā dr. Posuit tenebras latibu
lū suū. Sz qī de ishs tenebis ad
lumen erit: qm qd de vnoquoq pz
actibz sentiat ostendit. Et qa
aī is qui pēdz suoz ponderę
pmebat. ad rām nudis statū du
cit. prius ipam mortē cōspiat.
in qua et deficere consueuerat.
et hanc considerare nescebat:
ręē addit. Et pduct in lucem
umbrā mors. Umbra ei mor
tis est pua opatio: q de imita
tione antiq hostis qī de corpis
liniamētis exprimit. De quo
eaā sub nmulta sigōne dr.
Et nomen illi mors ē. Et plm
qz eius maligna cogitatio mē
tes hōm latet: amp p hoc qd'
nescit. amplius pualet. Umb
g' mors in lucē pduct: dū sōz
rū mentibz maligna opatio ā
liqui hostis ut destruī possit
aperit. Sequit. Qui mul
tiplicat gentes et pdet eas: et
subuīsas in integrū restituet.
Intelligi fortasse ualet qm gen
tes dns multiplicat et pdit: qa
nascēs condie et moriēs. Et sb
uersas in integrū restituit: qz re
surgent qui fuerīt mortui. Qd'
ei melius accipimus: si hoc qli
ter in eaz mente agit sentiam?
Multiplicat eīm gentes et pdit:
qz eas et p fecūditatē sobolis ex
tendit: et eī in ppria infidelitate
derelinquit. Sz subuīsas in integz
restituit: qz quas in infidelitatis
casu reliqrat: qūq ad fidei statū
reduxit. Quibz uidelz in mēns
integritate restitutis. Antiq' il
le pl's qui fidelis esse deo uidelz
tur. reprobatus corde repulsus

est: ut sua ꝑfidia deceptus. con
tra ipm posset insurgere. quē aīa
ꝑdicauit. Sequit. ¶ Qui īmu
tat cor ꝑncipū ꝑli tre: et decipit
eos: ut frustra incedant p inuiū.
Palpabūt qi in tenebris et nō
in luce: et errare eos faciet qi ebr
os. Cor enī ꝑncipū tre īmutati
est: cū in iudea sūmi sacdotes
et seniores ꝑli illi suo consilio
conabant obsistere. quē prus
uentuī esse predicabāt. Cuiꝰ
ei⁹ nomen plēs do moliunt
extinguere. decepti sua malicia
incedere p inuiū frustra conabā
tur: qz caudelicati eos patere ma
nu non potāt. cui⁹ auctorē omniū
miracula arguebant: iccirco tre
bant: sz credere renuentes. adh
signa requirebant cū dicent.
Qd ergo tu facis signū: ut uide
amus et credamus tibi? Qd opꝰ
ris? Bene inqt dr. Palpabūt qi
in tenebris: et non in luce. Qui
enī nr tot apta ꝛrepdat. qi in te
nebris palpat: qz qđ tangit nō
uidet. Omīs uero qui errat: nūc
huc. nūc illuc duat. Et qz aliqꝫ
ostendebant credere cī dicēt. nu
si esset hic a deo. non potāt facē
quicq̄: alii uēo hūc a deo esse de
negabant. cī despicientes dicēt
nōne hic est fabri filius. nōne mr
eius dr maria: et frēs eius iaco
bz et ioseph. et symon. et iudas.
et sorores eius nōne oīs apud
nos sūt: ꝛre subuigit. Et errare
facit eos sicut ebrios. Videbant
quippe eum ꝛ suscitare mortuos:
et ēm esse mortalē. Quis nō ar
deret diu: qꝫ conspiciebant suscī
tare mortuos? Sz rursū cī hūc
mortalem conspicerēt: despiciebāt
credere hūc esse īmortalem deū.

miracula

Per hoc ergo qꝫ omīps dūs talē se
cor oculis exhibuit. qui posset
et diuina ostendere. et hūana
pati. errare eos qi ebrios fecit:
ut cor superbia q incarnationis
eius misterīū despicere maluit
qꝫ sequi. et cui⁹ hūanitatē eius
se extollēs: et interlucentē dīui
tatis eius potentiā minuerent.
Que cūcta qz bā iob oculis pū
ctis p.pphīe spūm fūta sūt: ꝛre sub
iūgitur. Ca. xxiiii. ¶ Ecce omnia. In illo ei ea
que seruata erant uide
bat assistentia: cui nec fi
gura deerat. nec ꝑtita discedēt.
sed cūcta simul aīe ei⁹ oculos allu
cūt. Et qz ea ipa que uentura e
rant. alia esse uidit in opibz. a
lia in dūs: ꝛre subiūgitur. ¶ Et
audiet oculus meus: et audiuit
auris mea. Sz utilitatē dīa nō
habent: si intellīa carent. Vn
apte subdr. ¶ Et intelleri singu
la. Cui enī aliq̄ ostenditur uel au
diri: si intellīus non tribuit. ꝑ
phetia mīme est. Vidit namq
pharao p sōpniū que erant egip
to uentura: sz qz nequit ītelligē
que uidit: ꝓpter qꝫ falsa nō fuit. Ui
dit balthasar rex articulos
manus scribentis in pariete: sed
ꝓpter qꝫ non fuit: qz intellīa rei q̄
uidit non accepit. Dt igit dūs
iob ꝓphīe spūm se hre testat: nō
solū uidisse et audisse. sz intel
lexisse se oīa asserit. De quo in
tellīa qz nō extollit: subiūcta ei⁹
uerba testant. cī aut. ¶ Sed m
sīam uīam ego noui: nec ī
ferior uīi sū. Quibz uidelz dūs
ꝛmonuit qꝫ humilitatis fuit: q̄
se eis inferiorem negat: quor
longe uita sē uiuendo excedat

Nam et sedm eoz scām se nosse
confitnat: qui faciendo celestia eo
rū terrenas cogitatões p̄ ppheā
quoq; spīu transibat. Sequit.
Sz tamen ad oīpotentē loq̄r:
et disputare cū deo cupio. Cū oī
potente loquūr. dī eius mīam
deprecatū: cū eo uero disputam?:
dū nos illius iustitie cōiugētes.
fīa ūra subtili indagatione dis
cutim? Vel certe cū deo disputare
est. eū qui eius p̄cepta patit.
cū illo postmodū ad iudicādos
ppos iudicē uenire: sic cūcta reli
quentibz p̄dicatoribz dr. Vos q̄
secuti estis me. in regnatiōe cū
sedit filius hoīs in sede maiesta
tis sue: sedebitis et uos sup duo
decī thronos iudicantes duodecī
tribz isrl. Vū et p ysayā dūs dr
Scripture iustā sapientē: iudi
cate pupillo et iustificate uiduā:
et uenite disputemus. Scīm q̄ppe
est. ut cū deo de ppls in iudicio m
disputent: qui ad iūba dei p̄sens
sedm p̄fē relinquūt. Loqui ergo
ad oratiōnē: disputare ad iudi
cū p̄tinet. Unde igr scīs mō ad
dī potentē loquūr. ut cū dī potēte
postmodū disputet: q̄ ille cum
deo postmodū iudex uenit: qui
hīc ei mō in p̄cē familiaris ex
stitit. Sz scā ecclia nr̄a sepe tam
bām iob spēm tenere p̄dicimus
nō solū cūctē de quiquis iudicat.
cū ultimi dies iudicij aduenīt.
Sz nūc eam de cūctis prane agen
tibz. ul' stulte sentientibz iudica
re non cessat. Unde et subdit.
Dīns uos ostendēs fabrica
tores mendacij: et cultores puer
tor dogmatū. Quibz uidelz ap
te ostendr: q̄ amica eius q̄ et
hereticor spēm scā uim iudicijs
aduersant. Liquet em̄ q̄ catho
licor figurā non teneant: qui
cultores puertor dogmatū uo
cant. Aqua in re hoc quoq; opz
intendi: q̄ mendacij fabricatões
dicunt. Sicut em̄ edificiū lapi
dibz: ita mendacia similibz fa
bricat. Ubi em̄ nō dolosa loca
no sed sensus uertitur: q̄ mīa
ta moles non est fabrica sed er
natūa consurgit. Sequit Atq;
uanā tacentes: ut putemur mu
te esse sapientes. Sicut clausa la
tua in domo que int' membra la
tent ignorat: sic plīq; stultus
si taceat. utrū sapiens an stul
tus sit absconditē: si cū nulla ope
ra aliq̄ p̄dīt: que sensū ei tā
centis loquant. Sōs g̃ nr amī
cos suos aspicens uelle appare
q̄d nō erant. eos ad tacendū ā
monuit: ne possent apparē q̄d
erant. Vū et p salomōnē dr. Stult?
si tacūr: sapiens putabīt. Sz q̄
stultus cū loquit̄ p hoc q̄d sua ī
fert sapientiū iūba pensare non
sufficiat: ītē adhuc postp̄ silētiū
indicat. adiūgit. Audite ergo
correptões meas: et iudiciū labi
or meor attendite. Cū ait p̄us
correptões. et postmodū iudi
cū intulit: q̄ nisi p correptiões
p̄us stulta cōr deprimatur: neq;
q̄ p intelligentiā iudiciū ullū
cognoscat. Seq Quāq; dūs indi
get ūro mendacio: ut p illo loq̄
tūr dolos: Deus mendacio nō e
get: q̄ uicias auxilio fallitates
fulciri nō q̄rit. Hereticā aūt q̄ re
a q̄ p̄rane de deo intelligūt. ex re
ritate tuen nō p̄tit. q̄ ad appro
bandū mdū luis. umbīs falsi
tatis requirūt: et p eo dolos lo
quūt: dū infimas mētes in tel

Ca? terrus ruy?

lā illius stulta seductione deri
puunt. Sequit Nūq̄ faciē ei⁹
acipias: et p deo iudicare uitiū:
Stulta aī prudentiū fīa conspi
uunt. hec eis oīa esse reprehensibi
lia uident: sicq̄ impiae atq̄ iu
stitiae oblii. cauto intentius
de alienis iudicant: q̄to sua pro
fundi⁹ ignorant. Ac cōuīcti
aī p̄uor fīa redarguūt: sp sue
subiunctas consilij. eos et si exte
rius seruiendo. tñ interius cōpa
tiendo reprehendūt: q̄ illius sol⁹
est pīa hoīm sine cōpassione
dilatē: qui ex nature sue ōspotē
tia ignorat peccare. Quia igr
bñ iob animi ira eius fīa repre
henderāt. ac si in se ipi reprehensi
bile nichil haberēt: tē nūc dr.
Nūq̄ faciem eius acipias: et
p deo iudicare uitiū. facē q̄ppe
eius acipe est: auctem illu⁹ in iu
dicio sumere. Et q̄. p deo iudica
re uitiat: qui cū iubīna queq̄
in alieno reprehendit: apud se in
ordius p cōpassionem nō inf
mat. Seq̄ Aut placebit ei q̄
celari nichil p̄t: aut decipietur
ut homo uīis fraudulentis?
fraudem deo herecā exhibent:
q̄ ea astruūt: que nequaq̄ ipi
p quo loquūt placent. Cuiq̄ dū
quasi defendē uitiū offenditur: dū
iu adulatē eius corruūt: cui
uident ex p̄dicatione famulari.
Dñi et p psalmistā dr. Ne delin
as inimicū et defensorē. Omis
quippe hereticis omipotēti deo
inimicus et defensor est: q̄ unde
hūc q̄ defendere uitat. inde iuia
ri illius adulat. Quia aūt la
tere diu nichil p̄t: hoc in eis iu
dicat qd' intus sentiūt: nō q̄ fa
mulari foris uident. Quia igr

cor fraudulentis ds ut hō non
fallat: tē subiūgit Ipe uos ar
guet: q̄m in absconditō faciē ei⁹
acipias. Stans ut se cōmouerit
turbabit uos: et tor eius irruet
sup uos. Hoc qd' in absconditō
acipi asserit faciem dei: duobus
modis ualet intelligi. Sūt nāq̄
nōnulli qui et uitatem in corde
sentiūt: et tñ que falsa sūt de deo
foras loquūtur. Ne eñi unq̄ u
deant. et cognoscāt ueritatē in
terius: et tñ hanc exterius impug
nant. Vñ nūc bñ dr. Ipe nos
arguet: q̄m in absconditō faci
em eius acipias. Ac si apte di
ceret. Tanto magis de falsitate
apud eū ethis reprehensibiles:
quāto et apud nos interpos qd'
uin est uidetis. Et sūt nōnulli
qui q̄m ad ueritatē redeunt. dei iu
stitiā et mānsuetudinē conplangunt:
et orando ac flendo contremiscūt
Sz postq̄ contēplationis hora
transierit. sic audaces ad iniq
tates redeunt: ac si pr⁹ dorsū ei⁹
posuīt. a uultu eius lūe minu
me uideant. Hij itaq̄ apud se
in absconditō q̄ corpaliter uiden
tem acipiūt faciē dei: q̄ ei et cū
pūctes fiunt flendo blandiūtur:
et cū q̄ a conspectū illius recedūt.
moribus derahiūt. Quo tāto am
plius de malis suis fiendi sūt:
q̄to et in occulto cogitationis rīa
dei iudicia cognoscunt. Vñ et
subdr Stans ut se cōmouerit
turbabit uos: et tor eius irruet
sup uos. Cū sit nature immu
tabilis omps ds: in ira iu
dicij p̄turbabilis non est: Sz hu
mano ibo motus dei dr ipsa
rationis eius districto: q̄ hūa
na prauitas ferit. Iusta autem

xvij

XI

uiri ante deū meruit. q̄ eius
contra eos ira non moueatur:
et ne cōmotū seuiant trāquillū
timent. Ac cōuē pueri nīc iam
ferui puniebāt. aī ferumē: eos
q̄ nīc terror eius a sōpno liui to
pis erlusarat: aī uindicta pur
bat. Dñe et p̄phām dr. Et manū
tua ueratio inuellā dabit audi
tui. Cū enī de p̄ceptis dei contēp
tis atq; despīs uerberati p vin
dictā cepim: nīc intelligim qd
audierim. Et psalmista ait. Cū
occideret eos: inquirebant
eū. Dñe magr dr.
Manū ut se cōmouerit nubabit
nos. et tror eius irruet sup nos:
q̄ reprobis cordibr nō timor re
quiem. sed pena timorē parit.
Sequē Memoria tua cōpa
bit̄ auen. Omnes qui cogitatōe
terena huic scō conformant: p
onne qd agūt. huic mūdo relin
quere sui memoriā conant. Alij
bellor tumulis. alij altas edificio
rū memor. alij diuersas doctrīa
rū scīarū libris instanter elabo
rant: sibiq; memorie nomē edi
ficant. Sed cū ipa ad finē celer
nita pauerat. q̄r in ea fixū stab.
q̄ et ipsa celeriter mobilis prau
sit. Anima etēi aliēu rapit: sicut
sarptū est. Non sic impij nō sic:
Si tamq̄ puluis quē proiicit uent
a facie tre. Hīc g̃ stultor memo
ria auen cōparat: q̄r illuc ponit
ubi ab anima rapiatur. Quāti
libr etēi quisq; p augenda glia
sui nois elaborat? meōriā suā
sīi auerē poterit: q̄r haut alius
uentus mortalitatis rapit. Ad
uerē de iusto sarptū est. In meō
ria etna erit iustus. Eo ipō eī
quo tā sua solius dei oculis ī
primit: nomen suū meōre in e
ternitatem figit. Sequē Et
redigent̄ in lutū cernices uestre.
Sicut p oculū nīlus: sic p cerui
cem solet superbia designari. Cer
uix magr in lutū redigit̄: aī sup
bus quisq; hīliat̄ in morte: et
elata caro tabescit in putredine
Juuenaū eī qualia in sepulchis
iacent diuitū ordinem? q̄ ulla
in exanimata carne sit ymago mor
tis: q̄ tabes corruptionis. Et ēe
ipi erant qui exhorrebant honō
ribr. hīis rebr timebant. despi
ciebant ceros: et q̄ solos se esse
gaudebant. Et dū non p̄dent
quo tendebant: nesciebant qd
erant. Sr in lutū cernix redacta
est: q̄r despecti iacent in putredi
ne. qui timebāt in humanitate.
In lutū cernix redigit̄: q̄r q̄nti
carnis potentia ualeat. tabes
corruptionis pbat. Sequitur.
Tacere paulisper: ut loquar q̄
mīq; in meus suggessit. Sensu
carnis locutos indicat? quos
adcarco ad silentiū reuīgit: ut
ea q̄ illi mens suggesserit dicat.
Ac si apte dicat. Non ego carna
lit̄ sed spīcaliter loquor: q̄r p sen
sū sp̄s audio: que p mīsterīū
corpis pfero. Dū mor ad alta
conscendit? sep in misteriis ele
uat: et in narratiōne quā pmule
rat. ad mistica uba pmutat di
cens Quare lacero carnes
meas dentibr meis? et aīam me
am porto in manibr meis? In
sarptura sacra deuces alīū scī p
dicatores: alīū uero inferni ac
api sensus solent. De scīs enī p
dicatorib sponse dīcit. Dentes
tui sicut greges tonsarū: q̄ ascē
derūt de lauacro. Dū et uni cor

ostensis in figura genitabz dr. Mac
ta et manducca. idz uenustate eoz
tonere: et in corpus ecclē fidelz ī tu
a mēbra cōuerte. Rursū qz dentes ī
teriores sensus accipi solent: ihere
uias pphīa testat dicens. Fregit
ad unmez dentes meos. Qd dentes
etenī abz frangūt. ut glutiat. Dū
nō īuenio in dentibz meos sens
accipimus? qui singula que cogi
tant qī manducant et cōminuūt.
atqz ad uentrē memorie trāsmit
tūt. Quos pphīa ad unmerū fract
os dicat: qz iuxta mensurā unu
quēqz pcīa intelligētie ecclam gna
tur in sensibz. Et sēdm qd quisqz e
git exterius: in eo obstupescat. q
de intrius atqz īuisibilibz intelligē
potuit. Dū rē ecclā scripsit ē. Oīs
hō qui comedit unā acerbā: ob
stupescent dentes eius. Qd nāqz
acerba una est nisi pcīm? Una
quippe acerba est: fructus añ tēp?
Quisqis uero pūnas iuste delīanq
uibz saturari desiderat: qī fructus
ante tempus comedere festinat.
Qui ergo unā acerbā comedit.
dentes eius obstupescūt? qz qui
pūnas mūdi delīanoubz pasat?
interni eius ligant sensus. ut iā
spūalia manere idz intelligere
nequeant? qz vū in exterioribz delīa
ti sūt: inde in intimis obstupescūt
Et dū pāo aīa pasat. panē iust
tiae edere nō ualet: qm ligati dē
tes et pcīi consuetudīe. iustū qd'
intus sapit edere nequaq̄ possūt
Hoc igitur loco qz dentes ut dixi
mus intīnos sensus accipim? cō
siderare magnopē quid agē iust
i soleant debemus. Qm plīq
qz si qua in se ēpfectibz ieuie carna
lia esse deprehendūt: hec intīnis
sensibz retractantes. nec hemēter
in sementīpis insequūt. Ac luctuōe
se conterūt? magnisqz arumnabz
uel nūma in se pzaua diiudicāt.
atqz hec p penitentiā dampnant.
Qd' idcirco agūt? ut in coelīpū
etenī iudicis et ipsi īuenīri ī qū
nī est possibile irrepīhensibiles
debeant: et hij qui eos sic se iudica
re conspiciūt. emendare sementp
sos a culpis grauioribz incipiūt.
Qd' fidelz bīs iob corā amī
cis suis qualem glām teneantbz.
et transeuntia bona laudantib?
fecerat: sz nī eoz sensū ad
cognoscendā un
tatem flagelli sui pducē non
ualebat? ut scīz pensare posset
qd' non solū pspa omīps deus tri
buerit: sed nōnūqz etiam aduīsa
ppitius irrogaret. Dū bū nē dicat.
Quare lacero carnes meas dentī
bz meis? Ac si patenter dicat. Cur
intrius sensibz carnalia si qua fu
erunt in me fīa discerno? si me
is spectatoribz pdesse nō possū?
Obi et apte subdit. Et aīam meā
am portō in manibz meis. Aīaz
in manibz portare est: intentio
nē cordis in operatione oñdē. Ha
bent nāqz hoc ppriū iusti: ut nu
llū qd' dicāt. atqz nullū qd' agūt
non solū ppīam sui: sz etiā ppriō
rū edificationē queraut. Et alī
in quibusdā sementīpos diiudicāt.
ut pigros auditores ad conside
randos sementīpos reuocent? a
liqū bona opa ostendūt: ut spē
tatores eoz erubescant nō imita
ri qd' uident. Nam scriptū ē. Vi
deant ūra bona opa: et glificēt
pātem ūrm qui in celis ē. Qui
igī intentionē suā in manibus
portat. Sed cū iustus quisqz nec
se diiudicando. nec bona opa os

p opa ostendat:
aīam suā

XL

cendendo malignari, primor. phibet: p hoc qd'egerit ad iuba doloris redit. Non ñre nūc dr. Quare lacerō carnes meas dentibz meis? et aiam meā ponā in manibz meis. Dz est aut uel me districte coram hoīnibz dijudico. uel qd appetā in ope ostēdendo? si malignari, prior nec mala iudicando. nec ostendē do bona phibeo? Sed cū iusti eam ai hec diamur: nūq a pbendo pximis bona exempla deficīt. Non adhuc coram amicis suis bēs iob utrauē pāe exhibens et ostēdēs aiē Coram si occiderit me: in ipso sperabo. Nūq est pāe iuxta in plpis. Ille aūt uere est pauens? qui et adūsis aterē: et ai ab spei fine rōnabile nō inclinat. De re pbi namq; sensu carpā est. Cō fitebit abi dñi būfcis ei. In hoc magis meus iusta ab īiusta discernitur: q omnipotentis dei laudē et me adūsa confitet. q non ai rebz frangē. nō ai alii erioris gle indic? sz in hoc magis qualis ai rebz fuīt demonstrat: q et cū rebz robustior stat. Sequit. Quia cū tū uias meas in conspcū ei? arguā: et ipe erit saluator meus Cū paulus apls dicat si nosmet ipos dijudicaremus? non utiq; dijudicaremur. eo nūc dñs saluator ītenditur? quo nūc pro tōre dñi pcīa ureā a nobis nec ipis redarguitur. Non etiā quiq; culpas suas nūq; sciūt pcre: ut possint culpaū iudicem placatū inuenire. Et vē etiā postmodū inuenire saluatorē credūt: quē districte nō iudicē meruīt. Nam qui sibi nūc in culpa pat: ei postmodū in pena non patit. Quare ergo. Quia cū uias meas in conspcū eius arguam. Que uero uanas de hac arguatione sequatur: adūgat. Et ipse erit saluator me? Sequit Non enī uenier in conspcū eius omīs ypocrita. Cū ēnī stat q; iudex ueniens. aguos ad dexteram. hedos uero ad sinistrā ponat? qua nūc rōne dr. in cōspcu eius ypocrita non esse uenturi? Qui salz si iux hedos erit: ad sinistrā iudicas apparebit. Sz sciendū est: q; duobz modis in conspcu dñi uenimus. Uno quidem quo huc pcīa nra subtrahit? xpendentes. in eius nos conspcū ponim? et fiendo dijudicamus. Nā quo actus conditoris nri potentiā ad sensū reducimus: totiens in cō spectu illius stamus. Non rōne quoq; p uirtū dei helyam dr. Venit dominus ds ihēt: in cuius conspcū sto. Uno quoq; mō in conspcu dñi uenim?: cū in extremo iudicio ā te tribunal eius assistim?. Ypocrita igr p examen ultimū ad conspcm iudicis uenit. Sz q; mō culpas suas considerare et deflere dissimulat: in conspcū dñi uenire reuelat. Sicut enī nullus uiri ai districtionē uenturi iudicis contemplant. pcīa sua ad memoriā reducūt. deflent q cō miserūt. districte se iudicant. ne iudicent? ita ypocrite quo exterius hoīibz placent. eo se interi? aspicere negligunt: totoq; se in uerbis, primor fundūt? et sctōs ee estimant: q; sic se ab hoīibz haberi pensant. Cuiq; mentē p iuba siue laudis sparsim. nūq; in hanc ad cognitionē culpe redeunt? nūq; considerant ubi mentē iudicem offendant. nil de eius districtione meruīt: q; sic se placu

xcv

ille ei sicut hoīibz arbitrat. Qui
si trorem eius ad meritē reducēre:
hoīpiu q in mala intentiōe po
sita placeat hoīibz. plus timēnt
Dñi iracūdē. non enī meruit in cō
spectu eius omīs ypocrita: qr dis
tinctionē dei aute oculos nō po
nit: dñi placere humanis oculis
contrariat. Qui meritē suā dilau
dens. semetipm in conspectu dei
poneret: pcīō iam ypocrita nō
esset. Sequit Audite sermonē
meū: et eruginata papite auribꝰ
uris. P hoc qd eruginata noīat:
figuratas se hīe locutiones demō
strat. Dñi aptē quoqr uoce fideī pli
subdit. Si fuero iudicatus:
sao qr iustus īueniar. Qd ab e
isdem etiam bī iob psona nō
discrepat: qui hoc ipe torqs de se
metipso loquit. qd de illo uerita
hosti eius inuerius dixerat: ui
distī seruū meū iob qd non sit ei
silis sup tram. Et quidē isti vu
lde est inferius qd de se memo
rat: q qd de illo dñs dixit. Aliud
est enī iustū esse: aliud est ei silē
non esse. Hūiusmr igitur de semet
ipso sentit: q dñi iustus sine cō
patione erat: non se p ceteris sz
iustū tūmō inueniri posse nēo
rauit. Hoc tī in eius ibis uidet
habere questionis q supius dix
it. uias meas in conspectu eius ar
guam: et inferius dicit. cōsumē
me uis pcīis adolescentie mee:
et pcīa sua subtrahit agnoscēs. ad
huc longe inferius adiūgit. sig
nasti quasi in sacculo delicta me
a: nūc aut. si fuero iudicatus:
sao qr iustus īueniar. Nequ enī
sit cōuenire queunt: pcīa et iusti
tie. Sz scīs uir sibi iniqtatem
tribuens. et oīpotenti dño pur

ex se

gationē suam: et pōderem sen
nosset esse. et iustū se sine nō ig
norat ex munere: qui in rō quo
qr ope positus. et yīdanū grā
meruit flagella sustinere. Iam
qr se iustū in iudicio īuenī gau
det: qui ante iudiciū penitū se
uidet. Dñi tī longe post dicat.
signasti qī in sacculo delicta me
a: statī subdit. sz tu curasti ini
quitatē meā. Qui ergo iustū
īueniri se in iudicio meōrat: ne
quaqī se iuste flagellatū negat.
Quānus in flagello eius dns
non pēnā studuit tergē: sz meri
ta augere. Seqt Quis ē qui
iudicetur mecū: Veniat. Sanc
ti uiri in se in opibz suis dō auc
tore custodiūt: ut oīno vīi acu
sent exterius nō inueniantur. In
cogitatiōibz uō suis tanta se cau
tela arcā spiritū: ut si fieri vale
at. semp irrephensibiles intimi
udias oculis assistant. Sz q
tī agere pūt. ne exterius labā
tur in ope: tantī interius agē
nequaqī possūt. ut nūqī labā
tur in cogitatione. Humana enī
conscīa eo ipo quo ab intimis
cedit: semp in lubrico ē. Vī
tat: ut ecīa scīa uiri frequēter labā
tur in corde. Scīs ergo iob tā
mente sua. q ex uoce elōqr loqs
dicat. Quis est qui iudicetur
mecū: Veniat. Quia enī in er
rorib actibz unde reprehendatur
non hīt: habet accusatorē qrit.
Quia ueō ecīa iustor corda se
metipa nōnūqī de stulta cogita
tione reprendūt: pt hoc forsan
se subdit. Quare tacens cōsu
mor: Tacens enī cōsumit: q
de stulta cogitatiōe se reprendēs
apud semetipm tente conscīe

XI

mordeat. Nec li aperte dicat. Sicut
uixi ut accusatorem exirus nullū
timere: itaq; sic uixissem ut mea
mentis pua accusatricē conscīam
non habem. Tacens eū consūmor:
qui mais in se iuenit unde uarē.
Sequē ¶ Duo aīa ne facias mi:
et aīc a facie tua non abscondar.
Hoc loco quid dei facies: nisi aīa
diuisionē debemus accipe: In
qua dīa pīa respicat. punit. A q̄
uidelz nullus erā ulsus absconditur: si duo que postulat nō a me
neant. De quibz subdit ¶ Manū
tuā longe fac a me: et formido
tua non me terreat. In quibz unde
licet duobz. q̄ aliud p. pphete uo
cem q̄ temp⁹ gīe et redemptionis
inquirit. Lex namq; sub paulio
ne ulcōis pplm tenuit: ut quisq̄s
sub illa peccaret. pīnus morte
puniretur. Nec plebs israhel ex
amore dīo. sed ex timore seruie
bat. Hinc impleri iusticia p nō
rem pīt: q̄ uxta iohīs uocē. per
fta caritas foras mittit timorē.
Paulus adoptiuos filios consolatur dicens. Non accepistis spiritū seruitutis iām in timore: sz
accepistis spīm adoptōis filiorū in quo
clamamus abba pat. Ex uoce
igit̄ gīe iuis hīam legalis paulsionis duriciam tranlure cōcupiscēs.
atq; a formidine puenire ad dilectionē appetens. que duo a se ops
dis longe fugiat exorat dicēs: manū tuam longe fac a me. et formido tua nō me terreat: idz paulsionis duricia remoue. formidinis
pondus tolle: sed et uirtutē gīe
dilcōis spīs seruitutis inficiendo: q̄ si longe a paulsione et formidine non fuero. suo q̄ a disciplione tui examinis non absōlor?

qm in conspectu tuo iustus esse nō
ualeo: qui tibi non p dilcionē sed
p formidinē seruit. Hinc et ipam
conditoris sui pīcia q̄ familiariter ac corpalit querit: ut p hanc
et audiat qd ignorat: et in hys
audiat que nouit. Hā. prius ad
uigit ¶ Voca me. et ego rūdebo
tibi: aut certe loquar. et tu rūde
mihi. Qui dīm hīanis oculis palsiptam carnē appuit. sua hoībz
pcia apuit: que et pperabant
et nelciebant. Hinc et subdit ¶ Cūctas habeo iniquitates et pcia: sceleta mea atq; delicta obscende mihi.
Dīus uocare ac rūdere intelligi
et aliter posit. Vocare enim dei est:
nos amando et eligendo respicere.
Rūdere aūt nrm est: amori illius
bonis opibz parere. Vbi apte
additur. Aut certe loquar. et tu responde michi. Loquimur nāq; cū
eius faciem p desiderium postulamus: rūdet uero deus loq̄entibus.
cū nobis se amantibz apparet. Sz
q̄ quisq̄s etiuitatis desiderio anhelat. semp ipm sibi ualde repugnen
dens sua sua displicere: et ne q̄d in
illo sit in quo auctoris sui faciē
offendat querit: hīc subiungit.
Cuctas habeo iniquitates et
pcia: sceleta mea atq; delicta obscende mihi. Iste in hac uita iustorum
labor est. ut semetipos inueniāt
et inuenientes flendo atq; corrigendo ad meliora pducant. Et q̄uis
int iniquitatem et pcm nichil
distare phibeat iohēs apls q̄ aut
iniquitas pcm est: ipo tm usu loquendi. plus iniquitas q̄ pcm
sonat. Et omnis hō se libere pcm
re faterur: iniquū uero dicere nō
nisi erubescat. Inter sceleta uero et
delicta hoc distat. q̄ sceleus etiam

pondus pñi transiit. delictū uero pondus pñi non transiit? qz et cū offerri sacrificiū p̄ piegem iubeatur? nimirū pñpie. sicut p̄ pcō. ita et pro delicto. Et nō nūq̄ scelꝰ in ope est: delictū uero plūqz i sola cogitatione. Vñ et p̄ psalmistā dr. delicta quis intelligit: qz nō deliceat pñā opis tanto citius cognoscunt. q̄to exterius uidentur? pñā uero cogitatōis eo ad intelligendū difficilia fiūt: quo inuisibiliꝰ p̄petrant. Quisq̄s igit̄ animas deliderio auritus appetit uenturo iudici deliderat mūdus: tanto se subtilius nūc examinat. q̄to minuꝰ cogitat. ut cū tremorꝰ illius lib assistat? et oīdi sibi exorat. ubi displicet. ut hoc in sēp penitentiā puniat: seqz ḥ diiudicās diiudicabilis fiat. Sz inter hec intuere nōe est. q̄ta pegrinationis nīe pena nos premit? q̄ meam etatē uenimus: ut nosmetipos ignoremus. Nec mus mala: nec cū hec celerius deprehendim? nel p̄petrata. Exclusa quippe aīa a luce ueritatis. nil in se nisi tenebras inuenit. Et plūqz in p̄cī foueā pedem porrigit: et uelat. Add' nimirū de sola erūj sui etate patet. qz ab illustratione dñi repulsa. et semetipsam uidere p̄didit: q̄ auctoris sui faciem non amauit. Vñ et subdr ¶ Cur faciē tuam absconditis: et arbitraris me inimicū tuū? Humanū genꝰ contēplationē lucis mtīe habuit in paradiso: cū sibimetipi placēs quo a se recessit. lumen conditoris p̄didit? eiusq̄ faciem ad lignā paradisi fugit: qz post culpā uidere meruebat. q̄ amare consueuerat. Sed ecce post culpam uenit in penam. ex pena aūt ad amorem rediit? qz quis fuit ante fructus inuenit: atq̄ illam sine qua nouit in culpa. exactaꝰ requirit ex pena? ut iam caligine ne cernamus sue fugiat: atq̄ ipm̄ q̄ auctorē suū non uidet. ꝯ uidē phorrescat. Quo uidelz deliderio cōpunctis cōis uox clamat. Cur faciē tuam absconditis. et arbitraris me inimicū tuū? qz si sic amicū aspiceres: tue me uisionis luce nō priuares. Qui mobilitatē quoq̄ cordis hūani subsequens adiūgit ¶ Contra folium q̄ uento rapitur ostendis potentiam tuā: et stipulam siccam persequeris. Quid est u. hō nisi folium? qui uidelz in paradiso ab arbore cadit? Qd est nisi folium? qui tēptatōis uento rapitē. et deliderior elatior leuatur? Mens quippe hūana quot tēptationes patit? tot flatibz mouet. Hanc etēi superbia ꝑturbat: cū recedit ira. succedit inepta letitia. Luxurie stimulis urget: etiā auaritie lōge lateq̄ ad ambienda que terrena sūt tendit. Alīn hanc superbia elevat: alīn uero inordinatꝰ timor in infimis deponit. Quia ergo tot tēptationū flatibz leuat et ducitur: iste folio hō cōparat. Vñ bñ quoq̄ p ysayam dr. Cecidimꝰ q̄si folium uniuersi: et iniquitates nre q̄si uentus abstulerūt nos. Quasi uentus quippe nos iniquitas abstulit: qz nullo fixos iustitie pondere in uanā elationem leuauit. Bñ aūt post folium. ceā stipula appellatur hō. Qui etiā arbor fuit in conditione. folium a semetipo suis est in tēptatōe.

xvj

sed post stipula apparuit in delicti
one. Quia eñ de alco ccidit. solū:
qz uero p carnē ire. primꝰ fuit. eaā
ñ stare uidebat. stipula esse mēo
ratur. Sed qz uiridimatē intimi
amoris pdidit: iam stipula sicca
est. Consideret unaq; ur sañs et hō
q̄te ultionis sit. et dīs q̄te distric
tionis. et dicat. Cur solū qd' ne
to rapiē ostendis potentiā tuam:
et stipulā siccam plequeris. Ac si
apte deplorēt dicens. Cur tanta
rāuidine impetis eñ: quē sic infir
mū esse in tēptatōe cognoscis: Se
quiē Scarbis eñ gaa me ama
raudies. Quia oīne qd' loquiñ
tranlit. qd' uero scarbimus mauz:
dis non loqui. sz scarbere amantiū
dines dz: añ diu sup nos eius fla
gella pduraut. Semel quippe pe
cauit homñ dcm est: tra es et in
tram ibis. Et sepe apparentes an
geli homñibz pcepta dederūt. Nō
ples legislatoz p districtionē pāa
cocrauit: ipe unigenitus sūmi pa
tris ad nos rediturendos uenit:
moriendo mortem absorbuit: nu
llam penam denūciauit nobis
quam ostendit in se. Sz cū illa
que in padyso data est de morte
carnis nře sententia. ab ipō ini
tio quis hūanū usq; ad finē scli
non mutatur. Quis est enī hō
qui uiuit et nō uidebit mortem:
Qd' bñ rursū psalmista intuēs
ait. Tu scarbis es et quis resistet
tibi ab ira tua. Iz uidelicet
peccanti in padiso homñ iratus
semel de mortalitate carnis nře
sententiā fixit: que et nūc usq;
ad ultimū mutari nullo mō ua
lebit. Dicat ergo. Scarbis cotidie
me amarauidines. Ubi adhuc
subdit. Et consumere me uis

pcīs adolescentie mee. Ecce ur
iustus qz in iuuentute sua se pec
casse non inuenit: adolescentie sñ
primelat. Sz sciendū est: qz sicut
in corpe. ita sūt etiam incremēta
etatis in mente. Prima quippe
hoīs etas infantia ē: añ et si in
nocentē uiuit. nescat tñ sua inno
ciam quā habz. Ac deinde puīcia
sequit: in qua iam ualet dicē q̄
nuit. Cui succedit adolescētia: que
uidelicet prima est etas in opa
tione. Quā iuuentus sequit: scalz
apta fortitudini. Ac postmod'
senectus: eaā p tempus iā cō
grua maturitati. Quia igr pri
mā etatē aptā bonis actibz ado
lescentiam diximus. et iusti ui
ri añ in magna mentis maturi
tate pciuit. nōnūq; ad memo
riā actionū suarū iuuenū reduc
it: seq; tñ de suis primordijs re
prehenduñ. q̄ñ ex grauitate
mentis altius pfecerūt: q̄a eo
iudicaretos se fuisse inueniunt.
quo discretionis arcē postmod'
plenius consequuti: ree nūc per
sñ uri noxē adolescentie penam
formidāt. Qd' si ad ipam iram
est tenendū: hinc considerandū
est q̄ñ sint grauia pāa iuuenū
et senū: si et illud sic multi metu
unt. q̄ in infima etate deliq̄ūt
Sequit Posuisti in neruo
pedem meū: et obseruasti oīs
semitas meas: et uestigia pedū
meoz considerasti. In neruo ds
pedem hoīs posuit: qz p̄ualitate
illius fortē districtionis sue se
tentia ligauit. Cuius omnes
semitas obseruat: qz subtiliter
singula eius queq; dijudicat.
Semita enī angustior solet ee
q̄ uia. Quia quīq; uias actōes:

non inuenio semitas ipas actionũ cogitatões accipimus. Deus itaq; omes semitas obseruat: qui singulos quibusq; nris actionibz etiam cogitatões pensat. Et uestigia pedũ considerat? qui intentiones nrõz opm q̃ rẽte ponantur examinat: ne et hoc qd' bonũ a gẽ non rõe desiderio agat. Possẽt q̃ per pedũ uestigia quedã male acta signari. Nã pes in corpe est. uestigiũ in uia. Et plinq; dũ q̃ dam prauc agimus. inuenirz hoc ẽbz exemplũ malũ pterm? et q̃ inclero errat uiam pede sequentibz uestigia distorta relinquim? dũ p nrã opa ad scandalũ aliena corda puocam? Valde auẽ laboziosũ est custodire ne mala homo facere audeat? ne in bonis actibz p intentionem turbet: et int̃ recta opa sinistra eũ cogitatio illudat. Que cũ cũcta omps ds subtilit̃ examinat: atq; in iudicio singula repẽlat. Dz q̃ homo qui carnis sue infirmitate constringit̃. cui cãcta ualeat subtilit̃ assurgere? atq; incõcussa cogitatione rẽtitudinẽ tenere? Dũ apte subdit

Quasi putredo consumendus sũ: et q̃si uestimentũ qd' comedit̃ a tinea.

Homo eũ quasi putredo consumit̃: dũ carnis sue corrupt̃one conteritur. Cui q̃ inuida tẽptatio non aliũde q̃z a semetipso nascat̃: more tinee carnẽ tẽptatio q̃si uestem de qua erit consumit̃. In semetipo quippe habet hõ: unde temptetur. Quasi ergo tinea uestẽ consumit: que ex uestẽ eadem procedit. Secund' quoq; q̃ tinea sine conatu pforat uestimentũ. Et plinq; cogitatio ita tenuit̃ mentẽ: ut mens ipa non sentiat. nisi pq̃ sue eius aculeo transfixa. Hũ ergo dr. q' homo tanq̃ uestimẽtũ a tinea cõsumat? q̃ nõ uiq; temptationũ nrarz uulnera nõ cognoscimus: nisi postq̃ ab eis confossi in mente fuerim?. Cũ uidelz infirmitatẽ nrãm dñs ad huc cõs uir consideranus adiũgit.

Homo natus de muliere: breui uiuens tpe: repletus multis miseriis. In sacro eloquio mulier aut p sexu ponit̃: aut p infirmitate. Pro sexu quippe: sicut scriptũ est. Mulier ds filiũ suum fẽm ex muliere: fẽm sub lege. P infirmitate uero: sicut p quendã sapientẽ dr. Melior est iniquitas uiri: q̃ benefaciens mulier. Vir enim fortis et discretus quilibz nocatur: mulier uero mens infirma uel indiscreta accipit̃. Et sepe cõtingit. ut etiã discretus quisq; cibo labat̃ in culpam: atq; indiscretus alius et infirmus bonã exhibeat operatiõnẽ. Sed huius qui indiscretus atq; infirmus ẽ. nõ uiq; de eo q̃ bene egerit amplius elatus atq; grauius in culpã cadit. Discretus uõ q̃q; etiã ex eo q̃ male se egisse intelligit ad districtionis regulã arcius reducit̃ et inde altius ad ultionem proficit̃ unde ad tempus a ultione cessasse uidebatur. Q̃ in re rẽte dr. melior est iniquitas uiri. q̃ bñ faciens mulier? q̃a nõ uiq; etiam culpa fortiũ otio silentio iuuatus fit: et uirtus infirmoz otio pẽ. Hoc igr̃ loco mulieris nõie. q̃ nili infirmus deligat̃? cũ dr. hõ natus de muliere. Acsi aptius dicat̃. Quid in se habebit fortitudis? qui natus

Dicat eũ uestimẽtũ de se exorta tinea comedit̃. ita hõ i semetipo tpe putredinẽ de qua cõsumit̃ur: tpe q̃ unde gliũt̃ur nõ sit. Qd' intelligi a aliq̃ pte li ex uoce tẽptati hois dicatur. qui q̃si putredo cõsumẽdus sũ: et q̃si uestimẽtũ qd' cõeditur a tinea

LIBER XI.

est er infirmitate. Breui nimis
pe: repletus multis miseriis. Et
ce si uiri nobis pena hois breui
ter est expsa: qz et angustat ad
uitam: et dilatat ad miseriam
Si enim subtiliꝰ consideret oīe q
hic agit: pena miseie est. Ipli
si corruptioni carnis seruire ad
nēcia atqz concessa milia est. Vt
contra fures uestimenta. contra
famē alimenta. contra estū frigo
ra requirant: q multa cautela
custodit salus corpis. q ecclam
custodita amittitur: amissa ai
graui labore repatur. et tñ re
parta semp in dubio est. Quid
hoc aliud q mortalis uite misе
ria est. q amamus amicos. suſ
pecti ne offendi ualeant: formi
damus inimicos. atqz securi de
eis non sumus. unqz quos formi
damus: q plinqz inimicas sic ti
deāt q amicas loquiūr. et nō uū
q pura uba. primor. et multi
nos forsalle diligentiū q uba
fuscipimus inimicor: et q fal
li uūq uel fallere uolum? ex
cautela nra grauius erramus.
Quid unqz hoc nisi hūane uite
miseria est. q anulla celesti pa
tria repulsus hō delectatur exilio.
grauat curis. et tñ cogitare dis
simulat q graue sit qz multa
cogitantur: q priuatus est in
no luce. et tñ in hac uita diu
uolt ppetuo exercitem suam. Quid
hoc aliud q de pena nra nata
miseria est. Sz qz q̄nus diu hic
stare desideret. ipō tñ cursu mor
talis uite ipellitur ut egrediat:
nec sois ree subiūgit. Qui
quasi flos egreditur. et conteri
tur: et fugit uelut umbra: et nū
q in eodem statu pmanet. Qui

flos eius egreditur: qz nitet i car
ne. Sz conteritur: qz redigit in pu
tredinem. Quid enim sunt nati
hoies in mūdo: nisi quidam flo
res in campo? Tendamus oculos
cordis in hanc latitudinē mūdi
pūas: et ecce q tot floribz. quot
hoīibz plenus est. Omnis caro fe
nū. et oīs gla eius sicut flos
agri. Homo etei more floris. p
cedit ex occulto: et subito appaꝛz
in publico. Qui statim ex publico
p mortē retrahit ad occultū. Car
nis nos uiriditas ostendit: sed
arditas puluis ab aspectibus
retrahit. Qui flos apparuimus
qui non eramus: quasi flos are
scimus qui q̄si apparebamus?
Et qz p momenta homo cotidie
cōpellit ad mortē: ree adiūgitur.
Et fugit uelut umbꝛ et nūq in e
odem statu pmanet. Sz cū sol qz
cursū suū indefinenter pagat. nūq qz
se in stabilitate figat: cur cursus
uite hois umbre ponꝰ q soli com
patꝛ? nisi qz amore conditoris a
misso. calorē cordis pdidit. et in
solo inquinatis siue frigore re
manſit? Quia uirtus ueritatis
nocem habitauit iniqtas: refri
gescit caritas multor. Quia igit
in amore dei calorē cordis nō ha
bz. nec tñ uitā quā diligit tenet:
salz uelut umbra fugit. Vnde ree
qz de illo scriptū est: qui sicut
est umbra. Et iterū dz. et nūq i
eodem statu pmanet? qs dū in
fantia ad pueritiā. pueritia ad
adolescentiam. adolescentia ad iu
uenturē. iuuentus ad senectutē

xx

senectus traxit ad mortem: i au-
su uite pñas ipis sius augmēs
ad detrimentū ipellūt: et inde sēp
deflat: vnde se ꝓfūdē in spatiū uite
credit. Firū etenī statū hic hēre nō
possumus. ubi transitus uenīū?
atq; hoc ipm ut nūc uidere. cotidie
a uita trahimur est. Quē uidelicz
lapsū ꝓmus hō ante culpā hēre
non potuit: qz ipa eo stante trā
sibant. Sz postq̄ deliquit: in q̄
dam se q̄ lubrico qualitatis posu
it. Et qz adhuc comedit uetitū: sta
tus sui ꝓmus ignē detrīm. Quē
si mūdicitatē non solū externā
sz interius quoq; hō patit: dū ad
meliora exurgere opa conat. Mēs
etenī mutabilitatis sue pondere
ad aliud semp impellit̄q; est: et ī
in statu suo arta custodie disci
plina teneatur. sp in deteriora dilabi
t. Que ei sp stantē deserit: statū
q̄ hēre potuit amisit. Dñs nūc ei
ad meliora mittit: q̄ contēptū
fluus conat. Cui uero ab intenti
one ascendendi uel solui: sine la
bore ad ima reducit. Quia enī
in ascensu labor est. in descensu
ocū: intrantes p angustā por
tam dñs āmonet dicens. Cōtē
dite intrare p angustā portam.
Dicitur q̄ppe angustie porte in
troitū. p quē ut cōtendite: qz nisi
mentis conatu fiat: uita
mūdi non unit. p quā aīa sp
ad ima reuocatur. Quia igit
homo uelut flos nascit et conte
rit. qz sic umbra fugit. atq; ī statu
suo nūq̄ p manet: q̄ in hac cōsi
deratōe adiūgat audiam? Seq.

Et dignū duas sup hui
modi apue oculos tuos: et ad
ducere eū tecū in iudiciū. Cōsi
derauit q̄ppe supius et oīpotēs
dei potentiā et infinitatē suā: deinc
ut ante oculos se et dim: pensauit
quis eī quo ad iudiciū ueniat: ui
dit hinc hoīem inde conditorē. ad
puluerē et dim: et ire aut: et dig
nū duas sup huiusmodi aperire
oculos tuos. Omnipotentī deo ocu
los apire est iudicia exercere. que
ferat uidere. Nā q̄ claudis oculis
non multū aspicere: qd nō multū fe
rre. Nūc mox quoq; de ipo iudi
o adiūgit. Et adducere eū tecū in
iudiciū. Sed qz contēplatus ē ad
iudiciū uenientē dim: rursū consi
derauit infinitatē suā. Videt q̄a
mūdus p semetipm esse nō possit.
qui ut esse possit de īmūdicia pro
cessit: atq; subiūgit. Quis pt
facē mūdū de īmūdo conceptū se
mine: nōne tu qui solus es? Is
qui p se solus ē mūdus: mūdare
ꝑualet īmūdū. Hō ei in corrupti
bili carne uiuens. hīc tēptationū
īmūdicias impressas in semetipo:
qz nimirū eas traxit ab origine.
Ipā quippe ꝑpē delictione carnis
eius conceptio īmūdicia est. Dñs
et ꝑ psalmista ait. Ecce ei in ini
quitatibz conceptus sū: et in de
lictis peperit me mat mea. Hinc
est ergo qz plinqz temptat et no
lens: hinc est qz īmūdā quedam
in mente patit. q̄nus ex indicio
reluctet? qz conceptus de īmūdi
a dñi ad mūdicitā tendit: hoc co
nat uincere qd est. Quisq̄s āt
occulte temptatōis motus atq;
īmūdicitā cogitatōis euicerit.
nequaq̄ sibi sua mūdicitā tribu
at: qz de īmūdo cōceptū scīe nul
lus facere mūdū pt: nisi is qui
mūdus p semetipm solus ē. Qui
q̄ ita ad locū mūdicie mentis pue
nit. ad conceptōis sue uiam rel

XL

plicat p quam ueit: atq; in colli
gat. qz ex sua ucute nō habz mū
dicā uiuendi: qui de īmūdicia sua
est miciū subsistendi. Ōt uero hȳ
in loco intelligi. qz beāis iob īcar
nationē redemptoris intuitus.
solū uidit in mūdo hoiem de īmū
do sēine non esse conceptū: qui sic
in mūdū uenit ex uirgine: ut nul
lā haberet de īmūda conceptione. Ne
qz ēi ex uiro et femīa: sz ex spīu
sco et uirgine maria p̄cessit. So
lus g̃ in carne sua uere mūd⁹ ex
stat: qui delcatione carnis tan
gi non potuit: qz nec p carnale
delcationem huc uenit:

Explicat lib xv moraliū bēātissimi pp
Gregorij. Deo laus et glia nc ℣ i eūm